Biblioteca județeană
ORGU MUREȘ

La mulți ani, tovarăși!

FLACĂRA

Nr. 1 (50) — 1 ianuarie 1955

A27702

Tăticul i-a luat-o înainte şi lui Moş Gerilă... Muncitorul fruntaş Barbu Ioan, de la Complexul C.F.R. Griviţa Roşie, a venit acasă cu daruri pentru pomul de iarnă.

Fotografie de A. LOVINESCU şi M. IVANCIU

COPERTA I: Revelion.

Fotografie de Tadeu CIOS

COPERTA a IV-a: Prelesul iarna. In fund se vede muntele Piatra Mare.

Fotografie de A. LOVINESCU

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Nr. 3 (90) 1 Ianuarie 1954

IN PRAG DE AN NOU

Din calendar se desprind ultimele file ale anului 1954. Și, urmînd obiceiul, oamenii muncii își aruncă privirile asupra succeselor lor, asupra celor înfăptuite în anul ce s-a scurs și chibzuiesc asupra celor ce au de făcut în anul ce urmează. Și oamenii se bucură! Pe bună dreptate. Căci multe și însemnate sînt realizările lor în acest an. Ei au fost constructorii a zeci de fabrici noi în anul acesta, sub ochii lor și prin munca lor s-au înălțat zeci de școli, teatre, cluburi, blocuri de locuințe, prin munca lor s-au desțelenit noi pămînturi și s-au smuls ogoarelor roade îmbelșugate. Sub ochii lor, crește și se dezvoltă patria și o dată cu ea viața cetățenilor săi. Iar ca un dar de anul nou, cetățenii țării noastre au primit cu adîncă satisfacție Hotărîrea Comitetului Central al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri al R.P.R. cu privire la desființarea sistemului de aprovizionare pe bază de cartelă și rații.

Se bucură tovarășii noștri de acest dar, pentru că ei înțeleg că acesta este un nou pas înainte pe drumul îmbunătățirii vieții lor, pe drumul lichidării anomaliilor create de război și de sabotajul dușmanului în perioada de după război. Citesc Hotărîrea și remarcă încă o dată adînca grijă a partidului și guvernului pentru muncitori, funcționari și familiile lor. Se bucură cînd văd cum zi de zi prind viață hotărîrile plenarei C.C. al P.M.R. din august 1953, care urmăresc creșterea neîncetată a bunei lor stări. Și nu pot să nu tragă concluzia firească, că o dată cu încetarea pentru totdeauna a erei exploatării în țara noastră, ei muncesc pentru ei și familiile lor, că rezultatele muncii lor se reflectă în însuși traiul ce-l duc. Ei știu că Hotărîrea este rezultatul muncii neprecupețite a clasei muncitoare, a țărănimii muncitoare și intelectualității legate de popor, că ea se datorește eforturilor prin care aceștia au asigurat cantități tot mai mari de produse agricole și alte mărfuri de larg consum, precum și rezervele necesare trecerii la comerțul fără cartelă.

Bucurîndu-se de acest nou succes, cei ce muncesc privesc încrezători înainte. Ei știu că mai există greutăți. Dar nu încape îndoială, că poporul nostru va ști, sub conducerea partidului, să-și consolideze victoriile, să ducă mai departe cuceririle sale. Dublîndu-și eforturile, clasa muncitoare și țărănimea muncitoare vor asigura, în noul an, un puternic avînt al producției industriale și agricole în vederea întăririi și dezvoltării economiei naționale și a satisfacerii tot mai largi a nevoilor de consum ale populației.

În prag de an nou, poporul întreg își strînge și mai mult rîndurile în jurul partidului și guvernului. Mobilizați de Hotărîrea Comitetului Central al P.M.R. și a Consiliului de Miniștri cu privire la desființarea sistemului de aprovizionare pe cartele, minerii vor răspunde cu tone de cărbune peste plan. Cu tone de metal peste plan vor răspunde metalurgiștii. Cu zeci milioane tone grîu și porumb va răspunde țărănimea noastră muncitoare. Întregul nostru popor muncitor va răspunde grijii partidului, prin îndeplinirea cu succes a planului cincinal la toți indicii. Aceasta va fi și cel mai bun răspuns dat celor care pregătesc noi războaie. Să știe aceștia că poporul nostru muncitor este conștient de sarcinile sale și că el este hotărît să meargă înainte pe drumul trasat de partid, întărindu-și neîncetat forța și capacitatea de apărare, îmbunătățind mereu nivelul său de trai.

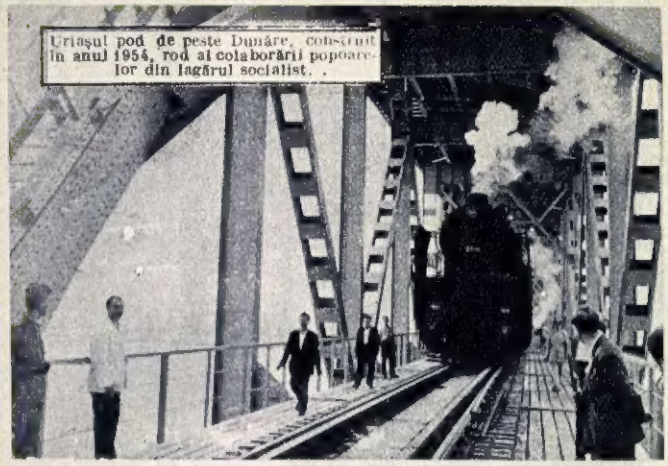

Uriașul pod de peste Dunăre, construit în anul 1954, rod al colaborării popoarelor din lagărul socialist.

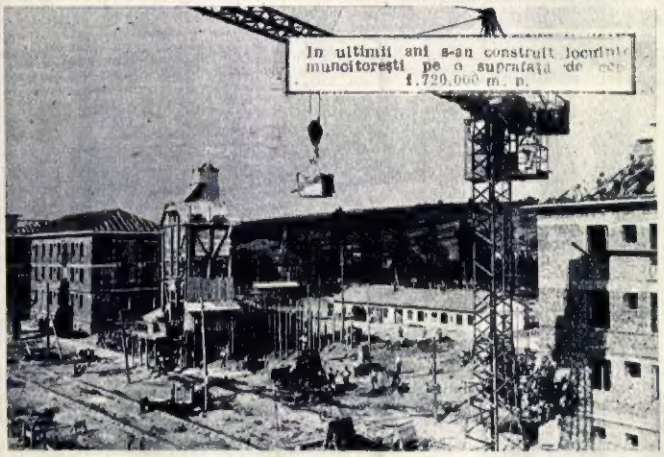

În ultimii ani s-au construit locuințe muncitorești pe o suprafață de peste 1.720.000 m. p.

Numai în primul semestru al anului, agricultura noastră a primit 1509 tractoare, 341 combine, 874 cultivatoare și alte mașini agricole.

St. Lungu, C. Vasilache, C. Adochiței, V. Vojchiță și I. Haidu au primit anul acesta titlul de Erou al Muncii Socialiste.

M-am întîlnit cu ADEVĂRUL

de Prof. John Lewis

Prof. John Lewis.

Profesorul John Lewis, eminent om de știință britanic, ne-a vizitat țara în vara anului trecut, luînd parte, împreună cu alți oameni de cultură și artă din Anglia, la festivitățile în cinstea celei de a 10-a aniversări a eliberării Romîniei de către glorioasa Armată Sovietică.

După ce a vizitat țara noastră, profesorul Lewis a ținut să-și împărtășească impresiile culese în cursul șederii sale în R.P.R., scriind articolul pe care îl prezentăm în aceste pagini cititorilor „Flăcării".

Valoarea de document a acestui articol poate fi apreciată la înălțimea cuvenită, dacă ținem seama mai ales de faptul că autorul — biologul și antropologul John Lewis — a cunoscut Romînia și în anii întunecați ai stăpînirii burghezo-moșierești.

Ca om de știință cu preocupări multilaterale și în același timp ca publicist și conferențiar la catedra de filozofie a universității Mosley College din Londra, profesorul John Lewis înfățișează cititorilor noștri un sugestiv tablou comparativ al Romîniei de ieri și de azi, punînd totodată față în față, cu obiectivitate, realitățile din Romînia democrat-populară și cele din Anglia și alte țări capitaliste.

Privind Republica Populară Romînă cu ochii adevărului, profesorul Lewis a izbutit să vadă realitățile luminoase din țara noastră, în ciuda perdelei de fum a propagandei imperialiste.

★

Pentru un englez care a studiat odinioară situația din Romînia sub vechiul regim și care a urmărit cu oarecare neîncredere renașterea acestei țări, prima vizită în Romînia de azi constituie o experiență bogată — prilejul de a cunoaște viața ei nouă.

Pînă în urmă cu un deceniu știam că, spre deosebire de Cehoslovacia, Romînia era o țară înapoiată, industrializată doar în proporție de 7%, industria existentă fiind acaparată în mare parte de străini. Știam de asemenea că jumătate din exploatările petrolifere aparțineau englezilor și olandezilor, iar o

serie de uzine erau controlate de o bancă engleză, așa cum fabricile de armament se aflau la cheremul trustului Wickers.

Pe de altă parte, mai știam că agricultura Romîniei se afla într-o stare de înapoiere medievală. În timp ce 2700 moșieri stăpîneau o șesime din suprafața țării, țărănimea era sărăcită și lăsată pradă bolilor. Pelagra, tuberculoza și malaria erau în floare; făcea multe victime chiar și lepra. Mortalitatea infantilă era aproape cea mai ridicată în Europa, iar cea mai mare parte a poporului era ținută în bezna neștiinței de carte. Într-un cuvînt, tabloul acestor stări de lucruri era de-a dreptul înfiorător. Oamenii politici ai rînduielilor de atunci, aristocrația coruptă, diplomația senilă, monarhia fără valoare, erau subjugați cu trup și suflet capitalului străin.

Pentru a fi sincer, trebuie să arăt că, venind de la Londra spre București, nu mă așteptam ca o țară atît de înapoiată cum era Romînia să fi putut trece atît de repede la o viață nouă.

Mărturisesc însă că am greșit atunci cînd gîndeam că va fi necesară o perioadă foarte lungă de trecere la condițiile de viață mai bune și că voi găsi aci una dintre cele mai puțin avansate democrații populare. În ultimul deceniu, Romînia a făcut pași uriași înainte. Vizitînd Romînia nouă, am cunoscut o țară îndreptată hotărît pe drumul progresului și un popor harnic, încrezător în forțele proprii.

Nu mă voi opri mult asupra avîntului industrial și cel al agriculturii în continuă dezvoltare, pentru că marile realizări obținute de poporul romîn în aceste sectoare de bază ale economiei sînt în bună măsură cunoscute și apreciate chiar și dincolo de hotarele Romîniei. Totuși nu poți să nu te minunezi văzînd cum dintr-o țară agricolă înapoiată, Romînia se transformă într-o țară modernă, industrializată, cu o economie echilibrată.

Spre deosebire de acele părți ale Imperiului Britanic în care a început industrializarea, în democrațiile noi aceasta nu duce la exploatarea mai intensă a omului, la ore de muncă mai multe, la salarii reduse, la pierderea demnității umane. Republica Populară Romînă nu numai că se înzestrează cu industrii atît de necesare, dar asigură cetățenilor săi condiții de trai din ce în ce mai bune, învățămînt de toate gradele, asistență medicală, drepturi și libertăți cu adevărat democratice.

Iată realizări care m-au impresionat în mod deosebit: creșele din fabrici, cluburile muncitorești și policlinicile. De asemenea uriașa campanie sanitară. Pentru prima dată satele Romîniei sînt deservite de un corp medical competent, iar malaria și alte boli, care odinioară făceau ravagii, au dispărut aproape cu totul. La toate acestea se adaugă grija impresionantă arătată de stat față de copii.

Uriașe planuri edilitare își au drept obiectiv rezolvarea problemei caselor vechi și insalubre și construirea de noi cartiere de blocuri

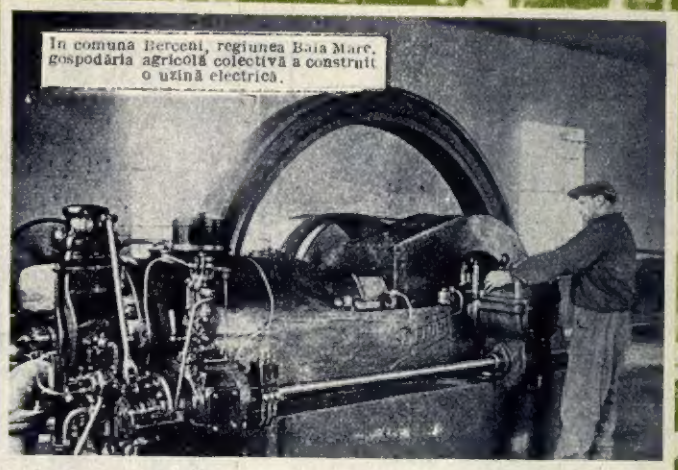

În comuna Berceni, regiunea Baia Mare, gospodăria agricolă colectivă a construit o uzină electrică.

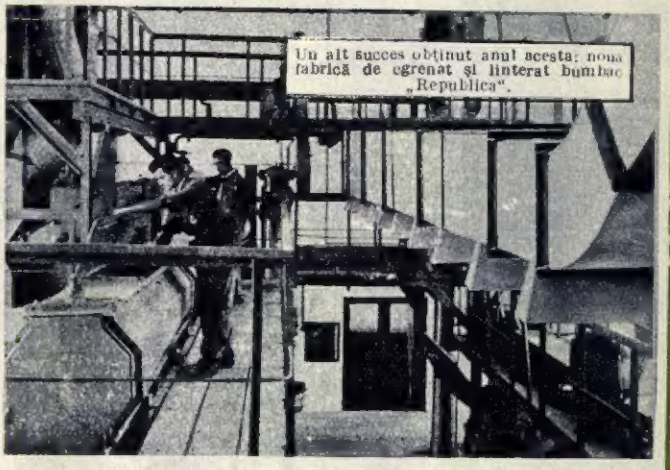

Un alt succes obținut anul acesta: noua fabrică de egrenat și linterat bumbac „Republica".

În fabrica de produse lactate din Simeria — una dintre numeroasele întreprinderi ale industriei alimentare înființate în ultimul an.

Înființarea Asociației pentru cultivarea bumbacului din comuna Tătaru (Galați).

În studioul centrului de radioficare din com. Budești (București) un grup de pionieri prezintă un program artistic. 453 localități din țară au fost încă de la începutul anului radioficate.

Colectiviștii au cules roade bogate! La împărțirea veniturilor, zilele-muncă s-au transformat în mii de lei și însemnate cantități de cereale.

În acest an numărul absolvenților din învățămîntul profesional, pedagogic, mediu tehnic și superior a fost de aproape 82.000.

Numeroși oameni ai muncii și-au construit în acest an case de locuit, pe baza împrumuturilor acordate de stat. Iată asemenea locuințe construite de ceferiștii din Buzău.

Mărioara Precup din Leșu-Năsăud a obținut anul acesta premiul I la concursul echipelor artistice ale căminelor culturale, concurs la care au participat 16.000 de echipe artistice.

muncitorești și clădiri impunătoare. Și realizările în această direcție ies în evidență încă de la intrarea în București. Pînă la vizita mea în R.P.R. nu știam că Bucureștiul este unul dintre cele mai frumoase, orașe ale Europei. Caselor frumoase, vechilor biserici în stil bizantin, li se adaugă impresionante edificii moderne, ca monumentalul Teatru de Operă și Balet, nenumăratele fabrici, școli și parcuri de cultură și odihnă. Dar nu acestea determină poate caracterul orașului, ci locuitorii săi. Am fost impresionat de vioiciunea și exuberanța vădită a bucureștenilor, care sînt bine îmbrăcați, bine hrăniți, veseli și grăbiți spre treburile lor; tineri și bătrîni fac o impresie foarte plăcută. Magazinele sînt bine aprovizionate, hrana abundentă, iar numărul mare de cumpărători vorbește despre o simțitoare ameliorare a nivelului de trai al populației.

Am fost impresionat pe de altă parte de numărul mare de excelente librării. Romînii au început să citească, și citesc literatură bună. În Anglia librăriile sînt puține; se vinde maselor literatură proastă, literatură de aventuri, romane decadente care glorifică, mai în toate cazurile, aspectele negative ale vieții, violența și corupția. În țara dumneavoastră, însă, cărțile, revistele și ziarele constituie un minunat mijloc de educare și ridicare a maselor, o puternică armă în lupta pentru construirea unei Romînii socialiste. S-ar putea spune că marele Combinat Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin" este un simbol al realizărilor dumneavoastră pe tărîmul educării culturale a poporului. Toate aceste realizări reflectă libertățile de care se bucură în prezent poporul romîn.

Adevăratul înțeles al libertății presei, bunăoară, este ca tipografiile să aparțină poporului și să fie controlate de el. Nouă, englezilor, ne place să ne lăudăm că în Anglia ar exista această libertate; dar în realitate la noi publicațiile și tipografiile sînt controlate de grupuri restrînse de financiari și politicieni, și subordonate intereselor lor; asemenea ziare ascund adevărul, propagă minciuna, corup gîndirea și perpetuează astfel subjugarea ideologică a poporului nostru. Aceasta reiese, de pildă, în chip izbitor din articolele pe care le difuzează radio-ul și presa noastră în legătură cu țările de democrație populară. Aceste articole încearcă să creeze în mintea ascultătorilor și cititorilor din Anglia o imagine cu totul falsă a realității. Și această imagine falsă este periculoasă, căci ne ascunde marile progrese realizate de dumneavoastră, generează ură și teama față de o lume care renaște și se reface în răsărit.

Ni se spune că cetățenii nu se bucură de libertăți, că în țara dvs. religia e persecutată, că bisericile sînt închise etc., etc., etc.

După cum am spus, această minciună fantastică, care caută cu tot dinadinsul să ascundă popoarelor din occident realizările socialismului, este elementul de bază al propagandei de război. Se insistă neîncetat că armatele U.R.S.S. și ale aliaților săi s-ar pregăti, pasămite, să invadeze lumea capitalistă și să-i impună prin forța armelor un regim de sclavie. Și pentru a ne face să credem acest lucru, reacționarii caută mai întîi să ne convingă că Romînia și celelalte democrații populare ar fi, nici mai mult, nici mai puțin, state polițiste.

Ceea ce am văzut cu proprii mei ochi contrazice complet această propagandă.

În primul rînd este incontestabil faptul că poporul romîn este liber, din ce în ce mai prosper și mai satisfăcut; el e mîndru de guvernul țării sale, căruia îi acordă tot sprijinul sincer și neprecupețit. La demonstrația populară din ziua de 23 August 1954, acest lucru s-a văzut mai evident ca oricînd; o imensă masă de oameni entuziaști a manifestat timp de ore întregi, aclamînd în fața tribunelor în care se găseau conducătorii guvernului romîn.

Am mai văzut asemenea manifestații în alte țări, dar nici una nu a fost atît de însuflețită.

În al doilea rînd, dacă e să vorbim de adevărata democrație, cred că cel mai elocvent exemplu îl constituie ședința solemnă în cinstea celei de a 10-a aniversări a eliberării Romîniei, care a avut loc în seara zilei de 22 august în sala Teatrului de Operă și Balet din București, festivitate la care au participat toți membrii guvernului, și unde am văzut, alături de cei mai de seamă conducători ai țării, sute de oameni simpli: lucrători în fabrici, țărani, intelectuali etc., oameni pe care nicicînd nu-i poți întîlni în țările apusene, în saloanele în care se află înalții demnitari. Același lucru și la recepția de la Consiliul de Miniștri. În timp ce, la asemenea festivități oficiale în Marea Britanie sau în S.U.A. pot fi văzuți doar demnitari și sute de polițiști.

Iată și alte constatări. La Londra, în West-End se văd multe femei extravagant de luxos îmbrăcate, iar în City (cartierul marei finanțe) mișună oameni de afaceri dintre cei mai bogați. Asemenea oameni, îmbuibați pe seama altora, nu pot fi văzuți în București; aici simți că se merge spre o societate fără clase antagoniste, în care există o egalitate reală între toți cetățenii. Aceasta a fost de altfel și o trăsătură fundamentală a recepției de la Consiliul de Miniștri, unde muncitori, generali, intelectuali de vază, țărani, miniștri etc., au sărbătorit laolaltă ziua de 23 August într-o atmosferă prietenească, veselă, democratică.

Dar dacă miliția nu este folosită pentru a constrînge poporul, ea nu prea are de lucru, ca în țările apusene, nici în domeniul oribi-

lelor crime pasionale, al spargerilor de bănci, al asasinatelor și pruncuciderilor, de care sînt pline mereu ziarele din Anglia, bunăoară. Nu este oare și acesta un semn al sfîrșitului orînduirii care naște huzur și desfrîu la un capăt al societății și mizerie la celălalt?

În al treilea rînd, cîteva cuvinte despre starea țărănimii din țara dumneavoastră. La 23 August am fost impresionat de marele număr de țărani care au manifestat în coloane. Am fost încîntat atît de spectacolul de cîntece și dansuri populare la care am participat, cît și de bogăția de costume naționale care inundă străzile în zilele de sărbătoare.

Ajutorul masiv acordat de stat țărănimii muncitoare, gospodăriile agricole colective care se dezvoltă, piețele pe care le-am colindat în cîteva rînduri, realizările importante în domeniul sănătății la sate, toate acestea sînt mărturii ale succeselor obținute de harnicii muncitori și țărani ai Romîniei noi, sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn.

O dovadă a justei conduceri politice a țării o constituie nenumăratele avantaje concrete, practice, pe care poporul le primește de la noul regim. Mai presus de orice, este evident că partidul și guvernul și-au asigurat participarea activă a maselor la conducerea treburilor obștești. În țara dumneavoastră — și acesta este lucrul cel mai important — s-a instaurat adevărata democrație, în timp ce la noi, în Anglia, mulți înțeleg prin democrație menținerea partidelor capitaliste, a unei clase exploatatoare și a unei prese corupte în continuă luptă cu poporul.

În al patrulea rînd, cum se prezintă chestiunea „persecuției" religioase? Am avut cinstea de a întîlni, la recepția dată în cinstea zilei de 23 August, pe șefii diferitelor culte: pe patriarhul bisericii ortodoxe, pe șeful bisericii catolice, pe episcopul bisericii armeano-gregoriene, pe rabinul șef, cît și pe secretarul Federației cultelor evanghelice. M-au asigurat, fiecare în parte, cu toată bunăvoința și sinceritatea, că pentru prima dată în Romînia biserica este azi într-adevăr independentă de stat, că există completă libertate a cultului.

În fine — în al cincilea rînd — întîlnirile și discuțiile cu muncitori în fabrici și la casele lor, cu copii la Palatul Pionierilor și pe străzi, cu oameni de diferite ocupații — dar toți prietenoși, plini de încredere în viitor, oameni cu inimă deschisă, care n-au nimic de ascuns și nu se tem de nimeni — au constituit pentru mine o bogată experiență. Cît de mult diferă această stare de spirit sănătoasă de adînca neliniște, de confuzia de idei, îndoiala, disperarea și, mai presus de toate, de lipsa de încredere în om, atît de caracteristice Londrei și de altfel întregii lumi capitaliste; acestea se reflectă în literatura decadentă, în filmele polițiste criminale și chiar în sentimentele de deznădejde care se desprind din pictura și muzica noastră.

Poți să cunoști și mai bine adevărata față a lumii capitaliste atunci cînd ai posibilitatea să o privești în contrast cu viața nouă, speranțele noi și cu oamenii noi din U.R.S.S. și din țările de democrație populară.

Și dacă în Anglia și în celelalte țări capitaliste cresc și se dezvoltă azi forțele populare care opun o puternică împotrivire războiului, americanizării Europei apusene și reînarmării revanșarzilor germani, aceasta se explică prin faptul că adevărul despre viața nouă și prosperă din U.R.S.S. și țările democrației noi străbate toate așazisele cortine de fier și de fum, pătrunzînd adînc în conștiința popoarelor care doresc pacea pe pămînt.

În rîndurile oamenilor de afaceri apuseni crește convingerea asupra necesității comerțului cu estul Europei. Tot mai mulți oameni politici lucizi — reprezentanți ai celor mai diferite cercuri — cred în importanța unui acord cu civilizația nouă, astăzi prea puternică pentru a fi ignorată, suprimată sau măcar modificată... Delegațiile care se întorc în Anglia aducînd adevărul din răsărit, cărțile și articolele care se publică, încep să-i lămurească pe oameni. Aceste acțiuni, deși stîrnesc furia atîtătorilor la război, creează totuși mereu mai mulți prieteni Romîniei și țărilor surori. Crește dezgustul nostru față de lamentabila decădere a civilizației americane și față de nesfîrșitele războaie coloniale finanțate de puterile apusene. Și această ură a noastră împotriva politicii imperialiste americane servește cauza păcii și prieteniei dintre popoarele noastre, în ciuda barierelor care despart încă vestul de est. Este în interesul poporului englez ca pacea, comerțul și relațiile prietenești să fie menținute și dezvoltate.

Personal am constatat că Romînia nu dorește nimic atît de mult ca pacea. Mărețele dumneavoastră planuri de construcție socialistă au nevoie de pace. Sumele enorme pe care le investiți în aceste construcții constituie dovada cea mai grăitoare a lipsei totale de intenții agresive a țării dumneavoastră ca de altfel a tuturor țărilor de democrație populară. Mișcarea pentru pace și prietenie din țările apusene crește mereu. În Occident cunoaștem din ce în ce mai bine succesele răsunătoare ale regimului vostru de democrație populară și perspectivele strălucite care vi se deschid în viitor. Totuși, trebuie să ne dublăm eforturile, pentru ca adevărul despre aceste realități să se răspîndească și mai mult. O democrație populară în acțiune este prin ea însăși cea mai puternică propagandă pentru pace și prietenie între popoare.

Trei întîlniri

— schiță —

de Maria ARSENE

Ilustrații de A. ALEXE

Știți, m-am gîndit mai demult să vă povestesc o întîmplare de Anul Nou care a făcut doi tineri fericiți. Dar, pentru asta, trebuie — n-am încotro — s-o iau puțin mai din urmă. Din toamnă. Adică de la sfîrșitul lunii octombrie. Așadar...

Orchestra terminase ultimele acorduri ale valsului. Reflectoarele mari ale becurilor răspîndeau o lumină albă, puternică, de miez de zi. Parchetul strălucitor reflecta ca într-o oglindă siluetele dansatorilor.

Fusese atît de frumos...

Elena se îndreptă spre un colț al salonului, unde se aflau cîteva scaune și o canapea. Puțin obosită, își tamponă fruntea cu degetele și își îndreptă cîteva șuvițe rebele de păr.

În mers se privi în oglinda mare, care, susținută de două picioare de bronz, se înălța pînă la tavan. Rochia de stofă bleumarin, croită în linii drepte, suple, îi scotea în evidență trupul mlădios. Gulerul alb contrasta plăcut cu valul des și negru al părului lăsat pe spate.

Se așeză pe canapea. Își făcu vînt cu batista. Privi atentă la mulțimea de tineri și tinere care se agitau de colo pînă colo, discutînd, rîzînd, tratîndu-se cu dulciuri la bufet. Căldura devenea din ce în ce mai înăbușitoare. Cineva deschise o fereastră. Aerul rece al nopții de toamnă năvăli, răcoritor.

— Servești o prăjitură, tovarășă?

Întoarse capul. Tresări. În fața ei stătea tînărul elegant, cu haine negre, pantofi de antilopă, părul creț și ochi... Dar ce-i păsa ei de ochii lui? O urmărise aproape toată seara. Îi plăcuse, probabil. A observat asta de cum a intrat la bal. O căuta cu privirea și în două rînduri a invitat-o la dans. L-a refuzat. De ce? Nu știe. Așa a simțit atunci...

A răspuns scurt. Aproape l-a repezit.

— Mulțumesc. Nu servesc.

Tînărul insista.

— Atunci, dacă nu vă supără, vă poftesc să bem o bere...

— Nu.

— Un suc?

— Nu mi-e sete, tovarășe — și-l privi cu coada ochilor cum i se înroșesc urechile și-și pleacă bărbia spre piept. „Dar rușinos mai ești, măi frate..." — își spuse și continuă să-și facă vînt cu batista. Tînărul a prins-o ușurel de braț și a încercat s-o ridice de pe canapea. S-a smucit. Apoi a vrut să-i întoarcă spatele. Dar nu s-a îndurat. Și îi fu necaz. Își dă seama că omul acesta necunoscut o atrăgea. Constatarea o enerva și o supăra, fără să reușească să găsească motivul.

Tînărul avea ochii căprui sub sprîncenele subțiri, arcuite. Chipul îi era plăcut. Parcă un fel de bunătate izvora din întreaga lui înfățișare. Începu să-i pară rău că se purtase astfel. Dar nu trebuia să se lase împinsă spre sentimentalism. „Ce vrea dumnealui?" Ea este o fată muncitoare, serioasă și cu viitor. Acel care-i va plăcea va trebui să-i fie neapărat și soț.

Cum îi spunea maica-mare? „Căsătoria, Leno mamă, este ca biletul de tren. Înainte să-l cumperi trebuie să socotești de zece ori și apoi iarăși o dată. Unde te duci și cu ce tren mergi..." Drumul ce trebuia s-o ducă la stația care se cheamă cămin și familie... Vera de la Tricotajul nu s-a luat, tot așa, la un bal, după unul tînăr și fără de mustață, pentru ca după o lună să afle că-i însurat? Jeana și Mariana, prietenele ei, au nimerit băieți de treabă, harnici și au acum casă, copii și rostul lor. Rodica, de la fabrica de bomboane, s-a despărțit după numai șase luni de bărbatul ei, descoperind că-i un bețiv și cartofor, fecior de cîrciumar, cu năravuri ticăloase.

Trebuie să fie cu ochii în patru. „Să-ți fie omul semuit în dragoste și muncă". Cine a spus asta? Nu-și reamintește, dar zicala se potrivește bine.

Ce bine-i să simți că omul e al tău și lîngă tine.

Se vede ieșind de la lucru... Afară plouă mărunt... Picăturile mici și dese i se prelins pe impermeabil... Luminile o întîmpină în stradă. ... Ca și soțul ei, care trebuie să fie frumos. Adică înalt, subțirel, cu părul cîrlionțat și ochii... Privește la cel din fața ei. Tînărul are ochi căprui cu puncte de aur...

„Domnul" ăsta care o așteaptă în picioare și cu privirea rugătoare. Nu-i stă rău. Are cămașa subțire de poplin, cu cravată în culori ce tremură ca pînza apelor... Tare ar fi curioasă să știe dacă lucrează. Nu cumva o fi vreun speculant? Că mi-șună acum destul. Sau unul din cei care au intrat cu mîna și coatele în banii poporului. Mai sînt și dintre aceștia...

Orchestra atacă primele note ale unui tango cald, lin.

— Permiteți?

Cum de n-a putut rezista?

A făcut un tur prin salon. Are impresia că toți o privesc cum dansează în brațele tînărului elegant și cu gust îmbrăcat, așa cum a văzut într-un film, ca un adevărat artist... Ca un fecior de bani gata de pe vremuri... Nu cumva...?

S-a oprit.

— Ce s-a întîmplat, tovarășe?

— Mă mai întrebi?

Perechile de dansatori îi lovesc și-i împing în toate direcțiile.

S-au refugiat lîngă perete. Tînărul pare dezolat. De ciudă, Elena are foc în vine.

Îl întreabă, răstită:

— Mai întîi de ce m-ai poftit la dans?

— E greu de înțeles?

— Și-apoi: mă cunoști?

— Te cunosc.

— De unde?

— Din tramvai. Ne întîlnim uneori. Dumneata poate nu m-ai observat. Dar eu te-am văzut de multe ori. Avem serviciul în același cartier. mi se pare. În Colentina. Cu tramvaiul unu... Lucrezi la uzinele „Menajul".

— De unde știi, mă rog?

— M-am interesat.

— Dar dumneata ai serviciu? Ești încadrat?

A privit-o întîi curios, apoi a răspuns cu un fir de zîmbet în colțul buzelor.

— Da.

— Și chiar lucrezi? Muncești?

Acum pare uimit de-a binelea.

— Bineînțeles. De ce-mi pui astfel de întrebări?

— Voiam să știu. Dar cravata de unde o?

— Cravata? Am cumpărat-o săptămîna trecută la „Romarta".

A atins cu vîrful degetului mătasea.

— E minunată. Știi să alegi.

A privit-o lung, apoi iarăși a zîmbit.

— Într-adevăr. Mi se pare că știu...

*

Mașina huruie prelung, apoi se oprește. Elena sare de la locul ei și aleargă către marginea sălii.

— Tovarășe Ermeliuc! Tovarășe mecanic, ce s-a întîmplat?

Ermeliuc este acum lîngă motorul care alimentează cu forță electrică prescle.

— Numaidecît, tovarășă Elena — o liniștește el. Probabil că s-a produs un scurt circuit. Îndată verific. Elena dă din cap nemulțumită.

— Am să pierd zeci de duzini de linguri...

— Lasă că le scoți din urmă, nu te teme.

Elena nu se lasă.

— Dar le scot și ceilalți. Înaintea mea. Și doar știi bine că sîntem în întrecere...

Mecanicul răspunse de sub mașină:

— Nu te-ntrece încă nimeni... Te sperii degeaba.

Mașina își ia din nou ritmul. Foile de metal vin încet pe bandă și se așază sub presă. Elena măsoară cu ochii distanțele și apasă pe mîner.

Stanța cade cu repeziciune și imprimă în fișia de alpaca forma lingurii. În coșul de alături obiectele atît de trebuincioase în gospodărie se adună maldăr.

Vîrful roșu al acului de pe indicator marchează printr-o liniuță bucățile: una... cinci... zece... douăsprezece...

Duzinele se înregistrează la rîndul lor printr-un număr: 1,2,3, și așa mai departe, pînă ce se adună în coș douăsprezece duzini. Adică 144 de bucăți sau un gros, cum se mai zice. Linguri, furculițe și linguriță. Șlefuite, lustruite și apoi ambalate, ele iau drumul magazinelor de stat.

Elena mărește cadența benzilor și se gîndește.

Vin feluriți oameni și cumpără. Parcă-i vedeo. O gospodină cu sacoșa într-o mînă și copilul de ocalaltă. Un militar. O pereche tînără care-și întemeiază un cuib. Ea este blondă, iar el are ochii... Și hainele... Pantofii...

Nu. Nu-i trebuie un astfel de bărbat.

Îi place un băiat care să fie, ca și ea, muncitor, serios... Să aibă ochii căprui cu stele de aur...

... A spus că-l cheamă Gică. Vorbea frumos, avea vocea caldă... Cum i-a zis la despărțire? „Vreți să ne mai vedem, tovarășă?" Nu. Nu i-a spus așa. I-a strîns mîna și i-a șoptit: „Pot să vă conduc pînă acasă?" Apoi, în fața porții: „Vreți să ne mai vedem...?"

N-a îndrăznit să-l întrebe unde lucrează. Dar pe drum el i-a explicat cum funcționează troleibusul de la șosea. Cum venise vorba? Da, își reamintește. Au discutat despre Festival, despre Parcul de Cultură și Odihnă... A fost de multe ori prin parc. Ca și el. Cum de nu s-au întîlnit? Poate că a venit cu vreo prietenă sau chiar cu logodnica... E și mincinos. La bal i-a spus că-i încadrat și lucrează, iar pe drum a zis că-i student.

Și-apoi, ce o interesează? N-o privește. Nu trebuie... Poate că vrea să se distreze numai. ...Cine e taică-său, cine e maică-sa? Trebuie ca părinții lui să cîștige foarte mult ca să-l îmbrace atît de bine și să-l ție la școală. A văzut ea la bufet... Avea un teanc de sute în portofel. Sau... Hm!... Ei, s-o lase în pace...! N-o interesează... Nu-i place... O avea el ochi frumoși și glasul plăcut cînd îl asculți... Dar... la te uită ce încet merg benzile!

— Tovarășe Ermeliuc, dă drumul mai repede motorului.

*

Și, totuși, s-a dus la întîlnire... La cea de a doua întîlnire. Gică avea un costum cafeniu, pantofi maro cu talpa de microporos și palton dintr-o țesătură moale de lînă...

I-a ieșit zîmbind înainte.

— Îmi pare bine c-ai venit...

Și a îndrăznit s-o ia chiar de braț.

Ah! Tare ciudat. Niciodată nu și-a închipuit c-ar putea fi atît de slabă... Să accepte să meargă „cu unul din ăștia" la cinematograf...

Dar filmul e bun și el îi comentează, șoptit, a ureche, subiectul, încît are impresia că-l cunoaște pe Gică și sînt prieteni de ani.

— Desigur, tovarășe Gică, poți să mă conduci pînă acasă. Te rog chiar să intri la noi, s-o cunoști și pe mama...

Au stat toți trei de vorbă despre bal, despre vremea care amenință a iarnă. Apoi el a povestit cîte ceva de la facultatea unde învață și tîrziu în noaptea, înainte să plece, a cerut-o în căsătorie...

Maică-sa a început să plîngă cînd l-a auzit. De bucurie. O fată are. Dar i-a plăcut băiatul. Era gata să-i răspundă că n-are nimic împotrivă. Trebuia însă ca și Elena să-și spuie cuvîntul. Și nu l-a spus. L-a amînat și tot n-a îndrăznit să-l întrebe unde lucrează. Și dacă lucrează, de ce i-a spus că-i student? Și dacă-i student, de unde ia banii ca să se-mbrace atît de elegant? Trebuia să-i dea un răspuns. Pînă joi. Nu i-a dat. Azi e sîmbătă... Nu! Nu-l vrea! Ba nu. De fapt nu știe încă ce să facă... I-a fost rușine să-l întrebe ce e taică-său... De bună seamă că-i doctor... Vreun fost director de bancă... Sau chiar fost mojer... Off! Tare grea e viața uneori...

*

Presa taie acum mînere de cuțite. Cadența este repede și Elena mînuiește atît de bine mașina încît...

— Ai spart iarăși norma, tovarășă — îi spune Vasile Murguleț, șeful secției.

Elena rîde bucuroasă. Vrea să-i răspundă. Se răzgîndește. Apoi:

— Tovarășe Murguleț, vreau să te întreb ceva...

Tovarășul Murguleț se apropie.

— Te ascult.

— Uite ce-i... Dar vino mai aproape că nu pot părăsi presa...

Șeful secției trecu lîngă ea.

— Tovarășe Murguleț... Nu știu cum să-ți spun... Să nu rîzi de mine...

— Hai, tovarășă, dă-i drumul...

— Spune-mi, te rog... Un student... Sau chiar un inginer poate să lucreze la o mașină ca asta atît de repede ca mine?

*

Ninge. Fulgi mari și deși s-așternu plapumă pe acoperișuri, se-ntind covor pe trotuare și se 'ipesc de gene. Trecătorii grăbesc veseli cu pachete și coșuri din care ies gîturile sticlelor cu vin. Vitrinele magazinelor gem, încărcate de bunătăți.

Elena merge agale. Cizmulițele de cauciuc i se afundă în zăpada moale. Pășește încet și prin minte îi trec... Dar cîte nu-i pot trece prin minte unei fete în ajun de revelion...

Acasă s-a tăiat un curcan, s-a făcut pește cu maioneză și tort. Are să vină unchiul Eremia care e pensionar și n-are alte rude decît pe soru-sa, văduvă. Este invitată și tușa Aglaie, care lucrează la tricotaje și nu s-a măritat pentru că nu i-a plăcut nici un băiat. Și a tot așteptat pînă a îmbătrînit și i s-a îmbîcsit inima.

Unchiul se va așeza în capul mesei, tanti cu spatele la sobă, maică-sa... Ea... Ar mai fi un loc.

Ce să facă? Ce să facă?

A tresărit. Se oprește, mai face un pas și iarăși parcă nu mai poate mișca picioarele. Buzele prind să îngîne:

— Gică...

În fața ei, pe panoul fruntașilor în producție ai raionului, chipul lui o privește, ca atunci, cu o lună în urmă, la bal, cald și mîngîietor.

— Gică...

Sub portret, cîteva rînduri pe care de emoție abia le silabisește:

„Gheorghe M. Gheorghe, strungar la uzinele metalurgice „Avîntul". Fruntaș în producție".

Sus la stînga, e portretul ei, iar dedesubt cuvintele tipărite: „Elena Gavrilescu de la uzinele „Menajul", fruntașă în producție".

Iar deasupra panoului, cu litere mari și colorate: „Cinste fruntașilor în muncă care traduc în viață Hotărîrea Partidului producînd tot mai multe bunuri de larg consum".

*

S-a repezit la primul telefon. Mai erau trei inși înaintea ei. Trebuia să aștepte la rînd. A fugit alături, la un debit. Și acolo era ocupat. Repede la Alimentara din colțul străzii. În sfîrșit, telefonul e liber.

— Alo! Alo! Uzinele „Avîntul"? Dați-mi vă rog pe tovarășul Gheorghe M. Gheorghe. Cum? Pe tovarășul Gheorghe. Un băiat înalt cu ochi căprui... Este la Po... la Politehnică? Cum așa? Dînsul nu este strungar? Are fotografia... Ce spuneți?...

De la capătul celălalt al firului o voce necunoscută se grăbi s-o lămurească.

— Este strungar, dar a fost trimis și la Politehnică, ca să învețe ingineria... Cine întreabă, vă rog? Ca să-i comunicăm cînd se înapoiază.

— Să-i spuneți că l-a căutat...(A respirat o dată adînc.) Să-i spuneți că a întrebat logodnica lui... Elena. Da, da, e logod... ca și logodit. Și să vină neapărat astă-seară la noi, că-l așteptăm de revelion... Mulțumesc! La mulți ani, la mulți ani, tovarășe! Asemenea!

Regimul nostru de democrație populară a deschis larg căile de dezvoltare a talentelor din popor.

În poezia pe care o publicăm mai jos, poetul maghiar din R.P.R. Bárdos Arthur surprinde în versurile sale un crîmpei din viața fostului cioban Petre Baciu, din comuna Feldioara, regiunea Cluj, azi student în anul I, secția Violoncel, la Conservatorul de Muzică „Gheorghe Dima" din Cluj (în fotografie: Petre Baciu)

BÁRDOS B. Arthur.

Pe scenă

Cînd a intrat pe poartă-nîiti în școală,
abia călca, sfielnic și stingher.
Avea opinci de drumuri colbuite,
și-n ochii lui sclipea întregul cer.

A-nfrigrat un timp, privind cu teamă
viori, armonici, flaute; apoi
— lăsîndu-și jos, încet, ca pe-o comoară,
desagii roși de vînturi și de ploi —

a pus la brîu bătrînul, vechiul fluier,
luînd uimit vioara grea și mare:
c'upit ușor de corzi, violoncelul
vui prelung și surd, ca o chemare.

Profesorii i-au spus, zîmbind: „Alege-ji!
Sînt instrumente-alcea de tot felul".
...Feciorul de țăran, doinaș din fluier,
din toate și-a ales violoncelul.

Cel ce păzise turmele pe dealuri
sunîndu-și doru-n cîntece pe fluier,
și-a ascultat sub razele de lună
înfiorat în codrii-al mierlei șuier,

ședea acuma-n bancă și-nvăța,
solfegiind pe-a ritmului măsură...
Un cîntec nou, nemaicîntat cîndva,
visa-nvățînd severa partitură.

Cînd luna uneori, în nopți senine,
pe portativul cerului plutea, —
lîngă violoncel, cu chipul palid,
furat de vraja cîntului, visa.

Ca niște coruri pline, bărbătești,
vuiră anii-n zborul lor grăbit; —
dar cînd păși flăcăul, grav, pe scenă
părea că timpul însuși a-mpietrit.

Din inima lui cîntecul s-a smuls.
Și — ca prin crengi sălbatica furtună —
cu fulgerări iscate dinadins,
se zvîrcolea arcușul — viu — pe strună.

Și parc-ar fi vuit violoncele
din zeci de mii de strune-n acel cînt.
Nici un ocean n-a clocotit vreodată
din valurile-i sure mai adînc,

nici o pădure n-a vuit un cîntec
atît de-amețitor și-atît de pur, —
poate doar primul trîl de ciocîrlie
la cea dintîi zvîcnire în azur.

Vedea întreaga patrie în față,
și universul plin de-un vuiet greu.
Cînta de parcă-ar fi văzut poporul
cum îi ascultă cîntecul mereu,

cînta știind că bunul său părinte,
— poporul, mare și nemuritor —
l-a ridicat pe scenă, în lumină,
să cînte bucuria tuturor.

În românește de
H. GRĂMESCU

Seara, în casa minerului Mihai Teodorescu fiecare are ocupația sa: mama toarce ori croșetează, iar tata repetă împreună cu băieții lecțiile.

Clădirea școlii încă nu e gata în întregime. Dar o clasă funcționează deja. Elevii acestei clase sînt primii elevi ai Uricanilor.

OAMENI NOI

Mai fusesem prin aceste locuri acum șapte ani. Aici, unde astăzi se află micul orășel minier Uricani, era doar un sătuc de munte resfirat de-a lungul Jiului Romînesc. În anul acela geologii începuseră să bată viroagele în căutarea noilor zăcăminte de cărbune. Și cum, în străfundurile pămîntului prețiosul minereu se găsea din belșug, valea a început să treacă prin transformări extraordinare. Un rol de seamă l-au avut topometrii, proiectanții și constructorii. Azi, în valea înconjurată de masivi muntoși s-a născut un orășel socialist. Străzi și scuaruri sînt mărginite de blocuri. 383 de apartamente sînt locuite de peste 1340 de oameni. 8 blocuri cu 120 de apartamente sînt în construcție și pînă în primăvară vor fi date în folosință. Cine sînt locatarii noului oraș? De unde au venit? Cei mai mulți sînt fii de mineri de prin partea locului. Veneau pînă nu demult cu micul tren electric de la Lupeni. Drumul nu era prea lung, dar totuși muncitorii își iroseau multe ceasuri făcînd această navetă. Pentru ei, s-a construit orășelul, asigurîndu-li-se condiții mai bune de viață. Sînt alții care au venit în bazinul carbonifer din alte părți ale țării. Augustin Demeter e țăran muncitor din Sovata-Băi. El a primit un apartament împreună cu soția și copilul său. Țăranul de ieri duce acum o viață de orășean. Fotoreporterul revistei noastre a prins în imagini cîteva aspecte din noul oraș. Ele sînt o mărturie a transformărilor care s-au petrecut în această valea „a plîngerii", cum o denumeau altădată minerii. Fotografiile vă prezintă pe cîțiva locuitori ai Uricanului care intră în noul an, avînd o locuință nouă.

Alături de muncitori, în blocurile Uricanilor locuiesc tehnicieni și ingineri. În fotografie: inginerul Petre Lazăr de la mina Uricani.

Cei mai tineri locatari ai orășului: gemenii electrofăcătușului Aurel Teodorescu care au împlinit abia 3 săptămîni.

IN CASE NOI

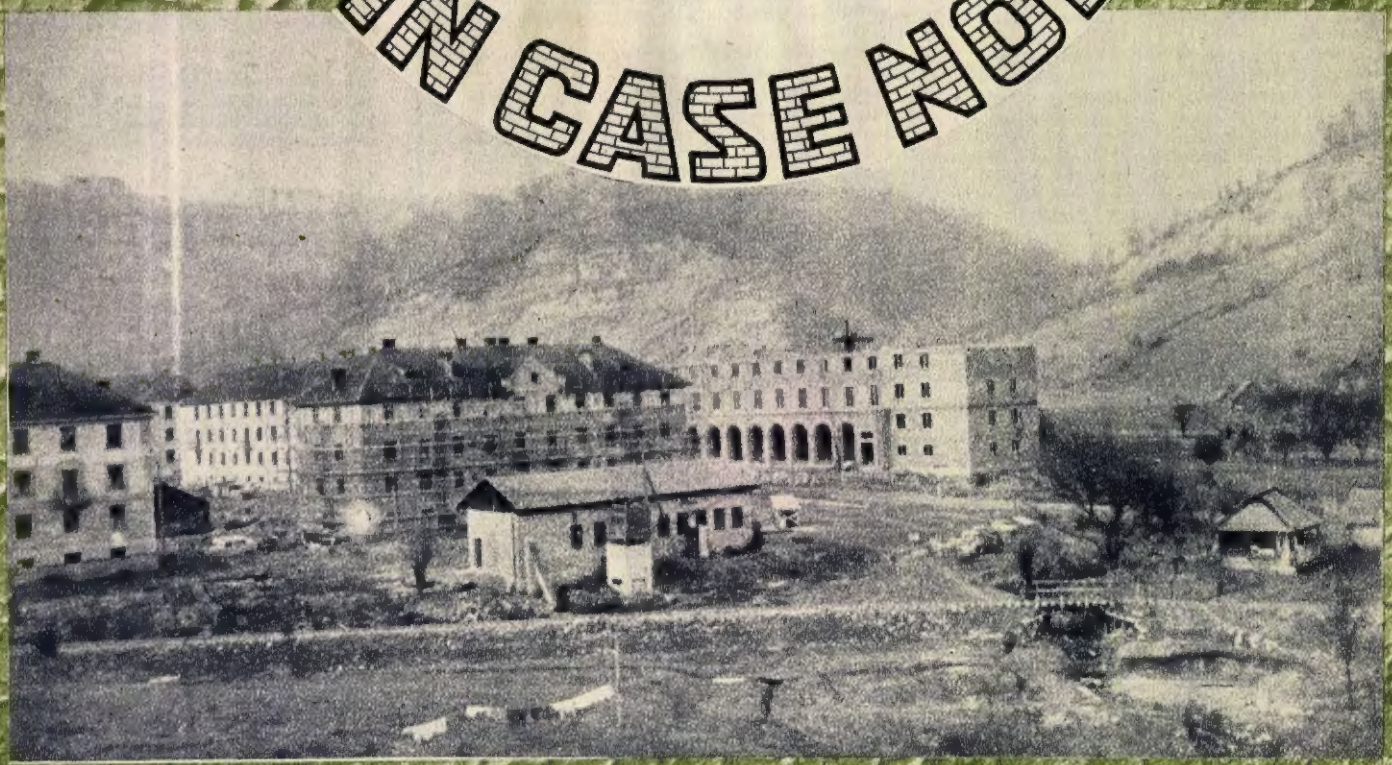

La poalele munților s-a născut un nou orășel: Uricani. La dreapta noilor clădiri se poate vedea una din vechile case care au mai rămas.

Fotografii de A. OVINESCU

Cu asemenea munjie, precis
că echipa lui va învinge...

Fotografie de Tadeu [illegible]

ÎNTR-O CASĂ DE SĂNĂTATE DIN APUS

Desen de N. JURĂSCU

Scelba: — Vindem la prețuri reduse, inclusiv suveranitatea și independența, en-gros și en-detail. **Mendès-France:** — Tare sînt curios dacă se va rupe craca... **Menderes:** — Mister Dulles, sînt calic, n-am nimic, dă-mi un pic, mizilic, un bacșiș cît de mic... **Beneluxiștii:** — Pică bombă mălăiață, în capul lui nătăfleață... **Li Sin Man:** — Vreau și eu puțină pulbere pentru Asia... **Franco:** — Și ce-i dacă-i mai vechi în grad? Brînza-i pe bani și Gibraltarul mi se cuvine mie! **Cian Kai-și:** — Afurisită sabie! Luciu l-am dat, dar de tăiat tot nu tale... **Churchill:** (către Adenauer): — Serviți vă rog un chibrit. **Hitler:** — Dragul meu discipol, vino lîngă mine. Sari și nu te teme! O să-ți fie bine... **John Foster Dulles:** — Halei hop! Acum sar. Gott mit uns! Pentru dominația lumii, înainte marș! **Statuia lui Forrestal:** — Ăștia-s mai nebuni decît mine!

UZINA VIITORULUI

— Articol scris pentru „Flacăra" —

de V. RUMIANTEV

În mîinile omului sovietic — creatorul şi stăpînul tehnicii noi — automatele devin unul din instrumentele cele mai importante ale progresului tehnic. Ele controlează dimensiunile şi calitatea produselor, dirijează cele mai diferite procese fizice şi chimice.

Încă înainte de Marele Război pentru Apărarea Patriei s-a creat în Uniunea Sovietică prima linie automată din lume. După război s-au construit o serie de uzine automate. Una din acestea produce pistoane pentru motoare de automobile.

Colectivul acestei uzine, care numără doar 100 de oameni, fabrică atîtea pistoane de automobile cîte ar fabrica 4.000 de muncitori într-o întreprindere obişnuită.

Cum arată şi cum funcţionează această uzină automată?

De la porţile uzinei, prin care intră camionul cu bare de aluminiu, se formează un şir lung de agregate; aici se văd cuptoare înalte, o maşină de turnat care seamănă cu un carusel, maşini joase, închise, şi cilindri uriaşi în care şclipesc printre orificii piesele de aluminiu turnate. Aceste maşini şi agregate sînt unite într-un lanţ ce se prelungeşte pînă la alte porţi prin care ies produsele finite — pistoane pentru automobile, gata împachetate în cutii.

În uzină domneşte o curăţenie exemplară.

Începutul procesului de producţie este momentul cînd muncitorul pune bara de aluminiu pe banda rulantă care o transportă la gura cuptorului electric. După aceasta, mîna omului aproape că nu se mai atinge de produse... Acest cuptor uriaş, de mărimea unui vagon de cale ferată, este încărcat de un transportor mobil. La capătul opus al cuptorului se află un dozator — un mecanism special de măsurare care la diferite intervale deschide şi închide orificiul din cuptor. De fiecare dată, prin acest orificiu se toarnă în forme cantităţi de metal topit. Formele se rotesc ca pe un carusel şi sub fiecare nouă cantitate de metal se găseşte întotdeauna o formă nouă. După ce s-a răcit, piesa turnată este dusă de un transportor automat la o maşină-unealtă. Şi mai departe tot procesul complicat de producţie este efec-

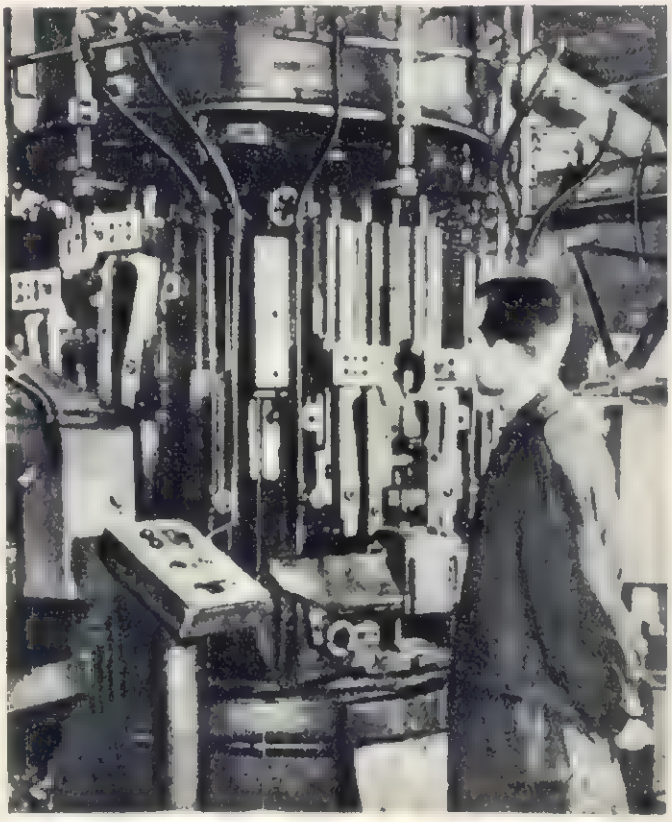

Lucrătorul-controlor supraveghează modul de funcţionare a maşinii automate de turnat.

Bandă rulantă care transportă automat bare de aluminiu la gura cuptorului de topire.

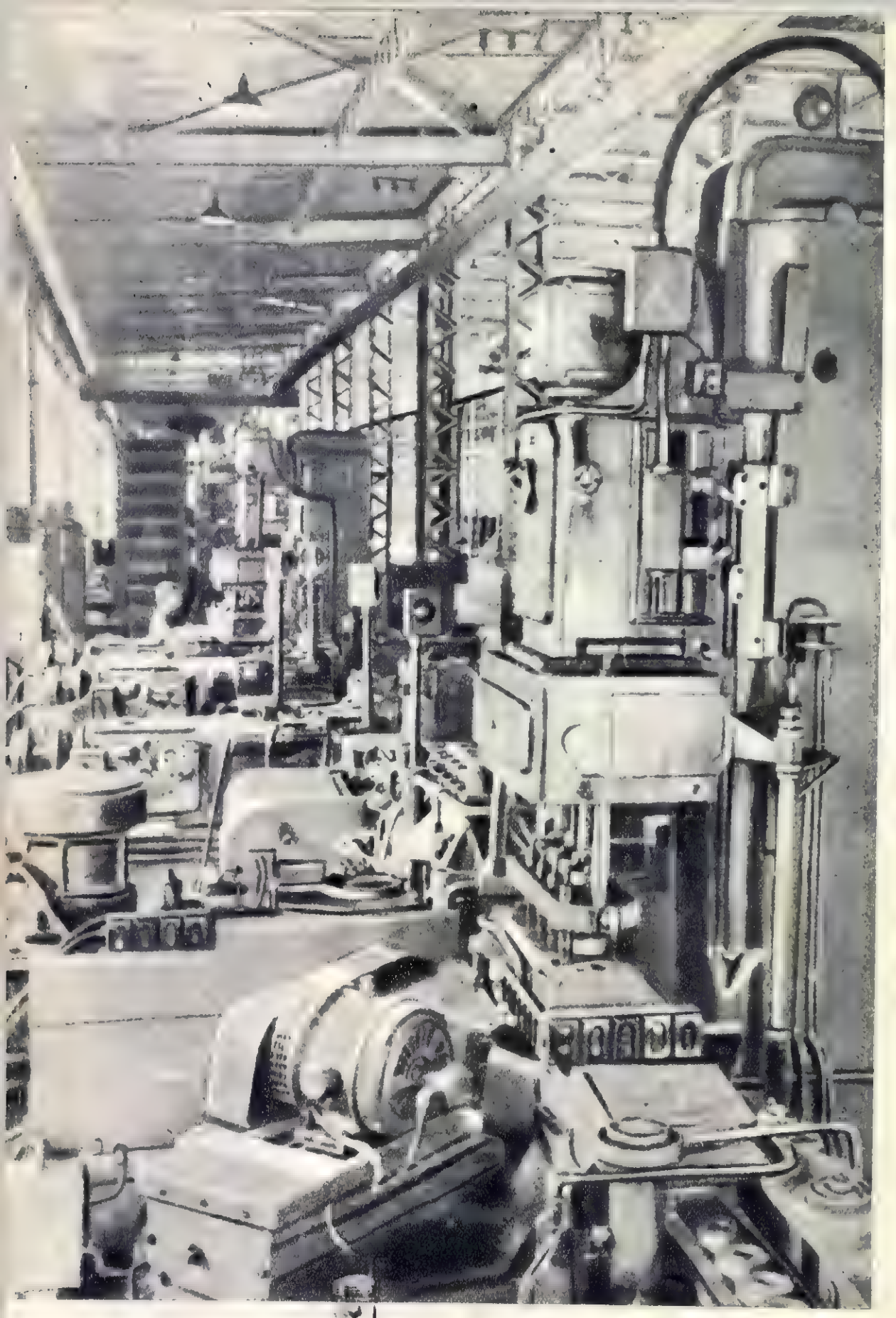

Nici aici nu trebuie să intervină

O minune a tehnicii: un singur lucrător dirijează întreaga activitate a liniei automate a uzinei de pistoane pentru automobile.

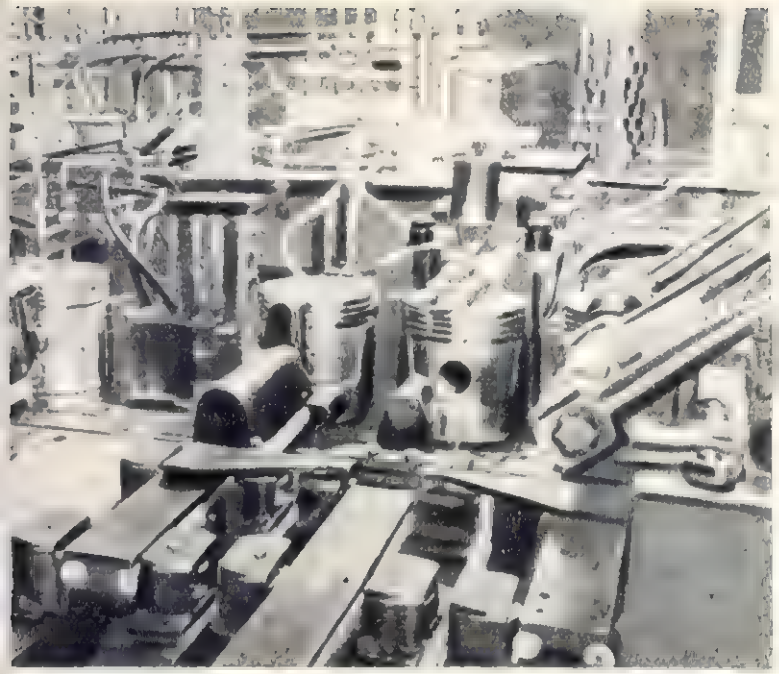

mîna lucrătorului, mașina execută automat ajustarea pistoanelor care se aliniază pe banda rulantă

tuat de mașini: ele curăță semifabricatele de metalul de prisos, le strunjesc, le sfredelesc, le ștefuiesc, le cositoresc, le spală, le grescază cu lubrefianți și înfășoară pistoanele finite în hîrtie parafinată.

Aparate de precizie controlează calitatea metalului, exactitatea prelucrării la fiecare operație. Pistoanele sînt transportate de mecanisme de la un sector la altul, de la o mașină la alta. Se înțelege de la sine că oamenii controlează felul cum funcționează mașinile; de aceea, în secții se văd pe alocuri controlori, care efectuează trialul. În afară de aceasta, lîngă mașini fac de serviciu reglori, care sînt gata să le ajute cu promptitudine. La orice fel de avarie, la cel mai mic deranjament, mașina anunță imediat: se aprinde becul de semnalizare.

Foarte modestă, în comparație cu alte agregate, pare masa cu tabloul de distribuție, care se află la capătul uzinei. Dar tabloul de distribuție al dispecerului este creierul uzinei automate. Tot drumul pistonului trece prin fața ochilor dispecerului. Semnalele luminoase arată cum funcționează cuptorul, strungurile, mașinile. Dispecerul vede imediat locul unde s-a produs oprirea, avaria, unde este necesar ajutorul prompt al reglorului. Contoarele situate chiar aici indică cîte pistoane au fost turnate, cîte s-au rebutat, cîte piese au fost prelucrate mecanic și au trecut prin automatul de control și sortare, în sfîrșit, cîte produse finite sînt împachetate. Un singur om stînd în fața tabloului de distribuție vede munca întregii uzine și are posibilitatea să intervină în orice moment.

În crearea uzinei automate greutatea a constat nu atît în fabricarea acestor mașini ingenioase, cît în a le obliga să lucreze în același ritm, exact ca un singur organism. Acest lucru a fost obținut. Uzina funcționează cu o exactitate ireproșabilă. Aparatele de control sînt mărturie a preciziunii extraordinare la prelucrarea pieselor. Automobiliștii sînt mulțumiți de calitatea superioară a produselor. Uzina automată n-a primit niciodată reclamații.

E important și rolul reglorului de la agregat, care deservește cîteva mașini. Mecanismele de precizie ale uzinei automate sînt foarte exigente. Reglorul trebuie să cunoască bine desenele, cinematica mașinilor, schemele electrice, hidraulice și pneumatice, să folosească cu pricepere orice instrument de măsurat. Fără cunoștințe nu merge. Dacă mașina a dat semnalul de avarie, trebuie stabilit și înlăturat imediat deranjamentul.

Lucrătorii de la uzina automată își ridică necontenit calificarea. Iată-l, de pildă, pe reglorul Zotov. Anul acesta el a absolvit școala serală medie de 10 ani a tineretului muncitor. În luna ianuarie va da examen de admitere la secția fără frecvență a institutului de specialitate.

Munca de înaltă calificare a muncitorilor de la uzina automată este bine retribuită. Reglorul Zotov, de pildă, primește lunar peste 1.000 de ruble, iar reglorii Kovalenko, Surkov, Krasnov, care deservesc concomitent agregate de pe două linii de bandă, cîștigă fiecare cîte 2.000 de ruble.

Colectivul inginerilor și tehnicienilor din uzină muncește în mod creator. Inginerii Karaciun, Antonov și alții sînt mari specialiști în munca lor. Ei fac rectificări prețioase în construcția agregatelor, perfecționează modul de funcționare a liniilor automate.

Fiecare om care vizitează uzina automată, care vede această tehnică înaltă, este cuprins de admirație pentru constructorii sovietici — stăpînii acestor mașini-minune

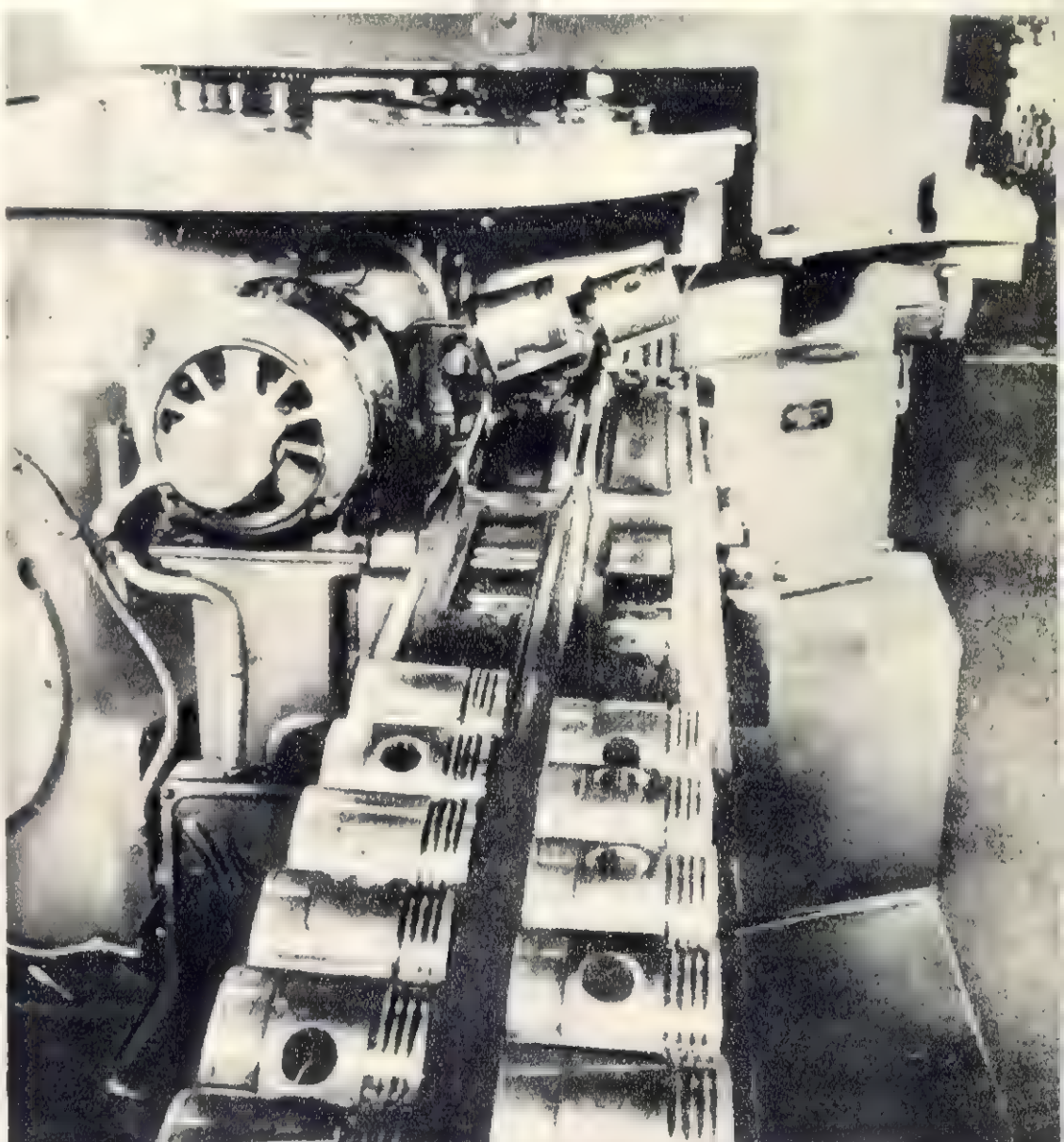

Pînă și controlul se face aci automat. Cu o precizie extraordinară, acest mecanism trece la rebut piesele la care se observă chiar și cele mai neînsemnate devieri.

„Waffen SS"

din nou la lucru

În ultima vreme, revanşarzii fascişti din Germania occidentală, încurajaţi de planurile americane de refacere a Wehrmachtului hitlerist, şi-au intensificat activitatea. Pretutindeni în Reich-ul lui Adenauer foştii militari nazişti — asasini de profesie — fac o zarvă războinică de nedescris. Zilnic au loc tot soiul de demonstraţii militariste şi ieşiri agresive.

Ca şi în urmă cu aproape un sfert de veac, organizaţiile paramilitare şi detaşamentele de şoc răsar ca ciupercile după ploaie.

Ca şi în trecut, faimoasele organizaţii militariste germane în cap cu „Stahlhelm" (casca de oţel) pun la cale aşa-zise „Soldatentreffen" (întîlniri soldăţeşti), care se transformă în adevărate orgii revanşarde, patronate de Adenauer şi mai marii săi americani.

Demonstraţiile militariste provocatoare au loc într-un cadru „solemn", de paradă. Mai întîi cu defilări în „pas de gîscă", în sunetul marşurilor prusace, şi cu schimbări de steaguri între diferitele uniuni militare, apoi cu discursuri neobrazate. Discursuri menite să inoculeze iar în conştiinţa germanilor spiritul războinic, tradiţia lui „Drang nach Osten".

La Lübeck se „întîlnesc", sub conducerea fostului general hitlerist von Tippelskirch, soldaţii uneia din fostele divizii de infanterie hitleriste. La Limburg (landul Hessen) are loc o „întîlnire" similară a soldaţilor fostei divizii a 7-a de tancuri, care este „onorată" de prezenţa fostului comandant al acestei divizii, generalul hitlerist Manteuffel, azi deputat în Bundestagul lui Adenauer.

Străzile oraşului Frankfurt pe Main sînt cutreierate de grupuri masive de „turişti" veniţi din toate colţurile Germaniei occidentale. Dar nişte turişti de o specie cu totul deosebită: nu-i atrag nici frumuseţile oraşului, nu-i impresionează nici monumentele istorice pe care le întîlnesc la tot pasul. (Monumente d-alde astea, au distrus ei cu miile). Sînt hitlerişti înveteraţi care au venit să ia parte la o întrunire care, prin proporţiile ei, prin discursurile fasciste rostite aci, seamănă ca două picături de apă cu „Parteitagurile" (congresele) hitleriste care se ţineau odinioară la Nürnberg.

„Întîlnirea" de la Iserlohn, despre care vorbeşte în aceste pagini ziarista franceză Rosa Michel, a fost organizată de generalul Lammerding, personaj cu un rol predominant în conducerea H.I.A.G.-ului, o organizaţie SS-istă, care funcţionează legal în Germania occidentală. Cine este Lammerding? Un călău cu experienţă în ale războiului de exterminare; autorul măcelului de la Oradour!

Fie că se numeşte „Asociaţia pentru ajutorarea reciprocă a foştilor funcţionari din trupele SS", „Uniunea camaraderească a foştilor naţional-socialişti", „Legionarii germani-sudeţi", sau „Voluntarii Europei", organizaţiile revanşarde ale Waffen SS-ului refăcut urmăresc toate acelaşi ţel: transformarea Germaniei într-un focar de agresiune în Europa, într-un nou pericol pentru pacea lumii.

Dar sinistrul delir războinic de astăzi al revanşarzilor de la Bonn are loc într-o vreme în care popoarele îşi manifestă ferm hotărîrea de a apăra cu străşnicie cauza păcii şi securităţii internaţionale de a da o ripostă zdrobitoare agresorilor. Şi pentru aceasta există forţa necesară. Aşa cum arată limpede Declaraţia comună a participanţilor la conferinţa ţărilor europene pentru asigurarea păcii şi securităţii în Europa: *„niciodată încă forţele păcii şi socialismului nu au fost atît de puternice şi atît de unite ca acum"*. Calmul şi forţa care se degajă din această declaraţie dau popoarelor iubitoare de pace siguranţa că şi de astă dată visurile războinice ale căpeteniilor Waffen SS-ului refăcut şi ale stăpînilor lor americani vor avea aceeaşi soartă ca şi cele ale predecesorului lor, Adolf Hitler.

Ziarista franceză Rosa Michel, corespondenta permanentă a ziarului „l'Humanité" la Berlin, şi un redactor al ziarului „Daily Worker" din Londra au participat la adunarea SS-iştilor, care a avut loc nu demult la Iserlohn, o localitate din Germania occidentală.

Pentru a putea pătrunde în sala unde se ţinea această adunare — la care, de bună seamă, ei n-au fost invitaţi — cei doi ziarişti au uzat de un truc: ziaristul englez s-a recomandat a fi un adept al partidului fascist englez al lui Mosley, iar ziarista franceză a fost prezentată drept... soţia sa..

În chipul acesta, cei doi ziarişti au izbutit să se amestece prin SS-işti pentru a urmări îndeaproape discuţiile ce au avut loc la această întrunire (chipurile interzisă de autorităţi) şi pentru a afla o sumă de confidenţe ...hitleriste

Ziarista Rosa Michel şi-a împărtăşit impresiile culese la întrunirea SS iştilor de la Iserlohn într-un reportaj publicat în „l'Humanité," pe care-l prezentăm în traducerea de mai jos.

R. RODA

ÎN BÎRLOGUL SS-IŞTILOR

Acum pot să mărturisesc deschis: cît un purice mi se făcuse inima asistînd la întrunirea SS-iştilor de la Iserlohn...

Nu purtam — din nefericire — haina vrăjită care m-ar fi putut face invizibilă şi nici pe sub mese nu mă puteam ascunde.

„Se poartă din nou casca de oţel". Acesta este titlul fotoreportajului publicat de revista vest-germană „Revue", cuprinzînd după cum se vede aspecte de la una din întrunirile odioasei organizaţii militariste revanşarde „Der Stahlhelm" (casca de oţel). ↓

←

Zeci de asemenea ţinuturi revanşarde apar zilnic în Germania occidentală sub oblăduirea şi cu sprijinul ocupanţilor americani. Ele aţîţă în mod sistematic spiritul militarist, cheamă deschis la militarizarea totală şi la noi aventuri de tip hitlerist, de data aceasta sub comanda supremă a generalilor americani. Iată, bunăoară, ziarul „Der Tag" pe o cărui primă pagină se poate citi: „Singura cale spre pace, înarmarea în stil mare".

...Mă aflu în holul imens de la Alexander Höhe, printre aproape o mie șapte sute de oameni care beau, urlă și se agită ca niște bezmetici.

Am în fața mea un Oberscharfuhrer din Leibstandart-ul lui Hitler, iar în dreapta pe un SS-ist din divizia „Das Reich".

Toată lumea asta strașnică se poartă foarte amabil cu mine, căutînd să-mi facă o impresie cît mai bună. Nimeni nu-și golește cana cu bere înainte de a-mi fi închinat-o mie, cu brațul întins. Sînt doar un oaspete de seamă: distinsa „soție" a unui „fascist" englez care a venit în mod special la Iserlohn. „Ah, ce bine mă simt în mijlocul dumneavoastră", le șoptește „soțul" meu din cînd în cînd.

— Pentru prima oară, ne onorează acum cu prezența sa o personalitate engleză, spune extaziat Oberscharführer-ul. Și SS-istul din divizia „Das Reich" continuă:

— Mă întreb de ce ne-om fi bătut noi oare?

La care „soțul" meu răspunde calm:

— Asta mă întreb și eu...

Bineînțeles că eu conversez numai în limba engleză, prefăcîndumă a nu înțelege ce se discută, decît cu ajutorul interpretului, un ofițer din SS.

— Nu-mi place să aud vorbindu-se despre război, și de politica nu mă ocup. Nu, mulțumesc, alcool nu beau și cu atît mai puțin kirsch...

Cît despre „soțul" meu, această societate de bandiți este încîntată de el. Discută cît doi, bea cît trei și îi face pe partenerii săi să bea și să vorbească... cît zece...

În capul mesei de onoare se lăfăie Gruppenführerul Steiner, fost comandant de armată, căruia toată lumea asta „aleasă" îi acordă onorurile ce se dau unui general.

Fără doar și poate că autoritățile au îngăduit ca adunarea SS-iștilor să se desfășoare în voie. Au pus doar următoarele condițiuni: la mitingul de la Alexander Höhe să nu se cînte muzică hitleristă, ci doar marșuri militare vechi; să nu se rostească discursuri și să nu se țină toasturi cu glas tare. Dar, cu toate acestea, discuțiile continuă animate, la aceeași temperatură, care se urcă proporțional cu cantitatea de alcool consumată.

Scaunele prezidiului stau acum goale. Cei ce le ocupaseră pînă mai adineauri s-au împrăștiat prin sală, formînd în jurul lor grupuri de unde izbucnesc hohote puternice de rîs.

— Ha! Ha! Ha! strașnică glumă și interdicția asta!...

Un individ se urcă deodată pe scaun și, cu un ton de comandă, ordonă să se facă liniște:

— Caut pe camarazii mei din divizia „Tineretul hitlerist"...

Din toate colțurile sălii izbucnesc strigăte: prezent! prezent! Rîzînd cu hohote, omul de pe scaun declară:

— Foarte bine, voiam doar să știu dacă ați fost puși în curent cu interzicerea adunării noastre!...

Se trece apoi la alte exhibiții. Încep să circule din mînă în mînă niște bilete de mărimea unei cărți de vizită, pe care se poate citi: „Fac parte din unitatea x, divizia y; Cine mai aparține acestei unități?"; „Cine a fost la Bordeaux? Dar la Harkov?" „Cine a urmat școala de Gruppenführeri din Z?"

Oamenii se regăsesc și se bucură, rîzînd zgomotos. Ah! frumoase vremuri trăim sub Adenauer!

Vecinul meu îmi dă explicații:

— Ni se interzice să vorbim! Ei bine, scriem.

Se face ora 9 cînd vecinul meu, cel din divizia „Das Reich", își goli portvizitul pe masă și, înșirînd o sumedenie de fotografii, îmi spuse:

— Asta-s eu și tancul meu... Asta-i de la Bordeaux, asta de la Kursk... Orel!...

— Ați repurtat victorii, nu șaga. .

— Numai 'jumătați de victorii, îmi răspunde cu modestie.

- Dar în Franța cum v-a mers?

-- Nu prea bine. Acolo am ajuns abia în preajma anului 1944. Nu mai mergea așa cum am fi vrut noi.

— Sîntem oricînd gata să pornim dacă va fi nevoie, împotriva comuniștilor și a Rusiei, vorbi la rîndul său Oberscharführerul Siewert, din divizia SS „Hitlerjugend".

În cursul acestor discuții am putut afla și clauzele acordului dintre autorități și conducerea adunării SS-iștilor (cu privire la autorizarea întrunirii — nota redacției): 2000 de mărci depuse de SS-iști drept garanție, sumă care va fi returnată numai în cazul în care totul va decurge în „ordine".

Am avut prilejul să văd imediat o mostră de „ordine" SS-istă: La un capăt al mesei se ridică un individ (îmi fusese recomandat mai înainte ca un SS-ist olandez) care cu o voce tunătoare declară: „Interdicția de a manifesta și de a vorbi nu-i valabilă decît pentru SS-iștii nemți. Întrucît eu sînt un SS-ist olandez, vă chem pentru mîine la o manifestație la cimitir, în fața monumentului eroilor. Demonstrația o voi conduce eu!"

Farsa a fost jucată: condusă fiind de un SS-ist olandez, manifestația „interzisă" s-a desfășurat totuși, cu formele cele mai legale din lume...

Și tot așa, eu și „fascistul" englez ne-am menținut pe poziții timp de cinci ore. Turbam de mînie că nu puteam lua note și ne chinuiam creierul obligîndu-l să rețină cît mai multe cu putință din confidențele care ni se făceau cu o încredere desăvîrșită.

Către sfîrșitul petrecerii, prietenia noastră se „consolidă" într-atît, încît chiar Oberscharführerul Siewert ne destăinui că aci nu se va mai petrece nimic interesant. Ne va conduce, deci, într-un cerc mai restrîns, unde este așteptată vizita generalului Steiner.

În acest moment mă gîndii că ar fi cazul să-mi grăbesc retragerea, nu atît pentru a nu fi „indiscretă" cît mai ales pentru a nu risca să fiu recunoscută de generalul Steiner care, întîmplător, locuia la hotelul Gării, unde locuiam și eu.

În acest hotel sînt cazați generalii și ofițerii superiori ai Waffen SS-ului, ca cei din diviziile „Prințul Eugen", „Hohenstaufen", „Frundsberg", „30 Ianuarie", sau din unitățile „Goetz von Berlichigen", „Horst-Wessel", „D.C.A.", „Diavolii Verzi", din divizia „Nordul", „Vînătorii de munte", „Șoimii", precum și ofițerii superiori din diviziile de la 26 pînă la 35 „Das Reich" (Divizia generalului Lammerding și a celorlalți ucigași de la Oradour). Ofițerii din diviziile „Wiking", „Florian Geyer", „Hitlerjugend" sînt repartizați la cele mai bune hoteluri din oraș.

★

Deodată în Hotelul Gării, se așternu liniște grea. SS-iștii cuprinși pînă atunci de delir, încremeniseră. Străzile vuiau de strigăte: „Afară cu SS-iștii din Iserlohn!", „Jos fascismul", „Afară cu naziștii!"

Populația împresoară hotelul. Ofițerii SS asudă de teamă și de ură. Este chemată poliția lui Adenauer, care vine în ajutorul lor. Un grup de demonstranți năvălește totuși în hotel.

Un general și adjunctul său, înghesuiți de groază unul într-altul, sînt ridicați pe sus și zvîrliți în stradă. Manifestanții nu se sfiesc să ocupe restaurantul, silind pe SS-iști să se retragă în camerele ce le-au fost rezervate...

Pe coridoarele hotelului începură să se audă strigăte ca: „Afară cu SS-iștii din Hotelul Gării!". Nu m-aș fi mirat să-i aud pe manifestanți bătînd la ușa camerei mele. Ar fi fost, desigur, o situație tare caraghioasă. Parcă mă și vedeam cerîndu-le permisiunea de a-mi termina articolul pentru „l'Humanité..."

SS-iștii făgăduiseră cea mai însemnată adunare a lor de la sfîrșitul războiului. Dar n-au putut să se țină de cuvînt. I-au împiedicat muncitorii din Ruhr. Adunarea a avut totuși ceva inedit: număra doi oaspeți nechemați—pe corespondentul ziarului „Daily Worker" din Londra și pe corespondenta ziarului „l'Humanité" din Paris.

1

Așa a început atunci... O fotografie-document: în 1931 detașamentele de șoc ale organizației militariste „Casca de oțel" mărșăluiau în pas de paradă pe străzile orașelor germane, la sunetul fanfarelor și în prezența vîrfurilor militarismului prusac. Se pregătea aducerea lui Hitler la putere și aprinderea focului celui de al doilea război mondial.

2

Așa începe și astăzi... Aceleași ceremonii militariste ale aceleiași organizații „Casca de oțel". Ca un simbol al sinistrei continuități, SS-iștii din Berlinul de vest îl comemorează cu surle și tobe pe „cancelarul de fier" Bismarck. Ideea unui al treilea război mondial seamănă delir în rîndurile fostilor călăi naziști.

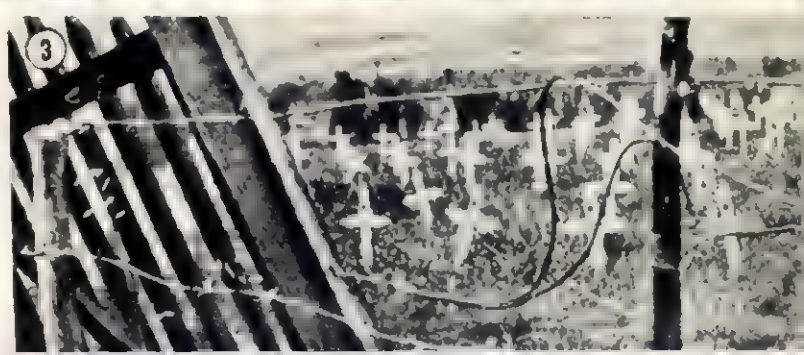

3

Așa se termină aventurile militariste. Visurile imperialiste de cucerire a dominației mondiale se încheie prin șirurile nesfîrșite de cruci de lemn ce împînzesc cimitirele militare germane!

Cuvîntul nostr

CALEA AGRESIUNII E CONDAMNATĂ DE ISTORIE

Popoarele Europei trăiesc zile de îngrijorare sporită provocată de primejdia refacerii militarismului german, ocrotit și încurajat de guvernele Statelor Unite ale Americii, Angliei și Franței prin acordurile de la Londra și Paris.

Toți oamenii care gîndesc logic, indiferent de convingerile lor politice, nu pot să nu ajungă la concluzia că, în actualul stadiu al științei și al stăpînirii de către oameni a folosirii energiei nucleare, războaiele, prin urmările lor catastrofale, de proporții indescriptibile, nu se mai pot purta fără a amenința cu distrugerea a tot ce omenirea are mai bun și că statele vor fi obligate să-și reglementeze litigiile pe calea tratativelor bazate pe principiul coexistenței pașnice a diferitelor regimuri politico-economice.

Așa este logic. Numai că organizatorii sporirii încordării în relațiile internaționale, exponenți ai marilor trusturi imperialiste, nu vor să tragă concluziile logicei și merg pe calea agresiunii, condamnată de istorie și pedepsită de popoare.

Ca inginer și profesor știu cît de mult sînt legați de realizările lor cei ce construiesc. Prin munca de proiectare sau de cercetări, ca și prin cea de realizare, inginerii constructori contribuie la dezvoltarea economiei patriei și la înflorirea culturii și bunăstării poporului. Prin munca sa, inginerul este un luptător activ pentru cauza păcii, pentru că numai pacea garantează condițiile optime de realizare și păstrare a marilor construcții care materializează aspecte ale nivelului de viață și cultură al poporului.

Dar pe cît își iubesc inginerii constructori din patria noastră realizările lor, pe atît sînt de hotărîți să le apere împotriva celor care vor să le prefacă în ruine.

Alături de întregul popor muncitor, sub conducerea înțeleaptă și sigură a partidului, muncim cu mai multă rîvnă pentru continua ridicare a științei și tehnicii, pentru dezvoltarea economiei și culturii, pentru întărirea puterii de apărare a patriei noastre dragi.

Prof. ing. D. PRAPORGESCU
Rector al Facultății de Construcții București

și ura noastră toți cei ce se gîndesc la vreo aventură războinică. Vom ști să apărăm cu străşnicie tot ce ne e scump. Acesta este cuvîntul nostru limpede și răspicat!

Dumitru ISAC
presetar la Uzinele „Republica"

COPIII MEI

Sînt mamă a unsprezece copii. Patru din copiii mei au la rîndul lor copii — cei nouă nepoței ai mei.

Cînd ne strîngem cu toții simt cum îmi rîde inima de mîndrie și bucurie.

Orice mamă mă poate înțelege! I-am crescut greu pe cei mari. Locuiam într-o singură cameră și o bucătărioară pe Colentina.

Dar în ziua cînd l-am născut pe băiatul meu Drăghici, pe șoseaua Colentina au intrat primele tancuri sovietice, au venit eliberatorii noștri. Doi soldați sovietici au intrat în casa noastră, și cînd au văzut pruncul nou născut, ne-au dăruit întreaga lor rație de mîncare. Unul i-a urat pruncului:

— Să trăiești și să crești în pace, băiețașule!

Cred că nu poate fi om cinstit, care să dorească altceva, decît să vadă trăind și crescînd în pace copiii! Dar unii ce n-au suferit urgia războiului, dușmani ai omenirii, vor să pregătească un nou prăpăd.

Familia mea știe să prețuiască pacea și pe cei ce-o apără, iar de-or încerca vreodată fasciștii să ne amenințe liniștea, și copiii mei își vor spune cuvîntul!

Atena PENCU
bd. Lacul Tei 122

UNELTITORII SĂ SE FEREASCĂ DE MÎNIA NOASTRĂ!

Îmi aduc aminte că în anul 1941 uzina noastră a încăput pe mîna hitleriștilor. Se înstăpîniseră aici și se simțeau ca la ei acasă. În uniforme împopoțonate cu fel de fel de fireturi se plimbau prin ateliere, cotrobăiau pînă și ultimul colțișor și ne dădeau mereu ghes: „Prea încet, prea încet se muncește!" Erau oamenii concernului „Hermann Göring Werke". O dată cu venirea lor s-a introdus în uzină un regim de adevărată pușcărie. Ca să ieși din hală trebuia să ai „bilet de voie". Eu am ieșit, într-un rînd, fără asemenea patalama; în curte m-a oprit patrula militară care făcea tot timpul de rond și două nopți am dormit la carceră. Mulți primeau atunci asemenea pedeapsă. O biată femeie, pe care au băgat-o la carceră, a murit acolo de spaimă.

Curînd după ce au început să tropăie la noi cizmele hitleriste, uzina a început să lucreze din plin arme și muniții.

Multe am îndurat atunci. Și foamea, și bombardamentele — într-un rînd au pierit sute de muncitori — și bătjocurile, și amenzile. În timpul acesta hitleriștii se ghiftuiau, își îndesau bine buzunarele și războiul, războiul lor, mergea înainte pe spinarea noastră, cu sîngele nostru.

Cînd războiul a ajuns la capăt și fiara hitleristă și-a găsit sfîrșitul sub loviturile necruțătoare ale Armatei Sovietice, uzina se afla într-un asemenea hal de decădere, încît producția de material tubular era redusă aproape la zero.

Ne-am sumes atuncea cu toții mînecile și, cu ajutorul primit din partea Uniunii Sovietice, am refăcut încetul cu încetul uzina. Mai bine zis am făcut aproape totul din nou. Și uzina noastră — devenită apoi bun al poporului — de atunci produce pentru pace, pentru bunăstarea celor ce muncesc.

În timp ce noi ne frămîntăm nefucetat cum să ducem mai departe tot ce am realizat, în Ruhr au și început să fumege coșurile uzinelor producătoare de arme pentru călăii de acum 10 ani ai Europei.

Acordurile de la Paris o dată ratificate, însemnează cel puțin 500.000 de soldați fasciști înarmați pînă în dinți, gata să se năpustească asupra popoarelor Europei.

Dar să nu-și închipuie cumva domnii de peste ocean sau cei care le bat în strune că noi, cei de la „Republica", sau oricare din cetățenii patrici noastre, vom îngădui ca cizma vreunui cotropitor să mai calce pe pămîntul nostru. Voim să trăim în pace cu toate popoarele, voim să muncim pentru construirea socialismului în țara noastră, pentru consolidarea tuturor cuceririlor noastre. Dar să se ferească de mînia

VREAU O BĂTRÎNEȚE SENINĂ

După prăpădul primului război mondial m-am apucat de lucru cu gîndul că voi trăi mai liniștit. Dar abia trecuseră doi ani și, în 1920, în timpul valului de greve de la Griviția, am fost scos din locuințele C.F.R.-ului și aruncat în stradă. Ani de-a rîndul apoi noi ceferiștii am simțit din plin criza și urmările pregătirilor

u răspicat

militare care vesteau cel de-al doilea război mondial.

Locuiam și încă locuiesc pe o străduță din cartierul Griviței Roșii. Îmi amintesc de o zi cînd, întorcîndu-mă acasă în plin bombardament, am găsit strada arzînd. Numai casa mea mai stătea în picioare.

În anii aceștia strada noastră, întregul nostru cartier s-au refăcut, iar viața oamenilor s-a reînnoit cu totul. Acum am 67 de ani și sînt pensionar. În fiecare zi merg prin cartier să vorbesc cu oamenii despre ceea ce avem noi de făcut în lupta pentru apărarea păcii. Și voi merge zi de zi, ceas de ceas, pentru ca niciodată cartierul acesta pașnic să nu mai fie tulburat, pentru ca toți oamenii din țara noastră să poată trăi în bine, cu atît mai mult — așa cum s-a spus și la conferința țărilor europene de la Moscova — cu cît noi sîntem azi mai tari ca oricînd. Iar cei puternici iubesc pacea și munca pașnică.

C. BRAȘOVEANU
pensionar C.F.R.

DUȘMANUL SĂ IA AMINTE!

Îmi amintesc foarte bine de anii 1940-1944, cînd trupele wehrmachtului hitlerist jefuiau și prin satul meu natal — comuna Bunești, raionul Fălticeni, reg. Suceava. Hitleriștii nu s-au mulțumit să fure vitele și bunurile din sat, dar au dat foc și căminelor oamenilor pașnici, au devastat școala și au distrus pădurile din sat, au omorît femei și copii, transformînd comuna noastră într-o ruină fumegînd. Într-o ruină fumegîndă au transformat trupele wehrmachtului hitlerist toate orașele și satele cotropite de la Volga pînă la Oceanul Atlantic, de la Mediterana pînă la Oceanul Înghețat de Nord.

Și iată că imperialiștii americani îi reînarmează pe acești dușmani sălbatici ai omenirii, pregătindu-i din nou pentru jaf și omor.

Ca ofițer, cunoscînd capacitatea de distrugere a armelor moderne, simt în toate fibrele ființei mele ura împotriva celor care împing omenirea la un nou război.

Dar, dușmani ai omenirii, atîțători la război, să știți că forțele lagărului păcii și socialismului sînt de neînvins! Teritoriul țărilor lagărului păcii se întinde azi de la Elba la Pacific, populația lor numără aproape jumătate din populația globului. Popoarele noastre, strîns unite, reprezintă o forță fără precedent în istorie. Pe noi nu ne puteți intimida, adepți ai politicii de pe poziții de forță, și nici nu ne veți putea surprinde nepregătiți!

Noi, militarii Forțelor Armate ale R.P.R., iubim pacea, luptăm pentru consolidarea ei, și vom ști să apărăm munca pașnicului nostru popor împotriva oricărei încercări de a o tulbura.

Noi depunem toată străduința pentru a ne însuși înalta tehnică de luptă pe care o posedăm, să învățăm din experiența de luptă a vitezei Armate Sovietice, să învățăm cum să nimicim pe orice dușman al patriei.

Noi sîntem gata oricînd să le dăm, noilor agresori, o lecție care să-i facă să le piară pofta de a mai încerca să se atingă de independența țării noastre și de cuceririle revoluționare ale poporului romîn.

Căpitan Dragoș MUNTEANU

PRIN ARTA NOASTRĂ

Sub cristalul măsuței la care mă machiez păstrez cîteva fotografii. Unele le am din călătoriile pe care le-am făcut în anii trecuți prin țările vecine, altele le-am primit de la prietenii pe care mi i-am făcut la Festivalurile Tineretului. Dintr-o fotografie, privesc limpede și zîmbitor ochii lui Asen Gavrilov, prim balerinul Operei din Sofia, din alta se conturează silueta plină de grație a Israelevei, sensibila interpretă sovietică a Esmeraldei, dintr-o a treia se desprinde, plin de inteligență, chipul balerinei poloneze Tamara Bitnerova, care a realizat în „Lacul lebedelor" o Odettă caldă și emoționantă... Lîngă acestea, cîteva fotografii ale altor dansatori din alte țări și, în sfîrșit, unele care evocă strălucite palate în care, pe diferite meridiane ale globului, răsună seară de seară arhiile din „Carmen" și „Cneazul Igor" și prind viață, prin dans, „Romeo și Julieta", „Coppelia" și „Spărgătorul de nuci"...

Mă uit la toate aceste fotografii și mă gîndesc ce ar însemna — pentru acești dansatori și pentru aceste lăcașuri de cultură, pentru oamenii ce iubesc frumosul și cărora noi ne străduim să li-l dăm prin dansul nostru — un nou măcel mondial?

Dar popoarele nu vor permite dezlănțuirea unui nou război. Mintea omului simplu și cinstit refuză să conceapă că ar putea exista cineva care să gîndească liniștit la ce ar putea aduce acest nou război: frumosul creat cu mîinile omului, minunatele clădiri ale atîtor opere din lume transformate în ruine fumegînde, zborul avîntat și sensibil al dansatorilor frînt de vreo cumplită invaliditate...

Dar, din nefericire mai există un grup de înrăiți și cinici imperialiști, care îi bat prietenește pe umăr și le dau înapoi, lustruite, armele asasinilor de la Oradour și Lidice, de la Auschwitz și Maidanek. Există criminali care, pentru interesele lor, preferă șuierul bombelor cu napalm în locul nemuritoarelor melodii ale lui Ceaikovski și zborul amenințător al bombardierelor, filfiitului grațios al brațelor balerinelor.

Ei bine, tuturor acestora le spunem încă o dată, răspicat: Nu! Nu vom permite niciodată ca viața și arta noastră, arta Israelevei și a lui Gavrilov, a Tamarei Bitnerova și a lui Sanislav Kuznețov, să fie din nou primejduite. Năzuințele noastre, hotărîrea de a ne apăra viața și fericirea, au prins grai limpede în Declarația comună a statelor europene ce au participat la conferința de la Moscova. Și această hotărîre a noastră o vom sprijini fără rezerve prin viața, prin arta noastră.

Gabriel POPESCU,
prim solist al Teatrului de Operă și Balet, laureat al celui de al IV-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților

Poeta Maria Banuș cu cei doi copii ai săi.

Veghe

Mă-mpac cu frunza care cade,
Mă-mpac cu anii ce se duc.
Mă-nchin spre tinerele mlade
Și mă alin cu fraged suc.

Mă-mpac cu gîndul c-o să vină
Un ceas cînd lunca va cînta —
Și-mbujorată de lumină
Eu n-am să fiu în preajma ta.

Mă-mpac cu tot ce nu se-ntoarce,
Alung acel străvechi fior
Ce-ntreabă: cum să se îmbarce
Spre veșnicii, atîta dor?

Mă-mpac cu unda trecătoare,
Mă-mpac cu datina țărnii,
Ce ne va duce de sub soare,
Așa cum ni se duc bătrînii.

Dar cît va arde-n mine focul
Slăvitei vieți — ca-n alte dăți
Eu nu m-apiec, nu-mi frîng mijlocul
În fața marii nedreptăți.

Eu nu mă-mpac cu cel ce minte,
Strivește semenul și-l fură,
Pe dușman nu-l cat la cuvinte,
Ci după fapte îi iau măsură.

Eu nu mă-mpac cu cel ce schimbă
Surîs și lacrimă-ntr-o marfă,
Nu-l cred pe diavol cînd își plimbă
Un deget îngeresc pe harfă.

Cu cei ce revărsarea vieții
O vrea întoarsă în pămînturi
Și smulsă floarea tinereții
Ca frunza veștedă în vînturi,

Cu cei ce unda-nvolburată
O vor ucisă la izvoare,
M-oi război neîmpăcată
Atît cît voi avea suflare.

Atît cît îmi e dat norocul
Să simt țărîna sub călcîie
Slăvitei vieți păzi-voi focul,
Înalt și slobod să rămîie.

MARIA BANUȘ

RASPUNDEREA NOASTRA

de Stephan HERMLIN
scriitor din Republica Democrată Germană
laureat al Premiului Național.

–Prin cablu de la Berlin–

În aceste zile milioane de oameni îngrijorați își pun întrebarea: „Ce ne așteaptă? Ce va urma după dezbaterile cu privire la ratificarea acordurilor agresive de la Londra și Paris? Ce va deveni Germania? Care va fi soarta oamenilor simpli, care astăzi la chemarea sirenei își încep munca în fabrici, sau care seara își depun compasul sau închid cărțile?" Dacă oamenii aceștia, oamenii simpli care creează toate cele ce fac viața să fie demnă de trăit, își pun asemenea întrebări, vrînd-nevrînd ți se înfiripă în minte o altă întrebare: „Să fi fost oare totul zadarnic?"

Ei, oamenii simpli, își amintesc de jertfele primului război mondial, de tineretul națiunii lor, care a sîngerat pe cîmpurile de luptă din Flandra, pe rîul Somme și în fața Verdunului, de tineretul care credea că-și apără patria, dar care a pierit de fapt în mod stupid pentru interesele meschine ale unei minorități hrăpărețe. Cum a fost mai apoi, în 1918, cînd scribii reacțiunii, cuprinși de groază față de creșterea forțelor populare, țipau ieșiți din minți: „Socialismul înaintează!" Iar la adăpostul acestei zarve se organizau batalioane de mercenari pentru a înăbuși în sînge dorul de libertate, lupta pentru libertate a celor mai buni fii ai poporului, pentru a nimici pe muncitorii și țăranii revoluționari din Rusia. Germanii cinstiți își reamintesc de timpurile cînd Hitler, ca și predecesorul său, Kaiser-ul grandoman, căuta să-i momească cu promisiuni deșarte: „Vă conduc spre vremuri minunate, dați-mi un răgaz de patru ani și nu veți mai recunoaște Germania!" Da, e drept, deși a durat mai mult de patru ani, Germania n-a mai fost de recunoscut, iar tineretul ei putrezea pe cîmpurile de luptă.

Trebuie oare să fie iarăși distrus în război tot ce am creat în muncă migăloasă — noile uzine, casele de cultură, Aleea Stalin; trebuie oare ca tot ce ne umple de bucurie, simțămîntul că ne făurim cu propriile noastre mîini viața noastră proprie, lumea noastră proprie, să cadă jertfă unui nou război, și mai îngrozitor?

Dar tocmai datorită faptului că atîția oameni își pun această întrebare, vor gîndi foarte mulți: „De ce la conferința de la Moscova nu s-au întrunit toate guvernele Europei, pentru a se consfătui asupra propunerii Guvernului Sovietic de a se crea un tratat care să dea popoarelor Europei securitate în fața primejdiei unui nou război? Tratat care să asigure fiecărei țări dezvoltarea ei pașnică și pentru a crea, totodată, condițiile pentru o Germanie unită. O Germanie în care să nu fie loc pentru o armată agresivă sub comanda unor generali fasciști, pentru atîtare la război și sugrumarea forțelor democrate și iubitoare de pace.

Unde se află acea forță în stare să împiedice ca în Germania să ia naștere o nouă armată fascistă de mercenari, ca Europa să nu se prăvălească într-un nou război? unde se află forța care să deschidă calea pentru o Germanie unită și democrată. O Germanie iubitoare de pace?

La aceasta ne dă răspunsul Declarația conferinței de la Moscova! Ea vorbește într-un limbaj clar, convingător și fără echivoc; ea dezvăluie jocul de culise și forțele oculte care se ascund în spatele acordului de la Paris! Ea arată ieșirea din această situație, dar ea afirmă totodată clar și răspicat că Uniunea Sovietică și statele ce-i sînt prietene nu îngăduie nici un joc murdar, că popoarele sînt hotărîte să apere pacea cu toate mijloacele.

Cine studiază Declarația conferinței de la Moscova nu va putea trece cu vederea că ea vorbește în numele unui miliard de oameni, oameni care nu mai sînt asupriți, nici exploatați, oameni care și-au cucerit libertatea și care construiesc cu o forță, cum nu a existat alta în istorie, viața lor nouă, de oameni care au ce apăra. Cine citește Declarația de la Moscova se va gîndi, desigur, și la faptul că și în sînul popoarelor care mai gem sub jugul imperialismului cresc zi de zi forțele care sînt hotărîte să apere cu toate mijloacele pacea.

Noi știm că lagărul care apără activ pacea are ca bastion invincibil Uniunea Sovietică, care este astăzi de cîteva ori mai puternică ca în ajunul agresiunii fascismului hitlerist. Iar cu prilejul aniversării a zece ani de la încheierea Tratatului de alianță franco-sovietic, V. M. Molotov a avertizat pe bună dreptate: *„Ratificarea acordului de la Paris nu ne va surprinde nepregătiți"*.

Toate acestea inspiră popoarelor noastre, tărie și încredere, fac să crească voința lor de a apăra activ pacea, bunul suprem al omenirii.

Noi, patrioții germani, ne dăm seama cu toată limpezimea de însemnătatea pe care o are Republica Democrată Germană, bastionul întregului popor german în lupta sa pentru apărarea cauzei păcii în Europa și un viitor fericit.

Poporul german poartă o răspundere mare în fața istoriei. Este sarcina noastră istorică ca zi de zi să întărim acest bastion și, laolaltă cu uriașele forțe ale lagărului păcii și socialismului, să luptăm activ împotriva uneltirilor cercurilor agresive imperialiste, care pregătesc noi aventuri războinice ale dușmanului nostru de moarte — militarismul german. Prietenii noștri români să fie siguri că o vom face!

Pentru a înăbuși glasul oamenilor muncii vestgermani, care luptă contra relocării Wehrmachtului, guvernanții revanșarzi de la Bonn recurg la cele mai josnice provocări fasciste. În fotografie: un scandalos atac al poliției lui Adenauer asupra sediului din Düsseldorf al redacției ziarului „Freies Volk", organ central al Partidului Comunist din Germania.

În Germania occidentală, ca și în Republica Democrată Germană, masele populare își manifestă în aceste zile cu putere sporită voința lor de a zădărnici planurile americane de transformare a Germaniei într-un nou focar de război în inima Europei. „Nu mai vrem nopți de bombardamente! Sîntem pentru pace!" iată ce spun germanii cinstiți. În fotografie: pe străzile orașului Frankfurt am Main femei germane demonstrează purtînd pancarte cu inscripții antirăzboinice

Înfruntînd teroarea poliției lui Adenauer, comuniștii din Germania occidentală întreprind acțiuni curajoase pentru denunțarea complotului agresiv al axei Washington-Bonn. În fotografie, membri ai Partidului Comunist din Germania, îmbrățișați în mod ostentativ în uniforme de recruți, răspîndesc la intrarea într-un stadion sportiv din Frankfurt am Main manifeste împotriva transformării poporului german în carne de tun a imperialiștilor americani.

Vitalie NEREUȚĂ

Protestul muncitorilor la Doftana
pentru cucerirea drepturilor politice ale deținuților

Corneliu BABA

Portretul scriitorului academician Mihail Sadoveanu

— Din colecția Muzeului de Artă al R. P. R.

Anastase ANASTASIU

Şi la noi va arde lampa lui Ilici

— Din colecţia Muzeului de Artă al R. P. R. —

Ion PANTELI STANCIU

Stejari destrunziți

INTERVIU VESEL

S. Faur și A. Bart

Fotografii de A. LOVINESCU

CU:

Gr. Vasiliu-Birlic, Radu Beligan, Al. Giugaru, N. Stroe, Ion Lucian, Horia Lovinescu, Fory Eterle, Jules Cazaban, Maria Wauvrina, Mircea Crișan, H. Nicolaide și Virginica Romanovski.

Se aude, pînă aci, la intrarea artiștilor, țîrîitul metalic al soneriei ce cheamă actorii în scenă. Începe un nou act din „Mielul turbat". Te pomenești că nu-i mai găsim în cabine! Și discuția cu portarul care nu se mai termină!... Nu ne dă drumul în culise și pace! Pentru nimic în lume! Zadarnic îi explicăm că sîntem de la „Flacăra", că vrem să stăm un interviu cîtorva actori, că nu stăm mult etc., etc. — el nu și nu. Vigilent, trage cu ochiul la fotoreporterul nostru și la trepiedul lui — care, în îmbrăcămintea sa de pînză, poate părea tot atît de bine un oboi sau o pușcă — și ne arată o hîrtie proaspăt lipită: „Regulament".

Cam trist începe reportajul nostru vesel! Ne-a salvat însă apariția directorului adjunct al teatrului...

În sfîrșit, iată-ne ajunși în fața cabinei nr. 1; unii actori se odihneau după matineu, alții se pregăteau pentru spectacolul de seară. Tocmai bine pentru o mică discuție.

În timp ce-și dezlipea mustața lui Spiridon Biserică, Vasiliu Birlic ne povesti pățania de la spectacolul dat la Giurgiu cu „Mielul turbat". Lucrurile s-au întîmplat cam așa. Spectacolul începuse. Sala arhiplină. Se rîdea în hohote. Deodată — stupoare! — lumina se stinse. Poate că unii spectatori au fost tentați să creadă că așa e piesa, cu atît mai mult cu cît spectacolul continua să se desfășoare pe întuneric. În afara celor de pe scenă, un singur om din sală știa, cu precizie matematică, că nu piesa e de vină: directorul uzinei electrice. Căci uzina are obiceiul să facă nu o dată asemenea pocinoage. Asta, de bine ce e gospodărită...

În ciuda descelor stingeri și aprinderi ale luminii, actorii continuau să joace. La un moment dat, unul dintre interpreți anunță: „Vine comisia de inovații". Ca la un semnal, ca și cum cei de la uzină ar fi fost împotriva inovațiilor, lumina se stinse iarăși. Iar Birlic, care urma la replică, ripostă cu sinceră mirare, confirmînd proverbiala lui prezență de spirit:

— Dar cum o să vină pe întuneric?...

Au rîs artiștii și actorii, și spectatorii. Un singur spectator nu s-a amuzat: directorul uzinei electrice.

Dacă doriți să aveți și imaginea plastică a ceea ce s-a întîmplat mai apoi, vă punem la dispoziție fotografia alăturată (1). Fotoreporterul nostru a reconstituit scena cu minuțiozitate...

Prin difuzor se aude vocea regizorului de culise: „Tovarășii actori pe scenă... Începem spectacolul următor..." Cabina s-a golit într-o clipă. Unde o fi Radu Beligan? Dar Giugaru? Căci ei nu joacă astă-seară. Și ne-au promis că vor povesti și ei cititorilor „Flăcării" o întîmplare veselă...

I-am găsit în sala clubului. Cînd am deschis ușa am rămas înlemniți. Ce-am văzut, vă poate arăta fotografia de pe verso (4). Iar explicația ei o dau cuvintele pe care ni le-a spus atunci Beligan: „Vă rog scuzați-mă puțin, o oră mea de sport. Mă pregătesc pentru insigna G. M. A."

Dacă cumva fotoreporterul nostru nu a comis vreo greșeală fotografică, fără îndoială că Radu Beligan va deveni în curînd campionul nostru național la haltere...

Ne uităm la ceas. E tocmai ora la care-l putem găsi pe N. Stroe acasă, în plenul familiei — dat fiind că astă-seară n-are spectacol. Cînd ajungem la blocul din bd. Balcescu nr. 24 — liftul stă. Ne facem curaj și ajungem la etajul 11, „per pedes apostolorum". Stroe observă că gîfîim:

De ce n-ați întrebuințat metoda anecdotică?

— Cum vine asta?

Foarte simplu. Sa vă explic eu... aseara veneam cu nevasta mea de la teatru. Liftul, stricat. Rolanda, adică nevastă-mea, disperată. Zic: stai. Să nu ne pierdem cu firea... O luam încet pe scări și la fiecare etaj îți spun cîte o anecdotă. Zis și făcut. La etajul unsprezece, cînd să ajungem, zic acum să-ți spun cea mai bună anecdotă: am uitat cheia la portar. Rolanda sare ca friptă și începe:

Așa ai fost tu distrat o viață întreagă.

Și vrea să plece pe scări în jos. Zic:

— Stai frate, că nu-i adevărat, asta este o anecdotă veche... uite cheia.

— Ei uite, eu n-o știam. Ce vrei? N-am 30 de ani de teatru ca tine, să cunosc anecdote ruginite...

Intervenim noi, ziariștii:

— Aveți într-adevăr 30 de ani de teatru?

— Bătuți. La 22 decembrie am împlinit 30 de ani de viață sub reflectoare. În 1924 eram elev la liceul „Lazăr". Venisem cu mai mulți colegi la Teatrul Mic să cerem sala pentru un festival. Îl găsim pe Jean Georgescu, actualul regizor de film, care ne întreabă:

— Ați venit pentru figurație?

Eu răspund prompt, făcînd un semn discret colegilor mei:

— Da.

Între timp apare Ion Iancovescu, directorul teatrului, și ne spune:

— Care aveți smoking, veniți deseară. E nevoie în actul III de figuranți.

Nu aveam smoking. Am împrumutat de la un prieten o haină închisă, de la altul pantofi negri, de la altul papion gri și m-am dus la teatru. După spectacol, decepție.. Sîntem anunțați că a doua zi nu e nevoie să mai venim. Toate visele mele erau năruite. Dar, ca la teatru, la ieșirea din gang mă cheamă deoparte Georgescu și-mi spune: „A zis Iancovescu ca tu să vii totuși..." De atunci sînt 30 de ani și vin în fiecare seară la teatru...

Din încăperea alăturată se aude o voce subțirică, dar energică:

— Tăticule, ladiomagazinul!

Și N. Stroe se instalează lîngă aparatul de radio, alături de întreaga familie. Imprimată pe bandă de magnetofon, se aude vocea lui Stroe convocînd pe zeii Olimpului la o conferință. Efectul radiomagazinului e vizibil și din fotografia noastră (3): Mama-soacră a ațipit. Micuța Daniela, mezina familiei, pare cam nemulțumită de calitatea umorului lui taică-său, ca și mămica ei de altfel, iar cel ce se recomandă de obicei: „Eugen Stroe, artist" și-a astupat urechile cu

degetele: decît aşa umor, mai bine lipsă... Singurul entuziasmat de ceea ce aude, este şeful familiei...

În tramvai parcurgem un afiş al spectacolelor săptămînii. Ce spectacol am putea vedea la ora asta? Hai la „Mincinosul" lui Goldoni. Deci, să mergem la Studioul actorului de film „C. Nottara".

Spectacolul nu începuse.

— Am vrea să vorbim cu directorul de scenă al acestui spectacol.

— Imediat.

După cîteva clipe apare Ion Lucian. Discutăm asupra concepţiei regizorale a spectacolului; cînd deodată se aude în difuzor o voce imperioasă: „În scenă!"

Trecem în sală. Se ridică cortina. Începe prologul. Rămînem miraţi. Ştiam că în original piesa n-are prolog. La un moment dat apare personajul principal al piesei, marele mincinos Lelio Bisognosi. Ne bucuram. O veche cunoştinţă a noastră: Ion Lucian în carne şi oase.

Surpriza ne-a fost şi mai mare cînd la sfîrşitul piesei am văzut epilogul, care nici el nu exista în originalul lui Goldoni. Întrebăm pe cineva de alături:

— Nu ştiţi cine-i autorul prologului şi epilogului? Răspunsul vine prompt:

— Ion Lucian. Doar scrie şi-n program...

Deoarece aveam nişte obiecţii asupra textului traducerii, trecem în dosul scenei şi-l întrebăm pe regizorul de culise:

— Am putea vorbi cu traducătorul piesei?

— Imediat — ni se răspunde. Îl chem îndată.

Şi după cîteva clipe apare... Ion Lucian.

După ce spectatorii au părăsit sala, ne-am dus să ne luăm rămas bun de la prietenul nostru Ion Lucian, căruia îi fuseserăm prezentaţi de atîtea ori într-o singură seară. Se afla între arlechine. Cînd ne-am apropiat, din nou stupefacţie: patru Ioni Lucieni într-o discuţie aprinsă (fotografia 10).

Directorul de scenă către actor: — Iar ai pus nişte replici de la tine!

Autorul prologului şi epilogului: — Nu sînt de la el, sînt de la mine!

Traducătorul: — Scrie undeva că nu am voie să-mi îmbunătăţesc spectacolul pe parcurs?

Actorul: — Dacă mai ţipaţi, vă provoc la duel. Sînt erou negativ şi vă fac pilaf pe toţi!

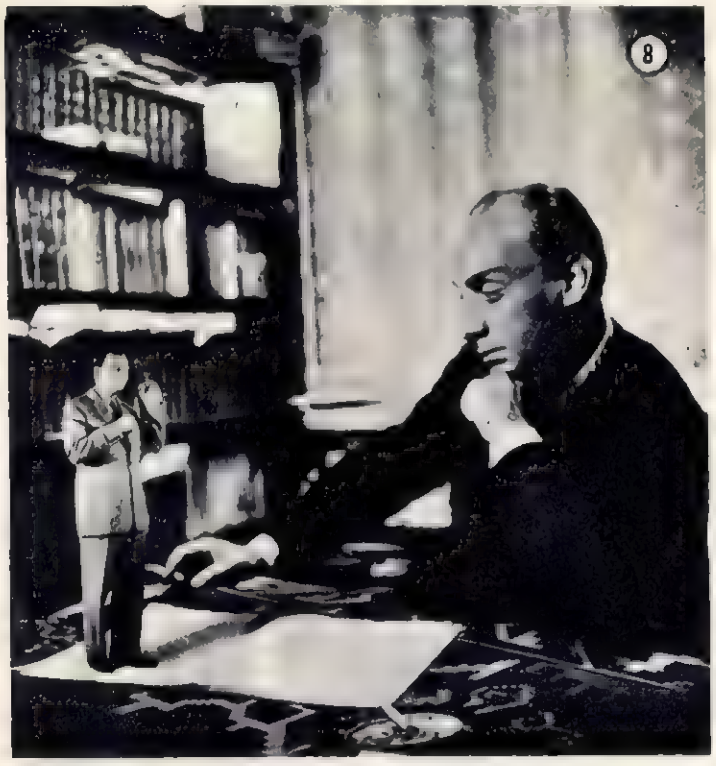

I-am lăsat pe cei patru certîndu-se şi am pornit în căutarea unui erou pozitiv. Am răscolit în memorie, căutînd printre puţinele asemenea personaje din dramaturgia noastră originală. Ne-am oprit la unul din eroii lui Horia Lovinescu.

Cînd am intrat în locuinţa dramaturgului, acesta era atît de absorbit într-o discuţie, încît nici n-a remarcat sosirea noastră. Înălţîndu-se din paginile unui manuscris se profila silueta scriitorului Emil Comşa din piesa „Lumina de la Ulmi", interpretat de Fory Eterle (fotografia 8). În clipa intrării noastre avea cuvîntul Comşa:

— Bun. Să zicem că ai dreptate. M-ai surprins într-o anumită perioadă a dezvoltării mele. Nu crezi însă că între timp am crescut? Nu găseşti că ar fi timpul să mă arăţi aşa cum am evoluat? De ce atîta timiditate în zugrăvirea eroului pozitiv, cînd voi, dramaturgii, aţi dovedit că ştiţi să creaţi cu măiestrie atîtea figuri negative?

... Ne-am îndepărtat în grabă, pentru a nu tulbura această discuţie atît de plină de învăţăminte pentru un dramaturg. Şi am regretat că n-au participat la discuţie Mihail Davidoglu, Maria Banuş şi alţi autori dramatici...

A doua zi dimineaţă ne-am reluat turneul. Hai să vedem ce mai face Jules Cazaban. Ajunşi în locuinţa lui, am rămas uimiţi. Este ştiut că actorul Jules Cazaban are multiple pasiuni. Îi place să cînte la violoncel; îi place ceasornicăria — şi ştie nu numai să strice, dar să şi repare ceasornice, şi chiar dintre cele mai complicate — e un pasionat al vînătoarei şi al pescuitului. Cînd am intrat în cameră, l-am găsit pe Cazaban într-o cumplită dilemă:

— Ce să fac? Să stau acasă să studiez, să repar pendula din dormitor, sau să mă duc la pescuit? Atît de puternică era dilema, încît Cazaban era multiplicat în trei exemplare, susţinîndu-şi fiecare teza (aşa cum ne arată şi fotografia 6). Şi credem că nici de astă dată nu e la mijloc vreo vedenie a fotoreporterului nostru...

Se pare că, pînă la urmă, a învins pasiunea pentru pescuit. Cum însă sezonul de pescuit s-a încheiat, Jules Cazaban s-a consolat dînd lecţii de pescuit fiului său, aşa cum ne arată fotografia (7), în... cada din baie.

L-am părăsit de îndată, aşa că nu ştim dacă în dimineaţa aceea a reuşit sau nu să pescuiască ceva...

Ne uităm din nou în carnetul de note: strada Izvoranu 40. Am ajuns. O casă mică, singură în curte, cu perdele croşetate, cu leandri în putini scunde. Linişte deplină. Se aude doar clinchetul vesel

al unei piulițe în care se sfarmă — probabil — niște nuci pentru o viitoare tortă. Undeva, în fund, o găină anunță triumfătoare nașterea unui ou. Aici stă Maria Wauvrina. Guraliva și certăreața portăreasă din „Casa cu trei fete". Apriga mamă a Stelei din „Vînt de libertate". Ridicola și cicălitoarea tanti Mariți din „Ana Lugojana". Intrăm în hol. Oare aici locuiește soacra soacrelor, spaima ginerilor cuminți, cea mai acră dintre soacrele de tip vechi? Cu neputință! În fața noastră, o femeie cu chipul încă tînăr, contrastînd cu părul argintiu, ne întîmpină cu un zîmbet cald.

L-am cunoscut apoi pe „nea Marinică", cel care de 30 de ani este neclintit „de serviciu" în fiecare seară la teatru, așteptîndu-și nevasta s-o însoțească acasă. Se afla tocmai în dubla sa funcțiune casnică: de exigent regizor și de mare maestru al maionezelor, al aspicurilor și al sarmalelor în oale de lut (așa l-a surprins și fotoreporterul nostru, în fotografia 5).

Am plecat repede, dorind a nu deranja această prea plăcută simbioză conjugală, nu înainte însă de a da un telefon.

— Alo, cu Mircea Crișan, vă rog... Nu-i acasă? A, e în documentare pe teren?... Unde, spuneți? La Muzeul de Istorie Naturală?

Ne-am privit uimiți unul pe altul. Documentare la muzeu... Am pornit-o, totuși. În sălile uriașe nu mai era nimeni. Tăcere mormîntală. Deodată, dintr-un colț al sălii, am auzit un urlet prelung, ascuțit, cu tremolo-uri stridente. Apoi, cîteva cuvinte spuse cu năduf: „Așa o fi făcut, oare, stimabilul?"

Am alergat și l-am găsit pe Mircea Crișan într-o amicală „conversație" cu... o focă.

— Știți, ne mărturisi el, mi-au comunicat spectatorii că ar fi cazul să-mi mai împrospătez repertoriul. Și cum am isprăvit fauna indigenă, am venit aici, la muzeu, în căutarea altor specii... Apoi, cu ciuda:

— De un ceas tot caut condica de sugestii și reclamații să reproșez muzeului că nu a avut grijă să reconstituie pe bandă de magnetofon și graiurile animalelor acestea preistorice...

L-am însoțit apoi pe Mircea Crișan în celelalte săli, unde a studiat temeinic glasul leului și al fluturilor exotici, al rinocerului și al pasării paradisului, al peștelui-lună și al cimpanzeului...

Cînd am plecat, l-am lăsat pe Mircea Crișan cocoțat pe o scară amețitor de înaltă, implorînd Dinotherium-ul — unicul exemplar existent în lume — să-i vorbească o dată, măcar o dată (fotografia 9). Poate că imitîndu-i graiul, va reuși și el, în sfîrșit, să aducă publicului ceva cu totul original...

În timp ce ne îndreptam spre locuința Virginicăi Romanovski, vedem pe strada un grup de oameni adunați ca la urs în jurul unei mașini. Cînd ne-am apropiat, nu ne venea să ne credem ochilor: un om, îmbrăcat într-un costum englezesc din secolul trecut, cu pantaloni cadrilați și joben gălbui de catifea, cocoțat pe o perucă albă, meșterind ceva la mașină (fotografia 2). Îndărătul ochelarilor fără sticle, recunoaștem figura lui Nicolaide.

— Ce s-a întîmplat, tovarășe Nicolaide?

— Să vedeți. Eram la repetiție, la Teatrul Tineretului, în rolul lui Dick din piesa „David Copperfield". În timpul actului al II-lea, cînd n-aveam de intrat în scenă, primesc un telefon de la radio. Mă chemau să vin urgent pentru corectarea unei imprimări. Iau mașina și pornesc în grabă ca să nu întîrzii la actul următor. Cînd ajung pe strada Popa Rusu, gata, nu am mai putut înainta: mi s-a împotmolit mașina în gropile de la instalațiile de gaz metan...

Înțelesesem despre ce e vorba. Întreprinderea de Gaz Metan-București (pe care cu onoare o conduce tovarășul director Cornea Nicolae) lucrează intens. Într-un ritm rapid se extinde rețeaua de gaz metan în cartierele Capitalei, și asta e bine. Numai că, după ce termină instalația, întreprinderea uită să refacă pavajul străzii sau îl refac de mîntuială. Astfel, gropile devin o adevărată „sabie a lui Damocles" pentru conducătorii de autovehicule.

De altfel H. Nicolaide e obișnuit cu astfel de accidente, ca și responsabilul atelierului mecanic unde-și repară (destul de des) mașina. Convorbirile telefonice între actor și mecanic, prilejuite de gropile tovarășului Cornea, decurg foarte laconic. Cam astfel:

— Alo, atelierul mecanic? Aici Nicolaide...

— Noroc, tovarășe Nicolaide. Astăzi pe ce stradă?...

L-am lăsat pe H. Nicolaide așteptînd să vie mecanicul și ne-am continuat drumul spre Virginica Romanovski. Am găsit-o acasă, îmbrăcată festiv într-o rochie de catifea neagră, cu un cotillon pe cap, presărată cu confete (fotografia 11).

— Repetați vreun rol? — am întrebat-o noi.

— Ce rol, fraților? Nu știți c-a venit Anul Nou?!... Sau de cînd umblați de la un actor la altul... De-un ceas vă tot aștept...

— Pentru ce?

— Ca să transmit cititorilor „Flăcării":

LA MULȚI ANI!

Cum a fost răscumpărată „CĂPETENIA PIEILOR ROȘII"

— Schiță umoristică —

de **O'HENRY**

scriitor clasic american

Ilustrații de N. COBAR

Părea să fie o afacere strașnică, dar să vezi ce a ieșit pînă la urmă! Ne aflam amîndoi, Bill Driscoll și cu mine, undeva în sud, prin Alabama, cînd, cecrezică ne-a trăsnit prin minte: ce-ar fi, ne-am gîndit noi, să răpim un copil? Zis și făcut: ne-am ales un orășel, Summit, unde trebuia să dăm lovitura și acolo am pus ochii pe singurul odor al unui cetățean respectabil și putred de bogat, Ebenezer Dorset, un băiețel de vreo zece ani, cu pistrui în basorelief și părul cum o coperta revistei pe care o cumperi în grabă de la chioșc o clipă înainte de plecarea trenului. Și eu, și Bill, eram siguri că Ebenezer o să ne numere în palmă, fără să crîcnească, două mii de dolari ca să-și răscumpere odrasla. Dar stai să vezi ce a ieșit pînă la urmă.

La vreo două mile de Summit, era o colină pe care creștea o pădure deasă de cedri. Dincolo de pădure, se găsea o peșteră. Acolo ne-am stabilit noi cartierul general.

Într-o seară, după asfințitul soarelui, am închiriat o brișcă și am trecut așa, ca din întîmplare, prin fața casei lui Dorset. Ștrengarul era afară în stradă și bombarda cu pietre un pisic cocoțat în vîrful gardului de peste drum.

— Măi, puștiule, l-a strigat Bill, nu vrei să te plimbi nițeluș cu brișca? Hai, vino că-ți dă nenea niște bomboane.

Băiatul l-a chitit pe Bill cu o piatră, drept între ochi.

— Ehei, asta o să-l coste pe bătrîn cinci sute de dolari în plus, a spus Bill, sărind jos din brișcă.

Bufleiul s-a luptat ca un urs de categoria semigrea, dar pînă la urmă am izbutit să-l azvîrlim în fundul trăsurii și am întins-o spre peșteră. Cînd s-a întunecat de tot afară, m-am dus să înapoiez brișca și calul.

La întoarcere, l-am găsit pe Bill pansîndu-și zgîrieturile și vînătăile. La intrarea în peșteră ardea un foc pe care fierbea ibricul cu cafea. Strengarul stătea chircit lîngă foc, cu două pene de șoim înfipte în părul lui roșcovan. Cînd m-a văzut a început să răcnească întinzînd un băț spre mine.

— A-ha, blestemată față-palidă, cutezi să intri în tabăra căpeteniei pieilor-roșii, spaima preeriilor?

— Acum s-a mai potolit nițel, mi-a spus Bill suflecîndu-și pantalonii și examinîndu-și cu atenție vînătăile de pe glezne. Ne jucăm de-a indienii. Eu sînt Hank, vînătorul, iar el e căpetenia tribului care m-a luat prizonier. Zice c-o să mă scalpeze mîine în zori. Al dracului mai zvîrle din copite puștiul ăsta!

Într-adevăr piciul părea că petrece de minune. Era atît de încîntat că șade într-o peșteră, încît nici măcar nu se sinchisea că era ostaticul nostru. Pe mine m-a poreclit numaidecît Ochi-de-șarpe, spionul, și m-a avertizat că la răsăritul soarelui, cînd se vor întoarce vitejii lui din război voi fi ars de viu.

Cînd ne-am așezat la masă, și-a umplut gura cu slănină și cu pîine mucată în sos, și ne-a ținut o cuvîntare ce suna cam așa:

— Grozav îmi place aici. N-am mai stat niciodată într-un loc ca ăsta. De ce ai nasul roșu, Hank? Tata are bani mulți, mulți, uite atîta. Stelele ard? Sîmbăta trecută, i-am ars vreo două lui Ed Walker, de-a văzut stele verzi. Nu pot să înghit fetele. Dacă vrei să prinzi broaște, azvîrli bățul și hai! Boii au glas? De ce sînt rotunde portocalele? Da' paturi aveți aici în peșteră? Îl știți pe Amos Murray? Are șase degete la un picior. Papagalul vorbește, dar peștele nu, și nici maimuța. Cîte bucăți îți trebuie ca să faci o duzină?

Din cinci în cinci minute își amintea că o piele-roșie și, înșfăcîndu-și carabina—adică bățul — se ducea tiptil, tiptil, pînă la gura peșterii, ca să pîndească iscoadele fețelor-palide. Din cînd în cînd, scotea cîte un urlet războinic, de-l treceau fiorii pe bietul Bill. De la început năzdrăvanul ăsta de băiat l-a ținut pe Bill sub teroare.

— Ia spune, măi, piele-roșie, — l-am întrebat eu — n-ai vrea să mergi acasă?

— Da' de unde! — mi-a răspuns el. Acasă mă plictisesc. Nu-i așa că nu mă duci acasă, Ochi-de-șarpe?

— Deocamdată, nu. O să mai stăm în peștera asta o bucată de vreme...

— Strașnic! În viața mea nu m-am distrat așa grozav!

Pe la unsprezece, ne-am culcat. Am întins pe jos niște pături și l-am așezat pe „indian" între noi, deși băiatul nici gînd n-avea să fugă. Trei ceasuri în cap n-a fost chip să închidem ochii: mereu sărea din așternut, punea mîna pe carabină și zbiera „Sus, prietene" de ne spărgea urechile. În cele din urmă, m-a biruit somnul. Am adormit agitat și am visat că fusesem răpit de un pirat feroce, cu părul roșu.

Cînd se crăpa de ziuă, m-au trezit din somn țipetele înspăimîntătoare ale lui Bill. Nu erau strigăte, nici răcnete, sau urlete, cum te-ai fi așteptat să lasă din gîtlejul unui bărbat în toată firea — ci niște chiote indecente, floroase, umilitoare, așa cum numai femeile sînt în stare să scoată cînd văd vreo stafie sau un gîndac. E îngrozitor să auzi un bărbat burduhănos țipînd așa, într-o peșteră, la revărsatul zorilor.

Am sărit în picioare, neștiind ce s-a întîmplat. „Căpetenia pieilor-roșii" stătea călare pe pieptul lui Bill, cu o mînă înfiptă în părul lui, în timp ce cu cealaltă vîntura prin aer cuțitul cu care tăiam slănina. Băiatul se trudea cu cele mai serioase intenții să-l scalpeze pe Bill, conform sentinței pe care o pronunțase în ajun.

I-am smuls din mînă cuțitul și l-am silit să se așeze. Din clipa aceea însă, Bill și-a pierdut și bruma de curaj ce-i mai rămăsese și n-a mai închis ochii tot timpul cît a stat ștrengarul cu noi. Eu apucasem să ațipesc nițeluș, cînd mi-am amintit deodată că „pielea-roșie" mă amenințase c-o să fiu ars de viu la răsăritul soarelui. Nu eram nici nervos, nici speriat, dar am preferat să mă scol și să stau rezemat de peretele peșterii.

— Ce te-ai sculat așa cu noaptea în cap, Sam?— m-a întrebat Bill.

— Eu? A, mă cam supără umărul și mi-am zis că-i mai bine să nu dorm pe el.

— Minți, mi-a spus Bill. Și-a pus în gînd să te frigă pe jeratic la răsăritul soarelui și acu' îți țiține inima de frică să nu se țină de cuvînt. Și să știi că ar face-o, dacă ar găsi undeva un chibrit. Bălatul ăsta-i dracul gol, Sam. Și tu mai crezi c-o să se găsească cineva să scoată bani din pungă, ca să aibă în casă o pacoste ca asta?

— Nici vorbă, i-am răspuns eu. Nu știi cum sînt părinții? Cînd au cîte o pramatie ca asta, o sorb din ochi. Hai, pregătește acum ceva de mîncare, că eu mă duc în recunoaștere.

Mă așteptam să văd prin împrejurimi o mulțime de oameni, înarmați cu coase și furci, bătînd pădurea și răscolind desișurile în căutarea netrebnicilor care furau copiii. Cînd colo, liniște peste tot. „Poate că n-or fi apucat încă să bage de seamă că lupii au înhățat mieluțelul din țarc, mi-am spus eu. Doamne, doamne, ai grijă de lupi!"

Întorcîndu-mă la peșteră, l-am găsit pe Bill gîfîind din greu, în vreme ce năzdrăvanul de băiat amenința să-i spargă capul cu o piatră cît o jumătate de nucă de cocos.

— Mi-a vîrît un cartof fierbinte pe sub gulerul cămășii și pe urmă mi s-a urcat în spinare și l-a strivit cu piciorul, — mi-a explicat Bill. Atunci i-am tras și eu vreo două. N-ai cumva o armă la tine, Sam?

I-am luat băiatului piatra din mînă; ștrengarul, însă, l-a strigat lui Bill:

— Las'că te aranjez eu! Nu s-a născut încă omul care să îndrăznească să dea într-un șef de trib, fără să fie pedepsit!

După ce s-a îndopat iar bine, a scos din buzunar o curelușă înnodată cu tot felul de sfori și a ieșit din peșteră.

— Ce i-o mai fi trăsnit nebunului prin minte? m-a întrebat Bill, îngrijorat. Nu și-o lua tălpășița?

— Fii pe pace, i-am răspuns eu. Nu pare să țină prea mult la ai săi. Ascultă, Bill, ar trebui să ne sfătuim, să vedem cum facem cu răscumpărarea. După cum am observat, dispariția lui n-a stîrnit nici un fel de vîlvă. Mă gîndesc că nici n-or fi băgat încă de seamă că băiatul lipsește de acasă. Or fi crezînd că a rămas să doarmă la vreo mătușă, ori la vreun vecin. Deseară să-i trimitem lui taică-său o scrisoare și să-i cerem două mii de dolari, drept răscumpărare.

În clipa aceea, s-a auzit din nou un strigăt de luptă: „pielea-roșie" învîrtea pe deasupra capului o praștie. Imediat m-am azvîrlit la pămînt și în aceeași clipă am auzit o bufnitură înfundată Bill a scos un fel de suspin: o piatră cît oul îl pălise după ureche. Și deodată s-a prăvălit peste foc, răsturnînd cratița cu apă clocotită pregătită pentru spălatul vaselor. Cu chiu cu vai-l-am scos de acolo și timp de jumătate de oră m-am trudit să-l trezesc turnîndu-i apă rece pe cap.

Încetul cu încetul, Bill și-a venit în fire, a pipăit locul unde fusese lovit și m-a întrebat :

— Sam, știi tu cine-mi place mie mai mult din toată biblia?

— Lasă, Bill, lasă, ține-ți firea, o să-ți revii numaidecît.

— Regele Irod, a continuat el fără să

mă ia în seamă. Să nu pleci de lîngă mine! N-ai să mă lași singur, nu-i așa, Sam?

Am ieșit afară și l-am scuturat pe băiat, de-au început să-i zăngăne pistruii. Abia, abia, l-am făcut să dea mîna cu Bill, după care am anunțat că plec să duc scrisoarea pentru Dorset.

— Vezi, Sam, mi-a spus Bill, am trecut amîndoi prin atîtea, am înfruntat cutremure, inundații, incendii, explozii, razii polițienești, partide de poker, cicloane și niciodată nu mi-am pierdut curajul așa cum am pățit acum, de cînd cu bomba asta pe două picioare. Să nu mă lași mult timp singur cu el, Sam!

Am luat un creion și o hîrtie și, împreună cu Bill, am ticluit un mesaj către bătrînul Dorset, în vreme ce împielițatul, înfășurat într-o pătură, se tot plimba țanțoș, încoace și încolo în fața peșterii. Cu lacrimi în ochi, Bill m-a rugat să reduc prețul de răscumpărare la o mie cinci sute de dolari.

— Gîndește-te, stăruia el, că și părinții sînt oameni și nu e omenesc să ceri cuiva două mii de dolari pentru aste douăzeci de chile de pisică sălbatică cu pistrui. Să cerem numai o mie cinci sute, restul mi-l treci mie la socoteală.

Am căzut de acord, numai ca să-l împac pe Bill. Iată și cuprinsul scrisorii noastre:

„D-lui Ebenezer Dorset.

Vă înștiințăm că băiatul Dvs. se află în mîinile noastre și că-l ținem ascuns undeva departe de Summit. Nu încercați să-l găsiți, că-i zadarnic. Nu-l veți putea recăpăta decît cu o singură condiție: să ne dați o mie cinci sute de dolari ca să vi-l trimitem înapoi acasă. Banii să fie depuși de către o persoană singură astă-seară, la ora opt și jumătate, pe drumul spre Poplar Grove, lîngă gardul de pe mîna dreaptă, acolo unde sînt trei copaci. Trimisul va găsi acolo o cutie de carton în care va băga banii, apoi va pleca imediat înapoi la Summit. Dacă veți încerca să ne înșelați, sau dacă nu vă veți supune condițiilor noastre, copilul va fi pe veci pierdut pentru Dvs. Dacă însă veți depune suma fixată, îl veți primi înapoi viu și nevătămat după trei ore. Acesta este ultimul nostru cuvînt și, în cazul că nu veți accepta condițiile de mai sus, altă scrisoare nu veți mai primi de la noi.

Doi disperați".

Cînd am plecat cu scrisoarea în buzunar, băiatul se juca cu Bill de-a calul și călărețul. Bill mergea în patru labe și ochii lui semănau cu ochii unui iepure prins în capcană.

Am pus pe furiș scrisoarea la poștă și m-am înapoiat la peștera noastră. Bill și băiatul însă nu erau de găsit nicăieri. Abia după o jumătate de oră, l-am văzut pe Bill; bietul om abia își tîra picioarele și-și ștergea fața de nădușeală. În spatele lui, pășea tiptil, rînjind cu gura pînă la urechi, năzdrăvanul.

— Crede ce vrei despre mine, Sam, mi-a spus Bill, dar n-am mai putut să rezist. L-am trimis acasă. Ajunsesem la capătul puterilor.

— Dar ce s-a întîmplat, Bill?

— A călărit pe mine de m-a deșelat. Pe urmă mi-a dat să mănînc ovăz, adică nisip, și zău, te rog să mă crezi, nu era de loc gustos. După aia, un ceas întreg m-a tot pisat să-i explic de ce găurile sînt goale, de ce drumurile au două capete, de ce e verde iarba. Pînă la urmă l-am luat de guler și l-am expediat acasă. Îmi pare rău de bani, dar dacă mai stătea aici, nimeream direct la balamuc.

Fața lui Bill radia de fericire.

— Bill dragă, l-am întrebat eu, spune-mi te rog la voi în familie sînt bolnavi de inimă?

– Nu, n-avem nici o boală cronică, în afara de malarie și accidente.

– Atunci întoarce capul și uită-te înapoi.

Bill s-a întors și, dînd cu ochii de zvînturatul de băiat, a căzut jos. Apoi s-a apucat să smulgă în neștire fire de iarbă. M-am temut să nu și fi pierdut mințile, și am căutat să l liniștesc, spunîndu-i că nu mai e mult și că la noapte toate bucluriile noastre vor lua sfîrșit. Abia atunci Bill și-a mai venit în fire, ba chiar a izbutit să-i surîdă palid băiatului și să-i promită c-o să se joace cu el de-a războiul, îndată ce se va simți puțin mai bine.

La opt și jumătate, așteptam cocoțat într-un copac, din apropierea locului unde trebuia să fie depuși banii. La ora stabilită, a venit un băiat pe bicicletă și a vîrît ceva în cutia de lîngă gard. Am mai așteptat o oră, apoi m-am dat jos, am luat cutia sub braț și am tulit-o spre peșteră. Acolo, la lumina unei lanterne, am citit împreună cu Bill, scrisoarea pe care am găsit-o înăuntru și care glăsuia cam așa:

„ Celor doi disperați.
Domnilor,

Am primit azi scrisoarea Dvs. referitoare la răscumpărarea fiului meu. Cred că pretențiile Dvs., sînt cam exagerate și vă fac o contra-propunere, pe care sînt înclinat să cred că o s-o acceptați. Primesc să-l iau înapoi pe Johnny acasă, cu condiția ca să-mi plătiți două sute cincizeci de dolari, bani gheață. Ar fi mai bine să veniți noaptea, căci toți vecinii sînt convinși că băiatul s-a pierdut și nu știu, zău, ce s-ar putea întîmpla să plătiți cînd v-or vedea că-l aduceți înapoi acasă. Cu profund respect,

Ebenezer Dorset".

— Asta-i culmea obrăzniciei... am izbucnit eu. Dar în clipa aceea, uitîndu-mă la Bill, mi-a rămas vorba în gît. În ochii lui se citea o rugă fierbinte.

— Sam, mi-a spus el, ce contează în definitiv două sute cincizeci de dolari? Avem banii ăștia, Domnul Dorset e într-adevăr un om de onoare, și pe lîngă asta și din cale afară de generos, dacă nu chiar mînă-spartă ca să fie în stare să ne facă o asemenea ofertă. N-o să scăpăm norocul ăsta din mînă, nu-i așa, Sam?

– Drept să-ți spun, micuțului a cam început să-mi calce și mie pe nervi, i-am răspuns eu. Îi ducem acasă, plătim răscumpărarea, și pe-aci ni-e drumul.

Și l-am cărat acasă chiar în noaptea aceea. Ca să-l urnim din peșteră, a trebuit să-l mințim că taică-său i a cumpărat o carabină ghintuită cu argint și o pereche de bocanci și că a doua zi o să mergem cu toții la vînătoare de urși.

Era miezul nopții cînd am bătut la ușa lui Ebenezer. Și exact în clipa cînd ar fi trebuit să încasăm o mie cinci sute de dolari depuși pe numele nostru în cutia de sub copac, Bill număra două sute cincizeci de dolari în palma lui Dorset.

Cînd a aflat că vrem să-l părăsim, puștiul a început să urle cît îl ținea gura și s-a prins ca o lipitoare de piciorul lui Bill. Taică-său a trebuit să-i smulgă de acolo, ca pe un piasture.

Cît poți să-l ții așa? a întrebat Bill.

– Nu mai sînt atît de voinic ca pe vremuri, a răspuns bătrînul Dorset, dar totuși cred că pot să-l țin vreo zece minute, cel puțin atîta vă promit.

– Mi-ajunge, a spus Bill. În zece minute, ajung la frontiera Canadei.

Și, deși afară era întuneric beznă, deși Bill era pintecos și greoi la mers, cu toate că eu alerg ca un ogar, nu l-am putut ajunge din urmă decît abia la vreo milă și jumătate de Summit.

În românește de
N. MINEI

Maratoniștii ZĂPEZII

Anul trecut la sfîrșitul cursei de 50 km. Lepădatu Florea este purtat pe sus de colegii săi de echipă.

Înaintea cursei de control, ca și înaintea concursurilor, schiorii se străduiesc să-și ceruiască schiurile cît mai bine ca să nu aibă surpriza pe care a avut-o anul trecut Sumedrea.

Acum aproape 2500 de ani, un tînăr grec, alergător vestit, a străbătut în fugă cei 40 km care separau cîmpia Maraton de Atena, pentru a vesti victoria lui Miltiade asupra perșilor. Ajuns în piața orașului-cetate, extenuat, el a mai putut doar să comunice bucuroasa veste și a murit.

Isprava lui Phidipides a dainuit însă peste veacuri și sportivii de astăzi nu numai că-i știu povestea, dar au botezat cu numele cîmpiei pe care s-a dat istorica bătălie, cea mai lungă cursă atletică moderna: Maratonul. Cei 40 de km de alergare nu mai duc însă la moartea eroică din povestea lui Herodot. Distanța, deși este parcursă acum mult mai iute (atletul cehoslovac Emil Zatopek a realizat timpul în 2 ore 25' la maratonul ultimelor jocuri olimpice), nu mai este peste puterile omenești, căci întrecerea este precedata de o pregătire îndelungată și metodică, care nu numai că împiedică pe alergători să moară, ci, din contra, îi ajută să devină mai rezistenți, mai puternici. La fel ca atleții, schiorii, sportivii fermi, au maratonul lor: cursa de 50 km fond, adica 50 de km de alunecări succesive pe îngustele „doage" de lemn, 50 de km de urcușuri și coborîșuri întretaiate de scurte șesuri, cu șerpuiri repezi prin desișurile pădurilor de-a lungul carora ei își măsoara vrednicia și îndemînarea.

Aceasta cursa a fost înscrisa pentru prima oara anul trecut, în programul campionatelor republicane de schi. Și pe costișele Poienii Stalin, prin desișurile de aluni, schiorii s-au avîntat cu elan în întrecerea la sfîrșitul căreia învingătorul urma să primească tricoul de campion.

De această cursă, de lupta înverșunată care a caracterizat-o, mi-a adus aminte acum cîteva zile o discuție a schiorilor. Era o seară geroasă și ei înconjurau soba caldă din cabana Diham. Erau prezenți aproape toți fondiștii fruntași, printre care și Florea Lepadatu și Ion Sumedrea, cei doi care au reușit să entuziasmeze anul trecut pe toți cei prezenți în Poiana la aceste întreceri.

Dar să ascultăm pe cei doi eroi ai cursei:

— După primul tur (cursa de 50 km s-a disputat pe o pîrtie de 15 km, parcurs de trei ori, plus o bucla de 5 km), aveam deja un avantaj de un minut asupra lui Florică, povestește Ion Sumedrea. Vestea, pe care mi-a dat-o un tovarăș de echipa, mi-a dat aripi și am continuat sa alerg în ritmul susținut al primilor kilometri.

La al doilea tur aveam un avantaj de trei minute. M-am oprit sa iau un ceai bine îndulcit — simțeam nevoia sa-mi reimprospatez forțele — și am pornit mai departe.

Totul mergea bine și m-am înfipt în urcușul de pe lîngă teleferic, ca la început. Pe la km 40 simt însa ca schiurile nu mă mai ascultă și din cînd în cînd alunecă inapoi. Vestea ca nu mai am decît un minut avantaj fața de Florică, mi-a tăiat picioarele. Eram disperat. Simțeam cum pierd cursa. Mai speram, totuși. Poate că și Florică a slăbit alura... Cînd am trecut din nou prin stadion — mai ramasese de parcurs bucla de 5 km — aveam doar 20 de secunde avantaj. Incurajarile tovarășilor, ultimele forțe adunate, m-au făcut să-mi revin într-o oarecare măsură. Dar pe rînd au început să mă lase și brațele, și picioarele. Prea le cerusem mult din cauza că schiurile — rămase fara ceară — dădeau înapoi la fiecare pas. Așa că...

— Ai rămas „secretarul campionului" pentru anul acesta, intervine rizînd Moise Crăciun.

— Da, dar numai pentru un an! raspunde optimist Sumedrea.

— Asta rămîne de văzut, intervine Florică Lepădatu. Anul trecut am pornit cu prea încet. Ziceam că am timp destul să forțez, dar acum am sa plec și eu tare.

— O sa vedem mîine, îl ațîța Manole Aldescu.

Și, într-adevăr, a doua zi, am asistat la o cursa tot așa de apriga ca și la campionatele republicane de anul trecut. Era doar un antrenament de control al schiorilor noștri fruntași, pe o distanța de numai... 30 km. Dar dorința fiecărula de a confirma buna pregatire le a servit drept motiv pentru a arunca în lupta toate resursele.

La start cei doi au venit însoțiți de antrenorii respectivi, care, grijulii, le dadeau ultimele indicații. Apoi a început cursa. Tragerea la sorți a decis pentru întrecerea aceasta, ordinea inversa celei de anul trecut. Lepadatu nr. 1, Sumedrea nr. 2. După 10 km, cele cîteva secunde diferență confirman apropierea forțelor. ...șul de pe Brădet, ...drea reușește însă ... pie de Lepădatu, ... vede din ce în ce m... Nu-l poate însă ... vine coborîrea. ... niei pe serpentin... nului. Ba nici n... mieșora distanța ... pe plaiurile ce ... Pichetul Surpat ... Baiului, începe ... cea inițiată de ... doua tură începe ... de la egal. Prin ... drumului, spre ... căzătură îl trimit ... Sumedrea în pîrâu ... verseaza drumul gîl... tre cioturile de g... ceala apei pătru... costumul subțire ... gare și-i face mu... se strîngă. El reia ... dar stratul de gh... s-a și format pe ... schiuri este o pe... frina. Se oprește, sco... și dă gheața jos c... șul de oțel al bățul... cronometrului n-au ... în acest timp și ni... Lepadatu care, uitîn... cînd în cînd înapo... spornic spre sosire... șurile de pe Brădet ... departe, sus, șiluet... apare din nou lut...

— E prea depar... mai prindl... Ah, p... Dar așa-mi trebu... lăcomit la cîteva s... am pierdut minute...

După cursă, la c... pauzele în care M... ciun, campion la ... 15 km, își acord... tara, sulițele glun... îndreptate numai s... drea.

Facînd haz de

Și Ilie face ... film

de Mircea CRIȘAN

— Să fiu artist de cinema!... Cîți n-au rostit, măcar o dată, vorbele acestea!

Unul se simte atras de film cînd își vede pe ecran actorul preferat galopînd năprasnic prin stepa nemărginită... Altul, cînd palpită de emoție alături de eroul aviator care înfruntă cu zîmbetul pe buze primejdiile unei lupte aeriene... Eu personal am fost atras spre cinematograf din momentul în care am văzut în filmul „Volga, Volga" un acordeonist simpatic, care... o săruta pe Orlova!

Dar, lăsînd gluma la o parte, trebuie să spun că orice actor își îndreaptă privirile spre cinematografie cu convingerea că filmul îi oferă posibilități largi de interpretare realistă a rolurilor. De asemenea, și autorului dramatic filmul îi pune la dispoziție posibilități mult mai largi de exprimare. Mai cu seamă, în cazul unei comedii sportive, scenariul cinematografic trebuie să aducă în fața spectatorilor o serie întreagă de scene care în teatru ar fi imposibil de realizat. Degeaba s-ar strădui regizorul de teatru să mă facă să sar — pe scenă — de pe o trambulină de două metri! Ori cît ar fi apa de artistic pietată, tot n-ar reuși să mă convingă...

Unii spectatori, care au văzut „Și Ilie face sport" pe scena Teatrului de Estradă, își amintesc poate de năzdrăvăniile dolofanului Ilie, speriat de sport și de eforturile pe care practicarea vreunei discipline sportive le-ar cere; plecat într-un concediu cu dorința expresă de a se odihni, unele Ilie trece prin asemenea încurcături — firește, unele provocate voit de tovarășii lui care vor să-l „dezmorțească" — încît, pînă la urmă, vrînd-nevrînd, devine un sportiv de clasa întîi.

Filmul ne permitea să subliniem mult mai puternic ideea principală a scenariului și anume: că orice om sănătos poate și trebuie să facă sport, că, desigur, începutul e greu, dar apoi nu se poate să nu-l îndrăgească. Ideea aceasta poate fi susținută prin discursuri și prin muncă de lămurire de la om la om, dar noi ne-am gîndit că nimic nu poate fi mai convingător decît să se vadă cum „Ilie face sport", vorba aia, negru pe alb (că tehnicolor încă nu facem). Voiam să-l facem pe spectator să încerce, împreună cu Ilie, emoția primei reprize de box, să urce cu el pe munți, sau să sară de pe trambulină. Desigur, Ilie întîmpină o mulțime de greutăți, că — deh! — nu-i merg toate „ca la cinema"; dar, pînă la urmă, atît el cît și — doream noi — cei care au asistat la film să plece convinși că nu are rost să te lași pe tînjeală, să te năpădească buruienile sclerozei pe la încheieturi.

Iată de ce Alexandru Andy și cu mine am fost ispitiți să transpunem comedia „Și Ilie face sport" într-un scenariu cinematografic.

Zis și... pînă l-am văzut făcut, numai noi știm cît am avut de furcă! Multe scene, situații întregi care la teatru „prindeau", și-ar fi pierdut orice haz în fața obiectivului, care are cu totul alt specific. Dialogurile, poanele de replică, trebuiau înlocuite cu imagini. Astfel că, o dată scenariul literar terminat, am constatat că el nu prea mai semăna cu piesa. Dar lucrurile nu s-au oprit aci. Scenariul regizoral, la rîndul lui, nu prea mai semăna cu scenariul literar. De astă dată ieșea în evidență mai puternic faptul că ceea ce-l determină pe Ilie să facă sport nu este numai dragostea lui pentru Mioara, ci ambianța sportivă din jurul lui, frumusețile naturii, exemplele pe care i le dau tovarășii lui, astfel că transformarea lui Ilie apare mai veridică, mai firească. Și noi sperăm că în felul acesta și efectul educativ, de stimulent, al filmului să fie mai puternic.

Noutăți multe am aflat, însă, nu numai ca autor dramatic. Ci și ca actor de film. Ceea ce m-a surprins mai mult, ca începător în arta cinematografică, a fost „viteza" cu care actorul de film trebuie să intre, cum se spune, în pielea personajului. La teatru ai timp, de-a lungul celor trei ore ale unui spectacol, să te încălzești, să te contopești cu personajul pe care-l interpretezi și să crești, o dată cu el, încetul cu încetul. Pe platoul de filmare, însă, stai de vorbă cu un prieten, te machiezi, sau mănînci un sanviș, cînd deodată auzi vocea regizorului: „Atențiune, turnăm!" și trebuie în cîteva minute să te transformi din Mircea Crișan în Ilie N. Ilie, din așezatul „nea Costache" Ramadan în sprintenul tăietor de lemne, din hazliul Puiu Călinescu în „fiorosul" super-fotbalist Tudorică!...

Pentru a vorbi în termeni sportivi, un alt „obstacol" pe care l-am avut de trecut a fost — în scenele de prim plan — lipsa partenerului. Pentru că, în timp ce la teatru declarația de dragoste o faci privind în ochii partenerei, la filmare nu ai în față decît aparatul pătrat și negru, căruia — vrei nu vrei — trebuie să-i declari iubire veșnică!

Munca actorului de film îți cere maximum de concentrare. Trăiam, la un moment dat, toată groaza lui Ilie, care se dă îndărăt din fața unui obstacol. Ochii dilatați trebuiau să se uite ca fascinați la pericolul care apare. Dar nu știu care parte a ochilor și care circomvoluțiune a creierului puteau să-mi oprească mersul îndărăt la vederea pericolului reprezentat de... o linie făcută cu creta de către operator!

De lumini, ce să mai vorbesc!... Pînă m-am obișnuit, vedeam, după turnare, numai stele verzi. Îmi amintesc că în prima zi de filmare operatorul-șef Sandu Roșianu mi-a spus: „Aici unde se află mîna mea e direcția vilei Brăduleț. Cînd spui replica, privești aici." Repetiția a mers foarte bine. Dar deodată s-a auzit un prelung „luminaaa!" și, cînd în spatele mîinii la care mă uitam (alias direcția vilei Brăduleț) s-a aprins un arc voltaic de nu știu cîte zeci de mii de lumini, am uitat și cum mă cheamă. O priveam, cu admirație și — mărturisesc — cu puțină invidie pe Aurelia Sorescu. Ori cîte reflectoare i se îngrămădeau în față, tot nu izbuteau să o facă măcar să clipească din ochi!

Cu toate aceste greutăți, nimic nu poate înlocui marea satisfacție pe care o oferă actorului, cinematografia. În primul rînd, trebuie să subliniem posibilitatea de autocontrol permanent pe care îl prilejuiește filmul. Și, de altfel, mult mai la îndemînă îți vine să spui: „Ah, ce frumos e la munte!" atunci cînd te afli într-adevăr în mijlocul brazilor semeți de pe culmile Bucegilor, decît atunci cînd ești cocoțat pe o ladă acoperită cu un covor verde, mărinimos intitulat „iarba din tabloul III"!...

★

Dar în munca încordată de creație intervin uneori și întîmplări hazlii. Țin minte cum, în timp ce se pregătea turnarea unei scene de exterior, maestrul Constantin Ramadan, interpretul șugubățului tăietor de lemne, se plimba în preajma locului de filmare. Tipul creat era atît de autentic, încît o bătrînică l-a oprit:

— Băiete, nu vrei să-mi spargi niște lemne?

Alt episod, la care s-au amuzat copios cu toții, în afară de subsemnatul, a fost momentul în care s-a filmat săritura lui Ilie N. Ilie de pe „trambulina cea mare". În timp ce înaintam spre capătul trambulinei, pe scîndura care se balansa sub pașii mei la o înălțime de 9 metri, ultimul gînd înainte de a plonja a fost: „Ah, doamne, de ce n-am scris în scenariu „trambulină de trei metri" și m-am ambiționat s-o fac de nouă?"...

În fine, mi-am luat inima în dinți și am sărit. Apoi, în timp ce ieșeam din apă răsuflînd ușurat că am trecut cu bine și acest „hop", am auzit vocea operatorului șef:

— Foarte bine!

— Serios? A ieșit bine?

— Da! A fost o repetiție minunată. Acum sări din nou, ca să putem filma!

Cred că dacă în momentul acela nu l-am aruncat în apă cu aparat cu tot, nu m-a oprit decît calmul meu, disciplina și jumătatea de metru cu care el este mai înalt decît mine...

★

Cu bucurii și necazuri, dar mai cu seamă cu multă tragere de inimă, filmul nostru de scurt metraj a fost dus la capăt. Colectivul de actori format din Constantin Ramadan și Mișu Fotino, artiști emeriți ai R.P.R., Aurelia Sorescu, Vasile Tomazian, I. Antonescu-Cărăbuș, Puiu Călinescu, Tudorel Popa și alții au pus mult elan în realizarea acestei prime comedii sportive romînești, a cărei muzică a creat-o compozitorul N. Kirculescu, laureat al Premiului de Stat.

După cum se vede, pentru „meciul" cu publicul, Ilie N. Ilie și-a pregătit o selecționată destul de tare. Așteptăm rezultatul cu emoție, sperînd că nu va fi... nul.

EXPOZIȚIA ANUALĂ DE STAT A ARTELOR PLASTICE

BABA Corneliu,
maestru emerit al artei din R.P.R.,
laureat al Premiului de Stat.

Odihnă pe cîmp.
Din seria „1907"

NEREUȚĂ Larissa și NEREUȚĂ Vitalie:

Pe ogoarele gospodăriei colective

Reproducem în planșele alăturate cîteva din lucrările plastice din Anuala de Stat, lucrări ce pot fi văzute în sălile Muzeului de Artă al R.P.R. In numerele viitoare ale revistei noastre vom reveni cu o serie de alte reproduceri și articole, care vor prezenta cititorilor noștri diferitele probleme legate de creația artiștilor plastici expozanți în actuala Anuală.

Ecaterina Varga.

SZONYI Stefan,
artist emerit al R.P.R.,
laureat al Premiului de Stat.

CSORVÁSSY Stefan,
laureat al Premiului de Stat,
Medalia de aur a Păcii.

Răsculații lui Doja.

DIMITRIU Alexandrina:

Joc de copii.

Un personaj POZITIV...

Adrian Ilea era mulțumit și nu prea. Voia o trăsătură pregnantă, decisivă, a pozitivității personajului pozitiv, ceea ce înseamnă să-l treacă printr-un examen suprem și eroic. Într-o bună zi dădu deci foc uzinei în care lucra Turcu și provocă acolo atîta zarvă, încît cu punctele de suspensie folosite s-ar fi putut cu siguranță să se facă ocolul ecuatorului. Turcu se purtă cum nu se poate mai bine. El înfruntă flăcările cu un curaj nespus, salvă singur aproape toată averea uzinei, și, aducîndu-și aminte că într-un anumit birou se aflau schițele unei importante inovații (asta era a cincisprezecea inovație din nuvelă), strigă disperat: „Schițele schițele!" după care se repezi în mijlocul vîlvătăilor, salvă schițele de la o pieire sigură și i le aduse intacte secretarului de partid; acesta le preluă cu un zîmbet sfătos și plin de tîlc. Se vede treaba că nici asta nu era de ajuns, fiindcă bietul Turcu nici nu apucă să răsufle bine după toate cele prin care trecuse, cînd iată că alt episod veni să-i strice liniștea. Din cauza neglijenței unui oarecare mecanic, conducta de apă care alimenta întreprinderea, se sparse într-o bună zi (!) și provocă o inundație catastrofală. Conduita eroului pozitiv se dovedi și de astă dată fără cusur. Inteligența, energia și curajul de care dădu iarăși dovadă uimiră pe toți cei din jur. Însuși secretarul de partid își simți sufletul cuprins de admirație, ba ținu și un mic discurs, care, pentru neresitățile beletristice, era pe ici pe colo nițeluș bîlbîit. Dar nici aici nu se opriră peripețiile lui Turcu. Către sfîrșitul primăverii, plecînd la țară pentru niscaiva treburi personale, omul fu încolțit de chiaburi într-un loc deșert. Chiaburii, înarmați cu furci și topoare, erau foarte nemulțumiți de prezența în sat a personajului pozitiv, presimțind că acesta avea să le încurce într-un fel sau altul urzelile lor. Perfidul atac fu așadar dezlănțuit într-o noapte întunecoasă și sinistră în toate amănuntele, dar Turcu se purtă ca un brav și le veni chiaburilor de hac; dimineața îi găsi pe aceștia cu oasele frînte, în vreme ce superpozitivul erou bea lapte proaspăt de la vaca unui țăran sărac, surîzător și pus pe glume, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Și totuși eroul lui Ilea nu dăduse încă examenul decisiv de pozitivitate. Un incendiu, o inovație sau o haiducească trîntă cu chiaburii înarmați pînă-n dinți înseamnă desigur ceva, dar încă puțin pe lîngă ceea ce ar fi trebuit să se-ntîmple. Împrejurarea face ca Turcu să afle, exact în momentul cînd se crede cel mai fericit soț din lume, că nevastă-sa, Viorica, îl înșală de mai mult timp.

După iscusite elucubrații ortografice, reacția nefericitului erou pozitiv este brav lichidată. Acesta face stînga-mprejur, trece pe lîngă restaurantul „Carpați" — fără ca măcar să-i dea în gînd să se oprească o clipă și să dea pe gît o dușcă, ca să-și mai înece amorul. Odată ajuns acasă se trîntește pe pat, se perpelește timp de șase paragrafe cu gîndul la căminul pierdut, apoi se scoală iluminat. Ura! i-a venit în minte o idee pentru o nouă inovație. A șaisprezecea!

*

...Adrian Ilea se sculă preocupat de la masa de lucru și începu să se plimbe prin cameră.

Schiță de N. VÂLMARU

Desene de Adrian ȚUCACI

Mergea cu pași rari, cu mîinile împreunate la spate, meditînd adînc la soarta finală a eroului pozitiv. Să-l „termine" oare la o ședință, sau să-l mai „accidenteze" cumva o dată? Și dacă încheie cu ședința să-i dea cuvîntul sărmanului Turcu, sau mai bine să-l lase pe secretarul de partid să tragă concluziile din toată povestea?

În definitiv, nu avea de ce să fie nemulțumit de conduita eroului. Turcu se dovedise superb și desăvîrșit. În viața particulară era plin de virtuți, echilibrat, fără vicii. Nu putea să sufere cîrciumile; nu fuma decît cinci țigări pe zi și, în afară de nevastă-sa, nu s-ar fi uitat, nici să-l pici cu ceară, la o altă femeie. Citea necontenit, își ridica nivelul ideologic, făcea inovații peste inovații și, în clipele de răgaz, se preocupa de amenajarea urbanistică a străzii pe care locuia, își cultiva grădina de zarzavat sau studia circularele gospodărești ale sfatului popular. Totuși, cum am mai zis, Ilea era mulțumit și nu prea. Din cînd în cînd era cuprins de îndoieli, de vagi mustrări de conștiință, de regrete. Nu știu cum se făcea, dar Turcu i se părea uneori străin și antipatic, și parcă nu avea nici o plăcere cînd se gîndea la el. La drept vorbind, el, Adrian Ilea, n-ar fi fost în stare să ducă viața austeră pe care i-o impusese personajului pozitiv, și nu ținea minte nici măcar o singură împrejurare în care el, scriitorul, să se fi arătat sută la sută perfect. În producția scriitoricească era destul de leneș, iar criticii literari îl acuzau de falsificarea vieții și de idilism, și în general se purtau destul de neplăcut cu el. Ordonanțele municipale nu le citea niciodată, la încrucișări trecea întotdeauna cînd era interzis, iar cînd a fost vorba să se amenajeze în cartier un parc prin muncă voluntară, Ilea i-a întors spatele responsabilului de stradă și i-a spus că are congestie pulmonară. Ca să fim drepți, vecinii făceau să circule fel de fel de vorbe despre felul de viață al scriitorului nostru, dar s-ar fi putut să fie la urma urmei vorbe de clacă, deși nici Ilea n-ar fi putut să jure, cu mîna pe inimă, că în tot ceea ce se zicea despre el nu e și un grăunte de adevăr. Într-un cuvînt Turcu adusese în conștiința scriitorului o mie și una de grave probleme, iar Adrian Ilea încerca ca de obicei să se elibereze de povara lor, plimbîndu-se în chip peripatetic printre mobile și cărți, printre scaune și mese. Cum se plimba el așa, i se păru deodată că în cameră s-a făcut fum și se opri ca trăsnit locului, sugrumat de emoție. Își aduse îndată aminte că madam Dincă, vecina care-i făcea uneori focul, îi spusese chiar ieri: „Domnu' Ilea, să știi că soba matale nu trage bine. Să chemi un coșar s-o curețe, zău așa. Cu focul nu e de joacă, să-ți spun ce-am pățit eu o dată, cînd trăiam cu bărbatul dintîi"...

Și începu să-i povestească o istorie lungă, cu un foc năprasnic care mistuise o uliță întreagă. Ilea avea el însuși groază de foc. Își stingea țigările într-o scrumieră adîncă, plină cu apă și era în stare să se dea jos din pat și să aprindă lumina, ca să se convingă că ultima țigară fumată zăcea inofensivă în băltoaca din scrumieră. Sub impresia povestirii lui madam Dincă, și predispus poate și de propria sa sensibilitate față de asemenea spectacole, Ilea își imaginase episodul cu incendiul din fabrică și-l scrisese într-o jumătate de oră, pe nerăsuflate. Acum teama că coșul ar fi putut să ia foc îl cuprinse de-a binelea, și se apropie aproape tremurînd; ca să cerceteze soba din cameră. Dar chiar atunci se auziră bătăi repetate în ușă. Ilea uită pentru moment de sobă, și se grăbi să deschidă. Era omul de la telefoane, care venise în urma reclamației, pe care o făcuse încă de dimineață, că aparatul său nu funcționează tocmai cum trebuie:

— E fum aici, la dumneata, făcu nou venit, ca și cum constatarea asta ar fi putut să țină foarte bine loc și de „bună ziua".

Dădu o rotocoală cu ochii prin cameră, și zise din nou:

— E fum rău, să știi. Nu trage soba?

— Nu știu, tovarășe, se tîngui Ilea, făcînd un gest larg și împreunîndu-și apoi mîinile fine. Nici eu n-am băgat de seamă pînă acum...

Omul de la telefoane se apropie de sobă, desfăcu ușița și începu să cerceteze cu mare atenție jeraticul dinăuntru. Cercetă apoi burlanul, răscoli focul cu vătraiul și aștepță cîteva clipe. Fumul din cameră începu să dispară ca prin farmec.

— Să fii ușa de jos deschisă nițel, spuse el atîntindu-i mulțumit pe Ilea. Așa trage mai bine...

Se îndreptă apoi spre telefon și începu să desfacă aparatul cu o șurubelniță lungă. Era foarte concentrat în munca sa, și nu-și dădea seama că Ilea îl cerceta cu o stăruință nemaipomenită. Abia după o vreme se întoarse spre scriitor și zise, pe un ton de ușoară imputare:

— Dumneata trebuie să fii un om distrat...

— Ce te face să crezi? făcu repede Ilea, uimit de talentul „psihologic" al telefonistului.

— Fiindcă nu așezi receptorul bine în furcă, răspunse simplu omul.

Lui Ilea începu să-i placă acest musafir, care, intrînd pentru prima oară în casa sa, descoperise dintr-o privire și cum e soba, și cum e stăpînul. Se întrebă dacă Turcu, eroul său pozitiv, nu ar semăna, în viața de toate zilele cu acest simpatic telefonist, sau dacă telefonistul nu este, la urma urmei, un personaj pozitiv în carne și oase. Chestiunea începu să-l preocupe peste măsură. În cele din urmă se apropie de omul care-și vedea liniștit de lucrul său și-l întrebă fără înconjur:

— Dumneata ești un om pozitiv?

Omul ridică privirea și se uită la el cum te uiți la un nebun. I se păru că n-a auzit bine:

— Ce să fiu?

— Pardon, m-am încurcat, făcu Ilea din cale afară de fistichi. Voiam să te întreb dacă ești fruntaș în producție...

Telefonistul zîmbi:

— De doi ani sînt fruntaș, dragă tovarășe. Luna trecută am luat și primă. Opt sute...

— Faci și inovații? întrebă Ilea, încurajat de succesul investigațiilor sale „pe viu".

— Nu fac, răspunse sec telefonistul. Asta e treaba lui Săndulescu...

— Dar ce fel de om e Săndulescu ăsta? făcu scriitorul, nițel dezamăgit de răspunsul așa de puțin pozitiv al „pozitivului".

— Un chiulangiu, ce să fie! La revizii nu morgo, că se ține numai de inovații. Ce e drept, se pricepe. Face și politehnica, la seral.

și un autor NEGATIV

Chestiunea devenea complicată. Telefonistul ăsta era fruntaș în producție, dar nu făcea inovații. Săndulescu făcea inovații, era și student la cursul seral, dar trăgea chiulul de la revizii. „Care personaj e mai pozitiv, cel care seamănă cu primul sau cel care seamănă cu al doilea?“ se întreba intrigat Ilea. Ce măreț, ce înalt, ce superb era Turcu pe lîngă acești bieți oameni vii!...

— Dar nu l-ai criticat niciodată? Nu l-ai ajutat să priceapă că purtarea lui e urîtă?

— Ba l-am criticat eu, și nu o dată. Am scris și la gazeta de perete,— știi cum am scris? Concret... Și pe Spînache l-am criticat la gazetă. Băiat bun, numai că bea. Bea de stinge...

Trecu așa cîtăva vreme. Telefonistul își făcea treaba cu mare pricepere, și destul de repede.

— Bei un ceai? făcu Ilea politicos, cînd văzu că omul începe să-și vîre sculele în geanta de piele.

Telefonisul strîmbă din nas:

— Ceai, acum, la ora prînzului? Mai degrabă o țuică aș bea...

Din fericire Ilea avea întotdeauna în casă o sticlă cu rachiu, din care o tratarisea pe madam Dincă ori de cîte ori vecina îl onora cu vizita ei ca să-i povestească ce noutăți mai sînt prin cartier. Umplu așadar două păharele, și începu să ciocnească voios cu telefonistul:

— Cincizeci de grade! făcu acesta mulțumit, după ce goli iute paharul. Țuică de Muscel, se vede...

Începu să-l privească cu mare interes pe acest locatar ce aducea destul de bine cu ceilalți burlaci pe care îi cunoscuse cu prilejul reviziilor sale. Cercetă iarăși camera cu un aer critic, și zise:

— Stai singur?

— Singur, răspunse Ilea, cu o umbră de tristețe în glas.

— Mai bine așa, făcu telefonistul pe un ton de filozofie cam amară. Ești mai liniștit cînd stai singur...

— Și dumneata stai singur?

Omul făcu semn din cap că da. Se vedea cît colo că se cam posomorise, și Ilea nu prea își dadea seama de ce. Îi mai turnă un pahar de rachiu, pe care telefonistul se grăbi să-l dea peste gît. Începu să capete chef de vorbă:

— Sînt singur, tovarășe, zise el. Am avut nevastă tînără, să-ți arăt poza, să vezi și dumneata. Avea leafă bună, carteră, de toate. Ne înțelegeam bine, cumpărasem și mobilă nouă în rate. Dar, de la o vreme, a dat în patima luxului. Toată leafa o dădea pe rochii, pe mărgele, pe parfumuri. Apoi și-a găsit pe unul, un crai. M-a lăsat, și s-a dus la el, la Pitești...

Ilea nu era prea mișcat de această poveste, dar i se părea că telefonistul ăsta zdravăn și „pozitiv“ suferă mai mult decît s-ar cuveni de pe urma unui mărunt ghinion Zise, cu aerul unui om care vrea să încurajeze:

— Nu te mai frămînta atîta. Sînt în viață probleme mai importante...

— Să te văd pe dumneata în pielea mea! zise și mai posomorît telefonistul, după ce își mai turnă singur un pahar de rachiu. Te cred și eu. E lesne să vorbești cînd nu știi...

— Dar mai sînt și alte probleme! se încăpățînă Ilea. Dumneata ești, mi-ai spus, fruntaș în producție...

Omul ridică niște priviri nedumerite. Nu înțelegea ce vrea de la el burlacul ăsta ciudat. Poate că vrea să-și bată joc de dînsul? Dar nu, era peste putință, ochii plini de candoare ai lui Ilea înlăturau presupunerea asta. Atunci?

— Aș vrea să-ți citesc ceva, zise Ilea, hotărît să facă cea mai concludentă confruntare posibilă. E povestea unui om care seamănă întrucîtva și cu dumneata. Să vezi...

...Și fără să mai aștepte consimțămîntul celuilalt începu să dea citire istoriei lui Turcu și a pățaniilor sale. Telefonistul ascultă cu interes episodul cu focul și cel cu chiaburii, dar către sfîrșitul povestirii începu să dea unele semne de plictiseală, ba se arătă chiar așa de nepoliticos că-și desfăcu geanta de piele și începu să cerceteze starea sculelor sale. Ilea era însă prea absorbit de peripețiile eroului său, ca să la seama la asta. Cînd termină de citit, întrebă:

— Ei, îți place?

— Ce? Povestea cu focul? E bine compusă...

— Nu povestea, personajul întreb... Omul. .

Electricianul nu prea știa ce să zică. Răspunse cam nesigur:

— E om al dracului, Turcu ăsta. Are suflet rău, să știi. N-ai văzut? Îl înșală nevasta, și lui nici nu-i pasă. Numai la inovații îi stă gîndul, parcă ar fi Săndulescu...

Ilea tresări iluminat. Vasăzică, iată, viața îi dădea tot lui dreptate, pînă în cele din urmă. Întrebă, cu un tremur de triumf în glas:

— Seamănă cu Săndulescu, zici? Seamănă bine?

— Seamănă, și nu prea. Cît privește inovațiile alea, parcă aduce. Dar dacă e vorba de altele — ehe! Să-l înșele nevasta pe Săndulescu!... la București foc!...

Omul făcu o pauză, ca și cum și-ar fi amintit tocmai atunci de ceva. Ultimul cuvînt îl făcu să se gîndească din nou la episodul cel mai dramatic al nuvelei lui Ilea. Spuse pe un ton aproape batjocoritor:

— Dumneata nu-i știi pe Săndulescu. La noi nu prea sînt focuri, dar cu conductele avem de furcă mereu. La o treabă din asta Săndulescu își scoate certificat medical. Zice că are congestie. Mare pezevenghi...

Ilea roși niței, și decise că asemănarea personajului său pozitiv cu Săndulescu era ofensatoare pentru cel dintîi. Totuși nevoia acestei confruntări a eroului cu viața devenise aproape chinuitoare. Nu putea să se împace cu gîndul că critica o să-i califice iar nuvela de „idilică“ și „trandafirie“.

— Nu te supăra că stăruiesc atîta. Dar... vezi dumneata... în preajma dumitale... printre tovarășii dumitale... printre prieteni... printre vecini... mă rog, nu e nici unul care să semene bine cu Turcu?

Telefonistul încruntă din sprîncene, și nu răspunse numaidecît. Se vedea bine că își mintea sa se operează un minuțios tur de orizont al tuturor cunoștințelor sale. După o vreme zise șovăitor:

— Ar fi Spînache... Ăsta e cel dintîi la conducte, sare și în foc cînd e vorba de întreprindere. Dar nu e bun nici Spînache, că bea; cum ți-am spus. Ar mai fi Almăjan, ehe, ce băiat cumsecade, mierea lui dumnezeu, pe toți îi ajută... Păcat de el că e cam bleguț, cam mămăligă, greu s-o scoți la capăt cu el. Poate Predut de la „controale“. De ăsta n-ai ce să zici, e primul la slujbă, își vede de treabă, e și deputat la raion. Păcat de el că e crai; și-a găsit două neveste pînă acum...

— Mai gîndește-te, mai gîndește-te! făcu Ilea implorator.

Dar omul începea să dea semne de nerăbdare. Spuse puțin sfîrlit, ca unul care s-a săturat de toată povestea:

— Ce să mă mai gîndesc, că degeaba ... Cum vrei dumneata, greu să găsești...

Zicînd aceasta, telefonistul se sculă și își închele cu grijă geanta de piele. Își luă apoi rămas bun de la ciudatul burlac, dar nu mai înainte de a-i aminti să aibă întotdeauna grijă să pună cum trebuie receptorul în furcă. Ilea făgădui să facă întocmai așa, și-și conduse politicos musafirul pînă în stradă. Dar apoi, cînd se înapoie în camera sa, îl cuprinse o neînțeleasă nemulțumire pe sine însuși. Nu mai știa ce să creadă, dacă Turcu este sau nu este un personaj pozitiv. Dar teama că el însuși, el, Adrian Ilea, era un scriitor negativ, teama asta îi încolți pentru prima dată în suflet...

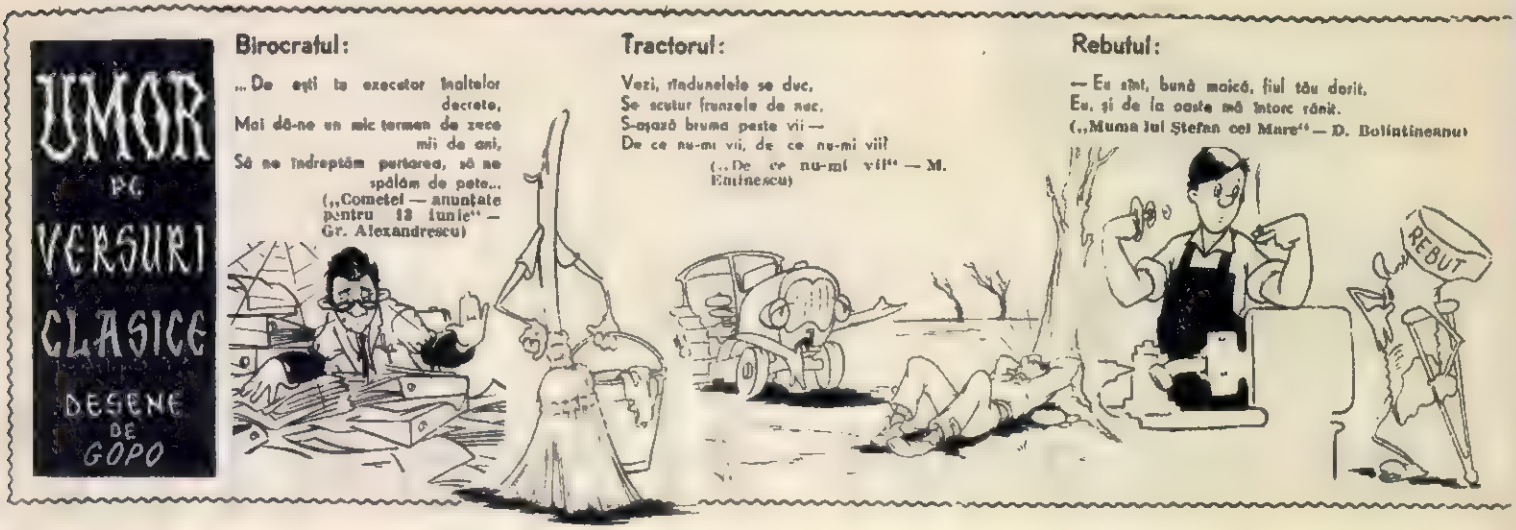

SORCOVA... cu GHIMP

de I. AVIAN

SORCOVA UNUI BIROCRAT

Sorcova,
Vesela,
Să trăiţi,
Să înfloriţi
Şi mereu să iscăliţi
Semnături cît mărul,
Multe cît e părul,
Viaţa să vă fie
Numai bucurie,
Bucurie mare
În cinci exemplare.

Sorcova,
Vesela,
Dacă vreţi să trăiţi,
Să trăiţi ca-n paradis,
Faceţi cerere în scris
Cu cerneală „Pelikan"
S-o aprobe noul an.
Viaţă-mbelşugată,
Casă încărcată,
Plină cu bucate.
Să aveţi de toate
Gata-nregistrate

Şi orice mîhnire
S-o trec la „ieşire",
Bucurie mare
S-o trec la „intrare"

Sorcova,
Vesela,
Să trăiţi,
Să-mi mulţumiţi,
Căci în anul care vine
N-oi mai spune „vino mîine",
O să-ncerc din răsputeri
Să spun numai „vino ieri".
Eu acuma personal
Vă urez oficial
(Copie şi-original)
Să petreceţi nominal
'55 în fericire
Şi cu drept de prelungire
La anu' şi la mulţi ani!

SORCOVA UNUI VÎNZĂTOR ŞPERŢAR

Sorcova,
Vesela,
Să trăiţi
Dacă plătiţi,
Dacă plătiţi „peste",
Altfel „nu mai este".
Să-nfloriţi ca mărul,
Mîndru ca şi părul,
'Nalt cît este nucul,
Gras ca şi ciubucul,
Că vă dau îndată
Marfă minunată,
Pantofi o duzină
Sub-tejgheaua-mi plină...
Şi de nu m-o prinde
Pe şprîncească-oi vinde
De la tinereţe
Pîn'la bătrîneţe.

Sorcova,
Vesela,
Nu c-o fac pe bravul
Însă mi-e năravul
Mai tare ca fierul,
Tare ca oţelul.
Şi dacă m-o prinde
Vai, vai, ce durere,
O să-mi dea, măi vere,
La mulţi ani!

SORCOVA UNUI SERVIL FĂCUTĂ ŞEFULUI

Sorcova,
Vesela,
Să trăiţi,
Să trăiţi,
Să-nfloriţi,
Să trăiţi, să înfloriţi
Ca merii,
Ca perii,
Cu flori pe crenguţe
Pere, perişoare.
Să trăiţi,
Să-nfloriţi,
Să nu mai îmbătrîniţi,
Chiar mă rog ades cu foc
Eu să-mbătrînesc în loc...

Sorcova,
Vesela,
Să trăiţi,
Să prosperaţi,
Zi de zi să avansaţi,
Să ajungeţi tot mai mare,

Şi pe schema de-ncadrare,
Să vă văd pînă la vară
Cînd veţi merge în concediu
În clasa 39 mediu!...

Sorcova,
Vesela,
Să trăiţi,
Să-nfloriţi,
Iarna să vă-năpoiaţi
Şi să fie gerul
Tare ca fierul,
Tare ca oţelul.
Şi zăpadă mare
Şi multă ninsoare,
Să vă văd sosind
Frînt şi gîfîind.
Să deschid eu uşa,
Să vă scot mînuşa,
Să vă scot şoşonul,
Să vă scot paltonul,
Să vă scutur neaua,
Să v-aduc cafeaua,
Să-mi şoptiţi amabil:
... „Ah, ce om capabil!"
Şi pe schemă fie
Mare bucurie...
La anul şi la mulţi ani.

SORCOVA UNUI OSPĂTAR CU NĂRAVURI VECHI

Sorcova,
Vesela,
Să trăiţi,
Să-mbătrîniţi
Şi tot n-o să fiţi serviţi
Dacă nu mă mulţumiţi
Nu cu-n măr,
Nu cu-n păr,
Nu cu-n fir
De trandafir,
Ci cu-n dar de la chimir
Tare ca fierul,
Tare ca oţelul.
Însă nu cu pîcu'...
Aşa, cu fişicu'
Sau poate să fie
Şi ceva hîrtie —

Hîrtia bancnotă
Mai mare ca notă,
Nota cea de plată
Bine aranjată,
Bine ticluită.

Sorcova,
Vesela,
Să trăiţi
Că înghiţiţi
Spumă fără bere,
Porţii cu „scădere",
Calde oranjade,
Vinuri fără grade,
Fructe găunoase,
Fripturi numai oase,
Carne de tot felul
Tare ca oţelul,
Tare ca fierul.

Sorcova,
Vesela,
Aşa veţi mînca
Pîn'veţi respecta
Menu-ul cu deviza:
Felu-nîi remiza,
Felul doi: ciubucul,
Felul trei: bacşişul,
Felul patru: şperţ,
Căci sîntem experţi
Unii dintre noi,
Aia mai de „sol"
Care, nu poţi şti,
Dac-om mai servi
La anul şi la mulţi ani.

Gazeta de perete:

Dormi, iubito, dormi în pace,
N-am venit să-ţi tulbur somnu'.
Nici să plîng: la ce-am mai plînge
Pe-adormiţii într-un domnul?
(„Dormi iubito" — A. Vlahuţă)

Scriitorul:

De ce pana mea rămîne în cerneală, mă întrebi?
De ce ritmul nu-mi abate cu ispita-i de la trebi?
De ce dorm, îngrămădite între galbenele file,
Iambii sutori, trohaii, săltăreţele dactile?
(„Scrisoarea a II-a" — M. Eminescu)

Clovnul despre adeptele extravaganţei în îmbrăcăminte:

De-or trece anii cum trecură,
Ea tot mai mult îmi va plăcè
Pentru că-n toat-o ei făptură
E-un „nu ştiu cum" şi-un „nu ştiu ce".
(„De-or trece anii" — M. Eminescu)

CĂTRE TOATE PESCAD

Redau alăturat cîteva fragmente din notele de călătorie, scrise cu prilejul primei expediții științifice pe Marea Neagră, care a avut loc nu demult. Ele vor să reprezinte un crîmpei din activitatea fiecărei noastre flote pescărești de larg, angajată acum într-o dîrză bătălie pentru însușirea unui nou pescuit, — pescuitul în marea deschisă, practicat pe larg în Uniunea Sovietică — acțiune care este îndeaproape sprijinită de oamenii de știință.

Prima expediție, despre care vorbesc fragmentele de note alăturate, a avut loc în luna august a lui 1954. Ea a părăsit în zorii zilei de 7 august portul Constanța, unde a revenit numai după 24 de zile încheiate, aducînd cu sine, — pe lîngă o bogată experiență de producție, asociată cu mii de kilograme de pește, — și date științifice valoroase necesare prognozei de lungă durată asupra pescuitului pe Marea Neagră.

Această expediție împreună cu cele care s-au mai făcut apoi, și cu cele care vor mai urma — sînt organizate de Institutul de Cercetări Piscicole și de Direcția Generală a Industriei Peștelui din M.I.A. — constituie la noi în țară nu numai începutul unui pescuit îndrăzneț, bazat pe date științifice, dar și începutul cercetării științifice sistematice a Mării Negre, în vederea pescuitului ei.

Note dintr-o expediție științifică pe Marea Neagră
de prof. dr. Sergiu CĂRĂUȘU,
șeful Stațiunii de Cercetări Marine de la Mamaia, laureat al Premiului de Stat.

...Marea se întinde cît vezi cu ochiul, scăldată de razele soarelui. E cald. Pe puntea vasului de pescuit „Marea Neagră" totul pare liniștit. Pescarii stau în partea umbrită, schimbînd din cînd în cînd cîte un cuvînt. Echipajul a terminat curățenia punții și este în așteptarea mesei. Din sala mașinilor se aude zumzetul molcom al motorului ce lucrează cu jumătate viteză, împingînd pescadorul cu 4 mile pe oră. E atîta liniște în jur, încît îți vine a crede că iei parte la o plăcută plimbare pe mare, într-o frumoasă zi de vacanță. Și, totuși, pescadorul veghează. Ochii și urechile lui sînt la pîndă, căutînd a surprinde noutăți. Radiotelegrafistul, în cabina lui, stă pe recepție, pregătindu-se de ora Q. R. X [1]); sus de tot, deasupra cabinei de comandă, se află observatorul, cu binoclul la ochi, scrutînd cu încordare marea. Alături, căpitanul vasului, C. Ciochină, înfruntă arșița amiezii cu pieptul gol... În dreapta pescadorului, într-o linie aproape dreaptă de 5-6 mile marine [2]) lungime se înșiră alte șase vase: „Aurora", „Constantin David", „Morunul", „Flamura Roșie", „Zarea", „Jurilofca" — ultimele două abia zărindu-se în depărtare; cam în mijlocul formației, dar înaintea ei, spintecă valurile, vasul-comandant „Steaua Roșie".

Deodată observatorul tresare. El vede ridicîndu-se pe catargul vasului-comandant două steguleți viu colorate și, aproape în aceeași clipă, pe puntea pescadorului răsună vocea clară, adusă pe calea undelor nevăzute, a aparatului de radio: „Către toate pescadoarele! Cîrduri de plămîdă la tribord și înainte. Pregătiți-vă pentru lansare!". E vasul-comandant care a dat de pește și comunică știrea întregii flote pe care o conduce. Nu trece o secundă și clopoțelul telegrafului de mînă răsună de trei ori, aducînd acul la indicația: „Cu toată viteza înainte!". Parcă o scînteie electrică a trecut prin tot vasul. Ca un cal de curse, pescadorul își dublează înțeala, tăind vijelios apa ce rămîne ca un covor învolburat în urma elicei. Motorul freamătă de munca celor 160 cai putere. La timonă ia loc căpitanul, iar alături de el, încercatul tehnician Feodor Siraiev, întors de curînd din U. R. S. S., unde s-a specializat în pescuitul de larg. Pescarii se îndreaptă zoriți spre pupa vasului, unde, pe platforma turnantă se află o grămadă albă de plase acoperite cu o prelată. Ei se grăbesc să dea jos prelata, pregătind lansarea năvodului-pungă.

Minunată unealtă sovietică!... Și, totuși, o vreme, pînă la această îndrăzneață expediție, au fost pescari care nu s-au încrezut în ea. Erau obișnuiți cu pescuitul bătrînesc, pescuitul pasiv, și deci cu uneltele corespunzătoare lui. Veneau cu pescadorul, lăsau în apă carmacele, pentru sturioni (nisetri, păstrugi, moruni etc.) sau paragatele pentru „răpitori" (calcani, rechini etc.) și plecau înapoi. Cînd veneau peste două, trei zile, în carmacele sau paragatele întinse pe distanțe de zeci de kilometri erau prinse, în cel mai bun caz, doar cîteva sute de kilograme de pește... Dar năvodul-pungă, această unealtă modernă a pescuitului activ de larg, nu mai lasă peștele să intre la bunul său plac în plasă. El îl înconjoară, se strînge ca o pungă în jurul lui, și prinde înăuntrul său cîrduri întregi, vagoane întregi de pește... Acum, neîncrezătorii se conving...

Spuneam că acum echipajul se grăbește să pregătească lansarea năvodului-pungă. Aceasta nu e o treabă chiar ușoară. Trebuie manevrată o împletitură din cel mai bun kapron, care are o suprafață totală de peste patru hectare. Trebuie bine cunoscută starea mării, adîncimea ei, căci altfel nu numai că nu vei prinde pește, dar poți avaria grav prețioasa unealtă.

Și ca răspuns la aceste gînduri sosește deodată pe calea eterului știrea: „Vînt foarte slab de la nord nord-est; curentul la suprafața mării, dinspre nord-est cu 1452 metri/oră; la 20 m adîncime, curent de la nord cu 1100 metri pe oră. Adîncimea apei 54 metri". Este buletinul transmis de către oamenii de știință ce lucrează pe puntea vasului-comandant. El se grăbesc să dea brigăzilor aceste indicații, pentru a le ușura manevra de pescuit. Acum totul este în ordine și în fața pescadorului apar pete neobișnuite de apă, încrețită de jocul peștilor: deasupra petelor, zboară sute de pescăruși.

Tot mai aproape sînt aceste pete — țința pescadorului. Încordarea se citește pe fețele tuturor. Deodată răsună o comandă scurtă și, în aceeași clipă, pescadorul, în plină goană, își schimbă direcția de mers, angajîndu-se într-o curbă strînsă, încercuitoare. Și, în această goană, năvodul-pungă se desprinde de pe vas ca o adevărată năframă de mătase, lungă de mai bine de jumătate kilometru și lată de peste 70 metri. Ea se despănă fulgerător pe dispozitive speciale, întinzîndu-se ca un perete în lungul cercului descris de vas. Deasupra apei, pe un cerc de 200 metri diametru, nu se mai văd acum decît plutele năvodului-pungă, sălțînd ușoare pe suprafața mării.

Este „lansarea" — prima fază a pescuitului, dar nu și ultima. Acum, peștii, speriați se vor lăsa în jos, căutînd să scape din acest ocol năprasnic. Nu mai e de pierdut nici o clipă și pescarii arată că știu acest lucru, trăgînd cu nădejde cablul care trece prin marginea de jos a uneltei și o închide ca pe o pungă cu baeră la gură. Este „punguirea" năvodului-pungă și în această fază, nu se cruță nici un efort, nu se pierde nici o secundă. Dă ajutor și echipajul navigant, pune mîna și căpitanul, și radiotelegrafistul...

Dar iată că și „punguirea" năvodului este terminată și puternica mașină [3]) creată de pescarul-inventator sovietic Ostapenko începe să tragă pe bord năvodul care, îngreunat, cîntărește acum mii de kilograme. Pe cal nevăzute zboară raportul voios: „Către vasul-comandant! Am scos la o lansare 1300 kilograme pălămidă! Reintrăm în formație. Căpitan Ciochină".

...Ziua e pe sfîrșite. Sosesc ultimele rapoarte de la pescadoare. Toate au depășit norma de lansări realizate pînă astăzi, ajungînd la cinci și chiar șase lansări pe zi. În fruntea producției e azi pescadorul „Zarea". Ce mîndri trebuie să fie căpitanul Svanovici și iscusitul brigadier Achim Sîrbov!... Colectivul de pe „Zarea" a redus pînă astăzi cel mai mult timpul întregii operații — de la lansare și pînă la aducerea pe bord a înșelătoarei pălămide. În prima zi operația a durat o oră și jumătate; azi timpul a fost redus la 40-50 de minute...

[1]) Sub denumirea de Q.R.X. se înțeleg comunicările radiotelegrafice ce se fac între vasele flotei pescărești. Ele au de obicei o oră fixă.

[2]) O milă marină este egală cu 1852 m.

[3]) Un vinci electric de un tip special adaptat anume ca să tragă năvoadele grele.

S-au semnalat cîrduri de pălămidă la tribord și înainte... Echipa de lansare a năvodului-pungă așteaptă cu nerăbdare comanda de începerea a cîrdului.

Oamenii de știință sînt în plină activitate. Iată-l pe tov. N. Ionescu, șeful serviciului de hidrobiologie al Stațiunii de Cercetări Marine din Mamaia, dictînd datele curentometrice tovarășei Elena Marinescu, cercetătoare a Comisiei ihtiologice și hidrobiologice a Academiei R. P. R.

De pe vasul în plină viteză este lansată grabnic pungă de încercuire, minunată unealtă sovietică, cu ajutorul căreia pescarii noștri, stăpîni pe tehnica nouă, au cucerit culmi ale celei mai înalte productivități a muncii.

OARELE

În curînd, la bordul vasului vor sosi brigadierii, căpitanii și tehnicienii întregii flote. Parcă-i văd, ca-n fiecare seară, povestind felul cum au lucrat și dînd sugestii pentru acțiunea de a doua zi. Despre ziua de azi au ce povesti; a fost o zi grea. Un pescador s-a încurcat în plasa pe care a lansat-o și a trebuit să fie ajutat; comandamentul nostru a trebuit să chibzuiască serios pentru organizarea expedierii peștelui prins peste toate așteptările; oamenii de știință și-au întețit activitatea, comunicînd mereu echipajelor datele curentometrice și îndrumîndu-le la locuri cu pește.

Da, a fost o zi grea, dar cu toții sîntem bine dispuși și plini de optimism. Într-un fel avem și motive... Vasele pescuiesc organizat, alcătuind un colectiv strîns. Producția realizată se înscrie într-o curbă ce urcă zilnic. Și doar este vorba de pălămidă, un pește mare, din neamul scrumbiilor albastre, care trece drept cel mai iute și mai greu de pescuit din Marea Neagră. În cîrduri mari apare extrem de rar în marea noastră. În 1954 a venit însă din belșug... În pescuitul pălămidei, taliencle și alte unelte ale pescuitului pasiv de coastă rămîn încremenite și neputincioase. Și iată că acum năvoadele noastre pungă culeg mii de kilograme de pălămidă...

Dar nu numai metoda de pescuit s-a schimbat. În cursul expediției se schimbă și oamenii. Devin mai disciplinați, mai curajoși. Înainte, cînd valurile atingeau forța 3, pescadoarele reintrau speriate în port. La Sulina, la capul Midia... Stăteau o zi sau două, cît dura furtuna și de-abia la potolirea oi se înapoiau pe mare, cu zile de muncă pierdute. Acum, în unele zile a fost o mare proastă, demontată la gradul 4 și chiar 5. Comandamentul a hotărît să se arunce ancorele și să se aștepte potolirea furtunii. Și echipajele, care au acceptat disciplina severă, înțelegîndu-i scopul, au executat întocmai dispoziția dată.

...Parcă-i aud pe căpitanul Ciochină de pe „Marea Neagră", acum o săptămînă: „Lăsați, măi tovarăși, c-am mai aruncat noi plase și altădată, fără nici un curentometru... sîntem pescari vechi..." Și, totuși, acum cîteva zile, năvodul-pungă lansat de pe pescadorul lui, fără a se ține seama de vînt, de curent, de poziție și de alți factori, a încurcat în el vasul, împunînd remorcarea acestuia de către alt pescador scos pentru aceasta din producție. Devenise evident deci că practica trebuia să se bazeze pe date științifice. Seara s-a dezbătut pe larg problema. Toată lumea a căzut de acord ca lansările să fie făcute numai pe baza datelor comunicate de oamenii de știință ai expediției. Iată de ce azi inginerul Gh. Șerpoianu a stat ore întregi aplecat asupra curentometrului, făcînd calcule și comunicînd indicații prin radio, tuturor pescadoarelor. Rezultatul a fost cît se poate de bun. Tehnica a fost însușită și azi doar un singur vas a solicitat asistență. A fost în același timp și pentru ultima oară.

În ce-l privește pe căpitanul Ciochină, nici nu mai vrea să audă de lansări neorientate pe datele științifice respective...

Oamenii de știință colaborează strîns cu echipajele vaselor și ajută din ce în ce mai mult pescarii. Iată un exemplu: inginerul piscicol Ferntz le-a sugerat ca pentru evitarea căderii neuniforme la fund a năvodului — și deci pentru evitarea deschiderii unei porți prin care peștii ar putea ieși din plasă — să adauge anumite spoturi de greutate în mijlocul năvodului, în așa fel încît peretele lui să se închcie uniform și vertical la fund.

...Pe lîngă diferitele ajutoare pe care le-au dat producției imediate, oamenii de știință au cules o serie de date științifice valoroase care ajută la studierea Mării Negre, în vederea pescuitului viitor. Iată, azi, biologii Stațiunii de Cercetări Marine din Constanța, ajutați de laboranți și de pescari, au făcut trei stații complete[4]).

Pentru producția imediată nu este necesar să se facă stații complete. E de ajuns să se arate adîncimea apei, tăria și direcția curenților și aspectul fundului. (Datele asupra aspectului fundului sînt foarte necesare pescarilor, pentru că lansarea năvodului, pe un fund de mîl sau cu un cîmp de alge, îngreunează inutil scoaterea acestuia). Dar pentru cercetările științifice legate de prognoza de lungă durată, sînt neapărat necesare stațiile complete. Numai prin aceste diverse și migăloase analize poate smulge cercetătorul indicații sau constatări care, comparate, calculate, trecute prin fel de fel de deducții logice îi pot conduce pe viitor la concluzii cu privire la locurile cele mai potrivite pentru reproducția diferitelor specii de pești, sau la concluzii cu privire la condițiile de hrană care explică existența și favorizează concentrarea peștilor în anumite zone marine.

E o muncă migăloasă, dar neînchipuit de frumoasă. Iată, bunăoară, analizele biologice. Probele de plancton... Iată o zonă oarecare de apă pe care plutim cu pescadorul nostru. Suprafața e parcă mută și moartă. Dar la introdu în apă, afund, la vreo patruzeci de metri sau cîți doresti, aparatul numit filou planctonic. El are un dispozitiv care îi declanșează automat închiderea la nivelul dorit, în așa fel încît planctonul (fauna ce înoată liber în grosimea apei) surprins și colectat o dată cu apa la nivelul de patruzeci de metri (să zicem) să nu suporte nici o adăugire sau pierdere pe parcursul voiajului submarin. Și acum, iată planctonul cules: o faună bogată... Din el cercetătorul își trage date; asupra lui își pune întrebări: ce pești sînt amatori de asemenea viețuitoare, ce condiții în plus sau în minus față de aceasta ar determina existența acelor pești acolo etc.

Iată o altă probă biologică — a fundului mării, atît de puțin cercetat în trecut: proba executată cu draga cantitativă și cea calitativă. Prima dă cercetătorului date cu privire la desimea biomasei[5]) pe hectarul de fund; cea de a doua îi arată ce fel de viețuitoare trăiesc pe fundul cercetat.

Aceasta ar fi pe scurt, pe foarte scurt... Enunțarea ascunde însă zeci de frămîntări, de deducții, de probleme ce se deschid de-abia de acum încolo. Bunăoară, problema migrației și concentrării în enorme cantități a pălămidei, în anul 1954, în Marea Neagră. Cum se explică ea? Biologii expediției cercetează febril și fac stații complete pretutindeni unde s-a găsit pălămidă în cantități mari. Pînă acum s-a constatat că pălămida este înconjurată de cîrduri întregi de hamsie mică (hrană bună pentru pălămidă). Dar ce hrană are, la rîndul ei la dispoziție această hamsie, care să permită o existență atît de abundentă? Cercetătorii și-au răspuns: hrana ei o constituie mase întregi de copepozi (ciclopi). De aici s-au pus și se pun nenumărate întrebări: acolo unde găsim abundență de copepozi, putem să ne așteptăm și pe viitor la existența pălămidei? Acestea sînt condițiile cele mai importante, sau existența pălămidei se explică poate datorită iernii neobișnuite a lui 1953-54 care ar fi putut determina migrarea ei în Marea Neagră?

S-au născut și se nasc deci zeci de probleme în direcția stabilirii legilor ce determină concentrarea de pești și a drumului de migrație urmat de cîrduri. Ca să răspundă cît mai grabnic la aceste probleme, cercetătorii studiază și vor studia neobosiți.

...Noaptea se anunță furtunoasă și de pe acum valurile leagănă puternic pescadoarele ce caută să-și fixeze cît mai solid ancorele spre a nu fi tîrîte de curenți. Ordinul a fost scurt: „Vasele ancorează pentru noapte în jurul vasului-comandant". Aceasta pentru a nu părăsi locul unde pescuitul a fost atît de rodnic în ajun. Și cu toate că se știe că la noapte va fi o „tăvăleală" zdravănă și că pe toți îi așteaptă nesfîrșite ore de veghe, ordinul se execută întocmai.

Peste o oră vîntul fluieră ascuțit printre sarturi și talazurile izbesc năprasnic în bordajul vaselor. Lanțul ancorei se încordează, scoțînd un zăngănit jalnic. Valurile spală punten. „Tăvăleala" a început...

...A doua zi marea s-a liniștit. Din nou pescadoarele, sclipind de albeață, spintecă voioase valurile însorite. Ele luptă în întrecere pentru fiecare secundă, pentru fiecare kilogram de pește în plus. Drapelul vasului fruntaș trece zilnic de la un pescador la altul. Cine va fi pînă la urmă învingător? „Zarea, „Constantin David", „Marea Neagră", „Jurilofca" sau altul?

Brigadierii, căpitanii și pescarii s-au înfrățit și, ajutați din toată inima de către oamenii de știință de pe toate vasele, alcătuiesc un colectiv dîrz, însuflețit de aceeași dorință.

...Într-un amurg flota a reintrat în portul Constanța. Imediat după vasul-comandant urma eroul expediției — pescadorul fruntaș „Marea Neagră". Colectivul acestui mezin al flotei noastre, ieșit abia de două luni din șantier, a dat dovada unei discipline desăvîrșite, a unei perfecte organizări a muncii. Datorită acestor fapte, el s-a clasat primul și în ceea ce privește recolta smulsă „ogorului albastru", realizînd cea mai mare cantitate de pește.

Astfel au fost inaugurate cu entuziasm și cu succes noul fel de pescuit în țara noastră și cercetarea științifică a Mării Negre, în vederea pescuitului viitor. Expedițiile continuă cu entuziasm crescînd și cu rezultate din ce în ce mai bune. Și e firesc să fie așa...

Scris la bordul vasului-comandant „Steaua Roșie", august 1954.

Năvodul-pungă a fost scos din apă. Întreaga plasă a fost ridicată pe bord și-acum începe să se răstoarne din ea pălămida prinsă.

După terminarea expediției, începe la laboratoarele Stațiunii de Cercetări Marine o intensă muncă științifică. Iată-l pe prof. dr. S. Căruțu (dreapta), examinînd împreună cu ing. C. Mărgineanu, o parte din prețioasele materiale culese.

[4]) Analiza din punct de vedere fizic, chimic și biologic a apei și fundului mării, dintr-un anumit loc

[5]) Totalitatea — masa — animalelor și plantelor, socotită în kg la m² sau ha, dintr-un bazin (în cazul nostru, dintr-un sector anumit al mării). Ex: biomasa fundului de nisip, de mîl cu alga Filofora etc.

ȘI BRIGADA LUI

Am avut parte de o vreme păcătoasă în drum spre Topoloveni. Tăcea seară cînd am coborît din tren la Călinești și pînă la Topoloveni aveam de bătut doi kilometri, unul prin noroaie, celălalt, e drept, pe șoseua asfaltată. Ploua mărunt și des și bătea un vînt rece, un vînt din acele care te face să te temi că în zori o să fulguiască... Într-un cuvînt, să nu scoți un cîine din casă...

Pe o vreme ca asta de bună seamă că nu-ți e a cînta și-a chiui. Tocmai de aceea, nu mică mi-a fost mirarea cînd, prin ropotele de ploaie și vîjîitul vîntului, am deslușit în depărtare glasuri care cîntau vesele. Curînd mi s-au ivit în față vreo șase fetișcane îmbrobodite, care mergeau ținîndu-se de mijloc, acoperind toată lărgimea șoselei. Ele cîntau — și vocile lor tinere, calde, parcă înseninară o clipă urîtul acelei seri ploioase de toamnă.

Cînd veneam seara la tine /Necheza murgul sub mine, / Treceam Argeșul călare / Și veneam printre ogoare / Pîn'la poarta casei tale...

Atît am deslușit din cîntecul fetelor, pe urmă l-a acoperit ploaia și vîntul. Dar n-am mers mult, că altă cîntare mi-a ajuns la ureche. Un flăcău trecea singuratic, șuierînd, cu mîinile în buzunare, cu cușma dată pe ceafă. Apoi a început să îngîne încetișor, și vorbele cîntecului m-au cam nedumerit:

La concurs la București /Eu, deși din Călinești, / Unei săliștence inima i-am dat... /Sălișteancă-ardeleancă, / Floare-floricea...

A trecut și acesta înainte. „Ei — mi-am zis — mare poznă! Ce-o fi pe aicea, de-i lumea așa de veselă?... Să fie vreo nuntă-n sat?..."

Nu era nuntă; nici nu putea să fie, că era într-o zi de lucru. Mi-am dat însă curînd seama că la Călinești și la Topoloveni, două comune legate între ele într-așa măsură că mergînd pe șosea nu știi bine cînd ai ieșit dintr-una și cînd ai intrat în cealaltă, oamenii cîntă mai toată vremea...

Am ajuns în seara aceea la căminul cultural, unde corul tocmai avea repetiție. De cum am intrat, am recunoscut cîntecul pe care-l cînta corul:

Sălișteancă-ardeleancă / Floare-floricea, / Nu-i pe lume altă floare / Ca privirea ta.

Sălișteancă-ardeleancă... Săliștea... N-a trebuit să întreb prea mult ca să mă lămuresc. Vecinii mei din sală erau „la curent" cu toată povestea și s-au grăbit, care mai de care, să mi-o împărtășească.

— Corul și brigada artistică pleacă la Săliștea-Sibiului, la corul de-acolo, în „schimb de experiență". Se cunosc de mult, de la concursurile din București...

— Ai noștri au făcut un cîntec anume pentru sălișteni... Cuvintele și muzica le-a compus tovarășul Chirica, „Moș Urzică"... L-a ajutat și tovarășul Ionescu, dirijorul...

Mărturisesc că rareori mi-a fost mai lesne să-mi adun datele pentru un reportaj, ca la Călinești-Topoloveni! Toată lumea vorbea despre brigada artistică de agitație și despre cor: pe stradă, la sfatul popular, la raionul de partid, în magazine, la restaurantul cooperativei, pretutindeni.

Era un subiect de discuție mai frecvent decît este, în deobște, în orășelele de provincie, comportarea echipei locale de fotbal la ultimul meci...

În deosebi se comentau isprăvile brigăzii de agitație... Și e ușor de înțeles de ce: nu o dată brigada lui „Moș Urzică" a stîrnit adevărate furtuni în viața locuitorilor Topolovenilor, în întreg raionul și chiar la centrul de regiune...

De unde și pînă unde starea aceasta de spirit, provocată de o mică formație artistică de amatori — vom vedea numaidecît. Brigada lui „Moș Urzică" își are povestea ei și, ca orice poveste, s-o depănăm cum se cuvine.

POSTUL DE RADIO TOPOLOVENI

A fost odată, că de n-ar fi nu s-ar povesti, într-o împărăție pre nume Topoloveni, un soare mîndru și strălucitor, care lumina ziua, dar mai ales noaptea, spre bucuria oamenilor. Dar ciue știe care vrăjitor hapsîn s-a apucat să-l descînte, de s-a-mbolnăvit soarele minunatul și s-a stins și n-a mai dat lumină vreme-ndelungată...

A dat sfoară-n țară împăratul că cine i-o lecui soarele a lui să fie jumătate din împărăție și a lui domnița cea nespus de frumoasă...

Așa ar glăsui basmul, dar noi, mai pe șleau, vom zice că în comuna Topoloveni, din regiunea Pitești, s-a defectat la un moment dat centrala electrică și defectă a rămas vreme lungă, din pricina nepăsării cîtorva birocrați de la sfatul popular. Văzînd și văzînd că nu se face treabă, l-a chemat într-o zi prim-secretarul comitetului raional de partid pe Neculai Chirica, directorul căminului cultural, pe care-l cunoștea de șugubăț și de îndemînatic la mînuirea creionului, și i-a spus cam așa:

— Ia arde-le birocraților ălora o caricatură la gazeta cetățenească, dar așa, să-i usture!

Și Neculai Chirica a „ars" nu una, ci două caricaturi la gazeta cetățenească. În văzul lumii, în fața căminului cultural. În prima caricatură, un bec slăbănog era îngropat sub niște opaițe și niște lămpi de gaz, de nu mai putea nici să răsufle; în cealaltă, același bec stătea în pat, învelit cu o plapumă roz, și trei doctori se ciorovăiau la căpătîiul lui.

Nu prea semănau la chip doctorii cu cine trebuia să semene, dar desenatorul a avut grijă să le scrie numele pe frunte: președintele sfatului popular, secretarul, șeful centralei electrice...

S-au burzuluit cei „arși", au protestat, au făcut gălăgie. Dar peste cîteva zile au avut parte de o nouă bucurie: la emisiunea locală a stației de radioficare, un oarecare „Moș Urzică" i-a luat peste picior și mai abitir, deplîngînd întunericul care acoperea noaptea centrul de raion Topoloveni. Și nu numai de ei și-a bătut joc „Moș Urzică", care — putem s-o destăinuim! — era Neculai Chirica, directorul căminului cultural, ci și de cei care ar fi trebuit să se îngrijească de buna întreținere a băii comunale, aflată într-un hal fără hal, și de șeful depozitului de lemne, în care erau înmagazinate mari cantități de zăpadă și nici o surcea; și de artistul N.Stroe, care de trei ori anunțase că vine să dea un spectacol la Topoloveni și tot de atîtea ori lumea se adunase în sală de pomană, fiindcă, zicea „Moș Urzică", artistul umblă cu: „uite Stroe, nu e Stroe!..."

Mai de haz, mai de necaz, în scurtă vreme centrala electrică a fost repusă în funcțiune; așijderea și baia comunală; depozitul de lemne a fost curățat de stocurile de zăpadă și umplut cu lemne... (Numai Stroe nu și-a făcut nici pînă azi apariția în Topoloveni). Dar „Moș Urzică" nu s-a culcat pe cea ureche. Săptămînă de săptămînă, miercurea la șapte seara, „postul de radio Topoloveni" transmitea emisiunea lui „Moș Urzică" și de fiecare dată cinci, șase năravuri și cinci, șase inși nărăviți erau urzicați de mama focului... De ce și de cine nu se lega „Moș Urzică" și colaboratorii lui, din ce în ce mai numeroși, Petrică Marinescu, Tita Bărbulescu, Vasile Golești eanu, Silviu Voinescu?

La sutele de difuzoare din case și de pe stradă, cetățenii din Topoloveni așteptau cu nerăbdare, în fiecare miercuri seară, pe „Moș Urzică" și ai lui... „Ai naibii! Cum le află pe toate?" — se întrebau oamenii. Dar încetul cu încetul tot mai mulți dintre auditori deveniră corespondenții lui „Moș Urzică".

„Moș Urzică" și cîțiva din brigada lui citind scrisorile cu sesizări trimise de cetățeni.

În caseta anume pusă lîngă stația de radioficare, se adunau în fiecare zi plicurile cu sezisările cetățenilor, pe care apoi Neculai Chirica nu avea decît să le verifice și să le interpreteze cu verva și talentul lui satiric.

Și așa, în scurtă vreme, ceasul săptămînal de satiră al stației de radioficare a devenit un fel de oficios al centrului de raion Topoloveni... Ca și la sezisările critice din presă, instituțiile și întreprinderile locale și-au asumat sarcina de a răspunde în termen de zece zile tuturor criticilor pe care le aducea „Moș Urzică"... De voie, de nevoie, multe lucruri păcătoase s-au îndreptat de pe urma glumelor mușcătoare făcute de „postul de radio Topoloveni"...

CU „MOȘ URZICĂ" LA ARIE

În vara anului acesta, cînd a venit vorba să se înființeze o brigadă artistică de agitație, s-a văzut că ea e... ca și înființată. Colectivul lui „Moș Urzică", încă vreo cîteva elemente talentate din cor, un scurt program de estradă și cu asta tînăra brigadă se putea pune pe treabă.

Și unde n-au început țăranii muncitori să mi se pomenească pe neașteptate cu un camion care venea valvîrtej la arii și cît ai bate din palme se preschimba în...scenă, de să te crucești și alta nu! Într-o jumătate de ceas, înainte ca oamenii să-și fi revenit din uimire, cei șapte, opt năstrușnici călători cu camionul cîntau cîteva cîntece, spuneau cîteva poezii hazlii... Țăranii zîmbeau, rîdeau, comentau: „Ai naibii artiștii ăștia!" Era mai ales unul printre ei, „Moș Urzică" zicea că-l cheamă, cu barbă și mustăți și cu o limbă ca acul de viespe, care te făcea să rămîi cu gura căscată... De unde le știa, de ne-unde, dar se lega de cuvintele, de faptele tale, chiar de ale tale, te făcea cu ou și cu oțet, de se tăvăleau de rîs tovarășii tăi și nici ție nu-ți venea să stai posac ca un bursuc că, de, le zicea bine... Numai că, după ce pleca buclucașul acela de camion, te scărpinai în creștet și te gîndeai pe unde să scoți cămașa...

Într-o săptămînă, două, trei, brigada lui „Moș Urzică" a bătut raionul de la un capăt la altul, aducînd bucurie și voie bună în scurtul răstimp de odihnă, celor ce munceau la arii, mai strivind cîte o muscă aciuată pe căciuli, mai scărmănînd cîte un codaș, cîte un leneș, cîte un tîrîie-brîu...

Vă puteți închipui ce figură au făcut utemiștii Maria Lungu, Constantin Lungu, Maria Constantin și Constantin Mihai din gospodăria colectivă Văleni-Podgoria, cînd „Moș Urzică" i-a felicitat călduros pentru recordul pe care l-au înregistrat făcînd în total, de la începutul anului și pînă în vremea de treier, opt zile-muncă mari și late!... Cum dădeau din colț în colț, în vreme ce tovarășii lor se tăvăleau de rîs... Sau cum s-o fi bătut peste gură Filofteia Ivănică, responsabila colțului roșu din aceeași gospodărie colectivă: „Văleu, maică! Vai de zilele mele!" — cînd s-a văzut și ea „evidențiată" pentru faptul că nu depunea nici un fel de activitate!...

Și așa, rînd pe rînd, leneșii și chiulangiii din Văleni-Podgoria, din Pătulești-Rătei, din Teiu, din Găești, din Călinești, din Bogați, din Topoloveni și-au înghițit care mai de care porția cuvenită de noduri pe care le-o servea, fierbinte și ardeiată ca focul, brigada lui „Moș Urzică"...

ZARVĂ MARE LA PITEȘTI

Că brigada artistică de agitație a făcut treabă bună, se vede și din faptul că, la puțină vreme de la înființarea ei, comitetul regional de partid a chemat-o și la Pitești, să-i mai scuture și pe codașii de-acolo.

În dimineața zilei cînd trebuia să aibă loc spectacolul, Neculai Chirica și Petrică Marinescu au sosit de cu vreme în reședința de regiune și au început „colindul". S-au dus la sfatul popular, la biroul de primire a sezisărilor oamenilor muncii, au intrat în magazine și restaurante și au cercetat condicile de sugestii și reclamații (cam prăfuite de cînd nu mai fuseseră răsfoite), au cutreierat pe străzi și au stat de vorbă cu fel de fel de oameni. În cîteva ceasuri, și-au umplut tolba burduf...

Iar seara... Seara a explodat bomba! În sală se afla sumedenie de conducători de instituții și întreprinderi, zîmbitori și fără grijă, neștiutori de ce înseamnă o brigadă artistică de agitație... Știau ei că se vor „amuza" în seara aceea, dar nu-și închipuiau că o vor face... pe propria lor spinare!

Cei dintîi care a constatat lucrul acesta a fost tovarășul Hector, președintele U.R.C.M., instituție de care depindea executarea lucrărilor... neexecutate de la strandul orașului. Dumnealui s-a pomenit că-i sînt reproduse cuvintele cu care răspundea de obicei la critici: „E o greșeală! Eu nu pot fi criticat pentru lucrările de la strand... pentru că pînă acum nu s-a lucrat nimic". Tovarășul Hector a făcut fețe-fețe, dar sala a rîs cu hohote. Printre cei care rîdeau mai cu inimă era și responsabilul centrului de pîine de pe strada Șerban-Vodă. Dar ca prin minune i-a pierit și acestuia rîsul, cînd l-a auzit pe „Moș Urzică" solicitîndu-l să-și împărtășească celor de față sistemul, atît de„prețios" în lupta pentru ...economii, prin care reușește să transforme 100 de pîini de 1 kg în 113 kg de pîine... Același fenomen s-a petrecut și cu casierii din gara Pitești, care aveau obiceiul să încaseze pentru un bilet Pitești-Călinești, în loc de 3,08 lei, între 3,50 și 4 lei, după naivitatea călătorului, dovedindu-se astfel subtili psihologi...

În sală a început să se simtă un fel de „nervozitate". Unii dintre simandicoșii spectatori se foiau pe scaune, tușeau, mîrîiau... Bîzîitul sălii semăna surprinzător de mult cu bîzîitul muștelor, probabil al acelora care nu se mai simțeau la îndemînă pe căciulile tovarășilor directori, mai mari și mai mici, unde se instalaseră și buzurisera cam prea în liniște pînă atunci. Iar „Moș Urzică" îi dădea înainte. Spectacolul brigăzii artistice de agitație din Topoloveni a rămas probabil de pomină în analele Piteștilor. Cetățenii orașului s-au bucurat, mai ales că în urmă-i s-au îndreptat multe. Dar atunci, la spectacol, au fost unii care au părăsit sala ostentativ, mormăind printre dinți... Cei din brigadă nu s-au speriat însă de atîta lucru. Nu trecuseră ei și prin încercări mai grele cînd, în comuna Bogați, niște feciori de chiaburi ajunși în țepii lui „Moș Urzică" pentru că aveau obiceiul să ia la bătaie fetele la horă, i-au spart capul cu pietroaie lui Vasile Goleșteanu, pe care l-au confundat, la sfîrșitul spectacolului, cu Neculai Chirica? Nici atunci nu s-au speriat, ba s-au îndîrjit mai tare. Iar Vasile Goleșteanu a jucat cîteva spectacole la rînd cu capul înfășurat într-un bandaj..

Ușură amarnic critica lui Moș Urzică !

„Cum de le-o aflat pe toate „Moș Urzică"!— pare a spune chipul țăranului muncitor Ogarc Virgil, care, împreună cu familia sa, nu pierde nici una din emisiunile brigăzii.

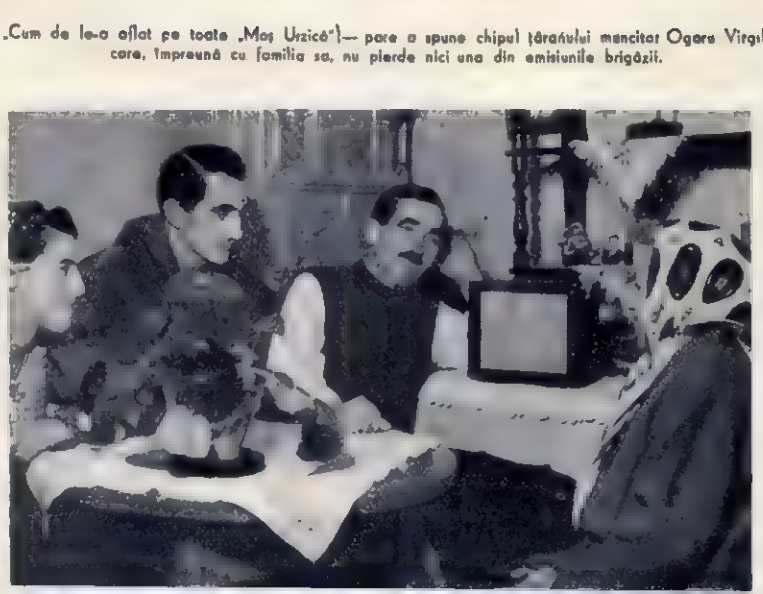

AUTOCRITICA LUI „MOȘ URZICĂ"

Cît am stat la Topoloveni, corul și brigada artistică de agitație erau în fierbere mare: se pregăteau să participe la sărbătoarea recoltei în comuna Teiu, se pregăteau pentru schimbul de experiență cu cei din Sălișlea-Sibiului. Brigada își întocmea un program nou, inspirat din problemele ridicate de proiectul de Directive ale Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii. Iar pentru „edițiile fulger" se și adunase material „de urzicat": S. M. T.-uri care întrețin prost mașinile, oameni care nu țin seama de critică etc., etc. Peste toate, le venise și o invitație din partea Direcției Generale a Cinematografiei în care erau anunțați că vor participa la turnarea unui film documentar în culori, închinat ansamblurilor artistice de amatori din patria noastră.

Mă aflam cu tovarășul Neculai Chirica la stația de radioficare, unde sosesc zilnic scrisori din partea cetățenilor care sezisează tot felul de aspecte negative din viața raionului. Chirica citea scrisorile cu voce tare.

Dar la un moment dat a tăcut și l-am văzut pe „Moș Urzică" încruntîndu-se.

— Ce s-a întîmplat, tovarășe Chirica?

— Uite, ne critică și pe noi, pe mine mai ales... Scrie aici că directorul căminului cultural nu se ocupă decît de cor și de brigadă, încolo căminul stă încuiat: nici tu conferințe, nici tu audiții... Uite, alta: de ce, de cînd am înființat brigada, n-am continuat emisiunile la stația de radioficare? Na, și de aparatul de cinematograf al căminului se leagă, că nu funcționează...

Am zîmbit fără să vreau. „Moș Urzică" o cam băgase pe mînecă. Morfolea creionul între dinți și se scărpina după ureche. Apoi, clipi din ochi de cîteva ori și răspunse zîmbetului meu cu un zîmbet cam încurcat:

— De, ce să-i faci! Au dreptate tovarășii. Avem și noi lipsurile noastre și, pe cît se vede, destul de multe... O să-l pun pe „Moș Urzică" să-l mai scarmene și pe Neculai Chirica. Nu poți să strivești muștele de pe căciulile altora dacă a ta bîzîie și ea de mai mare dragu'!...

Nicolae MĂRGEANU

AL TREILEA CONCURS DE JOCURI DISTRACTIVE
AL REVISTEI „FLACĂRA"

BIROCRATUL

de I. BERG

(12 puncte)

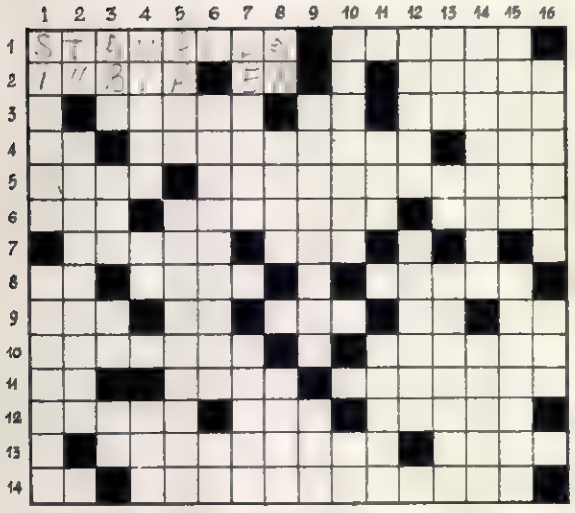

ORIZONTAL:

1) Stă lipit de ani de zile
Pe mormanele de file,
De dosare și ștampile.
Lîngă dînsul crește vraful,
Vremea își întinde praful
Și păianjenii, canaful...
— Peste tot ce se trimete
Dînsul pune o pecete.

2) Pe-acest vechi sau nou dușman
Fiecare cetățean
Să-l țintească permanent,
Fără vreun menajament,
— O conjuncție bancală,
Însă foarte muzicală!
— Dînsul, vrînd-nevrînd, în viață,
Deseori și-o dă pe față.

3) O pasiune-a lui, stabilă,
Este timbrul de pe filă.
— Două slave preferate:
Sînt în orice referate!
— După dînsul, în birou,
Vin și mîine, vin din nou.

4) Început de-abecedar.
— Cei ce se-nvoiră iar.
— For internațional
Scris cu semnul inițial.

5) O-ndrăgește zi de zi,
Căci e plină cu hîrtii.
— Birocratul e-o figură
Demnă de caricatură.

6) Cît te ține în dosare,
Cumperi alte calendare.
— Are-o condică anume
Pentru date, pentru nume.
— Și mai are gestul, ticul
Unui om perfect ridicul.

7) Vrafu-l ce-a atins tavanul
Poartă: ziua, luna, anul...
— Mod, și pentru birocrat.

8) Stă deasupra se-ncetat.
— A-nceput...Înregistrarea!
— Mohorît, ca-ntunecarea.

9) Trece plugul pe cîmpie.
—Vorba s-adresează ție.
— Toată ziua scrie, scrie...
— Veșnic se împotrivește.
— În registru le găsește,

10) Parafată, șnuruită,
E o piesă nelipsită
Din bogata-i recuzită.
— Foarte călduros cărbune.

11) Lîngă substantiv se pune.
— Verva caricaturistă
I-o cunoaștem din revistă:
Biciuiește prin desene
Jalnicele specimene.
— Birocratul nostru are
Foarte multe prin sertare:
Una-i plină cu cheițe,
Alta-i plină cu penițe,
Și mereu, de sub capace,
Scoate timbre, clame, ace...

12) Chipuri cu aspect identic.
— Documentul autentic.
— De birocratism feriți,
Vom fi oameni liniștiți.

13) Două vorbe, — le repetă
Mașinal, ca o flașnetă.
— „Iată!" — spus puțin altfel.

14) Nu-s nici ea, nici ea, nici el.
— Unde orice birocrat
Te invită imediat.

VERTICAL:

1) Se-nvîrtește la dulap
Și la birocrat... în cap!
— De te-ncrezi în birocrat,
Vei fi, sigur, înșelat.

2) Italian, abreviat.
— Teancurile de hîrtii
Le lipește cu iții.

3) Crește-n pomul din alee.
— Nume gingaș de femeie.
— Viața lui e-un calendar.
— „Patru" scris mai ...literar!

4) Lumea-i spune-n gura mare
Vorbe tari, usturătoare.
— Un pronume pentru tine.
— Sport care țintește bine.

5) S-a deprins să tot pretindă.
— Melodii ce se perindă.

6) Rana lasă semn în loc.
— La sfîrșit în catalog!

7) E terenul curățat,
Însă nu de birocrat.
— A acoperi o seamă
De obiecte, cu aramă.

8) Despre tine doar e spus.
— Teancul lui, pe masă pus,
Urcă zilnic tot mai sus.
— Pe cal viu el l-a răpus.

9) Un articol piperat
Ce lovește-n birocrat.
— Și un titlu prescurtat.

10) Cînd birocrație-și face
Cuib încolo, cuib încoace,
Chiar și orbii pot vedea
Că-i primejdie. Păzea!
— Notele redacționale
Poartă-aceste inițiale.

11) Este-o togmă birocrată,
Dar aici nu-i togma toată.
— Lîngă lampa prinsă-n cui
Strălucea cheia lui!

12) De cînd vin tot în zadar,
Vizite îi fac mai rar.
— Mîzgălind arhiva toată,
Foarte deseori constată
Că penița e stricată

13) El posedă sub mormane
De hîrtii și de cartoane:
Zeci de tocuri și creioane,
Gume, călîmări, tampoane...
— Ori de cîte ori revin,
El mă face să suspin.
— Pentru cereri de-orice fel
Stă parafa lîngă el.

14) Și sub masca de catîr
Știe-a face un hatîr
Cînd motivul îi dă ghes.
— Dar cînd n-are interes,
Pune-alene pe dosare
Cifra de înregistrare.

15) Și-apoi spune fără zor
„Vino mîine!" — tuturor.
Într-o zi, intrînd un cîine,
El i-a spus tot: „Vino mîine!"
— Pentru-al scriptelor cirac
Crezi că nu există leac?
Ba există, negreșit,
Unul foarte potrivit.

16) Se impune, prin urmare,
O atenție mai mare.
Cu năravul birocrat
Tot progresul e curmat.
— Birocratel de pripas
Te amînă ceas de ceas.
Treaba zace în popas
Și nu face din impas
Înainte, nici un pas!

CRIPTOGRAFIE

2–7–2–5

(3 puncte)

PROBLEMĂ FEROVIARĂ

(3 puncte)

Pe o linie secundară de cale ferată e un depozit de marfă (2) și unul de benzină (4), între care se află un podeț (3) peste care poate trece un vagon încărcat, dar nu suportă greutatea locomotivei.

Dintr-o greșeală, un vagon cisternă cu benzină a fost tras la depozitul de mărfuri (2) și un vagon cu mărfuri a fost tras la depozitul de benzină (4). Locomotiva este pe linia principală (6).

Prin ce manevre poate fi dusă cisterna la depozitul din punctul 4 și vagonul cu marfă la depozitul din punctul 2, știut fiind că nu e voie a se face vînt vagoanelor, a le tampona etc. în așa fel încît locomotiva să nu treacă pe podeț și totuși să poată pleca după manevră.

MONOVERB

4—8

(1 punct)

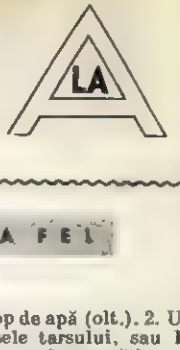

OMONIM

(3 puncte)

Cunoscut sînt tuturor
De pe capul fetelor.
Tot cu mine se fălește
Și Grivei cînd vă zărește.
Iar pîinea cînd o mîncați
Și-acolo de mine dați.
De pe stradă-s nelipsit
Ei, așa-i că m-ați ghicit?

CARTE DE VIZITĂ

(2 puncte)

Eva P. Deleanu

Vila „Faur"

telef. 951 Str. Calan 5

Timișoara

VERTICAL LA FEL

(5 puncte)

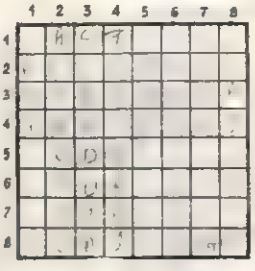

1. Strop de apă (olt.). 2. Unul din oasele tarsului, sau brîu rotund care formează baza capitelului unei coloane. 3. O stradă mai mică. 4. Ferăstrău cu pînza subțire cu care se taie placajul, pentru confecționarea a diferite obiecte mici. 5. Comună în regiunea Craiova. 6. Viță de vie sălbatică. 7. Pătanie. 8. Unul lîngă altul.

Acest număr conține patru planșe în culori, reproduceri ale unor lucrări în ulei ale pictorilor: Corneliu Baba, Vitalie Nereuță, Anastase Anastasiu și Ion Pantelî Stanciu.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 56 Tel. 7.60.10 int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei, 6 luni: 18 lei, un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". planșele Policromii executate la Imprimeria de bilete de bancă și timbre.

BON DE PARTICIPANT

la cel de al treilea concurs de jocuri distractive al revistei „Flacăra"

Seria I

Adenauer: Ch o să se bucure micuja Mariana!

Desen de Eugen TARU

Bibl Centrală
Palatul Cult.
85

Prețul 1,50 lei

FLACĂRA

Nr. 2 (51) — 15 ianuarie 1955

In cinematografele din Capitală rulează noul film romînesc „Desfășurarea" (după nuvela cu același nume a scriitorului Marin Preda). In fotografie: un moment din turnarea filmului.

Fotografie de Tadeu CIOS

COPERTA I: Cine mai e ca ei?!... (vedere din Predeal)

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA a IV-a: Șoseaua Kisselef. Clădirea Muzeului Lenin-Stalin

Fotografie de Tadeu CIOS

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 2 (51) 15 ianuarie 1955 ANUL IV

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

RASPUNDEM PRIN FAPTE

În ajun de an nou, țara întreagă a aflat cu bucurie vestea desființării sistemului de aprovizionare pe bază de cartele și rații, și trecerea la comerțul desfășurat al produselor alimentare și industriale, cu prețuri unice de stat.

Oamenii muncii de la orașe și sate văd limpede că perspectiva unui nou salt în creșterea nivelului de trai va fi posibilă printr-o și mai intensă activitate creatoare în toate ramurile industriei și agriculturii.

La cîteva zile numai după publicarea Hotărîrii, paginile ziarelor noastre erau pline de nenumărate angajamente pe care oameni ai muncii din cele mai variate ramuri de producție și le luau însuflețiți de un fierbinte simțămînt patriotic.

La Cluj, directorul fabricii „Tehnofrig", tovarășul Orosz Adalbert, laureat al Premiului de Stat, anunță că întreprinderea pe care o conduce va fabrica atît sortimente noi de bunuri de larg consum, cît și sortimente noi de mașini și aparate necesare industriei alimentare, printre care un nou tip de frămîntător pentru pîine. Sau iată ce scrie muncitoarea Maria Bălăuță, de la Industria Bumbacului A.: „Lucrînd la patru războaie, dau zilnic cam 1-2 m de stambă peste plan. Mă voi strădui să dau mai mult și să realizez lucruri de mai bună calitate".

Cu aceeași promptitudine și sinceră bucurie au răspuns apariției Hotărîrii și oamenii muncii din agricultură.

„Vom termina reparațiile cu 18 zile înainte de termen" — anunță colectivul S.M.T.-ului din Sărulești regiunea Ploești. „Noi, spun colectiviștii din Ernei (Regiunea Autonomă Maghiară), vom introduce anul acesta alte două metode sovietice: cultivarea cartofilor iarovizați după metoda plantării de vară și efectuarea polenizării artificiale". Din Mălușteni Bîrladului, scrie „Scînteii" moș Ion Filiuță, gospodar harnic și priceput, care anul acesta a obținut 2.400 kg grîu la hectar: „Voi obține vara asta o producție și mai mare".

Anul 1955 a fost așteptat cu largi năzuințe de oamenii muncii din țara noastră, care l-au salutat cu importante succese în muncă, dovedind în mod grăitor că au înțeles să-și respecte angajamentele luate. L-au salutat, în seara anului nou, oțelarii hunedoreni, prin echipa topitorului Petre Forțu, care, în noaptea revelionului, a elaborat prima șarjă rapidă a anului. L-au salutat deopotrivă oameni ai muncii din fabrici și de pe ogoare. În prima zi a acestui nou an, muncitoarea Aneta Helvig de la fabrica de încălțăminte „N. Bălcescu" din Capitală și-a depășit cu 110,4% sarcina de plan. Tot în București, la fabrica „7 Noiembrie" muncitorii din primul schimb au produs peste plan 230 m.p. țesături. La F.R.B. filatoarea utemistă Iuliana Scînteia (fotografia noastră) dă în primele zile ale anului numai materiale de bună calitate, depășindu-și în același timp planul cu 4% în ce privește cantitatea. La S.M.T.-ul din Sărulești, mecanicul Gh. Ronca, tractoristul Ion Mihai și șeful de brigadă Petre D. Dobre și-au depășit cu 100% planul de reparare al tractoarelor.

Primind cu bucurie Hotărîrea partidului și guvernului, oamenii muncii au înțeles limpede că în brațele și mintea lor stau viitoarele roade ale noului an.

Inginerul Tomuleț Ion urmărește cu regularitate dezvoltarea tinerelor plante. El e întovărășit de cîțiva studenți ce-și fac practica în Stațiune.

O VIITOARE GRĂDINĂ A PATRIEI

„Oamenii de știință care lucrează pe tărîmul agriculturii au avut în munca de cercetare științifică realizări însemnate. Cercetătorii din institutele de cercetări științifice I. C. A. R., I. C. Z. și celelalte institute și stațiunile experimentale ale Ministerului Agriculturii și Silviculturii leagă din ce în ce mai mult activitatea lor de cerințele practicii. Față de rolul științei în agricultură și de condițiile create cercetării științifice de către regimul democrat-popular, oamenii de știință mai au încă mult de făcut pentru a răspunde sarcinilor mari puse de necesitățile dezvoltării agriculturii noastre".

Din „Proiectul C.C. al P.M.R. — Directivele cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani". Paragraf al XIV-lea: Despre îmbunătățirea activității științifice în domeniul agriculturii.

Alexandru Odobescu vorbea acum cîteva decenii despre Bărăgan ca despre o regiune aproape pustie și sălbatică. Pe aci foșneau în bătaia vînturilor ierburi înalte, iar înaintea lor, va fi foșnit frunzișul fastuos al unor păduri de întinderi homerice. Odobescu, vînător pasionat, a cutreierat aceste locuri într-o mizerabilă căruță rustică, cu coviltir, trasă de cai mărunți și repezi, urmărind de departe goana cîrdurilor de dropii. Odobescu a întîlnit la vremea lui puține așezări omenești, cu numiri ciudate, apoi rare hanuri așezate la răscrucea unor drumuri dezolante, pline de colb, ori de noroi.

Pe atunci, pămîntul acesta abia fusese descoperit. Îl descoperiseră marii proprietari agricoli, atrași de cernoziomul virgin și prolific. Multe sate poartă numele acestor cuceritori venali: Căzănești, Ștefănești, Vlădeni, Hagieni, Armășești, Andrășești, Sighireni, Mărculești... Să nu ne lăsăm indușI în eroare de înfățișarea idilică a unor numiri de sate care se cheamă Dor Mărunt, ori Însurăței! În Arhivele Statului se mai păstrează încă, între alte mii de documente, niște febrile și alarmante telegrame din 1907. De pildă: „Rog faceți a se trimite cîte un detașament de 50 soldați la moșiile Milosești, Căzănești și Jilavele, proprietatea D-lui G. Gr. Cantacuzino pentru apărarea curților și întregii averi". Semnat: Ministru de Interne Const. I. Nicolescu.

Pămîntul Bărăganului a fost stropit atunci de sîngele fierbinte al țăranilor localnici și n-ar fi cu nimic uimitor să găsești îngropate, prin preajma fostelor conacuri și armane boierești, alături de vreun craniu despicat, oasele unei mîini încleștate pe o coasă dezdoită. Asemenea relicve nu aparțin preistoriei și arheologiei, ci anului 1907, pe care mulți dintre cei încă în viață l-au apucat. Numele satelor au rămas. Au rămas și țăranii. Dar Cantacuzinii și nababii, proprietarii miilor de pogoane și ai armanelor gemînd de grîu, s-au făcut praf și pulbere. Numele lor, cît timp va fi ținere de minte și istorie, vor fi însoțite de nepotolită ură și mînie. Dacă întrebi, de pildă, pe unde erau moșiile culva, omul se uită de jur împrejur, dar ochii lui nu pot cuprinde aria fostelor moșii. Ar trebui să vadă zarea pînă la Fetești și Brăila și pînă aproape de marginea Bucureștiului. Îl întrebi, de pildă, pe unde stăpînea Țicu Pribegeanu. Omul se uită la tine, apoi pe buzele strînse amar îi apare un zîmbet tălos, de-o inegalabilă ironie Și răspunde:

— Pe unde stăpînea Pribegeanu? Era ca dumnezeu. Stăpînea peste tot .

★

Bărăganul a rămas între aceleași coordonate geografice. În marginea de miazăzi îl scaldă Dunărea. Iar la miazănoaptea lui, trec rîurile Ialomița și Buzăul. Apele ocolesc întinderea uriașă a acestui pămînt prolific, alcătuit dintr-un strat de cernoziom gros aproape de un metru. Apa este visul și cea mai patetică dorință a acestui pămînt.

Stațiunea a primit oaspeți : numeroși țărani muncitori au venit aici să vadă și să învețe...

Hărțile meteorologice consemnează și azi abia 450 mm, ca medie a ploilor anuale. Iernile sînt geroase, polare, iar vînturile trec în rafale teribile, ridicînd nori de colb și întunecînd zările. Și, totuși, această tînără regiune a patriei s-a schimbat în mare măsură. În zeci de sate ale acestui ținut au apărut în ultimii ani stațiuni de mașini și tractoare, gospodării de stat, gospodării agricole colective și întovărășiri. În ultimul an, la Ciulnița, inima Bărăganului, a fost dată în folosință o modernă fabrică de egrenat bumbac. Iar la Mărculești, în locul unei modeste și anemice stațiuni experimentale, s-a dezvoltat în anii puterii populare o adevărată școală, o universitate a celor ce studiază viața plantelor, înzestrată cu laboratoare și vaste cîmpuri de experiență. Aci, în stațiunea experimentală de cercetări agronomice, se prefigurează înfățișarea viitoare a Bărăganului.

★

Călătorul care trece astăzi cu trenul spre Fetești și Constanța, zărește lîngă gara Mărculești, un original peisaj citadin: un grup de clădiri albe, acoperite cu olane roșii, remize largi din care ies duduind tractoare și semănători mecanice, combine și pluguri mari cu cîte cinci brăzdare. Trenul aleargă cu optzeci de kilometri pe oră, dar și-n acest ritm poți zări forfota acestui orășel ivit din frunzișul pomilor fructiferi. Pe mari întinderi în jurul stațiunii, recunoști caligrafia umedă și răcoroasă a perdelelor de protecție plantate în anii din urmă și privirile trec peste întinse tarlale semănate cu plante noi, necunoscute Bărăganului pînă în anii noștri: bumbac și floarea-soarelui, cartofi și legume, abutilon și viță de vie.

Am vizitat de curînd stațiunea și o zi întreagă, cu docarul, abia am putut face înconjurul celor peste 1300 de hectare cîte măsoară azi acest important centru de cercetări agronomice. Aci, un efectiv numeros de ingineri și referenți tehnici, maiștri de culturi și laboranți, mecanici și tractoriști și-a luat o grea și patetică sarcină: să oprească stihia vînturilor, să stăvilească furia crivățului, să aducă ploile asupra acestor pămînturi, să încetățenească noi plante și culturi agricole. Aci s-a pornit o impresionantă ofensivă pentru cucerirea naturii, pentru transformarea ei.

★

...„Ministerul Agriculturii și Silviculturii și Direcțiile Agricole regionale vor lua măsuri pentru.

a) îmbunătățirea muncii experimentale a stațiunilor agricole, a gospodăriilor raionale de producere a semințelor în scopul înmulțirii semințelor de soi... intensificarea muncii de creare de soiuri productive, rezistente la cădere, la ger, la secetă, la scuturat și la boli..."

În 1949, colectivul stațiunii a fost distins cu Premiul de Stat pentru aplicarea în practică a complexului D. K. W. și crearea soiului de grîu „Bărăgan 77". Inginerul Eufimie Valuță, directorul stațiunii, mi-a povestit istoria acestui nou soi de grîu. O relatez acum cititorilor: În Bărăgan, culturile de grîu erau alcătuite din amestecuri comune, puțin productive. Gerul, seceta îndelungată și vînturile aspre, compromiteau an de an recoltele. Scăderile de producție erau atît de mari, încît de la un an la altul se înregistrau pierderi de 15-20%.

La stațiune s-a început studiul comparativ al soiurilor de grîu. S-au luat întîi 9 soiuri cu grîu de toamnă.

Între anii 1931-36, linia de grîu A 15 a bătut recordul, dînd mereu recolte de peste 1500 kg la hectar. Celelalte soiuri, se opreau la 600, 700 și 800 kg la hectar. S-a început înmulțirea acestui soi nou de grîu. El s-a dovedit rezistent la ger, la cădere și scuturare, la rugină. Totul a mers bine pînă în 1946. Atunci a venit seceta. Una din cele mai teribile secete

pomenite în istoria țării noastre. Grîul A 15 a fost pierdut de multe gospodării care începuseră a-l cultiva. La stațiunea experimentală din Mărculești rămăsese doar un stoc infim de semințe din acest soi. Și lucrul a pornit iar de la început, de la semănarea grîului A 15 în parcele experimentale. Trebuia să se confere și să se imprime calităților anterioare, o nouă caracteristică: rezistența la secetă. În timpul cercetărilor, s-au observat cîteva plante neatacate de rugină. Asupra lor a fost îndreptată atenția și grija deosebită a cercetătorilor. În anul următor, aceste semințe au fost așezate într-un rînd aparte. Seria „77". Un nou soi de grîu, „Bărăgan 77" a intrat în istoria agrotehnicii românești. Pe atunci existau doar cîțiva pumni de sămînță din acest grîu nou. Atîta cît să faci din el o singură pîine. Azi, stațiunea livrează anual zeci de vagoane cu sămînță din acest soi prețios de grîu și el se cultivă pe mii de hectare în Bărăgan. Dar Bărăganul va trebui să dea nu numai grîu, ci și mazăre, fasole, cartofi, sorguri alimentare și fructe.

★

...„În scopul măririi producției de cartofi și legume este necesar... să se reintroducă aceste culturi în localitățile cunoscute ca fiind în trecut cultivatoare de cartofi și legume... fără a se renunța la extinderea culturii cartofului în regiunile de stepă ca Galați, Constanța și altele, unde greșit se credea că această plantă nu poate fi cultivată."

Locuitorii Bărăganului nu cunoșteau cultura cartofului. În fiecare toamnă, sute și mii de vagoane de cartofi erau descărcate în gările și haltele din Bărăgan. Erau cartofi aduși din Banat și Ardeal. Dar, pe cîmpurile experimentale ale stațiunii din Mărculești, cartoful începuse să dea cercetătorilor întîiele indicații științifice, întîiele semne de viață. Laboratorul de filotehnie din stațiune a început să furnizeze întîiele date privitoare la condițiunile specifice ale culturii cartofului în Bărăgan. Aci s-a studiat problema larovizării cartofului, problema însămînțării de vară și s-a determinat soiul cel mai indicat pentru regiunea de stepă. Inginerii și tehnicienii stațiunii experimentale au pornit în regiune. Faza de experiență trebuia dezvoltată și extinsă. Cartoful trebuia să cucerească stepa. Tînărul inginer Tușa Gheorghe a bătut în ultimii ani, drumurile regiunii Constanța, îndemnînd și lămurind oamenii pentru cultura cartofului. La Poarta Albă, țăranii colectiviști abia au fost convinși să samene 1000 m² cu cartofi. Ei semănau și pînă atunci cartofi dar nu la începutul lunii iulie, cum le cerea agronomul venit de la Mărculești, ci în primăvară. Inginerul Tușa Gheorghe le spunea:

— Veți putea culege două recolte de cartofi într-un an!

Oamenii îl priveau ponciș, neîncrezători.

— Cum dracu, să culegem două recolte bune, rînd și aceea singură pe care-o strîngem într-un an, e ca vai și-amar de ea?

Inginerul Tușa Gheorghe a fost mulțumit și cu 1000 de metri pătrați, cît însămînțaseră colectiviștii din Poarta Albă anul trecut. El știa că rezultatele vor fi peste așteptările țăranilor. La gospodăria de stat din Fetești, în urma indicațiilor date de inginerii stațiunii experimentale, s-au însămînțat 4 ha de cartofi în primăvară și 40 ha în vară. Numai de aci s-au recoltat aproximativ 30 vagoane de cartofi. Pentru prima dată, în anul trecut, la animata gară a Fetești lor nu s-au mai descărcat vagoane de cartofi aduși din alte regiuni ale țării. Dimpotrivă, la rampa acestei gări, au fost încărcate primele 30 vagoane cu recolta acestei noi culturi care a cucerit Bărăganul. Și nu numai la Fetești, dar și la Olga Bancic, la Cobadin, la Făcăieni, la Dragalina și Ștefan Vodă. La Cobadin, un colectivist bătrîn a spus la început:

— Să-mi tăiați barba, dacă vom scoate măcar un singur cartof!

N-au recoltat un singur cartof, ci 12 mii de kg la hectar. Bineînțeles, nu i-a tăiat nimeni barba, dar bătrînul colectivist s-a convins că visurile cele mai îndrăznețe pot deveni realitate. La Făcăieni, colectiviștii au scos la hectar chiar și mai mult decît cei din Cobadin: 14.600 kg de cartofi.

...„Să se organizeze în toate comunele loturi demonstrative, cursuri agrozootehnice de scurtă durată și seminarii pe probleme agricole și zootehnice, specifice raioanelor și comunelor respective..."

Așa cum o așezată stațiunea experimentală de la Mărculești, pare, în timpul verii, o oază de verdeață. Clădirile și remizele, magaziile și laboratoarele abia se văd din frunzișul bogat și îndelung foșnitor al sutelor de pomi fructiferi plantați aci. Dar zeci și sute de fire și drumuri leagă indisolubil această oază de satele împrăștiate în largul uriașei stepe. La Tudor Vladimirescu, Dragalina și Ștefan Vodă, întîlnești case-laborator organizate și îndrumate de colectivul stațiunii experimentale din Mărculești. Nu e sat și gospodărie colectivă în care să nu se fi organizat mici terenuri de cer-

Recolta de cartofi obținută de pe lotul experimental prezintă particularități interesante. Inginerul Tușa analizează cu toată atenția acești cartofi

Și în laboratorul Stațiunii activitatea este intensă.

cetări și experiențe, de unde, observațiile culese de către colectiviști, să nu ofere un bogat material documentar cercetătorilor din stațiunea de la Mărculești. În fiecare an, stațiunea e vizitată de aproape cinci mii de țărani colectiviști, întovărășiți și individuali. Ei cercetează atent munca în laboratoarele stațiunii, cîmpurile cu semănături și plantații. Ei ascultă și își notează în caiete modeste, îndrumările date de agronomii stațiunii. În anul trecut s-au ținut numeroase consultații agrotehnice și referate la Tudor Vladimirescu, la Ștefan Vodă, la Dragalina. Iarna, cînd crivățul șuieră sălbatic de-a lungul uriașei stepe, în condiții grele, adesea supraomenești, inginerii stațiunii organizează și conduc cursuri agrotehnice în satele Bărăganului. Ei înfruntă viscole, în sănii ușoare, făcînd zeci de kilometri spre satele unde duc mesajul lor înflăcărat. Între inginerul Miclea Emil de la stațiune și colectiviștii de la Tudor Vladimirescu s-a cimentat o prietenie adîncă. El a arătat colectiviștilor cum să creeze un cîmp experimental propriu, i-a învățat cum să pregătească solul pentru cultura bumbacului, cum să combată bolile și dăunătorii plantelor, cum să facă polenizarea artificială la porumb și floarea-soarelui, și iată, în 1952, cu toată seceta cumplită care a bîntuit în Bărăgan, colectiviștii de la Tudor Vladimirescu au recoltat la hectar 810 kg mazăre și 1100 kg porumb. La țăranii cu gospodării individuale, recolta de porumb a fost atunci abia de 210 kg la hectar.

★

...„Cu sprijinul specialiștilor din stațiunile experimentale de pomicultură și viticultură să se studieze problema introducerii diferitelor specii de pomi și arbuști fructiferi și a viței de vie în perdelele de protecție a cîmpurilor..."

Am crezut multă vreme că oamenii de știință nu au, ca poeții de pildă, capacitatea de a visa. La stațiunea experimentală de la Mărculești m-am convins încă o dată de contrariu. Agronomii visează în aceeași măsură ca și poeții. Un inginer de la laboratorul de ameliorare a plantelor din stațiunea de la Mărculești, mi-a povestit despre înfățișarea viitoare a Bărăganului. Povestea a pornit pe nesimțite, de la pomi. Cu un glas puțin răgușit, inginerul spunea:

— S-a crezut că în Bărăgan pomii nu pot trăi. Pe întinsul Bărăganului procentul de livezi e abia de 0,1, iar cel de vie, 1 la sută. La stațiune am creat o livadă de 19 hectare și am plantat 3 hectare cu vie selecționată...

Inginerul povestea calm, liniștit. Părea că nu are de gînd decît să-mi relateze date seci și concrete dintr-un raport de activitate. Pe încetul, însă, se înflăcără, deveni volubil, parcă s-ar fi temut că nu-l voi crede.

— ... Voi apuca, fără îndoială, cu toate că nu mai sînt tînăr, vremea cînd Bărăganul va deveni o grădină înfloritoare. Nu peste mulți ani, vei vedea proiectate de la nord-vest către sud-est, pe toată întinderea Bărăganului, uriașe perdele de protecție. Un cordon păduros va delimita Bărăganul la miazănoapte, pe linia Rîmnicului Sărat—Galați, urmînd cursul de apă al Buzăului și Ialomiței, iar la miazăzi, pe malul Dunării și Borcei, un alt cordon păduros va urca de la Călărași spre Brăila. Înăuntrul acestui uriaș teritoriu, stepa va semăna cu pătrățelele unei table de șah. O gigantică rețea verde va opri iarna crivățul și vara vînturile fierbinți și secetoase, va aduce umezeala și ploile peste întinsele tarlale de grîu și porumb, bumbac și floarea-soarelui, cartofi și mazăre. Ulmii și frasinii, stejarii și salcîmii, glădițele și plopii, vișinii turcești și duzii, jugastrii și arțarii, iată oștașii care vor sta de pază în calea vînturilor turbate. Apele Ialomiței și Buzăului, apele Dunării și Borcei, vor curge prin canale de irigație pe sute și mii de hectare, în viitoarea grădină a Bărăganului...

★

Am văzut pe urmă plantația de pomi a stațiunii. Mici de un lat de palmă, atît abia erau cireșii, merii, gutuii și nucii, vișinii și piersicii. Mai încolo, erau pomi fructiferi maturi. Unii au dat în 1954 întîiele roade mereu gustoase, vișini cu miezul lor acrișor, piersici atîtător parfumate și pere zemoase. Mai încolo, am văzut întîiele perdele de protecție, experimentale. Înalte de peste șase metri. Cu frunzișul bogat, foșnitor în adierea vîntului. Aci erau și duzi, și jugastri, și salcîmi. Așezați frumos, în șir. Ca niște soldați. Din pepiniera stațiunii de la Mărculești și din alte pepiniere ce vor lua ființă, vor porni în anii care vin, armate întregi de pomi și copaci. Milioane de vișini turcești și salcîmi, plopi și arțari se vor alinia în calea vînturilor.

Cînd vor foșni uriașele cordoane de protecție, atunci Bărăganul va fi o minunată grădină a patriei noastre.

Petru VINTILĂ

LA CONGRESUL SCRIITORILOR SOVIETICI

Începute la 15 decembrie 1954, lucrările celui de al II-lea Congres unional al scriitorilor sovietici au durat 12 zile.

Rînd pe rînd s-au perindat la tribună scriitorii sovietici și reprezentanții scriitorilor din zeci de țări ale lumii, împărtășindu-și gîndurile despre literatura realismului socialist, despre succesele obținute și despre căile ei de dezvoltare în viitor.

Era destul să urmărești operele valoroase ale literaturii sovietice expuse în Sala Coloanelor, pentru a-ți face o imagine a uriașei ei dezvoltări. Printre cărțile de aici se aflau la loc de cinste opere ca: „Pe Donul liniștit" de Mihail Șolohov, „Tînăra Gardă" de Alexandr Fadeev, „Zile și nopți" de Konstantin Simonov, „Calvarul" de Alexei Tolstoi și multe altele. Cine a privit această expoziție și, mai ales, a ascultat rapoartele scriitorilor A. Surkov /„Despre situația și sarcinile literaturii sovietice"/, N. Tihonov /„Despre literatura contemporană a lumii"/, corapoartele lui K. Simonov /„Despre proza sovietică"/, S. Vurgun /„Despre poezia sovietică"/, A. Korneiciuk /„Despre dramaturgia sovietică"/, S. Gherasimov /„Despre dramaturgia cinematografică sovietică"/, B. Polevoi /„Despre literatura sovietică pentru copii și tineret"/ și B. Rinrikov /„Despre problemele principale ale criticii literare sovietice"/, și a urmărit cuvîntările rostite, a simțit aproape în mod fizic sensul cuvîntului „nemurire".

Nu se mai află în mijlocul scriitorilor mareie Gorki, care a condus dezbaterile celui dintîi Congres al scriitorilor sovietici, dar se simte din plin prezența sa în viața spirituală a poporului sovietic, în discuțiile teoretice purtate aci, ca și în evoluția personală a multor scriitori sovietici. Nici Maiakovski nu mai este printre scriitori, nici mulți alții. Dar ei trăiesc prin operele lor care au intrat adînc în viața poporului sovietic, au înflăcărat inimile tinerilor literați, ca și ale marilor maeștri.

În Sala Coloanelor domnește nobila prietenie a confraților de pană din toate colțurile lumii. Iată-i pe bulgarul Gheorghi Karaslavov și pe Konstantin Fedin stînd de vorbă ca niște vechi prieteni. Trei scriitori chinezi îl opresc pe nuvelistul uzbec Abdula Kahhar, înmînîndu-i un volum în care se află — în traducere chineză — una dintre povestirile sale. În timpul dezbaterilor, tribuna rămîne la un moment dat liberă. Se instalează un magnetofon. În tăcerea sălii vibrează acum cuvîntul lui Paul Robeson, care-și transmite mesajul pe această cale, întrucît autoritățile americane i-au interzis plecarea în U.R.S.S.

În incinta Congresului au răsunat și glasurile reprezentanților tinerei literaturi a popoarelor care înaintea marelui Octombrie nu aveau o literatură proprie; ale scriitorilor din țările de democrație populară, care au subliniat influența binefăcătoare a literaturii sovietice asupra dezvoltării literaturii lor pe drumul realismului socialist. Scriitorii progresiști din țările capitaliste au vorbit despre importanța internațională a literaturii sovietice ca model de urmat și ca factor de strîngere a prieteniei dintre popoare, în lupta lor comună pentru pace.

Lucrările Congresului au limpezit multe probleme încă nelămurite pînă acum, au indicat căi noi de dezvoltare, au elaborat un nesecat tezaur de învățăminte pentru scriitori. Așa cum se spune în mesajul adresat C.C. al P.C.U.S. ei vor scrie în așa fel ca cititorul — om al muncii — să urmeze pe erou în lumea creației și a luptei pentru afirmarea măreței orînduiri noi, a unor înțelepte și minunate relații omenești.

Scriitorii I. [illegible]idze (R.S.S. Gruzină) V. Latis (R.S.S. Letonă), S. Mihalkov și B. Polevoi discută într-o pauză dintre două ședințe.

F. Gladkov (stînga) și P. Antokolski.

Scriitorul S. Marșak în mijlocul tinerilor săi cititori, elevi ai Școlilor Rezervelor de Muncă, care au salutat Congresul aducînd daruri lucrate de ei.

În Marele Palat al Kremlinului din Moscova. De la stînga la dreapta: L. Nikulin, L. Dmitrko, A. Barto, A. Fadeev și N. Pogodin.

Scriitorii francezi [illegible] și Louis Aragon (în primul plan) urmărind dezbaterile.

Scriitorii germani Willi Bredel și Anna Seghers.

Scriitoarea cehă Maria Majerova, întreținîndu-se cu scriitorii chinezi Cen Bin-i și Din Lin.

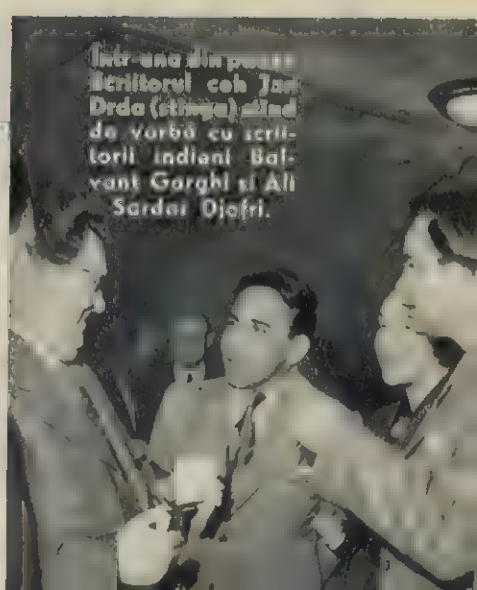

Într-una din pauze scriitorul cehoslovac Jan Drda (stînga) stînd de vorbă cu scriitorii indieni Balvant Gargi și Ali Sardar Djafri.

SĂRBĂTORIREA ANULUI NOU

Primele clipe ale noului an i-au găsit pe oamenii muncii de la Atelierele C.F.R. „Griviţa Roşie" adunaţi în sala mare a clubului. După obişnuitele urări şi ciocniri de pahare, tineretul îşi continuă şi mai înveselit dansul întrerupt.

Şi cei mici ştiu să petreacă la fel de bine ca cei mari! Sărbătorirea Anului Nou reprezintă doar una dintre cele mai de seamă bucurii ale copilăriei. Cîte amintiri minunate nu vor purta cu ei aceşti pionieri, care au întîmpinat anul nou 1955 în minunatul lor Palat, în preajma pomului de iarnă şi a lui Moş Gerilă.

PENTRU DEZVOLTAREA RELAŢIILOR CULTURALE ROMÎNO-MAGHIARE

Recent a avut loc semnarea Programului de lucru pe anul 1955 al acordului cultural româno-maghiar. În fotografie: tov. Nicolae Belu, locţiitor al ministrului culturii al R.P.R., şi tovarăşul György Nan, locţiitor al ministrului culturii al R.P.U., semnînd în numele ţărilor respective.

↑ Cu prilejul împlinirii a 30 de ani de activitate pe tărîmul creaţiei artistice, artistului N. Stroe, de la Teatrul de Estradă din Bucureşti, i s-a acordat titlul de artist emerit al R.P.R. În fotografie: solemnitatea de la Prezidiul Marii Adunări Naţionale a R.P.R.

fotocronica FLACĂRII

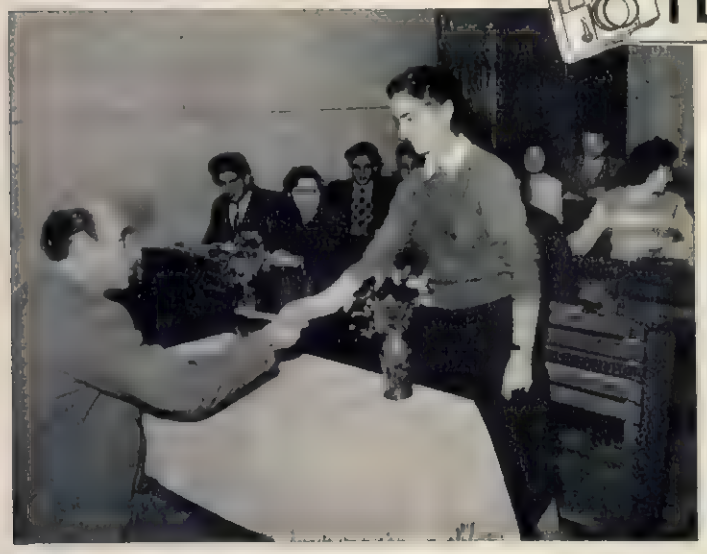

Peste tot în facultăţile şi institutele noastre de învăţămînt s-a deschis prima sesiune de colocvii şi examene a anului şcolar 1954-55. Fotografia noastră înfăţişează un aspect din timpul colocviului de istorie dat la Institutul pedagogic din Capitală de către studenţii anului II.

Sosirea în ţara noastră a Orchestrei Filarmonice de Stat din Sofia. Condusă de cunoscutul dirijor Saşa Popov, artist al poporului din R. P. Bulgaria, orchestra a dat o serie de concerte în Capitală şi provincie. În fotografie: la sosirea în gara Băneasa, dirijorul Saşa Popov răspunde salutului adresat de reprezentanţii oamenilor muncii din Capitală.

PENTRU PACE ŞI SECURITATE COLECTIVĂ ÎN EUROPA

Poporul nostru se pronunţă cu hotărîre împotriva reînvierii maşinii de război naziste pe care imperialiştii doresc s-o folosească în dezlănţuirea unui nou măcel. Numeroase adunări de protest, împotriva manevrelor imperialiste, au avut loc în întreaga ţară. Fotografia noastră reprezintă un aspect de la adunarea inginerilor şi tehnicienilor din Capitală : vorbeşte cunoscutul savant Horia Hulubei.

În sala Teatrului C.C.S. s-au adunat oamenii de teatru din Capitală. Încadraţi în marea armată a iubitorilor de pace de pretutindeni, artiştii noştri au protestat cu vehemenţă împotriva punerii pe picior de război a fascismului german, duşmanul de moarte al oricărei arte şi culturi adevărate. În medalion : G. Niculescu-Basu — artist al poporului din R.P.R. — vorbind la tribună.

fotocronica FLACĂRII

Populaţia întregii ţări a luat cunoştinţă cu satisfacţie de Hotărîrea partidului şi guvernului cu privire la desfiinţarea sistemului de aprovizionare pe bază de cartele şi raţii. Ca urmare a trecerii la comerţul desfăşurat, magazinele cu distribuire produse de larg consum, din belşug aprovizionate, au cunoscut din primele zile ale anului un mare aflux de cumpărători şi o creştere a volumului mărfurilor desfăcute. În fotografie : într-un magazin alimentar din Capitală.

Învăţăminte preţioase pentru bătălia recoltei din anul acesta. Cursurile agrozootehnice au atras mulţi participanţi şi la G.A.C. „Scînteia" din satul Nisipori, raionul Medgidia. Fotografia noastră înfăţişează pe tovarăşa Maria Duţă, inginerul agronom al gospodăriei, explicînd participanţilor la cursuri structura internă a frunzei şi florii (lecţia „Golurile şi fertilitatea lor").

Hotărîrea partidului şi guvernului privind desfiinţarea cartelelor a fost salutată de către oamenii muncii din întreprinderi cu noi angajamente şi noi succese în muncă. La fabrica „Electroaparataj" din Capitală, fruntaşul Ilie Macanu, care lucrează produse electrotehnice de uz casnic, şi-a depăşit, din primele zile ale noului an, norma cu 85-100 la sută.

MARTIN CARTER - UN POET LUPTĂTOR DIN ÎNDEPĂRTATA GUYANA

Din îndepărtatul ţărîm al Indiilor Occidentale, — bîzuind nu numai vastitatea spaţiilor geografice, dar şi zidurile temniţelor şi gardurile de sîrmă ghimpată ale lagărelor de concentrare, — se răspîndeşte în întreaga lume mesajul unui poet care şi-a legat soarta de cea a poporului său asuprit. Poetul se numeşte Martin Carter, iar ţara sa este una din coloniile Angliei. În urmă cu cîtva timp, în această colonie — Guyana engleză — a avut loc o sălbatică represiune antipopulară, după ce populaţia, în marea ei majoritate, alesese un parlament în care trei pătrimi din deputaţi erau membri ai Partidului Progresist Popular. Lepădîndu-şi masca demagogică, imperialiştii au adus atunci argumentul lor preferat — tunurile — pentru a impune pe reprezentanţii aleşi în baza unei constituţii create de înseşi autorităţile coloniale engleze. Printre fruntaşii Partidului Progresist Popular arestaţi de colonialişti şi azvîrliţi în închisoare, se numără şi poetul Martin Carter, în vîrstă de numai 26 de ani. Publicăm aci cîteva dintre poeziile ce fac parte dintr-un ciclu de „poeme din rezistenţă", scris înaintea sîngeroaselor evenimente amintite.

Nemulţumindu-se cu arestarea poetului, colonialiştii au încercat să-i „aresteze" şi opera, dar în ciuda faptului că exemplarele tipărite de autor au fost confiscate de poliţie, poemele acestea au ajuns acolo unde a vrut poetul să ajungă: la poporul Guyanei. Poemele lui Martin Carter constituie nu numai o mărturie a terorii dezlănţuite de cotropitorii străini în Guyana, dar şi un puternic şi impresionant act de acuzare împotriva colonialismului. Totodată, ele exprimă hotărîrea unui popor neînfricat de a lupta pentru libertatea sa.

TREZEASCĂ-L LIBERTATEA

Dă-mi mîna, tovarăşa mea,
nu plînge, draga mea, nu plînge!
Acesta-i legămîntul nostru
în bezna cruntă ce ne împresoară:
Mînă-n mînă! Inimă lîngă inimă!
Cu forţele unite totdeauna!
De vezi acest surîs amar pe-a mele buze,
nu crede că m-a-nseninat vreo glumă —
E doar mînia inimii, ce se preface în dispreţ,
văzîndu-l pe soldatul trimis să mă înhaţe.
Tovarăşa mea, vîntul are mireasma dulce a
eucaliptilor.
În zori, iarba verde răsfrînge chipul soarelui.
Aici, în casă, copilaşul doarme,
Trezească-l libertatea — nu vîrful baionetei!
Tovarăşă, răsună lumea-ntreagă
de cîntecele libertăţii.
Nu trece zi să nu se nască-n lume un erou.
Înaltă fiinţie-n văzduh flamura roşie,
iar jos, pămîntul îi răspunde LIBERTATE —
asemenea unui ecou.

SCRISOAREA ÎNTÎI

Iată ce mi-au făcut!
M-au azvîrlit în temniţă, să m-ascundă au
crut,
să mă rupă de lume, să mă rupă de soare.
Mi-au întunecat fara, au înnegrit a grădinilor
albă floare.
Ei mă gîtuie astfel, în nădejdea că pînă la
urmă-am să mor.
Dar eu îmi bat joc de ei şi le rîd în obraz,
rîd, fiindcă ştiu că n-au puterea să mă
omoare —
ei nu-mi pot ucide nici gîndul, nici slova.
Sînt un fiu al poporului meu,
mîndru ca pomul pe care securea
nu-l poate răpune. De-i vie pădurea,
şi eu voi trăi. Poporul trăieşte
şi pururi trăi-va, să ştiţi!
Dar ei...
Le rîd în obraz.
Nu ştiu ce gînduri prin ţeastă le trec —
poate că nici nu pot să gîndească:
tigrii n-au cuget, nici broaştele, nici rîmătorii —
doar omul gîndeşte, se ştie.
În Kenya, astăzi, ei beau sîngele femeilor negre.
În Malaya, eroul e hăituit şi-mpuşcat ca un
cîine.
În ţara mea, ne pîndesc şi pe buze se lîng
asemenea fiarelor: îi-e poftă de sîngele pruncilor
noştri.

Dar ascultaţi ce vă spun:
ca un talaz neînduplecat
şi de ne-nlăturat
ţîşni-va, din inima vieţii, o zi.
De n-am să apuc acea zi, fiul meu
o s-apuce s-o vadă.
Iar de nu, fiul lui
negreşit o s-o vadă.
Şi ziua aceea va încinge pămîntul
ca un brîu de foc,

ea va sosi în ţara mea şi-n toate
ţările lumii.
Atunci voi renaşte şi eu
şi voi rîde din nou,
ieşind din această-nchisoare.

LA MOARTEA UNUI TOVARĂŞ

„Să nu ne găsească moartea,
gîndindu-ne la moarte"

Curînd, prea curînd
steagul nostru s-a cernit pentru tine.
Aş fi vrut mai degrabă
să-l văd fluturînd —
nu strîns aşa tare
în roşiile-i falduri —
nici înmuiat de lacrimile-amare
ale poporului tău,
ci strălucind în văzduh
deasupra acestei negre uliţi a zdrenţelor.
Tovarăşe drag,
dacă nu mai e chip
să stai de vorbă cu mine,
să-mi surizi,
să păşeşti alături de mine,
lasă-mă doar
să fiu liniştit, împăcat —
căci iată, şi-acum
frunzele-s verzi în copaci,
soarele pune peceţi de lumină
pe pietre,
iar rîul întreg e în flăcări.
Tovarăşe drag, din îndoliata-ne avangardă
păşind înainte,
îţi dau salutul acesta fierbinte
şi-ţi spun, de departe:
Moartea nu ne va găsi cu gîndul la moarte!

SÎNT VREMURI NEGRE, DRAGA MEA

Sînt vremuri negre, draga mea —
în ţară mişună gîndaci negri,
s-ascunde soarele în cer,
flori roşii îşi apleacă, triste, capul.
Sînt vremuri negre, draga mea,
E anotimpul asupririi şi al lacrimilor,
e sărbătoarea tunurilor şi carnavalul sărăciei —
pretutindeni feţele oamenilor sînt neliniştite.
Cine umblă prin bezna nopţii aceştia?
Cine calcă-n picioare cu cizme de-oţel
iarba gingaşă?
— E omul morţii, draga mea,
e cotropitorul străin,
care-şi pîndeşte somnul, ţintindu-şi arma
către visul tău.

CU PUMNUL STRÎNS

În vase de război ne-aduceţi moartea.
Ştiu, mîinile cu sînge coreean vă sînt mînjite —
ştiu, ele tremură cînd pe trăgaci apasă
şi totuşi vă blestem, străinilor
în uniforme cafenii.
Soldat britanic, om în uniformă
cafenie!
Ia seama cum păşeşti, pe unde treci.
Străbunul meu Accabre se frămîntă
şi geme în mormîntu-i.
Se trezeşte noaptea şi veghează,
cu flăcări în priviri —
fiindcă tu păşeşti pe pieptul lui
şi în picioare inima i-o calci.
Deşi veniţi cu miile de peste mări,
deşi umblaţi pe stradă ca lăcustele,
deşi vi-e arma aţintită spre
inima mea,
îmi ridic deasupra capului pumnul strîns
şi îmi înalţ spre slavă cîntecul
de Libertate!

În romînește de
Petre SOLOMON

Ilustraţii de I. MIŢURCĂ

SORCOVA

Ziua-i scurtă şi posacă,
Rece, sură, fără cer.
Pomii grei de promoroacă
Stau încremeniţi de ger.

Geamul îşi aduce-aminte
De copaci şi de viaţă,
Şi cum nu ştie cuvinte,
Zugrăveşte flori de gheaţă.

Eu visez privind la geamuri,
Şi cum nu ştiu zugrăvi,
Zic: de-ar fi iar flori pe ramuri,
Multe flori, ce bine-ar fi...

Şi mă-ndrept spre gura sobii,
De la sobă către masă:
Vreau să scriu, ci cînd m-apropii,
Mîna-n jos, trudit, se lasă.

Zace-n faţa mea o coală
Albă şi neprihănită, —
Holda mea pustie, goală,
De zăpadă-nvăluită.

Dar aud bătînd afară
Mîna de copil smerită;
Intră-n casă-o bălăioară
Cu o sorcovă-nflorită.

Şi cum are o cravată,
Roşie la gît ca focul,
Parcă-n prag mi se arată
Socialismul şi norocul.

M. BENIUC

In oraşelul copiilor din Piaţa Republicii.

Fotografie de Tadeu CIOS

Scrisoare de felicitare de Anul Nou

Studio de A. Mihailopol

(Maria Popescu, muncitoare fruntașă la Uzinele Textile „7 Noiembrie", citind scrisoarea primită de la fiul său, ostaș al Armatei noastre Populare)

PACEA

– fragment –

de ARISTOFAN

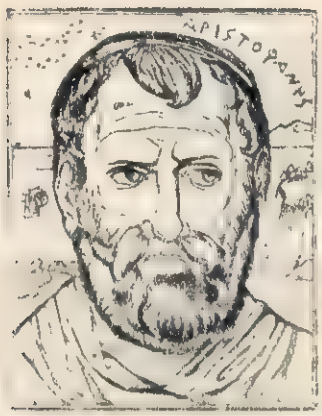

Aristofan s-a născut în Atena acum 2400 ani. Din cele 44 de comedii scrise de el, 11 ne-au parvenit în întregime și sînt și astăzi jucate cu succes. Printre acestea, „Pacea" e o comedie în care Aristofan, pledînd cu convingere cauza poporului obijduit de ororile războaielor, denunță — totodată — pe ambițioșii și lacomii cîrmuitori și politicieni care le provoacă. „Pacea" s-a jucat întîia oară după bătălia de la Amphipolis dintre Sparta și Atena, în care au pierit generalii adepți ai războiului, Brasidas și Cleon. Acțiunea piesei e simplă: Trygeos, cetățean atenian, om din popor, care suferă laolaltă cu ai săi de pe urma războiului, călătorește pînă în Olimp, pentru a cere zeilor Pacea. Dar zeii nu-s acasă, iar Zeus a îngăduit ca Războiul să întemnițeze Pacea și să distrugă orașele și așezările omenești. Trygeos, cîștigînd ajutorul zeului Hermes, apelează la toți cetățenii Elladei, cărora le cere ca printr-un efort comun să purceadă la eliberarea „divinei care face să rodească poamele și aduce tuturor bucuria". Și într-adevăr, printr-o strădanie comună ei reușesc să dezrobească Pacea și s-o aducă printre oameni.

Deși piesa lui Aristofan răspundea unor necesități politice momentane, măiestria și realismul cu care el a tratat permanentele probleme ale omenirii au dat comediei o semnificație universală: după 24 de veacuri, ea este atît de actuală încît, dacă am înlocui unele personaje, am crede-o scrisă în zilele noastre. „Luați-vă uneltele de muncă, aruncați armele, căci de azi înainte domnește Pacea!" — așa glăsuiește Trygeos către poporul scăpat de Război.

Hotărînd sărbătorirea lui Aristofan, Consiliul Mondial al Păcii a adus omagiul omenirii progresiste luptătoare pentru pace din zilele noastre marelui poet al antichității.

(Trygeos îl întreabă pe Hermes unde se află Pacea)

HERMES:
Într-o peșteră neagră a-nchis-o Războiul.

TRYGEOS:
Unde-i peștera?

HERMES:
Vezi-o pe cel povîrniș...
Ia-n privește ce lespezi i-a pus curmeziș:
Lumina curată
Să nu o mai vadă...!
Și nimeni, în veci, să n-o scoată...

TRYGEOS:
Poate știi ce mai pune Războiul la cale?

HERMES:
Încă ieri l-am văzut cum căra către vale
Niște arme ciudate, lucioase și grele.

TRYGEOS:
Ce gîndești că mai vrea să înceapă cu ele?

HERMES:
V-au rămas neatinse cetăți cîteva;
În curînd cu dezastre și jaf le-o călca.
Eu acum am plecat. După cît mi se pare
E Războiul, ce vine c-o larmă-așa mare
(pleacă)

TRYGEOS:
Aoleu, ce mă fac! Să mă dau la un dos,
Că sosește Războiul urlînd fioros.
(Trygeos se ascunde. Apare o făptură înfiorătoare: e Războiul.)

RĂZBOIUL:
Vai de voi și de voi, muritori, muritori!
Vă voi face fărîme, oscior de oscior!

TRYGEOS:
Pe Apollo, acest Polemos te-nfioară,
Cînd privește îngheață, cînd suflă doboară!
Nu-i mirare că toți muritorii îl tem:
Doar să-l vezi, și-l ghicești că-i pîrjol și blestem.

RĂZBOIUL:
Ei, Gîlceavă băiete!

GÎLCEAVA:
Poruncă, stăpîne!

RĂZBOIUL:
Ca un trîntor îmi stai! Na-ți un pumn pentru tine!
Lustruiește-mi armura, dar știi, cu tomei
Să orbească pe oameni sclipirile ei.
(Războiul și Gîlceava au plecat să facă pregătiri și să abată noi nenorociri asupra popoarelor. Trygeos iese din ascunzătoare și privește împrejuru-i mirat.

Au început să se strîngă oameni de toate vîrstele și din toate clasele sociale ale Greciei antice. Lor li se adresează acum cetățeanul Trygeos.)

TRYGEOS:
Sosit-a, o grecilor, clipa și ora cea mare
Cînd ura și vechile vrajbe curmînd fiecare,
Lupta-vom să dăm la lumină,
A păcii zeiță divină.
Plugari, muncitori,
Meseriași, negustori,
De-ați fi băștinași, insulari sau străini,
Voi sînteți poporul
Și Pacea vi-i dorul!
Zoriți!
Cu pîrghii, odgoane și sape veniți!
Veniți!
Uniți-vă forțele voastre cu toate,
Veniți cît n-or prinde tiranii de știre
Să-mpiedice-a noastră unire,
Să dăm libertate,
Să dăm la lumină
A păcii zeiță divină.

CORIFEUL:
Veniți ai Elladei feciori,
Căci iată-ne ziua cea mare
Scînteie în zori!
Veniți într-un cuget și-un gînd.
Veniți mai curînd!
(lui Trygeos)
Iar tu înțelepte Trygeos
Condu-ne îndată
La locul în care e Pacea acum ferecată.
Să scoatem din nou la lumină
Pe cea mai frumoasă zeiță,
Divina ce lumea-nsenină
Și poama rodește pe viță.
Grăbiți,
Veniți cu odgoane, și pîrghii, și sape,
Căci ora salvării e-aproape!
(corul începe dansul)

CORUL:
Nădejdea, oastea păcii o avîntă,
E bucurie-n pieptul tuturora;
În ritmul inimilor, saltă hora,
Și laolaltă sufletele cîntă.
Trygeos pentru ce te-ntuneci?

TRYGEOS:
Stăpîniți-vă încă! Hidosul Război
E pe-aci și-ar putea năvăli peste noi.

CORIFEUL:
Dar vestea cea nouă în inimi ne bate!
Să poți să te bucuri în tihnă de roade!
Să nu-ți mai iei arcul și hrana-n desagă,
Să nu-ți părăsești casa dragă!

TRYGEOS:
Nu strigați, nu treziți încruntatele bezne!
Chiar din Hades lui Cleon[1]) i-ar fi încă lesne

[1]) Căpetenia Cleon, adept al războiului, căzuse de curînd într-o bătălie.

Să ne facă zadarnică lupta de-aci...
Şi o dată cu Pacea şi noi vom pieri.

CORIFEUL:
Cînd Pacea va fi de noi toţi apărată
Nu-i forţă pe lume din mîini să ne-o scoată!

TRYGEOS:
Potoliţi-vă o dată cu danţul şi larma!
Deşteptaţi pe vrăjmaşi! Ba le daţi şi alarma...

CORIFEUL:
Tu pui înţelepciune în cuvinte,
Dar, bucuria fură minţile,
Zadarnice ni-s străduinţele,
Picioarele ne-o iau mereu-nainte...

TRYGEOS:
Încetaţi, încetaţi!
E un joc de copii zvăpăiaţi...

CORIFEUL:
Încetăm, încetăm...

TRYGEOS:
Numai gura de voi!

CORIFEUL:
Să mai facem doi paşi,
Numai doi...
Şi-ncă doi...

TRYGEOS:
Nebunia aceasta nu-i bună de loc!

CORIFEUL:
Bucuria prea mare ne mînă la joc.
Vom putea să muncim
Fără griji de război;
Vom putea să trăim
Oameni liberi şi noi!

TRYGEOS:
Bucuria de azi o găsesc deşuchiată,
Veseliţi-vă doar cînd e Pacea salvată.
Atunci vom putea să cîntăm
Şi-n voie-om putea să petrecem;
Atunci vom putea să lucrăm
Oricum ne-o fi placul să alegem.
Atunci vom putea naviga,
Ştiind că ne-aşteaptă acasă
Un pat călduros şi o masă,
Şi plină de dor, dragostea.

CORUL:
O bucură-ţi, suflete, zilele tale
Căci ani fără de număr,
cu traista pe umăr,
Pe-o muche de piatră ai mas.
Ţi-a fost suferinţa tovarăş de cale,
Culeş-ai scaieţii
Din toate-ale vieţii
Şi truda ţi-a fost de popas.
Cînd inima, mult încercată,
Ne-o fi bucurată de pace,
Grădină în suflet ne-om face
Şi blîndă ne-o fi judecata.
O Pace, înfrînge Războiul!
Prin codru şi munte,
Ca fiarele crunte,
Am fost pribegiţi, rătăciţi,
Şi-am fost încruntaţi şi murdari cu noroiul,
Cu lancea la pîndă
Goniţi de orîndă
Haitaşi, şi mereu hăituiţi.
O spune mai repede, spune!
Căci minţile încă ni-s proaste;
Noi, iată-ţi dăm braţele noastre...
Aşază-te-n frunte, condu-ne!

TRYGEOS:
Ei, atunci să-ncercăm
Toţi, şi mai repede,
De pe loc să mutăm
Cea dintîi lespede.
(apare Hermes)

HERMES:
Ticălos muritor! Ce-ţi trăsneşte prin minte?

TRYGEOS:
Precum vezi, vrem să facem o faptă cuminte.

HERMES:
Dacă nu te opreşti vei păţi-o urît!

TRYGEOS:
Voi avea ce mi-e scris; îmi ajunge şi-atît.
Dar... de-oi vrea să-mi ajuţi...

HERMES:
Eşti pierdut cînd îţi spun!

TRYGEOS:
Pot să aflu-n ce fel?

HERMES:
Vei muri chiar acum.

TRYGEOS:
Cum, să mor? Să sfîrşesc cu viaţa aceasta?
De făină şi brînză mi-e văduvă traista [1])!

HERMES:
Iată, eşti ca şi mort...

TRYGEOS:
Să mă crezi, sînt mirat,
N-am simţit nici dureri şi nici cînd s-a-ntîmplat.

HERMES:
Oare nu ştii că Zeus, cu al său trăsnet, loveşte
Pe oricine porunca i-o nesocoteşte?
Şi că ordinul său e ca Pacea, pe veci
Să rămînă închisă în beznele reci!?

TRYGEOS:
Apoi, dacă-i aşa... fie! Viaţa mi-oi da!

HERMES:
Vei plăti negreşit...

TRYGEOS:
Uite ce te-aş ruga.
Dă-mi trei drahme-mprumut, de-un purcel
să-mi fac rost.
Vreau să fiu iniţiat [2]), să nu mor ca un prost!

HERMES:
O, stăpîne, trăsneşte-l!

TRYGEOS:
Te implor, nu-l vesti!

HERMES:
Sînt dator să o fac; fi sînt paznic aci!

TRYGEOS:
Al meu dar oare nu preţuieşte tăcere?

HERMES:
Dacă tac îmi pot pierde şi rang, şi putere.

TRYGEOS:
Vai, slăvitule Hermes!
(corului) Voi de colo! Ce-mi staţi?
Oare vreţi să plorim? Pentru ce nu-i rugaţi?

CORUL:
Puternice Hermes din slava-ţi divină,
Priveşte cu milă spre tină;
Şi adu-ţi aminte, ce vesel erai
Cînd jertfele noastre ospătai.

TRYGEOS:
Ascultă stăpîne, imploră poporul!

CORUL:
O zeule, dă-ne-ajutorul!
Arată-te cît eşti de bun pentru noi,
Fii frate la ceas de nevoi!
Tu n-ai să îngădui ca Pacea blajină
Să n-aibă cereasca lumină!
Cu imnuri şi daruri, voioşi te-om slăvi
Cînd Pacea-ntre noi va-nflori.

TRYGEOS:
Împietrită în piept de ţi-ar fi inima,
Implorările lor chiar şi munţi ar mişca!
(îngrijorat)

Dar ale lor venerări în curînd vor dispare.
Căci pe zei îi aşteaptă cumplita uitare...

HERMES:
De voi şti adevărul, se poate, apoi,
Ca la rîndu-mi părerea să-mi schimb despre voi.

TRYGEOS:
Ia aminte atunci: Am aflat că Selene
Şi cu Helios, cei deopotrivă vicleni,
Hotărîră să-ntindă imperiul persan
Peste toată Ellada...

HERMES:
Şi ce vrei să-nsemne...?

TRYGEOS:
E uşor de-nţeles. Va fi rău pentru voi!
Cînd persanii barbari ne-or supune pe noi,
Toate jertfele noastre, le-or lua pentru ei,
Pentru Soare şi Lună..., dar nu pentru zei!

HERMES:
Înţeleg, înţeleg... de aceea, de-o vreme
Într-ascuns îşi scurtează orbita Selene,
Iară Helios parte din raze şi-ascunde...

TRYGEOS:
De-ai ştiut. Hermes drag, ale lor intrigi pătrunde
Stai alături cu noi, cîntărind cu dreptate
Şi ne-ajută ca Păcii să-i dăm libertate.
Că şi noi te-om cinsti prin măreţe serbări.
Te-om numi salvator, te-om slăvi prin cîntări.
Şi, oraşele cele de tine salvate
Cu statui şi cu temple ţi-or fi închinate:
Vor fi daruri bogate şi mari libaţiuni,
Vei fi zeu favorit, printre zeii cei buni,
Iar al jertfelor fum l-om-nălţa pîn'la cer...
Ca să-ncep... eu o cupă de aur ţi-ofer.
(îi dă o cupă de aur)

HERMES:
Pentru aur pasiunea oricînd mi se-aprinde.
Muritori! Sînt mişcat de-ale voastre cuvinte.

TRYGEOS:
Deci la muncă, voinici! Luaţi unelte de grabă.
Cu puteri reunite vom face isprăvi.

CORUL:
Noi, chiar aşa
Cum ceri vom face,
Şi blînda Pace
O vom salva.
Prin glasul tău
Pe toţi ne cheamă...
Şi chiar de-i greu
N-om ţine seamă.
(încep să scoată bolovanii)

TRYGEOS: *(lui Hermes)*
Sus cupa, este ora libaţiunii!
Seninul Păcii va surîde lumii.

HERMES:
'Nainte, Elleni! Stăruiţi fiecare
Cu suflet şi-avînt pentru-a Păcii salvare!
Şi acela ce vine cu noi să muncească
Războaie să nu mai cunoască!

CORUL:
Şi viaţa să-i fie pe veci fericită,
La vatra iubită!

TRYGEOS:
Acel ce războiul mai vor să-l stîrnească,
Să nu-l mai sfîrşească!

CORUL:
Acel ce vrăjmaşele arme mai poartă
Pojarul să-l ardă!

HERMES:
Tiranului care visează mărirea
Şi Pacea va vrea s-o uzurpe...

TRYGEOS:
Trădarea şi ura să-i fie pieirea
Şi în Hades adînc să se surpe!

---

[1]) Alurie la proviziile oştăşeşti de război.
[2]) Iniţiere în misterele Eleusine prin care, la moarte, ajungeai în locaşul fericirii.

HERMES:
Acel care-i faur de arme și vrea
Prin ele avere să facă...

TRYGEOS:
Să-l prade țiganii de tot ce-o avea,
De foame și sete să zacă!

HERMES:
Și dacă cumva vanitosul neghiob
Ar vrea general să se vază,
Ori insul viclean și cu suflet de rob
De-aci, dintre noi dexterează...

TRYGEOS:
De roată să fie legați,
De stîlpi să se farme!
Cu biciul să fie brăzdați,
Să poarte-amintirea în carne.
(către cor)
Hai, toți laolaltă, la treabă acum,
Să fie în ceasul cel bun!

HERMES:
Vîrtos de odgoane-nșfăcați...

TRYGEOS:
O singură mare sforțare!

CORUL:
Hei Rup!

TRYGEOS:
Toți o dată firiați!

CORUL:
Hei Rup!

HERMES:
Mai cu viagă...

TRYGEOS:
Mai tare!

CORUL:
Hei rup!

HERMES:
Ca un suflet și-un trup!

CORUL:
Hei rup!
Și-nc-o dată... Hei rup!

TRYGEOS:
Nu! Treaba nu poate merge așa
Unii trag hăis, alții cea;
Unii nu trag de loc,
Alții în bătaie de joc;
Unii privesc în pămînt,
Alții se dau în vînt...
Puterile se irosesc zadarnic...
Beoțieni, curînd veți plînge amarnic[1])!

HERMES:
Opintiți-vă toți, ca un suflet și-un trup...

CORUL:
Hei rup!
Și-nc-o dată... hei rup!

CORIFEUL:
Ia opriți! mi se pare că șchioapătă toate!
Mai sînt unii din noi care pun bețe-n roate.

TRYGEOS:
(unuia care arată rea-voință)
Generale Lamahus[2]), la noi ce te bagi?
Te pricepi, cum văzui, înapoi să ne tragi!
Și armura ți-e grea și făptura puhavă...
Nu ne ești de folos la asemenea treabă!

HERMES:
Ia-n te uită și alții ce stau la taifas!

TRYGEOS:
Ca-n trecut, argoțienii flecari au rămas.

HERMES:
Dar spartanii? Îi vezi cu ce inimă trag?

TRYGEOS:
Toată munca la ei doar plugarii o fac,
Pe cînd cei ce fac arme și-ncruntă privirea:
Ei ar vrea să ne vadă stricată unirea.

HERMES:
Megarienii în schimb parcă sînt mai cu zel,

TRYGEOS:
La folos cei dinții, dar la muncă, de fel!

CORUL:
Muncim, însă treaba nu saltă!...

HERMES:
Puterile nu-s laolaltă!

CORUL:
Hei rup!

HERMES:
Toți un suflet și-un trup!

CORUL:
Hei rup!
Și-nc-o dată, hei rup!

HERMES:
Se mișcă o lespede mare!

TRYGEOS:
Dar ce uriașă sforțare
Din partea celor ce trag,
Cînd ceilalți mai mult se prefac.
(către plugarii atenieni)
Plugari ai Atenei
De pace doriți,
Trageți cu nădejde,
Și nu șovăiți!

CORUL:
Încă sînt vreo cîțiva care trag ca povara.

TRYGEOS:
Ia mai dați-vă ciorilor cei din Megara!
Voi ați fost cei dinții ce-ați sărit la război...
Poate nu ne certam dacă nu erați voi!
Mai cu foc atenieni și mai mult către mare
Dacă Pacea voiți să vă intre-n hotare!

CORUL:
Apropiați-vă cei înfrățiți de un gînd.

HERMES:
Pentru voi zorii Păcii răsar în curînd.

TRYGEOS:
Cu nădejde înainte, feciori din norod!
E a noastră izbînda și meritul tot.

CORUL:
Se urnește, codează... un pas mai avem
Și a Păcii zeiță-om putea s-o vedem!

TRYGEOS:
Trageți, prieteni și frați, înainte!
Lespedea greu și scrîșnind se desprinde!

CORUL:
Inima noastră-a-nflorit de lumină:
Iat-o! E Pacea, e Pacea divină!
(apare Pacea însoțită de cele două divinități: Abundența și Sărbătoarea)

TRYGEOS:
O, minunată zeiță!
Ce lacustre cuvinte,
Ce măiestrită cîntare
Slava ți-o poate cuprinde?
Tu, care umpli de miere,
Rodul smochinei și poama,
Tu, noua adus mîngîiere,
Luînd de pe suflete teama.
Te însoțesc Abundența
Și-ncîntătoarea Sorbare...
Blîndă îți este prezența
Ca liniștita-nserare.

CORUL:
N-am mai văzut o făptură la fel luminoasă!
Caida-i suflare ca mărul în pîrgă mireasă.

HERMES:
Nu pot răbda soldățimea duhnindă
a ceapă.
Traista și straiele lor care put a otreapă!

CORUL:
Mersu-i e zbor de zefire abia încropite,
Lin ca o caldă aromă de ierburi cosite;
Cîntecul ei îl repetă natura întreagă:
Culmea cea verde pe care
mioarele-aleargă.
Codrul tăcut și umbros, în dogoarea
amiezii,
Naiul doinit cătinel la odihna cirezii...
Inima noastră se umple din sufletu-ți
darnic,
Farmecul tău minunat ne îmbată de
farmec.
Dulce e zîmbetul tău ca un sîn de
femeie,
Ochilor noștri-nsetați dăruiește-l să-l beie!

TRYGEOS:
Cetățile noastre dau rînd bucuriei;
Ia uită-te colo ce horă-a frăției!

HERMES:
Cum rîd și se zbenguie toți, veseliți,
Deși plini de răni și abia obloji ți.

TRYGEOS:
Și acum, să privim la cîțiva spectatori:
Și-i știm ce-nvîrtesc după mutrele lor.
Vezi colo, pe cel care stă abătut?
El scuturi și lănci pînă ieri a făcut!

HERMES:
Dar cel cu hîrlețele moare de haz,
Ba-i dă și cu tifla și-i rîde în nas.

TRYGEOS:
Și uite-un cosaș cum îl face de ocară
Pe-un gras traficant...

HERMES:
Dar să dăm sfoară-n țară
Că-i vremea ca toți să se-ntoarcă
pe-acasă...

TRYGEOS:
Plugari! Muncitori! Omenire voioasă!
Plecați la ai voștri, la vetre plecați
Și sulițî, și scuturi, și arme-aruncați,
Și luați-vă voastre unelte de muncă;
Azi Pacea domnește, și ea dă poruncă!
Vom merge la lucru, la muncă pe-ogoare,
Un imn de izbîndă cîntînd fiecare.

CORIFEUL:
Sînt vremile celor săraci și curați,
Să mergem acasă sîntem așteptați.
Ne-așteaptă smochinii crescuți de puleți
Și via ce zace-n mohor și scaieți.

TRYGEOS:
Plecînd fiecare la vatra dorită
Cîntați și-nchinați pentru Pacea iubită,
Căci ea ne-a scăpat de nevoi și-nvrăjbire.

HERMES:
O cît de frumoasă ești tu, omenire,
Unită și bună ca grîul din pîine!

TRYGEOS:
Alerg, nici o clipă să nu mă amîne!
Mi-e sete de muncă, mi-e dor de ogor,
Mi-e inima cîntec și pasul mi-e zbor.

CORUL:
Pe sape și coase
Al cerului soare
Văpăi își aprinde...

În mîndre coloane
Armatele muncii
Pornesc înainte...

Traducere din limba greacă
de Vasile CAMBITZI

[1]) Beoțienii voiau continuarea războiului.
[2]) Generul atenian, adept al războiului.

Răspundem cititorilor

O PREȚIOASĂ LUCRARE ȘTIINȚIFICĂ

Acad. E. I. Nyárády în Grădina Botanică din Cluj

Tovarășele Popescu Rodica și Vlad Ana, elevе în clasa a X-a C, a Liceului de fete nr. 1 din București, doresc să cunoască unele amănunte asupra primelor două volume ale lucrării „Flora R.P.R.", pentru editarea cărora tovarășul acad. E. I. Nyárády a fost distins cu Premiul de Stat cl. I-a. Redacția noastră a solicitat răspuns la această întrebare tovarășului prof. univ. I. T. Tarnavschi, directorul grădinii botanice a Universității „C. I. Parhon" din București.

Mi-am bucurat nespus la aflarea veștii că distinsul botanist al țării noastre, acad. Erasmus I. Nyárády, i-a fost acordat de către guvernul nostru Premiul de Stat cl. I-a în domeniul științelor biologice și agricole. Aceasta este cea mai frumoasă răsplată dată prețiosului om de știință de naționalitate maghiară, care și-a pus toate cunoștințele și capacitatea creatoare în slujba patriei și construirii socialismului. Înalta răsplată l-a fost acordată pentru contribuția dată ca redactor responsabil la editarea volumelor I și II din „Flora R.P.R.", pentru prelucrarea monografică a familiei Crucifere[2]) din volumul III, redactată tot de acad. E. I. Nyárády — ea a fost o sarcină foarte dificilă deoarece aceste plante prezintă caractere foarte asemănătoare din care cauză sînt greu de identificat și descris.

Aceasta ar fi în cîteva cuvinte, munca întreagă, deosebit de grea dar plină de entuziasm, pentru care academicianul E. I. Nyárády a primit Premiul de Stat. Această înaltă prețuire îl face, sînt sigur, să-și sporească eforturile în muncă, iar pe noi, ceilalți botaniști, ne îndeamnă să lucrăm neobosit pentru a merita la rîndul nostru, pe viitor, asemenea răsplătiri.

Această vastă și prețioasă lucrare în 12 volume, cuprinzînd într-o formă unitară marea varietate a inventarului floristic al țării noastre, va ajuta foarte mult munca specialiștilor care, în lipsa ei, au fost nevoiți să se folosească de un determinator mic, mult prea redus apre a putea face față în bune condițiuni cercetărilor floristice și de sistematică ale plantelor.

Primele două volume deja apărute ale lucrării — și la care acad. E. I. Nyárády a contribuit nu numai prin munca de redactor responsabil, dar și prin prelucrarea și redactarea unor însemnate și dificile grupe de plante — prezintă naturaliștilor noștri și tuturor celor care se ocupă cu cunoașterea plantelor și folosirea resurselor vegetale, 500 specii din cele circa 3700 care cresc spontan pe toată întinderea țării, cît și alte numeroase forme de plante cultivate. Pentru toate speciile descrise și bine ilustrate din aceste două volume sînt menționate — atît pentru plantele sălbatice, cît și pentru cele cultivate — stațiunile [1]) de răspîndire pe provincii floristice, precum și pe regiuni și raioane. Volumele sînt cu atît mai prețioase cu cît tuturor plantelor pe care le cuprind li se indică și valoarea economică — posibilitățile viitoare de extindere, aclimatizare și folosire industrială.

În ce privește prelucrarea monografică a familiei Crucifere[2]) din volumul III, redactată tot de acad. E. I. Nyárády — ea a fost o sarcină foarte dificilă deoarece aceste plante prezintă caractere foarte asemănătoare din care cauză sînt greu de identificat și descris.

[1]) Locurile unde a fost semnalată existența și creșterea diferitelor plante.

[2]) Plante care au flori cu patru petale dispuse în cruce.

CE ESTE VINILIN-UL?...

Ton. Moscovici Iulius, inginer la Monetăria de Stat, ne-a rugat să-i răspundem: „Ce este vinilin-ul și la ce anume se poate folosi el"? Pentru a-i răspunde ne-am adresat tov. ing. Raul Mihail, laureat al Premiului de Stat și care face parte din colectivul de ingineri, chimiști și tehnicieni ce a realizat acest nou produs românesc.

Mulți dintre noi am admirat diferite produse de marochinărie, puse în vînzare la noul magazin „Tehnochimia" și am rămas surprinși cînd am auzit că ele sînt confecționate din vinilin. Era un nume nou, ca și produsul pe care-i desemna și care a fost realizat de curînd în țara noastră de un colectiv de ingineri, chimiști și tehnicieni de la Institutul de Cercetări Chimice. Din vinilin se pot fabrica însă nu numai obiecte de marochinărie. El are o nespus de largă utilizare, în nenumărate domenii de activitate. În industria electrotehnică, bunăoară, poate fi folosit mai bine decît cauciucul pentru mantalele izolatoare ale conductorilor electrici, pentru plăci izolatoare, precum și pentru mantalele cablurilor grele, în locul plumbului. În industria chimică, vinilin-ul poate fi întrebuințat cu succes la confecționarea de căptușeli, conducte și robinete rezistente la medii deosebit de corosive, precum și la confecționarea de pompe centrifuge, ventilatoare, garnituri etc. În construcții se pot fabrica din vinilin pardoseli, plăci pentru mese de laboratoare, sifoane de scurgere, chiuvete, și tot din el se pot obține lacuri de calitate, aderente pe lemn, beton, fier. O largă utilizare o are acest material plastic în industria ușurilor de larg consum. De la înlocuitor de piele pînă la talpa de cinci, șase ori mai rezistentă la uzură decît talpa naturală, de la mănuși chirurgicale, pînă la nasturi și fermoare, de la echipament de protecție pînă la jucării și plăci de parchet — vinilin-ul poate fi folosit cu deosebit succes.

Avînd în vedere această largă varietate de utilizări, se poate pune pe drept întrebarea: ce este în fond vinilin-ul și din ce anume se fabrică el?

Vinilin-ul sau policlorura de vinil este o rășină sintetică modernă. Ea se fabrică din două materii prime: acidul clorhidric — un gaz cu miros înțepător, care se obține din sarea de bucătărie — și acetilena — de asemenea un gaz, care se obține fie din carbid, fie printr-un procedeu mai modern pe care îl utilizăm astăzi, din gaz metan. Iată dar că acest material plastic, solid, e născut, cum s-ar spune, din două gaze...

Amestecul de acid clorhidric și acetilenă este trecut printr-un aparat încălzit la 160° pînă la 200°C. Din reacția chimică ce are loc, rezultă clorura de vinil, un gaz incolor și cu miros asemănător cloroformului. Prin diferite procese chimice care urmează apoi, clorura de vinil este transformată în policlorura acestei substanțe, care ar fi — ca să spunem așa — părintele direct al vinilin-ului. Transformarea chimică se petrece prin unirea laolaltă a mai multor molecule de clorură de vinil într-o singură moleculă de policlorură de vinil, care are însă dimensiuni „gigantice" față de proporțiile obișnuite, și anume: circa 1/10.000 mm.

Policlorura astfel obținută nu mai seamănă de fel cu clorura din care s-a născut; ea este un

În vitrinele magazinului „Tehnochimia" sînt expuse produse din vinilin.

corp solid, alb, fără miros și nein flamabil. Prin amestecarea ei cu diferite materiale care-i dau elasticitate, rezistență la temperaturi joase, stabilitate la lumină etc., și prin încălzirea la circa 180°C, rezultă vinilin-ul.

Datorită marii importanțe economice pe care acest produs prezintă, precum și datorită faptului că țara noastră dispune de resursele legate de materii prime necesare fabricării lui, industria acestei rășini sintetice atît de prețioase, va lua o mare dezvoltare.

JOHN BROWN

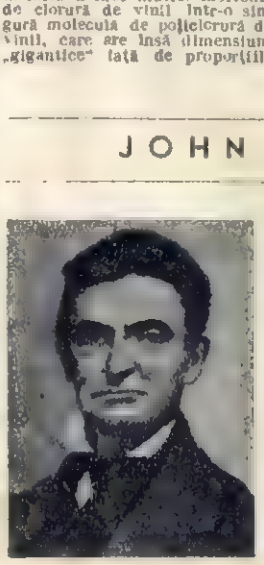

John Brown

„Am citit în calendar că la 2 decembrie s-au împlinit 95 de ani de cînd proprietarii de sclavi din S.U.A. l-au ucis pe John Brown, luptător pentru eliberarea negrilor din America. Aș vrea să cunosc cîteva date din viața sa", ne scria locuitorul Gheorghe Bibiu, funcționar la I.T.B.

Întreaga istorie a Statelor Unite este plină de fapte zguduitoare care vorbesc despre sălbaticele discriminări rasiale îndreptate împotriva negrilor.

Născut în anul 1800, în pragul unui veac de mari frămîntări sociale, încă din tinerețe John Brown a militat pentru abolirea legilor rasiale și a sclavajului, luptînd activ pentru a pune capăt regimului necinstit la care erau supuși în acea vreme sclavii negri din S.U.A. Mic fermier din statul New-York, Brown organizează școli pentru negri și înlesnește trecerea în Canada a sclavilor fugiți de pe plantațiile din sud. În 1855, împreună cu cei cinci fii ai săi, John Brown se află în fruntea luptei armate a fermierilor care se opuneau extinderii sclavagismului în Kansas. Neavînd însă forțe suficiente, aboliționiștii sînt înfrînți. Brown începe atunci pregătirile în vederea unei răscoale generale a sclavilor negri. Nu izbutește să declanșeze răscoala tocmai din cauza lipsei de organizare a negrilor. Cu un mic detașament el reușește totuși să ocupe arsenalul Harpers-Ferry din statul sclavagist Virginia. În timpul asediului arsenalului au fost uciși doi dintre fiii săi, el însuși fiind grav rănit. Căzut în mîna rasiștilor americani, John Brown a fost „judecat" și condamnat la moarte prin spînzurătoare.

Vestea executării lui, în iarna anului 1859, a stîrnit un val de indignare nu numai în rîndurile opiniei publice din S.U.A., dar și dincolo de hotare. Cauza pentru care a luptat John Brown nu a fost părăsită. Dimpotrivă. Ea a ridicat în apărarea ei și mai mulți partizani. Ciocnirile dintre aboliționiști și proprietarii de sclavi au devenit mai frecvente și mai violente pe tot cuprinsul țării. Mișcarea negrilor împotriva sclaviei începu să capete forme mai combative și mai organizate.

Numele lui John Brown a devenit simbol al luptei împotriva discriminărilor rasiale din S.U.A. Faptele vitejești ale lui Brown au fost citate de milioane de negri asupriți din țara dolarului. Unul dintre acești cîntece a devenit imnul militar al armatei statelor nordice în perioada războiului civil din anii 1861—1865. După ce timp de trei secole America de Nord a fost cuibul sclavajului, țara celor mai mari atrocități cărora le-au căzut victimă nu mai puțin de 40 milioane de negri, războiul civil din 1861—1865 obține, oficial, desființarea sclaviei, fiul căruia l-a închinat întreaga sa viață John Brown. Această victorie n-a dus însă decît la eliberarea formală a negrilor. Politica de discriminări rasiale a căpătat noi aspecte, din ce în ce mai sălbatice, atunci cînd ea a devenit politica oficială a monopoliștilor americani. Dar o dată cu aceasta, lupta împotriva acestei politici devine mai dîrză, cuprinzînd mase mai largi de oameni cinstiți din lumea întreagă.

OASPEȚI DE IARNĂ

Tovarășul Chivu Gheorghe, mecanic la mina de aur din Caracal, ne-a cerut să aflăm în revista care sînt păsările ce vin în timpul iernii pe meleagurile noastre.

La această întrebare a răspuns ton. profesor universitar Raul Călinescu.

În timpul iernii, toate păsările care fac vara podoaba și încîntarea pădurilor noastre dispar. Mai credincioase locului în care s-au născut, rămîn să petrecă iarna cu noi doar ciurile, cotofanele, gaițele, alunarii, vrăbiile, pițigoii și ciocănitoarele.

Pe măsură ce iarna se-ntețește și gerul devine mai aspru, apar însă noi figuri de oaspeți întîrziați, neobișnuiți pe meleagurile noastre. Ei vin la noi din ținuturile cele mai nordice ale Europei și Asiei, din taiga și chiar din tundră, unde iarna este mult mai aprigă ca la noi și unde hrana lor obișnuită se găsește în această perioadă și mai greu decît de obicei.

Dintre crainicii gerului care poposesc la noi iarna se numără: gaița de munte cu cioc subțire și forfecuța roșie, ce cuibărește prin pădurile de pin din Siberia. Cinteza de iarnă sosește la noi chiar din octombrie și ne părăsește prin martie. Cînd zăpada e mare și gerul năprasnic vine, împreună cu presurile și sticleții, în grădini și prin sate unde se hrănește cu diferite resturi aflate în cale. Presura de iarnă ne vizitează și ea în iernile grele. Pemelele și păsările mai tinere au o tendință mai accentuată de a emigra spre sud decît masculii adulți, care nu se despart cu ușurință de locurile cuibăritului, alese și cucerite prin luptă.

Dar cei mai interesant dintre toți crainicii gerului care vin iarna pe meleagurile noastre, este mătăsarul, pasăre boreală ce trăiește în ținuturile circumpolare ale Eurasiei, în pădurile de pini, unde își face în iunie un cuib de licheni și de muschi între rămurile copacilor. E o pasăre frumoasă de o culoare ciocolatie-roză, cu pete mici roșii și galbene pe aripi și cu un moț pe cap. Priviți de departe, copacii acoperiți cu mătăsari par niște arbori înfloriți feeric.

Păcurile de copaci și tufele bogate în boabe și semințe pot

Mătăsarul

UN NOU VOLUM DE POEZII ÎN LIMBA GERMANĂ

Tov. Martin Matsch, maistru la secția imprimerie a fabricii „Industria Bumbacului A" din București, printr-o scrisoare adresată redacției, ne întreabă ce culegere de versuri în limba germană a mai apărut în ultima vreme în R.P.R. și ce cuprinde ea.

Pentru a răspunde acestei cereri ne-am adresat tovarășului H. Lamm, redactor la secția pentru literatură germană din E.S.P.L.A.

Poezia germană din țara noastră s-a îmbogățit de curînd cu culegerea de versuri „In seiner Vielfalt singt das Leben" („Viața își cîntă din plin") de Lotte Berg, scriitoare ce aparține grupului de scriitori germani din Bucovina.

Apariția acestei culegeri de versuri ale unei poete de talent, încă necunoscută publicului cititor — îndată după publicarea lucrărilor dramatice valoroase „Giordano Bruno" de Georg Scherg și „Olarii din Agnethendorf" de Erwin Wittstock — arată că literatura în limba germană din țara noastră dobîndește noi izbînzi. Într-o formă artistică simplă, poeziile Lottei Berg merg datorită conținutului lor pătruns de ideile umanismului comunist, drept, la inima tuturor celor care astăzi pun umărul la construcția societății socialiste în Republica Populară Română.

Culegerea cuprinde trei cicluri: în primul, „Im Marschschritt der Zeit" (În pas cu vremea), poeta își exprimă în versuri viguroase, pline de sinceritate, atașamentul față de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și de Uniunea Sovietică și creionează cu talent figuri de oameni ai muncii („Fruntașul" „Tînărul turnător", „Brigadieri de pe șantierul stadionului", „Brigadă de femei",

„Contabilul"). Emoționantă este poezia „Ziua eliberării", în care poeta înfățișează intrarea trupelor sovietice eliberatoare într-un orășel din Ardeal. O dată cu ea trăiin sentimentele unei tinere fete germane, care simte că ostașii aceștia aduc și oamenilor simpli germani pacea și libertatea. Ciclul se încheie cu sonetele „Către poeți", în care Lotte Berg sfătuiește pe poeți să nu încerce să se îndepărteze de viață, căci vor ajunge la impas. Poetul să-și închine cîntul său tinereții, vieții noi, oamenilor care înalță zilnic noi drapele victorioase.

Al doilea ciclu „Und es wird Friede sein" (Și va fi pace) are drept motto strofa finală din frumoasa poezie cu același titlu a lui Hans Kehrer. Poeta își exprimă încrederea de nezdruncinat în superioritatea forțelor păcii.

Din acest ciclu relevăm schița în versuri „O vizită de duminică", în care este demascat în mod convingător falsul principiu burghez al unității naționale.

Același patron care în vremile pentru tăbădenuna apuse abia își răspundea la salut, vine acum în vizită la tine acasă și caută să-ți trezească mila și solidaritatea.

El e foarte mirat că nu găsește nici o înțelegere din partea ta. Oare nu asculți știrile la radio? „Ar trebui să știi doar că războiul este iminent și că lucrurile se vor schimba." El aruncă o privire mirată asupra aparatului de radio. Acesta pare și el foarte surprins. Ți nu știe nimic de toate acestea. E atît de nou! Tu l-ai cumpărat din banii ultimei prime pe care ai primit-o la întreprindere. Și cînd musafirul nepoftit vede că tu nu ești de cîștigat pentru cauza lui, declară că de fapt nici nu a făcut niciodată politică și nici acum nu face. Și tu ești bucuros cînd acest musafir dintr-o altă lume a plecat; deschizi aparatul de radio și asculți emisiunea germană a postului de radio Rominia, care-ți vorbește despre oameni cu care tu cauți să semeni, care-și consacră toate puterile luptei pentru fericirea poporului.

Al treilea ciclu „Er und Sie" (El și ea), conține poezii de dragoste și pasteluri, care exprimă dragostea de viață și de oameni a poetei.

Poeziile Lottei Berg din această culegere se caracterizează prin plinătatea imaginilor poetice, prin adîncimea ideilor, prin frumusețea limbii, prin emoția artistică pe care o transmit cititorului și printr-o tematică strîns legată de viață, de realitățile noi din patria noastră.

Ajuns la capătul lecturii, cititorul regretă că placheta aceasta de versuri nu este mai voluminoasă. El are sentimentul de a se despărți de un prieten, care i-a dat sfaturi prețioase ce-l ajută să meargă pe drumul cel just, drumul care duce spre tinerețea lumii.

Aparițiile mătăsarilor sînt destul de neregulate și se înregistrează numai în iernile geroase.

Știrile cele mai vechi asupra ivirilor de mătăsari au fost înregistrate la noi în 1877 (Dobrogea). De atunci au fost văzuți în Moldova (1881), din nou în Dobrogea (1898), în Muntenia (1903-1904) — iar mai recent la Mizil și Iași (1924), Craiova, Timișoara și Orașul Stalin (1928), Poienari, raionul Tg. Jiu (1937), Lupeni, raionul Petroșani (1951).

În iarna aprigă a anului 1953-1954, mătăsarii au venit la noi în stoluri numeroase, în diferite puncte ale țării, zburînd chiar și mai la sud, în R.P. Bulgaria.

În afară de păsările cîntătoare amintite mai sus, apar la noi și unele păsări nordice de baltă, ca, de pildă, unele gîște și rațe unii corcodei și fundaci circumpolari, urmați de ulul încălțat.

Toate aceste păsări care-și petrec iarna în ținuturile noastre, se retrag primăvara spre miază-noapte.

CE ESTE NOU ÎN FOLCLOR?

Mai mulți cititori ai revistei, printre care și tovarășul Larric Ion, tehnician la fabrica „Cauciucul Quadrat" din București, ne întreabă: „Ce este nou în folclorul patriei noastre?"

Folclorul, ca oglindire artistică a realității sociale, este nu numai un răsunet al trecutului ci, în același timp, și o voce puternică a prezentului. Fiecare etapă de dezvoltare a societății a dat naștere la producțiuni artistice populare specifice, în care se pot recunoaște trăsăturile esențiale ale epocii de zămislire.

Această calitate a folclorului decurge din faptul că el este strîns legat de viața colectivului care îl creează. Folclorul nu este închistat, ci, prin circulație de la om la om, din generație în generație, suferă schimbări potrivit felului de a gîndi și a simți al noilor creatori, încadrîndu-se în noile realități de viață ale fiecărei generații. De aceea folclorul are întotdeauna un caracter puternic de contemporaneitate.

În același timp, prin circulație largă, folclorul este supus unui proces continuu de șlefuire și selecționare, care face ca în decursul multor ani să se ajungă la creații artistice permanente, deosebit de valoroase. Acestea alcătuiesc comoara neprețuită a moștenirii artistice populare în care sînt oglindite năzuințele spre mai bine și frumos, trecute peste veacuri, ale maselor asuprite.

După 23 August 1944, pe măsură ce aveau loc transformările fundamentale ce au survenit în viața poporului nostru, au putut fi observate cu ineîndre și aparițiile elementelor noi în folclor.

Ințoarcea însă nu s-a făcut dintr-o dată, ci cu încetul, accentuîndu-se pe măsură ce noile realități devin din ce în ce mai clare în mentalitatea maselor largi populare.

Cercetînd folclorul actual observăm că, deși tematica lui este foarte variată, ea se axează totuși pe oglindirea muncii creatoare al cărei țel este construirea socialismului.

Roșioară fragă /Republică dragă /Fii mîndră și cîntă/ Și privește-n lunci/ Sute de tractoare/ Sîrălucesc la soare/ Ară ne-ncetat/ Brazde-n lung și-n lat/ Și acum țăranul/ Își seceră lanul/ Spic de grîu bogat /Bucuriе-n sat /Uite fabrica /A pornit și ea...
(Jiluva, reg. București)

Mon entul istoric al eliberării țării noastre s-a înscris în cîntecele vii ale poporului: „A venit o zi frumoasă /pentru țărișoara noastră/ frumoasă ca florі de tei/ August douăzeci și trei". (comuna Petrcșnița, raionul Caransebeș, reg. Timișoara)

Alte cîntece sînt închinate rodului conducător al Partidului, exprimînd încrederea și recunoștința poporului muncitor față de avang rda organizată a clasei muncitoare: „Țară nouă construim/ Țară nouă, piept de munte/ Că Partidul merge-n frunte". (comuna Cărbunești, raionul Tg. Jiu, reg. Craiova)

Urmărind culegerile de cîntece noi populare, vedem cum tematica se îmbogățește necontenit, legată de viață și de frămîntările poporului muncitor, străbătută de bucuria vieții noi, de încrederea în alianța dintre muncitorime și țărănimea muncitoare. Aceste teme sînt realizate în imagini artistice reușite și cu mare putere generalizatoare.

Desigur, însă, că multe cîntece noi nu au fost perfect realizate. Ele trebuie să treacă prin șlefuirea timpului și a circulației, însă unele din ele sînt adevărate creații artistice.

Este surprinzător de sugestivă mișcarea crescîndă a versurilor următoare, în care se reflectă munca plină de avînt a țăranimii din gospodăriile colective: „Duduie mașinile/ Și răsună văile/ Să trelere stîlle S-aducă luminile/ Să mărim bambarele Să cuprindă cerele Cu grîul ca soarele". (Tg. Jiu, reg. Craiova)

Conținutul nou n-a pătruns numai în cîntecele lirice, unde noul este mai evident și mai des întîlnit, ci și în basme, în care aflăm aspecte ale cuceririlor tehnicii de azi, precum și în jocuri, ghicitori, strigături etc.

Acest nou conținut al folclorului este reliefat și prin mijloacele melodice ale muzicii populare. Melodia cîntecul nou exprimă, prin dinamismul ei, elan, optimism, hotărîre. Imaginile muzicale ale cîntecului nou prezintă un suflu mai larg, o atmosferă mai luminoasă. Într-un cuvînt, o nouă ambianță melodică de o expresivitate nouă. O trăsătură deosebit de caracteristică a cîntecului nou o constituie faptul că se impune tot mai mult cîntecul liric de formă strofică, față de genurile muzicale mai vechi, cum ar fi balada și doina.

Orchestra „Barbu Lăutaru"

În practica folclorică se constată că producțiile populare au luat un avînt nemaiîntîlnit și datorită mișcării artistice de amatori, care impun modificări structurale în compoziția și tehnica folclorică.

În concluzie, putem afirma că folclorul actual al patriei noastre se află într-o etapă calitativ nouă, pentru că, după eliberarea țării, s-a produs însăși schimbarea naturii sociale a folclorului. Pînă la 23 August 1944 folclorul era creația maselor asuprite și exploatate. După cotitura istorică din viața țării noastre, folclorul a devenit creația unui popor învingător, constructor activ al socialismului și apărător al păcii.

PE CE SE BAZEAZĂ MULSUL SISTEMATIC AL VACILOR

Tov. Manolescu Marin, frezor-lăcătuș la fabrica de ițe „Pionierul" din București, dorește să știe care este baza științifică a mulsului sistematic la vaci. Pentru a-i răspunde, ne-am adresat tov. conf. univ. dr. I. Fișteag, de la Facultatea de zootehnie din București.

Știința și experiența zootehnică înaintată, bazată pe concepția michurinistă și pavlovistă asupra posibilității dirijării organismului animalelor și a producției lor, asupra interdependenței dintre mediu și organism și a rolului sistemului nervos în reglarea funcțiunilor acestuia, au elaborat printre altele și metoda mulsului științific. Această metodă, constînd din mulsul și masajul ugerului, sistematic aplicate, determină multiplicarea elementelor productive ale acestui organ și intensifică activitatea și ritmul lui funcțional, asigurînd sporirea producției de lapte.

Care este baza științifică a principalelor reguli ale mulsului și masajului sistematic? Cunoscîndu-se că secretarea și eliberarea laptelui sînt acte reflexe, regulile stabilite pentru mulsul metodic se bazează în mare măsură pe cunoașterea, stăpînirea și dirijarea reflexelor condiționate, determinate în mod conștient de om, asupra animalului. Astfel, înainte de muls se face masajul ugerului, operație care determină pe cale reflexă o încordare specifică a acestuia: fibrele musculare și elastice ale ugerului se contractă puternic și acest fapt favorizează mulgerea mai ușoară și completă. Cum însă această încordare durează puțin timp (5-8 minute), mulsul laptelui trebuie să se facă rapid, energic și fără întrerupere. Dacă aceste condiții nu sînt respectate, încordarea ugerului dispare înainte de terminarea mulsului, și scoaterea restului de lapte se face greu și incomplet. Or, important este ca mulsul să fie făcut complet, adică pînă la ultima picătură, deoarece laptele mulș la urmă este de 2-3 ori mai gras decît cel obținut în prima parte a mulsorii.

Mulsul făcut în permanență, la ore fixe și de către același mulgător, creează de asemenea o serie de reflexe condiționate, a căror respectare favorizează elaborarea laptelui și mulgerea ușoară. O altă condiție importantă pentru sporirea producției de lapte este frecvența optimă a mulgerii, adică folosirea numărului cel mai potrivit de mulsori pe zi. Acesta trebuie stabilit pentru fiecare vacă în parte, în raport cu mărimea ugerului, cu producția de lapte, cu vîrsta, rasa vacii și stadiul de lactație în care se află. În general însă, mulsul mai des asigură sporirea cantitativă a laptelui și obținerea unui lapte mai gras, datorită faptului că operația mulsului determină o activitate mai intensă a ugerului, ritmul de secreție fiind mai viu atunci cînd ugerul nu este plin. Pentru ca vaca să dea o producție sporită de lapte, pe lîngă regulile principale privitoare la mulsul sistematic mai trebuie îndeplinită o serie întreagă de condiții ca: menținerea liniștei în grajd, comportarea blîndă, nefurajrea vacii în timpul mulsului etc.

TEZAURUL DE LA SÎNCRĂIENI

...S-a întîmplat prin părțile Ciucului, cu mai bine de două mii de ani în urmă. În rîndurile populației dacice, care se adăpostea în acele [illegible] străjuite de codrii fără sfîrșit ai Carpaților, era mare fierbere. Vestea morții lui Burebista era încă vie în amintirea oamenilor, cînd se zvoni că se apropie un trib de războinici, rîvnind la avutul lor. „Să punem grabnic la adăpost comoara" — spuse un dac cu fruntea încrețită, cu plete și barba încărunțite de vreme. La vorbele lui înțelepte, fu adus în grabă un vas de lut. Și-atunci sub oamenii pușcră cu grijă comoara — cupe de argint, brățări, agrafe, monede. Apoi, în tăcerea nopții, bătrînul dac, înconjurat de tovarășii lui, alese un ascunziș între stînci și săpară cu toții o groapă în care puseră vasul.

Întunericul s-a lăsat ca un val asupra comorii...

S-a întîmplat într-o dimineață din zilele noastre, la poalele stîncilor înalte ce veghează ca niște uriași cariera de piatră de la Sîncrăieni-Ciuc. Un grup de muncitori de la întreprinderea industrială raională „7 Noiembrie" lucrau la dinamitarea unei stînci. Au aranjat totul, s-au depărtat și în aerul limpede al dimineții explozia a răbufnit aprig, prelungindu-și ecoul peste vîrfurile înălțimilor. Curînd, cînd muncitorii s-au înapoiat să cerceteze rezultatele, au zărit ceva neobișnuit: rămășițele unui vas mare de lut, și, alături de ele, niște obiecte ciudate, cărora razele soarelui le dădeau strălucirea de oglindă. Uimiți, oamenii au anunțat de îndată autoritățile. S-a constatat că obiectele ieșite la iveală au o mare valoare istorică și s-au făcut imediat cercetări la fața locului, sub îndrumarea lui Kovács Dénes, directorul Muzeului raional din Miercurea-Ciuc. Curînd în această așezare dacică de la Sîncrăieni, s-au întreprins temeinice săpături arheologice de către Muzeul Național de antichități al Academiei R.P.R. în colaborare cu Muzeul regional

...Iată cum comoara, îngropată în noaptea de acum două mii de ani, a revăzut lumina soarelui, într-o dimineață din anii noștri...

*

Tezaurul de la Sîncrăieni se află acum în muzeul din Miercurea-Ciuc. După cum au stabilit cercetătorii științifici, el aparține culturii materiale a populației dacice, din timpul celei de a doua faze a epocii fierului. După toate probabilitățile, tezaurul a fost îngropat în ajunul unor lupte duse între diferite triburi dacice, după moartea lui Burebista, sau înaintea unui atac din partea unui dușman dinafară.

Tezaurul se compune din cincisprezece cupe de argint, cu și fără bază, două brățări de argint cu capetele în formă de șarpe, o agrafă cu spirală și două monede de argint. Două din cupele de argint indică, prin forma lor emisferică, analogii cu cupele deliene, cunoscute din străvechea așezare dacică de la Crăsani. Alte două cupe sînt analoage cu cele cunoscute din tezaurul dacic găsit la Herăstrău și cu cele de la Muzeul Național de antichități din București. Celelalte cupe prezintă analogii cu cele aparținînd culturii greco-romane. În ce privește ornamentele geometrice ale unora dintre cupe, ele sînt cele cunoscute ca aparținînd epocii bronzului și primei faze a epocii fierului.

Brățările de argint sînt caracteristice bijuteriilor dacice de influență greco-scitică, iar prelucrarea lor, ca și a agrafei de argint, arată că au fost confecționate în secolul I înaintea erei noastre.

Una dintre monedele aflate la Sîncrăieni este o drahmă din orașul Dyrrachium (sec. III-II, înaintea erei noastre), iar cealaltă este o tetradrahmă din orașul Thasos.

*

Iată cum, datorită eforturilor comune ale muncitorilor și ale oamenilor noștri de știință, dispar, una cîte una, petele albe de pe harta istorică a țării noastre, dărîmînd tezele veninoase ale istoriografilor burghezi.

Pe baza tezaurului de la Sîncraieni și a altor cercetări arheologice întreprinse în ultimii ani în Regiunea Autonomă Maghiară, se pot trage cîteva concluzii foarte importante pentru clarificarea unor probleme de istorie. Astfel, este foarte probabil că în aceste părți ale țării noastre a locuit un trib dacic, care se pare că a făcut parte din marea uniune de triburi dacice cu centrul în regiunea Hunedoara. Aspectul culturii materiale a acestui trib arată o strînsă legătura îndeosebi cu cultura materială a populației dacice de dincolo de Carpați și mai puțin cu cea a triburilor din restul Transilvaniei.

O parte din populația dacică a acestei regiuni, și anume cea din părțile ei estice, nu a fost subjugată de cotropitorii romani. Acest fapt reiese și din materialul arheologic scos la iveală în ultimii ani, cu prilejul săpăturilor de la Jigodin, raionul Ciuc; material care dovedește continuitatea existenței acestui trib pînă în sec. al III-lea și al IV-lea al erei noastre.

Tezaurul de la Sîncrăieni, ca și celelalte comori arheologice scoase la iveală din adîncurile pămîntului, aparțin astăzi poporului muncitor, ajutîndu-l să-și cunoască istoria străveche.

Ș. I.
Tg. Mureș

Tezaurul de la Sîncrăieni, care se află azi în Muzeul raional din Miercurea-Ciuc

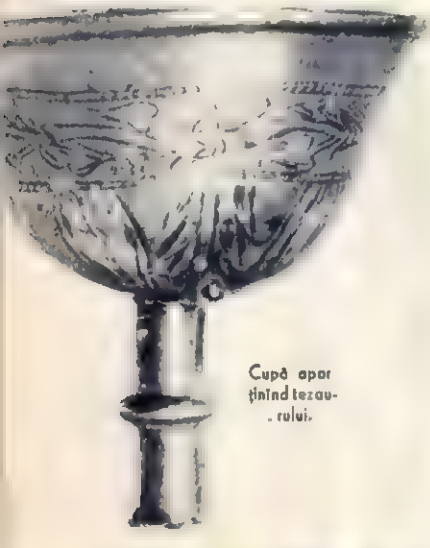

Cupă aparținînd tezaurului.

Pe locul în care s-a găsit tezaurul se fac astăzi cercetări, sub conducerea tov. Kovács Dénes, directorul Muzeului din Miercurea-Ciuc. ←

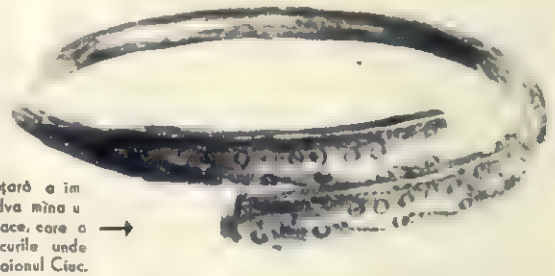

Această brățară a împodobit cîndva mîna unei femei dace, care a trăit prin locurile unde se află azi raionul Ciuc. →

Fiii lui Adam Swiridek

Note de drum din Polonia nouă

de V. BÎRLĂDEANU

Ilustrații de N. POPESCU

...Printre furnale plutește necontenit o pulbere vînătă, ca o ceață, deasupra furnalelor se înalță un fum dens, cenușiu-albastru, aerul e fierbinte, zgomotul înfundat seamănă cu al bulbonelor unei ape subterane.

Lîngă unul dintre acești uriași de foc, l-am cunoscut pe Adam Swiridek. N-aș putea spune că cunoștința noastră l-a bucurat prea mult. A ridicat viziera cenușie de pe ochii obosiți, a dat scurt din cap a salut și s-a întors apoi din nou către furnaliști. Le-a dat o comandă, a urmărit executarea ei, apoi s-a îndreptat spre birou. Părea închis, mohorît.

Secretarul comitetului de partid al uzinei, Albert Golemba, ne vorbise înainte despre Adam Swiridek cu cuvinte calde, ca despre unul dintre cei mai vechi comuniști ai uzinei și ca despre unul dintre cei mai buni secretari de organizație de bază. Cum Adam Swiridek nu arăta a fi prea vorbireț, pentru a afla totuși cîte ceva despre acest om masiv ca un pisc din Tatra, cu părul cărunt și mare ca o uriașă cunună albă, am fost nevoiți să ne adresăm altora.

- Adam Swiridek? se uită drept în ochii noștri un bătrînel slăbuț și vioi, inginerul Henryk Krassovsky, pe chipul căruia distingeam numai niște ochi imenși și limpezi, în care se reflecta, ca într-un seismograf extrem de sensibil, fiecare mișcare, cît de neînsemnată, a sufletului.

A clipit bătrînelul o vreme din pleoapele subțiri, parcă de țiplă, apoi a început să istorisească cu iuțeala, nevrînd să piardă din timpul atît de prețios:

- Îl cunosc pe Adam de patruzeci de ani, de cînd a venit flăcău de la sat, aici la furnale. În uriașii ăștia e și ceva din sufletul lui Adam. Erau ani cînd ne săturam pînă-n gît de viața cîinească cu care ne fericiau capitaliștii. Dar niciodată Adam Swiridek n-a părăsit uzina. Niciodată n-a gîndit că ar putea fi și altfel de viață decît aceea trăită lîngă furnal, în aerul fierbinte ca jarul. A ajuns să cunoască furnalul mai bine decît își cunoaște un medic pacientul preferat. Și a cîștigat o autoritate și o dragoste în rîndurile furnaliștilor de care se bucură puțini oameni. Prin anii 1930-1935, cînd concernul care stăpînea uzina a aruncat pe drumuri mii de muncitori, Swiridek a fost unul dintre conducătorii grevelor de protest. În anii aceia Adam mai era încă pradă amăgirilor social-democrate. Dar crunta realitate i-a risipit iluziile. A înțeles adevărul cel mai de seamă al vremii noastre. Și a devenit comunist...

Krassovsky a tăcut o clipă, ștergîndu-și ochelarii aburiți.

– Era greu pe vremea aceea să fii comunist. Nu uita că orașul nostru se afla în acea parte a Sileziei asupra căreia stăpîneau junkerii hitleriști. Partidul lucra în cea mai adîncă ilegalitate. Adam Swiridek și-a pus nu o dată viața în pericol, organizînd sabotarea producției furnalului. În anii domniei hitleriștilor, și mai ales în timpul războiului, furnalul mai mult stătea decît dădea producție... Un maistru atît de experimentat ca Swiridek știa să găsească întotdeauna o mie și una de pricini tehnice care să ceară neîntîrziat noi reparații la furnal...

— Inginerul Krassovsky uită să spună — se amestecă în discuție secretarul organizației de partid a uzinei — că pe Swiridek îl ajutau în găsirea acestor o mie și una de pricini și cîțiva ingineri și tehnicieni... Tot comuniști... Pe unul dintre ei îl chema chiar Henryk Krassovsky...

- Despre Adam Swiridek de acum — îl întrerupse inginerul, azvîrlindu-i o privire supărată — ce să vă mai spun? Trăiește în anii aceștia, de la eliberarea Sileziei, o a doua tinerețe. Dacă și înainte vreme își legase viața de furnal, apoi acum nici nu mai poți deosebi: trăiește viața lui sau a furnalului? Sînt perioade cînd zile și nopți de-a rîndul nu-l poți desprinde nici cu macaraua de furnal. Mi-aduc aminte că acum doi ani, cînd s-a automatizat complet încărcarea furnalului, Adam Swiridek — deși n-avea nici în clin, nici în mînecă cu operația de încărcare — nu s-a mișcat de aici zece zile și zece nopți. După terminarea schimbului, se înhăma la cele mai grele munci legate de punerea la punct a noilor instalații de încărcare automată. Îmi spunea uneori: „Nu e timpul, Henryk, să facem pe bătrînii. E o vreme tînără..."

Am cutezat o întrebare:

– Întotdeauna tovarășul Swiridek e la fel de morocănos?

Inginerul Krassovsky m-a privit drept în ochi.

- - Nu ..

Apoi a adăugat pe gînduri:

Sînt doar cîteva luni de cînd... Dar nu mai bine să-ți povestească însuși Adam Swiridek.

★

Sînt scriitori care dovedesc o dexteritate deosebită în zugrăvirea tablourilor idilice. În romanele sau nuvelele lor lupta omului pentru o viață nouă e un drum neted, asfaltat, pe care circulă doar limuzine elegante sau, în cel mai rău caz, motociclete ultrarapide.

E un adevăr banal că realitatea se înfățișează mult mai complexă. Dar cu greu poți bănui uneori ce complexitate ating unele din aspectele luptei pentru un viitor fericit.

Astfel de gînduri îmi treceau prin minte, în timp ce ascultam povestea profundei drame sufletești a bătrînului furnalist Adam Swiridek, istorisită cu voce domoală, înfundată, de însuși eroul ei.

...Trăia odată în micul orășel silezian o familie ca multe altele: tatăl muncea la furnale, mama spăla rufe pe la casele bogaților, copilul lor, un băiețel blond și bucălat, pe nume Erzy, alerga toată ziua prin curte, se hîrjonea cu alți

Mărimea globală a producției industriale, este astăzi cu aproape patru ori mai mare ca în 1938. Din acest punct de vedere R. P. Polonă se găsește astăzi pe locul al cincilea în Europa după U.R.S.S., Anglia, Germania occidentală și Franța. →

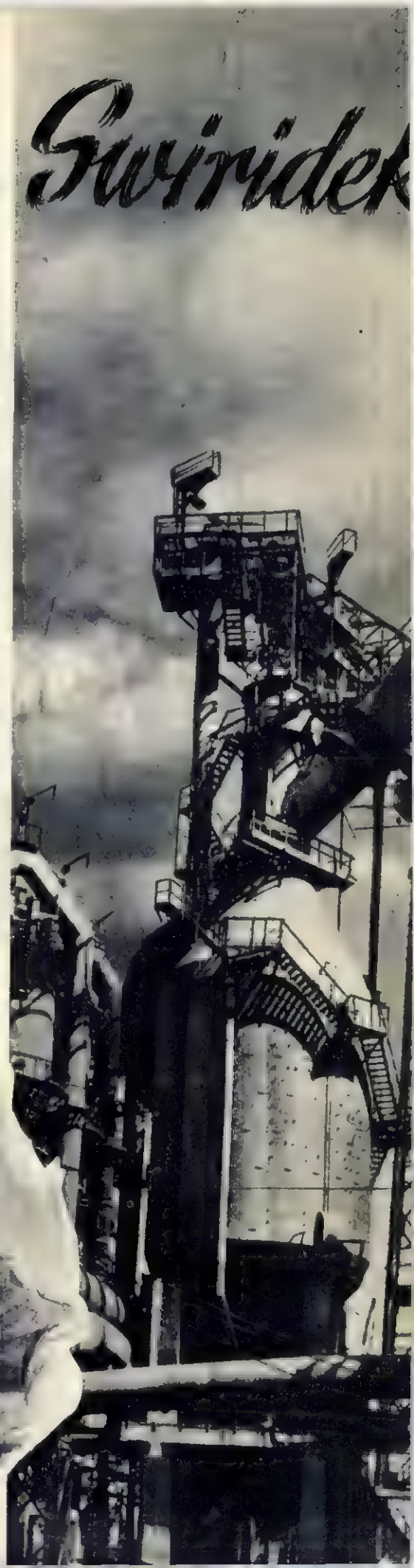

copii de vîrsta lui. Viața curgea în mahalaua mizeră ca o leșie murdară. Puține bucurii, necazuri multe. Dar și mai multe — nădejdile...

Pe nesimțite — așa cum se întîmplă în viață — blondul și bucălatul Erzy a crescut, a devenit un flăcău înalt, spătos, care semăna mult și la chip, și la voinicie cu taică-său.

Într-o bună zi tatăl — care devenise între timp comunist — a scrutat mai adînc sufletul fiului său și a descoperit ceva de care i s-a făcut groază: o buruiană cumplită, care năpădise cu putregaiul ei cîmpul fertil al sufletului tineresc. Erzy devenise hitlerist, membru activ al bandelor de haidamaci din „hitlerjugend". Otrava infiltrată ani de-a rîndul în școală măcinase totce era bun în inima tînărului. Erzy mărșăluia acum, ca un robot, în „pas de gîscă", la demonstrațiile fasciste, se încingea mîndru cu curele în diagonală, lua parte la devastări și bătăi, aprindea cu plăcere în piețele publice cărțile lui Heine și Mickiewicz, Balzac și Tolstoi.

Zile de-a rîndul tatăl s-a străduit să smulgă buruiana din sufletul lui Erzy. I-a arătat în cuvinte simple, calde, omenești, pe care numai un părinte e în stare să le rostească, prăpastia spre care se îndreaptă orbește. Totul a fost în zadar. Era prea tîrziu. Ceea ce furnalistul nu făcuse ani de-a rîndul—istovit de munca chinuitoare dar, totodată, pătruns și de gîndul ușuratic că viața îl va educa de la sine pe Erzy — nu se mai putea face în cîteva săptămîni.

Erzy a părăsit într-o bună zi casa părintească, înrolîndu-se în rîndurile călăilor SS. Din clipa aceea, furnalistul și-a smuls fiul din inimă. A fost greu, dar a simțit că nu poate alt fel. Tatăl și fiul se aflau pe baricade diferite, față în față.

A început războiul. Erzy a străbătut fronturile cu batalioanele de călăi și tîlhari SS. El însuși devenise un cinic călău și tîlhar.

În anii aceia mama lui Erzy, spălătoreasa care își storsese viața, ca pe o rufă, în albiile bogătașilor, pentru a aduce un codru de pîine mai mult și o haină mai bună băiețelului blond și bucălat, s-a stins de durere și de rușine.

Într-o zi, furnalistul a primit vestea că fiul său a murit pe frontul din Italia. Masacrînd și tîlhărind. Ca un credincios discipol al führerului. Ca un nemernic. Furnalistul îl socotea de mult mort pentru el.

Au trecut ani. Ani mulți. Silezia a fost eliberată, devenind inima industrială a noii Polonii. Poporul, în bătălii grele, și-a cucerit libertatea, a devenit stăpîn în propria sa țară, stăpîn pe destinele sale. Furnalistul e azi un om bătrîn, înconjurat de dragostea și stima tovarășilor săi. Rana adîncă din inimă s-a cicatrizat. Iubește furnalul. Iubește uzina. Îi iubește pe oamenii uzinei. Și-ar da și viața pentru fiecare dintre ei în parte. Muncește în uzină pînă la

neștire. În asta vede el contribuția sa la triumful vieții noi.

... Sînt cîteva luni de-atunci. Într-o zi bătrînul furnalist a citit într-un ziar o știre despre întemeierea în Bonnul adenauerist a unei noi asociații revanșarde, „Uniunea germanilor silezieni", al cărei țel e: „recăpătarea pămînturilor germane cotropite de polonezi". Cînd a citit numele unuia dintre conducătorii asociației, s-a simțit parcă izbit cu o măciucă în moalele capului. S-a frecat minute în șir la ochi, citind și recitind numele. Da, nu putea fi îndoială, era numele fiului său. Erzy trăia. Trăia și își continua mîrșăviile. Făcea spume la gură, amenințînd propriul său popor că-l va trece prin foc și sabie. Propriul său popor? Nu, Erzy n-a fost niciodată polonez. S-a socotit, și poate se mai socotește neamț. Dar nici neamț nu e. E la fel de dușman poporului german, pe cît e de dușman poporului polonez. E din scursura fără neam a societății capitaliste, din care monopoliștii își recrutează gangsterii și politicienii, scribii și demagogii.

Rana, de mult cicatrizată, s-a redeschis. Furnalistul s-a simțit cuprins de o rușine fără margini. Erzy, fiul lui, e un ticălos, un vrăjmaș sîngeros al noii Polonii. Zile de-a rîndul a umblat prin uzină ca un bolnav de malarie. Îl treceau friguri. Nu îndrăznea să privească oamenii în ochi. Fugea de toți. Chiar și de cei mai apropiați prieteni.

Într-o seară, cînd văpăile furnalelor luminau cu lumina lor trandafirie cerul întunecat, s-a apropiat de bătrînul furnalist secretarul comitetului de partid al uzinei, un tînăr cu priviri visătoare, cu fruntea boltită de înțelepți. L-a întrebat de sănătate. L-a întrebat de mersul producției. Apoi i-a spus așa, ca într-o doară.

— Lupta e grea. E grea deoarece e o luptă pentru o viață cum n-a mai trăit omenirea. Se întîmplă, în lupta asta, să se ciocnească părinți și copii. Bătălia asta cuprinde uneori nu numai popoare, ci și familii. E în firea lucrurilor. Pentru asta n-au de ce să se rușineze cei care apără cauza dreaptă...

Secretarul și-a întors apoi chipul, luminat de flăcări, către bătrînul maistru:

— Ai pierdut un fiu, dar ai aici, în uzină, alți zece, o sută, o mie. Cîtor generații de furnaliști care ne fac cinste, nu le-ai arătat calea în meserie și în viață, cu mîinile astea mari și bătătorite! Toți aceștia sînt fiii dumitale...

★

Adam Swiridek și-a isprăvit povestirea. A rămas cu ochii ațintiți în gol. De pe chipul lui a dispărut expresia închisă, morocănoasă, așa cum se risipesc norii de pe cerul de vară, goniți de vîntul înălțimilor.

Am ieșit din încăperea în care stătuserăm de vorbă. Ne-a întîmpinat din nou uzina, cu zgomot și fum, cu văpăi și oameni.

În calea noastră s-au ivit doi tineri veseli, cu părul ciufulit. I-au făcut semne de bucurie maistrului:

— 120 la sută pe ziua de azi, i-a strigat cel mai înalt și mai slab dintre ei.

— 125 la sută, a strigat și mai puternic celălalt. L-am întrecut...

Adam Swiridek le-a răspuns cu un zîmbet cald, învăluitor, de părinte. S-a întors apoi către mine:

— Sînt numai cinci ani de cînd i-am învățat meseria...

Apoi, cu veselie:

— Fiii mei...

DIN LIRICA POLONĂ CONTEMPORANĂ

POEZIA

de Wladislaw BRONIEWSKI

Tu vii ca o noapte de mai, călătoare,
O noapte ce-și face cuibușu-ntre flori,
Au vorbele tale mireasmă de floare
Și somnul plutește cu luna, prin nori.

Tu treci liniștită prin noaptea înaltă
În care doar frunza adie ușor,
O ploaie de vorbe duioase te scaldă,
Ești plină de taină, de visuri, de dor.

Puțin, prea puțin ne aduci, poezie!
Vorbele-ți dulci ne-nșală și mint!
Tu adu-ne-n piept răsuflarea cea vie,
De umeri ne prinde aripi de argint!

Sînt vorbe puține, șoptite cu teamă,
Sînt searbede, reci, pentru ce-avem de spus.
Tu sună asaltul în goarna de-aramă
Și-avîntă-ne-n luptă cu inima sus!

De, e pentru om, undeva, bucurie
Și-un trai minunat va afla, fericit.
Cuvinte ca pîinea ne dă, poezie,
Rămîi lîngă noi să luptăm îndîrjit!

Nu albe vestale dorim noi, anume,
Căci noaptea nu-năbușe focul cel sfînt.
Tu fii, ca-nir-o luptă, stindardul pe culme,
Ca torța ce arde-aițiată de vînt.

Pe buze tu adu-ne alte cuvinte,
Învață-ne cîntecul simplu și nou!
Iubirea în el să răsune, fierbinte,
Dureri, bucurii să-și găsească ecou.

De-ți trebuie-o harfă, pe ea să răsune
Curatul, înaltul, puternicul cînt,
Noi vinele noastre le-om smulge, și strune
Ți-om face din ele, întinse, vibrînd.

Cu cîntul pe buze să lupți pîn'la moarte.
Al șerpilor glas să-l strivească acest cînt,
E-o viață mai mîndră ca strofele toate,
Puterea iubirii, ne-nvinsă niciclnd.

Tu dă-ne cuvîntul adînc, poezie,
Pe cel mai adînc, mai frumos, mai curat,
Destramă cuvintele moarte-n vecie,
Așa cum e norul de vînt sfîșiat.

În romînește de
Virgil TEODORESCU

Ion COSMA: Țărani muncitori romîni în vizită la un colhoz din U.R.S.S.

GÎNDURI DESPRE EXPOZIȚIA ANUALĂ DE STAT A ARTELOR PLASTICE

de Jules PERAHIM,
artist emerit al R.P.R.,
secretar al Uniunii Artiștilor Plastici

Gavril COVALSCHI: Muncitori forestieri.

Pita RUBIN: Vii la joc?

Fiecare expoziție anuală ne aduce — mai cuprinzător și mai adînc decît o pot face toate celelalte expoziții deschise de-a lungul anului — imaginea limpede a respectivului stadiu de dezvoltare în care se află plastica noastră. În 1948, expoziția „Flacăra" a constituit o puternică demonstrație a noii tematici, realiste și combative, a angajării artiștilor noștri în via actualitate a țării. Prima anuală de Stat a adus lucrările de mari dimensiuni, pictura și sculptura monumentală, întrucît tematica nouă — legată de marile probleme de viață ale poporului muncitor — se cerea exprimată și în ample lucrări compoziționale. În expoziția din 1952 a apărut valoroasa lucrare a lui Gavril Miklossy, „Grivița 1933", care mărturisea succesele înregistrate în însușirea măiestriei artistice, în împletirea armonioasă a tuturor elementelor componente ale unei opere de artă. Aceasta, ca o urmare firească a creșterii exigenței publicului și a artiștilor noștri față de calitatea expresiei plastice, a înțelegerii necesității de a subordona forma problemelor de conținut ale operei.

Cea de a treia anuală dovedea stadiul evoluat al sculpturii noastre, reprezentată în expoziție prin compoziții monumentale, basoreliefuri și alte reliefuri de mari proporții; ea aducea totodată lucrări de diplomă de înaltă ținută, fapt îmbucurător și semnificativ pentru creșterea noii noastre generații de artiști plastici formați în institutele de artă plastică.

Actuala expoziție anuală ridică o serie de probleme importante legate pe de o parte de treapta de dezvoltare a plasticei noastre, de preocupările de creație ale artiștilor, de modul lor de expresie, iar pe de altă parte de munca de îndrumare desfășurată în anul trecut de Uniunea Artiștilor Plastici. Este limpede că fără o dezbatere temeinică a acestor probleme, fără a căuta să tragem învățăminte din realizările pozitive, dar mai ales din gravele ei scăderi, manifestate în deosebi în ce privește conținutul lucrărilor, tematica lor, arta noastră plastică nu va putea merge înainte.

Ceea ce caracterizează pozitiv expoziția anuală din 1954 este o evidentă creștere a măiestriei artiștilor noștri. Dacă în trecutele expoziții, calitatea expresiei artistice era, din nefericire, un fenomen rar întîlnit, în actuala anuală se poate vorbi despre o creștere a măiestriei plastice — privind în general lucrările expuse — și în același timp, de o treaptă superioară înregistrată în evoluția multor artiști.

Pe panourile expoziției pot fi întîlnite o serie de lucrări valoroase, în care artiștii dovedesc a-și fi depășit realizările anterioare. Vom cita cîteva doar: portretul „Ecaterinei Varga" de Ștefan Szönyi, „Odihna pe cîmp" din seria 1907 de Corneliu Baba, sculptura în marmoră „Mama" a lui Boris Caragea, tabloul lui M. H. Maxy „Mama eroină Aspra Marin Petrache sărbătorită de familia sa", „Bucuria lui Polenszki, cioban evi-

denţiat" de Bene Iosif, şi, în sfîrşit, alte cîteva lucrări semnate de Ştefan Barabas, Abodi Nagy Bela, Irimescu Ion, Szobotka Andrei, Duncan Renata. Spaţiul nu ne îngăduie să facem o analiză adîncită a acestor lucrări, astfel că ne vom rezuma la prezentarea celor ce ridică probleme mai semnificative.

Portretul lui Szönyi reuşeşte, prin elementele puţine şi simple ale unei compoziţii cu un singur personaj, să aducă un bogat conţinut de idei şi sentimente. Într-un interior ţărănesc, sărac, mai totul cufundat în umbră, o femeie care stă la masă s-a oprit o clipă din scris şi priveşte, gînditoare, în pămînt. Atîta tot. Nici un accesoriu de recuzită care să ajute la sugerarea epocii, la conturarea personajului. Din expresia femeii înţelegi însă totul: că e o conducătoare pe umerii căreia apasă grele răspunderi, că e hotărîtă să lupte fără preget pentru cauza ei. Ecaterina Varga, aşa cum a înfăţişat-o Ştefan Szönyi, întruchipează vitalitatea, forţa de neînvins a poporului. Îţi vine greu să desluşeşti care sînt mijloacele prin care a izbutit pictorul să sugereze toate acestea, atît de armonios se împletesc ele; e poate încordarea torsului, aşezarea mîinilor sau expresivitatea figurii (care deşi în umbră, îşi păstrează o mare forţă sugestivă).

Toate acestea la un loc, ca şi acea lumină roşietică — care, luminîndu-i faţa de jos, de la un foc parcă, îi dă figurii o notă romantic-revoluţionară — contribuie ca lucrarea să se ridice la o înaltă ţinută artistică.

Pictorul Abodi Nagy Bela şi-a ales o temă grea, mult încercată în plastică şi la fel de des eşuată: „o şedinţă". Unii au susţinut că acest subiect e pur şi simplu antiplastic, dat fiind simetria monotonă a aşezării oamenilor într-o sală de şedinţe. Lucrarea lui Abodi dovedeşte fără putinţă de tăgadă că dacă artistul înţelege în profunzime şi concepe artistic tema aleasă, dacă porneşte de la problemele de conţinut, alegîndu-şi mijloacele de expresie în funcţie de acestea, nu există subiecte antiplastice. În compoziţia lui, totul tinde la exprimarea cît mai limpede a conflictului. Autorul ne-a înfăţişat o scenă obişnuită azi în viaţa noastră de toate zilele: într-un colectiv de muncă, un tovarăş este criticat pentru greşelile sale. Înţelegerea adîncă a esenţei criticii, factor determinant al mersului nostru înainte, l-a făcut pe artist să găsească nu numai o diversitate de tipuri umane, ci şi o mare diversitate de reacţii fireşti, exprimate de aceste tipuri. Se vede limpede că muncitorul care îşi critică tovarăşul este îndurerat de lipsurile acestuia, că i le arată cu căldură şi înţelegere, cu dorinţa ca acesta să şi le îndepărtere. Lîngă cel criticat, se află un muncitor mai în vîrstă, care reacţionează la acest fenomen conform mentalităţii şi înţelegerii lui mai puţin îngăduitoare: trăgîndu-se puţin de lîngă cel criticat, el pare că spune: „Dar cum ai putut, omule, să faci aşa ceva?" Iar personajul central al compoziţiei, în jurul căruia se concentrează atenţia tuturor celorlalte personaje, a fost surprins de autor într-o atitudine tipică pentru situaţia dată. Abodi a ştiut

M. H. MAXY,
artist emerit al R.P.R.:
Mama eroină Aspra Marin Petrache sărbătorită de familia sa

Andrei SZOBOTKA,
laureat al Premiului de Stat:
Se naşte o idee

Dorio LAZĂR, A. Toma
laureat al Premiului de Stat:

să redea frămîntarea sa sufletească, lupta care se dă între greutatea de a accepta criticile și posibilitatea lui de a se transforma.

În fața lucrării lui Abodi îți amintești de cuvintele lui Stanislavski, care spunea că în artă nu trebuie să recunoști viața, ci s-o cunoști. Și într-adevăr, din acest tablou străbate viața însăși, cu frămîntările și complexitatea ei, cu bogăția și diversitatea de fapte, din el nu recunoști, ci cunoști viața. Sînt cu atît mai neplăcute unele scăderi ale măiestriei artistice a autorului, legate mai puțin de meșteșugul plastic în sine, ci de insuficienta servire a subiectului prin lumină și culoare.

Corneliu Baba ne aduce și el — în lucrarea „Odihnă pe cîmp" — o rezolvare plastică de înaltă ținută, oamenii vii, cu puternică și distinctă personalitate, care nu sînt simple pretexte de pictură. Deosebit de valoroase sînt ilustrațiile sale la romanul „Mitrea Cocor", în care artistul ne înfățișează o adevărată frescă a epocii respective și prezintă oameni tipizați cu multă ascuțime. Corneliu Baba a realizat un Mitrea autentic, dîndu-i vigoarea pe care o are personajul în roman și ferindu-l de convenționalismul cu care a apărut în film.

Altă caracteristică pozitivă a actualei anuale se referă la calitatea sporită a picturii de gen, care cunoaște o mai mare profunzime, o mai serioasă înțelegere a problemelor. Aceasta se datorește, fără îndoială, cunoașterii mai temeinice de către unii artiști a vieții, a subiectelor atacate. Semnificative în acest sens — și vom da numai două exemple — sînt lucrările lui Beno Iosif („Bucuria lui Polenszki, cioban evidențiat") și Duncan Renata („Nuntă într-o gospodărie agricolă colectivă"). Acestea pornesc de la o concepere profundă și artistică a operei, determinată tocmai de cunoașterea serioasă a aspectului de viață înfățișat.

Paul ATANASIU,
laureat al Premiului de Stat:
Prietenie

ABODI Nagy Bela,
laureat al Premiului de Stat:
Critica

Și peisajul înregistrează o creștere, legată de faptul că unii artiști au depășit faza copierii întîmplătoare a unui colț de natură. Ei dovedesc a gîndi peisajul mai bine din punct de vedere compozițional, a alege cu grijă acele elemente care reprezintă specificul respectivei regiuni și, în general, tendința de a îmbogăți peisajul cu mai multe idei și sentimente. Exemple pot fi date mai multe; noi ne vom opri doar asupra lucrărilor artiștilor Lucian Grigorescu, Eugen Popa, Corina Lecca, Ferch Francisc.

Un pas înainte marchează și portretul, în sensul unui mai evident interes al artiștilor pentru dezvăluirea psihologiei personajului respectiv. În expoziție sînt destule multe portrete compoziționale, izvorîte tocmai din necesitatea artiștilor de a exprima mai adînc, mai amplu, personalitatea modelelor. Concludente în acest sens sînt — în pictură — portretul făcut de Ciupe Aurel artistului Ștefan Braborescu, portretul unei „Țărance din Bistri-

Ecaterina Zăinescu MARIN: Dumitru Arjan, Erou al Muncii Socialiste

Ioan Pantelimon STANCIU: Țărancă din Rădăuți

Elly HETTE: Îndemn

ța" de Titina Călugăru, portretul compozitorului Paul Constantinescu de Oct. Angheluță, iar în sculptură, lucrările lui Ion Irimescu (Pictorul Luchian), Dorio Lazăr (A. Toma), Koss Andrei (portretul scriitorului Koss).

Două valoroase lucrări sculpturale expun Boris Caragea și Andrei Szobotka. „Mama" lui Boris Caragea, lucrare puternic individualizată, crează imaginea tipică a mamei pătrunse de un calm și un echilibru liniștitor, care privește înainte, oprită o clipă din muncă, cu o ușoară umbră de neliniște pentru viitorul copiilor ei.

„Se naște o idee", astfel și-a intitulat sculptorul Andrei Szobotka interesanta lucrare ce aduce chipul muncitorului înaintat a cărui muncă practică se împletește armonios cu gîndirea creatoare. Muncitorul său, frămîntat de permanenta transformare a muncii, este gînditorul din mîinile căruia iese însăși nouă noastră viață.

Deși slab reprezentată — și din cauză că înainte cu cîtăva vreme a fost organizată o expoziție anuală de grafică — grafica înregistrează o creștere în ce privește combativitatea și umorul caricaturilor lui Cik Damadian, Ion Doru, Eugen Taru, Mihail D. Gion, Iosif Ross.

Toate aceste succese ne bucură pe noi, artiștii plastici, după cum, desigur, bucură că mase tot mai largi ne vizitează expozițiile și ne urmăresc cu exigență creația.

Expoziția anuală este însă, cum spuneam, evenimentul plastic cel mai important al anului, ea trebuind să reunească cele mai valoroase creații din respectivul an, ale artiștilor de pe tot cuprinsul țării. Oare această expoziție răspunde cerințelor poporului nostru de a-și vedea oglindite — și în creații plastice — problemele sale de viață, frămîntările și năzuințele pe care le-a încercat de-a lungul unui întreg an?

Ei bine, eu socot că dacă în expoziția plastică a anului 1954 — an în care s-au petrecut atîtea importante evenimente pe plan național și internațional — ar intra un vizitator străin și neavertizat, el și-ar putea face o imagine falsă despre viața și preocupările poporului nostru.

Ar putea crede că în acest an, preocuparea centrală a oamenilor muncii a fost nu lupta avîntată pentru dezvoltarea agriculturii și industriei noastre, pentru creșterea nivelului de trai al poporului, ci doar idilicele serbări cîmpenești, aniversările, nunțile și alte petreceri familiare, care abundă pretutindeni în lucrările din expoziție. Fără îndoială că poporul nostru, liber și stăpîn în țara sa, a învățat să guste din plin, să se bucure și să se înveselească de rodul muncii sale. Dar artiștii au ignorat în lucrările lor să arate tocmai această muncă liberă și demnă — chestiune de onoare și de cinste în orînduirea noastră — care constituie miezul, esența vieții noastre noi, care determină marea frumusețe a acestei vieți. Ar putea crede că lupta pe care o dă poporul nostru pentru socialism se desfășoară lin și liniștit, ca înaintarea unei vesele coloane de manifestanți pe un covor presărat cu trandafiri, că la noi nu mai există dușmani de clasă și nici conflicte antagonice. Că oamenii se leapădă de vechea lor conștiință burgheză ca de niște straie vechi și uzate și devin, dintr-o dată, purtători ai ideologiei noii lumi socialiste.

Această tendință de a arunca peste viață vălul trandafiriu și fals al idilismului, de a căuta pretutindeni festivul zgomotos, lipsit de conținut, ocolind patosul luptei dintre vechi și nou, și sărăcind viața noastră de tot ce are ea mai viu și mai semnificativ, constituie cea mai gravă și primejdioasă scădere a expoziției anuale. Ea dovedește fără putință de tăgadă insuficienta capacitate a artiștilor noștri de a surprinde aspectele tipice ale vieții noastre noi, scădere determinată de o cunoaștere superficială a acestei vieți, precum și de lipsa unui nivel teoretic bazat pe înțelegerea adîncă a esteticii marxiste. Dovedește că artiștii noștri sînt legați mai mult de atelier decît de viață, că ei nu știu încă să participe ca artiști-cetățeni la făurirea noilor realități socialiste. Pentru artiștii noștri plastici este un fapt îngrijorător, în momentul de față, neangajarea lor în problemele arzătoare ale actualității, ale realităților din patria noastră.

Trebuie să recunoaștem că vina acestei rămîneri în urmă a artiștilor noștri plastici se datorește în primul rînd Uniunii Artiștilor Plastici. Sarcina U.A.P. este tocmai de a îndruma creația plastică de pe o înaltă poziție partinică, de a orienta artiștii spre reflectarea conținutului politic al vieții noastre, răsfrînt în multiplele aspecte semnificative pe care ea le oferă din belșug. Uniunii îi revenea sarcina de a sprijini efectiv însușirea de către artiști a concepției estetice marxiste, care cere artei angajarea deplină în problemele vii ale contemporaneității.

Or, se poate spune că în anul ce a trecut Uniunea Artiștilor Plastici a făcut mult prea puțin în această privință, îndrumarea dată membrilor ei alunecînd spre un pronunțat caracter profesionalist.

De multe ori, în ședințele comisiilor de îndrumare se vorbea ore întregi despre raporturi coloristice, greșeli de anatomie și despre știința de a reda diferitele materii, lăsîndu-se pe un plan secundar problema tematicii, a exprimării ideilor și sentimentelor umane, principalul factor al operei de artă. Despre încetățenirea unui spirit de muncă apolitic, indiferent, al Uniunii în îndrumarea artiștilor sînt grăitoare cele 3500 de lucrări prezentate la anuală, dar mai ales cele aproape 1000 care au fost expuse: faptul că, cu toată selecția făcută, în expoziție se află un număr îngrijorător de lucrări ce păstrează încă din indiferența și izolarea artiștilor de fierberea vieții, arată ce repercusiuni a putut avea slăbirea muncii ideologice și politice a conducerii Uniunii Artiștilor Plastici.

Bilanțul pe care expoziția anuală îl prilejuiește atît artiștilor, dar mai ales Uniunii, pune cu tărie în fața noastră sarcina de a trece neîntîrziat la găsirea formelor celor mai adecvate pentru îmbunătățirea calității muncii de îndrumare a artiștilor plastici, pentru a-i da un sănătos conținut politic. Și fără îndoială că, împletită cu eforturile personale ale artiștilor de a intra mai puternic în viață, de a-și îmbogăți cunoștințele ideologice, această muncă a Uniunii va putea ajuta pregătirea unei viitoare anuale mai legată de preocupările și năzuințele poporului nostru.

La ora 5...

— Fragmente *) —

de Titus POPOVICI

Ilustrații de D. NEGREA

Vîslan fu trezit din somn de zdroncăniturile ușii în care cineva bătea cu piciorul.

Știai că vin! strigă el furios și își căută halatul, dar bubuiturile continuau, zăpăcindu-l.

Vin, n-auzi? țipă cu glas subțire, dar fără nici un folos. Atunci își dădu seama că nu mai bate nimeni, dar că geamurile și pereții fac arest zgomot. Se repezi la ușă, pierzîndu-și un papuc, o deschise larg și-l văzu pe Sendrea, cu fața descompusă. Purta un palton gros și o căciulă în cap. Alături de el erau două geamantane mari, legate cu sfoară groasă.

Ne atacă nemții și ungurii! zbieră secretarul. Fuge lumea... N-auzi? Trag tunurile din cetate. Fugi! Fugi pînă mai e vreme! Mai pleacă ultimele trenuri spre Lugoj. Noroc!

Înhățîndu-și bagajele, împleticindu-se în pulpanele paltonului negru, lung, Sendrea se rostogoli pe scări în jos, în vreme ce Vîslan, rezemat de balustradă, îndobitocit, îi făcea un semn gentil, cu degetele. Abia după ce pocni ușa de la intrare, își dădu seama de sensul cuvintelor lui Sendrea și coborî repede scările, lipăind din papucul care-i rămăsese în picior. Strada era plină: automobile încărcate cu geamantane, cu lăzi legate de caroserie, goneau nebunește spre gară, oameni împingeau cărucioare de copii, în care își puseseră tot avutul.

Vîslan se rezemă de peretele casei. Cineva, trecînd pe lîngă el, îl izbi gata să-l dea jos. Venindu-și în fire, începu să întrebe pe fiecare trecător:

— Pentru dumnezeu, dar unde mergeți? Dar ce s-a întîmplat? N-auziți?

Nu-i răspunse nimeni și atunci el se repezi în casă, se îmbrăcă la repezeală, nimerind cu greu nasturii și începu să cotrobăiască după ceva bani. Își aduse însă aminte că ieri făcuse un chef monstru și nu mai avea nici de țigări. Sfîrșit cu mintea năclăită de spaimă, se lăsă jos, pe covor. Dar îndată țîșni în picioare. Simți cum părul i se ridică în creștetul capului și-și dădu seama că dacă mai stă o clipă așa, singur, fără să știe ce se petrece, are să înnebunească. Adună la repezeală hîrtiile mai importante, clișeele scoase la recepția de la prefectură și le vîrî în buzunarul interior al jachetei, apoi smulgînd pledul de pe pat și trăgîndu-l după el goni pe scări, după ce încuie ușa. „Trebuie să fac rost de bani de undeva" — își spunea. Trebuie." Izbindu-se de oamenii care goneau în direcția opusă fugi spre centrul orașului. Își pierdu pălăria, dar nu băgă de seamă. „Cît de prost am fost, se gîndi... cît de tîmpit... Acuma, dacă vin nemții, sînt curățat... Sînt mort". Schimbase titlul ziarului, intitulîndu-l „Tribuna democratică"; în fața ocupanților asta însemna desigur trădare și-l aștepta plutonul de execuție. Nu ținuse cont de sfatul baronului Papp: „Așteaptă, frate, să vezi cum evoluează lucrurile, nu te pripi, că trăim momente cruciale".

Panica orașului îl înnebuni de-a binelea. Peste tot nu se vedeau decît oameni alergînd în neștire, prăvălii cu obloanele trase, soldați înarmați pînă în dinți, gonind spre periferia de la apus. Cu toate că fugea și inima-i bătea să-i sară din piept, auzea frînturi de dialoguri (toată lumea striga, nestăpînită):

— Trenul care duce spre Pîncota pleacă la 12 fără un sfert..

— Nu, mai bine spre Timișoara... Acolo-i garnizoană puternică și din Jugoslavia n-au să vină...

Domnule, te implor, domnule, împrumută-mi, vinde-mi un loc în camionul dumitale...

Eu nu plec!

Vindem camionul...

— O luăm pe jos, spre Ineu ..

Unde-s rușii? Unde-s rușii?

— Au intrat ieri în București...

— Atunci nu ajung decît în șase, șapte zile cel mult...

- Dar ai noștri de ce nu rezistă?

— Generalul Grințeș e trădător! A dat ordin să se retragă regimentele de la granița!

- Fugiiiți! Vin Stukasurileeee!

- Sirena!... De ce nu sună sirena?

- Auuleeeeu! Parașutiști nemți au căzut în Gai.

Deznădăjduit, înotînd în mijlocul mulțimii, Vîslan căută să-și facă loc cu coatele. Pledul verde, cadrilat, i se desfăcuse și-l tîra după el, pe asfalt. Cineva călcă deasupra; Vîslan smuci din răsputeri și auzi cum cade un trup greu, apoi o înjurătură de mamă. Aruncă pledul și, trăgîndu-se mai la o parte, încercă să-și capete rasuflarea. Varga! Da, el era singura salvare.

. . . . . .

Varga nu-și mai lua degetul de pe butonul claxonului. Toți automobiliștii făceau la fel, așa că un behăit insuportabil, ca urletul unei sirene, plutea peste convoiul care gonea spre gară. Nu mai avea decît un singur gînd: să iasă cît mai repede din oraș, să ajungă pe șoseaua asfaltată și să-i dea drumul din răsputeri. La plecare îi trăsnise o palmă mătușii Matilda, care se agăța de el, urlînd:

— Ia-mă și pe mine, nu mă lăsa! Nu mă lăsa, pentru dumnezeu. Au să mă violeze...

— N-o să-ți strice! o împinse Varga de perete. Ea răcnise scurt, sugrumat; scos din fire, Varga o scuturase de umeri așa de tare, că Tanti Matilda ieși și rămase cu gura căscată.

— Să rămîi aici, scoaba dracului! N-o să-ți facă nimic! Cineva trebuie să stea acasă! Să nu deschizi, auzi?

Și în timp ce sărea în automobil auzise hohotul ei prelung, deznădăjduit:

— Salva-a-a-a-t-ooo-uuoor!

Trecînd pe lîngă fabrică și silit să încetinească din pricina bîrjii dinaintea lui, Varga văzu o mulțime de muncitori, înarmați. Întoarse spre stînga și opri automobilul, apoi sărind jos, încuie portiera și intră în curtea fabricii. Auzi vocea puternică, plină, a unui om pe care nu-l cunoștea:

— Vă amintiți cît am luptat, ca fabrica să nu fie demontată! E a noastră și n-aveau dreptul s-o ducă! Acum, tovarăși, tot pentru că e a noastră, trebuie s-o demontăm. N-o s-o lăsăm fasciștilor! Armata Roșie nu e departe. Partidul Comunist cheamă pe toți patrioții...

Varga nu mai ascultă... Partidul Comunist! Le spusese el tuturor, că ăștia vor însemna o forță, dar nimeni nu voise să-l asculte. Baronul Papp parcă se tîmpise. Imediat după 23 August, boala îi trecuse ca prin farmec și el însuși se schimbase cu desăvîrșire. Dădea ordine militărește, și nu admitea nici un fel de replică. Pordea, Guiașiu și Motzeanu îl urmau ca niște oi docile; de fapt erau așa de înspăimîntați și de derutați că ar fi făcut orice le-ar fi poruncit un om cu o cît de mică autoritate. Pentru prima dată, atunci Varga își dăduse seama că baronul habar n-avea de politică; în orbirea lui stupidă, nu voia să țină cont nici de comuniști, nici de social-democrați, pe care-i numea „bande ilegale". În locuința lui făcuseră un foarte elegant club al Tineretului național-țărănist și Varga vedea în fiecare zi o mulțime de tineri bine îmbrăcați, unii dintre ei colegi de-ai lui Mircea, care se învîrteau pe acolo. Din asta înțelesese că baronul nu mai avea nici un fel de încredere în generația veche și voia să-și pregătească o gardă nouă. Surprinse chiar o mică alocuțiune a lui Papp, care vorbea tinerilor despre democrație, despre marile primejdii prin care trecuse el, om bătrîn, ca să pregătească alături de cadrele conducătoare ale partidului, măreața zi de 23 August. Scîrbit, evitase să mai treacă pe la el. În fond își dădea seama că atmosfera asta încrezătoare, plină de veselie, discursurile despre pace și libertate care apăreau în fiecare zi în fițuica lui Vîslan, nu erau decît o mascaradă. Rușii erau încă departe și din zi în zi se aștepta la un atac al nemților și ungurilor. Așa că ceea ce se întîmplase în dimineața acestei zile de 12 septembrie nu-l uimise prea tare. Acum voia să vadă ce face Dărnescu. Fără să se anunțe, intră în birou și-l găsi pe director citind foarte calm un roman polițist.

Dărnescu îl informă, nepăsător, că lui nici prin gînd nu-i trece să fugă, că ar fi din partea lui o crimă și că, desigur, societatea l-ar trage la răspundere.

Care societate? întrebă Varga nedumerit.

Nu știai? Dărnescu începu să rîdă gros, ștergîndu-și ochelarii cu o bucată de piele de căprioară. Pînă în ultima clipă americanii au fost interesați în acțiunile noastre. I-am camuflat pe cît ne-a stat în putință. N-ai remarcat nimic? Dar bombardamentul a fost un fleac, o jucărie. Au distrus gara și au „avariat" fabrica. Și pe urmă, ce vrei, noi am rezistat cum ne-au ajutat puterile. Nu ți-a plăcut cum i-am dus pe nemți? Am tărăgănat, am tărăgănat, în vreme ce voi vă agitați prostește și vă riscați și pielea pe deasupra. Aveam eu informațiile mele, mult mai precise, te rog să mă crezi, decît ale guvernului.

— Și acuma, de ce nu pleci?

— Nu fi prost. Cînd o să se retragă nemții, o să vrea să arunce fabrica în aer. Trebuie să fie cineva care să-i împiedice.

— Și o să fii dumneata acela? întrebă Varga, dar fără ironie. Se aștepta la orice și era sigur că după ce lucrurile o să se limpezească, vor ieși la iveală tot felul de eroi necunoscuți.

— Ce-ai face în locul meu? întrebă el, așteptînd neliniștit și încordat răspunsul lui Dărnescu.

— Aș pleca imediat! spuse acesta rece, sever, privind în altă parte. Dumneata ești dintre aceia... să nu te jignească spusele mele, faci parte din categoria oamenilor de fațadă, care servesc anumite interese de care în fond habar n-au.

— Înțeleg. E clar, făcu Varga, încercînd să ascundă supărarea care-l năpădise. Dărnescu avea perfectă dreptate.

— Știi, categoria aceea care este sacrificată la un moment dat. Oratorii, demagogii, în sensul bun, antic, al cuvîntului. Și Demostene a fost un demagog.

— Da... da...

— Așa că, cel mai bun lucru e s-o ștergi. Ai mașină?

— Am. E afară.

— Ei, se ridică Dărnescu, îți urez succes. Să ne vedem cu bine. Sărutări de mîini doamnei. Și înainte ca Varga, descumpănit, să fi ieșit, reluă romanul polițist de unde-l lăsase. La ușă Varga se opri.

— Ascultă, dumneata știi ce se petrece în curte?

— Cum să nu. Gărzile patriotice se agită.

— Și asta nu te contrariază?

— Dimpotrivă.

Ajuns lîngă automobil, Varga se sperie de mulțimea care invadase strada. Îi fu foarte greu pînă izbuti să-și găsească un loc între celelalte mașini și, enervat de ritmul care îi era impus, claxona mereu, inutil, iar enervarea-i creștea. Cînd trecu peste podul de deasupra liniilor ferate, văzu gara neagră de oamenii care se băteau, încercînd să se urce într-un tren de marfă. „Dacă merge așa, se gîndi, o să ajung la Mocrea în zece zile".

*

Neras și verde la față Suslănescu părea îmbătrînit cu zece ani. Aduse, după o goană nebună prin tot orașul, un moș care avea o taligă pe două roți și biruitor, o strigă pe Mimi, dar aceasta cînd văzu trăsurica hîrbuită, gata

*) Din romanul „Străinul", în pregătire la Editura Tineretului.

să se desfacă în bucăți la cea mai mică izbitură, începu să țipe, îl făcu idiot, neisprăvit, om de nimic. Obosit, el se așezase pe treptele intrării și invectivele ei i se păreau că vin de la mare depărtare. Bătrînul, sugînd un muc de țigare, ridică din umeri:

— Dacă nu vreți, atîta pagubă. Ziua bună...

— Stai! țipă Mimi, scoasă din fire. Cu cît ne duci?

— Pînă unde? mormăi nepăsător bătrînul.

— Pînă la gară, ce dracu!

— Și ce vreți să faceți la gară?

Cum „ce," imbecilule? Să plecăm.

Bătrînul rîse, dezvelindu-și gingiile știrbe, galbejite de nicotină.

— Păi, la gară e moarte de om. Tocmai am dus pe domnul Motzeanu și l-am lăsat acolo cu o droaie de boarfe. Cît ai clipi din ochi i-au furat un geamantan și paltonul. Nu se poate la gară...

Atunci unde să mergem? Unde? Mimi se repezi la Suslanescu și vîrîndu-i mîinile în părul zburlit îi ridică fața spre ea. Defigurată de spaimă și ură, scrîșni:

— Și tu? Taci? Ce facem? Spune ceva, ia o hotărîre!

— Pe mine vă rog să nu mă țineți, că fiecare minută îi bani grei. Așa mă pupă domnii, de parcă-s grof. Ei, taliga mea! Îmi aduce multă cinste...

— Unde să mergem? veni Mimi spre el, spune ceva omule, nu mă uit la bani.

Moșul își scoase șapca, își tușină părul solos, se gîndi, apoi ridică din umeri:

— Ce știu eu?

— Mimi, spuse deodată Suslănescu pasionat... De ce să ne încurcam cu bagaje, cu boarfe? Hai să pornim noi doi, are să ne fie mai ușor...

— Idiotule! Boule! scuipă ea, nemaiputîndu-se stăpîni. El își culcă iar fruntea udă pe braț. Totul îi era indiferent. În clipa cînd aflase ce se întîmpla, își dăduse seama că ei nu va mai scăpa cu viață, că absurditatea existenței lui, în care toate evenimentele se transformaseră, în ceea ce-l privea, în tragedii murdare, fără ieșire, va fi încoronată printr-o moarte stupidă, stîrvit de un automobil, sau împușcat din greșeală de un soldat romîn. În vreme ce alergase în toate părțile, îi trecuse prin minte ideea că ar fi foarte bine să plece singur, încotro o vedea cu ochii, să ajungă într-un sat unde, desigur, învățătorul sau popa au să-l ascundă într-o șură cu fîn și o să-i aducă de mîncare de trei ori pe zi. Ceea ce s-ar putea întîmpla cu Mimi, nu-l interesa; cu toate acestea știa că n-o s-o părăsească și că va merge cu ea ținîndu-i-se de poale, ca un copilaș înspăimîntat.

— La gară! porunci ea. Dumneata încarcă geamantanele pe care le-am pregătit. Eu mă duc să mă îmbrac.

. . . . . .

*

Prefectul încerca zadarnic să capete legătura cu generalul Grințeș, comandantul garnizoanei. Îl căutase în toate părțile, dar peste tot i se spunea că tocmai acum plecase. Iar veștile pe care le primea de la diverși ofițeri cu care vorbea, erau contradictorii: ba că atacul n-avea decît un caracter strict local, o încercare de a tatona forțele noastre (dovadă că ungurii atacaseră cu trupe de bicicliști); ba că detașamente de tancuri Tiger și Ferdinand își făcuseră apariția și călărețiî lansați împotriva lor au fost călcați sub șenile. Belega trîntea telefonul, pe care adjutantul, mereu calm și pomădat, îl punea, cu un gest de reproș, în furcă. În clipa cînd aflase de atac, își pusase familia într-o mașină militară, le dăduse un sergent înarmat ca să-l păzească și-i expediase spre Ineu, cu o scrisoare către maiorul Maxineanu, în care-l ruga să aibă grijă de familia lui. Îndată după aceea venise primarul, care, țipînd și bătînd cu pumnul în masă, îi pretinse să-i pună la dispoziție un vagon în care să se refugieze spre interiorul Ardealului. Belega ridicase din umerii masivi și Chidioșan se făcuse violet la față de mînie. Cînd încercă să mai spună ceva, generalul îl dădu pur și simplu afară. Ordonase să se închidă porțile grele ale prefecturii, ca să oprească mulțimea de funcționari care voiau să intre, să ceară mijloace de transport. Pe urmă, în ceasurile care urmară, Belega își dădu seama că totul era un haos, că apărarea nu exista și că zvonurile care circulaseră despre Grințeș, despre atitudinea sa filogermană, nu erau lipsite de temei. Ceea ce-l scotea din fire era faptul că nu putea da de el, nicăieri. Trimisese pînă acum patru curieri călare, dar ofițerii se întorseseră plini de praf, uzi de sudoare, informîndu-l că nici o linie de apărare nu exista, că în cele 24 de zile care trecuseră de la 23 August nu se făcuse nimic, deși era de prevăzut un atac conjugat germano-maghiar. Legătura cu Bucureștiul era iarăși întreruptă și nimeni nu știa ce se petrece acolo ; se zvonea că Maniu era prim ministru, alții vorbeau de Brătianu și de un general Sănătescu.

Pe la prînz, Belega se hotărî să lase dracului prefectura și să ia comanda garnizoanei. Era tocmai după scurtul bombardament german cînd aflase că nemții azvîrliseră mănunchiuri de grenade și sticle de benzină. Asta însemna că n-au bombe, că în general atacul nu era pregătit. Colonelul Papastate fusese grav rănit, un glonte de mitralieră îi perforase pîntecele, iar locțiitorul lui, maiorul Fundescu, dăduse ordin ca toate tunurile să fie imediat îmbarcate și duse spre front, unde voia să le folosească împotriva tancurilor.

Să se adune toată arhiva și să fie încărcată în camioane, dădu Belega ordin adjutantului și acesta, cu toate că se mira, răspunse regulamentar:

- Am înțeles, să trăiți! Bineînțeles nici prin gînd nu-i trecea să se ocupe de treaba asta, ci porunci unui subiocotenent de jandarmi să aducă imediat un camion, spunîndu-i ca e ordinul prefectului. În curte, Belega își trase mănușile, și se pregătea să se urce în mașina de campanie, cînd un ofițer se apropie de el, însoțit de un om înalt, robust, cu părul cenușiu și fața energică.

Domnule general... începu acesta cu o voce groasă, dar generalul nu-l lăsă să termine:

— N-am timp, doamne! Plec pe front!

— Tocmai de aceea am venit, spuse omul. Vin din partea Partidului Comunist.

Generalul rămase cu gura căscată.

— Și ce doriți? izbuti el să spună, grav.

— Să iau legătura cu dumneavoastră. Gărzile patriotice au 124 de pușți, 11 pistoale automate și o mitralieră. V-am ruga să ne dați un ofițer, ca să asigurăm apărarea fabricii.

Daa, mormăi Belega, ca să cîștige timp, apoi ajustîndu-și chipiul, spuse privindu-l solemn în ochi:

— Veți preda tot acest armament, domnule, unui pluton de soldați pe care o să vi-l dau chiar acum să vă însoțească. Nu admit existența unor grupări civile înarmate. Cum vă numiți?

Sprîncenele omului jucară scurt și fruntea i se acoperi de broboane de sudoare. Își frămîntă degetele, înainte de-a vorbi cu un glas surd:

— Domnule general! Noi vom asigura apărarea fabricii, pînă în clipa cînd o echipă de șoc va face ca întreaga fabrică să devină de nefolosit pentru fasciști. Avem doar experiență în direcția asta, surîse el ironic.

- Veți preda armele, spuse generalul, care simțea că începe să se enerveze. Mai mult ghici decît auzi răspunsul omului: Nu!

— Cum nu? țipă, fără prea multă convingere de altfel, Belega. Cum nu? Ce-aveți de gînd să faceți? Doar înțelegi și dumneata că cel mult mîine nemții sînt aici.

— Noi vom rezista pînă cînd vom demonta unele instalații, apoi ne vom retrage și vom lupta ca partizani. Nu predăm armele. Din contra, dumneavoastră ați putea să ne dați muniții. Cu asta stăm mai prost.

Belega își dădu seama că se pripise. În definitiv, dacă vor să moară, treaba lor. Totul se revolta însă în el, la gîndul că există, în orașul a cărui responsabilitate o avea, bande civile înarmate.

- Și cine-mi garantează mie că... hm, nu veți folosi armele, în alte scopuri? Ochii cenușii ai omului fulgerară și generalul avu impresia absurdă că se va repezi la el. Încercă s-o dreagă printr-un zîmbet, care putea să însemne: înțelege-mă, eu răspund de toate astea... Trebuie să iau toate măsurile necesare, toate precauțiile.

— Și anume la ce le-am putea folosi? întrebă scrîșnit celălalt. Se auzi foarte limpede un răpăit de mitralieră, de undeva din apropiere. Instinctiv generalul își curbă șira spinării și cu pistolul automat atîrnîndu-i de-a curmezișul pieptului, stătea nemișcat.

— Faceți cum știți, spuse el, faceți cum doriți. Muniție n-am dreptul să vă dau. Succes.

Mașina porni în goană. Jurca privi cum se deschide poarta și mulțimea din fața ei se dă la o parte, speriată, și înjură printre dinți:

— Fire-ai tu al dracului să fii de fascist!

. . . . . .

*

Numai ca printr-o minune Suslănescu și Mimi nu fuseseră striviți de valul de oameni care se îndrepta spre periferie. Suslănescu pășea ca într-un coșmar, ridicîndu-și picioarele foarte sus, un mers ciudat și nepotrivit de barză. Spunea mereu, în stînga și în dreapta: „pardon, vă rog faceți loc" — apoi o întreba pe Mimi:

— Nu ești obosită, dragă?

Ea mergea înainte, cu dinții încleștați, păzindu-se să nu fie strivită (o mașină o atinsese ușor în șold, rupîndu-i rochia: i se vedea chiloțul roz și jartiera, dar nu-i păsa). Tăliga i se părea lui Suslănescu foarte grea; îngrămădiseră toate bagajele în față și el trebuia să apese din toate puterile. Își dădea seama că nu peste mult n-o să mai poată și atunci va fi aruncat de taliga care se va răsturna, ca de-o catapultă. La marginea orașului se întîlniră cu părintele Crăioc. Acesta purta în spate

un balot uriaș, legat într-o plapumă de mătase. Ca să poată merge mai bine își suflecase pôala sutanei și i se vedeau izmenele lungi, cu dungi albastre. Asudînd și înjurînd ca un birjar, se apropie de ei și, fără să ceară voie, aruncă balotul drept în mijlocul tăligii.

- Bine că vă găsii, spuse. Că nu mai poci. Faine vremuri am ajuns. Băgă de seamă că Suslănescu e sleit și-l liniști:

— Numai să-mi trag răsuflarea o leacă. Pe urmă împing eu... Părintelui, nu-i trecuse nici măcar o clipă prin minte să rămînă aici. Cu toate că era singur, văduv și unicul lui copil, Mihail Dante murise pe front, Crăioc ținea la viață, din răsputeri. Văzînd că toată lumea fuge, se hotărîse să nu rămînă nici el. Acuma, nu mai putea de fericit că n-o să meargă singur.

— La gară nu se poate, puică, e o jale să vezi ce-i acolo. Am auzit că un aeroplan a țîpat nește bombe și i-o făcut chisăliță pe toți. Om merge încătrău om vedea cu zările ochilor, per pedes apostolorum, ca sfinții părinți. Nici ei n-or avut automobile, iară domnul nu i-au părăsit. Fă loc! Fă loc! striga el mereu, nu vezi că-s om bătrîn și preot?

. . . . . .

*

In fața fabricii, bulevardul se golise și așa, pustiu, părea sinistru. Un camion se opri, scrîșnind din roți și Jurca sări în sus, de pe lăzile pe care venise cocoțat. Doi soldați și un sublocotenent începură să le descarce, ajutați de cîțiva muncitori care veniseră în goană, cu puștile în mîini. Jurca, ștergîndu-și sudoarea de pe față, întrebă:

— Tata unde-i?

- Acolo, făcu un semn Horvath, cocîrjat sub greutatea unei lăzi pătrate, cu marginile îmbrăcate în șipci de fier. Cum ai izbutit?

— Iacă, clătină din cap Jurca, sfîrșit. Uite aici... Peste două mii de bucăți.

— Asta-i lada cu benzi de mitralieră, spuse sublocotenentul, foarte tînăr și îmbujorat. Eu plec să văd cum ați aranjat pozițiile.

— Voi descărcați-le astea, zise Jurca. Demontarea?

— A început. Ce facem cu piesele demontate?

— Asta e sarcina lui Holțman, răspunse Jurca și porni cu pași mari. Străbătu curtea pustie de unde șinele fuseseră ridicate și se îndreptă spre aripa distrusă a fabricii. Cînd coti spre direcție se lovi piept în piept cu bătrînul Horvath, care ducea un steag mare romînesc.

— Ce faci, baci Horvath? întrebă Jurca nedumerit.

— Cum ce? N-ai auzit? In oraș burgh zia ungurească se pregătește să scoată steagurile. Mă sui să-l pun pe ăsta pe fabrică.

Jurca clipi des din ochi și fără un cuvînt îl strînse în brațe pe bătrînul firav, chel, cu o mustață mare, lungă și blondă care atîrna pleoștită.

— Da'ce, mormăia înduioșat bătrînul Horvath... adică noi, da... asta-i problema națională!

Zidul din spre apus al fabricii fusese lovit pe alocuri de bombe și așa zimțat părea un meterez. De-a lungul lui se înșiraseră muncitorii din garda patriotică: cîțiva dintre ei aveau în cap căști de pompier. In centru construiseră din cărămizi un fel de cazemată unde instalaseră mitraliera ZB: un tînăr pe care Jurca nu-l cunoștea se culcase pe burtă și ștergea țeava cu o cîrpă. Răsuna, aproape vesel, glasul lui baci Jurca:

— No, mă rog, noatenilor, săpați, săpați, nu stați la povești, că nu peste mult are să fie călduț aici. Groapa să fie destul de adîncă, dară nu prea, că altfel nu ți-i là îndemînă să tragi. Săpați mai adînc în colțul stîng, acolo unde rezemați cotul.

Muncitorii loveau pămîntul tare al curții cu cazmale, alții cărau cărămizi și le așezau în fața măștilor, ca un fel de parapete.

— Dumneavoastră ați fost militar? îl întrebă sublocotenentul pe bătrîn, cu mult respect și chiar cu nedumerire. De dimineață văzuse în toate părțile atîta haos, ofițeri superiori fugind zăpăciți; la orice întrebare, primise răspunsuri anapoda, ordine care se băteau cap în cap. Stătea de la prînz cu plutonul în fața prefecturii, așteptînd să fie trimis în prima linie, dar își dădu curînd seama că nimeni nu știa unde era linia întîia și pînă unde înaintaseră nemții și ungurii; apoi jumătate din pluton îi fusese luat de un căpitan de geniu care alergase să mineze podul de peste Mureș, deși asta era inutil, după părerea lui. Atunci venise drept la el omul acesta îndesat, cu păr cenușiu, care-i comunicase ordinul generalului Belega de-a se pune imediat la dispoziția gărzilor patriotice care vor apăra cartierul gării. Fericit, sublocotenentul umblase după ei, goniseră amîndoi pînă la depozitul din cetate de unde, după multe tărăgăneli, primiseră un camion cu muniții (asta la intervenția unui maior care părea să-l cunoască foarte bine pe Jurca) și acum, venind aici, găsise ordine, disciplină. Îi plăcea mai ales bătrînul care se plimba liniștit, cu mîinile la spate și cu un pistol mare Mauser, în toc de lemn, atîrnîndu-i pe șold. „Asta trebuie să fi fost plutonier major," își spuse el, de aceea îl întrebase dacă fusese militar de profesie.

— O vreme, tovarășe, răspunse bătrînul surîzînd. Cuvîntul tovarășe îl lăsă uimit pe ofițer. Simți ceva cald oprindu-i-se în piept. Acum înțelegea că ăștia erau comuniștii și, oarecum zăpăcit, începu să se învîrte printre ei, îndreptînd groapa unuia, verificînd dacă mitraliera are destul cîmp de tragere liber, în față.

— Uite acolo, făcu deodată un fochist înalt, arătînd cu mîna spre acoperișul de țiglă al direcției. Toți se întoarseră. Un om, micșorat de depărtare, se cățăra cu băgare de seamă, apoi desfășură un steag tricolor, îl filfîi și-l prinse de horn.

— Asta-i Horvath, bătrînul, dădu din cap Jurca și-l lămuri pe ofițer: Înțelegi, e ungur...

De departe, dinspre podgorii, veneau în răstimpuri rafale de mitralieră. Toți își ciuliră urechile, încordați.

— Au ajuns la podgorii, spuse ofițerul, desfăcîndu-și tocul revolverului. Asta înseamnă că... peste vreun ceas, sau chiar mai repede, sînt aici.

Un freamăt trecu de-a lungul șirului de trupuri în salopete. Cîțiva se repeziră în gropi și înhățară puștile.

— Ho, măi, nu vă grăbiți, făcu bătrînul Jurca, rîzînd încordat...

— Cum să nu ne grăbim, baci Mihai? se întoarse spre el fochistul cu care fusese închis, anchetat și eliberat în 24 august... Că de cînd aștept eu să pot băga un plumb în foalele fasciștilor, ptii mamă!

Jurca se apropie de taică-său și-i puse mîna pe umăr.

— Unde-i Holțman? întrebă el îngrijorat.

— L-am trimis cu mașina lui Dărnescu, în care am băgat piesele demontate. Are să-ți spună unde le-a dus. Bătrînul se posomorî și întorcîndu spre fecior, îl rugă:

— Măi, aș rămîne și eu cu tine, dacă se poate.. Că, pricepi, trei ani... tuși încurcat.

- Nu, răspunse Jurca blînd. Nu se poate. După cîte am aflat eu... și asta așa... din zvonuri, pînă pe seară nemții ocupă tot orașul Se bat granicerii, săracii, ca leii, dar nu mai au muniții...

— De, dacă știu soldații de ce luptă, clătină din cap, didactic, bătrînul.

— Tocmai de aceea. Noi rezistăm aici cît se poate. Sarcina dumitale e să scoți băieții afară din oraș și să te îndrepți, spre Ineu. Planul ți l-am dat.

— Mi l-ai dat, Gheorghiță, se posomorî bătrînul, dar mi-i la îndemînă... Că aici n-o să fie umbră...

— Parcă acolo o să fie!... rîse Jurca moale. Eu cu Holțman și cu cei pe care i-am stabilit rămînem aici. Gata, tată...

— Gata, măi, gata... Să aveți grijă de voi.

Peste vreo jumătate de ceas sosi Holțman, în cămașă, cu fața roșie și transpirată. Își ștergea mereu ochelarii. Îi raportă lui Jurca, ținîndu-și glumeț milităreste mîna la tîmplă că piesele demontate au fost puse la loc bun. Schwartz, foarte palid, încercînd să se stăpînească, trecu pe lîngă ei. Buzele îi tremurau de încordare.

— Hei, Ioane! îi strigă Jurca, ia-ți arma în primire... Acuma să te văd, flăcăule.

Nici o grijă, tovarășe Jurca...

Orașul părea să se fi potolit. Erau cam ceasurile cinci după masă. Soarele, învăluit într-o pînză subțire de praf, sticlea fierbinte, ca de plumb. Nu bătea nici o adiere de vînt. Dinspre cetate veneau în răstimpuri bubuituri rare de tun. Apoi se auzi o trosnitură uriașă, urmată îndată de altele două și pămîntul bubui, ca sub un galop greu.

— Au aruncat podul în aer, spuse sublocotenentul, care era foarte palid și el. Asta înseamnă că.....

— La posturi! răsună glasul gros, puternic, al bătrînului Jurca. Dă puțin cucherul acela, făcu el un semn spre binoclul care spînzura de gîtul ofițerului. Plimbă lentilele deasupra tăpșanului din față, deasupra gării de triaj, unde un tren de marfă, cu vagoane roșii, era părăsit, apoi mai sus, spre viile cufundate într-un fel de pîclă vînătă, dar nu văzu nimic.

Inima lui Jurca bătea rar, și el nu auzea altceva decît izbiturile ei, egale. Alergă de-a lungul curții, spre locul unde fabrica fusese bombardată. Aici, printre fierăriile răsucite ca o dantelă, se postaseră cîțiva muncitori și vreo douăzeci dintre tinerii pe care-i eliberaseră din trenul lăsat în gară de nemți.

— Totul e în regulă, tovarășe Jurca, rîse spre el un flăcău blond, scuturîndu-și chica nepunsă.

Jurca închise ochii. Știa că abia acum vor urma marile greutăți, dar era liniștit, deoarece Armata Roșie nu mai era departe. Cîteva cuvinte dintr-o proclamație a lui Stalin îi răsunară limpezi în auz, ca și cum ar fi fost rostite în apropierea lui: „...va fi sărbătoare și pe ulița noastră!" Da, va fi. Ar fi vrut să se apropie de fiecare muncitor culcat acolo de-a lungul zidului lepros, strîngînd în mîinile asudate patul lucios al armei, și să-l strîngă la piept, tare de tot. Detunături răzlețe de armă se auziră tot mai aproape, păreau că răsună chiar de pe strada alăturată... Îi veni să surîdă amintindu-și

articolele stupide pe care le citise în „Tribuna democratică"; se vorbea acolo de rolul țărăniștilor, de intelectualitatea orașului care s-a opus cu atîta măreț eroism uneltirilor vrăjmașe, și erau înjurați comuniștii, foarte voalat, e drept, dar oricine putea înțelege. „Ei, nu-i nimic, o să ne mai răfuim noi," își spuse. Acum important e că aici stau o sută de muncitori și așteaptă să se lupte, că pe fabrică filfîie steagul roșu-înflăcărat. Își scoase ceasul din buzunar. Era timpul să plece, dar îi venea foarte greu, nespus de greu. Se îndreptă spre zid. Taică-său, fumînd din pipă, povestea:

— Da, fraților! așa ne-am bătut atunci... romîni și unguri în Armata Roșie... Odată am să vă povestesc prin cîte am trecut, că n-au fost puține. Ridicîndu-și privirile, îl văzu pe fecioru-său, care se oprise lîngă el. Înțelese că a sosit ceasul cînd trebuiau să se despartă și inima i se strînse. Se sculă greoi, împingînd la o parte tocul de lemn al revolverului, care i se bălăbănea pe șold, și tuși. Pipa aprinsă îi fumega în mînă.

— Dragul tatii, spuse, dar nu mai putu continua. Își culcă încet capul albit pe umărul mușchiulos al lui Jurca și-l bătu pe spate de cîteva ori.

— Cu bine... cu bine... șopti. Apoi îi strînse mîna lui Holtman.

Noroc, tovarăși! își ridică pumnul Jurca.

Noroc! se ridicară voci din toate părțile.

Plecară. Împușcăturile se auzeau pîlcîind sec, ca niște nuci sparte cu călcîiul.

. . . . . .

*

Era ora cinci. Bătrînul Jurca se uită a zecea oară la ceas, cînd sublocotenentul, care nu slăbea ochii din ochi, strigă, cu un glas foarte subțire:

— Inamicul!

Atunci păru că oamenii întinși de-a lungul zidului încetaseră să respire. O voce schimbată întrebă în șoaptă:

— Unde? Unde-s?

— Acolo, răspunse sublocotenentul, întinzînd mîna. Vedeți, luați ca reper pomul singuratic de pe creasta dealului. Se văd oameni mișcîndu-se.

Închizătorul unei arme clănțăni, metalic.

— Stai, mă! strigă Mihai Jurca, doar nu vrei să începi să tragi?

— De ce nu, de ce nu? întrebă Schwartz, lingîndu-și buzele uscate și înăbușind un sughiț.

— Toată lumea ascultă la mine! ordonă bătrînul. Nu se trage decît la porunca mea. Pînă atunci, stați smirnă...

— Da, da, încuviință sublocotenentul, care abia mai putea respira din pricina agitației. Își desfăcu centironul, își descheie gulerul cămășii și, împingîndu-și casca pe ceafă, se duse la poziția mitralierei, îl dădu la o parte pe Frențiu, care-și petrecuse o bandă de mitralieră în jurul umerilor și verifică mecanismul de darea focului.

— Nu vă pripiți, nu trageți în vînt, vorbea monoton Jurca. Lasă-i să se apropie bine, să creadă că nu-i nimeni aici și atunci începem. Alt fel ne fac zob cu tunurile. Auzit?

— Da, îi răspunse cineva.

Bătrînul își scoase revolverul și-l jucă în palmă, apoi se culcă și el în groapă și își potrivi sfoara ochelarilor în jurul urechilor.

— Nu văd prea bine, zise zîmbind. Lipit de pămîntul tare, bătătorit, al curții, prindi zvonul detunăturilor care veneau din cealaltă parte a orașului. Apoi se ridică și fugi de-a lungul zidurilor, pînă în atelier. Aici Szilagy, Murgu și inginerul Soldan scoteau piese din fiecare mașină, îngrămădindu-le într-o ladă mare.

— Grăbiți-vă, zise bătrînul. Vin nemții!

Soldan își șterse sudoarea de pe frunte cu mîneca halatului.

— Mai avem aproximativ patru ceasuri, mormăi el... Patru ceasuri.

— Ținem atîta, declară cu hotărîre Jurca, deși nu era sigur. Dați-i drumul! a lăugă. Mașina-i în curte?

— Da.

— Puteți încărca totul deodată?

— Nu. Trebuie două transporturi.

— Noroc.

Peste un minut era iarăși la locul lui. Se zăreau soldații coborînd răzleți printre aracii de vie. Din pricina soarelui care asfințea, nu-i deslușea prea bine și-i fu ciudă că nu găsise un alt loc unde să se așeze. Asta-i dacă n-ai experiență. Sublocotenentul veni lîngă el și-i spuse:

— Nu ne-am postat bine cu mitraliera. Sîntem drept în fața lor. Razanța e mică.

— Și ce vrei să faci? îl întrebă bătrînul.

— Să mă duc, dacă îngăduiți, pe acoperișul gării.

— Cum ai să te urci?

— O să văd eu.

— Du-te. Stai... Nici nu știu cum te cheamă..

— Sublocotenent Ionescu, se prezentă ofițerul zîmbind.

— Măi mitraliorilor, duce-ți-vă cu tovarășul ofițer unde-a zice dumnealui.

Nemții, văzînd că nimeni nu trage, coborau în grupuri compacte. Ajunseseră chiar la mijlocul delușorului și acum li se deslușea fiecare mișcare. Jurca își dădu seama că voiau să ajungă jos, acolo unde erau adăpostiți de un șir de salcîmi. Răsuflă adînc.

— Heeei! strigă. Puncți înălțătorul la 500... Ochiți-i bine, dumnezeul mamii lor. Gata? Foc!

Salva poci foarte strîns și Jurca fu mîndru. Uite, măi, ce bine trag! Privi prin spărtura zidului. Surprinși, nemții se culcaseră îndată, dar cum erau în clinul dealului, ofereau o țintă mai bună.

— Foc! strigă bătrînul. Foc!

Umărul lui Schwartz, care era lîngă el, tresărea izbit de reculul armei. Schwartz își înăbușea cu greu o icnitură de greață.

— Mă, nu te lăsa! îl îndemnă bătrînul, apoi îi păru rău. Oare el nu făcuse tot așa la primul atac? Ba mai rău, se scăpase în pantaloni, dar asta fusese acuma 30 de ani... ia te uită, tot cam prin septembrie.

Nemții începură să tragă. Gloanțele, bîzîind mușcau din parapet și țăndări de cărămidă zburau în toate părțile.

De sus, de pe coama dealului, soldații se prăvăleau mereu.

— Trageți cum vă vine la socoteală, spuse bătrînul, punînd la ochi revolverul automat. Da, trageți bine!

Auzind duduitul mașinii, se întoarse și o văzu ieșind pe poartă și gonind spre oraș.

De la pîlcul de salcîmi unde ajunseseră primii nemți, pînă la vagoanele care i-ar fi adăpostit, erau vreo sută de metri. În clipa cînd se repeziră înainte, de pe acoperișul gării începu să latre mitraliera. Jurca văzu cum se rostogolesc ca niște gheme patru sau cinci nemți, apoi ceilalți se retrag trăgînd din mers.

De la flancul stîng, acolo unde zidul făcea un cot, răpăiau tot mai des împușcăturile. Acum totul răsuna ca o tobă bătută repede, cu degetele. „Numai să nu aducă tunuri, crucea lor, că atunci ne-au dat gata".. Se ridică și fugi spre flancul stîng. Pe linie era o locomotivă și în dosul ei se postase o mitralieră germană, care trăgea mereu fără oprire, încît nu se mai putea scoate capul de după gard.

Printr-o gaură mică, atîta cît să pui un ochi, Jurca observă cum, sub protecția tirului, se apropie în salturi vreo treizeci de oameni. Ajunși lîngă linia ferată, se culcară și începură să tragă. Un mecanic de la depou zise:

— Măi, eu zvîrlu o grenadă.

— Poți pînă acolo?

— Pot. Smulse focosul și cumpănind grenada se ridică și o aruncă. În clipa următoare se frînse în două ca un briceag și căzu grămadă. Se auzi detunătura metalică, apoi zbieretele răniților. Jurca se tîrî lîngă el și-i ridică fruntea. Murise. Tăcuse și mitraliera, de pe acoperișul gării. „Ce fac cei din atelier? S-au reîntors, ori...?" Nu-și termină gîndul. Un vîjîit puternic despică aerul serii, apoi un obuz de brandt căzu în mijlocul curții. Jurca se trînti pe o rînă. Un băiat tînăr, blond, care era lîngă el, se răsuci, țipă și sări în picioare cu brațul atîrnînd.

— Jos! Jos! îl înhață Jurca de gleznă.

Printre roțile trenului de marfă din față, văzu cizmele scurte ale nemților și partea de jos a brandtului. Nenorocirea era că nu putea scoate capul să tragă. Tînărul se zvîrcolea jos, lîngă el, mușcîndu-și buzele. Jurca înjură cumplit, apoi culese de pe jos pistolul automat, vîrî țeava prin spărtura îngustă a gardului, o lărgi. Ochi multă vreme, atent, fără să-i pese de schijele care zburau în jurul lui, apoi trase șase rafale una după alta. Se opri așteptînd. Răsunau numai împușcăturile, nimic altceva. Scoase pistolul și se uită. Doi soldați se întinseseră la pămînt, îi vedea foarte bine pe sub roțile vagonului. În clipa aceea, din dosul locomotivelor se auziră strigăte și, cu pistolul automat rezemat de burtă, cîțiva nemți se năpustiră înainte. Atunci, de la geamul direcției, răsună iarăși mitraliera.

— Foarte bine! Bravo! țipă Jurca, frecîndu-și mîinile. Uite domnule, soldatu-i soldat! N-a stat pe acoperișul gării, după ce s-a descoperit.

Trăgea mereu, schimbînd repede, cu mîini dibace, încărcătoarele. Nu-și dădea seama cît timp trecuse, se înserase de-a binelea și-i era foarte cald, cînd îl văzu pe Soldan, care venea în picioare, descoperit.

— Culcă-te! Culcă-te, omule! zbieră Jurca, dar inginerul nu-l ascultă. Îl strigă cu mîinile la gură:

— Gata, meștere! Am terminat. Un glonț se înfipse lîngă el și inginerul făcu o săritură așa de caraghioasă, că în jurul lui Jurca toți începură să rîdă. De dincolo, nemții nu mai trăgeau. Aduc tunuri, se gîndi el. Plecăm.

— Începînd de la dreapta, ieșiți pe bulevard. Pornim spre Micălaca. Își ridică ochii spre acoperișul direcției. Steagul filfîia încă.

Peste zece minute, în lungul șanțului nu mai rămăseseră decît trei oameni, care nu mai mișcau. Bătrînul îl luă în spate pe tînărul rănit de lîngă el, care repeta, cu buzele albe:

— Lasă-mă.. plecați.. nu vă mai încurcați cu mine...

În fața fabricii, camionul cu care aduseseră muniție duduia, la fel și mașina lui Dărnescu, pe care se cățărară o duzină de oameni. Jurca sări pe scară și într-o clipire de ochi văzu pe sublocotenentul Ionescu, cu fruntea udă de sînge, bandajată cu o mînecă de cămașă, ghemuit lîngă mitraliera pe care o fixase în partea dinapoi a camionului.

— Numai să nu se răstoarne hodoroaga asta, se ruga bătrînul încordat.

— Gata! S-au suit toți! Dă-i drumul!

În clipa cînd mașinile porniră, prin găurile din zidul dărîmat al gării ieșiră în salturi nemții. Un ofițer înalt, cu mînecile suflecate, își propti patul pistolului automat pe burtă și trase cîteva rafale în urma lor. Schwartz, care se așezase pe o margine, cu picioarele bălăbănindu-se, bătu aerul cu brațele, strigă ceva și, răsucindu-se, se prăbuși pe asfalt.

— Staai! rîseni Jurca, bătînd cu tocul pistolului în cabina șoferului, dar acesta apăsase pe accelerator și camionul — legănîndu-se — pornise ca o săgeată. În clipa următoare coti după colțul străzii. Nemișcat, bătrînul Jurca privea cu ochii larg deschiși în urmă. Vîntul îi țiuia pe la urechi.

Cînd ieșiră pe bariera de răsărit, văzură o flacără mare, înălțîndu-se ca un stîlp de foc pe fondul întunecat al cerului, și curînd, tot orașul fu cufundat ca într-o baie, în această văpaie galbenă, tremurătoare. Pălălăi de fum se învîrtoșau, zvîrcolindu-se.

Ghemuiți, striviți unii de alții, muncitorii nu vorbeau. Cu capetele întoarse, priveau flacăra care mistuia orașul.

— Nu-i bai! Venim noi îndărăt! vorbi tîrziu, cineva.

O dată cu ultimele resturi ale ariergărzii, soldați prăpădiți de oboseală, zdrențuiți, negri de fum, tîrîndu-și cu greu armele, ofițeri în capul gol călărind pe deșelate, și civili care goneau împingînd cu deznădejde taligi, cărucioare sau biciclete, muncitorii fabricii se îndreptau spre răsărit.

O POVESTE DESPRE FEMEI

Schiță satirică de Varvara KARBOVSKAIA

Ilustrații de V. TIHONOVICI

Trenul alerga din Moscova spre sud. Într-unul din compartimente s-au instalat în largul lor patru bărbați, așa cum se pot instala bărbații cînd le este tare cald și nu sînt stînjeniți de prezența unor femei. Trîntiți în așternuturile mototolite, căscau și fumau.

Locurile de sus erau ocupate de un bătrînel uscățiv, care se urca și cobora din pat cu o uimitoare ușurință, și de un tînăr îmbrăcat într-un costum deschis, cu o față proaspătă și atrăgătoare, așa cum sînt desenate de obicei chipurile pe afișele de 1 Mai. Paturile de jos erau ocupate de doi pasageri solizi, pe care-i ghiceai dintr-o singură ochire că nu lucrează într-un birou cu mese înghesuite una în alta, ci în cabinete proprii, unde nu e recomandabil să intri fără a fi anunțat în prealabil. Unul dintre ei era un ins impozant, bine hrănit și cu ochelari. Celălalt — nu mai puțin impozant și bine hrănit, dar fără ochelari, cu un cap rotund și chel ca luna plină. Toți patru se urcaseră în tren seara tîrziu și nu reușiseră să se cunoască pentru că se culcaseră imediat.

— Totuși, e ora 11 — spuse bătrînul din patul de sus, uitîndu-se în jos ca o ciocănitoare din scorbura unui copac.

În același timp, pasagerul de jos, înjurînd printre dinți, încerca un pulover nou, scotîndu-și cu greu capul rotund și chel prin deschizătura puloverului.

— L-ai îmbrăcat pe dos — spuse bătrînul. Cerbii trebuie să fie în față.

— Și sînt în spate?

— În spate.

— Dracu'să-i ia pe cerbii ăștia! Scorneală băbească! Își bagă capul din nou în pulover.

Se auzi o bătaie în ușă și-și făcu apariția o îngrijitoare tînără și drăguță.

— Îmi permiteți să mătur?

— Poftim — răspunse prietenos bătrînelul și adăugă: v-am făcut destulă murdărie.

— Păi, pentru asta există îngrijitoare, ca să țină curățenia — zise pasagerul de jos cu prestanță. De-a latul pieptului său puternic, pe fondul maro al puloverului, se desenau doi cerbi cu coarnele arcuite îndărăt. Omul își ridică picioarele pentru ca îngrijitoarea să poată mătura mai ușor.

— În general, aveți dreptate — zise stăpînindu-se îngrijitoarea. Totuși mucurile nu se aruncă pe jos, pentru ele există scrumiere... Ați observat ce ordine e în trenul nostru? Brigada noastră de femei deține, al doilea an, steagul producției... Cînd să vi se aducă ceaiul?

Îngrijitoarea nici nu închisese bine ușa cînd pasagerul cel spîn, cu cerbii pe piept, zise înadins cu glas tare ca să-l audă femeia:

— Ce drăguță e!...

Îngrijitoarea trînti ușa. Pasagerul cu cerbii spuse, rîzînd:

— Ați văzut-o? Surprinzînd însă privirea plină de dezaprobare a bătrînelului, adăugă: — Nu, se înțelege, femeile, cum se zice, sînt o mare forță — nu neg acest lucru, dar, în unele cazuri, și cred că sînteți de acord cu mine, din partea lor te poți aștepta, ca să spun așa, la un șir de neplăceri.

Și începu să cînte fîrțîit și fals: „Dragi femei, cît de înșelătoare și schimbătoare sînteți, tram-pam-pam ta-ra-ram...“

— Păi, da, dac-așa înțelegi d-ta, — zise sec bătrînelul. N-am poftă să mă cert cu d-ta... Cele mai frumoase amintiri din lunga mea viață le am de la femei.

— Dacă-i așa — spuse pasagerul cu cerbii — de ce să ne pierdem vremea degeaba. Fiecare dintre noi să povestească pe rînd cîte o poveste despre femei și vom vedea a cui va fi mai plină de învățăminte.

— Cu gîtlejul uscat, nu e interesant nici să povestești, nici să asculți așa ceva — observă pasagerul impozant cu ochelari și scoase din geamantan o sticlă de coniac. Propun să bem un păhărel.

— Dăm cuvîntul celui mai în vîrstă — zise pasagerul spîn, adresîndu-se bătrînului, după ce bău păhărelul și supse o felie de lămîie. Și pentru că nu avem aici în compartiment elemente feminine, propun ca povestirea să fie ilustrată cu toate amănuntele...

— Dac-aș povesti cu amănunte — spuse bătrînul — atunci ar fi un roman în trei volume.

— Oho! — strigară ceilalți trei într-un glas.

— Nu știu cum să înțeleg acest „oho“ al dumneavoastră — zise bătrînul. Îmi voi da silința să fiu scurt. Prima parte a romanului meu cuprinde copilăria și adolescența și este dedicată mamei mele.

— Ia vezi, nu devia de la temă! — rîse spînul, amenințîndu-l cu degetul.

Bătrînul îl privi sever. Ceea ce făcu să dispară dintr-o dată zîmbetul jucăuș de pe fața spînului. Tînărul băgă o bucată de șocolată în gură și începu să privească distrat pe fereastră. Pasagerii de jos se apucară din nou de coniac.

— M-am născut într-un sat nu departe de Nercinsk, unde au fost trimiși părinții mei în 1889— începu bătrînul. Mama mea a rămas văduvă de tînără și m-a crescut singură. A fost o rusoaică minunată de care îmi amintesc cu mîndrie.

Bătrînul privi chipul impasibil al tînărului, privi în jos la cei doi tovarăși de drum care dădeau pe gît coniacul și-i păru deodată rău că a început să vorbească despre maică-sa. Ridică puțin glasul și zise:

— Întrucît văd că prima parte a romanului meu în trei volume nu vă interesează, trec la a doua parte. Dragostea.

— Să bem pentru dragoste — zise pasagerul cel spîn și ridică păhărelul de argint.

Tînărul zîmbi gînditor. Pasagerul cu ochelari nu făcu nici un gest, bău și apoi mușcă dintr-o bucată de pește afumat.

Bătrînul continuă:

— În acea vreme trăiam la Moscova, unde urmam cursurile Institutului Pedagogic. Acolo am întîlnit o fată.

— Drăguță? — întrebă spînul.

— Da. A fost deosebit de drăguță. Ochi mari, păr bogat și deschis ca inul... Am o fotografie a ei. Este adevărat, fotografia asta e de la vîrsta de 60 de ani, dar trăsăturile feței...

— Poți să nu ne-o arăți — zise spînul. Te credem pe cuvînt.

Bătrînul oftă.

— Ea era studentă. N-am să uit niciodată plimbările noastre studențești, excursiile pe Dealul Vrăbiilor...

— Acolo unde e acum universitatea — completă tînărul.

— Chiar acolo... Eu cu Mașa ne-am iubit, așa cum iubești la 25 de ani: cu sfială, gingășie, pasiune, abnegație și egoism în același timp.

— Eh, spuse pasagerul spîn încîntat. Unde sînt cei douăzeci de ani ai mei?

— N-are importanță — zise bătrînul, însuflețit. Dacă iubești cu adevărat, atunci iubești și la șaizeci de ani. Eu cu Mașa am terminat Institutul, ne-am luat de mînă și am plecat la țară.

— La țară? Din Moscova? și tînărul fu cît p-aci să cadă de pe laviță peste cei doi pasageri cu coniacul.

— Întocmai, tinere. În sălbăticie, la o școală sătească. Am trecut prin toate: ne-a fost greu și urît, — dar ne-am iubit unul pe altul, ne-a fost dragă munca și am fost fericiți.

— Cu draga ta, și în cocioabă e rai — zise spînul, rîzînd.

Bătrînul îl privi cu dispreț și continuă:

— În sat ne-a prins războiul civil. Am luptat trei ani. Mașa a luptat împreună cu mine.

— Oh! nu-mi plac femeile în uniformă... se strîmbă pasagerul cu ochelari.

— Ea a fost soră de caritate — explică bătrînul, dar la nevoie punea mîna și pe pușcă. După război, eu și Mașa ne-am mutat la Moscova.

— Ei, așa mai înțeleg și eu — zise tînărul cu o voce supărată și pe urmă tăcu încurcat.

— Ei, și cînd vine conflictul?— întrebă spînul. Într-un roman bun trebuie neapărat să fie un conflict. Ați venit la Moscova dumneata, un tînăr comisar — sau ce-ai fi fost acolo — plin de viață și energie, un bărbat frumos și înalt după cît se pare, și Mașa dumitale, care umbla după dumneata, obosită, cu cizme soldățești și manta soldățească. Apoi dumneata ai întîlnit pe strada Petrovka o blondină plinuță și fermecătoare și...

— Eh, scuzați, văd că fantezia dumneavoastră a început să zburde — zise bătrînul cu dezaprobare în glas. Nu a fost nici o blondină plinuță...

— Atunci ce fel de roman este ăsta — se supără spînul. Nici să nu te gîndești să-l scrii: nimeni nu-l va citi. Acum se cere ca în romane să clocotească pasiunea, eroii să lecșine de dragoste, dar la dumneata, ce-i?

— La mine n-a leșinat nimeni, zise bătrînul. Eu și soția mea am devenit din nou învățători. Acuma, Maria Vasilievna a mea a primit distincția de Învățătoare a poporului.

— Dar dumneata? — întrebă pasagerul cu ochelari.

— Eu, nu.

— Aha! începe să miroase a conflict — se bucură spînul. Dumneata îți invidiezi soția, iar dînsa se uită de sus la dumneata.

Tînărului i se păru

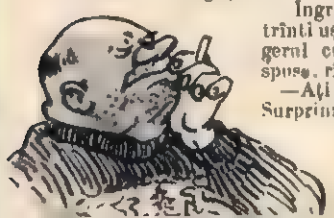

că bătrînul vrea să scuipe pe chelia spînului. Dar, bineînțeles, i se păru numai. Bătrînul spuse liniștit:

— Acum voi trece la a treia parte a romanului meu. Am trei fiice.

— Drăguțe? — sări spînul.

— Unui tată îi e greu să judece, dar lumea spune că-s drăguțe. Cea mai mare e inginer. Va fi numită director de fabrică în locul unui individ, pe care l-au scos din cauza descompunerii morale.

Cerbii de pe pieptul pasagerului spîn tresăriră și părură că acușinacușI o vor lua la goană, vor sparge geamurile cu coarnele și o vor porni înapoi spre nord — așa de tare gîfîia spînul.

— Închipuiți-vă ce nerușinare — continuă bătrînul. Un muncitor solid, plin de răspundere, — și ce se întîmplă: s-a despărțit de cîteva neveste, pensio alimentară nu le-a plătit și se căsătorește din nou. La fabrică n-a scăpat de el nici o muncitoare cît de cît drăguță. Și acum va zbura cu tam-tam. Rușinos!

Spînul își duse mîna la inimă și întrebă cu glas răgușit:

— Dacă nu-s indiscret, la ce fabrică a fost numită fiica dumitale?

— Nu-i nici un secret, — răspunse binevoitor bătrînul. La fabrica de dulciuri...

— Uf! și spînul își trecu mîna peste cerbi. Nu e aia.

— Ce înseamnă „nu e aia"? se miră bătrînul. Fabrica e foarte bună și pentru fiica mea e o cinste mare.

— Bine. Iar a doua fiică? — întrebă pasagerul cu ochelari.

Bătrînul zîmbi subțire și dădu din cap:

— A doua? Vedeți, nu seamănă nici cu mama, nici cu tata. E atît de înțepată! A terminat Institutul de Literatură. Și eu, și maică-sa, visam: „acum va scrie un roman sau un poem." Dar ea s-a apucat de satiră, scrie foiletoane. La început am fost mîhnit — pe satirici îi publici doar pe ultima pagină, nimeni nu-i laudă niciodată, iar dacă cineva scrie despre ei, atunci scrie numai cu dispreț: căci să vedeți, nu e nici Scedrin, nici Gogol. De parcă în poezia noastră ar fi numai Pușkini! Zău, o întristător! Dar acum ne am împăcat și sîntem chiar mulțumiți. Prin munca ei aduce un aport destul de mare. N-ați citit acum cîteva zile foiletonul ei despre calitatea producției?

Pasagerul cu ochelari se întunecă, își scoase ochelarii și începu să-i șteargă cu o bucată de flanelă.

— Era vorba de ciorapi, nu-i așa? — întrebă el cu severitate.

— Da, da — se bucură bătrînul. Vasăzică l-ați citit? Directorul unei fabrici de ciorapi — eh, l-am uitat numele — dădea numai rebuturi. Ciorapi cu dungi, pătați, unul mai scurt decît celălalt, cusături cu spirală și dracu' le mai știe! În general l-a frecat bine.

Pasagerul scăpă ochelarii din mînă, dar din fericire nu se sparseră. Se aplecă să-i ridice și, probabil din cauza aceasta, fața i se înroși.

— Aceste foiletoane sînt numai mîzgăleți — zise el mîntos. Și nimeni nu se pune în situația conducătorului de întreprindere. Poate o un om capabil, cu merite; dar trebuie să sufere din cauza călcîiului unui ciorap de femeie.

— Cum? — întrebară într-un glas ceilalți.

— Da, daa! — din cauza călcîiului unor babe! Înainte, femeile erau mai modeste, purtau ciorapi simpli și-i împleteau singure, iar bărbații aveau mai puțină bătaie de cap. Dar acum, dă-le „Kapron"! Astăzi, un călcîi de culoare închisă, mîine cu muchii, poimîine călcîiul cu ajur! Și toate pentru ce? Ca să placă bărbaților! Și nouă ne vine rău doar cînd ne uităm la aceste călcîie!

— Degeaba acuzi femeile că vor să se dichisească — zise vicioan bătrînul. De ce îi aperi pe acest conducător îndoient? Vă este poate... din întîmplare, cunoscut?

— Nu-l cunosc — răspunse tăios pasagerul cu ochelari. Eu am alt profil de producție.

— Încă nu ne-ai povestit despre a treia fiică — îi aminti tînărul.

— Fiica mea cea mică — spuse bătrînul cu tandrețe în glas — termină la primăvară Institutul de agronomie. E preferata noastră. Seamănă leit cu maică-sa și e tot atît de deșteaptă și capabilă. Dar să vezi nenorocire: s-a îndrăgostit de un băiețandru, unul din ăia care ia numai nota 3. Un leneș din convingere...

Tînărul își trecu nervos toate cinci degetele prin păr.

— Bineînțeles, că dragostea nu ține seamă de note — oftă bătrînul. Dar nici nu-i vorbă de faptul că el ia note mici. Se întîmplă ca unii să nu fie printre primii — totuși cresc și devin oameni. Asta se întîmplă. Pe noi ne neliniștește altceva. Acest tînăr — noi nu-l cunoaștem încă — este probabil „băiatul mămichii" sau și mai rău. Nu vrea să învețe. Dar se pregătește — și pare să aibă oarecare posibilități — să se strecoare la aspirantură ca să rămînă la Moscova. Iar fiica mea a hotărît să plece la țară. Și acum, povestea o încurcată.

Tînărul își rodea unghiile în tăcere.

— Ei, acum, spuse bătrînul, cine spune povestea următoare?

— N-am nici un chef — murmură pasagerul cu ochelari.

— Îmi ajungo! — și pasagerul chel se întinse de-i trosniră ciolanele. Am ascultat cu plăcere povestea plină de învățăminte despre cele patru, cum s-ar spune, reprezentante model ale puternicei caste feminine. Cinste și slavă lor! Dar coniac nu mai este? Păcat! Vom continua plăcerea în vagonul-restaurant.

Trenul se apropia de stație.

— Mă duc să respir puțin aer proaspăt — zise bătrînul.

Tînărul sări de pe bancă, își îndesă șapca pe cap și-l urmă pe bătrîn. Îl ajunse lîngă ușă și-i zise cu sfială:

— Am vrut să vă întreb ceva, mă scuzați. Cum vă numiți dumneavoastră?

— Nicodim Ivanovici. Dar de ce?

— A! Ni-co-dim Ivanîci... Nu, iertați-mă, nu e aceia — tînărul zîmbi mulțumit și se îndreptă spre compartiment.

— Iarăși nu e aceia! — și bătrînul își desfăcu mîinile în lături. Nu știu, de ce, dar astăzi nu nimeresc de loc la țintă! Ba nu e aia, ba nu e aceia!...

Din „Ogonioc"

CELE DOUĂ PLANURI ALE LUI ANDRÁS-BACI

Szábó András a pornit să la viața pieptiș, avînd două planuri: să-și crească o mustață deasă și frumoasă ca un husar și să-și dureze o căsuță. Prima dorință i s-a împlinit din tinerețe. Dacă cineva vrea mușai să-și lase mustață, lucrul merge ușor; nu-i trebuie pentru aceasta nici bani, nici muncă, ci numai un pic de răbdare. Cu planul al doilea, însă, a fost buclue. Au trecut ani, chiar zeci de ani, și András-baci n-a putut să pună una peste alta măcar două cărămizi care să se cheme că-s ale lui.

Sigur că nu s-a împăcat cu soarta; dar ce putea face? O simbrie amărîtă de slugă hotăra fără drept de apel cît de departe puteau să meargă dorințele lui de om sărac, care pe deasupra era și ungur de naționalitate.

Nădejdea totuși nu l-a părăsit. Și totdeauna, cînd își răsucea mustața în fața oglinjoarei rotunde de pe perete, suspina: „Cu cît ar fi mai arătoasă mustața asta, dacă oglinda ar atîrna pe peretele casei mele!"

Dar începînd din acea dimineață de toamnă cînd întîiul ostaș sovietic i-a intrat în casă, András-baci s-a lăsat de suspinat și a început să simtă un temei în tot ce făcea. Atunci a stat de vorbă mult cu eliberatorii și aceștia l-au arătat cum o să înceapă și prin părțile Aradului, ba chiar și în satul Arpășel, o viață nouă. Din acea clipă el a încoput să fie tot mai sigur că în curînd va ajunge să sape temelia casei mult dorite.

... Cinci ani mai tîrziu, într-o dimineață de mai a anului 1950, András-baci a stat mai mult ca de obicei să se gătească. Mai ales mustața și-a periat-o cu mai multă grijă. Nevastă-sa s-a îmbrăcat și ea frumos. Se găteau doar pentru o mare sărbătoare: era ziua înființării gospodăriei colective „Drumul Victoriei" din Arpășel. O bucurie năvalnică îi umfla pieptul. Chiar și ulița îi părea prea strîmtă. Mergeau pe mijlocul drumului. Din buzunarul de sus al pieptarului își scotea capul un creion bine ascuțit. Creionul acesta cu care a semnat cererea de a fi primit în gospodăria colectivă, îl mai pastrează și acuma și îl folosește numai cînd are de scris lucruri de seamă. Cu acest creion a însemnat el în fiecare an cîte zile-muncă a avut și ce răsplată a primit.

Patru ani au trecut de atunci. András-baci simțea cum se apropie ziua în care vechea lui dorință se va împlini. Și anul acesta a sosit: casa lui se ridică acum, prin puterea unui mare colectiv, și se ridică repede, fiindcă zidarii și dulgherii gospodăriei lucrează la ea voluntar. Își împart munca cum își împart și bucuriile, fiindcă așa e acum rînduiala lucrurilor — și nici nu se poate să fie alt fel!

András-baci are 68 de ani. Sînt 48 de ani de cînd și-a făurit cele două planuri mari ale vieții. 48 de ani a agățat oglinjoara pe peretele casei luate cu chirie. Anul acesta, însă, ca va fi prinsă lîngă fereastră, pe peretele casei care a fost ridicată cu sprijinul colectiviștilor, de dragul și spre fericirea lui Szábó András.

G. KUKTA

UN TERMOHIDROSTAT ORIGINAL

În cercetările științifice în domeniul hîrtiei și celulozei, uno din cauzele care pot da erori în determinările analitice este variația umidității relative a aerului. Pentru a obține rezultate comparative, probele respective trebuie menținute în aparate de condiționare, cu umiditate relativă și temperatură constantă (termohidrostate). Unele aparate au inconvenientul că necesită o supraveghere și reglare continuă.

Pentru a remedia aceste neajunsuri, în cadrul secției de celuloză și hîrtie a Institutului Politehnic din Iași, s-a pus problema realizării unui nou tip de aparat. Avînd în față această problemă, tovarășul prof. V. Dieconescu, împreună cu colectivul de cadre didactice de la catedra de celuloză și hîrtie, a reușit să construiască după multe luni de muncă un termohidrostat în stare să facă față tuturor experiențelor de laborator. Aparatul poate condiționa probe la umiditățile relative ale aerului cuprinse între 20-100 la sută, care pot fi menținute constante cu erori infime, precum și la diverse temperaturi.

Termohidrostatul — construit de colectivul ieșean din resurse locale — nu mai necesită nici o supraveghere, în timpul condiționării probelor, iar rezultatele științifice ce se obțin sînt cu mult mai precise decît cele obținute cu vechile aparate.

Lazăr BENEȘ
corespondent-ul

INSTITUTUL „Dr. V. BABEŞ"

de C. BACIU

Fotografii de Tadeu CIOS

Pe cheiul Dîmboviţei, cam în centrul unui şirag de institute de cercetări şi de învăţămînt, înconjurat de arbori bătrîni, se ridică Institutul „Prof. dr. V. Babeş." În această clădire simplă, masivă, căreia timpul i-a dat o tentă cenuşie, a lucrat marele savant. Aci el a făcut celebre studii asupra leprei, pelagrei, rabiei (turbării), tuberculozei, sifilisului, nu numai ridicînd pe o înaltă treaptă medicina romînă şi făcînd paşi înainte în medicina universală, ci şi transformînd catedra sa într-o tribună de acuzare a guvernanţilor burghezo-moşieri, care frînau dezvoltarea medicinei noastre. El a arătat — cum spune savantul sovietic Moşcobvski — că „...fără măsuri concrete pentru îndepărtarea mizeriei şi fără asigurarea materială a maselor populare toate realizările ştiinţei vor fi neputincioase în lupta cu aceste boli."

Institutul Babeş face astăzi parte dintr-o vastă reţea ştiinţifică. Pe frontul cercetărilor medicale ce se fac în ţara noastră el ocupă una din cele mai înaintate poziţii: e forul superior ştiinţific de îndrumare tehnică şi metodologică pentru anatomia patologică.

Aci se studiază problema inflamaţiei, adică reacţiunea organismului faţă de un agent patogen (afară de tumori). Şi întrucît aceste inflamaţii apar în marea, în zdrobitoarea majoritate a bolilor, se poate spune că Institutul luptă împotriva a nenumărate forme în care agenţii nocivi caută să pătrundă în organismul viu.

Vin aci biopsii (fragmente de ţesuturi provenite din operaţii chirurgicale) din toate colţurile ţării, pentru a li se pune diagnosticul: inflamaţii de uterine, boli de piele, stomac, leziuni ale faringelui şi laringelui, ale oaselor etc. Ele sînt sistematizate, catalogate, formînd o bibliotecă neobişnuită ale cărei volume au pagini de sticlă colorată cu fragmente de organe: histoteca.

Dar principala activitate a Institutului constă nu numai în punerea acestor diagnostice şi în formarea histotecii, ci în cercetări din domeniul anatomiei patologice făcute pe baza învăţăturii pavloviene şi în general a medicinei sovietice.

Se fac lucrări de histochimie folosind studiile lui G. I. Roskin; se lucrează cu metoda „micului stomac" a savantului Pavlov, se aplică procedee de chirurgie experimentală după Speranskaia, culturi de ţesuturi după metoda Filatov şi se fac probe de fiziopatologie, urmînd experienţele profesorului Kaveţki.

Toate ţesuturile sînt studiate îndeaproape, în ansamblul organismului, dîndu-se atenţia cuvenită sistemului nervos.

In acest scop e nevoie de material de experimentare: şoareci albi, şobolani, cobai, iepuri, pisici, cîini. Crescătoria e în dezvoltare, ultimele amenajări transformînd-o într-o construcţie modernă, bine utilată.

Produsul finit al muncii cercetătorului constă în concluzia ştiinţifică, într-o mică pătrundere a unei legi a naturii. Pentru această concluzie se fac experienţe de morfo-fiziologie, analize de chimie şi histochimie (chimia ţesutului), ilustrate prin microfotografii în alb-negru sau în culori. Înregistrat în tabele, măsurat, numărat, fotografiat, agentul patogen poate fi supus unei puternice ofensive din partea medicinei combative. Pregătirea acestei ofensive a fost făcută aci, în vechiul Institut fondat de profesorul Babeş.

În fotografiile alăturate dăm cîteva aspecte ale acestei munci de cercetare.

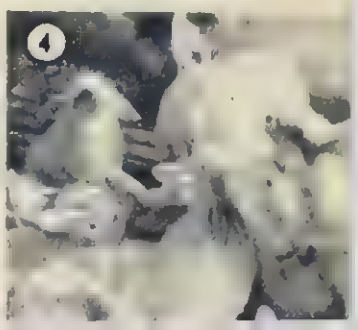

1 Se dă „hrana" de plasmă sanguină. Inimii unui embrion de pui proaspăt separate de corp, care va continua astfel să trăiască în laboratorul de culturi de ţesuturi.

2 De data asta, pe masa sălii de operaţie pacientul e un cîine. Operează doctorul Paul Niculescu, avînd ca asistent pe dr. Leonida Georgescu şi ajutat de laboranta Liţa Popa.

3 Doctorul Grigore Pambuccian, în faţa aparatului sovietic „Zorkin," de curînd adus de la Moscova, cu ajutorul căruia se pot fotografia microorganismele.

4 In crescătoria de animale, într-una din boxele iepurilor. E ora mesei şi, de undeva din înălţimi, au început să vină arome de varză.

În numele ordinii

— Schiță —

de HUSZÁR Sándor

Desene de A. POCH

S-a întîmplat anul trecut, în 15 aprilie. Dimineața am băut, în fugă, ceaeaua cu lapte și am înhățat din mîna mamei pachețelul cu sanvișuri, ca pe un băț de ștafetă. N-am apucat însă s-o zbughesc, căci mama m-a prins de reverul hainei. Zîmbind cu înțeles, îmi vorbi — așa cum fac mamele după ce copiilor le-au crescut aripi și-s gata să-și ia zborul — cu un glas în care citeam mai curînd o rugăminte, decît o poruncă: să fac ce-oi ști, numai ca în seara aceea să nu aibă loc nici o plenară, și nici de cinematograf să nu fie vorba. Și, dacă se poate, întîlnirea cu „știi tu bine cine", s-o amîn. Pe scurt, să fiu acasă devreme. Grăbit cum eram, am uitat s-o întreb pentru ce anume îmi cere un lucru atît de greu și i-am promis, cu prea multă ușurință, că, negreșit la șapte seara, voi fi acasă.

Dar, ca de obicei, la ceasurile șapte trebăluiam încă în redacție. Pregătind un manuscris, dezbăteam de unul singur raportul dintre munca de interes obștesc și treburile mele personale. Am limpezit, teoretic, așa cum se cuvine, problema, dar nu-mi puteam închipui cum ar putea s-o vadă și mama tot atît de limpede. În această privință ea are convingeri de neclintit, care nu îngăduie compromisuri.

În sfîrșit, spre ora opt mi-am isprăvit lucrul și după cîteva minute pedalam cu viteză maximă pe bicicletă.

Era primăvară. Pe marginea șoselei înfrunzeau salcîmii, iar eu goneam pe asfaltul neted. Străbătusem o bună bucată de drum. Ajungînd la periferie am trecut de pe asfalt prin hîrtoapele străduțelor desfundate. Acum pietrișul sărea de o parte și de alta a roților, în scrîșnetul ciudat al cauciucurilor. Și eu mă hurducam în scîrțîitul amenințător al șeii. Mă temeam să nu sparg vreun cauciuc, ceea ce m-ar fi întîrziat mai mult și mi-ar fi agravat situația față de mustrările îndreptățite ale mamei. Căci mustrările mamei îs mai greu de îndurat decît cheltuiala pe care o căpătam în copilărie, fără să fi făcut prea mari stăruințe. În sfîrșit, vîrînd cu o admirabilă îndrăzneală pe trotuar și chinuind fără milă pedalele, am scos din bicicletă maximum de viteză. Atunci s-a întîmplat însă ceva la care n-avusesem timp să mă gîndesc.

La un colț de stradă, am dat peste un milițian. Mi-a făcut semn să opresc. Am apăsat pe frînă, roata a hîrșîit cîțiva metri, apoi am stopat. Abia atunci m-am gîndit, fără să vreau: am ajuns în fața ordinii publice. Pentru a doua oară, în cei douăzeci și ceva de ani pe care-i am.

Ca într-un film, mi-a trecut prin fața ochilor o întîmplare mai veche: prima mea întîlnire cu ordinea publică și prima mea amendă. Aveam 11 ani. Îmbrăcat ca vai de lume, o însoțeam pe mama la cumpărături. Intrînd într-o prăvălie, mama mi-a încredințat coșul cu zarzavaturi. Lucrurile se petreceau la cîteva săptămîni după diktatul de la Viena, cînd abia făcusem cunoștință cu noua putere: lustruita, însăbiata poliție și droaia de funcționari a statului horthyst. Căscam ochii la mulțimea pestriță din piață și, fără să-mi dau seama, rupeam în bucățele o proclamație cu chenarul vrîstat, lipită pe afișier. M-a trezit o mînă care mă scutura zdravăn de urechi și un glas care urla, gratificîndu-mă cu epitete ca: haimana, putoare și alte asemenea. În răstimpuri ma izbea cu capul de afișier. Eu nici habar n-aveam pentru care faptă eram răspălătit în halul ăsta. Și, speriat de moarte, am început să plîng cu hohote. Mama se năpusti afară din băcănie, mă smulse din mîinile lustruitului polițist și, în plină stradă, spre hazul neascuns al trecătorilor, rosti cîteva cuvinte cu un veritabil accent de pe Niraj. Pomenea de unele amănunte destul de personale cu privire la părinții polițistului...

Dar asta n-a durat multă vreme, pentru că în clipa următoare a izbucnit glasul de trompetă al polițistului: „Nu te obrăznici, zdreanță din Balcani. Duhnești a opincă!..." A scos apoi un carnețel și un creion și, în murmurul celor de față, în sughițurile mele de plîns, mi-a scris datele biografice...

Așa am luat contact pentru întîia oară cu ordinea publică. Și întîmplarea m-a pătruns atît de puternic, încît multă vreme după aceea îmi tremura cămașa-n spate cînd vedeam vreun polițist...

Senzația asta m-a urmărit ani de-a rîndul. Amintirea dureroasă a primei întîlniri cu ordinea publică mocnea în mine. Și, cu toate că milițianul care stătea acum în fața mea nu semăna cîtuși de puțin cu polițiștii vechiului regim, cele întîmplate atunci m-au făcut să nu dau atenție impresiilor culese din experiențe mai recente. Îi întind, deci, buletinul de identitate, hotărît să nu-i răspund nimic. Plătesc amenda și altă dată voi fi mai atent. Eram gata să-i spun că mă grăbesc, dar el mi-o luă înainte. Răsfoind buletinul, începu să-mi vorbească liniștit, cu greutate:

— Nu-i bine să fii atît de nepăsător. Ce s-ar întîmpla dacă toți ar lua-o razna pe trotuar cu bicicleta? Greu am birul cu transportul accidentaților...

Îmi vorbea molcom, fără să ridice glasul, îndulcind consoanele în graiul cunoscut din Sălaj. Observînd că nu rostesc nici o vorbă, urmă — întorcîndu-se un pic — în maghiară:

— Nu știi românește? — apoi, respirînd adînc, se pregăti să mă convingă în ungurește de relele pe care le-am făcut.

L-am informat imediat că înțeleg tot ce-mi spune. Convingîndu-se, își luă notesul și, încet, cu băgare de seamă, ca unul care s-a împrietenit de curînd cu scrisul, îmi notă numele. Apoi adresa, anul nașterii și ziua... După ce termină, mă privi întrebător și mă întrebă:

— Te-ai născut în 15 aprilie?

— Da, răspunsei gîndindu-mă că vrea să confrunte spusele mele cu datele din buletin.

Dar se întîmplă cu totul altceva.

Milițianul începă să mai noteze. Închise carnețelul, întinzîndu-mi buletinul:

— Atunci, la mulți ani! Mă rog de dumneata numai ca pe viitor să circuli pe șosea, nu pe trotuar...

Și mi-a strîns mîna.

...Mi-a fost tare rușine; nu-mi mai găseam cuvintele. M-am uitat după el... Nu s-a întors. Era încredințat că nu voi mai urca pe trotuar...

M-am suit pe bicicletă și, în vreme ce mă scutura hurducîndu-mă de-a lungul drumului desfundat și bolovănos, m-am gîndit să-i povestesc și mamei întîmplarea asta. Las' să se bucure și sufletul mamei. Să-i spun cine anume m-a felicitat primul, de ziua mea...

În românește
de Ștefan LUCA

ȘAH — ȘAH — ȘAH — ȘAH

PROBLEMĂ

de L. I. KUBBEL

Din concursul de dezlegări de probleme-miniaturi al revistei „Șahmatî v S. S. S. R."

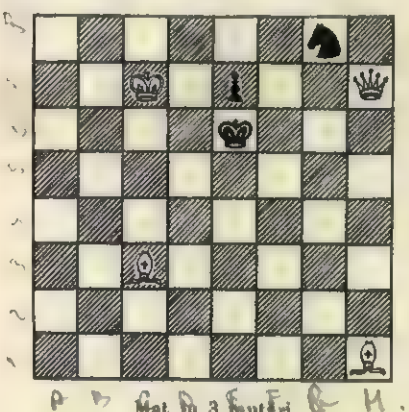

Mat în 3 mutări

(Controlul poziției. Alb: Rc7, Dh7, Nc3, Nh1. Negru: Re6, Cg8, Pe7).

Peisaj de iarnă din munții Apuseni

OAMENI CARE STINGHERESC...

O SĂ FIE CEVA PIERDERI...

Fotografia noastră nu reprezintă curtea unei întreprinderi de colectare a deșeurilor. Nici rampa unei gări, unde cîteva zeci de tone de bumbac stau gata de încărcare. Dimpotrivă, fotografia arată unul din „depozitele" Filaturii „Dacia".

În august 1953, partidul a hotărît ca poporul să primească mai multe bunuri de larg consum, printre care și țesături. Poporul transformă Hotărîrea în fapt. De pe ogoare s-au culeș vagoane și vagoane de bumbac. Filaturile lucrează din plin înghițind uriașe cantități de materie primă. Depozitele fabricilor au devenit neîncăpătoare. Acesta e semn de îndestulare, și e bine. Însă tov. director Nicolae Ungureanu (în fotografie, dreapta) nu are o inimă emotivă, și nu s-a pierdut cu firea. Nu-i loc în magazie? Depozităm bumbacul în curte. Ministerul neputînd asigura construirea unui număr suficient de magazii, a dat dispoziție ca bumbacul să fie depozitat afară, pe pardoseale bine ferite de umezeala de jos și în același timp să fie acoperit cu prelate impermeabile. Cît de bine a ferit bumbacul de umezeală și nori și cît de mult îl îngrijorează aceasta pe tov. director Nicolae Ungureanu, reiese din fotografie.

— Ce să facem? O să fie ceva pierderi..

Această resemnare obloniovită nu are nimic comun cu grija față de avutul obștesc. Ea aduce mai de grabă a nepăsare, a neglijență, a încălcare a intereselor ca'or ce muncesc. Iar în regimul nostru, poporul a prins obiceiul să tragă la răspundere pe cei ce-i neglijează interesele.

AUTOBUSUL-FANTOMĂ

Dacă veți vedea un autobuz fără număr, fără indicație de traseu; care, deși e înscris în multe (nu toate!) dintre tăblițele stațiilor I.T.B., uneori oprește în stație, iar alteori bc; care vine cînd la o oră, cînd la două, cînd de loc; care stă la capetele liniilor cîte o jumătate oră sau o oră, pentru ca, în sfîrșit — exteriorul cu nădușf de pasageri — să le dea cu tifla și să se îndrepte în viteză spre gară, apoi să știți că acela este autobuzul 32 — zis „canonerească", zis „autobuzul-fantomă", zis „uite-l, nu e"...

Dat fiind că orice fenomen are o cauză materială, este evident că nici „autobuzul-fantomă" n-are caracter mistic. El umblă așa, fiindcă nu e destul de „rentabil" pentru I.T.B. Și nu e rentabil pentru că umblă așa cum umblă. Iată de ce clienele nu-și poate prinde coada, oricît s-ar roti după ea în jurul unui felinar.

Poate că va părea straniu, dar de această problemă răspunde — și foiletonistul pornit pe critică regretă acest lucru — un aspect pozitiv. Este tov. Gheorghe Dumitrescu, șeful secției circulației de la Gospodăria de exploatare a autobuzelor și troleibuzelor (G.E.A.T.) Desigur, el are greutăți multe. Și cînd îl întrebi de ce merg prost autobuzele, are de ce să se plîngă: „Ce să te faci, de pildă cu niște taxatori ca Bugan Ioan, Bratoloveanu Nicolae, Coman Nicolae, Timofte Dumitru și alții ca ei, care confundă taxa de taxatori cu propriul buzunar!." Mai sînt apoi și pasageri nedisciplinați care nu cresc avutul obștesc. Pe urmă sînt pene'e și deteriorările. Cum să-i convingi pe tovarășii de la Sfatul Popular Regional că stricăciunile suferite de autobuzele 58, care se hurducă prin gropile de pe șoseaua București — Domnești, costă mai mult decît ar costa lucrările de reparare și întreținere a drumului — lucru valabil, de altfel, și pentru alte drumuri ca, de pildă, șoseaua Mărgurele.. Iar colac peste pupăză, din timp în timp la G.E.A.T. se schimbă și directorul, și inginerul șef...

Or fi adevărate toate acestea, dar ele nu scuză faptul că autobuzul 32 circulă așa cum circulă. Și de acest lucru răspunde direct tov Dumitrescu care, dacă ar fi luat legătura cu întreprinderile pe care le deservește linia 32, ar fi aflat orele de vîrf în care ar trebui să circule cu regularitate, și ne după nemilosul hazard, mai multe mașini. Sau care, dacă n-ar pune numai problema rentabilității, ci și pe cea a intereselor oamenilor muncii, ar face ca linia 32 să fie o linie obișnuită, cu autobuze pe care să se poată, cît de cît, conta. Și atunci nu s-ar mai spune că numai autobuzul 31 e „rentabil"; de fapt — ceea ce tov. Dumitrescu se pare că nu știe — marea majoritate dintre cetățenii care folosesc autobuzul 31, călătoresc de la Piața 28 Martie pînă la Piața Stalin, deci pe traseul comun ambelor linii. El nu știe, însă, de cele mai multe ori, că există și un autobuz 32 care-i poate deservi. Dacă tov. Dumitrescu ar fi cunoscut aceste și-ar fi acționat în consecință, n-ar mai fi apărut în „Flacăra" fotografia unui grup de cetățeni așteptînd zadarnic autobuzul-fantomă, iar pozei să din medalion ar fi fost o unică arie pozitivă fără asemănare „pete"...

CIORAPII CU BUCLUC

Ce asemănare este între călcîiul lui Achile și călcîiul unui ciorap confecționat de tov. Miluță Bucilea? Și unul și altul sînt la fel de vulnerabili...

Dacă la fabrica „Republica" din București ciorapii n-ar trece pe la repensare și controlul tehnic, ci ar ajunge în comerț așa cum îi predă tov. Miluță (vezi fotografia) nu-i greu de imaginat cam cum ar decurge o consfătuire între consumatoare și autorul ciorapilor cu defecte: discuția s-ar desfășura cam așa:

— Poți să ne spui, tovarășe Bucilea, de ce ne ciorapii defecte? ar întreba femeile.

— Păi, să vedeți.. mașina e complicată și are o mulțime de ace. Blestematele de ace se strîmbă și ar trebui să le îndrept. Cîteodată uit. Pe urmă trebuie să mai îndrept și platinele de cuplare sau de egalizare. Mi se întîmplă să uit și asta. Apoi ar trebui să nu mai introduc în condur ace fără ca mai înainte să le îndrept. Nici pe asta n-o fac întotdeauna...

— Și alte cauze ne mai sînt? ar insista femeile.

— Ar mai fi ele... Eu vreau să fac cît mai multe duzini de ciorapi. Dar sînt de felul meu ghinionist: ciorapii de calitatea I nu vor să se fabrice singuri, fără ajutorul meu. Ce să fac dacă am ghinion?

— Nu cumva o fi la mijloc vreo goană după cantitate? ar întreba femeile.

— O fi... Așteptați puțin să-i întreb pe tovarășii mei Nicolae Fotache și Aurel Vătui, că și ei fac la fel ca mine, ba chiar și mai și...

Nu vreau să trag nici o concluzie presupusei consfătuiri. Precizez însă că, la încheierea ei, nimeni n-ar dori să se afle în locul tov. Miluță și al celorlalți maeștri ai ciorapilor cu defecte.

BULEVARDIȘTII

Ți s-a întîmplat, desigur, să vrei să mergi la cinema și să vezi în vitrină, alături de fotografiile imbietoare, o placardă pe care stă scris fără milă: „Nu mai sînt bilete".

Dacă ești naiv, te resemnezi și te întorci cuminte acasă. Dacă însă perseverezi, cauți un bilet „de ocazie". Sînt unii cetățeni cărora tocmai în seara în care și-au propus să vadă un film, li se întîmplă cîte ceva: o migrenă a nevestii, o ședință sau cine știe ce. Și din această pricină sînt nevoiți să cedeze biletele

Sînt însă alții care le cedează din cu totul alte motive: le cumpără fără intenția de a vedea filmul, iar apoi le revînd cu un supraprețuneori egal cu valoarea biletelor.

Fotoreporterul a surprins doi asemenea revînzători de bilete, în „exercițiul funcțiunii".

Deși sînt tineri, Viorel Pușcă și Eugen Popovici au năravuri vechi, putrede. În țara noastră există mii pe bulevard, alături de elemente descompuse, bulevardiști leneși, donjuani, scandalagii etc.

Societății noastre tinerii îi șade bine cu un tinerel sănătos și harnic. Viorel Pușcă, Eugen Popovici și alții ca ei, trebuie convinși că viitorul lor nu-i pe bulevarde, ci alături de cei ce construiesc viața nouă.

Andrei BART

UN MARE CREATOR

–10 ANI DE LA MOARTEA LUI ALEXEI TOLSTOI–

de M. NOVICOV

Se împlinesc 10 ani de la moartea lui Alexei Tolstoi, marele scriitor sovietic a cărui operă se bucură de prețuirea întregii omeniri progresiste. Evocarea acestei mari figuri confirmă odată în plus că un artist mare nu poate trăi ca creator decît prin popor, că un artist se verifică prin măsura în care înțelege și plăzmuiește totodată sufletul poporului său.

Greu și întortochiat a fost drumul scriitorului Alexei Tolstoi. Despre el spunea V. M. Molotov la al VIII-lea Congres Unional al Sovietelor: „Înaintea mea a vorbit aici renumitul scriitor A. N. Tolstoi. Cine nu știe că el este fostul conte Tolstoi? Și acum? Unul dintre cei mai mari și populari scriitori ai Țării Sovietice, tovarășul Alexei Nicolaevici Tolstoi".

Alexei Tolstoi a început să scrie cu mulți ani înainte de Revoluție. În poeziile și povestirile de atunci el oglindea ideile și preocupările unor cercuri foarte îndepărtate de mișcarea revoluționară. Totuși, pînă și această parte a operei sale a supraviețuit timpului. Pentru că A. Tolstoi vedea deja realitatea cu ochii acelor povestitori populari care i-au împărtășit în frageda copilărie comoara legendelor populare și l-au învățat să guste, să cîntărească, să măsoare fiecare cuvînt din tezaurul graiului popular.

Mult mai tîrziu A. Tolstoi mărturisea că niciodată n-ar fi putut scrie lucrările sale istorice dacă n-ar fi copilărit la țară, între păstrătorii cei mai vrednici ai limbii și tradițiilor poporului.

Lucrările prerevoluționare ale lui Alexei Tolstoi, în special povestirile adunate în volumele „Pe Volga" și „Boierul șchiop", înfățișează completa lipsă de perspectivă, viața fără nici un sens a unei clase condamnate de istorie. Dar A. Tolstoi nu regretă trecutul, ci rîde. Rîde de ei cu siguranță și voia bună a unui om care știe că ceea ce se duce nu poate fi salvat și nici nu face să fie salvat.

Cînd, după 1918, neînțelegînd încă Revoluția, A. Tolstoi ajunge în emigrație, privelișteа resturilor sociale sufiate de vîntul furtunos al istoriei, dincolo de hotarele patriei, îi dezgustă adînc. Romanele scrise în acea epocă („Ibicus", „Un manuscris găsit sub pat", „Aelita", „Hiperboloidul inginerului Gaun") conțin o satiră necruțătoare, îndreptată cu ascuțișul ei atît împotriva emigranților, cît și împotriva forțelor celor mai reacționare ale vieții publice internaționale, organizatoare ale intervenției antisovietice. Dorul de patrie, nestinsa nostalgie după meleagurile natale, încrederea fermă în virtuțile poporului său, — iată ce desprinde cititorul, dincolo de rîsul amar al despămînteniților.

Abia după reîntoarcerea în Uniunea Sovietică Alexei Tolstoi dă opere pe măsura talentului său. Cele patru mari lucrări („Petru I", „Calvarul", „Pîinea" și ciclul de piese înfățișînd viața lui Ivan cel Groaznic) sînt foarte diferite, și ca tematică, și ca compoziție, și chiar ca stil. În „Petru I" și „Ivan cel Groaznic" sînt zugrăvite două epoci îndepărtate din istoria Rusiei; în „Calvarul", autorul pune în toată complexitatea ei problema soartei intelectualității în Revoluție; „Pîinea" e un episod dramatic al războiului civil. Dar, cu toată diversitatea sa, opera post-revoluționară a lui Alexei Tolstoi are o trăsătură comună: eroul ei principal e poporul. Și nu poporul luat ca entitate abstractă, ci poporul făuritor al istoriei, forța motrică a oricărei dezvoltări sociale. De aceea opera lui A. Tolstoi, indiferent de temă, te impresionează prin actualitatea ei.

Se poate spune, pe drept cuvînt, că romanul „Petru I" este o splendidă demonstrație artistică a tezei după care orice lucrare literară, chiar cu un subiect istoric, își extrage valoarea din măsura în care ajută oamenilor să înțeleagă și să ia atitudine față de problemele contemporane. Alexei Tolstoi scria romanul „Petru I" în anii în care dezvoltarea evenimentelor de pe arena politică internațională întorcea tot mai evident busola istoriei înspre cuvîntul „furtună". În aceste împrejurări, era necesar ca poporul să devină tot mai conștient de forța sa. Scriitorul, legat prin toate fibrele personalității sale artistice de năzuințele poporului, a înțeles acest comandament. El singur l-a formulat, spunînd: „Prin trecut lovește prezentul și cuvîntul tău va căpăta o putere întreită; trecutul va apare mai viu, prezentul se va înțelege mai ușor".

În întreaga operă a lui A. Tolstoi putem observa următoarea particularitate compozițională: deși pictează cu mare îndrăzneală uriașe pînze de epopee, autorul adună mereu acțiunea în jurul unor personaje principale. Dar știe să aleagă și să zugrăvească aceste personaje în așa fel încît destinul lor concret să reflecte ca într-un focar soarta poporului. Astfel se întîmplă, de pildă, cu Petru I. Romanul este totodată și o istorisire a vieții acestuia, și o grandioasă frescă a vieții poporului. A. Tolstoi a ales o epocă de adînci prefaceri sociale, începutul veacului al XVIII-lea, perioadă în care viața țării s-a primenit în cîteva decenii. Rusia afirmîndu-se pe arena internațională ca o putere de prim rang. Toate acestea n-ar fi fost posibile fără tenacitatea, curajul, uriașa forță de abnegație și înțelepciune a poporului rus. Totodată, însă, toate acestea erau legate și de numele lui Petru. De ce? Pentru că el a înțeles ce are nevoie poporul, ce e *necesar* de înfăptuit pentru înălțarea patriei. A. Tolstoi nu-l idealizează pe Petru. Cuvintele lui Lenin că Petru I a luptat împotriva barbariei cu mijloace barbare, găsesc în roman o oglindire autentică deplină. Petru I nu este un „reformator iluminat", ci un țar, un țar autocrat, stăpîn al unui stat feudal. Dar, pe lîngă toate acestea, și în primul rînd, el este un om de geniu, în care s-au întruchipat virtuțile poporului. Iată de ce viața lui n-a putut să fie zugrăvită decît în strînsă legătură cu viața poporului. Iată de ce poporul se regăsește în romanul lui A. Tolstoi într-o epocă diferită, iată de ce „tabloul viu al trecutului" l-a ajutat să înțeleagă mai bine „sarcinile prezentului" și nu încape îndoială că, în fața unei noi amenințări a reînvierii militarismului german, cu toate pericolele pe care le include acest pas criminal al imperialismului, vechiul roman al lui A. Tolstoi își păstrează, cum s-ar zice, întreaga tinerețe.

Lucruri asemănătoare pot fi spuse și despre trilogia „Calvarul". Aici acțiunea e circumscrisă în jurul drumului de viață a patru personaje: surorile Katia și Dașa Bulavin și prietenii lor Ivan Teleghin și Vadim Roșcin. Furtuna revoluției îi aruncă pe cei patru literalmente în patru colțuri ale țării. Să ne închipuim doar: în timp ce Ivan Teleghin e ofițer în Armata Roșie, cumnatul său Vadim Roșcin trece de partea albilor și se încadrează voluntar în armata contrarevoluționară; totodată soția lui Ivan Teleghin, Dașa, devine printr-un complex de împrejurări membră a unei organizații „verzi" a socialiștilor revoluționari, care pregătește un atentat împotriva lui Lenin, iar sora sa Katia e un fel de „secretară" a hatmanului anarhist Mahno. S-ar părea că drumurile celor patru s-au despărțit într-un mod irevocabil și nimic și nimeni nu-i vor mai putea ajuta să se reîntîlnească. Totuși, la sfîrșitul războiului îi vedem din nou împreună, într-o mare sală din Moscova, ascultînd un raport despre planul de electrificare. Unul din cei patru exprimă în felul următor concluziile unei asemenea experiențe de viață:

– Înțelegi ce sens capătă toată strădania noastră, tot sîngele vărsat, toate chinurile neștiute și nemărturisite?

Vom clădi lumea din temelie pentru binele tuturor...

Astfel răspundea la vremea sa scriitorul cunoscutei întrebări a intelectualilor: cu cine sîntem noi? A. Tolstoi sesizează că un intelectual crescut și educat în lumea veche este, prin natura sa, șovăielnic. Dar tot în opera sa se poate observa și cealaltă latură asupra căreia insistă A. Tolstoi: intelectualul este legat de lumea veche prin formația sa sufletească și ideologică, dar nu și prin interese. Interesul lui principal este să-și aplice cunoștințele, să lucreze, să fie de folos oamenilor, să fie prețuit de aceștia. Descătușarea poporului, libertatea cucerită de popor, corespunde întru totul cu acest interes al intelectualului. Aceasta e marea descoperire a lui Vadim Roșcin. Și drumul nu este desigur ușor. Intelectualul de formație veche nu se poate împărtăși de toată grandoarea revoluției, de întreaga și neîntrecuta fericire a participării active la construirea lumii socialiste, decît cu prețul unor mari renunțări și uneori al unor mari suferințe chiar. Dar trebuie s-o facă. Asta e chemarea lui A. Tolstoi. Trebuie s-o facă, dacă vrea să rămînă intelectual, adică un om al culturii, un om al creației.

Mai este un factor important care întregește acest tablou zugrăvit de A. Tolstoi. Roșcin și Teleghin, Katia și Dașa, fiecare pe drumul său, descoperă poporul. Dar nu o masă amorfă bătută de vînturile capricioase ale istoriei, ci o masă organizată, conștientă, încordată în urmărirea unui țel precis, clar. Acest aspect nou, ultimul de frumos, al imaginii poporului, A. Tolstoi a știut să-l sublinieze deosebit de plastic dezvăluind rolul uriaș al partidului clasei muncitoare în împlinirea sarcinilor istorice ale poporului.

„Calvarul" reprezintă un exemplu în acest sens. „Pîinea" al doilea, poate și mai desăvîrșit. În „Pîinea" A. Tolstoi s-a aplecat cu deosebită dragoste, cu venerație am putea spune, asupra chipului lui Lenin și Stalin. Tocmai prin aceste chipuri a reușit el să dea imaginea artistică a forței pe care o reprezintă legătura indistructibilă a partidului cu masele.

În roman este prezentată una dintre perioadele cele mai grele în istoria Uniunii Sovietice: anul 1918, cînd dușmanilor înarmați pînă-n dinți, care atacau din toate părțile Țara Socialismului, li se adăugase încă unul, invizibil, dar cu atît mai periculos: foamea. Partidul s-a adresat atunci forței celei mai de nădejde a revoluției muncitorimii.

A chemat-o să jertfească totul pentru cauză. Și oamenii au răspuns: au stors pentru cauza revoluției socia-

liste picătură cu picătură întreaga energie care le rămăsese. Şi au învins.

În apus unii vorbeau despre „un miracol". De bună seamă aceştia nu înţelegeau nimic. Nu era miracol, ci o realitate de neînvins — partidul.

Iată doar unul din nenumăratele tablouri din care se închcagă această măreaţă realitate.

Iarna 1918. Petersburgul. Viscoleşte. La Smolnîi, în cabinetul lui Ilici e tare frig. Dar mai mult decît frigul îl deranjează faptul că s-a stricat telefonul. S-a adresat lui Ivan Gora, sentinela de lîngă uşa sa, cu rugămintea de a-l repara...

...Ivan Gora îşi rezemă arma de perete şi începu să-şi sufle în degete.

Stînd pe divan, lîngă o mescioară rotundă, Vladimir Ilici cerceta nişte foi de hîrtie scrise. Fără să ridice capul întrebă încet :

— Ei, cum stăm cu telefonul?

— Îl dregem îndată. Nu există lucruri cu neputinţă de făcut.

Vladimir Ilici tăcu o clipă, apoi repetă: „Nu există lucruri cu neputinţă de făcut".

Peste cîteva luni un grup de muncitori din Petrograd stăteau la sfat cu Lenin la Kremlin.

Veniseră mînaţi de o crîncenă „nevoie". Petrogradul murea de foame. Ce era de făcut. Şi, în general, se putea oare face ceva?

„...Vorbiţi ! Pe urmă ne vom gîndi ce ieşire să găsim, zise Vladimir Ilici şi, ridicîndu-şi din nou şprînceana, privi spre Ivan Gora. Nu există pe lume „nimic imposibil".

Ivan rămase uimit : „Tot mai ţine minte!" Se zăpăci şi roşi amarnic...

Apoi delegaţii au vorbit. Le-a răspuns Lenin, le-a arătat „ieşirea".

Evident prin luptă, cu preţul unor sacrificii enorme şi al unor eforturi supraomeneşti. Dar...

...Ivan Gora se simţi năpădit de emoţie, stăpînindu-se cu greu, ca să nu cuprindă cu braţele lui pe acest om şi să nu-l sărute pe el — prietenul...

— Acum tovarăşi — zise Lenin — vom schiţa un plan concret de acţiune... Luaţi loc...

Iată „miracolul", iată secretul invincibilităţii.

Cititorii lui A. Tolstoi l-au îndrăgit cu deosebire pentru forţa artistică cu care a ştiut să redea acest cel mai scump adevăr al vremurilor noastre! Un popor care construieşte şi luptă, avînd în frunte un partid călăuzit de învăţătura lui Marx-Engels-Lenin-Stalin, e de neînvins. Pentru un asemenea popor nu există lucruri imposibile.

Pentru acelaşi adevăr cititorii romîni se descoperă cu evlavie la a 10-a comemorare a morţii lui Alexei Tolstoi.

POPOARELE NU ADMIT REÎNVIER

SUB STEAGUL LUPTEI PENTRU PACE ŞI DREPTURILE OAMENILOR MUNCII

Un aspect din sala de şedinţe a celei de a 7-a sesiuni a Consiliului General al Federaţiei Sindicale Mondiale. Giuseppe Di Vittorio, preşedintele F.S.M., îşi expune raportul.

Între 9-14 decembrie s-au desfăşurat la Varşovia lucrările celei de a 7-a sesiuni a Consiliului General al Federaţiei Sindicale Mondiale.

În sala coloanelor din Palatul Consiliului de Miniştri al Republicii Populare Polone s-au adunat 150 de delegaţi, reprezentînd pe cei peste 80.000.000 de membri ai sindicatelor afiliate la F.S.M. Ca soli ai voinţei de pace şi viaţă mai bună a oamenilor muncii din toate continentele, reprezentanţii mişcării sindicale mondiale au luat în discuţie problemele cele mai arzătoare, legate atît de asigurarea drepturilor oamenilor muncii, cît şi de marea bătălie a popoarelor pentru pace şi securitate colectivă.

Un grup de delegaţi. Pe primul plan: delegatul sindicatelor din R. D. Vietnam (stînga) şi delegatul muncitorilor din Cameun.

Conducători de seamă ai mişcării sindicale mondiale, ca Di Vittorio, preşedintele F.S.M., Louis Saillant, secretarul general al F.S.M., Alain Le Leap, Lombardo Toledano, Nina Popova, Lazaro Pena şi alţii, au luat parte la dezbateri, chemînd pe toţi cei ce muncesc, din toate ţările să-şi unească şi mai strîns rîndurile în aceste zile cînd cercurile imperialiste îşi întreţesc uneltirile lor împotriva drepturilor şi libertăţilor democratice, împotriva păcii.

În numele oamenilor muncii din patria noastră a luat cuvîntul, la tribuna de la Varşovia, tovarăşul Stelian Moraru, preşedintele C.C.S., şi tovarăşa Liuba Chişinevschi, secretar al C.C.S. care au subliniat, în expunerile lor că sindicatele din R.P.R. vor lupta neîncetat pentru triumful unităţii şi solidarităţii internaţionale a celor ce muncesc, pentru pace şi bunăstarea oamenilor muncii.

Într-un impresionant apel adresat oamenilor muncii din Europa în aceste momente de mare răspundere, Consiliul General al F.S.M. le cere să facă totul pentru a zădărnici complotul atîţătorilor la război:

„Oameni ai muncii, bărbaţi şi femei din întreaga Europă!... Nu permiteţi să fie din nou înarmaţi călăii, să li se pună în mînă arma atomică. Nu permiteţi ca viaţa voastră şi a celor apropiaţi vouă, soarta bunurilor materiale şi culturale ale Europei, să cadă în mîna militariştilor germani, care au comis atîtea crime împotriva umanităţii... Unindu-vă în luptă veţi deveni o forţă indistructibilă. Strîngeţi rîndurile în lupta dreaptă împotriva acordurilor de la Paris şi a urmărilor lor, pentru o viaţă mai bună în Europa, pentru securitatea europeană, pentru pace în lumea întreagă".

Apelul Consiliului General al F.S.M. a găsit un puternic răsunet în rîndurile milioanelor de oameni ai muncii de pretutindeni care prin acţiuni pentru pace tot mai concrete şi combative, îşi exprimă adeziunea la hotărîrile luate la sesiunea de la Varşovia.

GLASUL ADEVĂRATEI FRANŢE

Votul trădător smuls de Mendès-France în parlament n-a făcut decît să-i îndîrjească şi mai mult pe patrioţii francezi în lupta lor pentru zădărnicirea aplicării odioaselor acorduri militariste de la Paris.

Pentru ca glasul lor să se facă auzit de cercurile conducătoare ale ţării, docherii patrioţi din Le Hâvre au întocmit o listă cu semnături de protest, lungă de 28 metri, care a fost trimisă Adunării Naţionale franceze. Peste 15.000 de muncitori şi-au pus semnătura pe acest document al rezistenţei populare împotriva planurilor de reînviere a Wehrmachtului.

EA SÎNGEROSULUI WEHRMACHT HITLERIST

ÎMPOTRIVA UNELTIRILOR AGRESIVE ALE IMPERIALIŞTILOR

Miting pentru pace în Hyde-Park din Londra. La tribună eminentul jurist englez Denis Novell Pritt, care a fost distins recent cu Premiul Internaţional Stalin „Pentru întărirea păcii între popoare".

GERMANII CINSTIŢI SPUN NU!

Milioanele de germani cinstiţi, care nu au uitat calamităţile aventurii militariste a bandei hitleriste, refuză să facă jocul noilor hitleri de la Washington şi Bonn. Ei se alătură cu fermitate luptei comune a popoarelor pentru a împiedica transformarea Germaniei occidentale în focarul unui nou război în Europa.

În fotografia de sus: o întrunire antimilitaristă la Hamburg (Germania occidentală) sub lozinca: „Luaţi în mîinile voastre cauza apărării păcii!".

În stînga sus: Una din nenumăratele demonstraţii de stradă ale mamelor şi soţiilor din Germania occidentală împotriva recrutării de tineri germani ca mercenari ai imperialiştilor americani.

Mişcarea de protest împotriva renaşterii militarismului german cuprinde mase tot mai largi de oameni simpli din Austria.

Şi cei de la uzinele „Renault" sînt în acţiune: aceşti bravi muncitori francezi demonstrează pe străzile Parisului cu o uriaşă listă de semnături împotriva reînvierii militarismului german pe baza diktatului american.

VOM APĂRA CU TOATE FORŢELE CAUZA PĂCII

Uriaş miting de masă la Praga. Zeci de mii de oameni ai muncii din Capitala Republicii Cehoslovace s-au adunat în istorica Piaţă Staromestke pentru a-şi manifesta voinţa neclintită de a lupta mai activ contra refacerii maşinii de război germane şi de a fi gata să dea riposta cuvenită oricărui agresor.

Sus, în dreapta: un moment impresionant: participanţii la miting îşi exprimă în unanimitate aderiunea la hotărîrile istorice luate la Conferinţa de la Moscova.

„AȘA CRESC OAMENII"

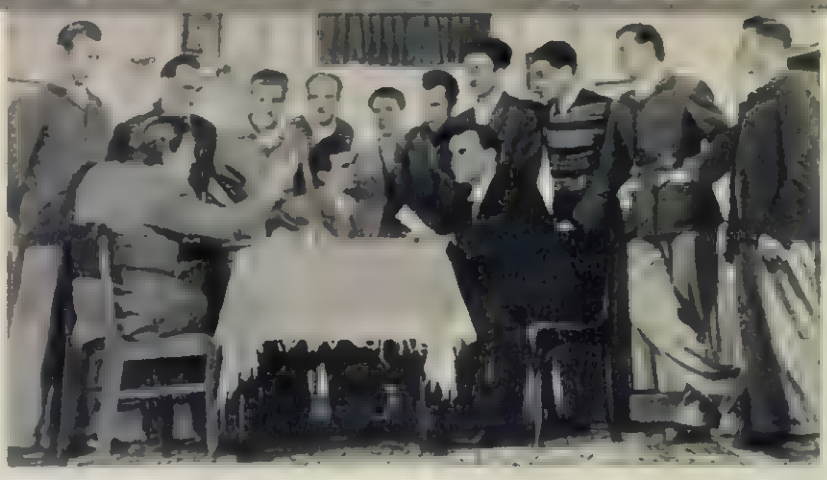

Fotografie ce reprezintă — cam așa cred — o scenă din piesa „Așa cresc oamenii", ci o consfătuire ce a avut ca scop îmbunătățirea punerii ei în scenă la Teatrul Maghiar de Stat de Sf. Gheorghe. La consfătuire participă directorul teatrului Bokor András, care a regizorul piesei, scriitorul Balla Károly, autorul ei, actori, tehnicieni etc.

Acesta este titlul unei noi creații a tinerei noastre dramaturgii autohtone în limba maghiară, pe care spectatorii bucureșteni au cunoscut-o sub titlul „Torent de primăvară". Autorul ei este scriitorul clujean Balla Károly, iar scena pe care piesa sa a prins viață este aceea a Teatrului Maghiar de Stat din reședința raionala Sf. Gheorghe (Regiunea Autonomă Maghiară).

Premiera a avut loc la 15 octombrie, dar despre aceasta au vorbit cronicarii. Noi ne mărginim să ne aruncăm privirile în dosul culiselor, să cunoaștem cîte ceva despre autor, despre piesă și punerea ei în scenă.

În apărarea creației

În nr. 2 din 1954 al revistei literare „IGAZ SZÓ" (Cuvînt adevărat), editată de filiala din Regiunea Autonomă Maghiară a Uniunii scriitorilor din R. P. R., a apărut articolul cu titlul de mai sus, semnat de Balla Károly. Autorul povestea că, după multe peripeții — cauzate în special de neînțelegerea sau pasivitatea criticilor literari — s-a hotărît totuși, în urmă cu vreo trei ani, să scrie romanul la care se gîndea de mult. Eroii săi urmau să fie oameni simpli, muncitori, care dimineața se apucă de lucru, îndeplinesc sarcinile, unii mai bine, alții mai rău, și apoi se întorc din nou acasă, continuîndu-și viața lor cotidiană, cu problemele, bucuriile și necazurile ei. În romanul său, Balla Károly voia să demonstreze acestor muncitori că, dacă în țara noastră toți oamenii muncii care dau în mod obișnuit un randament mijlociu ar produce cel puțin cîte 5-10 la sută mai mult, aceasta ar duce la rezultate nebănuite. Pe această bază s-ar putea întemeia o mișcare largă, ce ar da naștere la numeroase realizări, la numeroși fruntași în producție.

Vreme de 3 luni, autorul și-a petrecut o mare parte din timp în Atelierele C.F.R., mai ales la secția cazane, studiind concomitent un teanc întreg de cărți de specialitate. După revizia generală a unei locomotive, el a participat la drumul de probă, pentru a putea fi împreună și acolo cu eroii romanului în pregătire. Multe ore a petrecut Balla Károly și în locuința mecanicului de locomotivă fruntaș Gábor János, modelul eroului principal al viitorului roman.

După ce, însă, la cererea redacției, au fost publicate în revista „Ütunk" cîteva fragmente din romanul în pregătire, au apărut asemenea critici, care — după cum mărturisește autorul — i-au tăiat pentru mult timp pofta de a mai scrie. Printre altele i s-a reproșat că... pomenește de „drugi de fier de lungimea brațului", cînd drugul de fier începe să se numească astfel, numai de la lungimea de un metru în sus.

Cu asemenea argumente, bazate pe „lungimea drugilor de fier", au snopit „criticii" noul roman, încă înaintea apariției sale.

Pînă la urmă, însă, scriitorul nu și-a pierdut curajul. S-a hotărît să aleagă calea dramaturgiei pentru a spune ce avea de spus. Astfel a luat naștere piesa „Așa cresc oamenii".

Dar greutățile n-au dispărut nici acum din calea autorului. Unii propuneau ca piesa să fie împărțită în fragmente, așa încît să rezulte mai multe piese de cîte un act; alții preziceau că, așa cum a fost concepută, niciodată nu va putea vedea luminile rampei. Se găseau și unii, mai puțin modești, care îl sfătuiau pe autor să citească scenetele scrise de ei, iar apoi, să-și refacă piesa, după modelul acestora. Dar ceea ce era și mai supărător era faptul că, arborînd dictonul latin potrivit căruia cînd zăngăne armele muzele tac, criticii competenți au amuțit cu desăvîrșire, deși era timp de pace...

Printre cei care au boicotat noua producție a dramaturgiei autohtone în limba maghiară, se aflau și direcțiunile unor teatre maghiare, căci, de!... e mai ușor să treci în repertoriu piese bine cunoscute, jucate și în altă parte, decît să-ți bați capul cu o piesă nouă.

Cei care a venit și de data aceasta în apărarea creației a fost partidul. Datorită grijii partidului, piesa a fost luată în dezbatere la București de către Ministerul Culturii. Au început să-și spună cuvîntul apoi, rînd pe rînd, scriitori cunoscuți. Este adevărat că au mai fost multe de făcut, de îndreptat, dar pînă la urmă piesa a căpătat forma definitivă și a fost introdusă în repertoriul teatrelor.

Autor și ansamblu

Întorcîndu-se spre casă din București, Balla Károly se gîndi să petrecă o zi, două la Sf. Gheorghe, pentru a asista la repetițiile piesei sale. A venit cu pardesiu, dar a ajuns să umble cu paltonul împrumutat de la un tovarăș din teatru, căci dintr-o zi sau două cît își pusese în gînd să poposească aci, s-au făcut mai bine de trei săptămîni și între timp începuseră zilele reci de toamnă.

Colaborarea dintre autor, regizor, actori și personalul tehnic în montarea piesei și-a dovedit valoarea, aducînd roade din cele mai bogate. Nu o dată autorul mărturisește cîte a avut de învățat din această muncă colectivă și că, de multe ori, sfaturile prețioase i le-au dat tehnicienii, electricienii, regizorii de culise, croitorii din teatru.

La fel vorbește fiecare din realizatorii spectacolului. Regizorul a avut de învățat de la autor, actorii de la amîndoi și așa mai departe. Și numai astfel, printr-un efort comun, au putut fi biruite greutățile începutului.

În timpul repetițiilor, sala devenea deseori plină. Printre cei mai însuflețiți spectatori puteau fi văzuți, zi de zi, maistrul de scenă Alexandru Neagu, electricianul-șef Lázár Bartók, regizorul de culise Veres sau croitorul Bara János. Dar contactul cu spectatorii, cu cei despre care piesa vorbea, a fost făcut prin mai multe forme.

Actorul Király József, interpretul mecanicului de locomotivă Crișan, a făcut cunoștință cu mecanicul de locomotivă Szabó, care i-a explicat multe din secretele profesiunii. S-a organizat și o deplasare comună cu locomotiva, pînă la Ciceu. Actrița Takács Amália, interpreta muncitoarei Suzana, a învățat să sudeze de la niște sudori care tocmai lucrau în curtea teatrului, la repararea unui cazan. Și asemenea exemple sînt multe.

Personalul tehnic lucrează la aranjarea scenei pentru actul al II-lea. În fotografie: Alexandru Neagu, maistru de scenă, Lázár Bartók, șef electrician, Zoltán Veres, recuzitor, Emeric Nagy, mașinist etc.

Oameni și fapte

Valabilitatea unei piese este, desigur, în funcție și de felul cum a reușit autorul să contureze profilul moral al personajelor, să le dea viață autentică. Eroul pozitiv al lui Balla, mecanicul de locomotivă Crișan, este înfățișat ca un muncitor conștient, înaintat și inteligent, care luptă cu înverșunare pentru introducerea metodelor noi în muncă, pentru calificarea cadrelor tinere, rămînînd neînduplecat chiar și atunci cînd dușmanul reușește pentru moment să-i submineze activitatea și să-i creeze o atmosferă nefavorabilă.

Dar autorul nu ne prezintă eroul pozitiv în mod schematic, ca o întruchipare a perfecțiunii umane. Și Crișan are slăbiciuni; de pildă, comportarea față de soția sa, așa cum se întîmplă în actul I. Dar spectatorul părăsește teatrul cu convingerea că un asemenea om cum e Crișan, va izbuti să-și îndrepte această slăbiciune.

Și în înfățișarea eroului pozitiv s-au arătat roadele colaborării din-

tre autor și colectivul teatrului. „La început n-am fost întru totul de acord cu interpretul lui Crișan, actorul Király József — ne mărturisește autorul. Îmi reproșa că l-am făcut pe Crișan prea aspru, prea rece. Și a avut dreptate. Actorul m-a făcut să înțeleg că un comunist cum e Crișan, pe lîngă dîrzenia și combativitatea sa, trebuie să aibă inimă caldă, să se apropie cu mai multă căldură, cu mai multă înțelegere de tovarășii săi. L-am ascultat pe Király și azi figura lui Crișan este mai omenească, mai simpatică".

Sînt la fel de omenești și figurile Anei, soția lui Crișan (Hegyesi Magda), o femeie cam înapoiată, fără pregătire politică, dar cu un fond bun și care se străduiește să învețe; cea a lui Müller, (Forrai Ferenc), maistrul secției cazane, un muncitor chibzuit, deștept și energic; a lui Zentko, responsabilul echipei de popici; cea a lui Kovács, un tînăr lăcătuș care devine ziarist etc. Autorul zugrăvește cu veridicitate și figurile unor muncitori înapoiați, care, căzînd sub influența dușmanului de clasă, nu văd calea înlăturării temporarelor greutăți economice, sau se împotrivesc introducerii metodelor înaintate, dar care, fiind lămuriți și educați cu răbdare de către comuniști, se conving pînă la urmă că partidul nu urmărește altceva decît binele lor, al tuturor oamenilor muncii cinstiți.

Problema conflictului

În cursul repetițiilor, ansamblul și-a propus să-și îmbunătățească necontenit jocul. Una dintre problemele cele mai importante, care-și așteptaseră rezolvarea, a fost scoaterea la iveală, cu forță expresivă, a conflictului, a luptei dintre vechi și nou. Or, piesa nu este săracă în conflicte.

Avem de-a face, bunăoară, cu conflictul dintre soț și soție, Crișan și Ana. Interpreții au reușit pînă la urmă să scoată în relief faptul că în acest caz lupta are loc între dorința lui Crișan de a o vedea pe soția lui cît mai conștientă și egoismul Anei, izvorît nu din răutate, ci tocmai din atașamentul ei față de Crișan.

Dar conflictul central al piesei are loc între muncitorii înaintați ai atelierelor C. F. R. și forțele întunecate ale reacțiunii, reprezentate în piesă prin Bágdi, Ungureanu și Juglea, acesta din urmă fără a apare pe scenă, cunoscut nouă numai din cele ce se vorbește despre el. Bágdi și Ungureanu, complici ai foștilor spărgători de grevă, legionari, care în anii dominației burghezo-moșierești au acționat sub conducerea lui Juglea, pun la cale fel și fel de acțiuni de sabotaj începînd de la boicotarea calificării cadrelor și pînă la încercările de compromitere a metodelor avansate de muncă. În ura lor față de clasa muncitoare, ei pun la cale pînă și acte criminale, ca accidentarea muncitorului Costea, provocată de căderea unui cazan.

În scena a II-a a actului al III-lea are loc deznodămîntul. Bandiții sînt demascați cu sprijinul unui trimis al Ministerului, care aduce la cunoștința muncitorilor că între timp, aflîndu-se cine este Juglea, acesta a fost dat pe mîinile autorităților.

În text nu se vorbește în discursuri despre problema națională. Totuși, văzînd această piesă, îți dai perfect de bine seama că cei de teapa lui Bágdi, Ungureanu sau Juglea, indiferent de naționalitatea lor, sînt dușmani înrăiți ai propășirii poporului. Iar muncitorii, fie ei români, maghiari, sau de altă naționalitate, așa cum sînt Crișan, Müller, Costea, Zentko sau alții, formează un zid de netrecut pentru cei care ar dori să zădărnicească cuceririle revoluționare ale poporului muncitor.

Dacă ei mai au unele slăbiciuni asta nu înseamnă că nu se pot debarasa de ele. Lupta împotriva vechiului e tot mai vie. Așa cresc oamenii.

Ștefan IZSÁK

POTEMKINIȘTII ÎN ROMÎNIA

Marinari de pe „Potemkin" în mijlocul cetățenilor, în port.

Anul 1905... Țarismul și capitalismul rus se cutremurau din temelii. Vulcanul primei revoluții a poporului rus erupsese înspăimîntător. Vîlvătaia grevelor și demonstrațiilor conduse de bolșevici se întindea mereu... Regimul de teroare țaristă punea mare preț pe sprijinul armatei și flotei. Dar deodată scînteia revoluției se aprinse și aici: la 14 iunie marinarii de pe crucișătorul „Potemkin" se revoltară, înlăturară pe ofițerii credincioși țarului și trecură de partea muncitorilor greviști din portul Odesa. Din ordinul țarului, împotriva crucișătorului pe care fîlfîia steagul roșu al revoluției, porni tot restul flotei Mării Negre. Lipsit de alimente și combustibil pentru vas, viteazul echipaj de pe „Potemkin" se retrase în largul mării. După cinci zile, vasul ancoră în dreptul portului Constanța și-și vesti prezența prin 24 lovituri de tun. Apariția lui umplu de spaimă autoritățile românești și pe ofițerii de marină țariști aflați atunci în port; vasul venise, deși guvernul burghezo-moșieresc român, satisfăcînd cererea guvernului țarist, dăduse cele mai severe ordine pentru prevenirea apariției unui astfel de oaspete nepoftit. Dar dacă sosirea potemkiniștilor stîrni atîta panică printre reprezentanții burgheziei și moșierimii, apoi ea fu salutată cu nemărginită bucurie de masele muncitoare care, cu puțin timp înainte, își arătaseră prin hotărîte mitinguri, întruniri și demonstrații, solidaritatea cu lupta revoluționară a proletariatului rus.

În fața acestei situații, cuprins de panică și executînd servil ordinul primit din partea țarului, guvernul burghezo-moșieresc al lui Grigore Cantacuzino refuză categoric potemkiniștilor aprovizionarea pe care o cereau, propunîndu-le să se predea. Exprimînd protestul energic al maselor muncitoare, editorialul ziarului „Romînia Muncitoare" scria atunci cu revoltă: „Guvernul român a săvîrșit cea mai mare infamie pe care o poate săvîrși guvernul unei țări neatîrnate..."

Adunarea echipajului de pe „Potemkin", convocată de comitetul revoluționar, respingînd propunerea de predare hotărî plecarea vasului din portul Constanța. Neizbutind să obțină provizii nici din portul Feodosia, marinarii fură nevoiți să se întoarcă din nou la Constanța, pentru a relua tratativele cu guvernul român. Diplomații țarului presară asupra guvernului burghezo-moșieresc român, cerîndu-i să nu admită debarcarea potemkiniștilor sau, dacă o admite, să-i extrădeze după aceea. Guvernul recurse atunci cu mîrșăvie la cîtiva dușmani ai clasei muncitoare strecurați în conducerea cercurilor socialiste, „pentru a convinge echipajul să se predea", promițîndu-i, însă — sub presiunea maselor populare și a opiniei publice progresiste mondiale — că nu-l va extrăda. Și astfel, în ziua de 25 iunie 1905 glorioșii marinari ruși s-au despărțit de crucișătorul lor drag și au debarcat în Constanța. Despre primirea ce li s-a făcut de către o uriașă mulțime de oameni ai muncii din Constanța, a scris însuși potemkinistul Licev în memoriile sale.

Cu toate garanțiile date, guvernul burghezo-moșieresc român intenționa să-i azvîrle pe vitejii marinari în ghearele ohranei țariste. S-a lovit însă de zidul de apărare pe care poporul nostru muncitor l-a ridicat în fața potemkiniștilor. În țară s-au format comitete de ajutorare și apărare a glorioșilor luptători, iar din Elveția, unde se aflau atunci, V. I. Lenin și N. K. Krupskaia, purtîndu-le o grijă deosebită, au inițiat o colectă de fonduri în toate țările europene.

Cu un entuziasm de nedescris au fost apoi întîmpinați potemkiniștii, în toate localitățile din țară unde au fost împrăștiați să lucreze. Cei care au intrat ca muncitori în industria petroliferă din Valea Prahovei, au jucat, conduși de bolșevici, un rol deosebit de important în mișcarea muncitorească locală (Cîmpina, Bușteni). Ei au organizat la Cîmpina un club muncitoresc, în cadrul căruia se făcea o activă propagandă revoluționară printre muncitorii români. De asemenea, potemkiniștii de aci au contribuit la înființarea primei uniuni sindicale a metalurgiștilor din Cîmpina, precum și la organizarea unei serii de greve.

Sămînța revoluției, sădită de potemkiniștii de pe Valea Prahovei în rîndurile muncitorilor români, a prins rădăcini adînci. Aceasta s-a văzut și cu prilejul înmormîntării potemkinistului Lisak, căzut victimă unui accident de muncă la societatea „Steaua Română", prilej cu care a avut loc o puternică demonstrație cu caracter revoluționar. Pe carul funebru al lui Lisak se afla inscripția „Proletari din toate țările, uniți-vă!", iar la coborîrea sicriului în mormînt, s-au cîntat imnurile „A pierit în împilare" și „Internaționala". Curînd, pentru această demonstrație, potemkiniștii de aici au fost arestați, iar sindicatul a fost dizolvat.

În timpul răscoalei din 1907 s-a abătut un nou val de arestări asupra potemkiniștilor de pe Valea Prahovei; ei au fost din nou ridicați, ca instigatori ai țăranilor; iar Dobrogeanu-Gherea și alte elemente oportuniste din conducerea mișcării muncitorești au luptat din toate puterile lor pentru îndepărtarea marinarilor revoluționari de pe Valea Prahovei.

La fel de activi în timpul răscoalelor țărănești, ca și tovarășii lor de pe Valea Prahovei, au fost și potemkiniștii aflați în alte părți ale țării. În ce privește grupul de la Tulcea, el a dus o intensă activitate, îngrijindu-se de trecerea clandestină din Rusia a materialului de propagandă revoluționară.

Acestea sînt numai cîteva cuvinte despre eroismul potemkiniștilor și despre felul cum și-au continuat ei, alături de clasa muncitoare din țara noastră, lupta revoluționară începută în anul 1905, la Odesa.

Conf. univ. Gh. GEORGESCU-Buzău

Iunie 1905... Eroicul crucișător „Potemkin" a ancorat în portul Constanța.

15 ORE la bazinul FLOREASCA

Adurat cîteva minute pînă ce-au socotit că s-au șters destul pe picioare pentru a putea intra. De fapt, operația durase cam prea mult, mai mult decît era nevoie. Dacă ar fi venit de unul singur, Radu poate că nici n-ar fi intrat; s-ar fi mulțumit să dea tîrcoale clădirii, să privească prin geamurile mari ale ușii și... să amîne înscrierea pentru a doua zi. Dar pentru că venise împreună cu Cornel, trebuise să-și învingă stinghereala. Și doar răbdarea de cîteva minute în fața ușii mărturisise emoția celor doi copii.

— Intrăm, Radule? Cum spunea tovarășul profesor că-l cheamă pe antrenor?

— Să intrăm. Pe antrenor îl cheamă... stai puțin... a, da, Walter Müller...

*

... Emoția primului contact cu bazinul acoperit de la Floreasca a trecut repede, după ce și-au lăsat hainele în vestiarele încăpătoare de la subsol și au făcut primii pași pe mozaicul umed din jurul frumosului bazin de înot.

— Radule, i-a șoptit Cornel prietenului său. De ce o fi apa așa de albastră?

— Ei, și tu! răspunse Radu cu superioritate. Foarte simplu. Apa e... apă ca toate apele, dar faianța care căptușește bazinul îi dă culoarea asta...

— Da'o fi caldă? Că altfel... Și ochii albaștri ai lui Cornel priviră pe fereastra aburită, care lăsa să se străvadă cernerea lină a fulgilor de nea.

— Sigur că da. N-ai văzut coșul cel mare ca de fabrică, de afară? Da' duduitul de jos, de la subsol, nu l-ai auzit? Păi, aicea-s cazane nu jucărie. Dacă ar vrea, ar încălzi apa asta pînă la fierbere...

... Spor că n-o să „vrea" să fiarbă... tocmai cînd om fi noi înăuntru, zîmbi Cornel, și, luîndu-l de mînă pe colegul său, o porni spre una din numeroasele grupe de copii care se bălăceau în apa limpede, albăstruie.

Pe una din laturile bazinului, vreo zece fetițe ca de 12-13 ani fac o „treabă" oarecum curioasă: stau în apă cu mîinile prinse de bara care împrejmuiește bazinul și... dau din picioare. Un minut... două... trei, pînă cînd Radu, scos din răbdări, îi șoptește lui Cornel:

— Oare așa o să dăm și noi din picioare, o oră întreagă în fiecare zi? Plictisitoare treabă!

Dar antrenorul grupului, tovarășul A. Schwartz, a auzit aceste cuvinte și în cîteva vorbe le-a lămurit celor doi copii însemnătatea acestui „joc" în creșterea vitezei înotătorilor, mai ales în stilul liber. De altfel, acest răspuns el nu-l dă pentru prima dată. Și Vasilica Strat, fiica unui fierar de la I.T.B., și Cornelia Dengher, al cărei tată lucrează ca șlefuitor la o fabrică de oglinzi, și celelalte colege ale lor de la Școala elementară nr. 14 i-au pus aceeași întrebare. Și de fiecare dată antrenorul le-a demonstrat, cu cronometrul în mînă, importanța bătăii picioarelor în mărirea vitezei de înaintare a înotătorului....

— Dar noi știm să înotăm, i-au ripostat cei doi, plini de încredere în sine. Eu, a „exemplificat" Radu, era cît pe ce să cîștig un concurs astă-vară, la strand. Dar am avut — ghinion! reluă el cu o voce mai puțin sigură. Tocmai la sosire am înghițit așa o gură de apă, că... nu mi-a mai fost sete o săptămînă după asta.

— Ei vezi, i-a răspuns antrenorul, ce înseamnă să știi să respiri în apă? Asta o să învățați aici și voi, ca și ceilalți 200 de copii de la centrul de perfecționare al micilor înotători. Dar, fiindcă veni vorba, ce sînteți voi de vă plimbați așa, ca inspectorii? Ia ștergeți-o la grupa voastră!

— Nu, tovarășe antrenor, că am cerut voie să stăm azi toată dimineața aici, la bazin. Știți, continuă Cornel, sîntem veniți pentru prima oară și am vrea să vedem tot ce se face pe aici; ne-a spus tovarășul antrenor că se

Am ajuns la timp! Ieri se supărase tovarășul antrenor pentru o biată întîrziere de 3 minute...

lucrează la bazin nici mai mult, nici mai puțin decît 15 ore în fiecare zi...

*

Atenția celor doi a fost repede atrasă de un spectacol mai distractiv decît antrenamentul micilor înotători. De pe trambulină își luau vînt și săreau în apă o serie de tineri și tinere, mulți dintre ei nu mai în vîrstă decît cei doi eroi ai povestirii noastre.

— Ce frumos! Parcă zboară. Hai, Radule, să-i vedem mai îndeaproape.

S-au așezat lîngă un copil care, liniștit, își aștepta rîndul la trambulina de pe care săreau în apă cei de la centrul de sărituri condus de antrenorul Horacek și de Alexandru Lascu, fost mulți ani la rînd campion al țării.

— Ești și tu săritor? Cîți ani ai, că pari cam mititel?

— Ți se pare că-s mititel, sări ca fript micul sportiv. Am 10 ani! Și-s vechi săritor. Astă-vară, la Lugoj, am primit și o diplomă, mi-a apărut și numele în ziar. N-ai auzit de mine? Rotman... Avram Rotman...

— Ei, da, scuză-ne în cazul ăsta. Da' mai sînt și alți băieți de vîrsta noastră la centru?

— Da, sigur. Alexandru Decuseară și Artur Horacek nu-s mult mai mari ca noi. Știți ce frumos sar? O plăcere să-i vezi. Mîine-poimîine frații Wittemberger n-o să mai cîștige așa de ușor campionatele ...

Între timp, pe apa lină a bazinului au prins să șerpuiască cordoanele cu plute care-l împart în culoare.

— Să știi că vedem un concurs! se bucură Radu.

— Nu, i se răspunse. Nu știi că după „ora noastră", a copiilor, vine o oră rezervată înotătorilor din secțiile de natație ale asociațiilor?...

Și iată că, după unele discuții cu micuții care nu se prea îndurau să părăsească bazinul, intrară în apă cei din asociații. Fii care asociație cu antrenorul său, pe culoarul său.

— Vedeți, spuse cu reproș în voce Radu, adresîndu-se antrenorului Iosif Enăceanu de la Știința. Nici ai dumneavoastră nu-s mult mai mari ca noi, dar pe ei nu-i puneți să bată ore întregi din picioare sau să facă vechea „figură": capul în apă, capul afară...

— Păi de, răspunde zîmbind antrenorul. Voi sînteți abia la... alfabetul înotului. Ai mei sînt la... gramatică. Uite, Constantin Marinescu este, la 15 ani, deținător al cîtorva recorduri de copii, iar Gavrilă Blajek a înotat zilele trecute 1 minut și trei secunde pe suta de metri.

— Și ăsta-i un timp bun?

— Ehei, acum cîțiva ani cu timpul ăsta se cîștiga titlul de campion național.

Și pentru că antrenorul îi părăsise și-și vedea de treabă, cei doi nu mai voiau să privească... fără comentarii la temele tehnice și tactice pe care le executau înotătorii avansați. Dar tot nu i-a răbdat inima ca la sfîrșit să nu întrebe:

— Tovarășe antrenor, da' noi, după ce terminăm cu perfecționarea, ce facem?

— Depinde de... voi. Cei mai sîrguincioși, o să fie repartizați la noi, în secțiile diferitelor asociații, și cine știe! poate că unul dintre voi, pînă o ajunge medic... sau poate inginer...

— Nu, că eu mă fac agronom, sări Radu.

— Iar eu, tehnician petrolist, îl completă Cornel...

— ... Mă rog, fiecare o să deveniți ce doriți. Dar pînă atunci, spuneam, se prea poate să ajungeți și campioni de înot... Uite, ca Felix Heitz, sau ca Vladimir Marchițiu, care tocmai intră pe ușă. Ei sînt acum în lotul R.P.R. și o să-i vedeți la antrenament.

... Înainte de a intra în apă, înotătorii din lot au început să facă o serie de mișcări de gimnastică.

— Ce fac, tovarășe antrenor, îl întrebară micuții pe tov. Emeric Freund, antrenorul colectivului Dinamo. Doar sînt campioni de înot, nu de gimnastică.

Înainte de a intra în apă, exercițiile de încălzire sînt și ele necesare

— Da, dar își fac încălzirea.

— Încălzirea? Păi, de ce se încălzesc înainte de a intra în apă ? N-or să răcească?

Antrenorul zîmbi. Apoi, după ce le arătă că întreg lotul se antrenează în comun, fără a se împărți pe colective, sub conducerea celor mai buni antrenori din țară, tovarășul Freund le explică celor doi copii și rostul încălzirii.

— Vedeți voi, copii, într-un fel respiră omul cînd stă, și într-alt fel cînd muncește sau depune orice alt efort. Inima lucrează și ea mai puțin cînd te odihnești și mai mult cînd lucrezi, alergi sau înoți. Or, în apă nu numai că depui un efort crescut pentru a înainta, dar în plus pierzi și o cantitate mai mare de căldură decît în aer. Așa că sportivul trebuie să-și obișnuiască organismul cu efortul, să nu treacă deodată de la repaos la efort... Ați înțeles?

— Da, răspunse Radu, dar nu înțeleg de ce Marchițiu, care știu că înoată „liber" și „fluture", face antrenament la „spate", iar Felix Heitz, care-i campion și recordman în stilul bras, face antrenament înotînd în stilul liber...

— Exact, voiam și eu să întreb, continuă Cornel, i-am văzut chiar săptămîna trecută pe Enache, campionul și recordmanul țării la 100 și 200 metri spate, cum concura într-o probă de 200 metri liber...

— Asta e o metodă nouă, pe care am introdus-o și noi. Cînd înoți în mai multe stiluri, capeți o dezvoltare armonioasă, nu unilaterală și, în același timp, dai un randament mai mare în stilul tău. Uite, Marchițiu, de cînd înoată în toate stilurile, a reușit să coboare sub 1 minut și o secundă pe 100 metri liber și ca mîine îl vedem înotînd și sub un minut. Ba, o să vedeți mai tîrziu, cînd și-o începe antrenamentul lotul de polo pe apă, cît accent vor pune pe înotul în toate stilurile. Așa l-a învățat antrenorul maghiar Vertessi, tovarășul acela, cu părul alb, pe care-l vedeți de partea cealaltă a bazinului...

Cei doi copii au rămas din nou singuri. Atenți, ei urmăresc antrenamentul celor mari și ochii lor strălucesc de speranța de a se vedea și ei, peste cîțiva ani, la fel ca înotătorii fruntași care evoluează sub ochii lor.

— Cornele, rupe Radu tăcerea, după un timp. Să vezi că, pînă om ajunge noi mari, o să fie mult mai greu să intri în lot. Acum performanțele nu sînt grozave, dar pînă atunci... Nu vezi ce rapid cresc?

— Da, dar nu uita că cei din lot, cînd erau ca noi n-au avut un bazin acoperit, ca să poată înota în el, chiar și atunci cînd afară e un ger de crapă pietrele. Acum, de cînd îl au, nu vezi ce mult au crescut performanțele? Pe cînd noi, știa tinerii, pornim avînd toate condițiile, așa că atunci cînd o să fim mari...

— Aoleu,e ora douăsprezece și jumătate. Și, pînă una-alta, la două avem școală. Repede, acasă!

Cu toată graba, însă, cei doi au mai zăbovit un pic în fața afișierului din hol, privind programul zilnic al bazinului acoperit.

— Vezi tu, Cornele, tot timpul e planificat, la secundă. După masă vin copiii care au avut școală dimineața, apoi cei din asociații care au avut dimineața serviciu, pe urmă din nou lotul... 15 ore pe zi, asta nu-i jucărie!

Într-adevăr, nu-i jucărie. Ziua întreagă, uriașa hală de înot clocotește de muncă, de activitate febrilă, freamătă de energia celor pentru care înotul a devenit un tovarăș bun, o pasiune, așa cum, pentru alții, este fotbalul sau oricare altul dintre numeroasele discipline sportive.

V. ARNĂUTU

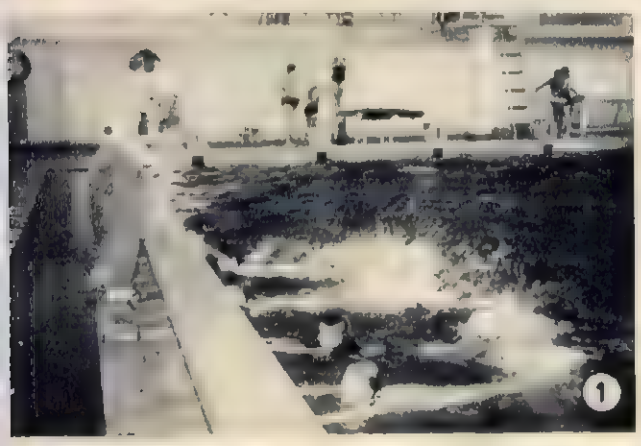

1

2

3

BĂTAIE CA ÎN CODRU

În țările din America Latină scandalurile, bătăile, împușcăturile de pe terenurile de fotbal sînt întîmplări frecvente. În paginile ziarelor, asemenea relatări sînt obișnuite și de multe ori cititorul trece cu vederea peste aceste mici întîmplări „cotidiene". Sînt însă cazuri cînd cronicarii sportivi găsesc lucruri noi, senzaționale. Așa, de pildă, i s-a întîmplat unuia dintre cronicarii ziarul uruguayan „El Plata", apărut la 20 octombrie a.c. El a găsit un subiect interesant: „Bătaie între fotbaliștii din echipa „Nacionale", care fără îndoială că a atras atenția cititorilor.

Iată ce s-a întîmplat la unul din antrenamentele echipei de fotbal „Nacionale." Pe terenul de antrenament, 22 jucători își desfășurau pregătirile jucînd la două porți. Printre aceștia se aflau majoritatea jucătorilor din reprezentativa Uruguayului: Santamaria, Cruz, Souto, Carvallo, Mendez ș. a., toți jucători ai aceleiași grupări. Meciul la două porți a fost foarte îndîrjit. La un moment dat Mendez a intrat în careu, a vrut să tragă, dar fundașul „advers" Bancot îl trînti la pămînt. Mendez n-a stat mult trîntit și, după ce s-a ridicat, s-a năpustit cu o furie turbată asupra colegului său de echipă. Un schimb puternic de pumni și cei doi jucători au căzut la pămînt. Veritabil meci de box. Atît au așteptat ceilalți jucători. „Semnalul atacului" fusese dat și acestora nu le rămînea altceva de făcut decît să-și caute perechile cu care se vor război. Între jucători s-a încins o bătaie „ca în codru". Eroii principali au fost internaționalii Souto, Santamaria, Carvallo și Cruz. Cei 1000 de spectatori, veniți să urmărească antrenamentul de fotbal, au privit cu o deosebită plăcere acest... divertisment. Aceștia, ca și antrenorul Pedernera, cunoscînd temperamentul fotbaliștilor-boxeri, au evitat să intervină.

Dacă între membrii aceluiași club se petrec asemenea fapte, vă închipuiți ce se întîmplă într-un meci de campionat, cînd lupta se dă între jucători a două cluburi diferite, ca să nu mai vorbim de meciurile internaționale.

Autoritățile sud-americane nu depun nici un efort pentru a curma aceste incidente, care firește nu au nimic comun cu terenul de sport. Mai mult chiar, printr-o reclamă deșănțată și manevre de culise ei cultivă și întrețin o veșnică concurență între cluburi și jucători.

Semnificative au fost declarațiile arbitrului austriac Frantz Grill, care a activat un timp ca arbitru la meciurile de campionat desfășurate pe terenurile sud-americane. Legat de fotbalul sud-american, am vrea să mai notăm un fapt petrecut cu vreo doi ani în urmă în senatul brazilian. Aci, senatorii brazilieni au cerut reintroducerea luptelor cu tauri, a acelor vestite „corridas", pe motiv că aceste demonstrații sînt de multe ori mai puțin sîngeroase decît... un meci de fotbal. Acesta a și fost motivul pentru care arbitrul austriac Steiner a refuzat anul acesta să traverseze oceanul, pentru a arbitra pe terenurile Americii de Sud. Nu se poate spune că hotărîrea sa a fost lipsită de temei...

I. O.

1 „Bătaia piciorelor" constituie un exercițiu destul de monoton. Dar cît de mult folosește ea în concurs!...

2 Antrenamentul devine parcă mai eficace atunci cînd ai și sprijinul unei sportive fruntașe ca Lucia Cucu, campioană de mare fond a țării.

3 Tehnica startului e o problemă destul de dificilă atunci cînd nu ai încă experiența necesară. Numai că antrenorul știe acest lucru și, în curînd, micuțele înotătoare nu vor mai trebui să fie împinse cu mîna în apă.

AL TREILEA CONCURS DE JOCURI AL REVISTEI „FLACĂRA" – Seria a II-a –

PENTRU PACE

(12 puncte)

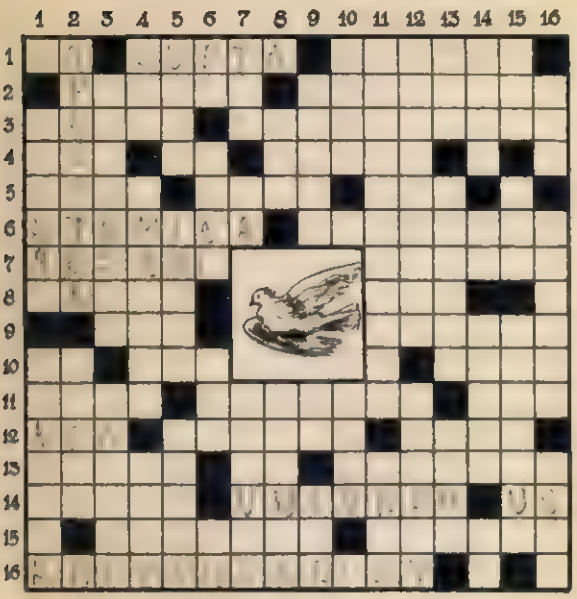

ORIZONTAL:
1) Notă muzicală — Numai prin acest mijloc poate fi cucerită pacea — Așa cum trebuie să fie lupta pentru apărarea păcii. 2. Prepoziție — Sistem defensiv prin definiție, despre care se spune că totuși cel mai bun e atacul (art.). 3. Pentru apărarea ei luptă oamenii cinstiți din toată lumea (genetiv). — Nederanjați, cum ar vrea să-și urzească imperialiștii uneltirile lor războinice. 4. Un ceas pe dos — Leonte Ionescu — Scriitorul roman cel mai... tăcut. 5. Mama cicatricei — Cuvînt pe care nu cade accentul tonic — Ceașcă. 6. Armă de exterminare în masă, pentru interzicerea căreia luptă iubitorii de pace din lumea întreagă — Indicator. 7. Verb care formează însuși scopul acțiunilor imperialiste — Orășel cehoslovac distrus de barbarii naziști în timpul ultimului război. 8. Animal cu o bună apărare — își face apariția. 9. Aproximativ — Unealtă agrară, simbol al muncii pașnice. 10. De ros — Părăsesc — „Cneazul...", operă de Borodin. 11. Teoria despre superioritatea uneia asupra alteia, stă la baza doctrinei fasciste — Apăsat, cum e poporul muncitor din orice țară capitalistă — Postav țărănesc. 12. Fir — O dată pe an (fem.) — Să știe acum. 13. Construim cu trăinicie — Pronume — Înainte vreme țărani muncitori, lipsiți de pămînt. 14. Fruntaș japonez al luptei pentru pace, laureat al Premiului Internațional Stalin „Pentru întărirea păcii între popoare" — De acolo vine lumina și pacea — Cel mai prețios capital. 15. Pentru ridicarea celor tinere se depun toate eforturile la noi (art.) — Oraș în Italia. 16. Cunoscută luptătoare pentru pace din Franța (2 cuv. — y=i).

VERTICAL: 1. La 23 August o fac iubiții ostași ai Armatei Populare — Orășel francez care a avut aceeași soartă ca și cel cehoslovac de la 7 orizontal. 2. Cel care apără pacea — Nu cred flămînzilor. 3. Privitor la economie — Așa sînt oamenii muncii din țările capitaliste din cauza cruntei exploatări. 4. Lucian N. Ionescu — Relațiile dintre statele care merg pe drumul păcii — Posed dublu. 5. Folositor — De aici pornesc sentimentele adevărate — Cunoscut scriitor progresist sudamerican, vajnic luptător pentru pace. 6. Perol — Uite — Sunet (fr.) — Rea! 7. Înlocuitorul untului în concepția atițătorilor la război — Pronume — Așa e întregul sistem capitalist. 8. Pronume demonstrativ rusesc — Denumirea dată ținuturilor căzute pradă cotropirii imperiului otoman de pe vremuri. 9. A însănătoși (fig.) — Pronume — Stau. 10. Iau — Dosar. 11. Orînduirea socială în putrefacție — Primesc ca „ajutor" în loc de alimente, statele înglobate în planul de „ajutorare" american. 12. Cale pe care se pot rezolva cele mai spinoase probleme internaționale — Plasture din ceară galbenă, amestecată cu terebentină și diferite substanțe farmaceutice. 13. Din nou — Cum s-au dovedit a fi agresorii americani în tratamentul pe care l-au aplicat prizonierilor de război coreeni — Organizația internațională a tineretului iubitor de pace. 14. Maldăr — Pronume — Cum sînt, în relațiile dintre ele, statele din lagărul păcii (sing.) — Epocă. 15. Alexandru E. Teodorescu — De scris sau de bătaie — Celebru cîntăreț negru, luptător neînfricat pentru pace și libertate, laureat al Premiului Internațional Stalin „Pentru întărirea păcii între popoare". 16. Pronume demonstrativ (pop.) — A drege — Păsune.

ROMB GEOGRAFIC

(4 puncte)

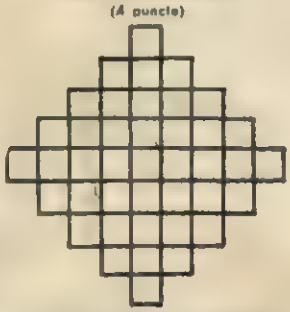

ORIZONTAL: 1. Consoană. 2. Promontoriu. 3. Afluent al Dunării. 4. Oraș în R.P.R. 5. Raion în nordul țării. 6. Păstor (tr.). 7. Lac în raionul Brăila. 8. Vreme (mold.) 9. Consoană.
Vertical la fel

MONOVIRE

3–6

(2 puncte)

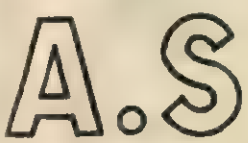

METAGRAMĂ

(3 puncte)

Mici arbuști, rîuri secate
În nisipuri mișcătoare.
Astea-au fost; dar azi mă frate
Mii de oi se mișcă-n soare.

ȘARADA

(3 puncte)

Capul meu era tribut,
— Mai demult a dispărut —
Fie-n iarnă, fie în mai
Picioarele-mi stau pe cai.
Corpul dacă mi-l sudați
Munte sînt și în Carpați.

ÎN ATENȚIA PARTICIPANȚILOR LA CONCURSUL NOSTRU DE JOCURI

Pentru a veni în ajutorul participanților la concursul nostru de jocuri distractive, în numărul viitor al „FLACĂRII" vom publica un material larg de lămurire a tehnicii dezlegării diferitelor categorii de jocuri.

★

In prima serie a concursului (Nr. 1 din 1 ianuarie 1955) am publicat jocul „Carte de vizită". Pentru dezlegarea acestuia, aducem la cunoștința participanților la concurs că textul respectiv conține o urare de Anul Nou.

VERSURI ASCUNSE

(8 puncte)

		CE	ZIS		
	MA,	UI-	CA	CI-	
CĂ?	FA-	NE-A	ȘI	CĂ	ȘI
FRA-	TE	FRU-	SÎNT	A-	CĂ I
TĂ	MI-	NĂ-	NI-	MU-	EU
ZĂU,	VOI-	CUM	MA	CAP	RE
IAU	BI-	MA,	AȘ-	ȘI	COȘ-
CĂ-MI	A-	SÎNT	NE-N	MA-	TA-S
	SEA-	STĂ	EU!	DUC	

Începînd dintr-un anumit loc și urmărind silabele în mod simetric, după mersul calului la jocul de șah, se va afla o strofă dintr-o poezie a unui clasic al literaturii noastre, precum și numele poetului

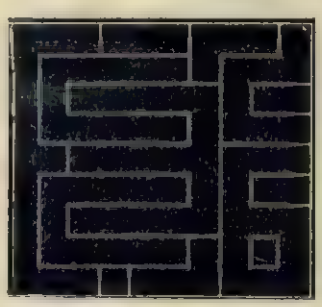

RECONSTITUIRE

(5 puncte)

Din cele treisprezece fragmente ce alcătuiesc acest dreptunghi, să se reconstituie literele ce compun numele unui clasic al literaturii noastre.

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 56 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

BON DE PARTICIPANT
la cel de al treilea concurs de jocuri distractive al revistei „Flacăra" — Seria a II-a

La cabinetul tehnic al uzinelor „23 August" a venit unul dintre inovatorii tineri. In fața inginerului Gheorghe Ichim și a tehnicianului Tudor Manea, utemistul strungar Marcu Reichman prezintă prima lui inovație: un dispozitiv pentru alezarea ghidurilor la tacheții motoarelor romînești „23 August".

Fotografie de Todea CIOS

Preţul 1,50 lei

FLACĂRA

Nr. 2 (51)

FLACĂRA

Nr. 3 (52)—1 februarie 1955

Fabrica de pîine „Steagul Roşu" Bucureşti. Zi şi noapte din cuptoare ies mii şi mii de pîini, jimble, chifle etc., care sînt cu rapiditate transportate la centrele de distribuire.

COPERTA I: Scenă din piesa „Maşenka" de A.N. Afinoghenov, ce se reprezintă la Teatrul Armatei. Interpretează Florin Scărlătescu şi Lia Pop-Fărcăşan.

Fotografie de Gh. VULPAŞ

COPERTA a IV-a: Transporturile aeriene ocupă un loc tot mai important în aprovizionarea oamenilor muncii cu bunuri de larg consum. (Aspect de pe aerodromul Băneasa).

Fotografie de Tudor CIOS

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 3 (52) 1 februarie 1955 ANUL IV

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

PRIMII PAȘI INTR-O ERA NOUA

de acad. Șt. VENCOV
prim secretar al Academiei R.P.R.

Îmi închipui un calendar al viitorului și văd parcă aevea într-însul, ziua de 17 ianuarie. E cu totul altfel arătată decît celelalte zile. În dreptul ei scrie: „Din această zi a anului 1955, Republica Populară Romînă a pornit pe calea folosirii energiei atomice".

Am spus că aceasta e o închipuire. Cred că am greșit; căci așa va fi. Hotărîrea guvernului sovietic de a acorda unor state prietene, printre care și țara noastră, ajutor tehnico-științific și de producție în domeniul dezvoltării cercetărilor cu privire la folosirea energiei atomice în scopuri pașnice — înregistrează un moment deosebit de important în dezvoltarea țării noastre. Noi, cei care trăim acest eveniment, îi înțelegem adînc însemnătatea. Noi vedem că, în timp ce în S.U.A., cercetările în legătură cu energia atomică sînt ținute în cel mai mare secret pentru că sînt orientate numai spre fabricarea de armament atomic, Uniunea Sovietică este gata să prezinte apropiatei conferințe internaționale în problemele folosirii pașnice a energiei atomice, un raport cu privire la prima centrală electrică atomică din U.R.S.S. și la funcționarea ei. Mai mult: Țara Socialismului, care posedă ansamblul metodelor de obținere și folosire a energiei nucleare, a înțeles să pună la dispoziția unor țări prietene aceste mijloace de producere și întrebuințare ale acestei minunate descoperiri.

Sînt ușor de înțeles entuziasmul și recunoștința pe care această veste le-a stîrnit în rîndurile oamenilor de știință din țara noastră. Greutățile practic de neînvins care existau pînă acum în calea cercetărilor și proiectelor lor în această privință au fost astfel înlăturate. Căile spre cele mai adînci taine ale naturii și spre cele mai ulmitoare realizări în folosul vieții, ne sînt larg deschise. Datorită ajutorului sovietic vom putea construi în țara noastră centrale electrice bazate pe energia atomică. Puterea uriașă ce se eliberează prin distrugerea nucleului atomic ne va ajuta să realizăm gigantice construcții într-un timp foarte scurt.

Vom putea, dacă vom găsi de cuviință, să dărîmăm munți, să creăm mări artificiale, să îndulcim clima noastră. Și ce perspective mărețe se deschid industriei noastre! Folosind energia nucleară îi vom putea pune la dispoziție imense cantități de energie electrică și termică. Transportul rutier, pe căi ferate, pe mare și în aer va cunoaște și el o nouă dezvoltare și nu este departe ziua cînd vom realiza încălzirea centrală a orașelor și satelor noastre!

Instalațiile ce vor fi construite în țara noastră cu ajutorul Uniunii Sovietice ne vor permite să obținem o cantitate suficientă de izotopi radioactivi care au o însemnată aplicare în cercetările științifice din domeniul medicinii, biologiei, agriculturii și a altor ramuri ale științei și tehnicii. Pentru obținerea izotopilor radioactivi ai unui element sînt necesare instalații, deosebit de complicate. Hotărîrea guvernului sovietic prevede acordarea unui ajutor multilateral pentru proiectarea, livrarea de utilaj și construirea acestor instalații, fapt care va contribui la dezvoltarea a numeroase ramuri ale științei în țara noastră.

O dată cu începerea folosirii energiei atomice, cercetările în fizică vor intra și în țara noastră într-o nouă etapă de dezvoltare. Vom extinde studiile substanțelor radioactive, studiul radiațiilor, analiza structurală și chimică a materialelor. De asemeni, vom dezvolta studiile de electronică, unul din sectoarele fundamentale ale fizicii și tehnicii moderne. Vom pregăti cu ajutorul Uniunii Sovietice noi cadre de specialiști în toate aceste domenii de cercetare. Dar cîte alte lucruri în slujba păcii, a înfloririi vieții și întăririi patriei nu vom mai realiza cu ajutorul energiei atomice, noi, poporul nostru! Așa gîndește, desigur, fiecare om al muncii din patria noastră, cu legitima mîndrie că aparține generației care face la noi primii pași pe calea folosirii energiei nucleare în scopuri pașnice. Siguranța succeselor noastre de mîine, ne-o dă prietenia de nezdruncinat cu Uniunea Sovietică, ajutorul ei mare și frățesc.

„Vom avea uzine atomice, în țara noastră!" Tovarășul Marcu Tănase, muncitor la „Uzinele 23 August" are toate motivele să fie atît de bucuros precum îl arată fotografia noastră.

Perspective mari se deschid în fața lor. Cercetători ai Institutului de Fizică al Academiei R.P.R. s-au adunat să discute probleme legate de cercetările pentru folosirea energiei nucleare în țara noastră.

BUCUREȘTIUL *nostru*

Un fluviu larg, în care se string serpuite și înguste pîraie, așa pare Capitala noastră văzută de sus. În noapte, șirul becurilor aprinse de-a lungul marilor bulevarde sau punctînd îndepărtate străduțe îți sugerează mai puternic parcă un enorm nod hidrografic. Și tot așa cum fluviul nu-și astîmpără niciodată clocotul apelor sale, orașul nu-și găsește niciodată odihna sa deplină. Atunci cînd luminile multor clădiri încep treptat să se stingă și cînd se potolește zgomotul străzii, sînt locuri unde viața își continuă ritmul grăbit. Acolo, alți oameni muncesc pentru cu tovarășii lor să aibă a doua zi pîinea proaspătă și străzile curate, scrisoarea în cutia poștală și ziarul cu slova încă umedă. Despre cîțiva din aceștia, despre munca de noapte a Bucureștiului, vor încerca să vorbească și fotografiile alăturate, făcute toate într-o singură noapte — luată în întîmplare — la noaptea de 12 spre 13 ianuarie 1955. O noapte ca toate celelalte în Capitala noastră dragă...

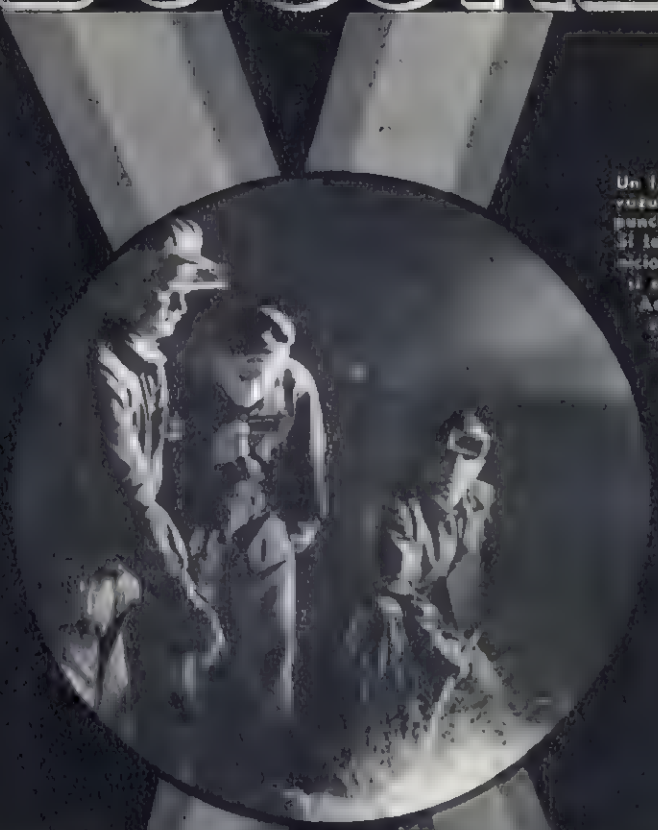

Doarme cartierul Grivița Roșie. În mijlocul său palpită, vie, mereu trează, inima sa uriașă: COMPLEXUL C. F. R. Grivița Roșie. Prin ferestrele atelierelor, lumini puternice străpung bezna nopții. Este ora 1. La oțelărie se elaborează o nouă șarjă. Prim-topitorul Radu Dumitru la acum o probă. A scos lingura din cuptorul electric. Turnătorii Tudor Don și Ion Cilibeanu îi ajută. Toți ochii sînt ațintiți spre lichidul incandescent. Proba corespunde! La ora 2.30 șarja va fi gata. Va fi a 27-a șarjă pe ultimul an al cincinalului. Oțelul se transformă în piese, iar acestea vor alcătui locomotive, vagoane, iar trenurile patriei vor putea umble fără răgaz zi și noapte. Este contribuția fruntașului Radu Dumitru și a tovarășilor săi, care în noaptea asta, ca și în atîtea alte nopți, muncesc cu același devotament.

Academicianul Grigore Moisil a ajuns acasă destul de tîrziu, după ce s-au terminat discuțiile ce le-a avut în colectivul de mecanisme automate de la Facultatea de Matematică și Fizică, pe care îl conduce. Totuși, acasă, seara tîrziu, el își continuă lucrul: studiază acum problema punerii în ecuații a variației de temperatură într-un cuptor electric cu reglaj automat. E ora două noaptea și savantul continuă să lucreze. Pentru binele poporului, pentru tăria patriei noastre.

În căsuța celor cincizeci de pitici e liniște de mult. În pătuțuri albe, copiii din căminul Comitetului de Stat pentru colectarea produselor agricole dorm, zîmbind în somn cu gîndul la jocurile din timpul zilei, pe care le continuă în vis. Numai tovarășa Constanța Davidescu, infirmiera de noapte, nu doarme. Ea merge de la pat la pat, pipăie fruntea lui Costel — constată că e încins la față și vrea să vadă dacă nu are temperatură — o învelește pe Natașa, care în somn s-a dezvelit, trece dintr-un dormitor în altul... Acasă, părinții acestor micuți pot dormi fără grijă. Somnul copiilor lor e păzit și aci cu dragoste părintească.

NOAPTEA

Ați știut că șinele de tramvai au „inimi"? Sînt locurile unde se întretaie două linii. Și, ca și inimile ființelor vii, aceste inimi de oțel se uzează. Dar au și ele „doctorii" lor — sudorii ca acei din echipa lui Ion Dragon. Și noaptea, târziu, în lumina orbitoare a aparatelor de sudură, ei caută să le vindece, pentru ca a doua zi tramvaiele să poată circula bine, fără accidente, fără defecțiuni...

— Alo! Salvarea!... Telefonul sună mereu. Iată și o chemare urgentă pentru o noștere grea. Fără întîrziere a fost predată dispecerei, sanitarul și moașa de serviciu se pregătesc, șoferul Miron Colorbaș primește ordinul de parcurs pentru Otopeni. Viitoarea mamă este transportată rapid la maternitate. Și, la o oră târzie din noapte, un nou cetățean al Capitalei sosește pe lume... 80 de cetățeni au primit noaptea aceasta ajutor din partea „Salvării"...

E ora 2 după miezul nopții. La una din magaziile O.C.L. 2-Aprozar din halele Obor, oamenii din turul de noapte se „luptă" cu saci grei, lăzi și butoaie. În zori, aprovizionarea celor 72 unități de desfacere „Alimentara" și „Aprozar" din rajoanele Stalin și 1 Mai trebuie să fie terminată. Pe umerii tovarășilor Mihai Enache, Tudor Iliescu, Vasile Damian și Ștefan Ștefan apasă nu numai greutatea sacilor, ci și răspunderea aprovizionării la vreme a oamenilor muncii... ...Mai târziu sosesc brigăzile de vînzători care aranjează marfa la unitățile din incinta Halelor. Și apoi cumpărătorii...

— Totul e în bună ordine!... În noaptea aceasta, sergentul de miliție Anghel Gavrilă, de la Secția 19 Miliție din rajonul Tudor Vladimirescu, n-a avut nimic de semnalat. Totuși, el n-a încetat nici un moment să vegheze asupra avutului obștesc și al celui al cetățenilor din sectorul ce-i este repartizat. Stradă cu stradă, casă cu casă. Și niciodată sublocotenentul Pavel Dumitrașcu, sau alt ofițer însărcinat cu controlul pazei de noapte, nu a putut spune că nu l-a găsit la datorie. Pe ploaie, pe vînt, pe viscol, sau ninsoare, sergentul de miliție Anghel Gavrilă continuă, cît e noaptea de lungă, să-și facă serviciul... ...Pentru ca și dumneata, și eu, și noi toți, să ne odihnim în liniște după o zi de muncă...

— Mai repede, Zamfiro, ca ne întrece Băjenaru... Tovarășul Costică Belgiu și ajutoarea lui, Zamfira Tarabana — l-am văzut de departe mulțumită strălucirii celor doi „ochi de pisică" pe care îi poartă pe o banderolă prinsă pe piept și pe spate, pentru a fi observați de conducătorii autovehiculelor — făceau cu sîrg toaleta străzii. Ca ei în alte nopți, în noaptea asta au măturat o suprafață de 12.000 m p adică suprafața egală cu a unei șasele lată de 4 metri și lungă de 3 km!... Tovarășul Belgiu e fruntaș printre muncitorii I.C.A.S.-ului în raionul Gh. Gheorghiu-Dej. De 16 ani îngrijește străzile din jurul Cișmigiului și a ajuns să cunoască fiecare casă, fiecare trotuar și răscruce de stradă...

— M-am timp, tovarășe reporter! Pornesc în cursă! Comanda telefonică!... Șoferul taximetrului nr. 9006 B. nu ne poate spune mai mult. În stația din Piața Universității, ca și în celelalte stații ale taximetrelor ce aparțin GETAX-ului, șoferii nu prea au vreme de vorbă, oricît de mare ar părea noaptea. Cetățenii sosesc mereu. Unul a ieșit de la un spectacol și vrea să ajungă mai repede acasă; un altul, care vrea să prindă personalul de Pitești, se pleacă la 3 din Gara de Nord, a solicitat, telefonic, prin dispecerul stației, o mașină... ...iar faptul că în elegantele limuzine „Pobeda" ale GETAX-ului se călătorește ieftin și comod face ca munca șoferilor de noapte să nu cunoască odihnă.

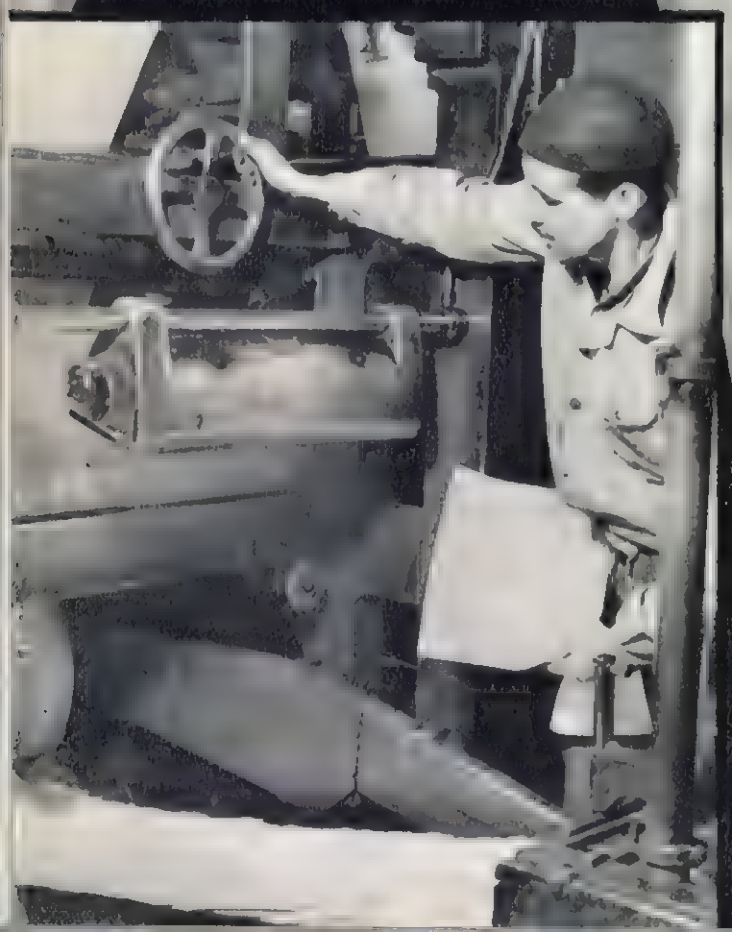

Ca niște pasări cu aripile albe sau colorate, plicurile zboară spre căsuțele ce corespund celor 33 oficii poștale de distribuire din Capitală. Iar cartatorii Ștefan Purcea și Marie Andreescu, care le îndrumă, nici n-au terminat bine o serie de corespondențe, că mașinile aduc de la gară un nou transport. La Poșta Centrală zorul e mare în fiecare noapte. Nici o scrisoare nu trebuie să întîrzie!

E ora 3... iată sosind pe transportor și placa de plumb a ultimei pagini. Încă puțin — timp cît placa este montată în mașină — apoi potrivelile cernelii și mașinii, și pe „gura" uriașei rotative a Casei Scînteii ziarele încep să curgă șuvoi. Mașinistul Ștefan Bordeanca și tovarășii săi își continuă munca lor dimineața, la chioșcuri, în cutia poștală de acasă, sau la difuzorul voluntar din întreprinderea noastră, vom găsi la timp „Scînteia", purtătoare a cuvîntului Partidului...

CIOS, Ma... VANCIU, Mayer MARCU
M... FERESTER

Aspect de la ședința de deschidere a primei sesiuni științifice a Institutului pentru perfecționarea și specializarea medicilor și farmaciștilor. In fotografie: Conferențiarul dr. Matei Balș, care a prezentat referatul general asupra antibioticilor și chimio-terapicelor.

ACORDUL COMERCIAL DINTRE R.P.R. și R. P. BULGARIA

Semnarea acordului comercial pentru schimbul de mărfuri și plăți pe anul 1955 între R.P.R. și R.P. Bulgaria. Din partea țării noastre acordul a fost semnat de tov. Marcel Popescu, ministru al Comerțului Exterior, iar din partea țării prietene de tov. Ivan Perpeliov, prim-locțiitor al ministrului Comerțului Exterior al R.P. Bulgaria.

De curînd, s-a deschis în Capitală expoziția internă a UCECOM, avînd ca scop popularizarea sortimentelor cooperativelor de producție. Au fost expuse trei mii tipuri de bunuri de larg consum, produse de cooperativele meșteșugărești. In fotografie: un interior de cameră cu mobilă, ștergare și covoare lucrate pe motive naționale.

Numeroși muncitori, tehnicieni și funcționari ai fabricii de confecții „Gh. Gheorghiu-Dej" au participat la concertul simfonic dat în sala de spectacole a întreprinderii de Filarmonica de Stat din Sofia condusă de Saşa Popov. In fotografie: un aspect din sală. In medalion: Filarmonica, în timpul concertului.

In secția de montaj a S.M.T. Podoleni (raionul Buhuși) maistrul Manolache Mînăstireanu (stînga), de la șantierul hidrocentralei „V. I. Lenin" Bicaz, dă explicații echipei condusă de mecanicul Constantin Baltag, în legătură cu funcționarea carburatorului.

In prima jumătate a lunii ianuarie a acestui an s-a deschis la Cluj o expoziție de aeromodele organizată de aeromodeliștii clujeni. Fotoreporterul a surprins o vie discuție în legătură cu eleganța profilelor aerodinamice.

ORAȘUL DE PE MARE

Construcția de case noi pe „Stîncile de petrol". În medalion: Kurban Abbasov, șef al sectorului de foraj, laureat al Premiului Stalin.

Luminile pe care călătorul le zărește licărind în depărtare îți trezesc în suflet un sentiment de bucurie și de siguranță totodată, căci luminile sînt întotdeauna și ori unde mărturia prezenței omului. În stepa nesfîrșită ele vestesc apropierea unei așezări, iar pe întinsul mărilor — apropierea țărmului. Cu mult înainte de a azvîrli ancora în rada portului Baku, marinarii vapoarelor ce se îndreaptă spre capitala Azerbaidjanului însorit admiră priveliștea feerică a noianului de lumini scînteietoare.

Sînt sondele de petrol din Baku ce-și au rădăcinile înfipte în adîncurile Mării Caspice. În serile cu cer înstelat, conturul luminos al sondelor se scaldă în unduiri jucăușe pe luciul de oglindă al mării.

•

Dimineața, spintecînd impetuos valurile, vaporul „Amiralul Nahimov" ieșe în larg. Învelișul de metal al vasului lucește orbitor în bătaia soarelui de vară. Pasagerii sînt toți pe punte: unii joacă șah, alții citesc ziare, iar cei mai tineri fac plajă sub razele arzătoare ale soarelui sudic.

Sirena a vestit apropierea debarcaderului. Maiștrii forajului, montorii, geologii, electricienii — căci aceștia sînt pasagerii vasului — încep să se pregătească grăbiți de coborîre. În depărtare a apărut conturul țărmului: sondele, acoperișurile caselor, coșurile centralelor electrice, străzile, automobilele, macaralele. Dinspre oraș se aude zgomotul construcțiilor. Macarale puternice transportă grinzi de lemn, cărămizi; vîntul poartă spre vapor ecoul forfotelii de pe țărm.

Dar, lucru curios: cu cît ne apropiem de oraș, cu atît mai ciudată devine panorama ce se desfășoară în fața ochilor noștri. Țărmul există, dar nicăieri nu se zărește... pămînt; se văd case, dar ele nu au temelii; există străzi, dar ele nu sînt acoperite cu asfalt și nu sînt pavate ca de obicei; debarcaderul există de asemeni, dar și acesta este... plutitor.

În anii din urmă am avut prilejul să vizitez orașul Komsomolsk, construit chiar în taigaua sălbatecă, apoi orașul Tahia-Taș, ridicat pe nisipurile deșertului Kara-Kum; am văzut de asemeni orașe în regiunile cu zăpezi veșnice ale Ciukotkăi, în munții Altai și în Pamir, am văzut în sfîrșit orașele noi de pe insulele Mării Caspice. Toate erau însă construite pe sol, avînd temeliile îngropate în pămînt. Și iată că aci îmi este dat să văd un oraș ce pare să se fi născut de-a dreptul din valurile neastîmpărate ale Caspicei. Pe sub străzile și casele de locuit, pe sub magazinele și sondele acestui oraș-minune, apa mării se agită necontenit. Ori unde ți-ai arunca privirea, nu vezi decît întinderea nemărginită a mării. Pe alocurea răsar din apă stînci mohorîte, acoperite cu scoici și iarbă de mare.

Și totuși, aci, în mijlocul mării, se află un oraș. Oraș ridicat la zeci de kilometri de țărm; oraș cu case de locuit, cu întreprinderi, club, bibliotecă, cu cinematograf, cu străzi lungi și piețe minuscule; un oraș nemaiîntîlnit în istorie, creat

Scafandrul Serghei Timofeev își începe și în această dimineață expediția submarină.

O sondă izolată este aprovizionată de unul din vasele „flotei mici" a orașului de pe mare.

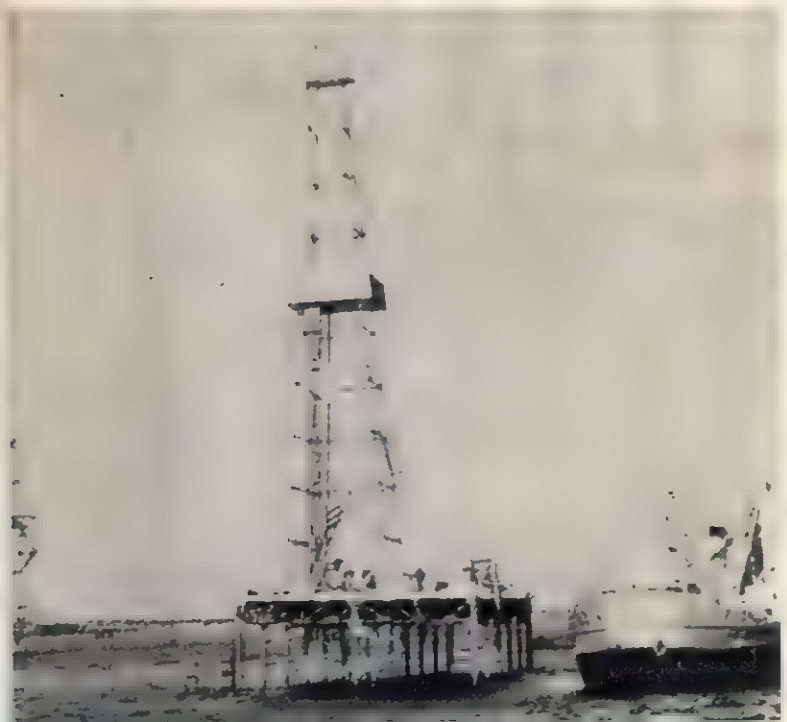

de mîna omului sovietic; oraș care a devenit baza principală a petroliștilor din Baku — cuceritorii mării.

... Un bărbat înalt, cu privirea visătoare și cu părul negru și stufos, ne conduce prin localitatea aceasta de basm, oprindu-se din loc în loc pentru a ne vorbi pe îndelete despre istoricul orașului. Și acest istoric se aseamănă cu un adevărat roman fantastic.

Geologii au descoperit în partea aceasta a Mării Caspice, bogate zăcăminte de petrol. Zona denumită „Nefteanîie Kamni" (Stîncile de petrol) îi atrăgeau de mult pe exploratori. Mai ales că în apropierea stîncilor submarine apăreau deseori pete de ulei și bășici de gaze pe suprafața apei.

— Priviți această sondă — ne spune însoțitorul nostru, arătînd una din sondele care, în comparație cu celelalte, nu pare a fi prea înaltă, deși are în total nu mai puțin de 40 metri. — Este prima sondă care a dat țării petrol din Caspica, petrol de cea mai bună calitate. Acum, după cum se vede, sînt aici multe, foarte multe sonde asemănătoare, însă pe aceasta — prima — nu o vom uita niciodată.

Este oare posibil să uiți acele zile aspre ale toamnei și iernii anului 1949, cînd un grup de petroliști neînfricați din Baku — geologi, maiștri ai forajului și constructori — au înfruntat eroic, luni în șir, vînturile năpraznice și valurile furioase ale Caspicei, cercetînd fundul celei mai capricioase mări din lume? În condiții nemaipomenit de grele, ei au construit prima sondă petroliferă marină forată la mare adîncime. Este oare posibil să uiți acele zile în care maistrul de foraj Mihail Pavlovici Kaverocikin, tînărul lui ajutor Kurban Abbasov (azi maistru renumit, șeful unui sector, laureat al Premiului Stalin) și inginerul Roșin au construit prima căsuță de lemn pe piloni, ce prevestea — asemenea mugurilor ce anunță primăvara — nașterea unui întreg oraș pe postamentul piloniior de oțel înfipți în fundul mării?

Printre casele de locuit cu unul sau două etaje, printre rezervoarele alb-argintii, printre clădirile instituțiilor, se zăresc în oraș și cîteva... vapoare. Pe bordul lor se pot citi inscripțiile: „Samarkand", „Batumi", „Civanov" și altele. Pe aceste vase nu se aude uruitul motoarelor, iar coșurile lor nu fumegă. Aceste vase vechi au fost aduse aici cu ajutorul remorcherelor din „Cimitirul" marin al golfului Baku. Așezate pe bancuri de nisip, ele au servit drept adăpost primilor exploratori ai fundului Caspicei.

— Acesta este motivul pentru care la început orașul nostru fusese denumit „Insula corăbiilor scufundate" — ne explică zîmbind însoțitorul nostru.

Fuad Samedov — așa îl chiamă pe bărbatul înalt care ne însoțește — este geologul-șef al trestului „Ghiurghiannefti" din raionul „Stîncilor de petrol". El nu a împlinit încă

Aceste a fost începutul. În preajma „Stîncilor de petrol", oamenii sovietici au construit minunatul oraș de pe mare.

vîrsta de 28 ani, dar a fost unul dintre primii entuziaști care au luat parte la marele asalt asupra mării.

— Fiecare sondă nouă în mare este un prilej de bucurie pentru noi — spune Samedov, trecîndu-și mîna peste conducta sondei lîngă care ne aflăm; pe degetele lui s-a prelins un lichid auriu, gras.

— Petrolul marin este de o calitate excelentă — continuă el. — Scopul nostru este să ieșim departe în larg, să forăm sonde la cele mai mari adîncimi. Visul nostru este să mergem pînă acolo ca toată marea să devină „locuită": de la Baku pînă la Krasnovodsk și mai departe — pînă la Astrahan.

Petroliștii marini cunosc bine toanele Caspicei. Aci soarele e strălucitor și apa clipocește domol pe lîngă pilonii de oțel, aci se stîrnește din senin o vijelie năpraznică, ale cărei rafale transformă într-o clipă suprafața moleomă a mării în talazuri înfricoșătoare ce răscolesc adîncurile.

În zilele cînd se construiau primele sonde, mulți credeau că este imposibil să ieși în larg pe o furtună de gradul patru. Dar ce era de făcut dacă aceste furtuni se menținеau aproape tot timpul, ba deseori atingeau chiar gradul opt, nouă sau zece!

E drept că nu este ușor să-l convingi pe dispecerul A.R. Abbasov să îngăduie șalupei plăpînde să iasă în larg pe furtună; dar oare inima veteranului „Stîncilor de petrol" poate rezista cînd radiofonistul de pe una din sonde cere, cu vocea răgușită din pricina vîntului, țevi de foraj, piese de schimb sau alimente și apă de băut? Nu toate sondele sînt legate de bază prin străzi de oțel, căci noi și noi sonde se înalță semeț tot mai departe în larg, sfruntînd pericolul și îmblînzind forțele sălbatece ale mării..

Cu un muget asurzitor, ce acoperă pentru o clipă zgomotul motoarelor, valurile uriașe se năpustesc cu furie asupra insulei de oțel, dar lovindu-se de pilonii puternici se sparg și se retrag neputincioase, cu un murmur surd.

Vîntul suflă furios, vrînd parcă să destrame carcasele dantelate ale turlelor, să dărîme casele de locuit de pe insulă. Încovoiați, ținîndu-se bine de barele de fier, maiștrii forajului își continuă munca lor anevoioasă, fără să țină seama de furtuna dezlănțuită.

Marea poate să se agite... Dar petrolul curge neîncetat spre rezervoare și rafinării. Nici forarea nu se poate opri. Ea continuă ziua și noaptea. Dar iată, pentru a continua lucrul, se cere urgent înlocuirea unei piese.

— Acum să te văd! — îi provoacă pe dispecer secretarul organizației de bază a comsomolului din sectorul de foraj, Taghiev. Sectorul de tineret al lui Kurban Abbasov cere neîntîrziat o piesă de schimb.

— Nu vreți să respectați odată, disciplina mării? — răspunde dispecerul. Știi ce înseamnă furtună de gradul zece? Iată! — și dispecerul, enervat peste măsură, îi arată cele zece degete ale mîinilor.

— Ei bine — zice împăciuitor comsomolistul — nu credeam că n-ai să vrei să-l ajuți pe omul care poartă același nume cu dumneata, și încă pe un tînăr, și laureat al Premiului Stalin...

La aceste cuvinte, bătrînul dispecer nu poate rezista, mai ales că în spatele secretarului de organizație el zărește figura impunătoare a căpitanului șalupei „Pobeda". Alexei Belokurov, un marinar cu experiență, gata oricînd să pornească în cele mai periculoase și riscante curse.

Acoperind vuietul mării înfuriate cu sunetul sirenei, „Pobeda" se desprinde de debarcaderul „Stîncilor de petrol" și se îndreaptă spre sonda lui Kurban Abbasov. Vasul este azvîrlit ca o coajă de nucă, cînd într-o parte, cînd într-alta, înălțîndu-se vrînd-nevrînd pe creasta înspumată a talazului sau prăbușindu-se de la înălțime în abis. Dar la cîrmă este Belokurov, așa încît peste douăzeci-treizeci minute cei din șalupă zăresc luminile sondei.

Dar nu se poate acosta. La prima încercare, vasul ar fi sfărîmat de pilonii de oțel. Oamenii de pe turlă urmăresc cu emoție vasul acesta plăpînd de care depinde în clipa de față însăși soarta sondei.

— Aruncați piesa din mers — se aude vocea lui Kurban Abbasov adusă de vînt.

Scoțîndu-și haina, tînărul maistru se apropie de marginea platformei și, scăldat de valurile reci ce amenință să-l tragă în adîncuri, prinde cu dibăcie pachetul ce i s-a azvîrlit. „Pobeda" se întoarce la bază. Pe sondă continuă munca...

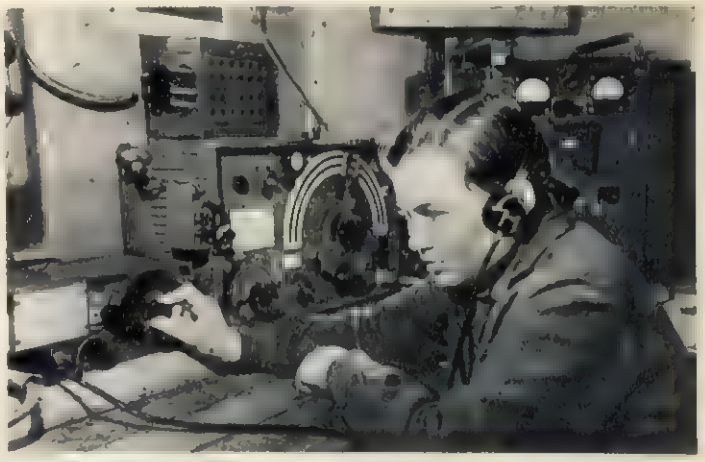

Legătura cu țărmul este asigurată în această tură de radiofonista Ana Kovalciuk.

O secție a estacadei de la exploatarea „Stîncile de petrol" ce se înalță din apele Caspicei.

Marinarii „flotei mici" sînt oameni cu o mare putere de muncă, cu voință de fier și cu dîrzenie. Pe orice timp, ei aduc petroliștilor diverse scule, țevi, alimente. De asemenea, marinarii vaselor-cisternă se comportă ca niște adevărați eroi. Nu o dată, pe furtună, echipajele acestor vase se apropie de parcul de rezervoare și descarcă sute de tone de petrol, împiedicînd „aurul negru", smuls mării, să se înapoieze în mare.

•

Ziua și noaptea se lucrează în schimburi la sonde, extrăgîndu-se nemăsuratele comori de petrol din fundul Mării Caspice.

Zi de zi crește și se dezvoltă orașul de basm al petroliștilor marini. Dar și mai repede cresc oamenii. Lucrătorii de rînd de ieri devin șefi de sectoare, fruntașii în întreceri devin eroi ai muncii socialiste, comsomoliștii devin comuniști.

Petroliștii din Baku, cuceritorii aurului negru al Caspicei, extrag mii și mii tone de petrol peste plan, cinstindu-și patria cu noi victorii în muncă.

IERI ŞI AZI

ÎN ŢĂRILE DE DEMOCRAŢIE POPULARĂ

R. D. GERMANĂ

Aşa arăta cea mai mare parte a Berlinului în primăvara lui 1945, în zilele capitulării bandei de aventurieri hitlerişti. Tabloul acesta dezolant a rămas neschimbat în multe cartiere din zonele occidentale ale oraşului. Acolo unde revanşarzii nazişti, în frunte cu Adenauer şi sub protecţia americanilor, pun la cale noi uneltiri agresive, acolo nu poate exista preocupare pentru reconstrucţie paşnică.

In Berlinul democrat, mormanele de ruine au fost silite să facă loc noilor construcţii. Oamenii muncii din Republica Democrată Germană culeg roadele muncii lor paşnice pe drumul făuririi unei vieţi noi, fără războaie, fără suferinţe.

In fotografia din dreapta: viaţa pulsează din nou în Alexanderplatz din Berlinul democrat.

R. CEHOSLOVACĂ

Iată cum se prezintă astăzi locuinţele muncitoreşti din regiunea minieră Ostrava, din R. Cehoslovacă.

In locul cocioabelor insalubre din trecut, statul democrat-popular a construit numai în această regiune aproape 33.000 apartamente, asigurînd condiţii de locuit confortabile unui număr de 130.000 locuitori.

In anii stăpînirii capitaliste, regiunea Ostrava, ca şi alte regiuni ale Cehoslovaciei, era un adevărat meleag al mizeriei şi foametei.

Fotografia de mai sus este un document care acuză, fără drept de apel, rînduielile capitaliste. Cititorii noştri pot vedea cum arăta în trecut „gospodăria" unei familii de mineri siliţi să locuiască în cocioabele de pe maidanele din Ostrava.

R. P. BULGARIA

In anii de tristă amintire ai regimului monarho-fascist, în Bulgaria zeci şi sute de şcoli erau lăsate în paragină. Cea mai mare parte din bugetul ţării era cheltuit în scopuri militare, la ordinul şi sub conducerea capitaliştilor, şi mai apoi a ocupanţilor hitlerişti.

Fotografia noastră redă aspectul jalnic al şcolii primare din comuna Bozvelli, din Bulgaria, înainte de eliberare.

In aceeaşi comună Bozvelli, în R. P. Bulgaria se înalţă în prezent această frumoasă clădire. Este noua şcoală „Vasil Levski", construită în anii puterii populare, chiar pe locul unde se găsea odinioară vechea şcoală.

Imprimarea fiecărui desen este urmărită la secția de imprimat a fabricii „Mătasea Populară" cu deosebită grijă. Partidul cere oamenilor muncii să dea mărfuri cît mai bune, mai ieftine și mai frumoase.

Fotografie de Nicu VASILE

Masivul Postăvarul Iarna. In fund se vede cabana Cristianul Mic.

Într-o zi din anul 2200...

—Povestire științifico-fantastică—

Deoarece numeroși cititori ne-au cerut să publicăm un material care să arate cum ar putea fi în viitor viața, datorită folosirii pașnice a energiei atomice, ne-am adresat eminentului nostru om de știință, prof. univ. HORIA HULUBEI, cu rugămintea de a satisface această dorință. Tovarășul prof. HORIA HULUBEI ne-a vorbit despre o zi oarecare din anul 2.200...

O ZI ÎNCĂRCATĂ

Anul 2.200, în plină eră atomică... În casa profesorului de fizică interplanetară Vlaicu Cosmin, de la Centrul Universitar Bucegi, e azi o forfotă neobișnuită. Magistrul, în vîrstă de 160 de ani, și soția lui, Eudoxia, împlinesc 125 de ani de viață și muncă științifică dusă „umăr la umăr". Familia și colegii se pregătesc pentru o voioasă petrecere la farul interplanetar H. M. 2.015 din Munții Caucaz, unde Vlaicu Cosmin are o casă de odihnă oferită de diferite foruri științifice ale planetei pentru îndrăzneața și fecunda muncă depusă în organizarea navigației extraterestre.

Pînă la vîrsta de 80 de ani, Vlaicu Cosmin a fost un navigator neobosit, studiind curbele echigravitaționale [1]) pentru fiecare moment al anului, inventariind asteroizii [2]) și traiectoriile lor, fixînd drumuri economice sigure în spațiile acum accesibile ale sistemului solar. Lăsînd în seama a vreo 200 dintre asistenții săi continuarea studiilor de navigație, el s-a alipit grupului de cercetări pentru ameliorarea condițiilor de viață pe Pămînt, condus de profesorul Serghei Kojevnikov.

În această calitate, a primit acum cîteva minute un răvaș de la centrul P.S. 1624 al Polului Sud, prin care este anunțat că peste 6 ore, 13 minute și 40 secunde, va avea loc o experiență decisivă făcută după indicațiile profesorului Kojevnikov și ale sale. Așadar, Vasil Feodorov, Eduard Pieck, Ciu-Li și Florimond Naville, care conduc aceste încercări, au reușit să le organizeze mai repede decît promiseseră profesorilor Kojevnikov și Cosmin... Experiența trebuie, fără doar și poate, să aibă loc la ora indicată, pentru că altfel se riscă o întîrziere de un an. Și apoi, ar fi nelalocul lui să ratezi o asemenea experiență importantă, pe motivul unei aniversări familiare și pe motivul cursului de la Universitate, pe care, la urma urmei, poți să-l amîni...

Gîndul cursului pe care trebuie să-l țină azi studenților, îl pune pe Vlaicu Cosmin într-o mică încurcătură.

— S-au adunat toate azi...— bolborosește încîndat și, totuși, într-un fel, vesel. Pentru că, în fond, deși nu vrea s-o recunoască, îi plac teribil zilele încărcate, cu peripeții, cu muncă încordată...

Are loc un mic sfat de familie și toate sînt împăcate. Va merge întîi la Polul Sud să asiste la experiență, cursul studenților îl va preda de pe drum și mîine dimineață va fi neapărat la petrecerea de la farul interplanetar H. M. 2.015.

Zis și făcut. Așadar, trebuie să se pregătească de plecare. Aeronava atomică a Universității va fi catapultată exact peste o oră și 20 de minute. Nu este ea prea rapidă, e drept, dar ar fi inutil să plece cu un vehicul mai puternic: are vreme berechet să ajungă la locul experienței, și-apoi se simte puțintel obosit că doar numai de două zile s-a întors din inspecția unor asteroizi utilizați ca eventuale escale și centre de reparații pentru navigația extraterestră. Bun, totul e în ordine... Și acum, pînă la plecare, trebuie să organizeze petrecerea de mîine seară, pentru că, la drept vorbind, nimeni din familie și dintre colegi nu are pretenția că e mai bun organizator decît el.

Se așază în fotoliu și, aprinzîndu-și o țigară, vorbește solemn, așa cum îi place să vorbească în asemenea ocazii:

— Tu, Niculuță (laborantul lui înflăcărat, care e extrem de tînăr), vei merge cu mine, e clar. Așa ți-am promis. Gheorghiță, strănepotu-meu, să aibă grijă să fie prezenți poimîine la petrecere toți cei o mie două sute cinci membri apropiați ai familiei noastre; Mișu Cosmin XIII să ia legătură cu Ionel Buturugă, care încă nu a răspuns la apel... Adevărat... Ce o fi cu băiatul ăsta? I s-o fi defectat postul telegrafic de ultrasunete? Și-apoi, stă cam de multișor pentru vîrsta lui, la 5.000 m adîncime sub apă... Se vede treaba că o fi dat în sfîrșit peste depozitul acela imens de Uraniu, pe care-l bănuie, și nu se îndură să plece. Mișule, să nu-l lași, însă; o plimbare prin stratosferă îi va face bine; și apoi, depozitul lui de Uraniu, dacă stă ascuns acolo de trei miliarde și 500 milioane de ani, va mai putea aștepta încă două zile ca să fie complet identificat... Tot tu, Mișule dragă, va trebui să iei legătura și cu Beheunec. Flăcăului acesta de 70 de ani i-a căzut cu tronc Monique Sabatier și a convins-o să se ducă cu el la Institutul de Analiza Compoziției Chimice a Soarelui... Acum, pesemne, nu se mai îndură să plece de acolo... Asteroidul artificial pe care și-a așezat el laboratorul, și care e la 80.000 km înălțime, deși e proiectat cu grijă, o fi avînd și unele defecțiuni... Poate era mai bine să n-o fi luat și pe fetița asta cu el, cu atît mai mult cu cît ea, pînă la vîrsta de 40 de ani, nu a părăsit niciodată pămîntul, ocupată cum a fost să pună la punct în cele mai mici amănunte emițătoarele de unde herțiene atomice... Să-i spui, Mișule, lui Beheunec că, dacă nu vine la petrecere, o să-i încurcăm experiențele cu farul radar de la H. M. 2.015 pînă se va decide să coboare...

Așa își ia, pe rînd, Vlaicu Cosmin, rudele și colaboratorii și dă dispoziții severe străneposților să mobilizeze pe toată lumea. Numai stră-străbunicuța Ruxandra, cu cei 220 de ani pe care-i poartă în spate, n-o să vină la petrecere. S-a încăpățînat să rămînă acasă — zice că are multe treburi de rezolvat — dar o să aibă în fața ei, prin televiziunea colorată, tot ce se va petrece la H. M. 2.015.

Cît despre cursul de la specialitatea Asteroizi artificiali, pe care trebuie să-l țină studenților, profesorul Cosmin aranjează totul grabnic. Cere Universității să anunțe pe studenții din semestrul XIV că li se va transmite lecția prin televiziune, pe unda de 12, 3486 cm, în amfiteatrul 245 A. În același timp, cere unui asistent al său să se aranjeze în aeronavă un pupitru cu o tablă translucidă, ca să se poată transmite astfel formulele pe care le scrie pe ea.

CU NAVA COSMICĂ SPRE POLUL SUD

Acum, deși totul s-a aranjat cum nu se poate mai bine, profesorul se simte totuși puțin mohorît; așa i se întîmplă de altfel întotdeauna cînd trebuie să-și părăsească pentru un timp orașul drag pe care l-a văzut crescînd sub ochii lui și cu contribuția lui. E într-adevăr o minunăție de oraș, construit integral sub pămînt, pînă la 500 m adîncime [3]). Toate construcțiile lui, de 40 pînă la 100 de etaje, sînt făcute din plastice speciale. Aer condiționat, climatizat, ionizat, circulă pe bulevardele și prin încăperile sale și pretutindeni domnește o lumină difuză, asemănătoare cu aceea a soarelui. Ascensoare repezi și tăcute aleargă prin imenși cilindri din plastice transparente și, împreună cu scările rulante, asigură transportul zecilor de mii de oameni...

Ei, dar timpul de plecare se apropie... Deși e decembrie, nu se vede nici urmă de zăpadă, căci sovieticii, încă de acum 30 de ani, au reușit să scalde țărmurile de nord ale țării lor în curenți marini calzi. Da, nu e nici urmă de zăpadă... La Sinaia au început să crească portocali și palmieri, iar bătrînii înpeni, podoaba sobră a Bucegilor de altă dată, au intrat în decorul unor parcuri botanice. „O-vremuri am apucat!" — surîde profesorul, apoi își îmbră[vasta, își ia rămas-bun de ai casei și, îm[o pornește la [În cîteva [podobite cu [

[1]) Locuri din spațiul interplanetar unde gravitatea este aceeași.

[2]) Planete mici cu diametrul cuprins între cîteva sute de metri și cîteva sute de kilometri (cea mai mare are 650 km diametru) situate, cele mai multe, între planetele Marte și Jupiter. Asteroizii sînt de aceeași natură cu meteoriții pe care Pămîntul îi întîlnește cîteodată în drumul său, dar meteoriții sînt mult mai mici decît asteroizii.

[3]) Pe lîn[Pămîntului limitate d[niza sub [loage cu [prieteni [subter[

ca niște fluturași spre Babele și-l conduc pe profesor la pista de lansare. Aeronava atomică a Universității — un proiectil de vreo 60 de metri lungime, cu linii elegante, în totul ca o imagine artistică a vitezei — așteaptă liniștită și maiestuoasă plecarea. Megafoane speciale anunță din minută în minută ora transmisă de centrul internațional orar.

Se aude o comandă scurtă și cei care rămîn în localitate intră repede în adăposturile subterane. Urmează un zgomot asurzitor, o flacără orbitoare țîșnește prin spatele navei cosmice și într-o clipă aceasta dispare, departe, în văzduhuri...

Niculuță, imprudent, nu și-a luat la vreme locul pe bordul navei și acum, iată, plecarea bruscă l-a dat de-a dura pînă în fundul cabinei. Curînd, cînd se ridică și se desmeticește, altimetrele arată 450 km înălțime, iar pe ecranele de radar și de televiziune în infraroșu, defilează lent imaginile locurilor peste care trece nava. Tînărul nu știe unde să se uite mai întîi; doar e la primul lui zbor extra-terestru și nu mai găsește formulele prin care să-și arate recunoștința lui față de profesor, care are atîta grijă pentru tinerii lui colaboratori. Privește uimit în dreapta. Prin geamul lateral îi apare, la orizont, imaginea grandioasă a Pămîntului rotund. În față, pe ecrane, defilează mereu peisagii incontinuu explicate în șoaptă de megafoane... Iată Italia, care nu mai seamănă nici pe departe cu ce a fost altădată: Corsica, Sardinia, Sicilia și Malta fac una cu corpul fostei peninsule cizmă. La Gibraltar, un dig construit cu mijloace atomice a permis crearea unei hidrocentrale uriașe... Apa Mediteranei, acum alimentată mai puțin de ocean, scade prin evaporare și milioane de hectare de fund de mare încep să fie oferite culturilor... „Sahara" — șoptește megafonul. Canale de irigație străbat în lung și în lat ținuturi vaste, cultivate cu grijă. Din loc în loc apar semnele intrărilor spre orașele subterane... Iată și Africa Ecuatorială, unde, în locul pădurilor de nepătruns și a apelor besmetice de altădată, domnește o ordine desăvîrșită. Apele sînt subjugate, vestitele cataracte alimentează hidrocentrale puternice, zeci de milioane de vite sînt crescute pentru asigurarea cărnii necesare aproape întregii planete... „Bolile tropicale au dispărut datorită progreselor medicinii — explică mereu megafonul — iar orașele subterane climatizate fac ca viața tuturor indigenilor să fie la fel de ușoară ca în orice colț al Pămîntului..." Două pile atomice alimentează, ele singure, aici, în inima Africii, un oraș subteran frigorifer, destinat conservării alimentelor....

„Ora 14 și 58 de minute — se aude deodată în cabină — tovarășe profesor Cosmin, aveți legătura cu Universitatea Bucegi".

Profesorul își începe cursul. Pe ecranul pe care-l are în față vede studenții în sala de prelegeri, unde, proiectate clar în negru pe alb, apar formulele scrise de el pe tabla-i translucidă. Urmează curînd schimburi vii de întrebări și răspunsuri între el și elevi, la punctele mai grele ale prelegerii. Și pentru aceste comunicări, fiecare student se servește de cîte un radiobrățară prins la mîna dreaptă.

— Tudor Anegroaiei — mustră din cînd în cînd profesorul — acordă-ți mai bine radio-ul, căci nu te aud clar!

EXPERIENȚA

În timp ce-și ține astfel prelegerea, nava zboară într-o nebunească goană spre locul experienței — „magnifica noastră experiență", cum îi place uneori profesorului să spună strănepoților lui. Și într-adevăr această experiență a Institutului pentru Controlul Traiectoriei Pămîntului — căruia i s-a afectat Polul Sud pentru cercetări — are o deosebită importanță. Ea se încadrează în sarcina primită din partea Institutului Metrologic al Pămîntului, și anume aceea de a se modifica traiectoria planetei în așa fel încît, pentru bine determinate motive practice, să fie parcursă în 400 de zile. Profesorul Kojevnikov, profesorul Cosmin și alți savanți au făcut calcule complicate pentru a găsi mijlocul cel mai bun de a atinge traiectoria dorită și s-au oprit la metoda de a da un impuls Pămîntului, cu o anumită încărcătură nucleară explozivă. Experiența de azi, deci, e o încercare preliminară în vederea urmăririi eventualelor perturbații produse de o asemenea operație. Pentru ca ea să aibă loc, s-au făcut lucrări mari. La Polul Sud a fost săpat, prin mijloace nucleare, în sensul axei Pămîntului, un mare tunel care a fost încărcat cu o cantitate de explozibil nuclear just necesară ca să perturbe numai foarte puțin mișcarea Pămîntului de pe traiectoria sa. La cîteva sute de kilometri de Pol, acolo unde s-au și construit orășele subterane moderne pentru cercetători, și unde va ateriza nava, s-au amenajat din precauție și unele adăposturi speciale. Patru pile atomice de cîte 800.000 kw putere ajută pe cercetători în sarcinile lor și dau energia necesară asigurării unei vieți normale și confortabile în aceste regiuni...

...O zmucitură puternică... Creionul profesorului trage o dîră nevoită de el pe ecranul translucid. Pilotul a oprit cam brusc gazele aeronavei. Vlaicu Cosmin se scuză

față de studenți că nu mai poate continua cursul. Căderea cam brutală a navei îi indispune întrucîtva...

Pămîntul se apropie simțitor și nava aruncă acum foc pe nări, ca să-și încetinească căderea. Cîteva minute și aterizează ca un fulg pe platforma unui ascensor mare, care și coboară imediat spre adîncuri, la hangarul său subteran.

— Bună idee au avut tovarășii cu ascensorul ăsta — șoptește profesorul. — În furtuna asta polară îndrăcită care suflă acum, n-ai putea scoate nici o minută nasul afară...

Imediat colaboratorii introduc pe profesor și pe Niculuță în apartamentele și laboratoarele splendide ale centrului. Curînd ei trec pe rînd pe lîngă camerele de comandă centrală a pilelor nucleare, situate la 800 km pe un cerc în jurul Polului, pe lîngă un veritabil palat sortit telecomunicațiilor, și ajung în sfîrșit în sala unde vreo nouă sute de tablouri cu înregistrare automată a seismografelor împănate în jurul polului, așteaptă să marcheze efectele exploziei. Imediat alături, e o sală simplă, cu un aparat întrînsa. La momentul precis, un semnal trimis de postul internațional orar va provoca în acest dispozitiv contactul care va porni explozia. Toată lumea s-a adunat aci. Profesorul Cosmin, căruia Serghei Kojevnikov i-a predat conducerea operațiunilor, se îngrijește de toate în amănunt:

— Au fost anunțate stațiile meteorologice de pe glob, ca să fie gata? E bine să cunoaștem perturbațiile eventuale produse de sugerea colosală a rachetei polului... Dar posturile de veghe din stratosferă au răspuns la apelul nostru? Bine... Cîte stații seismografice sînt gata să înregistreze explozia? V-ați îngrijit cumva ca seismogramele de pretutindeni să le aveți catalogate în cel mult două zile de la explozie? Bravo...

Vlaicu Cosmin se plimbă gînditor de colo, colo. Își face mintal zeci de socoteli, apoi iar pune întrebări:

— Ați ancorat bine aparatele? Dar observatoarele astronomice sînt pregătite? Cînd ați luat contact cu postul de veghe de pe asteroidul artificial K. 1500?

Întrebările și răspunsurile trec de la unul la altul, nete, lapidare, puțin nervoase. Curînd, asigurîndu-se că totul este pus la punct în cel mai mic amănunt, Vlaicu Cosmin își reia calmul obișnuit și-și împărtășește pe îndelete unele păreri:

— Cu cît mă gîndesc mai mult — spune privind gînditor dispozitivul — cu atît îmi dau mai bine seama că am fost practici întrebuințînd drept explozibil o reacție termonucleară demodată, așa cum este aceasta de Litiu cu Deuteriu. Este destul de puternică pentru ce ne trebuie acum și, în același timp, datorită ei, infecțiile radioactive vor fi reduse la minimum...

Deși are siguranță deplină asupra tuturor pregătirilor, de nerăbdare, profesorul parcă nu-și găsește locul. Pentru el, omul de acțiune, așteptarea e o grea încercare. Fața lui concentrată se luminează deodată și vocea-i joasă spune ca la împărtășirea unei idei salvatoare:

— Ce-ar fi să ne convingem dacă totul e în ordine la Pol? Mai avem încă două ore și mai bine, și-apoi, dacă tuburile pneumatice sînt în bună stare, nici nu ne pasă de cei 900 km dus și înfors...

Zis și făcut. Pleacă... La Pol, ca din întîmplare, e o liniște impresionantă. Nici urmă de furtună. Gaura de 200 m adîncime e vizitată în amănunt. Contactele care vor aprinde tonele de explozibil sînt și ele în ordine...

— Înapoi, băieți — hotărăște profesorul.

De-abia ajung în camera de comandă și megafonul legat de stația internațională orară debitează monoton: mai sînt 30 de secunde... mai sînt 20 de secunde... încă 5 secunde... atențiune...

Un zgomot înăbușit și sumbru trece prin masivele de gheață și pămînt. Fiecare e cam ametit și explozia l-a aruncat într-o poziție oarecum ridiculă... Niculiță încearcă să se descurce dintre picioarele unui scaun cu care s-a împleticit...

Radiotelevizoarele arată o imensă ciupercă de un roșu aprins, cu fulgerări albe de gheață...

PĂMÎNTUL A FOST MIȘCAT DIN LOC!

— Ciuperca a ajuns pînă la mine — comunică iute Boris Iacovlev, de pe asteroidul artificial de veghe K. 1500 — m-a împroșcat cu zăpada voastră...

— Bravo! Totul e în ordine? — întreabă diferite foruri științifice ale planetei.

— Ei, comedie! — telefonează bunicuța Ruxandra, din Bucegi, care a văzut explozia la televizorul ei — în tinerețea mea, copiii erau mai astîmpărați... N-ai pățit nimic, Vlaicule? Ca să vezi... Și mie mi s-a vărsat ceaiul de mentă în farfurioară... Catița, zăpăcita asta de strănepoată, m-a lăsat singură și a fugit pe platou, cică să vadă cum pămîntul se duce la lună...

Seismogramele ajung, una după alta, prin televiziune, la centrul P.S. Sosesc cu miile. Meteorologii s-au cam încurcat în socoteli; trimit rezultate neconcordante... Trebuie văzut ce e cu ei.... Vlaicu Cosmin dă dispoziții. Toți sînt la posturile lor — la înregistratoare, la telecomunicații, la detectoarele de radioactivitate. Cîteva echipe au și pornit, prudente, prin tuburile pneumatice, spre locul exploziei. David Cuzmin repară în grabă automatul de reglare a pilei nr. 3. Noroc că a luat el măsuri de prevedere așa că deregiarea automatului să ducă tocmai la oprirea pilei...

În tot centrul e veselie mare. Profesorul Kojevnikov îl îmbrățișează pe Vlaicu Cosmin.

— Numele dumitale, colega, va trece în istorie. Ai reușit să miști Pămîntul din loc.

— Nu știu dacă numele meu sau numele dvs. merită această cinste... — spune Cosmin emoționat.

...Minutele se scurg. Agitația și emoția primelor momente se profac în acea neîntrecută apropiere, căldură și duioșie, care fac din Vlaicu Cosmin un om atît de plăcut și iubit.

— Vezi, dragul meu, — îi spune el lui Niculiță — nimic nu se poate opune minții omului, ale cărui posibilități sînt nenumărate... Încăpățînata asta de traiectorie a Pămîntului nu voia să fie decît de un fel; dar iaca începem să-i venim de hac... După ce vom analiza toate datele obținute, vom încerca să facem și pe placul tovarășilor de la Serviciul Meteorologic principal... Ei vor anul de 400 de zile — nici o miime de secundă în plus și nici una în minus. Nu ne va fi așa ușor... Doar Vasile Plotnikov să ne mai scoată din încurcătură... Calculează mai repede decît un creier electronic... Și-apoi, mai știi? Poate va fi nevoie vreodată să schimbăm poziția noastră geografică în sistemul solar... E bine să fim pregătiți... Ei, și acum, Niculuță, hai la culcare... Mîine plecăm la petrecere... Ne așteaptă Eudoxia, săraca, tovarășa mea de drum prin văzduhuri neumblate... O sută douăzeci și cinci de ani de muncă împreună, măi Niculuță...

Dar, deși s-a culcat în pat, Vlaicu Cosmin nu-și găsește somnul. Deodată postul de radio ue la mînă îi zbîrnîie un apel:

— Alo, Vlaicu Cosmin... Alo, alo, Vlaicu Cosmin... O catastrofă? A sărit Pămîntul în aer? Aveți nevoie de ajutor? Aici Ionică Ciulei...

Cosmin izbucnește în hohote de rîs.

— Ca să vezi, Niculuță... Am uitat cu treburile noastre de Ionică... El a plecat în turneu spre Lucefăr, să-și facă cura lui de somno-terapie, și, necunoscînd pregătirile noastre, s-a speriat... Ha, ha, ha...

Nu trec nici cinci minute și postul central îi comunică o telegramă prin telefon:

„Bunicuța Ruxandra mi-a transmis dorința ei să te dojenesc — stop; eu nu am vrut — stop; te îmbrățișez — stop, Eudoxia".

— Acum pot să dorm și eu — șoptește înfiorat Vlaicu Cosmin. Și adoarme ca un copil, cu surîsul pe buze.

AMINTIRI, GÎNDURI DESPRE VIITOR ȘI PLECAREA

Din zorii zilei, un taifun teribil mătură polul. Ghețurile trosnesc mai tare ca în timpul exploziei. Șuierul vîntului pătrunde pînă în fundul orașului subteran. Gurile de aerisire au trebuit să fie astupate iar pila de încălzire a centrului a fost pusă să meargă la un regim mai mare pentru ca frigul să nu devină insuportabil. Biata aeronavă, ar fi măturată ca un fulg dacă ar fi scoasă acum afară...

— Ei, acum să-i vedem pe onorabilii meteorologi — mormăie într-una Florimond Naville, care, nu se știe de ce, are un dinte contra lor.

Alături de el, la masă, în fața unui copios mic dejun care cuprinde deopotrivă cafea cu lapte și fragi cu frișcă, stau profesorul Cosmin și Niculuță.

— De n-ar ține prea mult furtuna, ca să ajungem cînd trebuie la H. M. 2.015 — îngînă Niculuță, cam speriat de șuierul lugubru al taifunului.

— Te văd impresionat cam tare, dragă Niculuță — îi spune blînd Vlaicu Cosmin. Dar n-are rost, flăcăul meu. Curînd va veni și vremea cînd vom reglementa toate vînturile și toate manifestările meteorologice, atît de importante pentru guvernarea climei Pămîntului... Puterea noastră asupra naturii crește zi de zi... Tie, care ești foarte tînăr, ți se pare foarte natural tot ce se realizează astăzi în jurul tău. De exemplu, nu găsești nimic extraordinar în faptul că poți vedea un atom la microscopul corpuscular-stroboscopic *). Ei, dar cînd eram eu tînăr, acest lucru nu era posibil. Se știau totuși destul de multe lucruri despre atomi — atît de multe încît acum 270 de ani s-au putut găsi metode de eliberare a energiei nucleare care au pregătit timpurile ce le trăim. Da... datorită energiei atomice putem parcurge azi spațiii interplanetare și, fără de această energie, nu s-ar fi putut realiza lacul imens din inima Siberiei, care a schimbat clima acestei regiuni reci a Pămîntului; fără de ea, de asemenea, pustiurile de pe teritoriile Asiei centrale nu ar fi devenit atît de repede înfloritoare, după cum nici Sahara cu nisipurile ei, nici Groenlanda, cu ghețurile ei veșnice, nu ar fi fost date oamenilor spre exploatare...

Taifunul șuieră acum mai slab și, în melodia pe care vîntul o îngînă, Vlaicu Cosmin povestește, povestește mereu:

— Tie, băiete, ți se pare firesc să identifici prin radioactivitate prezența a suta mia miliardă parte dintr-un gram; dar să știi că acum trei sute de ani erau fericiți oamenii cînd puteau cîntări a suta mia parte din gram... Cu mijloacele pe care le avem, am ajuns să înțelegem mult mai multe lucruri din lumea care ne înconjoară și să ne folosim cunoștințele pentru crearea unei vieți din ce în ce mai bune. Iată, nu mai departe de acum o săptămînă, Consiliul Științific al Planetei ne-a anunțat că profesorul Pan Neru din Calcuta a ajuns, printr-o interpretare fericită a unor rezultate de sinteză clorofiliană — urmărită cu ajutorul atomilor radioactivi — la o explicație cu totul generală privind comportarea și sinteza unei oarecare proteine... Ei, da... Astăzi am ajuns să ne creăm noi înșine hrana de toate zilele, fără a mai folosi intermediul vieții animale și vegetale, și am reușit să utilizăm direct energia nucleară, așa cum o utilizează stelele de pe cer... Astă-noapte am mișcat din loc Pămîntul... Peste cîteva zile, un mare submarin atomic, care se poate coborî pînă la 4000 metri adîncime, va pleca să exploreze fundurile de mare de sub ghețurile Polului Nord... Cu ajutorul energiei atomice construim în mod curent, în cîteva ore, hidrocentrale puternice și sîntem pe cale să prelungim încă viața oamenilor peste orice așteptări. Dar cea mai mare victorie a noastră, Niculiță dragă, este aceea că am reușit să învingem plaga și rușinea trecutului: războaiele.

— Da... am auzit de așa ceva... am citit despre războaie... Ce floroși trebuie să fi fost oamenii care le puneau la cale...

— Da — șoptește profesorul și cad amîndoi pe gînduri.

Deodată, din spate, se aude glasul pițigăiat al lui Florimond Naville:

— Tii, meteorologii ăștia...

Tresar amîndoi. Apoi din nou vorbește Naville:

— Știți că taifunul s-a potolit. Afară e liniște și pace... Puteți pleca, tovarășe profesor; aero-nava vă așteaptă.

— Mulțumesc... Hai, dragă Niculiță, că ne așteaptă toți... Și Eudoxia, draga de ea... Gîndește-te ...125 de ani de muncă împreună... Tii, dar am uitat să-ți spun un mic amănunt: la petrecerea noastră e invitată și Mașa... Mașa Feodorovna, astrobotanista aceea cîrnă care...

Niculiță roșește și se preface că nu înțelege. Vlaicu Cosmin zîmbește pe sub mustață. Și amîndoi se îmbarcă pe aero-navă.

Un zgomot puternic, o flacără orbitoare și nava se aruncă în văzduhuri. Direcția ei este farul interplanetar H. M. 2.015...

*) Un microscop imaginat ca fiind analog cu microscopul electronic cunoscut azi.

PISCUL

de Margareta ALIGHER

Tot mai pieptiș sulm. Ciaxonul
se-aude-n vînt, șuierător.
Acum se suie camionul
cu maxim de viteză-n nori.

Al-Petri, aspru-nalt pămînt,
lișnit din văile aoale.
Mașina duduie urcînd
obișnuită-n drumuri grele.

Prin ceață, vînt, cu ani-nainte
trecu războiul și pe-aci.
Și sus pe culme în morminte
eroii-n veci vor odihni.

E-un gard mărunt. Dorm marinari,
dorm podgoreni, țărani, pescari.
Și peste ei trec arșiți, ger...
Ce-au apărat cu arma-neînsă,
Grăiește depărtarea-ntinsă
și tac coroanele de fier.
Ei, după-nsemnele de luptă
vor face strajă ne-nfrîntă
pe vîrful munților natali.

Tu, însă, haide mai la deal!
...Pe culmi, tot verile din sud,
și albul bine cunoscut
al florii de cartof, în val,
ca și în țes răsare darnic.
Întrebătoare-i fața ta.
Mai bun cernoziom, zadarnic,
în Crîmul tot ai căuta.
De-aici recolte înșirată
coboară în văi, cînd noi sulm.
...Și tu rămîi în loc mirată.
Te așteptai pe înălțimi
să vezi sălbatecu frumusețe,
și un vîrf pleșuv să-ți dea bineța,
în norul aspru neclintit.

Pe coaste mari, de veacuri rease,
— stînci unde omul n-a pășit,
bătute numai de vînturase,
ce se-nfruntale și se-aruncă,
mușcînd din piatră, din ieruncă —
prieteni, alte vremuri sînt!
Chiar și pe culmi semeți în vînt
stăpîn e omul și-a lui muncă!

traducere de

Veronica PORUMBACU

Marile pretenții ale unor mici cumpărători

Cîteva nasuri se turteau cu încăpățînare de o vitrină uriașă. Lumea minunată a basmului se materializase aci în nenumărate jucării, stîrnindu-i pe cei mici, atrăgîndu-i cu mirajul globurilor strălucitoare, al trenulețului ce aleargă singur pe șine, al papagalului ce se legăna ușor pe o crenguță, dîndu-se cu eleganță peste cap, și apoi cu acea lume în mic, binecunoscută din viața de toate zilele: pompierii, tractorul, camionul gata încărcat cu marfă, mobila minusculă invitînd parcă o lume de pitici.

Mîinile mici sînt neînduplecate atunci cînd te împing spre locul care le-a stîrnit atîta curiozitate, iar strigătelor entuziaste și zgomotoase ale piticilor, sînt puține argumente care să le reziste.

Am intrat deci c-un zgomotos convoi de cumpărători în magazinul elegant, cu rafturile pline și cu — există și dintre aceștia! — vînzători plini de bunăvoință. Acum visul se apropiase simțitor, puteau să-l pipăie, să-l aleagă, să-l schimbe. Tovarășele nu se supărau, ci cu infinită răbdare erau gata să le ofere obiectul dorit.

— Vreau pisicuța aceea albă. Se mișcă? întreabă o fetiță care, cu căciulă cu tot, nu ajunge încă la înălțimea tejghelei.

— Vă putem servi un cățeluș, unul alb, drăguț.

— Dar uite-o sus pe pisica mea, se încăpățînează cumpărătoarea.

— E cățel, totuși, răspunde cu mult calm tovarășa vînzătoare.

— Să vedem atunci animalul, caută să încheie disputa tatăl impăciuitor.

— Nu vreau un animal, ci o pisicuță care să meargă...

Cățelușul alb privește trist din raft — într-adevăr, ce soartă mai e și asta, după ce ești astfel construit încît n-ai nici o șansă să te poți mișca vreodată, să semeni și cu o pisică! Tristețea nu i-o poate înțelege decît iepurele gri-albastru, care se deosebește de vecinul lui, elefantul, doar prin faptul că-i lipsește trompa. De aceeași culoare sinilie, un alt patruped, care trebuie să fie ori căluț, ori măgar, căci are o șea roșie și hamuri, privește sfidător de sub o căciuliță din aceeași culoare.

— Tăticule, uite un căluț cu căciulă! Ce caraghios e, săracul! Și de ce e albastru?

Vînzătoarea privește necăjită spre raft.

— Nu e căluț, e măgăruș și nu are căciulă; îi stau doar urechile pleoștite. E un biet măgăruș bleguț, trist, poate din cauza culorii — rîde și ea pînă la urmă. Ce să facem, tovarăși? Așa le confecționează fabrica „Pionierul" din Botoșani. De-ar veni tovarășii aci să răspundă ei la atîtea întrebări ale copiilor, n-ar mai lucra, desigur, măgărușii albaștri cu căciuli în loc de urechi!

Într-un colț al tejghelei, o fetiță suspină și nimeni n-o poate liniști.

— O păpușe... o îmbie mama.

— Un serviciu „mica gospodină" sau un landou pictat — îi oferă, zîmbitoare, vînzătoarea.

— Nu, un urs vreau; un Mișca! Să semene cu cel din cartea mea. (Poartă cu ea o cărticică a Editurii Tineretului, cu colțurile răsucite și urechiate, din care un ursuleț îmbrăcat cu pantaloni își arată botișorul plin de umor.)

— Așa un urs vreau și eu. Să-l cheme Martinică sau Mișca. De ce nu mi-l arată? Mi-ai promis doar ca ai să mi-l iei, mămico.

Își dorește atît de mult un urs, se scuză mama către vînzătoare. Credeam că vom găsi. În fond, un urs e o jucărie obișnuită și dragă copiilor. Cei pe care i-am găsit erau atît de urîți, încît nu mi-a venit să-i cumpăr. Acum nu-i mai găsesc de fel.

— O să comunicăm negreșit fabricei „Pionierul" Botoșani — o împacă vînzătoarea — veți vedea, vom primi și ursuleți frumoși.

Să nu fie și ei albaștri, mai glumește mama înainte de plecare.

Pe jos, în timpul acesta sînt încercate cîteva mașini, spre marea bucurie a concurenților. Un autosport de bachelită își încearcă măiestria cu o limuzină cu carcasă metalică. În urma lor, aleargă cu tot avîntul un GAZ (deși motorul lui e o mînuță cu gropițe la fiecare deget).

De mers, merg bine toate trei. Ce păcat, că fabrica „Bucuria copiilor" din București lucrează mașinile în culori atît de întunecate, iar limuzina pornită de la „Ambalajul mecanic" Timișoara o cunoști că e limuzină numai cu un anumit efort de imaginație. Ca să nu mai vorbim de tabla creață și nerotunjită la margini, gata să zgîrie, ca un pisoi răsfățat, pe îndrăznețul care o atinge. Micuții însă nu se dau bătuți, ci își continuă cursa, și sînt bucuroși că cel puțin nu au necazul pe care li-l dau roțile tricicletelor lucrate la fabrica „Ideal" din Mediaș, care se învîrtesc cel mult două din trei. Ei, ce să-i faci, ar fi desigur mult mai frumoase mașinile de-ar fi roșii, albastre, galbene și nu negre ori maro! Și cîtă bucurie ți-ar da să mîngîi suprafața netedă a mașinii, lucrată cu dragoste, cu grijă! Dar meșterii de jucării n-au timp, pesemne, să se gîndească și la copii.

★

Privesc mașinile micuțe și le văd parcă alergînd pe străzi construite din căsuțe multicolore, văd un milițian minuscul, din lemn, oprindu-le la un stop și pe micii sportivi amatori, respectînd cu seriozitate regulile circulației. Dar pentru aceasta ar trebui desigur să existe și mai multă imaginație din partea fabricilor și cooperativelor care lucrează jucării și mai multă preocupare pentru a da copiilor jocuri de construcții, jocuri care să le stimuleze imaginația și dorința lor nestăvilită de a crea. Un orășel construit din lemn vopsit, cu căsuțe demontabile, ar putea confecționa cu ușurință și „Steaua roșie" din Rîșnov (bine-înțeles nu de calitatea jucăriilor din lemn pe care le lucrează azi: numărători ce nu sînt măcar șlefuite, autocamioane sau tractoare ce-și pierd roțile și cuiele, ca și cum le-ai cere să-ți demonstreze părțile componente) și cooperativa „Muncă și Artă" din București, care — totuși — arată mai multă grijă pentru estetica jucăriilor.

Automobilele mecanice sînt jucării iubite de copii. Dac-ar fi și frumos colorate !...

Uf, ce urîtă ești! Eu altfel te-am visat, păpușico !...

Un monstru antediluvian? Nu! O pisică de tinichea, a cărei înfățișare e departe de a trezi copiilor dragostea pentru animale.

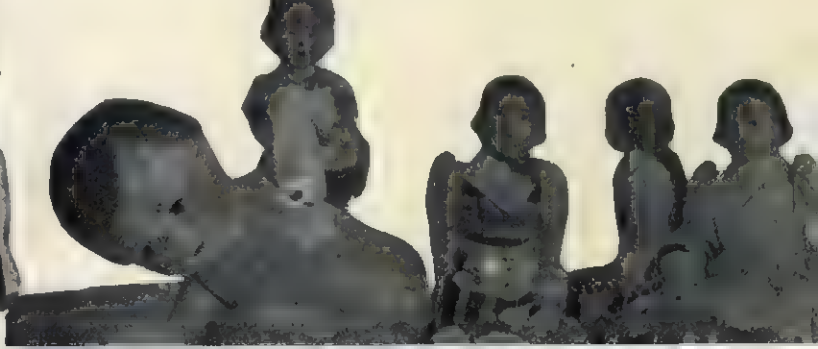

Una mai urîtă decît alta, aceste jucării te fac să te întrebi ce părere au despre psihologia copilului tovarășii care le fabrică...

Curioasă să văd conținutul unor rafturi care pot pune atîtea probleme, am încercat să trec în revistă jocurile de creație, jocurile mecanizate, cele care-și conduc amatorii pe nesimțite cu atîta dibăcie spre cunoștințe, trezindu-le interesul, dorința de acțiune. Cîteva jocuri pentru cei mici, îndeajuns de puține, ce-i drept, frumos litografiate și îndeajuns de instructive, purtau marca Centrului Poligrafic Timișoara. Alte jocuri interesante se adresau pionierilor de ciclul II — așa numitele jocuri electrice „Să-nvățăm singuri alfabetul morse", lucrate de „Radio-Progres" București, „Micul telefonist", confecționat de „Electro-Magnetica" București, un mecano-electric scos de „Electro-Tehnica" București, „Să ne construim singuri aparatul de radio"... Și aci o nouă poveste. Copiii își pot construi singuri un aparat cu galenă. În cazul reușitei, e necesară și casca. Ce te faci, însă, că odată cu achiziționarea jocului, ești obligat să plătești în magazin și abonamentul cuvenit unui aparat de radio cu galenă! Deci, abonat înainte de a fi reușit să te descurci cu dificultățile construcției! E de înțeles, deci, nedumerirea cumpărătorilor și opoziția pe care o fac. Un părinte propune, pe bună dreptate, să se ceară taxa în momentul cumpărării căștii, ceea ce ar presupune de acum reușita și funcționarea aparatului. E aci, fără îndoială, un exces de zel din partea P.T.T.R.!...

Mă uitam cu cîtă legitimă admirație, nu lipsită însă și de un dram de invidie, priveau spre aceste jocuri doi constructori mai mici, un băiețaș și o fetiță cam de 6-7 ani. Cum ar mai construi și ei, dar ce? Jocul „Matador", cu toate piesele din lemn, ușor de montat și tot atît de interesant pentru cei mici ca și „Mecanoul" pentru pionieri, nu mai există în prăvăliile noastre. „De ce?" întreb eu.

— Trebuie un lemn special uscat, pe care doar fabrica „Simo Gezâ" l-ar putea livra; dar fabrica aceasta refuză. Tovarășii de acolo nu vor să se ocupe de jucării.

— Bine, dar ar putea fi folosite resturile neutilizabile...

— Pentru asta ar trebui ca Ministerul Industriei Lemnului să accepte ca unele fabrici pe care le controlează să se ocupe și de jucării, considerîndu-le ca făcînd parte din ramuri anexe, și Ministerul Industriei Lemnului nu acceptă. Iar cei mici nu vor să știe de asemenea socoteli și cer jocuri de construcții.

— N-avem ce vă oferi, le răspund necăjiți vînzătorii. Veți construi cînd veți fi pionieri.

Am văzut figura indignată a unui pici.

— Doar n-am să mă joc cu cuburi pînă atunci, nu mai sînt la grădiniță!

Într-adevăr, mă gîndeam, ce s-ar putea oferi din aceste rafturi, copiilor între 6 și 8 ani?

Cam greu de răspuns. E atît de lungă lista jucăriilor simple, și totuși atît de dragi copiilor, care nu se găsesc dintr-o lipsă de grijă pentru sortimente a organelor Ministerului Industriei Ușoare! Și, totuși, orice copil ar putea-o înșira. Pentru ca acest lucru să dispară, ar trebui, totuși, să-și trăiască viața o comisie de oameni de specialitate, care să colaboreze cu Ministerul Comerțului Interior atunci cînd acesta comandă ministerelor respective sortimentele de jucării. Să-și spună cuvîntul și pedagogii, și oamenii de artă. Ar trebui, de asemenea, să existe, dacă nu în fiecare cooperativă sau fabrică ce confecționează jucării, cel puțin la Ministerul Comerțului Interior, un atelier de prototipuri de jucării și să se stimuleze mai mult inițiativa creatorilor de jocuri. Ar trebui ca cei care lucrează capetele păpușilor să fie artiști plastici, așa cum desenele pe lotouri și dominouri, ca și elementele decorative de pe celelalte jucării ar trebui să fie executate de pricepuți graficieni.

Există mulți oameni cu dragoste pentru această tînără industrie ce crește în țara noastră, există însă din partea multor unități și desconsiderare ca pentru un produs de mai mică importanță. Culori pentru jucării — spune fabrica de vopsele „Gheorghe Doja" din Timișoara? Nu-i nici urgent și, la urma urmei, orice culoare e bună! Sîrmă pentru jucării? Poate veni și cu întîrziere! spune „Industria Sîrmei" din Turda. Chiar și tabla pentru jucării poate fi neuniform laminată. Și din acestea toate la un loc rezultă o mașină care funcționează prost și de o culoare tristă, mohorîtă.

★

Copiii mei părăsiseră magazinul. Se apropia ora de închidere.

Din raft, priveau triste, inexpresive, o serie de păpuși. Același cap, aceeași expresie. Ce-i drept, îmbrăcate erau unele în stambă, altele în straie țărănești. Mai erau cîteva mici paiațe. O familie de gemeni. Mi-am amintit de o voce subțirică, timidă, care-și făcuse loc printre altele. „O păpușe cu păr adevărat, cu rochiță de mătase și să rîdă, aveți?"

N-am auzit răspunsul, dar am surprins doar rictusul disprețuitor ale unei mici păpuși, deosebit de urîtă, lucrată la „Katerina Varga" din Oradea.

— Nimic nu-i mai mulțumește pe cumpărătorii ăștia mici, din zi în zi mai pretențioși!

Irina OPRAN

PARAZITUL

Este știut că parazitul trăiește pe spinarea altora, la propriu și la figurat. Unii paraziți au reușit să-și facă situații destul de bune, să-și încropească rînduri de case, mașioare, fabricuțe. Cu timpul, aceștia s-au umflat mereu, la fel și casele, mașioarele și fabricuțele. Apoi acestea din urmă au căpătat noi destinații, iar paraziții respectivi au fost striviți.

Parazitul are însă o însușire, unanim recunoscută, și anume spiritul de acomodare. În orice împrejurări, în orice situație, cînd crezi că a dispărut pentru vecie, îl vezi că reapare, sub diferite forme, cu poftă de mîncare nepotolită, mîrșav și insinuant, lacom și leneș.

Îl poți întîlni, să zicem, într-o instituție oarecare. A reușit să se strecoare chiar într-o muncă de răspundere. „Într-o muncă", e un fel de a vorbi. În birou îl găsești foarte rar. Cei din jur sînt obligați să-și închipuie că este probabil la fabrică, căci are și un „ciubuc" în birourile unei fabrici pe al cărei stat de salarii figurează. Dacă nu e la fabrică, este firesc să-și dea seama oricine că e la instituție. Și așa navighează între două punți, inducînd în eroare și pe colegii din birourile instituției, și pe cei din întreprindere. Elegant, cu figura-i grăsuță, roză și odihnită, parazitul parvine totuși mereu. Are și prieteni binevoitori, care nu precupețesc o „vorbuliță" cînd e vorba de el, are și „calități". Da, da, calități! Pare curios, dar parazitul este vigilent. De o vigilență uimitoare chiar. Nimic nu-i scapă. Ochiul său se îndreaptă cu severitate către cei din jur și judecă foarte aspru toate delăsările, toate lipsurile.

...Așa este așa și pe dincolo, celălalt... ah! Celălalt! Dacă ați ști! Auziți tovarăși, de ce este în stare...

Nimeni nu scapă de ciurul său. Și este de necrezut cîtă „principialitate" este capabil să acumuleze parazitul cînd este vorba să pună la punct pe alții.

Parazitul e și exigent. Îl oprește pe culoarul instituției pe unul cu funcție mai mărunțică, îl înghesuie în perete și-i spune în cursul unei discuții foarte agitate:

— Dar nu ți-e rușine să primești salariul de pomană? Spune-mi! Nu ți-e rușine? Ce-ai făcut în ultima săptămînă?

Ai impresia că-și face autocritica, dar cînd asculți mai atent, îți dai seama că vorbește despre munca celui „mărunțel".

Deși nu a fost — nici n-avea pentru ce să fie — evidențiat, a primit totuși și prime. Cînd îl văd unii cum aleargă de la instituție la întreprindere, cînd îl văd spiritul combativ cînd e vorba de a critica pe alții, cînd îl aud cum cuvîntă, cum citează clasicii în cele mai mărunte probleme, îi admiră bujorii din obraji și părul niței argintiu la tîmple și se gîndesc (bineînțeles, cei neinițiați):— Iată un om, un om adevărat. Cine știe cîte o fi realizat acest om!

Oamenii îl privesc, iar lui nici nu-i crapă obrazul de rușine că e în fond un impostor, că primele ce le încasează sînt de fapt ale altora din instituție, ori din fabrică, ale celor care muncesc cu adevărat. El se simte însă foarte bine și este — cine știe? — convins că i se cuvin lui. În fond face și el ceva. Judecă pe alții. Și judecă aspru, „principial".

De criticat, cei din instituție au renunțat să-l critice, căci el nu înghite așa ceva. Îi întrerupe chiar și pe cei ce-și exercită în ședințele de producție dreptul de a-l critica.

Cei din fabrică, colegii de birou și mai ales muncitorii care au de-a face cu el, îi numesc în șoaptă „nulitate patentă" și presupun că locul lui ar fi mai potrivit în instituție, unde, probabil, muncește. La instituție se presupune contrariul.

Și iată așa, trăgînd mîța de coadă, punînd la cale pe unii și pe alții, jonglînd cu „principialitatea" și „vigilența", parazitul — cu sprijinul prietenilor — își face mendrele, lenevește și se îngrașe. E un parazit modern, de aceea nu-l poți strivi decît cu o armă la fel de modernă: demascarea.

Sandu MANEA

Fratele mai mare

Piesă în trei acte

de Ferenc LÁSZLÓ

— Fragmente —

Ilustrații de Viorel RADU

TABLOUL I.

(Scena: cabinetul prefectului de județ. În dreapta și în stînga uși capitonate. În fund două ferestre boltite. La stînga birou. În fața lui două fotolii. Lîngă birou, pe o măsuță, aparat de radio. În fund, la dreapta, masa rotundă cu fotolii. Pendula de perete arată ora nouă. Bărbat și Turtureanu ascultă agitați la radio.)

VOCEA DE LA RADIO *(După lung hîrîit)*:... în timp ce bolșevicii au suferit pierderi nimicitoare, trupele germane și-au păstrat întreaga lor putere de luptă, în manevrele lor de desprindere elastică... *(Hîrîit)* Romîni! În cîteva zile se va... *(hîrîit)* Cu paloșul de foc al Arhan... *(hîrîit)* Ascultați următoarea emisiune a postului Donausender... *(Hîrîit)*.

BĂRBAT *(Cu o mișcare nervoasă închide aparatul)*: Mereu aceeași poveste! Paloș de foc!... Cîrligul ăsta, din păcate, nu mai prinde. *(Se așază în scaunul de la birou)*. Realitatea este că rușii înaintează. De la Marea Baltică pînă în Balcani îi bat pe nemți, peste tot... *(Suspină)* Acum nu mai putem spera decît în tancurile engleze, domnule colonel. Și, cum spuneam adineauri, domnul Maniu a primit garanții de la Londra. O săptămînă, două și trupele engleze îi scot de aici pe ruși.

TURTUREANU *(În ținută de campanie, cu decorații. Se așază agitat, bate toba cu degetele)*: Oricum .. aș vrea să fi trecut peste aceste două zile. Situația dumitale e mai ușoară, domnule prefect.

BĂRBAT: Înțeleg, e-n joc cariera dumitale. Dar nu uita că englezii sînt proverbiali de darnici cu acela, care — ca să zic așa — îi ajută. Apoi nici valoarea depozitelor nu-i de lepădat. Pe puțin o sută cincizeci de milioane. *(Cu accent)* Dar, firește, nu mă poți uita nici pe mine.

TURTUREANU *(Sare în picioare)*: Ce? Nici vorbă! Asta privește armata! Mă privește pe mine!... *(Începe să se plimbe furios.)*

BĂRBAT *(viclean)*: Privește armata? Și nu te-ai gîndit cine te va justifica în fața guvernului? În fața rușilor? Că depozitele militare au căzut în mod inevitabil în mîna nemților. Eu, domnule colonel, numai eu, prefectul. Firește, dacă vreau...

TURTUREANU *(Se oprește oprit)*: Nemaipomenit!

BĂRBAT: Ei, vezi... Ne înțelegem noi. Stai jos, scumpule. *(Turtureanu se așază ascultător)*. Primejdia e aproape, n-avem vreme de discuții. Despre partea mea, mai tîrziu. Ceea ce importă acum, e să-i înfruntăm împreună pe Damian. Să nu bage în buzunar, ca să zic așa, castanele pe care noi le scoatem din focul războiului. Fiindcă dacă adulmecă miros de bani, Damian o jefuiește și pe mă-sa! *(Pe birou sună telefonul. Ridică receptorul)* Da... Să vină! *(Către Turtureanu)* Au și sosit... Într-un cuvînt: pe Damian îl las pe mine. Dumneata mă asiști numai. Înțelegi, domnule colonel? *(Pe ușa din dreapta intră Damian, urmat de Kardoș. Bărbat se grăbește în întîmpinarea lor, le întinde mîna de departe.)* Bine ai venit, Victoraș... Vă salut, dragă domnule Kardoș... Poftiți. *(Arată fotoliile. Damian și Kardoș stringînd mîna colonelului, se așază cu toții în jurul mesei rotunde. Bărbat nervos)* Nu vă supărați, domnii mei, dacă trec îndată la subiect, dar interesele sfinte ale patriei, ca să zic așa, cer acțiuni rapide de la noi, de la conducătorii politici și economici ai orașului. Liberali, țărăniști, sîntem acum laolaltă.

DAMIAN: Mda, dar dintre conducătorii economici mai lipsesc unii. Unde e, de pildă, Ambrózy?

BĂRBAT *(Declamator)*: Scumpe amice, dușmanii țării n-au ce căuta în această citadelă romînească. Ambrózy e trădător de țară, ca orice ungur!

DAMIAN: Dar afară de aceasta mai este proprietarul a patru întreprinderi mari. Prin urmare ceea ce hotărîm noi, trebuie să afle și el.

KARDOȘ *(Cu importanță)*: Poate aș putea mijloci eu. Discret. Dacă n-aveți nimic împotrivă...

BĂRBAT *(Bucuros)*: Din contra, ne-ați obliga, domnule Kardoș. Căci cu menținerea strictă a principiilor mele patriotice, dar — ca să zic așa — sînt omul realităților.

DAMIAN *(Nerăbdător)*: Bine, bine. Îl însărcinăm pe domnul Kardoș. *(Neliniștit)* Destul de rău că lipsește Körner. De șeful concernului „Colorit" am avea acum mare nevoie... Sărmanul, cine știe pe unde se ascunde? Poate nici nu bănuiește.

BĂRBAT *(Triumfător)*: Cum să nu! *(Se uită la ceas)* Îndată va pica și el!

KARDOȘ *(Izbucnind)*: E absurd! În loc să fie arestați, conducătorii hitleriști sînt poftiți aci!... Asta-i democrație? E absurd! *(Își șterge agitat ochelarii)*.

DAMIAN *(Se apleacă spre el, confidențial)*: Fii calm, dragul meu, fii calm. La concernul „Colorit" banca mea are dreptul de prioritate. *(Tăios)* Dumitale deci ți-e cu totul indiferent dacă Körner se plimbă liber sau nu!

KARDOȘ *(Indignat)*: E absurd! Eu sînt sionist, domnule președinte, din adîncul inimii. Lupt contra hitleriștilor pentru binele poporului evreu prea mult încercat! Pentru democrație!

BĂRBAT *(Împăciuitor)*: Și noi, domnule Kardoș. Și dacă pentru moment, ca să zic așa, cu oarecare ocol, însă luptăm în ultimă instanță pentru viitorul democratic al țării... *(Pe ușa din dreapta intră Körner. Bărbat îl întîmpină grăbit, îi strînge îndelung mîna)* Bine ați venit, scumpe domnule Körner!

KÖRNER *(Salută bățos din cap, punîndu-și ochelari „pince-nez" pe nas)*: Bună ziua, domnilor! *(Strînge mîna colonelului, apoi întinde mîna și lui Kardoș)*.

KARDOȘ *(Șezînd, îl măsoară cu ură pe Körner, nu-i dă mîna. Veninos)* Acum și ovreiul e bun? Acum trei săptămîni încă întorceai capul cînd mă vedeai pe stradă!

KÖRNER *(Ridică mîna întinsă la ochelari)*: Pardon! Nu era decît păstrarea obligatorie a aparențelor.

KARDOȘ: E absurd! *(Se întoarce cu dispreț. Bărbat se apleacă spre Körner, împăciuitor, îl pune să șadă)*

DAMIAN *(Către Kardoș, supărat)*: Pentru numele lui dumnezeu, nu face acum pe sensibilul, dragul meu. Mai bine gîndește-te că prin mijlocirea băncii mele tot concernul Körner a cumpărat toată marfa dumitale.

KARDOȘ *(Furios)*: Marfa e marfă! Nu cercetez unde se duce! *(Își șterge ochelarii)* În ă purtarea domnului Körner...

BĂRBAT *(Intervenind)*: Domnii mei, vă implor, în aceste ceasuri de grea cumpănă, să lăsăm la o parte toate frițiunile personale. Interesele țării ne presează. *(Nervos)* Trebuie să vă comunic că rușii sînt la Orșova! Din păcate, aceasta este cruda realitate. De altă parte, azi în zori însemnate unități germane au ajuns la limita de sud-vest a orașului nostru. Prin urmare, ca să zic așa, avem două perspective: ori îi resping germanii pe ruși și restabilesc la noi situația dinaintea lui 23 August, ori ajungem și noi sub ocupație rusă, ca restul țării.

DAMIAN *(Își face cruce)*: Doamne ferește!

BĂRBAT *(Se înclină ușor)*: Amin!... Prin urmare, situația e de asemenea natură că, dacă am putea să oprim înaintarea rușilor, chiar pentru un anumit răstimp, atunci, cu ajutorul englez venit prin Balcani, putem salva țara de pericolul bolșevic. Ce avem deci de făcut? Trupele domnului colonel Turtureanu să apere orașul un anumit timp, ca să zic așa, din datorie, însă la un moment dat să se retragă din fața forțelor superioare germane. Mă înțelegeți, nu-i așa, domnilor? *(Își șterge nervos fruntea)*.

KARDOȘ *(Sare în sus)* Nu! Nu înțeleg!... E absurd! Sinucidere!

KÖRNER *(Supărat)*: Pardon, domnule Kardoș. Eu vorbesc mai clar. Dacă intră trupele germane, atunci putem salva valorile noastre spre apus. *(Pe ton oficial)* Am mandat să vă comunic următoarele: Comandamentul german va avea grijă de evacuarea spre apus a utilajului fabricilor. Cu garanție deplină. E clar?

KARDOȘ *(Se uită în jur, zăpăcit)*: Asta o vreți?... E o nebunie! E absurd!

DAMIAN *(Îl trage înapoi în fotoliu pe Kardoș)*: Fii calm, dragul meu, pentru numele lui dumnezeu.. În ce mă privește, domnule Körner, eu aprob această tranzacție grandioasă.

KARDOȘ *(Iarăși sare în sus)*: Să deschidem porțile hitleriștilor? E absurd! Pentru asta m-ați chemat aici? Ei bine, nu! Nu vreau să pier într-un lagăr al morții!

KÖRNER: Dispozițiunile rasiale nu se referă la experții economici.

KARDOȘ: Minciună!... Așa ați procedat și cu fabricanții evrei din Germania. Întîi le-ați strîns mîna, apoi le-ați luat averea și i-ați măcelărit! E absurd!

KÖRNER *(Tăios)*: Pardon! Despre bazele etice ale politicii de stat național-socialiste nu discut. Domnul Kardoș are de altfel posibilitatea să plece într-un loc mai sigur. De exemplu la București. *(Ironic)* Unde rușii îi vor primi desigur cu brațele deschise. Mai ales în calitatea sa de proprietar a trei fabrici de piele și a cinci alte întreprinderi.

KARDOȘ *(Tresare)*: Ce vrei?... Ce vrei de la mine?

KÖRNER: Să te trezești la realitate! Să vezi unde ți-e locul. Sînt dispus să-ți obțin chiar și un pașaport german. Să zicem... pentru Elveția. *(Accentuînd)* Căci utilajul uzinelor Kardoș nu poate să ajungă pe mîna rușilor! Înțeles, domnule Kardoș?

KARDOȘ *(Uimit, mai mult pentru sine)*: Pașaport?... Pentru Elveția? *(Se așază îngîndurat)*

BĂRBAT *(Bucuros)*: Ei, vedeți, domnilor? Se netezesc și aceste, ca să zic așa, neînsemnate divergențe de păreri, în fața marelui țel comun... Să trecem deci la subiect. Autoritățile civile părăsesc încă azi orașul.

KÖRNER: Perfect. Iar trupele domnului colonel încetează rezistența încă în noaptea aceasta!

TURTUREANU *(Agitat)*: Azi e imposibil! Trebuie să fim atenți la păstrarea aparențelor, domnule Körner. Eu rămîn aici, în țară. Iar rușii sînt... *(ironic)* aliații noștri... *(Îngrijorat)* De altă parte, armata noastră, din păcate, împlinește chiar prea serios întoarcerea armelor. *(Suspină)* Nu mă pot sprijini decît pe cîțiva camarazi de încredere. Dar chiar și așa, într-o situație delicată, primejdioasă...

KÖRNER *(Întrerupe ru dispreț)*: Asta vă privește, domnule colonel! Dar noi nu putem aștepta! Rușii-s la Orșova!

TURTUREANU *(Deschide brațele a neputință)*: Regret, domnule Körner. În cazul cel mai favorabil, mîine noaptea...

BĂRBAT *(Își șterge fruntea)*: In adevăr, domnule Körner, dați-vă seama. Împrejurările imperioase, ca să zic așa...

KÖRNER *(Întrerupe)*: Pardon! Nu-i timp de discuții. Dar ultimul termen! Mîine șasesprezece septembrie, pînă la ora douăzeci și patru, trupele domnului colonel se retrag de la limita de sud-vest a orașului, deschizînd calea armatei germane! Înțeles, domnilor?

BĂRBAT *(repede)*: Firește! Doară pe toți, ca să zic așa, ne însuflețesc aceleași nobile...

KÖRNER *(Întrerupe)*: Pardon! Știm. *(Se uită la ceasul din perete. Prin fereastră se strecoară zgomotul crescînd al străzii. Se aude cîntat; un cor puternic intonează refrenul „Internaționalei").*

BĂRBAT *(Aleargă la fereastră, o deschide. Privește precaut afară, însă imediat își retrage capul, trîntește fereastra. Înspăimîntat)*: Iar demonstrează comuniștii!

TURTUREANU *(Își agită pumnul)*: Nemaipomenit!... Mitraliere! Să culei la pămînt bestiile!

DAMIAN *(Izbește cu pumnul în masă)*: Adunătură blestemată! Abia au trecut două săptămîni de cînd a trebuit să li se dea drumul din închisori și de atunci nu mai avem o clipă liniștită!... Dar să mai ajungem o dată deasupra! *(Strînge mîna în pumni)* Atunci eu însumi... *(Brusc împietrit. Pe ton schimbat)* Dacă, însă, nu... Dumnezeule din cer, ce ne așteaptă dacă știa...

KÖRNER *(Cu dispreț)*: Pardon! Să nu ne văicărim, ci să acționăm! Încă azi trebuie începute pregătirile pentru demontarea mașinilor în fabrici. În așa fel, ca îndată ce trupele germane intră în oraș, cele dintîi transporturi să și poată pleca spre vest. Clar?

DAMIAN: Ca lumina zilei. Dar fără garanții concrete cu privire la dreptul de proprietate...

KÖRNER *(Tăios)*: Pardon, domnule președinte. Dvs. aveți grijă ca directorii celor optsprezece întreprinderi ale Băncii de Credit să se pregătească de demontarea mașinilor. Eu în schimb am grijă să primiți încă mîine garanția dreptului de proprietate. *(Se ridică)* Iar acum să mă iertați. La revedere! *(Dă mîna la rînd cu toți, apoi se oprește în fața lui Kardoș, care se afundă în fotoliul său)* Pardon, domnule Kardoș. O clipă! *(Pune mîna pe umărul lui)*

KARDOȘ *(Tresare la atingere)*: Ce-i? Ce vrei?

KÖRNER: O vorbă discretă.

KARDOȘ *(Ezitînd, se uită în jur)*: Păi... *(Șovăind îl urmează pe Körner în planul întîi.)*

KÖRNER *(Încet)*: Am nevoie de dumneata, domnule Kardoș. Și ca să vezi bunele mele intenții: pașaportul pentru Elveția îl vei primi chiar mîine. Cu viză de intrare în regulă, pentru toată familia dumitale. Vrei?

KARDOȘ *(Cu bucurie ascunsă)*: Hm... Se poate sta de vorbă... *(Bănuitor)* Și ce-mi ceri în schimb?

KÖRNER: Nimica toată: aranjezi ceva discret pentru mine. La o bancă elvețiană. O tranzacție de amploare. Ai două procente. Ei? *(Kardoș dă din cap aprobator).*

KÖRNER: Perfect. Haidem! *(Îl ia de braț pe Kardoș, care întîi vrea să scape, apoi brusc, zîmbește orgolios. Salută din cap ceilalți și pleacă cu Körner).*

BĂRBAT *(Se uită în urma lor)*: O mînă spală pe alta... Iar acum, că am rămas între noi, să ne înțelegem și noi... Cum se cuvine unor buni romîni. Ca să zic așa, frățește... Körner a promis că nemții varsă o indemnizație în numerar pentru stocurile din depozitele statului. Tu rămîi aici în oraș și, ca să zic așa... să stabilim cota parte a fiecăruia!

DAMIAN: Veți fi mulțumiți. Amîndoi. Sîntem doar frați. Frați romîni!

BĂRBAT *(Repede)*: Totuși, tocmai în interesul frăției... I-a achitare va fi prezent și Cornel, fratele meu...

TURTUREANU *(Energic)*: Și cumnatul meu!

DAMIAN *(Ofensat)*: Așaaa... Adică domnii n-au încredere în mine? *(Furios)* Nu admit martori în spinare!

BĂRBAT *(Hotărît)*: Atunci duc cu mine depozitele!

TURTUREANU *(Mînios)*: Și eu!

DAMIAN *(Urlă)*: Puțin îmi pasă de depozite! *(Amenințător)* Dar previu pe domnii... *(Sună telefonul. Bărbat ridică receptorul)*

BĂRBAT. Da... *(Nervos)* Ce?... Ticăloșii! *(Trîntește receptorul. Foarte agitat)* Mă tem... de bucluc... depozitele... Acum am is-a raportat: pe străzi mărșăluiesc comuniști în formații militare... Dumnezeule, dacă știa iau cu asalt depozitele de arme!

TURTUREANU: Ce face?... Nemaipomenit! *(Sare la telefon, formează numărul)* Alo... Da, eu! Notează! Se transmite imediat la toate unitățile. Unu: gărzile depozitelor de arme se dublează! Înțeles?... Doi: toate gărzile se întăresc cu mitraliere!... Trei: garda deschide focul dacă orice fel de bandă civilă se apropie de ea! Înțeles? *(Tot mai mînios)* Se trage fără somație! *(Bate cu pumnul în masă)* Să fie că-săpi-te bestiile!...

(Cortina)

TABLOUL II

(Scena: o încăpere la sediul județean al P.C.R. Aceeași zi, pe la amiază. O cameră simplă, mobilată modest, mai mult goală. În stînga și în fund cîte-o ușă. La dreapta fereastră, în fața ei o masă lată. În colțul din stînga, un dulap pentru acte. Hortopan și Bota studiază o hartă pe masă)

HORTOPAN *(Arată pe hartă)*: Vezi? Asta-i porțiunea cea mai periculoasă... *(Ușa din stînga se deschide brusc, intră de-andaratelea Peti. Băiat slăbuț).*

PETI *(Supărat)*: Înțelege, tovarășe, acum nu se poate! *(Împinge pe cineva afară, apoi iese și el)*

HORTOPAN *(Privește scena zîmbind, împreună cu Bota)*: Inimos băiat. Bine ai făcut că l-ai pus aici... Ei, dar haidem mai departe. *(Arată pe hartă)* Asta este deci sectorul cel mai periculos. Un singur batalion îl apără. Dacă nemții străpung aici, orașul e pierdut. Am hotărît ca batalionul acesta să fie întărit cu echipa ta.

BOTA *(Surprins)*: A mea?

HORTOPAN: De aceea te-am trimis de dimineață la Trofim. Vezi, nu ne-am înșelat nici cu maiorul Munteanu. Mîine dimineață ne înarmează. Putem conta pe ofițerii patrioți. Asta însă nu-i încă destul. Ca și în celelalte unități care apără orașul, la batalion avem nevoie de toți ofițerii cinstiți.

BOTA: Să umblu după pasărea rară?

HORTOPAN: Dacă mi-aduc bine aminte, tocmai un sublocotenent te-a ajutat cînd ai fugit din închisoarea militară.

BOTA *(Puțin rușinat)*: Adevărat... Dar ceilalți? *(Gest de dispreț)*

HORTOPAN: Nu sînt cu toții fasciști. Găsești printre ei și oameni cumsecade. Să-i descoperim și să-i punem în mișcare, asta e treaba noastră.

BOTA *(După o scurtă tăcere)*: Ai dreptate, tovarășe Hortopan. Trebuie să privim mai departe... *(Iar se deschide brusc ușa. Intră Ana)*

ANA *(Se întoarce din prag)*: Să nu mai aud o vorbă, piciule! Nici nu erai încă pe lume cînd eu îi ajutam tovarășului Hortopan. *(În spatele ei apare Peti)*

PETI *(cu mutră amărîtă)*: Ce să fac, tovarășe Hortopan? *(Arată la Ana)*

HORTOPAN *(Rîzînd)*: Bucură-te, Peti, că ai scăpat teafăr. *(Peti se uită mirat la Ana, apoi iese)*

ANA *(Înțepată)*: Ești bine dispus, tovarășe Hortopan! De ce nu? Pierzi vremea cu vorbăria, cînd nemții stau la hotarele orașului!

HORTOPAN *(Vesel)*: Focul de altădată arde și acum în tine, Ana.

ANA: Dar în tine? Te-ai răcit? Răspunde!... Ce se alege de noi? De cei doi prunci ai mei? De mama mea bolnavă? De toți pruncii și mamele bătrîne din oraș? Ucigașii ăștia turbați tabără pe tineri și bătrîni! De ce stați cu mîinile-n sîn? Răspunde!

HORTOPAN: Ceva tot facem, Ana. Organizăm gărzile de muncitori.

ANA: Le organizăm, le organizăm!... De două zile aud asta. Oamenii s-au și adunat. Dar armele?

HORTOPAN: Mîine le-avem. Dimineața la cinci ne adunăm la casa sindicatelor. Vom apăra orașul! Împreună cu ostașii.

ANA *(Ușurată)*: Asta am vrut s-o aud... *(Cu amărăciune)* Blestematul ăsta de război! Dacă nu l-ar fi mîncat pe omul meu, și el ar fi acum între voi *(Vehement)*. Dar eu? Îmi vedeți cele zece unghii? *(Cu patimă)* Mă arunc cu astea asupra lor! Dacă vor sîngo de muncitor, atunci așa să-i primim!... Merg cu voi.

HORTOPAN: Știam. Avem chiar nevoie de tine, Ana. Dacă nu de cele zece unghii ale tale, dar de credința ta. *(Se aude schimb de cuvinte dinspre ușa stîngă, care se deschide brusc. Peti este adus înăuntru de valul unui grup de muncitori.)*

PETI *(Amărît)*: Nu pot... să-i reții...

MUNCITORII *(Agitați)*: Ce să mai așteptăm, tovarășe Hortopan? Dați-ne arme! Să pornim, tovarășe Hortopan! Nu mai așteptăm!

HORTOPAN *(Se duce între muncitori)*: Tovarăși! *(Se face liniște)* Dacă pornim așa, orbește, alergăm doar la pieirea noastră. Apărarea orașului trebuie organizată temeinic...

MUNCITORII: Între timp nemții dau peste noi! Ne prind ca pe niște șoareci!

ANA *(Tăios)*: Liniște! Sînteți muncitori!... Acum vorbește tovarășul Hortopan.

HORTOPAN *(Calm)*: Da, tovarăși! Dacă ne pierdem capul, se bucură numai dușmanul. Naziștii își concentrează acum trupele în jurul orașului. Atacul lor se poate aștepta cel mai devreme pentru mîine. Iar mîine de dimineață, vom sta și noi în linia de bătaie! Umăr la umăr cu ostașii noștri. *(Se uită la ceas)*. Peste un ceas vom discuta în amănunt ce sarcină își la fiecare. Peti! *(Peti sare în fața lui)* Condu-i pe tovarășii în sala de ședințe!

MUNCITORII: Așa da! Dar nu mai tîrziu! Te așteptăm, tovarășe Hortopan! *(Ies discutînd. Prin ușa din stînga intră Pollak)*

POLLAK *(Slab, stîngaci. Privește stînjenit în jur)*: Iertare... Acesta e partidul comunist? *(Bota dă din cap, surprins)* Atunci umblu bine... Permite-ți-mi: mă numesc Pollak... Am fugit din lagărul morții de la Maidanek... Am venit la sora mea... Și acum iarăși... iarăși să ajung pe mîna hitleriștilor?

(Bota îi oferă un scaun) Mulțumesc. *(Se așază, suspină)* Niciodată în viața mea n-am făcut politică, totuși m-au deportat. În lagăr erau și comuniști... Lor le pot mulțumi că am rămas în viață... Spuneți-mi, deci, și acum: ce să fac?... Spuneți-mi: intră și aici hitleriștii?

BOTA: Vom lupta ca să nu poată intra.

POLLAK *(Pierdut în gînduri)*: Luptă?... Să lupți... cu arma... Să nu cazi în genunchi în fața ucigașilor, ci să-i lovești... Să devii iarăși om... *(Se uită la Bota)* Aș putea și eu să lupt?...

HORTOPAN: Dacă urăști pe fasciști.

POLLAK: Dacă îi urăsc?... *(Suspină)* Numai ura m-a ținut în viață *(Tot mai vehement)* Să mă răzbun! Pentru toate ... *(Cu vocea sugrumată)* Pentru familia mea... Pentru demnitatea mea de om, călcată în picioare... O, dacă ați ști cît am suferit... *(Izbucnește)* O, de-ați ști voi grozăviile acelea!

HORTOPAN *(Îl ia de braț, conducîndu-l la ușă)*: Povestește-le oamenilor. Să-i cunoască mai de aproape pe fasciști... Peti! *(În ușă apare Peti)* Condu-l pe tovarășul în sala de ședințe. *(Pollak iese cu Peti. Hortopan către Bota)* Dar haidem mai departe...

MUNCITORUL I. *(Intră pe ușa din stînga)*: Tovarășe Hortopan! Alți șaizeci de voluntari la Fabrica Metalurgică ... De la comitetul de acțiune. *(Întinde o scrisoare, Hortopan o deschide, citește, apoi iese cu muncitorul I.)*

BOTA *(Se duce la masă, se apleacă peste hartă. Pe ușa din stînga intră Tokodi.)*

TOKODI *(Îl sărește pe Bota, repede își scoate pălăria. Bucuros)*: A, pe dumneata te caut, mă rog...

BOTA *(Uimit)*: Domnul inginer!

TOKODI: Nu te supăra, mă rog, domnule Bota, că te deranjez aici!... Dar ca vechi și bun vecin... Sînt așa de agitat, mă rog! A trebuit să viu aici... *(Își aprinde nervos o țigară)* Știi ce s-a întîmplat? Uluitor, mă rog! Ambrózy m-a chemat în cabinetul directorial. Mi-a dat dispoziții confidențiale să pregătesc demontarea tuturor mașinilor! Și închipuiește-ți: de ce? De aceea, mă rog, că poimîine intră trupele germane! Și atunci mașinile vor fi expediate în Ungaria sau încă mai departe. Închipuiește-ți, duc mașinile!

BOTA *(Calm)*: Vor, numai. Și din alte fabrici. Dar nu-i lăsăm. Punem pază.

TOKODI *(Mirat)*: Pază? La mașini? *(Bucuros)* Foarte bine, mă rog. Foarte bine! Nu trebuie lăsați!... Și eu i-am spus lui Ambrózy: la așa ceva nu mă angajez!

BOTA *(Surprins)*: Nu vă angajați?

TOKODI: Nu mă rog... *(Începe să se plimbe)* A fost destul o dată, la Odesa. Și atunci mi-a fost scîrbă de această muncă murdară. Dar am fost militar, mă rog. Locotenent de rezervă. Pur și simplu, mi-au comandat... Dar acum nu mă poate forța nimeni! Nu, n-o fac... Ei aș, mașinile! Știi, domnule Bota, cînd am auzit la radio armistițiul, îndată am început să fac planuri. Am început să socotesc de cîte toate va fi nevoie ca să împrospătăm stocul de mașini. Dumneata mă înțelegi, domnule Bota, doară și dumitale ți-e dragă locomotiva.

BOTA *(visător)*: Locomotiva mea... Săptămîna trecută am umblat pe la depou. Întîia oară după trei ani. Și am dat de vechea mea locomotivă. A fost atinsă de bombardament. Dar au reparat-o acuma. Tocmai puneau focul sub cazan. *(Cu dor)* M-aș putea urca pe ea. Aș putea duce muniția pe front. Cu toată viteza.

TOKODI: Ei, vezi, mă rog! Fiecare cu dragostea lui... Dar Ambrózy învîrte cu totul altceva în cap. Cică ungurii așa și că ungurii pe dincolo. Că trupele lui Horthy au ocupat de acum Aradul. Și că noi, ungurii, avem datoria patriotică să salvăm mașinile fabricii. Spre binele poporului maghiar. Și că ce bine o să ne meargă dincolo...

BOTA *(Tăios)*: Credeți?

TOKODI *(Se oprește. Ofensat)*: Eu?... Păi, așa mă cunoști? *(Agitat)* Eu? Eu să intru în rîndurile lor? Mie, mie, mă rog, mi-e tot atît de scîrbă de banda cu cocardă tricoloră a lui Horthy, ca de adunătura cu cămașă verde sau brună. Tot un drac!... Nu mă pricep la politică, mă rog. Dar am ochi. *(Aprins)* Am văzut că ticăloșii ăștia folosesc pentru măcel și jaf cele mai minunate cuceriri ale tehnicii moderne. Dezonorează profesiunea de inginer! *(Iarăși începe să se plimbe)* Apoi, pentru asta, mă rog! I-am spus în fața lui Ambrózy: nu și nu!... Poți să-ți închipuiești cum s-a înfuriat... Pînă la urmă bătea cu pumnul în masă. Cică totdeauna m-a bănuit, dar că acum știe sigur: sînt un comunist afurisit... *(Se oprește în fața lui Bota. Mică pauză)* Dumneata ești un om de seamă la comuniști. Și eu, mă rog, am venit acuma la dumneata, domnule Bota, să te întreb: sînt eu comunist?

BOTA *(Senin)*: Nimeni nu se naște comunist, domnule inginer. Dumneata ești un om cumsecade. Îți face cinste că ai refuzat demontarea mașinilor. Dar oare nu poți face mai mult decît atît?

TOKODI *(Mirat)*: Păi... mă rog, ce se mai poate face? În oraș e panică. Se evacuează oficialitățile, polițiștii fug cu bicicletele. Debandadă! Ce se poate face, mă rog, în asemenea momente?

BOTA: Multe. Mai întîi să apărăm orașul. Mîine dimineață brigăzile de muncitori voluntari se alătură armatei.

TOKODI *(Uimit)*: Pleacă pe front?

BOTA: Aici, în hotarul orașului, este acum frontul. *(Cu căldură)* Domnule inginer, dumneata ești ofițer de rezervă și îi urăști pe fasciști. De asemenea ofițeri avem nevoie!... Ce părere ai?

TOKODI *(Începe să se plimbe. Încurcat)*: Hm... Eu, mă rog... în ce mă privește ... nu prea am o fire războinică...

BOTA: Și omul cel mai pașnic lovește, dacă e atacat.

TOKODI *(Încă mai încurcat)*: Asta... e adevărat, mă rog... Chiar foarte adevărat... *(Pe gînduri)* Dar... totuși... Am să mă mai gîndesc...

BOTA: Gîndește-te, domnule inginer, la ce ne așteaptă dacă hitleriștii năvălesc în oraș. *(Ușa din stînga se deschide brusc. Muncitorii de adineauri intră agitați. Între ei Peti sprijină un om mai în vîrstă, în straie țărănești, cu fața sîngerată, pansat la cap)*.

PETI *(Către Bota, gîfîind)*: A fugit de la Săcălaz... Nemții sînt în sat... măcelăresc pe oameni!... *(Amărît)* Ai noștri se retrag... *(Își apasă pe rănit)*.

BOTA *(Îl privește cu compătimire, apoi către Tokodi, încet)*: Vezi, domnule inginer?... *(Arată spre rănit)* Și el a fost un om pașnic! ...*(Tokodi tresare)*.

MUNCITORII *(Revoltați)*: Nu mai așteptăm! Arme să ne dați! Arme!

BOTA *(Se apleacă peste rănit. Scoate repede batista, șterge fața rănitului. Tăcere adîncă. Bota se îndreaptă. Pasionat)*: Tovarăși! De mîine vom fi și noi acolo! *(Ridică mîna: în pumn ține batista pătată cu sînge)* Cu arma în mînă!

(Cortina)

În românește de
Nicolae IVAN

DOI ÎNAINTAȘI AI PICTURII NOASTRE

Mișu Popp (1827-1892) este unul dintre cei mai remarcabili portretiști români din secolul al XIX-lea. Brașovean, coborîtor dintr-o familie de zugravi de biserici, el a manifestat de foarte timpuriu vocația de pictor, care l-a făcut să părăsească școala militară grănicerească din Tîrgul Secuiesc, unde fusese trimis de familie, și să studieze la Viena pictura.

Participant la revoluția din 1848 în Transilvania, el este silit, în 1849, să se refugieze peste munți, în Țara Românească, unde va trăi pînă în 1864. Aci, el lucrează cu pictorul Constantin Lecca, executînd lucrări diferite și contribuind, prin pictura sa murală, la laicizarea stilului zugrăvelii bisericești, iar prin portretele sale, la răspîndirea gustului pentru pictură în rîndurile publicului românesc de la mijlocul secolului.

Meritul acestui pictor este de a fi introdus în tematica picturii românești, portretul omului din popor, al țăranilor din satele ardelene sau muntene. Portretul Voicăi Popeea, din Muzeul Regional din Orașul Stalin, unul dintre cele mai reușite, mai expresive și mai cald realizate portrete din toată pictura românească, este numai un exemplu. Chipul haiducului Radu Anghel, simbol al dorului de libertate și al dîrzeniei țăranului exploatat, este la noi, primul portret al unui erou popular. Mișu Popp năzuia să realizeze o galerie de portrete prin care să pună la dispoziția concetățenilor săi brașoveni un „pantheon al istoriei românești". Alături de chipuri de voievozi, el aduce figuri ca acelea ale lui Vasile Alecsandri, Gheorghe Lazăr, Andrei Mureșanu, Avram Iancu, Alecu Russo, Mihail Kogălniceanu (reprodus alăturat) etc. urmărind prin aceasta să popularizeze ideile de eliberare națională și socială îmbrățișate de el.

Mișu Popp a încercat și compoziția cu personaje multiple și a practicat peisajul, într-un spirit care dovedește lupta dintre tradiția academistă, de care se îmbibase din școală, și nevoia de a picta de-a dreptul, așa cum vedea el, priveliștile țării. Așa sînt tablourile reprezentînd casa în care a locuit pictorul, sub stîncile Tîmpei, Poiana Brașovului în zilele de sărbătoare etc. În peisajele lui, tonul romantic se face adeseori simțit, ceea ce se petrece și în această priveliște cu arbori, expusă la Galeria Națională, în care se deosebesc încă însușirile picturii de atelier.

★

Pictori care să se fi simțit atrași de priveliștile românești și de scenele din viața oamenilor de pe aceste meleaguri mai existaseră și înainte de Carol Popp de Szatmari (1812-1888); dar numai o dată cu ventrea în Principate, în 1831, a acestui artist clujean stabilit după 1840 definitiv la București, aceste teme intră statornic în preocupările pictorilor de la noi. Călătorind necontenit, Szatmari, excelent desenator și acuarelist remarcabil, ne-a lăsat o serie foarte bogată de documente ale vieții țăranului român din acea epocă și de înregistrări ale priveliștilor țării. Ca și Henric Trenk, ca și Preziosi, sau chiar împreună cu acesta din urmă și în măsură mai largă ca el, Szatmari este atras nu numai de frumusețea și varietatea portului popular ori de expresivitatea tipurilor de țărani români întîlniți în călătoriile lor prin țară, ci și de viața satului, munca, bucuriile, suferințele și năzuințele lui.

Documente omenești, documente sociale și istorice la fel de importante, operele lui Szatmari arată, cu puterea adevărului, situația țăranilor exploatați gîrboviți de mizerii și de griji, muncind cu unelte rudimentare sau jinduind prin bîlciuri, fără să poată achiziționa mărfurile expuse spre vînzare.

Expresiv și spontan, plin de avînt, desenul lui Szatmari, acuarelat cu mult simț coloristic, surprinde și aspectele vieții semirurale ale Capitalei noastre de acum un secol. Din seria aceasta este și episodul pitoresc al spălării rufelor pe malul Dîmboviței.

Szatmari a realizat unele din aceste teme și în ulei. Dar în această lucrare, în ciuda compoziției echilibrate și a detaliilor bine pictate, cu mult simț al materiei în special, figurile capătă uneori o stilizare care le ia din spontaneitate. Acuarelele numeroase ale acestui maestru alcătuiesc o frescă vie a satului românesc din secolul trecut.

Mişu POPP

Peisaj

— Expus în Galeria Naţională a Muzeului de Artă al R. P. R. —

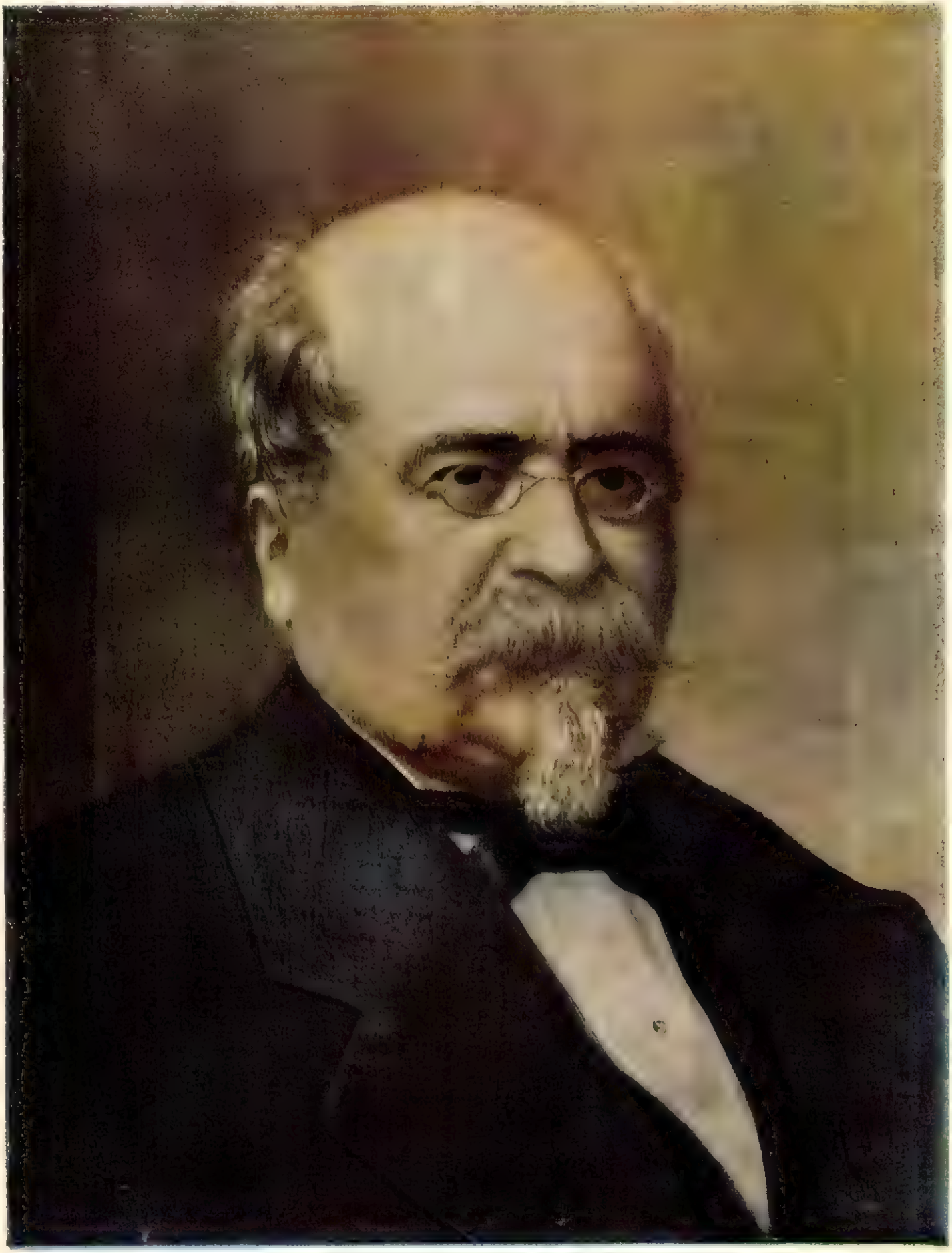

Mișu POPP

Portretul lui Mihail Kogălniceanu

— Expus în Galeria Națională a Muzeului de Artă al R. P. R. —

Carol Popp SZATMARI

La bilci

— Expus în Galeria Națională a Muzeului de Artă al R. P. R. —

Carol Popp SZATMARI

La spălat pe marginea riului

— Expus în Galeria Națională a Muzeului de Artă al R. P. R. —

DUCELE Neață în vizită la DUCELE MUSSOLINI

— fragment de roman —

de I. LUDO

Desen de A. RIK

Romanul satiric „Domnul general guvernează", pentru care scriitorul I. Ludo a fost distins cu Premiul de Stat clasa a II-a pe anul 1953, face parte dintr-un ciclu de patru romane purtînd titlul comun „Paravanul de aur". Dacă prima parte a acestui ciclu, „Domnul general guvernează", se ocupă de situația din țara noastră din perioada ce a urmat încheierii primului război mondial, mergînd pînă la declanșarea grevei generale din 1920 — cea de a doua parte, intitulată „Stare de asediu", cuprinde perioada anilor 1920-1930, pînă la venirea lui Carol al II-lea pe tronul Romîniei.

Fragmentul ce-l publicăm alăturat face parte din această a doua parte — lucrare aflată sub tipar la E.S.P.L.A. În acest fragment — a cărui acțiune se petrece în timpul celei de a doua guvernări a generalului Neață (1926-1927), personaj în care cititorii pot recunoaște cu ușurință pe generalul Averescu — ne este descrisă vizita acestui politician reacționar la Mussolini, dictatorul fascist al Italiei.

Scriitorul I. Ludo demască în acest fragment trădarea politicienilor burghezi, care vindeau imperialiștilor apuseni bogățiile țării; într-adevăr, Averescu a încheiat cu Mussolini un pact de prietenie, acordînd în schimb monopolurilor italiene o serie de concesiuni petrolifere. În același timp, fragmentul mai demască: fanfaronada fascismului italian; teama de comunism ce obseda pe toți guvernanții burghezi și pregătirile pe care le făceau pentru a ataca Uniunea Sovietică; sforăria politicianistă din Romînia și poziția regelui Ferdinand, care era o simplă marionetă în mîinile fruntașilor liberali și a soției sale.

Omul hotărîrilor tari și rapide, Neață, se anunță îndată la Ionel, spre a-l informa că toate amănuntele călătoriei lui în Italia erau puse la punct. Ionel încercă de la început să bagatelizeze întreaga afacere.

— Ce să faci în Italia? Ce-ți trebuie Italia? Ce poți face cu italienii? Ce amiciție? Ce colaborare? Cînd va fi și va fi, vor sări oricum să ne asiste. Capitaluri? Dar însuși Mussolini trăiește din pomana unor capitaluri străine. Și nu uita că, orice ai face, interesele lui îl împing mai mult spre Ungaria decît spre noi... El are nevoie de Ungaria împotriva Germaniei. De asta-i făgăduiește Ungariei Ardealul. Pe el ce-l doare Ardealul nostru, cînd el singur trebuie să-și apere pielea împotriva unei Germanii puternice.

— Dar dacă-l conving?

— Ce să-l convingi! N-ai pe cine convinge!

— Totuși! făcu Neață, care simțea că-l trec sudori reci și calde.

Ionel se uită cu milă la general.

— Uite, generale dragă! îi zise el. Văd că ți-i tare mult să strîngi mîna lui Mussolini, în calitatea dumitale de prim-ministru al țării. N-am nimic împotrivă! Voiaj bun și-ți doresc succes! Dar să știi: *pleci fără rege!...* Pe rege nu ți-l dau!

Neață simți că i se scurge tot sîngele din vine, deși se aștepta ca lucrurile să se întîmple numai așa. Ionel va refuza să îl-dea pe Ferdinand, pentru că nu vrea să îngăduie ca voiajul lui să capete o strălucire care i-ar putea întări prestigiul în străinătate — și autoritatea în țară.

— De ce nu mi-l dai? întrebă Neață cu glasul stins.

— Pentru că e bolnav! îi răspunse Ionel liniștit. Sau poate încă n-ai aflat că e bolnav... și că e grav bolnav?

Neață trecu peste impertinența lui Ionel și-i răspunse:

— Dar doctorii spun că o călătorie în Italia i-ar putea face bine!... Două luni în Sicilia...

— Doctorii! făcu deodată revoltat Ionel. Te iei după doctori? Pe doctori ce-i doare dacă o să-l pierdem pe regele nostru? Viața regelui trebuie s-o apărăm noi, nu doctorii!

Și sentința definitivă căzu ca o ghilotină peste capul lui Neață:

— Regele rămîne aici...

Neață știa că în direcția aceasta, nici regina nu-l poate ajuta. Și-l va ajuta cu atît mai puțin, cu cît simpatiile reginei nu mergeau și nu puteau merge spre un pact cu Italia, rivala plebee și obraznică a patriei sale, Marea Britanie.

— Voi pleca singur! zise el.

— Voiaj bun! îi replică Ionel. Dar să nu te aștepți la prea multe...

Și deodată:

— Apropo!... Ce a ieșit din călătoria lui Mihail la Roma?

Aici generalul se simțea tare:

— A încheiat un împrumut de două sute de milioane de lire!... O afacere excelentă!

— Da? Pentru cine?

*

Împotrivirea lui Ionel nu-l supără, totuși, pe Neață, peste măsură. Însuși Neață se mira ce se petrece în sufletul lui: eșecul îl plictisea într-o anumită măsură, dar nu-l dezarma. Dimpotrivă! Acuma cel puțin știa cum stă cu regele și ce trebuie să facă. Va pleca singur. De plecat — trebuie să plece. Mussolini îl așteaptă și fără rege. Așa că poate veni în Italia și fără rege. Va fi și mai impresionant. Un dictator n-are nevoie de rege. Mussolini nu se deplasează nicăieri cu regele de coada lui. Chestiunea e: pe cine pune generalul Neață în locul lui la președinție, cît timp va lipsi din țară? Pe Fiflide! Fiflide, ministrul lui de la Domenii este cel mai potrivit pentru funcția aceasta. Dar dacă Fiflide îi convine lui Neață, îi convine și lui Vintilă? Greu de presupus. Fiflide este dușmanul declarat al lui Vintilă. De aceea Neață, ca să nu facă o imprudență care ar putea dăuna planurilor lui dictatoriale, lansă o bombă prin presă: Fiflide! Să vedem ce va spune Vintilă. Și văzu.

— Fiflide? decise Ionel în numele lui Vintilă. Nici mort!

— De ce mi-l refuzi pe Fiflide? Pe cine să-l pun? Pe Traian? E prea tînăr.

Ionel îl țintui cu privirea:

— Dar unde scrie, generale, că trebuie să numești interimar la președinție pe unul care este azi în guvern? Poți lua prea bine pe cineva din afară!

— Pe cine?

— Pe generalul Costa Stavridis!

Stavridis! Titi!... Mareșalul anecdotelor!... Omul regelui și al lui Ionel să-ți țină locul la președinție! Numai unui Ionel îi poate trece asta prin minte! Cum de nu-i este rușine acestui ticălos să-i facă o asemenea propunere?

— Bine, domnule Viziru! zise el. Titi este o idee. Îl iau!

În aceeași după amiază, Neață expuse cazul în consiliu. Voiajul în Italia este un act istoric. Îl cer interesele țării. Îl cere poporul. Întrevederea cu Mussolini va decide nu numai soarta Romîniei întregite, dar și soarta guvernului! De aceea generalul rectamă celor mai buni oameni ai lui, sacrificii. Trebuie să i se facă un loc în guvern generalului Costa Stavridis, pentru ca, în calitate de ministru, să poată prelua apoi interimatul la președinție. Așadar, cine este gata să se jertfească?

Toți tăcură, fiecare cu privirea visătoare, dincolo de general, dincolo de pereți, dincolo de oraș, dincolo de Carpați, departe, departe!

— Domnilor, stărui Neață, trebuie!

Nu răspundea nimeni. Generalul înțelese că nici unul din sfetnicii lui nu vrea să se despartă de el. Totuși, oricît de dureroasă ar fi operația, ea se impune. De voie, de nevoie.

unul dintre prietenii lui trebuie să părăsească guvernul. Care?

Generalul își plimbă privirea împrejur și ochii i se opriră asupra bunului său amic Treancă. Treancă e modest. Treancă n-are ambițiile lui Mihail sau Traian.

— Treancă, tu trebuie să dai un exemplu de devotament. Demisionează din guvern și acceptă să fii primar general al capitalei.

Accept!

— Să trăiești, Treancă! făcu Neață. Eram sigur de tine!

— Cu plăcere, oricînd! Dar iau capitala nu ca primar general, ci ca ministru al capitalei. În capitală, vreau *eu* să dictez.

Lui Neață îi scăpă creionul din mînă:

— Cum? Și tu Treancă, dictator?

★

Întîlnirea generalului Neață cu Mussolini fu scurtă, dar glorioasă. Neață execută în fața ducelui un salut roman de toată frumusețea — ceea ce-l bucură atît de mult pe dictator, încît îi făgădui că-i va trimite peste cîteva săptămîni la București o delegație în frunte cu Badoglio, care să-i întoarcă salutul cu vîrf și îndesat. Apoi se închiseră în biroul lui Mussolini și începură a discuta probleme de stat. Prima problemă pe ordinea de zi era schimbul de fotografii. Neață îi dădu lui Mussolini o fotografie cu dedicație și Mussolini îi dădu lui Neață o fotografie cu dedicație. După aceea, trecură la fetele de măritat.

— Duce — îi zise Neață lui Mussolini — avem o fată de măritat! Pe Ileana!

— Ad-o aici și ți-o mărit imediat.

— Cu cine?

— Cu cine vrei? Pentru mine nu există nici o piedică. Eu sînt ducele Italiei și împăratul imperiului roman. S-o măritățm cu Ras Tafari, regele Abisiniei? Că e însurat? La el nu contează! E rege! Încă o nevastă în plus, nici nu se cunoaște! Ras Tafari e o partidă bună. Abisinia va fi în curînd a Italiei. Deci, vom fi rude apropiate. Ce zici? E prea cald acolo și n-o să-i priască fetei climatul? Perfect! Să-i dăm un rege de climat mai dulce!... Arhiducele Albert de Habsburg îți place? Ia-ți-l!... Ca dar de nuntă îi dau lui Albert regatul ungar. Ungaria n-are rege, ci un amiral fără flotă... Pe Horthy! Zici că-l cunoști? Cu atît mai bine... N-avea grijă de el, nu-l las pe drumuri! Îl fac comandantul portului Fiume. Ești mulțumit?

Neață se simțea mititel în fața acestui om care rezolva toate problemele cu ușurință cu care aprinzi un chibrit. Un, doi, trei și — gata! Dacă e mulțumit s-o căsătorească pe Ileana cu arhiducele Albert? Ceva mai bun nu-și poate dori nici regina. O asemenea căsătorie va întări prestigiul coroanei romîne, va înlătura dificultățile dintre Ungaria și Romînia și va mări autoritatea partidului poporului.

— Minunat, duce! Ești, într-adevăr, ce să-ți spun...

— Altceva, altceva? făcu ducele, în plină acțiune dinamică. Nu-i timp de pierdut. Altceva?

— Duce, avem un fiu! Mihai, băiatul lui Carol. Aș vrea să-l trimit în Italia pentru cîteva luni.

Mussolini replică prompt:

— Trimite-l! Trimite-l!... E tîmpit?

— Nu s-ar putea spune că-i prea deștept!

— Trimite-l aici! În cîteva luni ți-l fac și mai tîmpit! Avem metodele noastre!... Să n-ai nici o grijă! Trimite-l! Trimite-l!... Altceva, altceva!...

Omul ăsta, cu dinamismul lui amețitor, îi tăia răsuflul bietului Neață, care era, totuși, obișnuit cu războiul:

— Frontiera dinspre răsărit! bîigui el. Nu prea e sigură. Bolșevicii...

— Greu! Foarte greu! Imposibil! Noi avem relații cu Uniunea Sovietică. Interesele noastre sînt prea mari acolo!... Greu! Foarte greu! Imposibil!

Și bătu cu pumnul în masă:

— Imposibil! Cum stai cu untul-de-ricină? Ai sau n-ai?

— Am!

— Cum ai? îl străfulgeră Mussolini. Ai poate pentru uzul obișnuit. Dar pentru dictatură ai destul unt-de-ricină? Asta te întreb!

Neață se îngrozi. Untul de ricină îi ieșise cu totul din minte. Și el, care era gata să proclame dictatura cum se întoarce în țară.

— N-am! recunoscu el.

— Bine! Îți dau eu cît unt-de-ricină îți trebuie!... Mie o să-mi dai în schimb numai petrol.

— Cu plăcere! îi răspunse Neață. Cît îți trebuie?

— Tot! strigă ducele. Eu vreau tot, tot!

Neață nu-i putea da tot, pentru că mai erau și englezii și americanii la mijloc, dar după o scurtă analiză a situației, căzu cu Mussolini de acord ca Romînia să dea Italiei în concesiune importante părți din redevențele de petrol brut. Italia va construi în Romînia o rafinărie și va crea o societate italo-romînă pentru exploatarea unor perimetre de stat. În schimb, Italia se angajează ca la momentul potrivit să apere granițele Romîniei împotriva bolșevicilor.

— Vom apăra țara voastră împotriva bolșevicilor pînă la ultima picătură de sînge. Noi sîntem fasciști! Între noi și comuniști este o luptă pe viață și pe moarte. Poți fi, deci, perfect liniștit! Bolșevicii vor avea de aci înainte de-a face cu mine la granița voastră!... Cu mine!

Și se izbi cu pumnul în piept cu atîta putere, încît pieptul lui începu să vibreze într-un zăngănit metalic. Neață își zise: „Asta-i originea noastră romană!... Mussolini are, ca și noi, șapte inimi în pieptu-i de aramă!" Și era convins că pieptul lui Mussolini este de aramă, dacă Mussolini, răcnind mereu: „Cu mine!... Vor avea de-a face cu mine!"... nu și-ar fi sfîșiat, furios cum era, cu ambele mîini, cămașa și n-ar fi lăsat să i se vadă pieptul înfășurat nu în aramă daco-romană, ci într-o rețea deasă și flexibilă de oțel care-l apăra pe dictatorul Italiei, probabil — își zise Neață — împotriva umezelii.

„Ce succes, doamne, ce succes! își zise Neață, căruia nici nu-i venea a crede că a izbutit să-l înhame pe Mussolini la interesele superioare ale țării. Cu asemenea succes cred că pot să proclam dictatura de pe acum!"

★

Solemnitatea semnării acordului italo-romîn decurse într-o atmosferă pur mediteraneană: toți veseli, toți mulțumiți, fiecare în parte convins că l-a tras pe sfoară pe celălalt.

Mussolini vorbi cel dintîi, se înțelege:

— Dacă Coloana lui Traian, care se ridică în mijlocul Romei, este mărturia vie a indistructibilelor rămășițe romane în Orient, Lupoaica din Capitoliu, așezată în centrul orașului București, arată dragostea filială cu care descendentele glorioase privesc încă și vor privi mereu spre marea lor mamă latină. Între Italia, care în simbolul fasciei dictatoriale a regăsit acea forță compactă de muncă și disciplină, care este secretul măririi sale, și Romînia, bogată în resurse naționale, care sînt în dezvoltare rapidă — schimbul de produse și crearea de debușeuri, care să o ajute la refacerea economică a ambelor țări, deschid vaste orizonturi de ordin material și spiritual.

Neață, care știa că aici are de-a face cu un frate sincer care vrea să sugă alături de el, de la aceeași lupoaică, petrol, răspunse fericit:

— Avem comune nu numai originea glorioasă, dar și aceeași dezvoltare istorică al cărei scop trebuie să fie unirea într-un singur stat a diferitelor ramuri ale uneia și aceleiași rase, răzlețite de vicisitudinile soartei.

Mussolini aruncă lui Neață o privire de recunoștință. Generalul ăsta e formidabil! I-a sugerat o idee fantastică: reintegrarea Romîniei în imperiul roman.

— Generale, îi spuse el după solemnitate, luîndu-l prietenește de braț. Sînt de acord: Romînia să redevină romană. Dumneata vei fi viceregele provinciei italiene Romînia Mare!

Dacă n-ar fi fost susținut de brațul viguros al lui Mussolini, generalul s-ar fi prăbușit de emoție. Vicere... Dar îndată se reculese:

— Ce facem cu Iugoslavia?

Mussolini rîse:

— Iugoslavia? Ce-i asta? A! Am auzit de așa ceva. Un fel de țară care s-a băgat între noi! Las' pe mine! Îi trimit un ultimatum: sau se anexează pînă în douăzeci și patru de ore de bună voie la imperiul roman, sau o anexez cu forța. Pentru atîta lucru nici n-am nevoie să deranjez armata. Îi trimit Iugoslaviei o citație la poliție și am isprăvit!...

După banchet, Mussolini îl luă de braț pe Neață și, însoțit de întreg guvernul, de toți generalii și de cîteva batalioane de cămăși negre din garda lui personală, coborî în parc. Deodată răsună un pocnet de revolver și fesul lui Mussolini sări în aer. Neață se sperie, dar Mussolini, calm, îl luă de braț și-i vorbi ca de la duce la duce:

— După cum vezi, e un atentat! Al treilea pe ziua de azi... Trebuie să desființez ce a mai rămas din sindicate... După atentatul ăsta, desființez sindicatul sticlarilor. După atentatul de mîine dimineața, vine la rînd sindicatul zugravilor... și așa mai departe... N-o să rămînă nici urmă de ei... Dacă vrei să vezi cum arată acești bolșevici, du-te pînă la închisoarea San Vittorio... Numai acolo am pus sub cheie cinci mii de prizonieri politici, capturați într-o singură noapte. De spitale, nu mai vorbesc! De cimitire, nici pe atîta! Italia renaște! Cine scoate un cuvînt poate fi socotit mort și îngropat... Am decretat anul 1926 „anul tăcerii"... Cine vrea să muncească bine, trebuie să tacă...

Admirația ce i-o inspira acest om de geniu îi răpea lui Neață pînă într-atîta controlul de sine, încît îl împinse la indiscreție:

— Dar cum faci, duce, că ai timp de atîtea atentate?

— Este o necesitate de stat! De miss Gibson ai auzit? O englezoaică autentică. Știe să tragă la țintă admirabil!... De altfel, toți atentatorii sînt trăgaci aleși pe sprînceană... Ai văzut! Și această miss Gibson a trebuit neapărat să mă zgîrie cu revolverul aicea, la nas... Vezi urma?... Ea e! Miss Gibson!... Trebuia! Era chestia Egiptului în joc. Cum mi-am pus un plasture la nas, am trimis idiotului acela de Chamberlain o notă: ori mă lasă să fac ordine în Egipt, ori fac război.

— Și?...

— Rezultatul a fost matematic acela calculat de mine: englezii mi-au acordat două milioane de lire sterline pentru marină.

Neață rîse de prostia englezilor:

— Auzi, imbecilii! Ca să-ți construiești flota dumitale italiană, ți-au dat banii lor buni...

— Pardon! Nu banii în bani!... Ci bani în materiale. Ne procură ei tot! Și ne construiesc ei tot, în șantierele lor!

— O! făcu Neață. Și ce faceți cu șantierele voastre?

— Construim vapoare în contul englezilor!

— Dar englezii își construiesc vapoarele lor în șantierele proprii. La ce le trebuie vapoarele construite de voi?

— Vapoarele construite de noi, englezii le vînd spaniolilor. Noi le facem pe un preț convenabil. Muncitorul italian e un cetățean conștient și modest. Cine nu-i conștient și modest îl mănîncă insulele Lipare. Fascismul a însănătoșit nu numai sufletul, dar și mintea italianului...

— Poooc... poc!

Două bubuituri de revolver răsunară, una după alta — și două gloanțe vîjîiră la urechea lui Neață și se înfipseră în pieptul lui Mussolini. Ducele, cu dezinvoltura cu care ar prinde un purice în cămașă, își scoase gloanțele din piept și i le arătă lui Neață. Neață se sperie:

— Calibrul 18!

— Da! zise Mussolini. Calibrul 18. Așa că în clipa aceasta aș fi fost un cadavru, dacă n-aș fi avut asta!

Și-și arătă pieptul de oțel, îmbrăcat peste pieptul lui de aramă.

— Marfă italiană! zise el cu mîndrie. Producție fascistă!... Creație a Italiei renăscute!... Rezistă la orice calibru!... Și este inoxidabilă!...

Un tînăr în cămașă neagră se apropie într-un suflet de Mussolini și-i întinse o gazetă. Neață își aruncă ochii fără să vrea și citi: „Un nou atentat împotriva Ducelui! Ducele a scăpat ca prin minune!"

Dar nu putu citi mai departe, pentru că Mussolini, cuprins de furie, mototoli gazeta și o zvîrli în obrazul cămășii negre:

— Ai înnebunit? Ce mi-ai adus? Asta-i ediția de poimîine!

OCUPANȚII AMERICANI în ITALIA

— fotoreportaj trimis Flacării —

de Giancarlo SCALFATTI-Milano

Ocupația americană în Italia a început chiar din ziua cînd această țară a fost eliberată de sub jugul fascismului mussolinian. Numai că în zilele cînd trupele americane debarcau în Italia ca „eliberatoare", nimeni nu și-ar fi putut închipui că ele se vor transforma curînd în trupe de ocupație permanentă. Și, totuși, faptele sînt fapte... „Eliberatorii" au devenit ocupanții cei mai cruzi și mai impertinenți.

Regimul de ocupație instaurat de americani a fost oficializat și recunoscut fățiș de guvernanții de la Washington și Roma abia în vara anului 1951, cînd vasalii atlantizați ai S.U.A. au semnat așa zisa *„convenție despre statutul trupelor străine"*, care oferă Statelor Unite ale Americii dreptul de a instala cantonamente de trupe americane pe teritoriul țărilor făcînd parte din pactul agresiv al Atlanticului de Nord. În legătură cu aceasta, revista new-yorkeză *„U.S. News and World Report"* — preamărind politica Wall Street-ului de cucerire a dominației mondiale — arată că Statele Unite dispun de baze militare navale și aeriene în nu mai puțin de 63 de țări de pe glob și că numărul militarilor și civililor americani

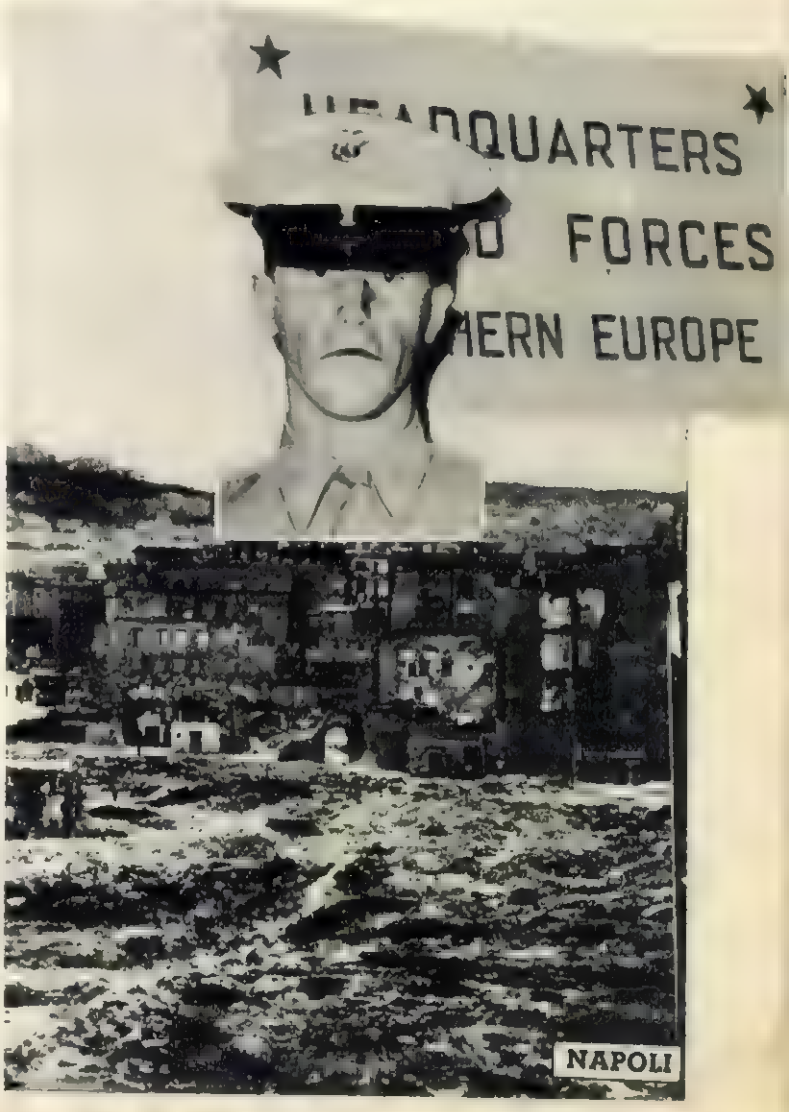

Acolo unde „gospodăresc" ocupanții yankei... Iată cum arată și azi multe din cartierele orașului Neapole distruse în timpul războiului. Fotografia aceasta a apărut în revista italiană „Vie Nuove." Sus în dreapta, chipul respingător și arogant al ocupantului american : o santinelă la comandamentul general al forțelor atlantice din sudul Europei.

Pe Via Chiaia, una din străzile centrale din Neapole : marinari americani intrînd într-o tavernă. Cînd pleacă în asemenea „misiuni", militarii americani se lasă călăuziți de obicei de cîte un „sciuscio", băieți, care pentru o bucățică de pîine fac asemenea servicii murdare.

Americanii au înființat în Italia trei baze militare oficial recunoscute ca atare : una la Neapole, unde se află și sediul comandamentului forțelor din sudul Europei ale Organizației Atlanticului de Nord, alta la Livorno, unde portul și o porțiune de teren din spatele portului au fost rechiziționate de către armatele SUA, a treia bază la Ragusa, în Sicilia. În orașe, cartiere întregi au fost rechiziționate și sustrase de sub regimul administrației italiene. Cu toate că ne găsim pe teritoriu italian, jurisdicția militară aparține poliției militare americane. Pînă și locurile de parcare a mașinilor sînt rezervate exclusiv autovehiculelor americane, așa cum indică de altfel și panoul din fotografie : „Rezervat numai pentru parcarea mașinilor militare americane".

Generalii yankei se tem de furia poporului italian. În permanență sediile militare americane sînt păzite de soldați americani și de detașamente de carabinieri italieni în mașini militare.

aflați în afara hotarelor S. U. A. trece de un milion și jumătate. Toți acești musafiri nepoftiți, fie că taie și spînzură în Austria și în țările Beneluxului, fie că instruiesc trupe franceze și aviatori englezi sau huzuresc pe spinarea popoarelor Italiei și Germaniei occidentale, pretutindeni se comportă ca stăpîni atotputernici, ca adevărați ocupanți.

Orașe întregi și zeci de porturi italiene au fost transformate în anii din urmă în adevărate pașalîcuri americane. Iată, bunăoară, vestitul Neapole, mîndria Italiei, este astăzi pur și simplu o cazarmă. Aci se află de altfel și cartierul general al forțelor armate atlantice din zona de sud a Europei. La Florența s-a instalat comandamentul forțelor aeriene atlantice din aceeași zonă. La Verona, cartierul general al forțelor terestre atlantice. Și dacă fiecare din aceste comandamente are în cap un general sau un amiral american, apoi fiecare din aceste orașe este împînzit de trupe americane cantonate aci pe timp nelimitat, sub pretextul *„asigurării funcțiunilor operative"* ale comandamentelor respective.

Porturile Italiei sînt de asemenea înțesate de nave militare, trupe de ocupație și armament american. Nu mai este, de mult, un secret faptul că, de pildă, portul Livorno a fost predat în mod oficial americanilor de către guvernul italian. Comandamentul maritim american controlează de asemenea portul Trapani, iar portul sicilian Augusta a fost transformat în bază permanentă a flotei americane din Mediterana.

Tabloul regimului de ocupație se completează nu numai cu penetrația grosolană a marelui capital american în toate posturile-cheie ale economiei italiene și în jaful deliberat ce se face pe spinarea poporului, dar și prin comportarea gangsterească pe care ocupanții în uniformă militară americană o au față de populația italiană.

Să amintim doar unele dintre isprăvile gangsterești săvîrșite de huliganii yankei numai în cîteva orașe italiene.

În plin centrul orașului Neapole, doi marinari americani înjunghie un tînăr italian în vîrstă de 20 ani. Alți doi marinari stîlcesc în bătăi o studentă care a refuzat să intre cu ei într-un local de noapte. La Torino, trei ofițeri yankei silesc, sub amenințarea revolverelor, un șofer de taxi să-i plimbe o noapte întreagă prin oraș. În dimineața următoare, șoferul este găsit în nesimțire într-o stradă dosnică. O bandă de militari americani este prinsă în momentul cînd comitea a 15-a spargere la Spezzia. Un negustor italian este silit, sub amenințarea revolverului, să primească dolari falși în schimbul mărfii vîndute. La Siracusa, un marinar american, în stare de ebrietate, pătrunde cu forța în casa unui muncitor și încearcă să-și bată joc de soția acestuia. Un grup de huligani din armata S.U.A. provoacă un scandal monstru într-un local din Palermo. La Genova, un ospătar italian este azvîrlit în stradă de pe balconul unei clădiri. „Vina" lui fusese aceea de a fi cerut consumatorilor americani să-și plătească băutura...

Poporul italian a trăit ani în șir sub călcîiul sugrumător al regimului fascist. El este silit acum să îndure calamitățile ocupației americane care, în multe privințe, întrece în cruzime chiar și fărădelegile huliganilor fasciști de odinioară.

Ocupația americană a adus Italiei numai ruină economică, mizerie și reacțiune. Milioane de șomeri înfometați, țărani fără pămînt, bărbați, femei și copii, care suportă pe pielea lor consecințele dezastruoase ale politicii atlantice a guvernului italian, blestemă cu ură pe ocupanții americani și pe slugile lor din Italia.

Poporul italian, sătul de fascism și de război, respinge planurile

O patrulă din poliția militară maritimă americană, făcînde-și rondul într-o stradă din Neapole. Cartierele cele mai sărăcăcioase ale orașului, începînd din centru și pînă spre colinele înconjurătoare, au fost declarate „infectate". Ele constituie „off limits" — zone interzise pentru soldații americani. Această măsură discriminatorie a fost luată de „supermenii" yankei sub pretextul că în „restaurantele situate în aceste zone se servesc alimente și băuturi alterate". Nu este însă greu de sezisat că în realitate această interdicție are cu totul alt substrat. Autoritățile de ocupație vor să ferească pe militarii americani de furia maselor muncitoare, care populează cartierele sărace. Orice militar yankeu știe bine, de altfel, la ce se poate aștepta dacă s-ar aventura prin locurile unde yankeii sînt înconjurați de ura de moarte a poporului.

Ocupația americană și represiunile antipopulare ale reacțiunii nu pot frîna voința de luptă a poporului italian pentru pîine, pace, libertate. În medalion, o demonstrație de stradă a populației muncitoare din Fucechio.

Ocupația americană și politica americană a guvernanților italieni aduce poporului italian mari suferințe. Iată un grup de șomeri italieni în fața unui panou de reclamă a Casei de filme „Republic Pictures of Italy".

criminale ale cercurilor agresive. El nu vrea să fie carne de tun pentru războiul pus la cale de imperialiștii americani și complicii lor.

Reacțiunea italiană a ratificat acordurile militariste de la Londra și Paris, dar poporul italian nu poate fi convins să le pună în aplicare. Dimpotrivă. În frunte cu comuniștii, sub semnul unității tot mai active dintre socialiști și comuniști, poporul italian luptă cu vigoare sporită împotriva politicii de aservire totală a țării, împotriva ocupației americane.

De la un capăt la altul al Italiei se înalță tunător glasul mulțimilor:

„AMI, GO HOME !" AMERICANI CĂRAȚI-VĂ ACASĂ!

Fotoreportajul pe care-l publicăm în aceste pagini ne-a fost trimis de colaboratorul revistei noastre, ziaristul italian *Giancarlo Scalfatti* din Milano, care, atît prin fotografiile acestea, cît și prin textele lor explicative, caută să ofere cititorilor „Flacării" o imagine, chiar și incompletă, a Italiei aflate azi sub ocupația americană.

Jos: o manifestație antiamericană a studenților progresiști din Roma reprimată de poliția italiană.

CE ÎNSEAMNĂ PENTRU ITALIA „AJUTORUL" DOLARULUI

● Invazia capitalului american în Italia a ruinat în ultimii cinci ani sute de întreprinderi industriale. Numai în industria metalurgică și de construcții de mașini au fost închise 100 de întreprinderi, iar 80 și-au redus parțial producția.

● Potrivit datelor furnizate de însuși Institutul de statistică din Roma, care este un organ guvernamental, în Italia dolarizată există 1.938.300 șomeri totali (adică 10 la sută din populația muncitoare); 4.254.900 șomeri parțiali (adică 22 la sută din populația muncitoare); 677.700 de tineri care caută pentru prima oară de lucru; 119.600 șomeri din rîndurile studenților, care au absolvit școlile superioare și nu găsesc de lucru.

● Șomajul face ravagii și la sate. În agricultura italiană există în prezent aproape 2.000.000 șomeri parțiali, adică 24,6 la sută din totalul muncitorilor agricoli.

● În timp ce oamenii muncii italieni sînt obligați să plătească 50 la sută din veniturile lor în contul impozitelor, marii latifundiari și capitaliști, care fac afaceri cu firmele americane, nu plătesc, ca impozite, decît 2 la sută din totalul vărsămintelor.

● 70 la sută din populația Italiei are azi un venit sub minimul de trai stabilit oficial.

● Față de creșterea vertiginoasă a șomajului, guvernul din Roma intensifică „exportul" de muncitori fără lucru. Numai în cîteva luni aproape 200.000 șomeri au fost siliți să emigreze în Australia, Brazilia, Argentina și în alte țări care au nevoie de muncitori — sclavi pe diferite plantații.

● 92 la sută din muncitorii agricoli italieni cîștigă cu mult sub minimul de trai, iar 2.000.000 de țărani sînt siliți să locuiască în cocioabe mizere și chiar în peșteri. Adesea, familii întregi locuiesc în grajduri, laolaltă cu vitele.

● Potrivit calculelor americane însoți, valoarea totală a „ajutorului" primit de Italia din partea S.U.A. este de 1.555 miliarde lire. În același timp, însă, rechizițiile militare efectuate de yankei în Italia și diferitele „compensații" încasate de S.U.A. au costat poporul italian uriașa sumă de 6.560 miliarde lire. Comentariile sînt de prisos...

În presa progresistă italiană apar numeroase caricaturi — de felul acesteia, apărute în „Vie nuove" — prin care sînt demascați guvernanții americanizați și patronii lor de peste ocean.

SUELBA: „Fugiți, fugiți, mister Dulles, mașele ne urmează..."

Desen de VERDINI

SCRITORI ȘI CĂRȚI

ORAȘE ȘI ANI[1]

de Silvian IOSIFESCU

Iată apărînd astăzi una dintre operele care au constituit o dată importantă în evoluția romanului sovietic și în creația unuia dintre reprezentanții lui de frunte.

În 1922, cînd a început să scrie „Orașe și ani", roman pe care avea să-l sfîrșească și să-l publice în 1924, Konstantin Fedin trecuse cu puțin de treizeci de ani. Își trăise copilăria și adolescența la Saratov, ciocnindu-se de îmbîcsitul mediu mic burghez din familie și din școală. Luase parte în 1905 la o grevă a școlarilor, fugise de cîteva ori de-acasă. Apoi, mutîndu-se în alt oraș, la Kozlov, prinsese pasiune pentru literatură și începuse să scrie cu dibuirile și greutățile firești celui care-și caută drumul în artă și în viață.

Anul 1914 — și, deci, dezlănțuirea primului război mondial — l-a găsit pe Fedin în Germania, unde plecase să studieze. Prins, atunci cînd încerca să se înapoieze în patrie, a trăit pînă în 1918 în Saxonia, în Silezia, apoi la Berlin.

Acesta e materialul autobiografic din care s-a născut romanul lui Fedin. După cum ne spune, s-a reîntors în țară în toamna anului 1918, „cu geamantanul tiesit cu însemnări din cei patru ani și mai bine petrecuți în spatele frontului german și cu un teanc de tăieturi din gazete".

„Orașe și ani" este cartea unei epoci în care istoria și-a schimbat fața și cartea prăbușirii unui om care n-a înțeles ce pretinde Revoluția, pe care, obiectiv, a trădat-o. Ca și în epopeea lui Șolohov, ca și în „Donul liniștit", în centrul romanului se află un om cu reale însușiri morale, dar care refuză să înțeleagă sensul vremii lui. Căile pe care merge Andrei Startțov sînt, firește, deosebite de cele ale lui Grigore Melehov, din „Donul liniștit". Dar și Andrei Startțov plătește prin descompunere morală vina de a fi salvat un dușman implacabil și de a fi subordonat dragostei lui, cauza revoluției. Și faptul că din paginile romanului străbate intens tragicul situației în care se zbate personajul, nu micșorează condamnarea acestuia prin însăși sensul operei.

Viața și pieirea lui Andrei Startțov sînt povestite de Konstantin Fedin prin folosirea unui mijloc de compoziție neobișnuit. Cartea începe, de fapt, cu sfîrșitul, cu întîmplări din anul 1922. Capitolele trec pe rînd la anul 1919 și ajung la 1914, anul în care începe povestirea. De aici încolo, faptele sînt expuse în ordinea lor firească.

Se simte, în această răsturnare a succesiunii întîmplărilor, și efectul căutărilor formale din epoca în care a fost scrisă cartea. Dezvoltarea realismului socialist n-a păstrat asemenea procedee forțate. Dar trecînd peste aceste intervertiri în timp, caracterul sacadat, parcă rupt, al povestirii, reflectă, după cum scrie însuși Fedin, frămîntarea din sufletul lui Andrei Startțov și, mai mult încă, reflectă contradicțiile, înfruntarea de forțe sociale antagoniste.

Ca și autorul, eroul romanului e surprins de război într-un orășel din Germania, la Bischoffsberg. Trăiește acolo doi ani sub supravegherea poliției. Cunoaște atunci dragostea cea mare pentru o germană, Marie Urbach. Aceasta a crescut răzvrătindu-se împotriva scorțoasei educații aristocratice, împotriva atmosferei mărginite și vide din orășelul de provincie. Legătura ei cu un om ce-i este străin sufletește, markgraful Von und zur Mühlen Schönau, s-a datorit tot răzvrătirii dezorientate. Dragostea, Marie o cunoaște doar o dată cu Andrei.

Dar în toiul războiului mondial nici Marie, nici Andrei nu se pot izola ca într-o oază în dragostea lor. Andrei nu mai poate suporta atmosfera din Bischoffsberg, încearcă să fugă cu orice preț, să se întoarcă în Rusia. E prins de Mühlen Schönau, care, dintr-un capriciu de stăpîn atotputernic, îl lasă să scape — neștiind, firește, nimic de legătura dintre el și Marie. După doi ani, Andrei se reîntoarce în patrie. Acolo, împreună cu vechiul lui prieten, Kurt Wann, ia parte la o acțiune împotriva unor gardiști albi, în fruntea cărora se află Mühlen Schönau. Prizonier în Rusia, acesta atîțase satele de mordvini, organizase trupe contrarevoluționare, pornind cu cruzime bestială la o expediție aventuroasă împotriva Revoluției, pe care o urăște de moarte. Trupele albe sînt zdrobite. Dar Mühlen Schönau scapă, pentru că l-a întîlnit pe Andrei Startțov. Și Andrei, deși știa cu cine avea de-afface, deși văzuse atîrnînd de copaci trupurile celor spînzurați de „markgraf", îl ajută să scape, îi procură chiar acte false. O face dintr-un cavalerism absurd, dar și în nădejdea că Schönau va putea să i-o regăsească pe Marie.

Pierzîndu-și orice sprijin moral, pierzîndu-o și pe Marie, care, devenită revoluționară, a aflat de trădarea lui, Andrei ajunge o epavă. Aproape nebun, e ucis de fostul lui prieten, Kurt, care socotește că astfel a făcut „ceea ce era dator să facă un tovarăș, un prieten, un artist".

Andrei nu e — desigur — conceput de Fedin ca fiind reprezentativ pentru întreaga intelectualitate a vremii. I se opun în carte destule figuri de altfel de intelectuali: revoluționari, cum e pictorul Kurt Wann, ori oameni vechi, care au început a pricepe măreția schimbărilor revoluționare, cum este bătrînul profesor care sapă la tranșeele din jurul Petrogradului. Dar prăbușirea lui Andrei Startov cuprinde într-adevăr o condamnare fără apel a unei anumite intelectualități. Pe un om care pornește cinstit, ca Andrei Startov, menținerea la non-violență, incapacitatea de a înțelege necesitatea unei dureri fără șovăieli față de dușmani de moarte ai Revoluției, îl fac pînă la urmă complice al „markgrafului" spînzurător. Andrei cade ușor pradă șantajului „cavaleresc" și „sentimental" al lui Mühlen Schönau. Își trădează în cele din urmă și cauza și iubirea. O înșeală pe Marie, căci el nu poate spune nu unei alte femei, deși n-o iubește.

„Orașe și ani" este romanul unei epoci și titlul lui larg se justifică pe deplin. E o carte a Revoluției și lucrul acesta se simte în toate — în oamenii și faptele înfățișate, în atmosfera atît de caracteristică, în fremătul stilului. Și, de asemenea, este una dintre cele mai vehemente demascări ale războiului și ale militarismului german.

Orașele și anii puși față în față în roman exprimă, de fapt, ciocnirea a două lumi. În primele și ultimele capitole răsună acordurile grandioase ale Revoluției. Sîntem în plin război civil. La Petrograd se sapă tranșee în jurul orașului, căci trupele interviniste se apropie. Sînt așteptate cu nerăbdare, cu flori și focuri de artificii, de diverși „foști", ascunși ca șobolanii prin diferite „tinde, cămărute și tot felul de cotloane". Dar sînt așteptați altfel de mii de oameni dîrji, hotărîți să nu cedeze Petrogradul. Spre Semidol, oraș de la capătul țării, se îndreaptă trupele albe recrutate de Mühlen Schönau, și ele vor fi zdrobite de hotărîrea poporului înarmat.

Atmosfera aceasta încordată, diversă, contradictorie, e realizată de Fedin cu ochiul pictorului și cu auzul muzicianului. Urmărind să ne redea cît mai concret mulțimea de aspecte ale vieții, Fedin folosește nu numai amănuntul selecționat cu ascuțime din cele mai diferite domenii, ci și fragmentul de document, titlul de ziar, citatul, cuprinsul unei pancarde. Mulțimea de detalii nu duce însă niciodată la confuzie, nu dă impresie de greoi, pentru că romancierul le organizează în jurul unui șir de figuri, exprimînd tocmai forțele ce se ciocnesc în revoluție. Iată-l, de pildă, pe Serghei Lvovici, fostul intelectual distins, păzindu-și ca un dulău alimentele pe care le-a adunat cu o lăcomie fără de pereche. Pe Serghei Lvovici îl vedem rugîndu-se spășit în gangul cu predicatori și cerînd domnului să-l ierte pe băiatul lui, Lev, care a devenit comunist. În aceeași dimineață, îl auzim cerînd sustimentul de oțînc cuvenit celor care au săpat la tranșee, deși el a trimis un înlocuitor. „De vreme ce eu sînt locatarul, mie mi se cuvine din punct de vedere legal"... O altă serie de figuri fac să trăiască lumea odusă a celor care au apărat Petrogradul. Semidolul și împrejurarea țară împotriva gardiștilor albi, figurile celor care în fruntea poporului au sfărîmat ani de zile valurile succesive ale intervenției imperialiste. Sînt personajele care profigurează pe neuitații eroi pozitivi ai romanului sovietic. E Golosov, președintele comitetului executiv, călit de Revoluție, cu maturitatea și hotărîrea rapidă a conducătorului și, în același timp, cu prospețimea unui tînăr de 22 ani. Ori Pokisen, finlandezul, comisarul politic care nu va mai apuca să revadă malurile lui Hepo-Iarvi, pentru că și-a dat viața luptînd împotriva albilor. Cu aceeași pregnanță sînt create figurile oamenilor și atmosfera războiului în orășelele germane — unde se petrece acțiunea celor mai multe pagini. Atmosfera din Erlangen sau Bischoffsberg pare calmă, pașnică. Studenții beau bere, cîntă și cuceresc ușor grațiile cîte unei fete, cu aprobarea lui „Frau Mamma". Pe alei, „bürgerii" se plimbă gravi, respectînd cu strictețe tăbliile indicatoare: „Numai pentru bicicliști", „Numai pentru pietoni", „Cîinii trebuie neapărat ținuți de zgardă"... Dar acești „bürgeri" așezați sînt cei care aclamă războiul, ling entuziaști cizmele ofițerilor și junkerilor. „Socialistul" Hennig, care teoretizează grav ura împotriva altor națiuni și necesitatea victoriei germane, e înființat că regele Saxoniei i-a adresat cîteva cuvinte.

Miezul romanului cuprinde astfel o deosebit de actuală și corosivă demascare a militarismului german. Contribuie la ea toate paginile care povestesc războiul: cele în care doamnele războinice și filantroape vorbesc cu groază de una dintre ele, acuzată — pe nedrept — că ar fi împărțit cafea și prizonierilor ruși; ori paginile în care niște medici germani, precursori ai confraților de mai tîrziu din lagărele hitleriste, amputează experimental picioarele soldatului rus prizonier, Fedor Lependin; și mai ales paginile din care se desprinde portretul lui Mühlen Schönau.

Se pot găsi în istoria războiului civil destule modele pentru figura „markgrafului", în special în domeniul baron Ungern Steinberg, cel care plănuia să restaureze imperiul lui Ghinghis-Han și care a lăsat o dîră lată de sînge pe unde a trecut.

Orgoliul nemăsurat de feudal, egocentrismul total, cruzimea bestială sînt trăsăturile dominante ale lui Schönau. El nu iubește, nu poate iubi pe nimeni și nimic. Nici pe Marie n-o iubește, dar vede în ea pe cea care va reîmprospăta aneminatul sînge aristocratic al Mühlenilor. Nu iubește arta, dar încearcă, ținîndu-i într-un fel de iobăgie pe pictorul Wann, să-i fure o parte din celebritate. Singura pasiune de care e în stare, e ura, ura împotriva maselor, ura ce o poartă Revoluției. Dintre asemenea Schönau s-au recrutat în timpul Revoluției călăii intervenționiști, mai tîrziu comandanții monoclați ai Wermachtului, apoi comandanții lui Hitler, asasini a milioane de oameni. Astăzi ei sînt puși din nou înainte de imperialiștii americani, ca instrumente docile, gata la orice. Figura lui Mühlen Schönau este într-adevăr de o sinistră actualitate.

Dar realistul Fedin n-a văzut numai acest aspect al Germaniei. Cît de răspîndit, cît de adînc ar fi pătruns militarismul prusac, el n-a putut acoperi fața cealaltă, fața adevărată a poporului, cea exprimată în carte de spartakiști, de muncitorul Meyer—închis în fortăreață pentru că s-a ridicat împotriva războiului — de soldații revoltați. Vizitînd după război Republica Democrată Germană, Fedin a putut constata transformarea, și-a dat seama ca acest spirit, al dreptății, umanității, democrației, a învins acolo.

Cărțile care exprimă cu adevărat epoca pe care o evocă au cei mai mulți sorți de permanență artistică. „Orașe și ani", scrisă în clocotul războiului civil, este din toate punctele de vedere o carte a actualității. Romanul acesta, pe drept cuvînt considerat clasic în literatura sovietică, iradiază entuziasmul pentru oamenii Revoluției, ura pentru diferiții Schönau și încrederea în forțele care i-au înfrînt pe Schönau sub toate metamorfozele lor.

[1] Roman de K. Fedin, Ed. Cartea Rusă, 1955.

LA CE LUCREAZĂ HORVÁTH ISTVAN

Am avut prilejul să văd stadionul „23 August" din București în prima fază a construcției sale.

Pe șantierul plin de praf și zgomot, între prăpastiile excavațiilor, nu prea îți dădeai seama de rostul acestei munci. Dar pe un teren uriaș de la marginea șantierului zăreai din depărtare, întinsă ca o oglindă, pista regulată, cercul măreț al stadionului. Văzusem — iar muncitorii o aveau mereu în față — ținta sigură, minunată, falnică a muncii lor.

Această priveliște mi-a apărut în gînd, cînd mi s-a pus întrebarea, la ce lucrez și care-mi sînt planurile.

Pe scurt, pot să răspund că planul meu este să arăt perspectivele viitorului ce se clădește pe temelia prezentului, în așa fel ca liniile sale atrăgătoare, înălțătoare, să se reflecte limpede în activitatea clocotitoare ce se desfășoară în jurul nostru.

Sufletul omenesc n-a cunoscut transformări mai furtunoase, mai puternice și mai mărețe decît cele din zilele noastre, iar materia primă a scriitorului este acest suflet aflat în plină transformare. Această materie delicată și complicată este mai greu de modelat decît orice altă materie unealta cu care lucrează scriitorul fiind însuși sufletul său, aflat de asemenea în curs de transformare, acest suflet trebuie să fie aicătuit dintr-o materie din cele mai tari și mai curate. Construind, scriitorul trebuie să coboare la adîncimile cele mai mari și trebuie să se înalțe sus de tot, pentru a vedea construcția în ansamblul ei.

Iată unde am căutat să ajung eu în cursul ultimilor trei ani.

În momentul de față am cinci volume care așteaptă apariția lor la edituri. La Editura Tineretului, poeziile pentru copii intitulate „Habakuk" și o carte de povești. „Zölderdőfia" (Fiul codrului), iar la E.S.P.L.A., un mic roman, „Csali gróf" (Contele Minciună) și două volume de poezii, unul în limba română, altul în limba maghiară.

Intenția mea este ca, pe lîngă alte lucrări, să scriu continuarea romanului „Brazdă peste haturi". O datorez de mult cititorilor mei. Una din cauzele care m-au făcut să nu mă apuc încă de lucru, a fost că trebuia să-l scriu pe „Csali gróf". Dar cauza principală a fost alta...

Am văzut în realitate prăbușirea lui Serken Imre, oprirea din drum a lui Bényi Peti Zsiga, transformarea cumpătatului Fényes într-un om pripit, iute la fire, dezvoltarea minunată a modestului Ács Laji și a altora. Nu toți au făcut ceea ce aveam de gînd să-i pun să facă în romanul meu și n-am văzut și nu-mi sînt nici acum suficient de limpezi toate acele cauze și condiții sociale și particulare care au determinat dezvoltarea acestor oameni.

Cele mai clare îmi sînt figurile lui Bényi Peti Zsiga și a lui Fényes. Țăranul Bényi Peti Zsiga, mic producător de mărfuri, se sperie în fața perspectivelor producției socialiste și cu greu se poate hotărî să spargă cadrul vechi, care i-a devenit atît de familiar. Fostul argat Fényes, care în trecut n-avea nici un fel de perspectivă, acum, ca o pasăre scăpată din colivie, zboară ici-colo, amețit încă de atîta libertate.

Acești doi oameni, luați izolat, ar putea să dăuneze măreței noastre construcții, primul fiind prudent pînă la timiditate, iar al doilea temerar, lipsit de cumpătare. Dar ce forță puternică va putea emana din ei, dacă, în loc să stea unul împotriva celuilalt, se vor completa reciproc, și dacă forțele lor se vor alătura clasei muncitoare!

Ei n-au nici un interes să stea unul în fața celuilalt, totuși de cîte ori nu se întîmplă acest lucru! Dușmanul de clasă îi pîndește atent și, profitînd de slăbiciunea lor, îi ațîță mereu pe unul contra altuia.

De ce poate să facă acest lucru?

Îl poate face deoarece nici unul, nici altul nu întrezărește încă atît de clar minunata construcție a socialismului, cum, pe tabloul care se desfășura înaintea ochilor mei, se putea vedea pista regulată, cercul măreț al stadionului.

Planul meu, intenția mea, este să fac să se poată vedea cît mai limpede țința sigură, minunată, falnică a muncii noastre — socialismul.

István HORVÁTH

120 DE ANI DE LA ÎNTEMEIEREA „OBȘTESCULUI ORAȘ ALEXANDRIA"

Pecetea orașului Alexandria (1834)

S-au împlinit anul acesta 120 de ani de la înființarea orașului Alexandria, din regiunea București. Născut din frămîntările burgheziei în dezvoltare, el este rodul străduinței și luptei comune duse de meseriași, mici comercianți, boiernași și țărani clăcași, împotriva întunecatei exploatări feudale, care domina încă în Țara Românească în prima jumătate a sec. al XIX-lea.

Condițiile economice create burgheziei în urma tratatelor de la Kuciuk Kainargi și Adrianopole au făcut ca la începutul veacului trecut aceasta să se dezvolte cu pași destul de repezi.

În războiul ruso-turc din 1806-1812, orașul Sistov avusese mult de suferit: cea mai mare parte a locuitorilor lui trec Dunărea și se stabilesc în Țara Românească, pe la Zimnicea, Giurgiu etc. O parte din populația orașului întemeiază tîrgușorul Mavrodin, așezat pe proprietatea boierului Cristofi Sachelarie, căruia tîrgoveții Mavrodinului îi plăteau unele dări în bani, precum și în natură.

După introducerea Regulamentului Organic și conform lui, proprietarul nu se mai mulțumește cu cele ce primea pînă acum, ci cere și mavrodinenilor legiuitele zile de clacă pe an. Aceștia însă, invocînd contractul și faptul că ei nu sînt clăcași, refuză să le presteze. Locuitorilor stabiliți la Zimnicea li se întîmplau cam aceleași lucruri. Colindînd pe la autorități, tîrgoveții își caută dreptatea, dar toată străduința lor este zadarnică. „Legea" era făcută de marii boieri și, oricum ar fi întors-o, tot în favoarea acestora cădea.

În frămîntările lor, mavrodinenii ajung și la guvernatorul general al Principatelor, generalul Pavel Kisseleff; acesta îi cunoștea, căci, în timpul unui viscol neobișnuit din iarna anului 1828, se adăpostise la ei mai bine de o săptămînă. Delegației venită cu jalbă pentru a i se face dreptate, Kisseleff îi dă sfatul ca toți locuitorii împreună, alcătuind o obște, să cumpere o moșie pe care să se stabilească și să-și întemeieze un oraș nou al lor, liber de orice obligații față de vreun proprietar. Sugestia aceasta, pe care tîrgoveții și-au însușit-o, stă la temelia orașului Alexandria de astăzi.

Prin sumele strînse de la părtași, obștea nou constituită a cumpărat moșia Brezoaia, din jud. Dîmbovița. Cum însă nu voiau să se depărteze prea tare de regiunile unde se stabiliseră de mai bine de 20 de ani, ei schimbă această moșie cu moșia Băcăianca, din apropierea Mavrodinului, care aparținea Mitropoliei. Actul de schimb se încheie la 12 mai 1834.

Un inginer adus din București face apoi planul noului oraș și obștea trece de îndată la împărțirea pămîntului. Chiar în vara lui 1834 se împarte peste 700 de loturi în vatra viitorului oraș.

Pentru a găsi sprijin din partea domnitorului și a contracara cu ajutorul acestuia loviturile pe care încercau să i le dea foștii proprietari ai moșiei, boierii Sachelarie și Ipsilanti, obștea dă noului oraș numele de Alexandria, după cel al domnului țării de curînd instalat, Alexandru Dimitrie Ghica.

Tot în 1834, o comisie redactează statutul de organizare al noului oraș, intitulat: „Extrucția condițiilor de hălăduire celor ce vor primi a se așeza cu ședere în noua adunare de oraș, pe moșia Băcăianca, jud. Teleorman". El cuprinde condițiile de stabilire în Alexandria, prețul pămîntului, norme privitoare la administrația orașului, la negoț etc.

În Alexandria se stabilesc în primul rînd obștenii care contribuiseră la cumpărarea moșiei. Dar, pe lîngă ei, mai vin și alții: meseriași, negustori, boiernași, și mai ales țărani clăcași, pentru care noul oraș constituia un loc de refugiu. Ca să scape de exploatarea cruntă moșierească, ei fug în Alexandria, unde, pentru a-și pierde urma, sînt trecuți în catagrafia orașului drept „meșteșugari".

Dar întemeierea orașului nu s-a făcut însă chiar așa, în liniște, cum povestim noi. Prin diverse intrigi, invocînd chiar unele articole inexistente în Regulamentul Organic, boierii, cu sprijinul administrației, reușesc să oprească lucrările de construcții începute și să închidă, ilegal, prăvăliile tîrgoveților.

O delegație a orășenilor obține de la domnie anularea dispozițiilor luate de cîrmuirea județului Teleorman, la sugestia boierilor. Lucrările de construcții se continuă. Iar în 1837, în oraș ajung să fie stabilite peste 1000 de familii.

Dar marii boieri țes necontenit noi urzeli împotriva tîrgoveților. Astfel, în aprilie 1839, mai mulți clăcași din Șovărăști, stabiliți în Alexandria, se plîng la domnie de cele ce au pătimit din partea autorităților și boierilor: „Mari și înfricoșate supărări am răbdat de către dorobanți, umblînd să ne înapoiască"... „În groază silnicie ne-au luat și ne-au dus la Șovărăști cu dorobanții și cu străsnicie"... „numai dumnezeu știe amărăciunile și oftările noastre". Ei își încheie jalba cu rugămintea: „Nu ne lăsa în ghearele robiei, prea înălțate Doamne..."

În cele din urmă, cu învoirea domnului, clăcașii se pot întoarce la noile lor locuințe din Alexandria.

În lupta aceasta dintre feudalism și burghezie, aceasta din urmă învinge. Dîrzenia cu care au luptat meseriașii, negustorii și țăranii din Alexandria împotriva privilegiilor feudale ale boierimii sînt caracteristice acestei vremi de început a ascensiunii burgheziei din țara noastră.

La 4 septembrie 1840, orașul Alexandria primește un hrisov din partea domniei, prin care i se recunoaște oficial existența de „oraș obștesc" cu administrație autonomă, aleasă din sînul locuitorilor săi. Cele 42 de puncte ale hrisovului reproduc în mare parte statutele orașului.

Dar în anul 1864 după un sfert de veac de la întărirea domnească a acestor privilegii, legea comunală trece orașul sub administrația de stat, desființînd epitropia și caracterul de relativă autonomie. Epitropii orașului protestează cu vehemență și numai cu ajutorul forței armate puterea este preluată din mîinile lor și predată unui primar și consiliu comunal. Treptat se mută în oraș toți moșierii din împrejurimi, care-și împart conducerea cu burghezia înstărită în cadrul hidosului regim burghezo-moșieresc. Orașul își pierde caracteristicile feudale și se transformă într-un oraș obișnuit, pur capitalist. Așezat fiind într-o bogată regiune cerealieră, ajunge în scurt timp cel mai important oraș din fostul județ Teleorman și unul dintre cele mai însemnate centre economice din acea vreme în Țara Românească.

N. ADĂNILOAIE și M. DAMASCHIN
cercetători științifici la Institutul de Istorie al Academiei R.P.R.

Ultima filă a hrisovului domnesc prin care se recunoaște oficial calitatea de „oraș obștesc" a orașului Alexandria (1840).

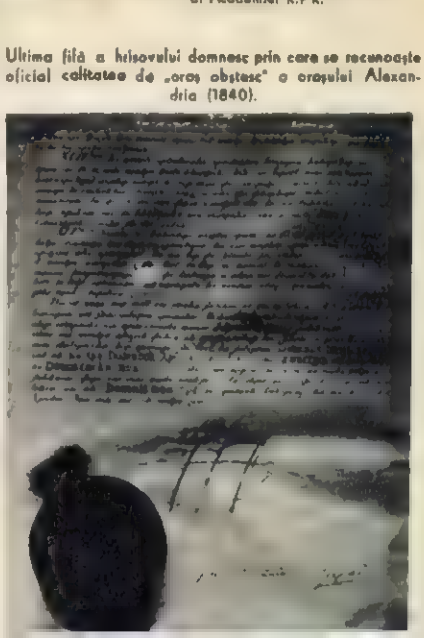

ÎNTR-UN AUTOBUS

de Constanța COPORAN

Ilustrație de D. NEGREA

De cîte ori trec cu trenul prin gara acestui oraș din Regiunea Autonomă, îmi amintesc de întîmplarea pe care am trăit-o într-însul acum un an, într-o dimineață de toamnă cînd copacii nu-și scuturaseră încă frunzele.

Ploua mărunt și acoperișurile înalte de țiglă ale clădirilor aveau o strălucire moicomă, asemenea unor safire sau rubine înfășurate într-un văl subțire și fumuriu. De-a lungul străzii largi și drepte, în răsunetul bătăilor ceasurilor străvechi, magazinele cu firme scrise deopotrivă în romînește și ungurește își ridicau obloanele unul cîte unul. Pe stradă, oamenii forfoteau care încotro...

Eram în stația unui autobus din apropierea sfatului popular. În juru-mi era destulă lume. Chiar mulți oameni. Nu cunoșteam pe nici unul, nici măcar din vedere. Și neavînd ce face în așteptarea mașinii, am prins să-mi închipui meseria fiecăruia, locul unde se duce cu autobusul...

Despre cei doi tineri care se hîrjoneau pentru fotografia lui „Klari C'zabo" — după cum spuneau ei — mi-am zis că-s doi proaspeți strungari, îndrăgostiți de aceeași fată. Am hotărît că ea trebuie să lucreze în aceeași secție cu ei, că e neapărat blondă și că-l place mai mult pe Lungu decît pe Petérfi, — așa se numeau între ei — de vreme ce lui Lungu îi dăduse fotografia. Pe femeia micuță, cu păr cărunt și cu surîs de copil, mi-am închipuit-o educatoare la căminul unei fabrici. Parcă o și auzeam cîntînd alături de micuții cu șorțulețe albe... Despre bărbatul cu trăsături energice și servietă subsuoară, care citea preocupat o scrisoare dintr-un plic oficial, mi-am zis hotărît că e inginer. Mi se părea că fulguirea de zîmbet, ce-i lumina fața, pornea anume de la știrea pe care o citise în scrisoare, că piesele cerute pentru fabrică urmau să vină curînd.

Așa i-am luat pe rînd... Numai pe unul n-am știut să-l tălmăcesc. Înfățișarea îi era obișnuită, și totuși... Sub cozorocul șepcii în carouri, ochii lui aveau expresia aceea tristă pe care o are, într-o fotografie veche, privirea unui om ce s-a despărțit cu greu de viață atunci cînd a murit.

Nu l-am pus pe seamă nimic. Poate că pînă la urmă aș fi făcut-o, dacă n-ar fi venit autobusul. Întîi s-a suit „educatoarea", sprintenă ca o vrabie. Pe urmă un țăran ungur cu nevasta, „strungarii", încă vreo trei persoane, eu, „inginerul" și omul cu ochi triști. Am scos cu toții bilete și, găsindu-ne cîte un locșor, ne-am continuat preocupările din stație. Lungu îi povestea în ungurește lui Petérfi, ceva despre Klari. Țăranul își certa nevasta că a cheltuit prea mulți bani pentru găteala fetelor, iar „inginerul", scoțînd din nou scrisoarea din plic, a început s-o recitească. M-am apropiat de el și mi-am aruncat ochii pe foaia de hîrtie. Era într-adevăr o adresă oficială, dar cuprinsul ei era cu totul altul decît cel pe care mi-l închipuisem. Cititorului i se făcea cunoscut de către direcția unui liceu din oraș, că i se aprobase să urmeze cursurile serale, iar cel care citea scrisoarea — am văzut bine adresa — era un sudor, Aureliu Someșan.

Mă înșelasem, deci. „Inginerul" meu era un simplu muncitor care, poate chiar din seara acelei zile, devenea elev al unui liceu. Îl priveam cu cîtă lăcomie citește de atîtea ori rîndurile acelea și mă gîndeam cît de departe de realitate fusesem cu presupunerile mele, cînd deodată, am auzit de-alături, în ungurește, vocea înțepată a taxatoarei:

— Alo, crezi că ești la club, să stai să citești și să-mi stînjenești mie circulația?

Se adresa, bineînțeles, vecinului meu. Dar el n-o auzea. Era în altă lume. Se gîndea poate că e la liceu, în clasă, în bancă... El în bancă...

— Alo! — a strigat iar taxatoarea.

M-am gîndit să-i atrag atenția, dar chiar în acea clipă, omul cu ochi triști, de alături, îl bătu pe umăr și-i șopti într-un fel complice:

— Dînsa, taxatoarea, v-a spus ceva...

Sudorul se trezi buimac din visare:

— Mie? Mi-a spus mie?... Scuzați... n-am auzit... Ce mi-a spus?

Mi s-a părut atunci că ochii triști ai omului cu șapcă în carouri au sclipit ciudat, ca un jar dezvelit dintr-o cenușă deasă. A ridicat ușor din umeri și-a răspuns tărăgănat:

— Regret, nu cunosc limba maghiară... În orice caz, nu cred să vă fi spus ceva de bine...

— Da... — bîigui încă nedumerit sudorul. — Da...

Se gîndi o clipă, așa cum se gîndește orice om în pragul unei certi, la ce anume să spună mai întîi. Apoi, privind la taxatoare, o întrebă calm:

— Ce mi-ai spus, tovarășă?

De-alături, bătrînul țăran traduse întrebarea în ungurește.

Fata — o cîrnă prea zeloasă — îl privi pe sudor ca prin sită, pocni copilărește a pagubă din buze și-i răspunse mofluz tot în ungurește:

— Ce-am zis? Mai ai curajul să faci și pe nevinovatul, dumneata, dumneata care-mi încurci treaba...

Țăranul tălmăci la iuțeală cuvintele fetei și Someșan roși pînă în vîrful urechilor. Acum se vedea limpede că nu-l mai interesa atît motivul pentru care taxatoarea îl luase la rost, ci faptul în sine că se purta astfel cu dînsul, că îi vorbea astfel. O privi lung, în tăcere, apoi, cu o voce ca-e-i întărea și mai mult autoritatea figurii, spuse rar și apăsat:

— Te sfătuiesc să te porți civilizat cu călătorii. Sînt muncitor ca și dumneata. N-are rost să vorbești urît. Cred că înțelegi... — și adresîndu-se țăranului îi rugă să traducă.

Nu știu ce-a mai răspuns taxatoarea. Știu numai că atunci, omul cu ochi ciudați s-a apropiat de Someșan și, bătîndu-l ușor pe umăr, i-a șoptit clătinînd capul:

— Ce să înțeleagă, dragul meu?...

— Să înțeleagă ce i-am spus! De ce să vorbească așa urît cu mine, cu dumneata, cu altul ca noi!...

Omul cu ochi ciudați rîse scurt, dezvelindu-și dinții galbeni:

— Da, ai dreptate, dar e inutil... E unguroaică, dragul meu...

Sudorul rămase cu privirea nemișcată pe fereastră. Așa cum stătea, strîngîndu-și concentrat ochii și căutînd să pătrundă adevăratul înțeles al cuvintelor omului, părea că încearcă să-și dea seama dacă picăturile de ploaie sînt albe sau negre...

— Și ce dacă? — se hotărî într-un tîrziu — Ce-are a face? Nouăzeci la sută din taxatoarele autobuselor orașului sînt unguroaice și se poartă frumos cu călătorii...

Prin ochii ciudați se zvîrcoli o undă de vicleșie:

— Nu, dragul meu... Nu în sensul ăsta... unguroaică în sensul că... azi...

Sudorul închise o clipă ochii, de parcă l-ar fi orbit ceva, apoi îi deschise brusc. În privirea lui albastră sclipea acum o luminiță ciudată. Se întoarse încet, greoi, spre cel care-i vorbise și-i șopti aproape sugrumat:

— Da... așa e... Azi...

Ochii vecinului nu mai aveau acum nici o umbră de tristețe. Erau numai vicleni și răi ca de lup:

— Azi, dragul meu, nu te mai poți atinge de nici un ungur... Azi e... „egalitate"!

Am văzut atunci un lucru care m-a uimit. Figura energică, dar prietenoasă a strungarului s-a schimbat în răstimp de cîteva clipe în așa fel de parcă nu mai era a lui. Energia pe care o iradia se prefăcuse în forță, iar prietenia ei, în vio'ență. Am simțit că-și stăpînește brațele, pumnii, corpul greu și i-am auzit deodată vocea, tunînd în întreaga mașină:

— Ticălosule! Nu-ți convine egalitatea ungurilor?... Tînjești după „vremea dinainte?... Bagi zîzanii, banditule!...

Dușmanul pălise. Ochii lui nu mai aveau acum tristețea aceea fără margini, ci teama fiarei încolțite, fără putință de scăpare. Își bălăbănea mîinile, îngăima ceva neînțeles, cerea ajutor... Și-atunci s-a stîrnit ca un potop în întreaga mașină. Întîi a vorbit un bătrînel din fund:

— Dă-te puțin la o parte, tinere, să-l văd și eu pe „domnul". — Vorbea greoi romînește, se vedea că e ungur. — Aha... dar ăsta este Tomșan, cel care a avut fabrică de mobile, împreună cu Imre György... Ce întîmplare... Am lucrat și eu o lună la el și m-a dat afară... Se scălda în bani... Acum poartă șapcă, vrea să pară d-ai noștri și strecoară vorbe...

Apoi au pornit cu toții să vorbească. Și Lungu, și Petérfi, și țăranul, și educatoarea... Ca lovit cu pietre, dușmanul se lipise de ușă și privea îngrozit în jur.

La prima stație s-a întors iute, s-a strecurat afară și a pornit-o grăbit prin ploaie, ca un șobolan descoperit în vizuină. Din urmă l-au petrecut huiduielile lui Petérfi și Lungu. Apoi autobusul a pornit...

Iată pentru ce, de cîte ori trec prin gara orașului acesta, îmi amintesc întîmplarea pe care am trăit-o în el. Și parcă îi văd acvea, umăr la umăr, pe strungarul Someșan, pe bătrînul țăran, pe Lungu și Petérfi, pe educatoarea cu păr cărunt și surîs de copil

CARICATURI

ÎN EXPOZIȚIA ANUALĂ DE STAT A ARTELOR PLASTICE

Cik DAMADIAN, laureat al Premiului de Stat

În paradisul „atlantic"
Adenauer: Tată, Mariana nu vrea să mănînce mărul.

Romeo VOINESCU: **Pe bulevard**
— Cam greu de trecut pe aici, pînă nu dispar astfel de indivizi!...

Rik AUERBACH **Impăunatul**

Eugen TARU, laureat al Premiului de Stat

...de un fir de păr!

Vai MUNTEANU: **Metodă de inspirație.**
— Dacă nu curge... pică!

N. JURĂSCU: **Preferatul**

Adrian LUCACI: **Aceeaşi Marie, cu altă pălărie...**

Ion DORU, laureat al Premiului de Stat: **Ingîmfare**

A. POCH: **Grijuliei**

— Hei păcătoşilor, puneţi morcovul la loc că se strică. Vă bateţi joc de banul poporului?

Gion D. MIHAIL: **Poziţie de forţă**

Cu cîteva luni în urmă la acest loc se întindea o mlaștină cu stufăriș. S-a lucrat mai mult cu mașinile. Draglinele au excavat peste 1600 metri cubi de pămînt. Aici se va ridica stăvilarul care va dirija debitul apei.

9.240.000 KG. GRÎU

Canalul va avea o albie dreaptă, fără ocoluri. Puternicele mașini ajută muncitorilor la săparea ei. Draglina mușcă la fiecare mișcare aproape un metru cub de pămînt.

Comunistul Petre Foale, șeful echipei de mecanici a șantierului.

Brusc, trenul se oprl, parcă ar fi vrut într-adins să trezească din somn călătorii. În vagon începu forfota. Bagaje, paltoane, pălării fură luate în grabă și posesorii lor se îndreptară spre ieșire.

De undeva de aproape se aude un zgomot difuz de motoare. Mai încolo de calea ferată se înșiruiesc barăci albe, de-a lungul cărora sînt clădite stive de scîndură, legături de fier pentru beton, roabe și, în sfîrșit, o draglină. Este punctul de lucru al șantierului canalului Aranca.

Canalul are o istoria interesantă. În secolul trecut, apa Mureșului izbucnea an de an peste albie, inundînd zeci de hectare. Prin 1882 se formă o societate, pe nume „Aranca", care începu canalizarea apei revărsate. Canalul se făcu. Neîngrijit, lăsat pradă ploilor, apele au spălat în fiecare an pămîntul și o dată cu scurgerea lor s-au depozitat în albia canalului aluviuni. Apoi a crescut stufăriș, rogoz, papură. S-au născut pe albia vechiului canal bălți cu miasme grele, cu țînțari și muște, care în timpul căldurilor înăbușitoare se ridicau ca norii. Și astfel canalul fu înghițit de paragină...

Conform proiectului de Directive ale Partidului cu privire la dezvoltarea agriculturii au început acum lucrările de despotmolire și reamenajare a vechiului canal.

Nu departe de apa tulbure a Mureșului, din care își trage vitalitatea, se construiește o clădire de înălțimea unei case cu patru etaje. Aici va fi stația de pompare, care va împinge șuvoaiele de apă în Mureș, sau în epoci de secetă va alimenta canalul cu apă din rîu. Cînd toate lucrările vor fi terminate, suprafața arabilă a raionului Sînicolaul-Mare va fi ferită de inundații frecvente, pe o întindere de aproape 6.600 ha.

Socotind că fiecare hectar, din această suprafață, semănat cu grîu, poate să dea 1400 kg. recoltă medie prevăzută în Directive, se vor obține de pe această mare întindere 9.240.000 kg grîu.

Sute de oameni lucrează de-a lungul canalului. Dispare stufărișul, rogozul și papura. Cupele draglinelor și excavatoarelor scot din albia Arancăi pămîntul vîscos. Prin mîlul de guri, bălțile pestilențiale își varsă apa în canal. Pămîntul înecat de atîția ani prinde viață.

Echipa de dulgheri a lui Cornel Follman a început montarea cofrajelor pentru turnarea piloților la stațiunea de pompare. Munca aici e grea: se cere pricepere și curaj. Uneori, din pereți țîșnesc vine puternice de apă, care inundă locul de muncă. Trebuie luate toate măsurile de precauție pentru buna mers al muncii. De aceea au sosit ingineriț și se sfătuiesc cu pricepuții dulgheri...

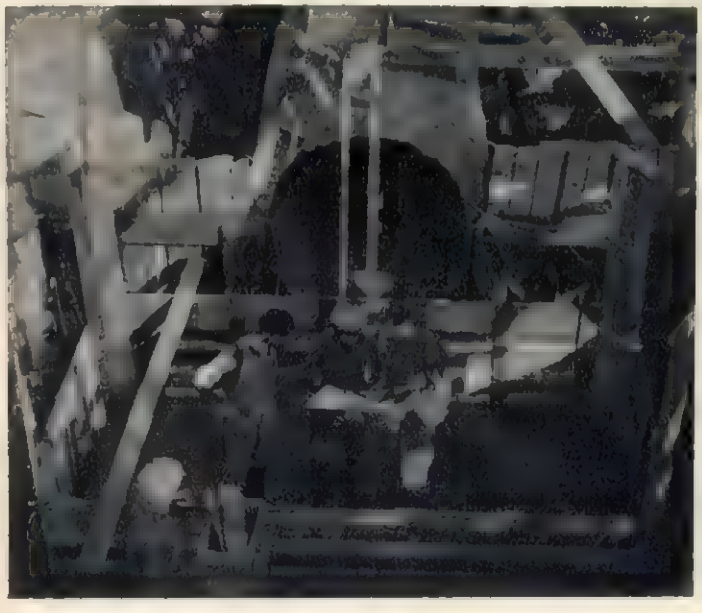

Cel mai destoinic betonist al șantierului: Gheorghe Foica.

Inginerul Ulise Berare, șeful șantierului.

Guvernul sovietic l-a numit pe academicianul D. V. Skobelțin (în fotografie), ca reprezentant al U.R.S.S. în Comitetul consultativ al O.N.U. pentru pregătirea conferinței internaționale în vederea folosirii pașnice a energiei atomice. În legătură cu aceasta, agenția TASS a fost împuternicită să anunțe că guvernul sovietic, căutînd să contribuie la dezvoltarea colaborării internaționale în domeniul folosirii energiei atomice în scopuri pașnice, este gata să transmită experiența științifică și tehnică corespunzătoare, acumulată în Uniunea Sovietică.

În marea bătălie a popoarelor pentru o pace trainică și colaborare internațională, Uniunea Sovietică se află pe prima linie. Zilnic sosesc din toate colțurile Țării Sovietelor noi vești despre succesele repurtate de constructorii comunismului în construcția de pace și despre năzuința fierbinte a omului sovietic de a face totul pentru zădărnicirea planurilor imperialiste de incendiere a lumii. În fotografie: Prezidiul unuia dintre miile de mitinguri pentru pace, care au loc în U.R.S.S. Vorbește scriitorul A. Safronov, membru în Comitetul Sovietic pentru apărarea Păcii.

fotocronica FLACĂRII

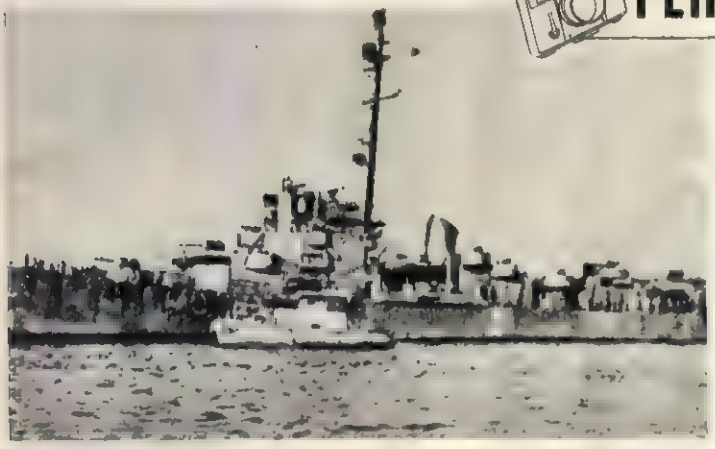

ACEST DISTRUGĂTOR ȘI-A ÎNCHEIAT CARIERA!

Pe cît de frecvente sînt în ultima vreme provocările agresive ale clicii dolarizate gomindaniste împotriva R. P. Chineze, pe atît de zdrobitoare este riposta dată agresorilor de forțele armate ale poporului chinez. Cu tot ajutorul militar primit din partea patronilor săi americani, faliții Cian-Kai-și nu pot evita eșecurile militare.

Aceste două fotografii redau doar una dintre răsunătoarele înfrîngeri gomindaniste. Sus: distrugătorul ciankaișist „Taiping", înainte de încercarea sa de a bombarda un convoi de vase ale R. P. Chineze. Jos: epava aceluiași distrugător, scufundat de proiectilele tunurilor care străjuiesc frontierele maritime ale Republicii Populare Chineze.

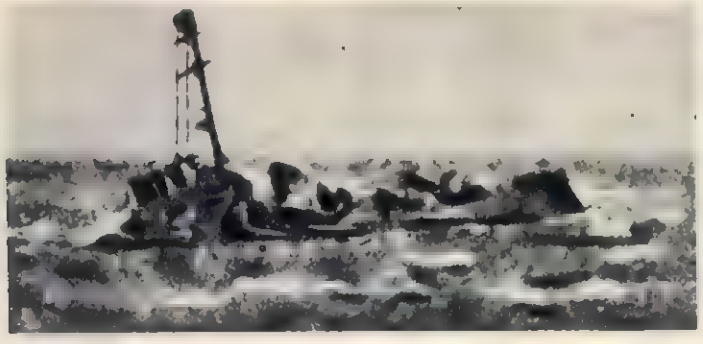

↑ COLABORARE FRĂȚEASCĂ

Legăturile frățești dintre țările de democrație populară reprezintă o chezășie de seamă a tăriei taberei lagăr al păcii și socialismului, ce are în frunte pe Uniunea Sovietică. În fotografie: la combinatul „Klement Gottwald" din R. Cehoslovacă se fac pregătirile pentru trimiterea în R. P. Română a unei uriașe turbine construită pentru o centrală hidroelectrică din țara noastră.

TEROAREA COLONIALISTĂ ← DIN KENIA

Negrii patrioți din Kenia plătesc cu viața năzuința lor după o viață liberă. Căzut în mîinile colonialiștilor englezi, luptătorul pentru libertate Kaleba a fost „judecat" și condamnat la moarte. Cu cătușe la mîini și la picioare, el este dus acum în fața judecătorilor albi, pentru a i se comunica sentința lor mîrșavă.

O mostră a „democrației americane" importată și în Chili. Pentru că muncitorii din transporturi s-au încumetat să organizeze o demonstrație publică spre a-și cere drepturile legitime, poliția chiliană, sprijinită de unități militare înarmate, a recurs la o nouă represiune sângeroasă. În fotografie: un grup de muncitori încercuiți sînt siliți, sub amenințarea armelor, să se îndrepte spre dubele poliției.

1.000.000 DE GREVIȘTI

1.000.000 de muncitori din marile regiuni industriale din Germania occidentală au declarat zilele trecute o grevă de 24 ore în semn de protest împotriva politicii de înfometare a poporului și de remilitarizare a țării. Aceasta a fost cea mai mare grevă care a avut loc în Germania de la 1933 încoace. În fotografie: grevă la uzinele de motoare din Bavaria.

30.000 de învățători și profesori japonezi s-au întrunit într-un mare miting la Tokio, pentru a protesta împotriva gîtuirii drepturilor și libertăților lor de către guvernanții reacționari ai Japoniei. La microfon vorbește Hiragaki, secretarul general al Federației învățătorilor și profesorilor japonezi.

În orașul Grosgerrau din Germania occidentală urma să conferențieze fostul general hitlerist Manteuffel, azi deputat în parlamentul lui Adenauer. Dar Manteuffel nu numai că nu a putut lua cuvîntul, ci abia a reușit să scape de furia mulțimii, adunată în sală cu mult înainte de apariția criminalului de război, pentru a-i aplica lecția cuvenită. În fotografie: poliția vest-germană încercînd zadarnic să împiedice acțiunea curajoasă a locuitorilor din Grosgerrau.

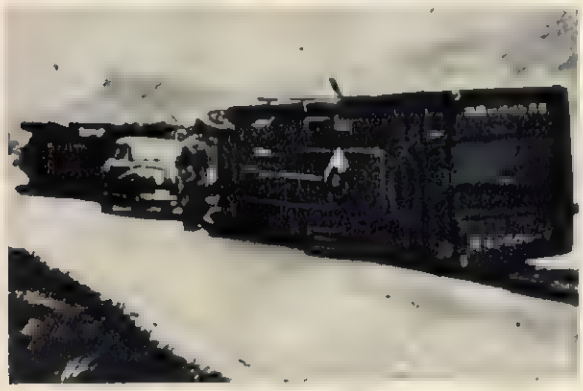

Și în iarna aceasta țările din Europa occidentală au fost bîntuite de catastrofele furtuni, care au făcut numeroase victime în rîndurile populației, paralizînd totodată pentru zile în șir circulația pe străzi și șosele. În fotografia de sus, una din isprăvile furtunii în Scoția: două mari autocamioane răsturnate pe o șosea acoperită de polei. Jos: o avalanșă de zăpadă s-a năpustit asupra satului de munte Les Planches din cantonul elvețian Wallis.

fotocronica FLACĂRII

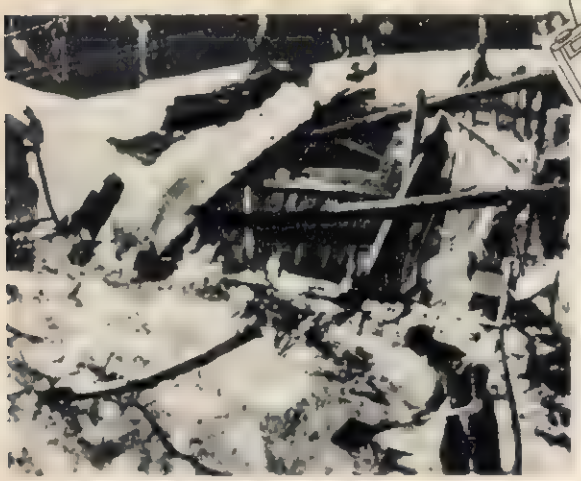

PENTRU ALIPIREA CIPRULUI LA GRECIA

Lupta pentru scoaterea insulei Cipru de sub dominația colonială engleză capătă amploare tot mai mare. În fotografie: o demonstrație de stradă a studenților din Atena care cer plecarea englezilor din Cipru și retrocedarea acestui teritoriu Greciei.

Răspundem cititorilor

CUM SÎNT ÎNGRIJITE PLANTELE TROPICALE

Plante tropicale în una din serele Grădinii Botanice din Cluj

Răspundem tovarăşului Dan Corcovanu, muncitor la fabrica de mezeluri „Viforul" din Bucureşti, care se interesează cum anume sînt îngrijite în timpul iernii plantele din grădina Botanică din Cluj.

Intră-ne în grădina Botanică din Cluj. Cît cuprinzi cu ochii, vezi numai stratul proaspăt de nea. Deasupra zăpezii au rămas, triste, pîlculeţe care indicau numele şi locul plantelor aflate aci în anotimpurile călduroase... În schimb, plantele nu sînt de loc triste: sub protecţia serelor, ele îşi trăiesc mai departe viaţa iar munca pentru îngrijirea lor este dusă cu şi mai multă asiduitate ca astă-vară.

După ce serele, locuinţa de iarnă a plantelor, au fost curăţate şi puse la punct, prima grijă a grădinarilor a fost să adăpostească în ele palmierii (curmalii, nuca de cocos), bananierii, plantele suculente (aliorul-columnar, arborele de slănină, fantasticele cactee, uriaşele liliacee) şi plantele mediteraneе (dafinii, roditele, măslinii, leandrii, eucaliptii, scorţişorul). Această operaţie le-a luat astă-toamnă o lună de zile. În acelaşi timp, arborii şi arbuştii exotici mai puţin sensibili au fost legaţi şi înfăşuraţi cu paie, după cum plantele alpine şi de apă au fost acoperite cu un strat de frunze, iar trandafirii — acoperiţi la rădăcină cu pămînt.

Cît priveşte întreţinerea în timpul iernii a plantelor din sere, şi în special a celor ecvatoriale şi ruhecvatoriale (vanilia, piperul, trestia de zahăr, arborele de cafea, sensitiva, papirusul, arborii de cauciuc), ea cere o grijă şi o pricepere deosebită. Pe lîngă căldură şi umiditate, ele mai au nevoie de multă lumină: dat fiind că în acest sezon zilele devin din ce în ce mai scurte, iar zăpada care se cerne, acoperind serele, le ia aproape şi ultima rază de lumină, plantele îşi reduc asimilaţia şi sînt ameninţate cu moartea prin cloroză. Pentru a preveni acest neajuns, acoperişurile serelor sînt mereu dezăpezite şi, în cazuri excepţionale, plantelor li se dă chiar lumină artificială. Pe lîngă aceasta, în timpul iernii plantele sînt ameninţate de paraziţi vegetali şi animali, fapt care constituie o grijă în plus pentru horticultori. Aceştia însă îşi înţeleg bine sarcinile, îşi cunosc temeinic meseria şi lucrează cu rîvnă. Este vorba doar de o bogăţie de preţ a poporului nostru: valoarea plantelor care sînt adăpostite în serele acestei mari grădini botanice este socotită a fi aproximativ de 400 milioane lei. Pe lîngă aceasta, pentru cei aproape 500 de studenţi în ştiinţele naturale care îşi desfăşoară zilnic lucrările practice aici, ele reprezintă o mare valoare ca material didactic, iar pentru mii de oameni ai muncii care vizitează Grădina Botanică, reprezintă un bogat material instructiv.

PROSPECŢII GEOLOGICE

Pentru a răspunde tov. Tudor Crocnan, strungar la uzinele „Klement Gottwald" din Bucureşti, la întrebarea: „Cum se face o prospecţiune geologică?" — ne-am adresat tov. geolog Coriolan Stoica de la Comitetul geologic de pe lîngă Consiliul de Miniştri, care ne-a dat răspunsul următor:

Prospecţiunea este prima fază din cercetarea geologică a unei regiuni. Ea se face cu scopul de a se determina şi preciza structurile geologice posibil petrolifere sau gazeifere, precum şi prezenţa eventuală a unor zăcăminte de minereuri sau roce utile. În această fază, predomină activitatea ştiinţifică a geologului, de cercetare, documentare şi interpretare a diferitelor aspecte ale solului şi subsolului.

Prospecţiunea unei regiuni pentru găsirea zăcămintelor de substanţe utile se face prin studii geologice de suprafaţă, studii geofizice şi geochimice. Primele dintre acestea sînt cele mai importante. Ele se bazează pe observarea directă a aspectului subsolului, pe studiul ivirilor de roce şi minereuri şi a raporturilor or reciproce.

În regiunile deluroase şi muntoase, aceste cercetări se fac în primul rînd prin observaţii directe în deschiderile naturale. În regiunile unde lipsesc însă aceste deschideri, rocele subsolului fiind acoperite de aluviuni, terase, grohotişuri sau chiar numai de sol şi vegetaţie — nepuţindu-se face observaţii la suprafaţa terenului, se execută lucrări auxiliare: se sapă şanţuri, puţuri sau galerii, foraje de mînă sau sondeuze de prospecţiune.

Oricare ar fi însă procedeul întrebuinţat, prospecţiunea geologică a unei regiuni trebuie să facă un inventar complet al tuturor substanţelor minerale utile ce se întîlnesc în acea regiune, arătînd situaţia lor geologică. Ea trebuie să cuprindă toate informaţiile posibile privitoare la orice substanţe minerale care se exploatează, explorează sau se cunosc în regiunea respectivă şi, chiar cînd se prospectează special — spre exemplu pentru petrol — să trebuie să înregistreze şi zăcămintele altor minerale sau roce utile ce au fost găsite. Căci numai astfel, pe baza relaţiilor reciproce dintre diferitele elemente, se poate privi just ştiinţific realitatea şi se pot face deducţii folositoare în vederea valorificării.

Datele obţinute asupra punctelor observate pe teren sînt trecute pe harta geologică, realizîndu-se prin aceasta o inventariere cartografică a datelor geologice şi economice, pe baza cărora se fac apoi toate interpretările şi programările de lucrări în vederea întocmirii proiectului de explorare şi exploatare.

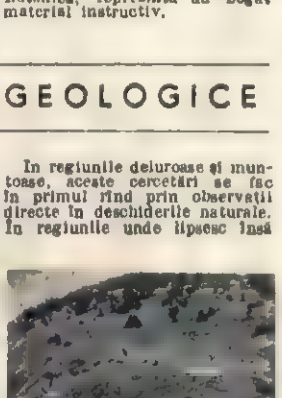

Se face o prospectare cu aparate geofizice. Echipa de geologi e îndeaproape ajutată de ţărani muncitori din satul respectiv.

BALERINA SANDA ORLEANU-JAR

Tovarăşele Valeria Stănescu şi Felicia Ştefănescu, elevе la Şcoala de Artă Populară din Ploeşti, şi-au exprimat dorinţa de a cunoaşte cîte ceva din drumul parcurs de balerinii noştri de frunte. Satisfacem această cerere publicînd articolul de mai jos care relatează unele aspecte semnificative din viaţa şi activitatea balerinei Sanda Orleanu-Jar.

Mulţi dintre cititorii rîndurilor de faţă au avut desigur prilejul să o vadă pe scenă pe Sanda Orleanu-Jar, una din balerinele de frunte ale ţării noastre. Aceşti cititori vor înţelege lesne că redarea în cuvinte a măiestriei ei coregrafice este o problemă grea, dacă nu chiar imposibilă. Sînt lucruri care se pot transmite numai direct de la artist la spectator şi pe care tălmaciul în cuvinte a imaginei n-ar face decît să o simplifice, oricît de bogată i-ar fi imaginaţia.

Putem însă face cunoştinţă cu viaţa talentatei artiste, cu drumul parcurs spre dezvoltarea şi împlinirea talentului ei, cu năzuinţele ei... Iată-le, deci, în cîteva cuvinte.

Primul pas pe drumul artei, artista l-a făcut la o vîrstă fragedă. O anumită sensibilitate pentru muzică, încercările stîngace de a reda în mişcări de dans ceea ce simţea ascultînd muzica, prevesteau prezenţa talentului la copila care nu împlinise nici şapte ani. La vîrsta aceea, cînd copiii abia desluşesc tainele alfabetului, micuţa Sanda a început să înveţe dansul la şcoala de coregrafie...

Drumul pe care talentul ei i l-a destinat în viaţă este plin de frumuseţe şi poezie dar în acelaşi timp este un drum de urcă pieptiş şi cere eforturi mari. Dar micuţa Sanda se îndrăgostise de noua ei ocupaţie. Peste un an a dansat prima dată solo pe scenă. Învăţase dansul pe ponturi. Amintirile se desprind, una cîte una, din ceaţa anilor. Iat-o dansînd în „Greierele şi furnica", în „Valsul florilor"... Era serbarea unui sfîrşit de an... Sala aplauda îndelung... Alte imagini se succed. Ucenicia făcută cu maestrul Romanovski, apoi clipele de bucurie prilejuite de primirea invitaţiei de a dansa la Operă...

În anii care au urmat, balerina a avut multe de învăţat din experienţa artistică a lui Oleg Danovschi, cu care dansează, bucurîndu-se de mult succes, în divertismentul din opera „Lacme". Apoi, în anul 1946, Sanda Orleanu-Jar a intrat în rîndurile Partidului Comunist. Cam în aceeaşi perioadă sosise în ţară

Sanda Orleanu-Jar, primă solistă a Teatrului de Operă şi Balet al R.P.R.

maestra sovietică Seda Vasilieva, sub a cărei conducere Sanda Orleanu-Jar avea să interpreteze rolul Mariei în „Fîntîna din Bacciserai".

Primul contact cu arta nouă era stabilit. Urmează spectacolele date în uzină.

„...Am aflat atunci o adevărată comoară: un public nou, un public care-l iubeşte pe artist, un public care a fost ţinut departe de artă şi care merită ca artistul să-i dăruiască tot talentul său" — ne spune artista. Braţele i-au fost încărcate cu flori; strigerii puternice de mînă, privirile pline de recunoştinţă şi încurajare cu care muncitorii îi răsplăteau efortul — toate acestea îi sînt proaspete în memorie.

Repertoriului ei i se adaugă noi şi noi roluri: în „Povestiri vieneze", în „Carmen", în „Faust", în „Trubadurul", în „Şeherazada" şi, în sfîrşit, în rolul păsării măiestre din primul balet românesc, „Harap Alb". Pentru interpretarea acestui rol, a fost distinsă cu Medalia Muncii. Anul 1949 i-a mai adus o bucurie — rolul tinerei chinezoaice Tai-Ho din „Mîndrul Roşu".

„Rolul acesta a fost pentru mine un adevărat examen. Pentru prima oară a trebuit să redau un personaj atît de dramatic, pentru prima oară trebuia să folosesc toate mijloacele de exprimare artistică, inclusiv interpretarea dramatică actoricească — ne declară Sanda Orleanu-Jar.

Modestia o face să nu-şi spună părerea despre felul cum a reuşit să treacă acest examen. Dar cei ce au văzut-o pe scenă ştiu că înaltul titlu de artistă emerită a R.P.R., care i-a fost acordat după interpretarea rolului lui Tai-Ho, a fost pe deplin meritat.

De atunci, spectacolele în care ea dansează sînt aşteptate cu dragoste de public, un public care a crescut odată cu măiestria ei şi a cărui exigenţă nu face decît s-o bucure, deşi îi creează din ce în ce mai multe probleme de interpretare.

Aceasta este Sanda Orleanu-Jar. Viaţa ei este simplă, ca şi a oricăruia dintre noi. Este viaţa unui cetăţean pe umerii căruia apasă însă o sarcină grea, dar minunată: aceea de a desfăta sufletul omului, de a-l îmbogăţi, de a-l înnobila.

PROBLEMA SAAR-ULUI

Tovarăşul Niculae State, strungar la uzinele „Matyas Rakosi" din Bucureşti, ne roagă să publicăm un scurt articol documentar cu privire la problema Saar-ului.

Regiunea Saar, deşi ocupă un teritoriu de numai 1924 km p şi are o populaţie de 950.000 locuitori, este totuşi o importantă regiune minieră şi industrială. Aici se extrag anual peste 16.000.000 tone cărbune şi se produc 2,6 milioane tone oţel. Din aceste pricini regiunea Saar constituie un permanent motiv de hartă între imperialiştii francezi şi cei germani.

Lupta dintre Franţa şi Germania pentru regiunea Saar are o lungă istorie. După războiul franco-prusac din 1870—1871, Germania a smuls Franţei Alsacia şi Lorena, obligînd-o să plătească pe deasupra cinci miliarde franci despăgubiri. Aceasta a lovit industria franceză, permiţînd în schimb industriei germane să se dezvolte în condiţii favorabile. Acest conflict franco-german avea să se transforme mai tîrziu într-un nou război.

După înfrîngerea Germaniei în primul război mondial, Franţa a recăpătat Alsacia şi Lorena, precum şi minele carbonifere din regiunea Saar-ului. Regiunea Saar a trecut însă sub conducerea defunctei Ligi a Naţiunilor, pe un termen de 15 ani. La expirarea acestui termen, în urma plebiscitului din 1935, desfăşurat sub ameninţarea cotropirii hitleriste, regiunea Saarului a fost alipită Germaniei. Cu acest prilej, un ziarist american, Shirer, scria: „Hitler a declarat şi a repetat la radio că Saarul este ultimul teritoriu în litigiu cu Franţa". Pentru ca, numai cîteva zile mai tîrziu, „Gazeta din Munich" să rezume opinia naziştilor: „Ne-am reluat Saarul; *ne vom relua* (sublinierea noastră N R) Alsacia şi Lorena, coridorul Danzig, provincia Memel şi Boemia Germană"...

N-a trecut mult şi agresorii hitlerişti au cotropit şi aceste teritorii.

La sfîrşitul celui de al doilea război mondial, Franţa, cu aprobarea Statelor Unite şi Angliei, a anexat regiunea Saar, acaparînd la rîndul ei bogăţiile acestei regiuni şi renunţînd în schimb la reparaţiile germane pe teritoriul Franţei, precum şi la cărbunele din Ruhr. Crearea „Uniunii Europene a Cărbunelui şi Oţelului" (Planul Schumen) a dat loc unor noi şi serioase contradicţii între oamenii de afaceri francezi şi cei germani. Esenţa lor constă în aceea că, în cadrul acestei Uniuni, care-i de fapt un supratrust menit să devină bază pentru un nou război mondial, situaţia dominantă revine magnaţilor din Ruhr.

Disputa dintre trusturile germane şi franceze în problema

Harta regiunii Saar.

Saar-ului a devenit și mai ascuțită, o dată cu tratativele pentru încheierea acordurilor de la Londra și Paris, care prevăd, după cum se știe, reînvierea Wehrmachtului hitlerist. Rămasă nerezolvată la Conferința de la Londra, problema Saar-ului a constituit subiectul unor întrevederi între Mendès-France și Adenauer. Sub presiunea cercurilor agresive americano-engleze care nu aveau nici un interes ca, din pricina Saar-lui, planurile înviorii Wehrmachtului să întîmpine obstacole, guvernele de la Paris și Bonn nu trebuit să ajungă la un acord. Rezumînd conținutul acestui acord, care (după afirmațiile presei occidentale) ar consfinți cică „prietenia franco-germană", ziarul „Liberation" scria: „Mendès France a propus lui Adenauer un fel de troc: „Saarul contra Wehrmachtului".

Demascînd acest josnic târg, Partidul Comunist din regiunea Saar a dat publicității o declarație, în care se arată că „în conformitate cu planurile americane, acordul cu privire la Saar a fost menit să ajute pe de o parte pe imperialiștii francezi să obțină aprobarea înarmării Germaniei occidentale de către Adunarea Națională Franceză, iar pe de altă parte, acopul său este de a ajuta pe imperialiștii vest-germani, ca, prin formarea de divizii mercenare, să primească arme pentru promovarea unei politici expansioniste".

UNDE ȘI CUM SE ȚES COVOARELE ROMÎNEȘTI

Răspundem cererii tovarășei Ica Gușat, țesătoare din Arad, de a citi în paginile revistei noastre despre țesutul covoarelor românești, publicînd materialul de mai jos.

Alături de înfloritele cusături de pe veșminte și de creștăturile cu care țăranul nostru și-a împodobit furca și grinda, alături de paiele în lutul cărora a încrustat flori colorate, scoarța românească a constituit una dintre ramurile cu mare tradiție a artei noastre populare. De sute de ani, țărăncile din părțile Gorjului și ale Maramureșului, ale Neamțului ori Timișoarei au țesut la război, folosind firul de lînă tors tot de ele și vopsit în nuanțele calde și proaspete ale culorilor vegetale, scoarțele pe care și le așternau apoi pe perești. „Lăicer", așa și-au intitulat țărăncile țesăturile lungi și înguste cu care își împodobeau casa. Mai tîrziu, aceleași femei cu mîini de aur au țesut la curțile boierilor ori prin mînăstiri ca Agapia și Horezu, țesături mult mai mari — pentru pereții înalți ai caselor avute — pe care le-au numit, cu termenul înstăpînit astăzi, scoarțe. Spre deosebire de tehnica folosită în orient pentru lucrul covoarelor — tehnica înnodatului — țărăncile noastre au țesut la război alegînd desenul ornamental cu mîna, pe o urzeală care era din lînă, dar și din cînepă sau — mai apoi — bumbac.

Vestite pentru frumusețea lor, pentru coloritul și stilizarea ornamentelor, pentru compoziția plină de poezie și pentru stilul lor, sînt scoarțele oltenești, mai ales cele din Craiova. Gorjencele folosesc în motivele decorative ale scoarțelor imaginea omului și a animalelor, a copacilor și florilor. În scoarțele pe care le țes, aceste adevărate artiste folosesc o tehnică cu totul specială care le permite să redea perfect liniile curbe — ale florilor de pildă — evitînd în țesături obișnuita linie frîntă, în unghiulețe.

Scoarța moldovenească este și ea de o mare frumusețe, care rezultă mai ales din fondurile sale: colorate de obicei în tonuri de albastru și verde, ea are o căldură, o intensitate și o discreție, în același timp, care se împletesc într-un armonios colorit. Compuse tot cu chenare, scoarțele moldovenești folosesc mult motivele vasului cu flori,

ale pomului cu rămurelele în sus, numit și „pomul vieții" etc.

Deosebindu-se mult de scoarțele oltenești și moldovenești — fapt care dovedește bogăția și varietatea creației noastre populare — scoarța din Maramureș are un specific determinat mai ales de faptul că ea a fost lucrată pentru uzul gospodăriilor țărănești. Fără a avea somptuozitatea celorlalte scoarțe, avînd de obicei dimensiuni mai reduse și folosind o lînă mai aspră, în tonuri închise — ocru, brun, verde, albastru — scoarța maramureșeană se distinge totuși prin ornamentele sale geometrice, admirabil compuse.

Foarte colorată, avînd bogate motive decorative, scoarța bănățeană este lucrată într-o tehnică specială, numită „caramaniu", tehnică ce lasă mici găurele acolo unde se învecinează cîmpuri colorate deosebit.

Covorul muntenesc e mai variat, întrucît el a suferit influențe ale artei din celelalte regiuni, prezentînd atît ornamente geometrice cît și elemente decorative florale și animale.

Toată această artă minunată a poporului nostru a cunoscut, începînd de la sfîrșitul secolului trecut, un proces de degenerare a calității artistice, datorită faptului că elemente capitaliste de la sate au prins a comercializa creațiile țărăncilor. Cîte o preoteasă sau o nevastă de notar, ori chiar o moșiereasă „cu simț practic", își făceau acasă adevărate ateliere, tocmeau femei cărora le dădeau modele de prost gust, lînă vopsită prost și strident, și le puneau să lucreze, cu scopul de a le vinde, scoarțe lipsite cu totul de valoare. Paralel însă cu aceasta, țărăncile au continuat să țeasă, la ele acasă, după meșteșugul deprins din bătrîni, păstrînd nealterată tradiția minunatelor scoarțe românești. Această tradiție este continuată astăzi în zeci de cooperative de artă populară de pe cuprinsul țării — cum ar fi cele din Rășinari, Craiova, București, ori la mînăstiri ca Agapia și Tigănești — care creează scoarțe înrudite mai frumoase, atît pentru consumul nostru cu străinătatea — unde scoarțele românești sînt foarte apreciate — cît și pentru necesitățile oamenilor muncii din țară.

AMINTIREA LUI KÁZINCZY FERENC

Tov. Gheorghe Adalberi, tehnician la întreprinderea textilă „Dacia" din București ar dori să cunoască un alt clasic al literaturii maghiare — pe lîngă Ady Endre și Arany Ianoș,— care a mai trăit în Transilvania și prin ce este el cunoscut.

Nu de mult a fost sărbătoare în comuna Șimian (regiunea Oradea). Țăranii muncitori și-au inaugurat încă un cămin cultural, dîndu-i numele lui Kázinczy Ferenc — marele om de cultură născut în acest sat, scriitor clasic, militant și inovator al limbii — cu ocazia împlinirii a 195 de ani de la nașterea sa. A fost emoționantă atmosfera de sărbătoare, dragostea sinceră și prețuirea cu care populația comunei, cu mic cu mare, s-a pregătit pentru acest eveniment.

Lîngă statuia lui Kázinczy din piața principală a satului stătea o gardă de onoare compusă din patru pionieri; o mică delegație a așezat o coroană pe panglica căreia stătea scris: „Lui Kázinczy Ferenc, cu ocazia aniversării a 195 de ani de la nașterea sa, din partea oamenilor muncii din Șimian". În ziua aceea toată lumea vorbea despre acest scriitor-luptător, evoca amintirea lui.

Un asemenea eveniment, mic ca proporție, dar mare ca însemnătate, arată încă o dată profundele schimbări petrecute în patria noastră în ultimul deceniu. Reprezentanții oficiali ai Ungariei fasciste a lui Horthy s-au străduit în fel și chip să falsifice, să treacă sub tăcere, să înțineze opera, învățăturile, moștenirea pe care ne-a lăsat-o scriitorul-luptător. Dar acum, după aproape 200 de ani, țăranii muncitori din comuna Șimian simt, știu că pot lua în stăpînire moștenirea lui Kázinczy.

Kázinczy Ferenc

Kázinczy Ferenc a pornit, împreună cu contemporanii tovarăși de idei, lupta cea mare pentru trezirea neamului său, într-una din cele mai întunecate și mai triste perioade din istoria Ungariei. Era epoca în care ultimele pîlpîiri ale războiului de eliberare condus de Rákoczy fuseseră sugrumate; a urmat crunta și întunecata asuprire habsburgică. Țara a fost adusă într-o stare de colonie; se urmărea desființarea națiunii maghiare. Această strădanie a curții imperiale a fost aprigă din plin și de către nobilimea maghiară. Limbă oficială a fost proclamată latina. Nobilimea vorbea fie latinește, fie nemțește. Limba maghiară era vorbită numai de iobagii asupriți, de poporul de jos.

Aceste împrejurări au făcut ca mulți oameni mari ai timpului să vadă posibilitatea zdrobirii cătușelor feudalismului în primul rînd prin înălțarea, prin îmbogățirea și zăfuirea limbii maghiare. Printre marii oameni progresiști ai epocii s-a numărat și Kázinczy. Împreună cu tovarășii săi de luptă a desfășurat o muncă dîrză și susținută pentru crearea unei opinii publice literare, pentru înviorarea vieții literare. Revistele scoase de el, „Muzeul maghiar", mai apoi „Orpheus", au ajuns centre de seamă și îndrumătoare ale literaturii maghiare.

Sub influența Revoluției Franceze din 1789 ia ființă și în Ungaria un grup revoluționar secret condus de Martinovics Ignác, la care ia parte și Kázinczy. Dar existența grupului a fost descoperită, o parte din conducători executați. Și Kázinczy a fost condamnat la moarte, dar i s-a comutat pedeapsa în închisoare pe timp nelimitat.

După șapte ani de robie grea, a fost eliberat. O parte din prietenii săi, cei mai fricoși, îl părăsesc, dar elitva — printre ei cei mai de seamă — i se alătură, cu îndrăzneală chiar, în mod demonstrativ. De aci înainte Kázinczy trăiește numai pentru literatură. El îndrumă, mai ales prin corespondențele sale, viața literară a țării. Inițiază cu îndrăzneală greșelile, dar în același timp încurajează, însuflețește pe cei talentați. Cele 5.393 de scrisori, pe care Academia de Științe le-a publicat în 24 de volume, alcătuiesc și astăzi cea mai importantă parte a moștenirii sale literare. Opera sa de căpătîi a scris-o încă în închisoare: „Jurnalul închisorii mele", care, deși ne comunică numai experiența sa personală, este totuși o operă realistă, un protest vehement al unui om pe care forțele reacțiunare ale epocii l-au încătușat.

N-a creat opere de răspîndire mondială, dar și-a închinat întreaga viață și activitate luptei împotriva exploatării, a robiei și a neștiinței. Astăzi, cînd zi cu zi se realizează și în patria noastră cele mai îndrăznețe visuri ale marilor noștri înaintași, ne aducem aminte cu respect de acest scriitor-luptător. La asta s-au gîndit și țăranii muncitori din comuna Șimian, cînd au dat celui de-al doilea cămin al lor — căminul cultural — numele lui Kázinczy Ferenc.

METROPOLITANUL DIN MOSCOVA ÎN FILATELIE

Mai mulți cititori ai revistei, printre care și Leova Strecopitov, funcționar la fabrica de confecții „Gh. Gheorghiu-Dej" din Capitală, ne-au cerut să publicăm un material despre prezentarea unora din mările construcții din U.R.S.S. în filatelia sovietică.

Sînt mai bine de 20 de ani de cînd au început primele construcții ale metroului din Moscova, iar recent a fost terminată partea principală a rețelei dîndu-se în circulație așa numitul „mare inel al metroului" cu o lungime de 20 km. Acest inel leagă 18 raioane de centrul orașului.

Oamenii muncii din U.R.S.S. au creat prin această operă arhitectonică cel mai frumos și cel mai modern metrou din lume. Locuitorii Moscovei au primit nu vizuri subterane înăbușitoare, așa cum sînt stațiile metrourilor din țările capitaliste, ci palate subterane de marmură impodobite cu statui, picturi și fresce, opere a celor mai de seamă artiști plastici sovietici. Fiecare gară a metropolitanului este o capodoperă a artei și tehnicei sovietice. Trenurile albastre, a căror vagoane au o capacitate de cîte 170 persoane, pleacă din 2 în 2 u inute, transportînd zilnic 2 ½ milioane de pasageri.

Astăzi la dispoziția locuitorilor din Moscova stă un metropolitan modern, unic în felul lui, cu o linie de 60 km și 41 de gări. În ziua de 4 noiembrie 1954 a fost dată în funcțiune nouă porțiune a metroului dintre stațiile „Izmailovo" și „Pervomaiskaia". Spre deosebire de stațiile existente, noua stație, cea de a 42-a, „Pervomaiskaia", este construită la suprafață. Sala ghișeelor de bilete este frumos finisată în bronz și marmură.

Construcția merge înainte. Cînd va fi terminat, metropolitanul moscovit va avea 200 km linie și 150 gări.

Poșta Uniunii Sovietice a acordat acestei gigantice lucrări subterane o deosebită atenție, emițînd pînă astăzi, într-o execuție excepțională, cinci serii, totalizînd 27 de timbre.

Publicăm două dintre valorile ultimei serii de timbre, ce a apărută în 1952, odată cu terminarea etapei a doua a construcției metroului, și anume părțea nord-estică a „marelui inel". Cele 4 gări noi sînt înfățișate printr-o serie de timbre de 4 valori a cîte 40 kop. fiecare, apărute în cursul aceluiași an. Ele oglindesc în culori naturale frumusețile arhitectonice ale gărilor: Novoslobodskaia, Bielorusskaia, Komsomolskaia și Grădina botanică.

Toate aceste emisiuni de timbre demonstrează în același timp măiestria și arta pictorilor și desenatorilor de timbre sovietici, care, într-un spațiu de numai cîțiva centimetri, oferit de dimensiunile reduse ale unui timbru poștal, au reușit să redea aspectul monumental al Metroului din Moscova:

Printre CEI MAI BUNI DIN LUME

Maestrul sportului Ștefan Petrescu în timpul unui antrenament la poziția picioare.

La începutul lunii octombrie a anului trecut s-au desfășurat campionatele internaționale de tir ale R. P. R. pe 1954. E'e au dovedit forța organizatorică a mișcării noastre sportive, au demonstrat valoarea mondială a trăgătorilor sovietici, înscriindu-i ca cei mai buni din lume, și au fost un nou prilej pentru confirmarea prestigiului de care se bucură tirul romînesc pe plan internațional.

În concursul în care cei mai mariași ai tirului european au rămas înmărmuriți de forța concurenților sovietici, în care recordurile mondiale au fost „spulberate" cu ușurință aproape în fiecare probă, trăgătorii romîni nu au stat ca spectatori, nu s-au înfricoșat de renumele campionilor nordici, elvețieni sau unguri, ci au luptat cu toată încordarea și au atins performanțe strălucitoare.

În fața celor mai buni trăgători din 12 țări europene și în luptă cu ei, maestrul sportului HENRI HERȘCOVICI a devenit cel de-al doilea trăgător romîn care atinge performanța maximă posibilă : 400 din 400 ! În întrecere cu vestitul campion și recordman mondial, Mânttări, cu renumiții trăgători suedezi Scundberg și Kvissberg, cu norvegianul Knudsen și reprezentanții Uniunii Sovietice, Bogdanov, Itkis, Pereberin, Luzin, Andreev, Borisov etc., deci cu tot ce poate fi mai bun pe tărîmul tirului european, maestrul sportului PETRE CIȘMIGIU a ocupat locul trei, cu o performanță de 594 puncte, care nu reprezintă totuși maximul posibilităților trăgătorului nostru. Și tot așa, și în alte probe, numele sportivilor romîni erau prezente în lupta pentru titlul de campion internațional.

Așa am ajuns încă o cunună la și așa performanțelor noastre din ultimul timp. Nu mai departe decît în urmă cîteva luni, trăgătorii noștri au repurtat încă o victorie importantă pe plan internațional, depășind categoric pe puternicii reprezentanți ai Franței.

Declarația făcută de conducătorul reprezentativei franceze de tir, Raymond Joseph Durand, după concursul de astă vară, în care echipa de tir a Republicii Populare Romîne a învins națională Franței cu 7:0, ne scutește de orice comentariu asupra acestei categorice victorii:

„Am fost învinși de una din cele mai puternice echipe ale lumii. Trăgătorii noștri, deși s-au întrecut pe ei înșiși, realizînd performanțe la care nici ne-am așteptat, totuși au părăsit această întîlnire internațională ducînd în spate una din cele mai grele înfrîngeri ale naționalei franceze. La prima impresie sîntem afectați de acest categoric scor, dar în realitate ne bucurăm că am obținut cele mai bune rezultate din ultima vreme și că am fost învinși de o echipă, necunoscută pînă acum de către noi, dar pe care astăzi o recunoaștem ca mult superioară nouă."

Dar victoria asupra echipei Franței, ca și succesele din cadrul campionatelor internaționale nu sînt singurele pagini cu care se poate mîndri activitatea trăgătorilor romîni. „Cartea de aur" a tirului romînesc poate fi deschisă cu curaj și încredere în orice moment. Pagină de pagină, ea oferă noi și noi victorii și performanțe care au ridicat renumele țării între frunțașele lumii.

Primele pagini ale acestei cărți sînt destul de triste... Performanțele rămîn mediocre ani de-a rîndul. Tirul nu era recunoscut la noi ca un adevărat sport și se găsea, în cel mai bun caz, ca un mijloc de distracție pentru o mînă restrînsă de oameni...

Dar noua orientare a activității sportive din patria noastră aduce un salt neînchipuit în viața tirului romînesc. Poligoanele s-au umplut de un tineret dornic de progres și capabil să facă cinste tinerei noastre republici. A fost nevoie de puțini ani pentru ca tirul să devină la noi un sport popular și să se afirme pe scară mondială. Priviți rezumatul acestui progres:

În 1940 recordul romîn la armă liberă poziția în picioare era doar de 315 puncte, pentru ca în 1952 să avem un record R.P.R. de 380 puncte, la distanță doar de două puncte față de recordul mondial.

În 1943 doar 1113 puncte avea recordul Romîniei la armă liberă trei poziții cîte 40 de focuri, pentru ca în 1954 să ajungă la 1164 puncte, la numai 3 puncte de recordul mondial al probei.

În 1943 Romînia se prezintă pe scară internațională cu un record de 355 puncte la armă liberă poziția genunchi, pentru ca în 1954 la această probă clasică R.P.R. să dețină un record care numără nu mai puțin de 394 puncte, ceea ce reprezintă 1 punct peste recordul mondial oficial al probei.

În 1948 recordul la pistol viteză era modificat la 60-552 puncte, pentru ca peste 4 ani să realizăm 60-586 puncte, performanță superioară cu 4 puncte recordului mondial.

Dar „Cartea de aur" nu ilustrează numai aceste performanțe. De acum fiecare pagină înseamnă un progres. Fiecare concurs a adus modificări în tabelele recordurilor, urcînd cu încă o treaptă prestigiul țării pe scară internațională. Patru pagini au fost scrise într-un an pentru recordul probei de armă liberă (combinată) pe echipe. De la 26 aprilie 1953 și pînă la 13 iulie 1954, recordul acestei probe s-a schimbat de 4 ori, ajungînd de la 2312 puncte la 2359 puncte, adică la numai 5 puncte de cea mai bună performanță mondială. Aproape aceeași situație o întîlnim la capitolul recordului individual al acestei probe. Aici, în 1952, recordul a fost de 586 puncte, pentru ca în 1954, după 4 modificări, să ajungă la un punct sub recordul mondial, adică la 595 puncte. Tot la combinată, dar de data aceasta proba feminină ne oferă o performanță (593 puncte) care se găsește la numai 3 puncte de recordul mondial al bărbaților. Conducătorul lotului francez, care a asistat la realizarea acestei performanțe, a declarat că este de neînchipuit ca o femeie să poată înregistra o asemenea comportare. Și, totuși, spre surprinderea sa și spre bucuria noastră, Marieta Juverdeanu a realizat-o.

„Dar voi aveți fete care sînt capabile să lupte de la egal cu mulți dintre cei mai buni trăgători din lume. Nu vă fac un compliment, ci vă mărturisesc ce am simțit atunci cînd am văzut că Lia Sîrbu trage 398, adică 2 puncte sub maximul posibil." — așa și-a manifestat admirația față de trăgătoarele romîne secretarul general al Uniunii Internaționale de tir, suedezul Karl August Larsson, cu ocazia campionatelor internaționale de tir desfășurate anul acesta la București.

Pe acest pisc înalt, pe care s-au urcat fruntașii tirului romînesc, s-a ajuns în puțini ani, dar prin

Aspect de la unul din antrenamentele trăgătorilor noștri, la poligonul Tunari.

deosebit de multă muncă. De la aceste început, patria noastră a cucerit prin maestrul emerit al sportului Iosif Sîrbu primul titlu olimpic.

Dar și de aici încolo drumul mai rămîne lung și anevoios, iar performerii tîrului și elementele tinere ieșite permanent din masa largă a iubitorilor acestui sport,

Maestra sportului Lia Sîrbu în timpul unui antrenament la poziția picioare

care au toate condițiile pentru a-și pune în valoare talentele lor, trebuie să depună străduințe îndelungate, să aibă mult curaj, încredere, dragoste de patrie.

Este încîntător să privești un antrenament al acestor sportivi, deși nu te găsești în fața unui spectacol pasionant, în care fazele se desfășoară cu rapiditate și înverșunare. Tocmai liniștea unui poligon unde trăgătorii se pregătesc, atenția cu care urmăresc fiecare joc de lumină sau adiere de vînt, încordarea cu care își stăpînesc și-și dirijează mișcările, sudoarea ce o storc pentru fiecare foc, bucuria cu care primesc comunicarea unui „10 muscă" sînt faptele care te fac să rămîi înmărmurit privind pe acești sportivi care pot sta ore întregi în aceeași poziție, fără să renunțe nici o clipă la munca lor de pregătire.

Acest aspect îl întîlnești pe oricare poligon din țara noastră. Trăgătorii au învățat să facă din sportul lor o adevărată artă, un permanent examen de voință și de stăpînire de sine. Pregătirea lor fizică, tactică, morală și de voință, alături de condițiile excepționale pe care le au la dispoziție și de învățămintele ce le obțin după fiecare întîlnire internațională, asigură mersul înainte spre progres, spre culmile măiestriei sportive. În aceste condițiuni, putem privi cu toată încrederea viitorul tîrului nostru.

R. ILIESCU
I. MĂRDĂRESCU

PE NOUA PÎRTIE

Pe „Dealul Negru", lîngă Baia Mare, se află noua pîrtie de schi „Mogoșa". Punctul de plecare e situat la o altitudine de 2100 metri. Pe această pîrtie, acoperită de zăpezi cinci luni pe an, se vor desfășura în acest sezon competiții regionale. Aici, între 4-6 februarie, își vor disputa întîietatea la probele alpine și de fond schiori din regiunile Baia Mare, Suceava, Oradea, Cluj și Regiunea Autonomă Maghiară.

V. SĂSĂRANU
corespondent

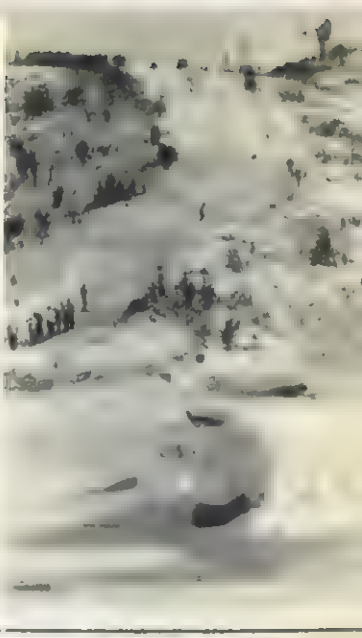

ȘAH — ȘAH — ȘAH — ȘAH

PROBLEMĂ
de K. A. L. Kubbel

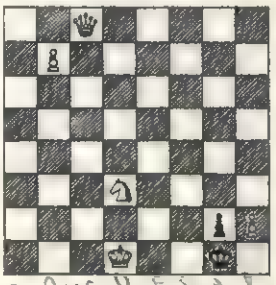

Mat în 3 mutări

(Controlul poziției. Alb: Rd1, Dc8, Cd3, Pp. b7, h2. Negru: Rg1, Pg2).

Soluția problemei de L. I. Kubbel

Deși superioritatea de forțe a albului este covîrșitoare, totuși găsirea matului în 3 mutări nu este ușoară. Mutările prin care albul amenință diferite mutări au doar niciun rezultat: negrul se apără. Mutarea-„cheie" este o mutare liniștită, de așteptare: 1. Nh8! Acum negrul este făcut mat în 3 mutări numai datorită faptului că este obligat să mute (zugzwang). După 1... Cf6 2. Dg6 l. regele negru este obligat să intre singur în poziția de mat: 2.... Re5 3. De4 mat.

CUM SE DEZLEAGĂ JOCURILE DISTRACTIVE

Răspunzînd dorinței exprimate de numeroși cititori, publicăm acest material care explică ce sînt și cum se dezleagă diferitele jocuri distractive.

CAREUL de cuvinte încrucișate — impropriu denumit „careu", deoarece se poate prezenta fie ca un pătrat, fie ca un dreptunghi, romb, triunghi etc. — este împărțit în căsuțe egale, dintre care cele mai multe rămîn libere (albe) iar celelalte sînt negre sau hașurate. În căsuțele albe se înscriu cuvintele corespunzătoare definițiilor date, ținînd seama să nu intre mai mult de o literă în fiecare căsuță și să nu se depășească primul pătrățel negru întîlnit (aceste pătrățele negre avînd rolul de a limita începutul și sfîrșitul cuvîntului indicat prin definiție, fie pe orizontală, fie pe verticală).

La dezlegarea unui careu de cuvinte încrucișate trebuie să mai știm că toate cuvintele date sînt nearticulate (afară de cazul excepțional cînd se indică aceasta în definiție) și că, dacă avem pe orizontală A, I, Ș, Ț, aceste litere se pot transforma automat pe verticală, la încrucișare, în A, I, S, T, sau viceversa. De asemenea trebuie să mai știm că există o serie de cuvinte rare, de mult intrate în vocabularul dezlegătorilor, cum ar fi: AT, care înseamnă armăsar dobrogean sau chiar, pur și simplu cal; RA, care înseamnă soare egiptean, sau pur și simplu, soare; ARA, care înseamnă papagal; IRA, care înseamnă cureluță de meșină; UT, notă muzicală sau chitară turcească; IM, noroi etc.

Definițiile și careurile se numerotează fie la începutul fiecărui cuvînt, fie numai la începutul primului cuvînt din coloana respectivă. Cuvintele care urmează într-o coloană de căsuțe (orizontală sau verticală) se separă la definiții, în acest din urmă caz, prin liniuțe de pauză.

Un sfat pe care-l dăm începătorilor este ca, atunci cînd nu găsesc un cuvînt să treacă la altele care se încrucișează cu acesta și astfel îl vor putea afla mai ușor, avînd indicația literelor de încrucișare.

Există și careuri în silabe; ele se deosebesc de cele de mai sus numai prin faptul că în fiecare căsuță albă se va înscrie, în loc de o literă, o silabă.

MONOVERBUL este jocul care prezintă în formă enigmistică un singur cuvînt, care poate fi verb, substantiv, adjectiv etc. Monoverbul are o cheie compusă din două cifre, separate printr-o liniuță sau prin două puncte. Prima cifră indică din cîte părți este compus cuvîntul pe care-l căutăm, iar a doua arată totalul literelor din care e compus acest cuvînt. Spre exemplu: $\frac{P}{N}$ cu cheia 3-6 și cu dezlegarea P pe N (pepene). Sau: R=R (3-8) cu dezlegarea: refacere.

Monoverbul se poate prezenta sub aspect literal, ca cel de mai sus, cifric, ilustrat sau mixt (adică și cu cifre și cu litere și cu desene).

În afară de monoverbul simplu, pe care l-am prezentat, mai există și alte tipuri de monoverbe:

MONOVERBUL CU INCASTRU, compus dintr-un cuvînt în care dacă se introduc alte litere, se obține un alt cuvînt, cu altă semnificație. Spre exemplu: cu cheia (XXXXO XXXX). X-urile din cheie indică literele cuvîntului inițial, iar O indică locul unde se introduce — în cuvîntul inițial — noua literă: Avem deci cu-

vîntul „struguri", reprezentat prin desen, în care dacă introducem litera N la mijloc, adică acolo unde ne

(Continuarea în pag. 32)

indică cheia, obținem cuvîntul STRUNGURI.

MONOVERBUL CU INTARS se deosebește de cel cu incastru prin faptul că prezintă două sau mai multe litere introduse nu în același loc, ci în locuri diferite, după cum arată și cheia. Spre exemplu:

cu cheia (XOXOXXX) și unde avem cuvîntul „găină" reprezentat prin desen, în care dacă introducem, în locurile indicate, literele R și D, obținem cuvîntul nou GRĂDINA.

MONOVERBUL ANAGRAMAT este asemănător celui cu intars și cu incastru, dar aici nu mai introducem litera într-un anumit loc indicat de cheie, ci obținem cuvîntul prin anagramarea acestei litere cu cele ale imaginii pe care ne-o sugerează desenul. Spre exemplu:

Avem aici o tură de șah cu un S încrustat în ea și cu cheia (3-7) din care prima cifră indică din cîte părți se compune iar a doua numărul literelor pe care trebuie să le aibă cuvîntul căutat. Deci, avem în prima formă, IN TURA S. Anagramînd (amestecînd) aceste litere, obținem cuvîntul ÎNSURAT.

MONOVERBUL CU ÎNTREBARE ȘI RĂSPUNS are cheia ca și monoverbul simplu, adică prima cifră indică din cîte părți este compus cuvîntul iar a doua, cîte litere are în total. Se dă spre exemplu întrebarea:
CUM ZBOARĂ AVIOANELE LA PARADĂ?
Cu cheia (2-10) cuvîntul pe care-l căutăm trebuie să fie deci compus din două părți, să aibă în total 10 litere și să conțină, pe lîngă răspunsul la întrebare, și o altă semnificație. Iată-l, în cazul nostru: IN-FORMAȚIE.

MONOVERBUL ÎN CONTRADICTORIU se compune din litere (propoziții) și desene și are cheia ca și cele simple. Spre exemplu:

ACEASTA ESTE O BILĂ și cu cheia (2-5). Cuvîntul căutat trebuie să fie o contradicție care să corespundă cheii și care să aibe și o altă semnificație. Iată-l: BA-ZAR

MONOVERBUL CU PROPOZIȚIE este la fel ca și cel în contradictoriu, numai că dezlegarea lui constă dintr-o propoziție care poate forma în același timp un singur cuvînt cu altă semnificație. Spre exemplu:
TRANDAFIRUL ÎNTEAPĂ
cu cheia (2-7) și cu dezlegarea: SPIN-ARE.

BIVERBUL, TRIVERBUL și CRIPTOGRAFIA sînt succesiuni de două, trei și mai multe monoverbe (cuvinte) după cum le arată titulatura, iar cifrele din cheile lor indică pe rînd numărul de litere din care e alcătuit fiecare cuvînt.
Iată cîte un exemplu:
BIVERB
(9-4)

cu dezlegarea: între c, R mare (Întrecere mare)
TRIVERB
(3-2-5)

cu dezlegarea: alb c, u negru (Alb cu negru).
CRIPTOGRAFIE
(4-2-5)

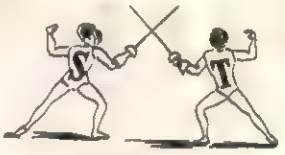

cu dezlegarea: SCUT ÎN LUPTĂ, sau —(dacă-i dăm cheia 5-2-4) —: LUPTĂ CU SETE.

REBUSUL este o enigmă ilustrată care exprimă, prin semne, litere și figuri, un proverb, un fragment de poezie, o copertă de carte etc. Nu are cheie, dar se indică întotdeauna ce reprezintă. Spre exemplu:

Veți găsi titlul unei cărți de L. Seraflmovici.
Iată dezlegarea: PE UN SLOI DE GHEAȚĂ.

REBO este un joc format din două sau mai multe imagini (desene) în care nu intervine nici o literă. Cheia lui indică prin cifre cîte litere are fiecare cuvînt ce trebuie aflat. Spre exemplu:
REBO AGRICOL
(3+4)

cu dezlegarea: ARĂ-TURA.

ȘARADA este o enigmă silabică în versuri, care are ca soluție un cuvînt alcătuit dintr-un număr de silabe avînd fiecare un înțeles de sine stătător. Spre exemplu:

Prima parte, mi se pare,
Voci mai multe în sine are,
Iar a doua pe la noi
Se mai cheamă și norei
La un loc de le unești
În orice teatru o găsești.

cu soluția: COR-TINA.

METAGRAMA este jocul care formează cuvinte noi, schimbînd mereu cîte o literă din cuvîntul inițial definit. Spre exemplu: GAMĂ, MAMĂ, LAMĂ, RAMĂ. Iată o metagramă în versuri pe care a publicat-o „Flacăra":

Două silabe sînt în... joc
Și tot cu ele faci, pe loc,
De vrei, o rudă aliată
Sau una mai apropiată

cu soluția: HORĂ, NORĂ, SORĂ.

ANAGRAMA este jocul care formează, din aceleași litere, prin amestecarea lor, cuvinte cu semnificații diferite. De exemplu: CAR, RAC, ARC.

OMONIMUL este jocul care folosește cuvîntul cu mai multe înțelesuri, fără a i se schimba nici grafica literală, nici accentul.

Stau alături de cavgi,
Dar cu mine cînți și strigi.
Mai sînt și copac, și apoi
Stau chiar și pe cap la boi.

cu soluția: CORN.

BARIOTROPUL, ca și omonimul, folosește același cuvînt pentru înțelesuri diferite, fără a-i schimba grafica literală, dar schimbînd accentul. Spre exemplu:

Ghiciți care e femeia
Care poartă cu plăcere
Numele ca-nsemnă cheia
Uneltirii de dușmani!

cu soluția ALINA, (unde, cînd accentul cade pe prima silabă e nume de femeie, iar cînd cade pe ultima, înseamnă a ușura).

PALINDROMUL cere să se găsească un cuvînt care, citit direct și invers, să aibă, fie același înțeles, fie să dea un cuvînt cu alt înțeles. Spre exemplu: SUS, MONOM NISA-ASIN, ROPOT-TOPOR.

LOGOGRIFUL indică un cuvînt cărula, dacă i se adaugă sau i se îndepărtează pe rînd cîte o literă, capătă, de fiecare dată, un alt înțeles. Spre exemplu: MODA-ODA-DA-A.

GOLFUL DE CUVINTE e jocul care cere să se ajungă de la un cuvînt dat la altul, prin schimbarea de litere în locurile indicate prin steluțe. Spre exemplu:

R	E	C	E
		*	
*			
	*		
C	A	L	D

Cu dezlegarea

R	E	C	E
R	E	L	E
C	E	L	E
C	A	L	E
C	A	L	D

CARTEA DE VIZITĂ este un joc a cărui dezlegare se obține prin anagramarea (amestecarea) literelor din numele dat, spre a obține alt nume sau meseria și orașul celui care figurează pe cartea de visită, ori un proverb, o urare, un titlu de carte etc. Spre exemplu: din I. STELICĂ — ROTAR, prin amestecare se obține TOCILAR-REȘIȚA.

ARITMOGRIFUL prezintă, în loc de pătrățele, cifre. Fiecare cifră arată o literă a alfabetului, dar, bineînțeles, nu în ordinea în care le găsim în alfabet, ci la fantezia autorului. Aceeași cifră, repetată însă, înseamnă aceeași literă și tocmai în aceasta constă cheia dezlegării, care pornește de la indicațiile ce se dau întocmai ca la careurile de cuvinte încrucișate.

FUGA CONSOANELOR SAU A VOCALELOR constă în a indica numai vocalele sau consoanele unui nume sau unei fraze oarecare, literele care lipsesc fiind înlocuite prin liniuțe sau prin puncte. Spre exemplu: — o-i — — o-e-oi. E vorba aici de numele scriitorului Boris Polevoi, din care au fugit consoanele.

LIGAMENTELE cer dezlegătorului să afle anumite nume proprii, sau cuvinte dintr-o categorie indicată, unind sfîrșitul unor cuvinte date cu începutul celor ce urmează într-o frază sau în mai multe. Spre exemplu:
1. Am un papagal. Ați văzut ce frumos e?
2. Deasupra gării filfîiau steaguri.
Citind sublinierile pe care le-am făcut, avem dezlegările: Galați, Pra-ga.
Mai sînt și alte jocuri a căror titulatură și mod de dezlegare sînt indicate, de la caz la caz, de autor, cum ar fi: ENIGMA, INIȚIALE, VERB ASCUNS, RECONSTITUIRE, COPERTA sau AFIȘ ș.a.

ÎN ATENȚIA PARTICIPANȚILOR LA CEL DE AL III-LEA CONCURS DE JOCURI AL REVISTEI NOASTRE.

Reamintim cititorilor noștri condițiile de participare la concurs.

Dezlegările jocurilor cuprinse în cel de al treilea concurs „Flacăra" vor fi trimise, toate o dată, în același plic, pe adresa redacției noastre, cel mai tîrziu pînă la 15 aprilie 1955. Dezlegările vor fi copiate pe o singură față a unei foi de hîrtie, scrise descifrabil, și vor fi grupate pe serii, fiecare serie fiind însoțită în mod obligatoriu de bonul respectiv de participant. Pe fiecare serie se vor scrie citeț următoarele: numele și pronumele dezlegătorului, domiciliul, profesiunea. Plicul va purta mențiunea: „Pentru concursul de jocuri".

Soluțiile acelor dezlegători care nu vor satisface condițiunile de mai sus vor fi anulate la triere.

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 56 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 int. 1788 ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Planșele Policromii executate la Intreprinderea Poligrafică Sibiu.

BON DE PARTICIPANT
la cel de al treilea concurs de jocuri distractive al revistei „Flacăra"—Seria a III-a.

AL TREILEA CONCURS DE JOCURI AL REVISTEI „FLACĂRA" — Seria a III-a —

AUTORI ŞI OPERE

12 puncte

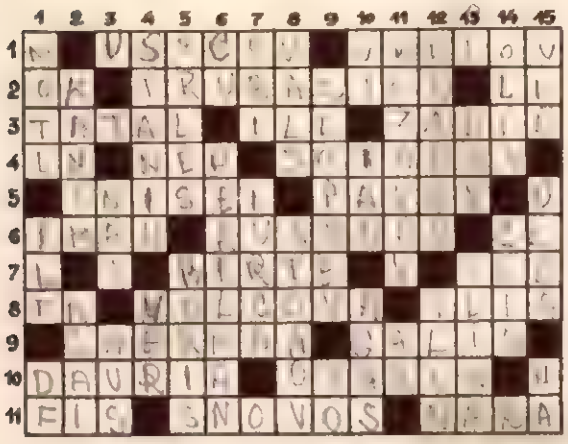

ORIZONTAL 1) Autorul romanului „Zile de luptă" — Renumit fabulist rus. 2) Munte în Islanda — Personaj dintr-un roman de Oseeva — 51 la romani. 3) Povestire de Tvirka — Subdiviziune a cavaleriei greceşti — Catrinţă (Trans.) 4) Lev Niculin — Perioada de trecere de la capitalism la socialism — Autorul lucrării „Cerul şi pămîntul". 5) Mare fluviu al Siberiei — Autorul romanului „Dorinţă arzătoare". 6) Localitate în Extremul Orient sovietic, situată pe linia ferată Habarovsk-Vladivostok. — Personaj din romanul „La noi au şi venit zorile" de Ceakovski — Glucin. 7) A scris „Primii 11" — Niste cureluşe bine cunoscute. 8) Notă muzicală — Scriitoare sovietică, autoarea lucrării „Educatorii grădiniţelor de copii despre munca lor" — Alt nume masculin rusesc. 9) A scris „Povestiri despre Felix Dzerjinski" — Autorul culegerii de reportaje „În Donbass". 10) Roman de Sedih — A scris lucrarea ştiinţifică „Originile vieţii pe pămînt". 11) A scris „Realitatea sovietică şi basmele americane" — Talentat în snoave (Olt.) — Verbul povestitorului.

VERTICAL 1) „Băiatul..." roman de Şulem Aleihem — Împreună cu Petrov a scris „Tonia" — Dumitru Florescu. 2) Regiune în nordul Africii Ecuatoriale Franceze — Scriitor ungur. 3) Instrument muzical — Reformator religios ceh, ars pe rug de papistaşi. 4) Sulfură complexă de staniu, fier şi cupru — Comună în Franţa. 5) Oraş în Franţa — „...Godunov" piesă de Puşkin. 6) Istoric chinez — A scris lucrarea sportivă „Educarea boxerului începător". 7) Alt mare fluviu al Siberiei — Operă a autorului Prişvin. 8) Cîntec pe tactul 3-4 — A scris „Disdedimineaţă". 9) Roman de Furmanov — Fluviu în Italia. 10) Literă grecească — Autorul romanului „Ghinghis-Han" — Comună în regiunea Bacău. 11) A scris „Peripeţiile lui Travka" — Măsură de suprafaţă. 12) Autorul romanului „Parhomenko" — Autorul lucrării „Uzina automată". 13) Pictor olandez (m. 1675) — A scris „Gulia Koriolova". 14) Culoare — Autorul culegerii de schiţe „Prietenii". 15) O anumită apă din poveştile pentru copii — Nume feminin rusesc — Nota autorului.

POTPURI

6 puncte

A fost odată ca-n poveşti
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărăteşti,
O prea frumoasă fată

★

... — fata lui —
Icoană-ar-fi un altar s-o pui
La închinat
Şi dac-a fost poftită des
E lucru tare de-nţeles

★

Şi dacă stele bat în loc
Adînc-i luminîndu-l,
E ca durerea mea s-o-mpac
Înseninîndu-mi gîndul.

★

Era frumoasă de nespus
În parte-i d ele fată...
Câte la noi aşa de blînd,
Senină şi tăcută;
Doar suspina din cînd în cînd
La amintirea vreunui gînd.

★

Dispar crenguile pe rînd
Şi sub crenguile umbroase
Mierla sare ţopîrlind.

★

Aşa de vie, că te-aşteri,
Un tînăr trist, frumos şi blînd,
Cu ochii mari şi visători...
Să fie o umbră din poveşti?
Căci nicăieri au l-ai văzut;

★

Mă cunoşteau vecinii toţi.
Tu nu m-ai cunoscut.

Versurile de mai sus sînt extrase din mai multe poezii scrise de clasici ai literaturii romîne.

Indicaţi titlurile acestor poezii precum şi autorii lor.

REBUS GRAFIC

(3-4-4-4)

3 puncte

Să se afle o zicătoare românească.

LIGAMENTE

3 puncte

Prin unirea sfîrşitului unor cuvinte cu începutul celor următoare veţi găsi în frazele de mai jos patru localităţi din ţara noastră:

1. S-a dus timpul cînd lucrai o vară întreagă şi nu te alegeai cu nimic.
2. O să-l bucure ştirea că am luat insigna G.M.A.
3. Cînd îi cer tesla, Nicolae îmi dă clocanul.
4. Cei ce încurcă treaba caută să ne ţină în loc.

CRIPTOGRAFIE TEATRALĂ

(2-6-8)

2 puncte

DDT // ALTA

MONOVERB

(2-5)

2 puncte

TELEAJEN

ROZETA

10 puncte

1—2. Astronom sovietic care a efectuat cercetări privitoare la problema existenţei vieţii pe planeta Marte. 3—4. Pe el cobori din tren. 5—6. Unul din elementele cuprinse în tabloul lui Mendeleev. 7—8. Se află în fiecare floare. 9—10. Rîu ce alimentează marele canal Fergana din U.R.S.S. 11—12. Maşină pentru prelucrarea lemnului. 13—14. Etalon pentru metale şi pietre preţioase. 15—16. Fără nori. 17—18. Bucată de lemn ascuţită, ce se înfige în pămînt. 19—20. Osul coapsei. 21—22. Transformă o formă oarecare de energie în energie mecanică a unor corpuri solide în mişcare. 23—24. Pom. 25—26. Scriitor sovietic, autorul romanului „Furtuna". 27—28. ...Solinţev, copilul erou din Marele Război pentru Apărarea Patriei. 29—30. Oraş în R.S.S. Estonă. 31—32. Cîntăreţ. 33—34. Localitate în U.R.S.S., în apropierea căreia se află un monument şi mormîntul lui Taras Sevcenko. 35—36. Inventatorul radioului.

1—30. Evoluţie acrobatică în aviaţie. 3—32. Arbust cu boabe aromate. 5—34. Unul dintre cei mai de seamă scriitori clasici ruşi. 7—36. A introdus realismul critic în pictura rusă. 9—2. Scriitor sovietic, autorul povestirii „Familia veselă". 11—4. Scriitor sovietic, autorul cărţii „Într-o localitate oarecare". 13—6. Figură geometrică cu patru laturi. 15—8. Produs textil. 17—10. Dacă îl ai poţi să joci şi fotbal. 19—12 Felinar. 21—14. Ceea ce face vrednic de stimă. 23—16. Obştesc. 25—18. Plantă acvatică. 27—20. Provine din apă... şi pluteşte pe apă. 29—22. Locuitor din Dobrogea. 31—24. Acid folosit în industria pielăriei. 33—26. Jucător sovietic de şah, maestru internaţional. 35—28. Teren favorabil pentru schiori.

DINTR-UN PĂTRAT

3 puncte

Pe o bucată de hîrtie de formă pătrată veţi face două tăieturi şi trei îndoituri, în aşa fel încît să rezulte figura alăturată. Soluţia este exactă, numai dacă aţi obţinut figura fără a fi detaşat nici măcar o bucăţică oricît de mică din hîrtie. Liniile tăieturilor pot fi drepte sau curbe, dar ele trebuie să împartă pătratul în bucăţi, iar liniile îndoiturilor, cu înţelege, trebuie să fie drepte.

MONOVERB TEATRAL

(3-5)

2 puncte

Co

FLACĂRA
Nr. 3 (52) - 1 februarie 1955

Prețul 1,50 lei

Abonați-vă la revista „FLACĂRA". Abonamentul vă asigură primirea revistei, cu regularitate, prin factorii poștali, la domiciliu sau la locul Dvs. de muncă.

FLACĂRA

Nr. 4 (53) — 15 februarie 1956

„Vedeți, flăcăi, așa era acum 22 de ani!..." Montatorul fruntaș Nicolae L. Nicolae, de la Complexul C.F.R. „Griviția Roșie", participant la greva din 16 februarie 1933, evocă eroica luptă a ceferiștilor. Elevii școlii de tracțiune și telecomunicații, care l-au însoțit la Casa Tehnicii C. F. R., îl ascultă cu atenție.

Fotografie de M. Ivancia

COPERTA I: În luptă pentru puc, pe gheața lucie a patinoarului din Orașul Stalin.

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA IV-a: O dorință împlinită!... Tînăra muncitoare Marcovsky Olga de la filatura „Dacia" și-a cumpărat prima pălărie.

Fotografie de T. CIOS

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 4 (53) 15 februarie 1958 ANUL IV

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

N. A. BULGANIN
Președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S.

CUVÎNTUL *poporului nostru*

Semnează țesătoarea fruntașă Pina Schwartz de la fabrica „Țesătura" din Iași. Ea știe că spriJină cauza păcii și prin milie de metri de pînză pe care le dă, și prin semnătura pusă pe Apel.

Prin viața pensionarului Constantin Negoiță de la Grivița Roșie au trecut pînă azi trei războaie. Prin semnătura sa, el se împotrivește unui al patrulea.

DE-AȘ FI SAVANȚI

de Petre SOLOMON

De-aș fi savant, știu c-aș vedea mai bine
Tot ce acuma, ca poet, visez.
Cuvîntul nou — „atomice uzine" —
Mi s-ar părea atunci mai plin de miez.

De-aș fi savant, aș desluși icoana
Puterilor ascunse în atom —
Aș ști s-arăt cum vindeca-vor rana
Și-n fel și chip îi vor sluji pe om.

Fiind numai poet, cu-nchipuirea
Așa departe pîn-acum n-am mers
Încît să-nrezăresc nemărginirea
Acestui plin de taină univers.

Dar, ca poet care-ndrăgește visul,
Urăsc pe cei ce-l schimbă în coșmar,
Pe cei ce, migăloși, urzesc abisul
Și pregătesc prăpădul planetar.

Semnez, de aceea, pentru vis Apelul,
Alături de toți oamenii ce văd
În visu-aceste viața, nu măcelul.
Iar celora ce-s dornici de prăpăd,

Le spun, în vechiul grai al poeziei,
Să cugete — de minte le-a rămas —
Pe marginea prăpastiei, urgiei,
Să se oprească-n cel din urmă ceas,

Măcar de dragul vieții lor tihnite —
Căci cei dintîi, chiar ei s-ar mistui
În flăcările iadului, cumplite,
Dar visul omenirii — va trăi!

RADIOGRAMA

În port e o zi obișnuită de muncă. Macaralele uriașe descarcă sau încarcă pîntecele navelor. Autocare moderne de tip „Molotov" se învîrtesc într-un du-te-vino pe chei. Duduitul rutierelor încearcă să acopere zgomotul macaralelor, automate electrice. De curînd a fost terminată montarea a șase noi macarale uriașe electrice.

În port se odihnesc, după lungi călătorii peste mări și țări, vase purtînd cele mai diferite pavilioane. Steagurile multicolore filfîie la bătaia ușoară a brizei. Poți găsi acum în rada portului vasul grecesc „Athime" din Pireu, vasul italian „Ravelo", cargouri turcești, vase din Franța, sau vase ca „Bau-Masepe", care au călătorit peste oceane și mări ca să ajungă din Djakarta (Indonezia) în portul nostru.

...Porturi sînt multe pe globul pămîntesc. Sînt și dintre acelea în care se descarcă armament, ori care au fost transformate în baze de război. Asemenea porturi sînt însă pe alte meleaguri, nu la noi. În portul Constanța, vasul „Athime" din Pireu descarcă piele tăbăcită, iar în curînd, cînd sirena vasului va suna prelung și „Bau-Masepe" se va îndrepta spre îndepărtata Indonezie, va purta în calele sale uriașe, mărfuri din țara noastră.

În Constanța e freamăt ca și în porturile din alte țări. Dar freamătul de aici aparține muncii pașnice.

Vase românești găsești puține în radă. Doar „Transilvania" și alte cîteva sînt acum „acasă". Cele mai multe dintre cargourile ce poartă pavilion românesc sînt răspîndite în porturile Europei, Asiei și Africei de Nord.

În fiecare zi poți ști unde se găsesc, dacă se luptă cu furtuni năprasnice, ori își aduc încărcăturile pe mări liniștite. Prin legătura undelor radiofonice, marinarii noștri se simt aproape de pămîntul drag al patriei.

Vasele noastre transmit NAVROM-ului din Constanța comunicări de serviciu, poziția unde se află pe glob, intrările și ieșirile din porturi etc. Se întîmplă însă cîteodată să se primească și radiograme neobișnuite. Ca de pildă acum. Radiotelegrafistul a interceptat o radiogramă de pe vasul românesc „Berezina", care e în drum de la Beiruth spre Alexandria. Și iată ce transmite patriei „Berezina":

Poporul nostru semnează Apelul de la Viena. Marinarii noștri bravi, plecați peste mări și țări sînt alături de cei de acasă, semnează și ei, în porturi sau pe mare, Apelul pentru interzicerea armei atomice.

...Briza mării flutură pavilioanele multicolore ale vaselor ancorate în portul Constanța. De pe bord, marinarii vaselor străine privesc cu dragoste și curiozitate spre o masă de pe chei, pe care s-au strîns nenumărate hîrtii. În jurul mesei, marinarii și docherii români se înghesuie pentru a semna cu un ceas mai devreme Apelul păcii. Desigur, mulți marinari străini, ajunși acasă, în țările lor depărtate, își vor aminti cu drag — atunci cînd vor semna Apelul de la Viena — de tabloul muncii pașnice și al dragostei de pace pe care l-au văzut în Romînia.

Ștefan HALMOȘ

ÎN APĂRAREA CULTURII

Semnează Lucia Sturdza-Bulandra, artistă a poporului din R.P.R.

...Ultima dată, pe maestrul Storin l-am văzut la o repetiție a „Regelui Lear". Maiestuos, grav, cu statura neînfrîntă de curgerea deceniilor, bătrînul maestru al scenei romînești reînvia cu proaspătă vigoare imaginea eroului shakespearian...

Jocul sincer și sobru al artistei poporului Lucia Sturdza-Bulandra, l-am admirat nu de mult în rolul bătrînei mame din „Arcul de triumf"; patosul eroic al lui Ion Vodă cel Cumplit îl transmisese întregii săli vibrația interpretării lui Calboreanu, în timp ce verva comică a Marisi Filotti contura imaginea ridicolei mame a „Neisprăvitului"...

Și iată-i pe toți aceștia împreună, pe aceeași scenă. Iar alături de ei, alți mulți fruntași ai teatrului nostru...

Ca de obicei, cortina s-a ridicat încet, dezvăluind micul univers al scenei. Dar în locul ziduriior fictive, al fluviilor, ori al munților iluzorii, pe scena solemn drapată se întindea o masă în jurul căreia se aflau cei mai iubiți actori ai scenei romînești.

În după amiaza aceea, pe scena Teatrului C.C.S. actorii nu au rostit replici din celebre piese clasice, sau din piesele vieții noastre noi. În după amiaza aceea, ei au vorbit simplu și direct, despre viața și arta lor. Au vorbit în apărarea personajelor cărora ei le dau viață, pentru ca replicile acestora să nu fie acoperite de șuierul șrapnelelor. Au vorbit în apărarea comorilor culturii universale.

„Acum zece ani, bombele naziste au distrus Teatrul Național, au dărîmat casa lui Millo și Caragiale, case în care cei mai mulți dintre noi ne-am făcut ucenicia, ascultînd glasul lui Nottara și Iancu Petrescu, al Mariei Ciucurescu și Ion Niculescu. Stă în puterea oamenilor să pună stavilă unui nou război, mai distrugător decît cele precedente".

Cuvintele acestea le-a rostit maestrul emerit Sică Alexandrescu. Dar ele au exprimat gîndurile tuturor celor ce au fost de față.

Apoi, ca o pecetluire a celor spuse de cei ce au luat cuvîntul, pe hîrtiile albe s-au așternut, una lîngă alta, semnăturile.

Nume pe care le citim de obicei pe afișe și ne cheamă în sălile de teatru. Nume dragi nouă, nume cu greutate. Și de aceste semnături pe Apelul Consiliului Mondial al Păcii, cei ce urzesc noi războaie trebuie să țină seama!

ÎNTR-O ȘCOALĂ

La orele trei și jumătate sala clubului, aflată la primul etaj al clădirii „Școlii Profesionale nr. 2 metal" devenise neîncăpătoare pentru numărul mare de elevi, profesori și funcționari veniți pentru a semna Apelul de la Viena.

Sînt acolo peste o sută de elevi trecuți de 16 ani, vîrstă care le dă drept să-și pună semnătura pe liste.

Apoi se face tăcere. Vorbește tov. Simici, directorul școlii. Rar. Răspicat. Cu autoritate.

„...Importanța luptei pentru pace este deosebit de mare în momentele acestea cînd dușmanii vieții și-au întețit asaltul..."

Ia cuvîntul profesoara de educație politică, tov. Bufti.

„...Copilăria, tinerețea noastră, mai poartă amprenta ultimului măcel mondial... Noi știm ce-a însemnat urgia războiului... Și vom împiedica dezlănțuirea unuia nou!"

Cuvintele profesoarei sînt calde și pătrunzătoare. Elevii urmăresc cele spuse, așa cum fac și în clasă cînd profesoara le vorbește despre trecutul înnegurat și prezentul luminos.

Profesoara de educație fizică Motculescu, tov. Enciu, secretarul organizației de partid și tov. Stoica Stan, secretarul organizației U.T.M., iau pe rînd cuvîntul, înfierînd pe cei care vor să-ndolieze iarăși omenirea.

Apoi, de la masa prezidiului, directorul a întrebat dacă mai vrea cineva să-și spună cuvîntul. Cîteva clipe n-a răspuns nimeni. Apoi s-a ridicat un elev. Blonțu Gheorghe. Din anul întîi. Este un elev cu trăsături regulate, ochii puțin visători și destul de crescut pentru vîrsta lui.

„... Eu nu mai am cui spune tată... A murit pe front... Mama îmi spunea că era înalt și frumos... Și n-aș vrea ca și alți copii să crească orfani...!"

Mă uit din nou la băieți. Și am impresia că au încremenit cu privirile agățate de buzele colegului lor de bancă și școală...

Știți, după fiecare cuvîntare care place, sau cu care sîntem de acord, avem obiceiul ca să aplaudăm.

După ce a vorbit elevul din clasa întîia, nu a mai aplaudat nimeni.

În schimb a fost mare înghesuială la semnat Apelul.

ÎNTR-UN CĂMIN MODEST

Printre cetățenii care au semnat pe Apelul de la Viena în sala Baruch Berea din Capitală, se afla și gospodina Ghiza Marcu de pe strada Sf. Vineri 18, pe care am găsit-o în bucătăria sa.

Ce poate gîndi o simplă gospodină, care-și poartă viața între piață și bucătărie, despre Apelul de la Viena, aflăm pe îndelete, fără să fie nevoie s-o întrebăm. Dînsa ne spune simplu:

— A auzi doar cuvintele război, fascism și orice om cinstit la suflet e îndemnat să semneze Apelul acesta al păcii... Dar cine le-a cunoscut îndeaproape...

Tace o clipă și adaugă:

— La semnat am plecat împreună cu vecina mea Maria Aproian, care și-a pierdut amîndoi fii în război. Ea a venit să mă ia de acasă... Deși nu tot atît de puternic, totuși războiul și fascismul ne-au lovit și pe noi: trei rude apropiate au fost deportate în lagărele naziste, unde au pierit în crematoriu. A rămas de pe urma lor un copil stîngher pe care l-am crescut noi, cei rămași în viață.

Dar gospodina noastră ține cu orice preț să fie veselă. De aceea schimbă subiectul și ne poftește în camerele alăturate.

Sînt două încăperi aranjate cu gust, dar mult prea mici.

— Vedeți, camerele acestea mari și bune sînt totuși puține pentru cinci oameni. Fiindcă am uitat să vă spun: fiica mea Mady s-a măritat de curînd. Tinerii deocamdată locuiesc împreună cu noi. Și sîntem mulțumiți...

Și adaugă, înduioșată:

— Cînd îi văd cît de mult se iubesc și cum se înțeleg de minunat, mă topesc toată numai privindu-i!

Și sînt mulțumită că locuim cu toții împreună, într-o casă omenească; în timpul războiului am stat ani în șir în șoproane și beciuri, în case ruinate de bombardament. În plină iarnă, am fost aruncați afară în zăpadă de legionari... Soțul meu fusese tocmai atunci dat afară și din slujbă.

Apoi, deodată se întunecă la față și continuă:

— Ce se aude sfîrîind? Asta trebuie să fie friptura care s-a ars.

Și dispare înfrigurată, pentru a se reîntoarce în curînd.

— Nu e nimic grav. Friptura s-a rumenit doar.

Și atunci înțeleg deodată limpede că locuința aceasta, așa cum e ea, în care mama își privește fericită odraslele și pentru care pregătește de zor mîncăruri pe plac, constituie un cămin în care și-a găsit fericirea. Fericire pe care n-a putut-o avea pe deplin decît în anii noștri de pace și democrație populară.

Lucru pentru care și ea a semnat hotărîtă Apelul de la Viena.

În casa gospodinei Kihu Ghizela din Cluj, str. Giordano Bruno nr. 3, a sosit echipa pentru strîngerea semnăturilor. Gazda semnează cu hotărîre pentru pace.

MOSC

TRIUMFALA ALIANȚA

Întărim prietenia în numele păcii și al fericirii!

Afiș de V. IVANOV 1954.

Nu trebuie să-ți arunci ochii pe hartă pentru a înțelege ce reprezintă un teritoriu de peste 31.000.000 kilometri patrați. Este deajuns să știi că aceasta înseamnă o suprafață de pămînt de patru ori mai mare decît cea a Statelor Unite ale Americii.

Ei bine, cei doi giganți ai globului, U.R.S.S. și China, au împreună peste 31.000.000 kilometri patrați.

Numai lungimea hotarelor acestor două țări, mari cît niște continente, este de 75.000 km, ceea ce reprezintă de peste șaptesprezece ori distanța care desparte extremitatea nordică a peninsulei Scandinave de strîmtoarea Gibraltar.

De la frontierele europene ale Uniunii Sovietice, pînă la țărmurile Chinei noi, scăldate de apele Pacificului, trăiesc și construiesc o viață nouă două mari popoare libere, numărînd laolaltă peste 800.000.000 oameni, adică mai mult decît o treime din populația întregului glob.

Prietenia străveche dintre cele două popoare, reînnoită și dezvoltată pe baze noi după victoria istorică a revoluției populare în China, își desfășoară larg aripile în zilele noastre, în cadrul puternicului lagăr al păcii și socialismului, condus de Uniunea Sovietică.

Tratatul de prietenie, alianță și asistență mutuală dintre Uniunea Sovietică și Republica Populară Chineză, încheiat în urmă cu cinci ani, la 14 februarie 1950, a deschis o eră nouă în întărirea legăturilor frățești dintre popoarele celor două țări, în dezvoltarea fără seamăn a colaborării sovieto-chineze, în slujba cauzei comune a păcii și progresului.

Pătrunsă de ideologia prieteniei, de ideile comune în marea bătălie pentru socialism și comunism și de îndatoririle comune de apărare a păcii și securității internaționale, alianța sovieto-chineză, comunitatea aceasta de interese și țeluri nobile, reprezintă o forță gigantică în măsură să zdrobească orice încercare a agresorilor imperialiști de a se pune de-a curmezișul drumului luminos pe care pășesc azi popoarele uriașului lagăr al păcii și socialismului.

Puternica forță vitală a prieteniei sovieto-chineze nu amenință pe nimeni, dar ea este gata oricînd

Pretutindeni în R. P. Chineză se întîlnesc asemenea imagini: fiii Chinei noi învață de la frații lor sovietici.

OVA - PEKIN

INTERCONTINENTALA

„Să le scriem pionierilor sovietici despre viața noastră frumoasă și plină de bucurii". Un grup de pionieri chinezi trimite o scrisoare pionierilor din U.R.S.S.

să dea riposta nimicitoare amatorilor de aventuri militariste.

Popoarele Uniunii Sovietice și cele ale Republicii Populare Chineze își închină forțele creatoare muncii constructive pașnice și în această operă măreață, ele se ajută reciproc, frățește, din toată inima.

Exprimînd simțămintele oamenilor sovietici față de poporul chinez, Maxim Gorki spunea cîndva: „Din punct de vedere spiritual sîntem frați". Frăția sovieto-chineză își găsește o puternică expresie în ajutorul larg și dezinteresat pe care l-a dat și îl dă de mulți ani Uniunea Sovietică marelui popor chinez. Și acest ajutor de tip nou, socialist, constituie o formidabilă forță motrice pentru dezvoltarea economică și culturală a Republicii Populare Chineze.

De la creditele în valoare de 300 milioane de dolari acordate Chinei noi în 1950 și trimiterea de mii de experți și tehnicieni sovietici în ajutorul muncitorilor chinezi de la orașe și sate, și pînă la masivele livrări de utilaj industrial sovietic și ajutorul acordat R. P. Chineze în construirea celor 141 mari obiective industriale; de la noul credit în valoare de 520 milioane ruble, acordat pe termen lung în 1954 guvernului R. P. Chineze, și pînă la acordurile referitoare la calea ferată Cianciun, la baza navală Port Arthur și Dalni, precum și cele în legătură cu construirea liniei de cale ferată Lancijou—Urumci — Alma-Ata — toate acestea vorbesc despre imensul ajutor sovietic acordat cu generozitate poporului frate chinez, care, sprijinit de U.R.S.S., înaltă, laolaltă cu popoarele țărilor de democrație populară, edificiul luminos al vieții noi, socialiste.

„Noi toți trebuie să învățăm cu toată sinceritatea de la Uniunea Sovietică — arată tovarășul Mao Tze-dun. Noi trebuie să studiem nu numai teoria lui Marx, Engels, Lenin, Stalin, ci și știința și tehnica înaintată a Uniunii Sovietice. Pentru a ne clădi țara, noi trebuie să creăm o mișcare largă pe scară națională, pentru a învăța de la Uniunea Sovietică".

Cei 600 milioane de fii ai Chinei noi pășesc acum din izbîndă în izbîndă pe drumul larg deschis de marele popor sovietic.

Forța gigantică a prieteniei sovieto-chineze, născută din unitatea indestructibilă a celor două mari popoare iubitoare de pace, este în zilele noastre una din cele mai sigure chezășii ale păcii.

În aceste zile, cînd în regatul revanșarzilor vest-germani, ca și în bîrlogul din Taiwan al epavelor ciankaișiste, generalii yankei pun la cale noi uneltiri agresive, marea alianță sovieto-chineză constituie un avertisment și o stavilă de neîntrecut în calea incendiatorilor imperialiști.

Cea de a cincea aniversare a încheierii tratatului de prietenie, alianță și asistență mutuală dintre U.R.S.S. și R. P. Chineză prilejuiește o nouă și viguroasă trecere în revistă a forțelor inepuizabile ale celor doi giganți ai globului pămîntesc: U.R.S.S. ȘI CHINA NOUĂ.

PALATUL MARII PRIETENII

Porțile vechi ale Sicijimîn-ului rămîn în urmă cînd începe să se zărească clădirea Expoziției realizărilor economice și culturale ale Uniunii Sovietice. În razele palide ale soarelui de toamnă lucește în depărtare săgeata aurie a turnului expoziției, care susține steaua rubinie în cinci colțuri. Un vînt ușor flutură steagurile celor 16 republici unionale ale U.R.S.S. și steagurile de stat ale Uniunii Sovietice și Republicii Populare Chineze.

Este ora nouă. Sub bolțile înalte ale sălilor răsună melodia unui cîntec bine cunoscut și iubit în China: „Răsăritul purpuriu". Părăsind piața vastă, vizitatorii pășesc unul după altul pe teritoriul expoziției...

Primul lucru pe care l-a observat bătrînul muncitor Ma în sala centrală, rezervată realizărilor industriei, a fost linotipul „N-4". Tînăra Go Bao-hua, ghid în expoziție, povestește cu însuflețire unui grup de ostași despre principiile funcționării acestei mașini.

— Mașina aceasta minunată este

O puternică manifestare a prieteniei sovieto-chineze: Inaugurarea la Pekin a Expoziției realizărilor economice și culturale ale Uniunii Sovietice.

3.200 locuri are acest minunat teatru în aer liber, construit în cadrul Expoziției de la Pekin a realizărilor economice și culturale ale U.R.S.S.

fabricată în Uniunea Sovietică la uzina de mașini poligrafice. Este deservită de un singur om. Datorită dispozitivelor automate cu care este înzestrată, ea poate culege rapid și turna rînduri întregi de texte de ziare, reviste și cărți. Folosirea linotipului „N-4" în tipografii sporește considerabil productivitatea muncii și permite să se economisească timpul de lucru.

Bătrînul Ma dorea din tot sufletul să vadă mai de-aproape mașina minunată. El se strecură cu greu prin grupul compact al ostașilor adunați în jurul mașinei și, privind îndeaproape claviatura, exclamă cu bucurie:

— Iată litera „S"! Cînd ne apropiam de expoziție, fiul meu mi-a arătat patru litere: U.R.S.S.— inscripția de pe pavilionul principal. Printre ele era de două ori și litera asta...

Șuvoiul continuu de vizitatori se scurge de la o mașină la alta. Prin megafoane, vizitatorilor li se indică ordinea în care trebuiesc vizitate sălile. Aici la expoziție, se află peste 11.500 exponate, care vorbesc despre realizările economice și culturale ale poporului sovietic. Numai în sala centrală industrială se află 56 mașini diferite dintre cele mai perfecționate. Aici, muncitorii, inginerii și tehnicienii chinezi se documentează în amănunțime asupra funcționării mașinilor de perforat, frezelor, mașinilor de șlefuit și multor altor mașini. Ei pun zeci de întrebări, se interesează de cele mai moderne metode de prelucrare rapidă a pieselor.

Secția de mașini agricole, instalată în aer liber, stîrnește un viu interes. Țăranii care vizitează expoziția se opresc timp îndelungat lîngă combina cerealieră autopropulsată „S-4". Aflînd de la ghid că productivitatea combinei este de două hectare pe oră, ei au început deîndată să socotească cu voce tare în cîte zile se va strînge cu o asemenea combină recolta de pe ogoarele cooperativei lor, vorbind totodată despre avantajele mecanizării agriculturii în China.

Un membru al unei cooperative agricole de producție a fost invitat să-și spună impresiile despre expoziție. După o clipă de gîndire, el spuse:

— Gîndindu-te la vechiul sat chinez, în fața ochilor îți apare plugul de lemn. Gîndind la prezent și la viitor, nu poți să nu vorbești despre mașinile cele noi. O agricultură organizată este de neconceput fără mașini. Ele sînt chezășii ale succesului și victoriei noastre.

În sălile expoziției și pe platformele în aer liber poți vedea adesea cîte un tînăr cu insigna de student pe piept sau cîte un simplu muncitor, stînd lîngă o combină carboniferă sau lîngă un camion basculant de 25 t și notînd în caiet, cu multă grijă, fiecare cuvînt al ghidului, fără a se jena să repete întrebarea sau să pună o nouă întrebare de detaliu.

— Noi învățăm, spun vizitatorii, învățăm de la frații noștri mai mari — prietenii sovietici.

Expoziția realizărilor economice și culturale ale Uniunii Sovietice, care a fost deschisă la Pekin, a constituit un simbol al prieteniei frățești dintre cele două popoare.

După cum relatează ziarul „Jenminjibao", în decurs de 20 zile sălile și platformele în aer liber ale „Palatului prieteniei" au fost vizitate de peste un milion de persoane. Cererile pentru vizitarea în colectiv a expoziției continuă să soscească. Numai în orașul Tianțzin au sosit cereri din partea a peste 100.000 persoane.

Muncitori și țărani, ostași și comandanți din Armata Populară Chineză de Eliberare, studenți și elevi, profesori, reprezentanți ai minorităților naționale — toți cei care au avut fericirea să viziteze expoziția, povestesc cu multă plăcere tovarășilor lor de muncă despre minunatele mașini sovietice, despre realizările Uniunii Sovietice.

Succesul expoziției este uriaș. Despre asta poți citi zilnic în presa chineză, poți auzi la radio. Vorbesc de asemenea însemnările din registrul de impresii, declarațiile oamenilor muncii.

Oamenii muncii din toate ramurile economiei și culturii Chinei își exprimă profunda admirație față de mărețele realizări ale industriei și agriculturii sovietice. Ei întrevăd, vizitînd expoziția, posibilitățile de dezvoltare în viitor a propriei lor economii naționale.

Ei privesc cu multă atenție mașinile care vor aduce multe îmbunătățiri în fabricile, în minele și pe ogoarele R. P. Chineze.

„Pe baza industriei metalurgice, în Uniunea Sovietică s-a dezvoltat o puternică industrie modernă constructoare de mașini-unelte. Pe drumul acesta vom merge și noi" — a declarat bătrînul oțelar Cian Min-șan din Anșan. El este un muncitor priceput, autor al unei importante invenții, cu ajutorul căreia s-au îmbunătățit simțitor condițiile de muncă și a crescut considerabil producția uzinei.

Unul din zecile de obiective industriale construite în R.P. Chineză cu ajutorul Uniunii Sovietice este marele combinat metalurgic din Anșan. În fotografie: secția de laminat șine a acestui gigant al industriei chineze.

Vizita în U.R.S.S. a Ansamblului de cîntece și dansuri al Armatei Populare de Eliberare Chineze s-a bucurat de o călduroasă primire. În fotografie: un grup al ansamblului, întîmpinat cu flori la sosirea în Capitala Uniunii Sovietice

Încă un mare remorcher a fost construit la şantierul naval chino-sovietic din Dairen.

laminate în care lucrează. Strungarul Van Dun-lun, în vîrstă de 26 ani, care şi-a îndeplinit anul trecut planul de producţie în proporţie de 400%, a declarat că maşinile-unelte mecanizate şi automatizate de la Expoziţia realizărilor economice şi culturale ale Uniunii Sovietice vor sugera numeroase idei noi, muncitorilor constructori de maşini-unelte din China.

„Maşinile pentru tăiatul cărbunelui, şi mai ales combinele carbonifere de tip „Donbas", de o înaltă productivitate, ne arată ce poate aduce mecanizarea în minele noastre", a declarat Ma Liu-hai, specialist în metoda rapidă de săpare a galeriilor de la mina Datun din provincia Şansi.

„Succesele agriculturii sovietice — a spus ţăranul fruntaş Li Şun-da din provincia Şansi — constituie pentru noi însemnate învăţăminte. Folosind metodele sovietice de cultivare a pămîntului, producţia cooperativei din care fac parte a crescut considerabil". Acelaşi lucru l-a declarat şi ţăranul fruntaş Han En, preşedintele unei cooperative agricole de producţie din provincia Ghirin, care foloseşte numeroase maşini sovietice noi, printre care şi semănători, maşini de plivit şi maşini de decorticat. „Noi, ţăranii muncitori, sîntem tot mai convinşi că vom reuşi să avem o viaţă fericită ca şi cea a ţăranilor sovietici, mergînd pe drumul deschis de ei, pe drumul socialismului", a declarat el.

„Am impresia că azi am vizitat Uniunea Sovietică, că am fost la Moscova. Ce fericiţi sînt oamenii sovietici! Sînt însă convinsă că şi noi vom cuceri aceeaşi fericire!" a notat o vizitatoare în registrul de impresii al expoziţiei.

Pe tehnicianul Cen Tao de la fabrica textilă nr. 2 l-a impresionat mai mult decît orice, războiul de ţesut de mare productivitate, pentru stofe de calitate superioară. La plecare, Cen Tao a notat în cartea de impresii: „Am privit cu emoţie războiul de ţesut. Construcţia sa tehnică depăşeşte cu mult războaiele de ţesut americane, engleze sau japoneze".

Însemnările, scrise caligrafic sau de mîna nesigură a unui om care abia a învăţat să scrie, de oameni de diferite profesiuni sau vîrste, sînt pătrunse de un fierbinte sentiment de simpatie faţă de poporul sovietic, de dorinţa de a merge în pas cu el, spre zile mai luminoase şi mai fericite.

„Dragi prieteni sovietici! — scrie Cen Tzian-cijen. *Succesele voastre sînt şi succesele noastre. Drumul parcurs de voi este cel pe care păşim noi astăzi. Ziua voastră de azi este ziua noastră de mîine. Noi trebuie să învăţăm în permanenţă de la voi".*

Expoziţia sovietică de la Pekin, care prezintă realizările economice şi culturale ale Ţării Socialismului victorios, contribuie la întărirea continuă a colaborării frăţeşti dintre cele două popoare.

Expresul Moscova-Pekin, această „punte mobilă a prieteniei", este încă una dintre realizările alianţei sovieto-chineze.

Ziarele anunţă veşti despre noile ajutoare sovietice acordate R. P. Chineze. Se bucură deopotrivă fiii celor 60 de naţionalităţi care trăiesc azi în China liberă.

ACUM ZECE ANI.

ZILE DE LUPTA

Februarie 1945... Al III-lea Reich se cutremură sub atacurile victorioase ale Armatei Sovietice. În țările eliberate de către glorioasa Armată Sovietică, clasa muncitoare, sub conducerea comuniștilor care trecuseră de la lupta ilegală la cea legală, începuse să facă rînduieli în treburile statului, înfruntînd sabotajul reacțiunii, care ocrotea rămășițele fasciste.

Bucureștiul, ca și întreaga țară, trăia în acele zile adînci frămîntări politice și economice. Specula și traficul clandestin erau încă în floare. Prin magazine și birouri ministeriale se tratau afaceri necurate, menite să îmbogățească burtăverzimea care, după ce huzurise sub legionari și sub Antonescu, continua să se ghiftuiască și sub pulpana spionului și trădătorului general Rădescu, agent al imperialiștilor din apus. Folosindu-se de acest trădător, cercurile monopoliste anglo-americane încercau să se amestece în treburile patriei noastre.

Reforma agrară, cu insistență cerută de popor, este amînată, sub diferite pretexte, la calendele grecești. La Ministerul Agriculturii, folosindu-se de uneltele lor, ministrul Hudiță, reacțiunea internă și stăpînii ei de peste hotare organizează un adevărat complot împotriva poporului, sabotînd planul de însămînțări. La fel se petrec treburile în toate compartimentele importante de activitate.

În fața acestei situații, care punea patria în pericol, Frontul Național Democrat, avînd în frunte pe Partidul Comunist Român, a cărui platformă-program apăruse cu puțin timp înainte, cheamă poporul român la luptă pentru un guvern democrat, capabil să soluționeze cele mai arzătoare revendicări ale maselor.

La 5 februarie, în mai multe orașe ale țării au loc manifestații ale oamenilor muncii care cer un guvern F.N.D. La Craiova 6.000 muncitori adunați într-un miting cer înfăptuirea grabnică a reformei agrare. Peste tot clasa muncitoare cere îndeplinirea sinceră și riguroasă a condițiunilor din convenția de armistițiu. La Moreni și Ploești petroliștii protestează împotriva uneltirilor reacționarilor din guvern. Și în fruntea tuturor acestor acțiuni se aflau comuniștii, cărora li se alăturau masele cele mai largi de oameni ai muncii. Social-democrații cinstiți se aflau și ei alături de comuniști, împotriva uneltirilor liderilor de dreapta ai social-democrației. Ca un talaz necruțător, întreaga țară se ridică împotriva trădătorului Rădescu și a celor de o teapă cu el.

Sîmbătă 10 februarie... Pe bulevardele Bucureștiului trec automobilele din care se lansează manifeste ce cheamă pe cetățeni să vină la adunarea ce va avea loc a doua zi în sala „Scala", unde generalul Rădescu va da explicații privind situația internă.

Duminică 11 februarie... La „Scala" cetățenii de bună credință așteaptă. Minutele trec și generalul nu se arată... Temîndu-se de furia mulțimii, el se refugiase în sala „Ars" și, în fața unui auditoriu de legionari camuflați, își expusese cuvîntarea-program, radiodifuzată. El se temea de popor, dar în același timp amenința cu nerușinare și împrăștia cu calomnii clasa muncitoare: „Muncitorii să se ocupe mai puțin cu politica și mai mult cu treaba".

Cuvîntarea trădătorului Rădescu a îndemnat elementele reacționare la acțiuni huliganice. În după amiaza aceea străzile Bucureștiului au fost din nou teatrul a numeroase provocări fasciste. Dar răspunsul n-a întîrziat. Miercuri 14 februarie... Răspunzînd chemării partidului, o jumătate de milion de oameni s-au adunat în Piața Națiunii, pentru a înfiera provocările de duminică. Se cere arestarea huliganilor teroriști și crearea unui guvern al Frontului Național Democrat, singurul în stare să asigure libertatea cetățenilor. Burtăverzimea privește înfiorată de după perdele. Glasul hotărît al acestor oameni o înspăimîntă.

24 februarie... 600.000 cetățeni manifestau pe Calea Victoriei ca răspuns la atentatul fascist împotriva președintelui C. G. M., Gheorghe Apostol, care avusese loc cu cîteva zile înainte. Din mii de piepturi se auzea lozinca: „Să plece dușmanii țării de la conducere!" Cînd coloana manifestanților a ajuns în dreptul Teatrului Național, s-au auzit primele împușcături. Manifestanții se revărsară ca o mare în piața fostului palat regal. Și atunci, ca la o comandă, rafale de gloanțe se abătură asupra pașnicilor manifestanți. Se trage din clădirea Ministerului de Interne, se trage de pe acoperișul palatului regal. Sîngele muncitorilor înroșește din nou caldarîmul. Ca la 13 decembrie 1918, ca la 16 februarie 1933, ca în atîtea alte numeroase rînduri. Dar de data aceasta condițiile sînt altele: partidul revoluționar al clasei muncitoare e mai puternic ca oricînd în trecut, contopința maselor în creștere.

Împotriva uneltirilor imperialiștilor de peste hotare și ale slugilor lor interne — regele, partidele „istorice", guvernul lui Rădescu, rămășițele legionaro-antonesciene — se ridică întregul popor, însuflețit de chemările Partidului Comunist.

Comentînd evenimentele din Romînia, ziarul „Pravda" scria: „În ultima vreme se petrec în Romînia fapte care dau motive să se vorbească despre coacerea unei crize politice". Și criza aceasta într-adevăr s-a copt, luînd sfîrșit prin instaurarea primului guvern democrat.

C. GODEANU

Fiul Griviței Roșii

Zi geroasă de februarie. Cerul întunecat, plumburiu, atîrnă greu deasupra caselor. Și, deodată, liniștea dimineții e spartă de sunetul prelung, sfîșietor, al sirenei.

Muncitorii și-au luat libertatea de a-și spune deschis durerile și sînt hotărîți s-o spună pînă la capăt, cu prețul propriei lor vieți.

Sună fără oprire sirena Griviței. Sunetul ei pare că a acoperit întreaga Capitală, într-o dureroasă încleștare. Alte sirene, semnale de solidaritate, îi răspund:

„Muncitori, fiți gata de luptă!"

„Sîntem gata!"

Grivița Roșie luptă pentru zilele însorite de mîine. Fiii ei cei mai buni, comuniștii, sînt pe baricade.

Nici unul nu va părăsi lupta. Cu tinerească înfăcărare, Vasile Roșiță păzește postul încredințat...

Și Roșiță rămîne la post chiar cînd gloanțele ucigașe îi sfîșie trupul tînăr...

★

...Zi geroasă de februarie. Sînt 12 ani de cînd Grivița Roșie a dat semnalul luptei. Pentru prima oară, deasupra atelierelor steagurile roșii fluturau libere, steaguri roșii — ca sîngele vărsat aci din belșug acum 12 ani. În munții Tatra, în aceleași zi, înfruntînd vitejește gurile de foc ale dușmanului, mesivele muntoase, pădurile, viforele turbate, pandurii insinuează gonind sălbatica armată fascistă. Într-un adăpost, un tînăr cu ochii negri, înfăcărați, vorbește camarazilor săi despre eroica luptă a ceferiștilor. Peste jumătate de oră, unitatea va porni din nou atacul pentru cucerirea cotei 568. Ca și atunci, în februarie 1933, fiii cei mai buni ai poporului sînt în primele linii, luptînd împotriva fascismului. Ca și Vasile Roșiță, în aceleași zi geroasă de februarie, un alt fiu al Griviței Roșii, tînăr comunist și el — Constantin Godeanu — plătea cu sîngele său cald zilele însorite de mîine.

★

Tînărul subiocotenent Constantin Godeanu crescuse călit la focul luptelor îndîrjite ale ceferiștilor. Și-n mintea sa cinstită, tînără, înfăcărată, epopeea eroică a Griviței căpătase dimensiuni de legendă. Copil plecat în lume să scape de cruntа sărăcie și exploatare moșierească, Godeanu învățase de la ceferiști să nu-și plece capul în fața celor ce căutau să-l striveească.

În rîndurile U.T.C.-ului, Godeanu luptă pentru o cauză măreață și totuși pe înțelesul fiecărui muncitor cinstit. Plătește cu propria-i libertate, cu schingiuiri, curajul de-a se împotrivi stăpînilor. În închisoare, Godeanu își dă examenul de maturitate politică, iar drumul plin de jertfe pe care trebuiau să-l străbată comuniștii pentru a ajunge la victorie, devine pentru totdeauna propriul său drum.

Ziua eliberării îi deschide și lui Constantin Godeanu, odată cu porțile luminoase ale libertății, și calea largă pe care putea să folosească nestăvilita sa energie creatoare, întregul său devotament față de cauza pentru care luptase.

Neobosit, Godeanu scrie, organizează, însuflețește tineretul. Membru al C. C. al U.T.C., el lucrează, după eliberare, în cadrul secției culturale.

E prea mult patos însă în acest tînăr, pentru ca să i se pară suficient ceea ce face. „Acum trebuie să fii în primele rînduri ale focului" spune el, și cere să plece voluntar în rîndurile Diviziei „Tudor Vladimirescu", să lupte împotriva fasciștilor.

Agitator și locțiitor politic, Godeanu e iubit de tinerii ostași. E întotdeauna acolo unde lupta e mai grea, acolo unde exemplul și vorbele lui înflăcărate dau noi puteri luptătorilor.

Cu 12 ani în urmă, la 16 februarie 1933, trupul tînăr al lui Roșiță căzuse pe baricadă. Tot într-o zi de 16 februarie, dar în 1945, cade Godeanu, luptînd pentru aceeași cauză.

Poporul nu-și plînge eroii, ci îi slăvește.

Pildele lor îi călăuzesc pașii. Cînd drumul e greu și sfaviliile par de netrecut, își aduce aminte de ceea ce au îndurat luptătorii comuniști și noi forțe îi întărește rîndurile. Ca un steag roșu, exemplul lui Godeanu a mers alături de ostașii noștri spre victorie.

Mîndru și liber, steagul roșu fluturâ azi deasupra Griviței Roșii. Deasupra întregii țări.

Irina OPRAN

Sorin PETRESCU

SOLDAȚII VIEȚII

— fragment —

. . . . . .

Își destrămase noaptea norii grei,
Zvîrlea din naltul stelele scîntei,
Iar luna aurie mintea țesea
Pe tabăra-adormită din vîlcea.
În cortul scund, în cuibul de vultur,
Sfîrșit de mult povestea de pandur
Și-i liniște adîncă împrejur.
Deodată-n bezna îndrăzni un glas:
„Măi, Neculai, tu dormi, sau ești tot treaz?"

„Nu dorm bădiță, mă gîndesc acasă,
Mi-a scris Mărie că e holda deasă.
La colectivă-au tras fir de lumină
Și-așteaptă-un țînc curînd, curînd să-i vină.

Simt izul primăverii pe aproape,
Al primăverii ca-nflorea sub pleoape
Lui Constantin Godeanu și-alor săi
Frățînilor, neînfricați flăcăi...

Îi simt pe toți în preajmă. Mă-ndrumează
Să stau de veghe cu privirea trează
Nu dorm, bădiță, mă gîndesc la ei
Și-mi simt puternic brațul, ca de otel".

E noapte. Luna țese straiu de vată.
Stă santinela parcă-n bronz turnată
Și cînd o văd, văd parcă-ntreaga armată,
Ce a crescut din grupa de eroi
A lui Godeanu și-a fraților săi...

DE STRAJA PĂCII

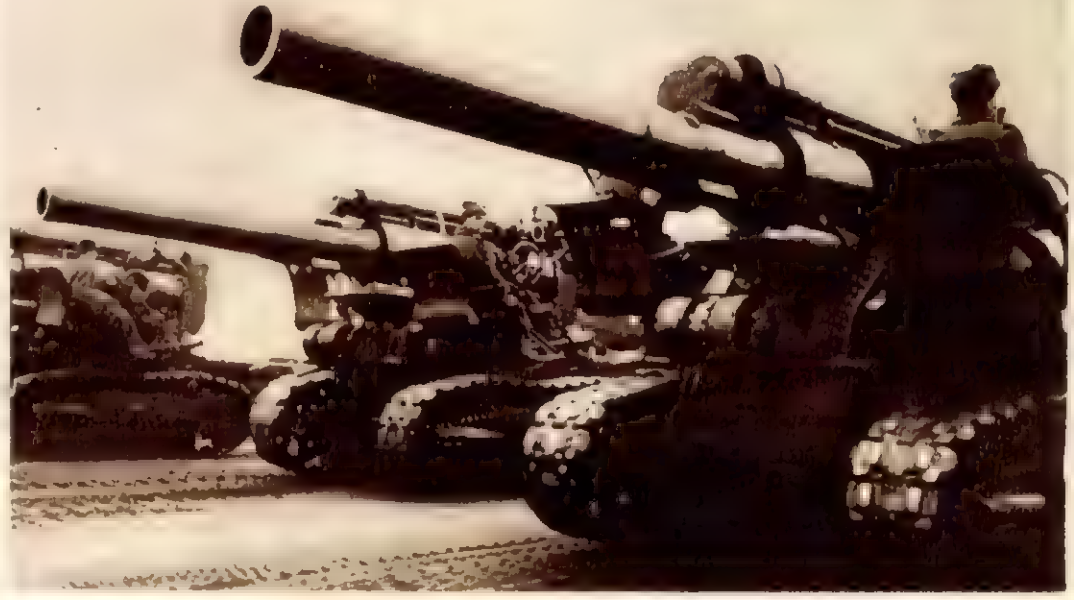

Cu siguranță și calm se mișcă veacul nostru înainte, spre lumină. Nu-l poate opri din cale nici o forță, oricît de diabolică, a întunecimii. Sub bolta acestei planete de atîtea ori însîngerate, stă astăzi de veghe, în avantgarda omenirii, brațul de nebiruit al omului sovietic. Pentru pacea și liniștea tuturor căminelor lumii, brațul acesta poartă nu numai făclia speranței, ci și arma în stare să nimicească pe vrăjmașii omenirii. Calmă și nemăsurată în puteri, stă de strajă vieții și viitorului Armata Sovietică, făurită în focul luptelor revoluționare de Partidul Comunist, călită în marile bătălii pentru apărarea Patriei Socialiste.

Am întîlnit, nu de mult, un stol de fete. Ieșeau, după muncă, pe poarta fabricii „Tricotajul Roșu" din Capitală. Fiecare cu perechea ei de cosițe; castanii, și negre, și aurii ca raza soarelui. Cosițele — lungi de 16-17 ani, taman de o vîrstă cu stăpînele lor. După ce trecuseră printr-o școală medie tehnică, fetele cu pricina au intrat, cu emoții și nenumărate visuri, în fabrică. Le-am întîlnit după cîteva zile de la acest memorabil eveniment. Erau foarte grăbite. De ce? Hotărîseră să și facă o poză la fotograful din colțul străzii. Da, întregul grup de colege și candidate la gloria de muncitor în țara noastră liberă. Așa, ca să-și amintească pînă la adînci bătrînețe de aceste zile ale începutului.

Privind cum se depărtează, cu pașii lor sprinteni, fluturîndu-și cosițele, le vedeam parcă, peste ani, intrînd solemn, sub arcadele de aur ale socialismului împlinit, alături de soții și copiii lor, în grădinile unei maturități fericite... Da, acesta este drumul! Iar fotografia lor de acum va rămîne în marele album al istoriei ca o mărturie a celor dintîi ani în care visul cel mai înalt al omului și-a cîștigat, și în țara noastră, dreptul de a deveni realitate.

Sînt convins că așa va fi, și nu altfel.

Căci împlinirea celui mai înalt vis al omului este însăși deviza înscrisă cu litere de foc pe steagurile de luptă ale celei dintîi armate a fericirii omenești — Armata Sovietică. Uriașa ei putere ocrotește bucuria și speranțele adolescenței, toate fotografiile cu zîmbete încă uimite de bogăția și frumusețea vieții. Niciodată Armata Sovietică n-a urmărit subjugarea cuiva, dar întotdeauna a apărat măreața cauză a libertății și păcii, cauza viitorului luminos al Omului.

Cu prilejul unei călătorii pe care am făcut-o în China Populară, mi s-au dezvăluit înaintea ochilor comori nemăsurate ale culturii umane. Milenii de trudă și de creație ne-au lăsat moștenire tezaurul lor. La toate meridianele acestei planete s-au înălțat monumentalele opere ale geniului omenesc. Niciînd nu va pieri minunea universului: simțirea arzătoare și gîndirea plină de cutezanță a omului.

Pentru a le apăra de furiile dușmanilor s-a născut pe lume cea dintîi armată a culturii și civilizației, a stimei nețărmurite față de om — Armata Sovietică. Alături de Armata Sovietică stau de strajă păcii armatele tinere ale țărilor de democrație populară, forțe de nădejde ale nebiruitului lagăr al păcii și socialismului.

Fiecare nouă aniversare a Armatei Sovietice aduce cu ea noi speranțe, face să crească și mai mult încrederea noastră în această forță invincibilă, capabilă să dea riposta zdrobitoare oricărui agresor imperialist care ar cuteza să împingă din nou omenirea în pîrjolul războiului. Florile vor înflori, pruncii se vor naște, omenirea va năzui spre fericire și o va trăi.

Cu siguranță și calm se mișcă veacul nostru înainte, spre lumină. Și nu-l va opri din cale nici o forță a întunericului. Sînt convins că așa va fi, și nu altfel.

Atenție, negustori de moarte și de bombe atomice!

Atenție, diplomați ai svastricei și ai diviziilor fasciste!

Atenție, incendiatori ai monumentelor și leagănelor, vrăjmași ai florilor și ai inimii omenești!

Atenție!

Brațul înarmat al viitorului stă de strajă globului pămîntesc!

Trăiască Armata Sovietică!

Eugen PRUNZĂ
laureat al Premiului de Stat

Moscova, Piața Roșie. Fii poporului sovietic, ostași ai Armatei Sovietice, defilează în fața conducătorilor Partidului și Guvernului U.R.S.S.

DIVORȚUL

de Constanța COPORAN

Ilustrații de N. POPESCU

Întîi am cunoscut-o pe ea. Ba nu. Întîi pe el. Eram vecini. Pe Calea Plevnei. Ni se arsese siguranța de la lumină într-o seară și el s-a oferit să ne-o repare. Electrician bun. Așa spunea și mama, care i-a făcut atunci o cafea, drept mulțumire. Pe urmă am cunoscut-o pe ea. Mărunțică, sfioasă, cu ochii albaștri. Spunea: „bărbatul meu a zis că asta nu stă frumos", „bărbatul meu a dres lampa de gătit" — și se uita la el ca bunică-mea la icoana prea cuviosului Vasile. Și de ce să nu se uite? Voinic era, meseriaș bun, vesel și gospodar cît patru.

O luase de la țară. De pe lîngă Oltenița. Fără nicio zestre. Doar pentru că avea ochii albaștri și gropițe în obraji. Aveau și un copil. Pe Gheorghiță, zis „dolofenescu", care ne-a spart într-o zi trei borcane cu gogoșari, ca să audă cum face apa „gîi-gîi". Se înțelegeau de minune. El aducea în casă, ea chibzuia, rostuia și erau alături și la necazuri, și la bucurii. Duminicile era o plăcere să-i vezi. El, Vintilă, își aprindea luleaua. Treaba asta o făcea numai la sărbători. Își lua nevasta de brat și o porneau veseli în urma lui Gheorghiță, care șuiera ca locomotiva.

Ea nu ieșea niciodată din cuvîntul lui. Nu-și tăia părul, pentru că lui îi plăcea lung; gătea în fiecare zi pilaf, pentru că era mîncarea lui preferată, și nu trecea niciodată dincolo de Calea Plevnei, pentru că el zicea că „femeile serioase nu se vîntură prin tîrg". Ea, Sanda, m-a văzut într-o zi citind. Sub umbrarul cu zorele. S-a așezat lîngă mine, cu Gheorghiță în brațe, și m-a privit mult timp în tăcere. Pe urmă s-a uitat în jos și mi-a spus, fără s-o întreb, că și ea știe carte. „Citești?" — Am întrebat-o. I-a dat drumul lui Gheorghiță să zburde prin iarbă și mi-a spus: „N-am zor de asta. Să-mi văd eu de casă. Așa zice bărbatu-meu". Vorbea cu convingere prefăcută. Ca vulpea din poveste, care nu se suie la struguri fiindcă nu vrea să-și stropozească dinții.

Spre iarnă, ba nu, spre primăvară, Gheorghiță a împlinit trei anișori. Au făcut o petrecere și m-au invitat și pe mine. Sărbătoritul a stat tot timpul în capul mesei. Ne-a spus trei poezii, a spart două pahare cu vin, pe urmă a plîns că vrea lîngă patefon și a adormit pe sofa cu cadourile primite în brațe. Spre sfîrșit, cînd Sanda a adus cozonacul, Vintilă și-a turnat un pahar de vin, a luat de pe noptieră un album, și-a prins nevasta de talie și a început să ne arate fotografii. De la nuntă, de la botez, Gheorghiță la un an...

De atunci, de la aniversarea teribilului spărgător de borcane și pahare, m-am apropiat mai mult de Sanda. Și ea de mine. Venea cu Gheorghiță pe la noi. Ne povestea cum face ea pilaful, cum spargo Vintilă lemnele pentru foc, cum îi aduce în fiecare lună parfum, sau mărgele, sau briantină. Într-o zi a apărut cu noaptea-n cap. Îi adusese mamei o cratiță. Dar am simțit că nu venise pentru asta. Părea încurcată și răspundea în doi peri la întrebările despre gospodărie. Mamei i se ardea rîntașul pe foc și s-a dus în bucătărie. Atunci Sanda s-a apropiat de mine. S-a roșit, și-a netezit părul fără să fie nevoie și m-a întrebat dintr-o răsuflare: „ce înseamnă să fie cineva secretarul de partid din fabrică?" I-am explicat și i-am arătat că e o muncă de cinste. Cred că s-a stăpînit să nu chiuie. A început să rîdă. Ca Gheorghiță atunci cînd a descoperit că se desfac zorelele. Deodată a devenit serioasă. Și mi-a spus, gravă, de parc-ar fi reprodus o proclamație: „așa mi-a zis și bărbatu-meu". Pe urmă s-a așezat pe colțul scaunului și mi-a șoptit: „Știi? De ascară Vintilă e secretarul organizației de partid din fabrică". Am felicitat-o. Cred c-a plecat așa grăbită pentrucă-i venea să plîngă de bucurie.

Peste cîteva zile am aflat că Gheorghiță urma să aibă curînd un frățior. Au început pregătirile. Scutece. Botoșei roz — c-o să fie fetiță. Finet pentru cămășuțe. Panglici, scufițe, biberon. Vintilă era ca pe jar. Numai de gătit nu gătea. Încolo, el rostuia totul cînd venea de la lucru, ca s-o cruțe pe Sanda. Au făcut economii și într-o seară, în chiotele de bucurie ale lui Gheorghiță, tătucu' a apărut cu un cărucior. Noroc că la puțină vreme după aceea a sosit pe lume și locatara lui. Pentru că Gheorghiță se specializase în demontarea roților...

Și uite așa, împreună cu Mioara, erau acum patru. N-aveau prea mare belșug în casă, dar nici sărăcie. Și-apoi Sanda era chibzuită. În casă la ei nu plîngea decît Mioara, cîteodată. Încolo, erau toți veseli.

Uneori Vintilă întîrzia serile. Avea vreo ședință, vreun miting. Sanda se îngrijora. Își făcea gînduri. Îl aștepta în poartă. Ardea un ghemotoc de lînă din fulor în prag și scuipa de cîte trei ori în fum. Să piară „ucigă-l toaca" și s-apară mai lute Vintilă, nevătămat. Vintilă apărea într-adevăr pe după colț. Nevătămat. Puțin obosit, dar vesel. Cu șapca dată pe ceafă, cu ziarele subsuoară, fluierînd. „Unde-ai stat pînă acum, Vintilă?" — îl întreba ea, trăgîndu-și inima la loc. „La fabrică, dragă" — îi răspundea. O săruta. Intrau în casă. Dar ea mai voia să știe: „Și ce-ai făcut pînă acum?" El se oprea cu bocancul descălțat în mînă; o privea o clipă gînditor, rîdea, ridica bocancul în sus, de parc-ar fi fost steag, și-i spunea triumfător: „ai noștri au dat trei motoare peste plan, în schimbul de onoare. Auzi tu?" Ea auzea. Rîdea, pentru că-l vedea pe el că se bucură, dar nu înțelegea nimic. Lăsa capacul pe cratiță, își ștergea mîinile pe șorț, venea lîngă el și-l întreba curioasă: „Cum e asta schimb de onoare?" El înghițea deodată în sec. Lăsa mîna cu bocancul în jos, pocnea a pagubă din buze și se uita roată prin casă, să-i dea un exemplu, să compare. Nu găsea nimic. Și începea să îngăimeze: „Vezi tu... schimb este cînd..." Ea făcea ochii mari. „Schimbul este... cum să-ți spun... Dar ce să-ți spun? Tot n-ai să înțelegi... Și, la urma urmei, ce-ți trebuie ție să știi? Nu poți să-ți vezi de gospodărie fără asta?"

Uneori i se părea c-a fost tăios. O prindea ușor de bărbie, s-o mîngîie. Și, pe lîngă motoarele cu care umblase toată ziua, bărbia ei îi părea o piersică. Atunci culeasă. Pe urmă vorbeau despre copii. Gheorghiță își rupsese tălpile la ghete. Felița spusese la ora trei și jumătate, pentru prima oară „mama"...

La cîteva zile după ce Mioara a parcurs pe propriile-i piciorușe primul maraton din fundul curții pînă la poartă, — era prin 1948 — Vintilă a părăsit fabrica. Fusese ridicat ca activist la un sector de partid. „Cum e asta?" — l-a întrebat Sanda. „Cum să fie? Foarte bine. Pînă acuma am fost tehnician; de acum sînt activist" — i-a răspuns el. Rămăsese buimacă. Ce meserie putea să fie asta? Pînă atunci se lăuda cu bărbatu-său că-i un electrician bun. Ce putea să zică de-aci înainte? Se temea să-l întrebe dintr-odată. I-ar fi răspuns ca întotdeauna, că n-o interesează. Mai apoi și-a luat inima în dinți; „Și... ție-ți pare bine?" „De ce să-mi pară?"— s-a mirat el. „Că... nu mai ești electrician..." „Na-ți-o bună. Parcă așa se pune problema... că nu mai sînt electrician..." Ea s-a roșit: „Păi tu ai zis așa..." Vintilă a lăsat baltă migăleala la avionul pe care-l lucra pentru Gheorghiță. „Oi fi zis... ca să înțelegi tu... E altceva... Cum să-ți spun?" Ea aștepta. Cu mîinile tremurînde în poală. Să-i spună. Cine a mai văzut nevastă să nu știe cu ce se ocupă bărbatu-său? El o crede proastă. Poate o fi... „Vezi — a început Vintilă — am fost... adică sînt ridicat în muncă... Cum să-ți spun ca să înțelegi?" O privea lung și ei i se părea că stă pe mărăcini. „Da, am înțeles — a spus într-un tîrziu. Dacă tu ești mulțumit, e bine, Vintilă."

I-am explicat Sandei ce înseamnă activist. A înțeles ușor. Nu era deloc proastă. Aș zice dimpotrivă. Am sfătuit-o să citească, dar nu s-a apucat de așa ceva. Vintilă îi spunea că o nevastă bună trebuie să-și vadă de gospodărie. Și ce spunea Vintilă era sfînt. Avea de altfel doi copii, gospodărie închegată, griji destule. Vintilă era mulțumit, copiii creșteau. Ce-i trebuia ei altceva?

Numai că Vintilă își făcuse un obicei: să întîrzie serile. Avea omul mult de lucru. Alerga dintr-o întreprindere în alta. Dădea îndrumări, organiza, stătea de vorbă cu muncitorii. Sanda îl aștepta cu ghemotoace de lînă aprinse în prag. Și el tot nu venea. „Spune-mi, Vintilă, ce faci tu toată ziua?" — l-a întrebat încîndată într-o seară. „Lucrez, dragă" — i-a răspuns. Dar ea nu s-a mulțumit: „Bine, dar cum lucrezi? Ce faci?" „Ce să-ți spun? Parcă poți să-nțelegi? Lucrări... probleme..."

A mai încercat și alte dăți să afle. Nu s-a ales cu nimic. Pînă la urmă și-a spus că n-o interesează pe ea, femeie, meseria lui. Și s-a resemnat.

Așa a trecut un an. Pe urmă încă unul. Dar nu mai era la fel ca înainte. Întîi Vintilă nu i-a mai adus parfum. Nici briantină. „Crezi că la asta mi-e mie capul?" Pe urmă nu i-a mai tăiat lemnele". „Zău... nu știu cum să-ți spun... Un om ca mine... știi... nu că... dar lumea... vorbește..." Sanda i-a dat dreptate. Dacă nu mai e electrician, cum o să fie tăietor de lemne? Într-o seară l-a bătut pe Gheorghiță. A rămas încremenită. El, atît de bun, care-și iubea așa mult copiii! „Îl bați pe nedrept, Vintilă!" — i-a spus, sărind în apărarea băiatului. „Poate — i-a răspuns el tăios. Nu el e vinovat că n-are cine să-i dea educație".

Într-o duminică s-au îmbrăcat să plece la plimbare. Ea și-a pus rochia roșie de sărbătoare. Cu danteluță la gît. „Iar ai îmbrăcat sorcova asta?" — a întrebat-o încruntat. Sanda a rămas locului: „Știam că-ți place... mi-ai spus că-i frumoasă". El a întors capul: „Nu știu cînd ți-am spus... Poate că ți-am spus... Dar de atunci mi s-au schimbat gusturile... Cum să-ți explic? Am crescut. Tu..." Într-o seară, Gheorghiță a întrebat-o ce-a acelea sindicate. I-a dat o explicație întortochiată. Și greșită. După cum o tăia capul. Vintilă a făcut-o proastă. De față cu copilul. Pe urmă i-a spus: „Mă faci de rîs. Halal nevastă de activist. Să le vezi pe-ale altora..."

Vorbele astea i s-au înfipt în minte. „Se uită la nevestele altora. De mine s-a plictisit. L-o fi fermecat vreuna". Și a început cu farmecele de dezlegare. Întîi a pus busuioc cu aghiasmă în ciorba de perișoare. Ba nu. Întîi i-a cusut păr afumat de capră nefătată sub gulerul cămășii. A simțit el ceva necurat. Îl înghiontea în ceafă. Și tot scărpinîndu-se în timpul unei ședințe, a rămas cu părul de capră nefătată în mînă. Oamenii s-au mirat. El s-a roșit. Ca sfecla. A îngăimat c-o fi niscai sfoară de la frînghia de rufe. Dar în sinea lui bănuia. O văzuse pe Sanda arzînd ghemotoace de lînă în prag. Nu-i spusese nimic atunci. Nu voise să se amestece în nimicuri muierești. Acum, însă, clocotea. Seara a țipat la ea. Că nu-i mai corespunde ca nevastă. Dar nu i-a spus tocmai ce trebuia. Că farmecele-s superstiții prostești. Și ea a înțeles din toată povestea că nu vrea să fie dezlegat. De aceea a continuat. I-a pus făcălețul de mămăligă sub pernă. Pe urmă, ceară de albine, cu gălbenuș de ou în bocanci. Mai tîrziu i-a stropit hainele cu zeamă de solzi de pește. Ultima oară l-a pus pilaf în batistă. Și cînd a dat să-și sufle nasul, Vintilă a pictat toată fața prim-secretarului cu pilaf.

Asta a pus capacul. Cînd a venit seara acasă, n-a mai țipat. A început să-și strîngă lucrurile și i-a spus: „O să mă mai vezi cînd ți-i vedea ceafa". Atît. Ea a început să plîngă. Să-l

roage. Să bocească. Şă-i vorbească de copii. De anii trăiţi împreună. El s-a făcut că n-aude. Şi a plecat.

Pentru Sanda se dărîmase cerul. Vintilă fusese dumnezeu şi dumnezeu dispăruse. A căzut la pat. Avea febră. Aiura. Cînd a început să umble, peste două săptămîni, era de nerecunoscut. Slăbise. Era încercănată. Îmbătrînise. De cîte ori scotea o vorbă, ofta. Pe urmă, a încercat să-l aducă înapoi. Cu rugăminţi. Cu promisiuni. N-a izbutit. Se gîndea la copii. Cu ce să-i crească? Nu ştia ce să facă. Şi într-o bună zi s-a hotărît. A intrat să lucreze într-o ţesătorie. „Să scoată pîinea copiilor".

In primele luni a mers greu. I se părea ciudat să fie între atîţia oameni. Se temea de războaiele de ţesut. Ţăcănitul lor o speria. La şcoala de calificare îi era urît să se ducă. I se părea peste mînă să înveţe. Profesorul vorbea de urzeală, dar ea se gîndea la Vintilă. Cum îi aducea briantină. Cum o ajuta în gospodărie... Pe urmă a început să se obişnuiască. Să-şi dea seama că Vintilă i-ar fi putut lămuri ce-i acela schimb de onoare, plan. Că el e vinovat pentru statul ei pe loc. Că, dacă vrea, poate să cunoască tot ce n-a putut cunoaşte din cauza lui. Şi, încet, încet, a lăsat amintirile. Înainte vorbea numai de Vintilă. Acum, începuse să vorbească de ea. Îi spunea mamei, într-o seară:

„Sînt două la mine în secţie, tuşă Profiră, de cîştigă la 800 de lei pe lună. Cum? Păi au făcut nişte contracte de întrecere, aplică metode d-astea noi... Ce m-am gîndit într-o zi? Oi fi eu mai proastă ca Mariţa Tudor sau Filofteia T. Marin? N-au şi ele tot două mîini? Dacă-i aşa, de ce să nu aplic şi eu metode? Dau peste plan şi scot şi cîştig mai mare. Şi i-am zis meşterului. El, ca pîinea caldă, a început să mă înveţe. Mi-a pus şi o tăbliţă pe maşină. Cică să vadă toată lumea că aplic metoda ţesătoarei sovietice... Nu ştiu cum îi zice... are un nume ciudat... Aşa că... să vedem cum o ieşi pînă la urmă".

Se pare că mergea din ce în ce mai bine, pentru că Sanda îmi apărea schimbată de fiecare dată. O vedeam adesea serile, venind de la fabrică. Cu Gheorghiţă de-o mînă, cu Mioara de alta. Băiatul îi povestea de la şcoală. Fetiţa, de la căminul fabricii. Şi ea rîdea.

Vintilă devenise burlac. Îşi luase o cameră la un prieten. Tocmai pe Vitan. In primele luni i se părea că nu e fericire mai mare decît să stea singur. Avea impresia că a întinerit şi că deabia îşi începe viaţa. La raion nu spusese nimănui că-şi lăsase nevasta şi copiii. Tovarăşii lui n-ar fi fost de acord cu ce făcuse. Mai ales prim-secretarul. Desigur le-ar fi spus că nu-i mai corespunde. Dar ei i-ar fi cerut să o ridice. Să o înveţe. Şi n-avea nici un chef.

Pe urmă s-a cam săturat de schimnicie şi-a cunoscut-o pe Florela. Blondă. Veselă. Elegantă. Femeie de lume. Putea vorbi orice cu ea. Era plină de sensibilitate; îi plăcea tot ce era frumos: bijuteriile, stofele fine, mătăsurile imprimate... Vintilă era entuziasmat. Uneori i se părea că Florela îl cam pune pe cheltuială. Dar cînd o vedea cum rîde, cum îşi pudrează nasul, îşi alunga orice gînd neplăcut. Ba găsea că-i norocos. Pe lîngă cum era înainte. Pe lîngă cum era Oprea, prietenul la care stătea. Nici lui nu-i mai corespundea nevasta. Era ditai directorul şi ea, Leana, rămăsese pe loc. De aceea hotărîse să divorţeze şi-l rugase pe Vintilă să-i fie martor. El acceptase. De ce nu? Se gîndea la propria lui situaţie, la amărăciunile prin care trecuse. Şi-apoi, cîndva voia şi el să divorţeze. Nu putea rămîne legat toată viaţa. Mai ales că Florelei nu-i plăceau complicaţiile şi nu mai voia să stea în umbră. Voia să iasă la teatre, la restaurante, să vadă, să fie văzută. El căuta să-i explice că nu-i practic. Că tovarăşii lui n-ar înţelege dragostea lor. Ea se pornea pe plîns. Un plîns de mieluţ junghiat. Şi Vintilă se emoţiona. Îşi punea bani în buzunar, ea îşi îmbrăca rochia cea mai proaspătă şi ieşeau în oraş.

Intr-o bună zi, Minea, prim-secretarul, l-a chemat la el pe Vintilă. In acelaşi birou în care îi pictase obrazul cu pilaful Sandei. Şedea la masă şi răsfoia gînditor o revistă. „Ia loc, tovarăşe Ostrovan" — i-a spus, oferindu-i o ţigară. El s-a aşezat ca pe un scaun de ceară. Bănuia ce vrea să-i spună şi-i era ruşine că ascunsese atîta vreme despărţirea de Sanda.

„Ce mai faci?" — l-a întrebat prietenește Minea Nu ştia ce să-i răspundă. Aflase totul şi voia să-l ia cu binişorul, sau nu ştia nimic?

„Mulţumesc" — a îngăimat cu ochii la ciucurii perdelei. Dar Minea a continuat: „Ce-ţi face nevasta, ce-ţi fac copiii?" Vintilă a închis ochii. S-a ghemuit în fotoliu. Ca surprins de un cataclism şi pus în imposibilitatea de a mai lua vreo măsură. Venise clipa de care se temuse atît. Se sfîrşise totul. El nu mai putea zice nimic. Îi vijîia capul şi Minea vorbea. Îl sfătuia să rupă legătura cu Florela şi să se întoarcă la Sanda. Să aibă grijă de copii. Ce să-i spună? Că Sanda nu-i mai corespunde? Ar înţelege asta Minea? Ar înţelege că o iubeşte pe Florela şi ea pe el? Că asta e dragostea lui cea mare?

In sfîrşit, Minea s-a ridicat de pe scaun. Vintilă a deschis ochii. I se părea ciudat că mai există ceasul pe birou, perdelele, ziduri-le. Pentru el se dărîmase totul. „Cred că ai să procedezi aşa cum se cuvine" — a încheiat prim-secretarul, strîngîndu-i mîna. Vintilă a îngăimat ceva şi a ieşit.

De-atunci, a început lupta. Trebuia să se despartă de Florela. Dar cu cît îşi spunea asta, cu atît mai mult se întărîta. Şi ea, drăgălaşa, parcă-i simţea frămîntarea. Că nu ştia ce să-şi mai cumpere şi să-mbrace ca să-i fie mai pe plac. Cîteva săptămîni n-au mai ieşit deloc. Dar Florela se sufoca între patru pereţi. Şi-au început iar să se distreze. La teatre, la restaurante, la cîte-un joc de cărţi. Lui Vintilă a început să-i placă felul ăsta de viaţă. Intr-o zi, după ce noaptea fuseseră la o petrecere, nu s-a dus la lucru. A motivat că l-a durut capul. Pe urmă migrenele s-au îndesit. Tovarăşii lui şi-au dat seama despre ce este vorba şi, într-o bună zi, s-a întîmplat inevitabilul. Vintilă a fost scos din munca de activist la raion şi trimis în producţie. Electrician pe un şantier în provincie. Cîteva zile a fost bulmac. Dezrădăcinat. Umbla pe străzi şi i se părea că trebuie să se întîmple ceva care să schimbe hotărîrea asupra lui. O furtună. Un cutremur. N a venit nici cutremur, nici furtună. A venit în schimb ziua plecării la Mărăcineni. Vintilă nu dormise toată noaptea. Se perpelise. Se frămîntase cum să-i spună Florelei vestea, ca să nu sufere prea mult. Şi-o închipuia distrusă pentru soarta lui. In pragul sinuciderii. Şi se înspăimînta. Spre ziuă n-a mai putut sta în pat. S-a aşezat pe un scaun şi a început să aprindă ţigară de la ţigară. Se făcuse lumină, se făcuse tîrziu şi Florela nici gînd n-avea să se scoale.

Atunci şi-a tras scaunul lîngă ea şi-a prins să-i şoptească. Despre pui. Despre purceluşi. Despre viaţa liniştită de ţară. Dar ea n-avea nici un chef de literatură. Şi i-a întors spatele. Intr-un tîrziu, Vintilă n-a mai putut răbda apăsarea. Şi-a spus iute şi tare, cum spui la doctor „treizeci şi trei": „La prînz plecăm din Bucureşti". Ea s-a trezit ca zvîrlită de un resort. S-a frecat la ochi şi a-ntrebat cu voce legănată: „La băi, dragule?" „Nu... la Mărăcineni"— a îngăimat Vintilă. — De mîine lucrez acolo ca electrician."

Florela a făcut ochii mari, a leşinat, s-a trezit, iar a leşinat şi cînd s-a trezit a doua oară l-a făcut bădăran. Că i-a distrus tinereţea. Şi situaţia. Şi partidele strălucite. Că şi-a închipuit măcar o clipă că ea ar putea pleca la coada vacii? Pe urmă s-a sculat ca o tigroaică, s-a îmbrăcat, şi-a împachetat lucrurile, a băgat din greşeală în geamantan ceasul şi paltonul lui şi a ieşit trîntind uşa.

Vintilă a asitat ca aiurit la toată scena. Nu s-a dezmeticit nici cînd a rămas singur. Simţea un singur lucru: că se sufocă, că se prăbuşeşte. Şi, instinctiv, a deschis geamul. In mirosul de fum de tutun înăcrit al odăii a năvălit deodată un iz cald. De miere. Care-l chema. S-a ridicat şi s-a dus ca vrăjit la fereastră. A privit jos în curte şi a văzut mărul înflorit. Venise deci primăvara. Şi el nici nu observase. Fusese orbit. Asurzit. Dar acum vedea. Auzea. Venea pînă la el un sunet subţirel de muzicuţă. Slobozit după nici o lege muzicală. Fluturat în vînt de un glăscior: „Tăticule, dacă cînt, vine mai iute primăvara?" Glăsciorul lui Grigoraş, băiatul spălătoresei. Grigoraş al tuşei Lina... Dar al lui, Gheorghiţă, băiatul lui, ce face? Deodată l-a cuprins un dor nebunese să-şi vadă copiii. Să-i strîngă în braţe. Să-i audă îngînînd măcar o cîntare primăverii. Din muzicuţă. Da, dintr-o muzicuţă...

S-a ridicat ca vijelia din pat. S-a îmbrăcat în goană, absent de parc-ar fi îmbrăcat un manechin, a dat un brînci geamului să-l închidă, a încuiat odaia, a dat cheia Leanei şi a coborît scările într-un suflet. Era absorbit. Cu gîndul numai la copii. Cînd a ajuns la colţ, a intrat într-un magazin. Pentru muzicuţă. „Daţi-mi-o pe cea mai frumoasă". A plătit, a mîngîiat muzicuţa, a băgat-o în geamantan şi-a zburat spre tramvai. A cerut taxatorului „Mărăşeşti" în loc de bilet de 40 şi i-a mulţumit unei femei grase care l-a călcat pe picior. I se părea că manipulantul s-a prefăcut în melc. Că el, Vintilă, n-o să mai apuce să-şi vadă copiii înainte de plecare. In sfîrşit, a coborît. A îmbrîncit o lăptăreasă care l-a făcut chior, i-a zîmbit de parcă i-ar fi spus că-i politicos şi a alergat pe strada pe care o cunoştea atît de bine. Cînd a ajuns la colţ, s-a oprit. Îi bătea atît de tare inima, încît i se părea că dacă mai face un pas se prăvăleşte. Pe urmă s-a mai liniştit şi a început să chibzuiască. Cum să facă să vadă copiii şi totuşi să nu dea ochii cu Sanda? Să nu trebuiască să-i explice. Să nu fie nevoit să roşească, să se bîlbîie. Deodată i-a venit o idee. Să roage pe cineva să-i cheme. Şi a rugat un băieţandru. A aşteptat

cu sufletul la gură. Fiecare minut trecea ca un an. A început să-şi facă presupuneri: acum băiatul bate la uşă. Acum Sanda îşi şterge mîinile pe şort şi iese. Acum îi pune Mioarei rochiţă curată şi-l ceartă pe Gheorghiţă că s-a murdărit pe mîini...

La gîndul ăsta un val cald i-a cuprins trupul. Gheorghiţă murdar pe mîini... Poate să fie şi pe faţă, poate să fie numai în zdrenţe şi el tot l-ar lua în braţe şi l-ar strînge la piept. Numai să vină...

Deodată a apărut băieţandrul. Singur. Lui Vintilă i s-a strîns inima. „Nu sînt acasă — i-a strigat de departe — zice că-s plecaţi cu mă-sa...". „Da, mulţumesc — a îngăimat Vintilă — da... înţeleg..."

S-a rezemat de un gard şi a rămas ca prostit. Dragostea de părinte, sugrumată atîta vreme, răbufnise acum şi, neostoită, îi răvăşise. I se părea că sîngele i-a înţepenit în plasa arterelor, că i se rup fibrele una cîte una. Ar fi dat orice să-i vadă, să-i strîngă în braţe. Atunci, acolo.

„Vă e rău?" — a auzit ca prin vis şi a tresărit. I-a răspuns în doi peri femeii care-i pusese întrebarea şi a pornit-o încet, ca un mecanism rigid, neînvîrtit. A ajuns la gară, şi-a scos bilet şi s-a urcat în tren.

Durerea nu-l părăsise. Îşi pierduse intensitatea dar îi dăduse în schimb senzaţia sfîşietoare că-i împresurat de un gol care se lărgeşte la nesfîrşit. Şi senzaţia asta i-a stăruit tot timpul pe drum. Şi la Mărăcineni.

Lucra într-unul din sectoarele importante ale şanticului. Nu stătea o clipă toată ziua. Muncea îndesat, mai mult decît conştiincios, dar fără tragere de inimă. Se gîndea numai la Gheorghiţă şi Mioara. Cîteodată, serile, se aşeza pe pragul barăcii şi începea să viseze. Cu ochii deschişi. Aşeza fotografiile copiilor pe genunchi şi i se părea că-i aude vorbind, că-l întroabă, că i se joacă cu degetele bondoace prin păr. Atunci trăia atît de puternic totul, încît, cînd se trezea singur în faţa fotografiilor, îi venea să plîngă.

De-abia a aşteptat prima leafă. Şi-a oprit cîţiva lei pentru cantină şi ţigări şi restul i-a trimis Sandei. Pentru copii. Împreună cu muzicuţa. Acum se simţea parcă mai bine. Mai împăcat. Mai puţin înconjurat de gol. Îşi făcea planuri. Să plece într-o sîmbătă seara la Bucureşti, să-i vadă. Să meargă cu ei la cofetărie şi pe stradă să-i ţină mereu de mînă, ca să-l invidieze lumea că are copii frumoşi.

Şi deodată toate planurile s-au prăbuşit... A apărut poştaşul rîzînd şmecherește şi i-a spus: „Sînteţi bun de saftea. V-au sosit bani". Vintilă s-a mirat. N-avea de la cine să primească. Cînd a văzut mandatul, a crezut că-i cade tavanul în cap. Sanda îi trimisese banii înapoi. Poştaşului se vesolea şi lui îi venea să-i bată. A tras o înjurătură, a smuls bancnotele, poştaşului i-au căzut ochelarii pe nas de uluială şi scena s-a terminat. Dar a-nceput drama, frămîntarea lui Vintilă: „Afurisita. I-arăt eu ei. Face pe grozava că n-are nevoie de banii mei".

Nu cred că Sanda n-ar fi avut nevoie de ei. Deşi lipsuri nu ducea. Devenise fruntaşă, pe urmă urmase o şcoală, şi-acum lucra la nu ştiu ce instituţie. Da, nu ducea lipsuri, dar nu cred că n-ar fi avut ce face cu ei. La urma urmei nimănui nu-i strică un bănuţ în plus. Mai ales cînd are copii. Dar ea nu voise să-i primească. S-a bucurat nespus cînd a văzut mandatul. Era primul semn de la Vintilă, în atîţia ani de zile. Şi ea îl mai iubea. Altfel decît cu patima oarbă de la început. Altfel decît ca pe un dumnezeu fără de care nu poţi trăi. Cu dragostea aceea caldă care chiamă la îndreptare, dar care nu renunţă la demnitate. Şi, împinsă de dragostea asta, îi înapoiase banii.

După furia neputincioasă din primele zile, Vintilă a început să judece lucrurile. Şi, întorcîndu-le pe toate feţele, a ajuns să-i dea dreptate, într-un fel, Sandei. La urma urmii, ce făcuse el pentru copii, în toţi anii care trecuseră? Nimic. Atunci, banii trimişi nu erau o pomană întîmplătoare? La gîndul ăsta a simţit că i se înfierbîntă obrajii. De ruşine. De ciudă că totul se întîmplase şi că nu mai putea repara nimic. Pe urmă a căutat să şi-o închipuie pe Sanda în clipa în care a primit mandatul. Dar imaginea ei nu şi-o putea închega. Şi-a amintit doar că-i asemuia obrajii cu două piersici rumene şi a simţit că, parcă, i-e dor de ea.

Într-o bună dimineaţă s-a trezit iar cu poştaşul. Bătrînul avea acum experienţă. De aia îşi schimonosise o figură nenorocită, de parcă-l apucaseră colicii şi i-a strigat prevăzător, de la distanţă: „Nu vă înfuriaţi, că n-aveţi bani... Doar o recomandată".

Vintilă a deschis iute plicul. Era de la Oprea. Îl anunţa că are prima înfăţişare la divorţ peste două zile, şi-l ruga să vină. Ca martor. Aşa cum îi promisese.

A sărit în sus de bucurie. Avea prilejul să plece la Bucureşti, să-şi vadă copiii. A început să-şi facă planuri. Socotea să se ducă la ei după divorţ. Să nu mai trimită pe nimeni să-i cheme la colţul străzii. Să meargă el însuşi pînă acasă. Dar gîndul revederii cu Sanda îl înfiora. Şi a început să-şi facă alte planuri.

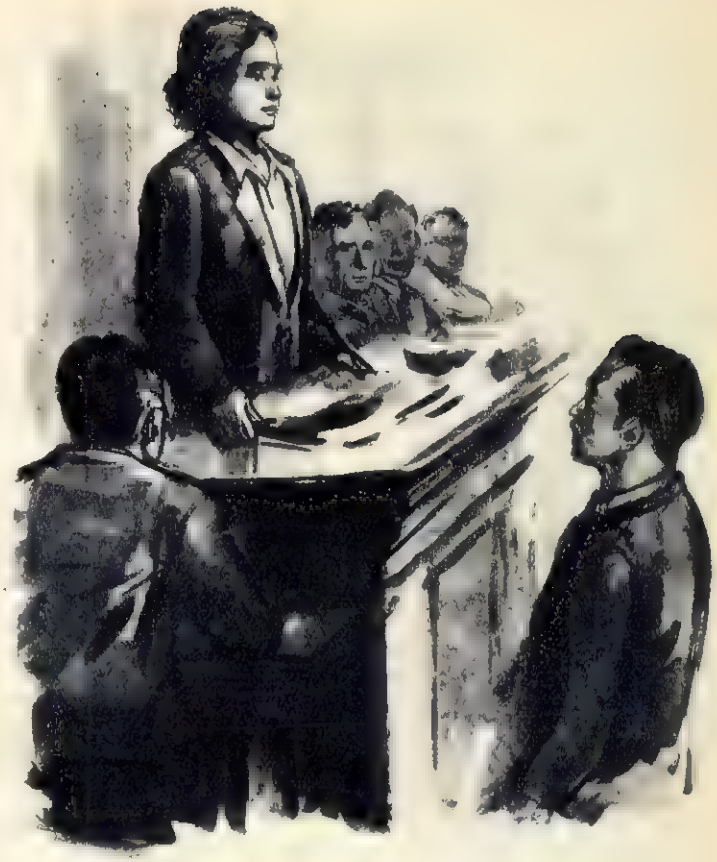

În sfîrşit, a venit ziua plecării. S-a îmbrăcat ca de sărbătoare, s-a suit în tren şi, ajungînd tîrziu în Bucureşti, s-a dus direct la tribunal. Oprea îl aştepta pe scări, disperat: „Credeam că nu mai vii, Vintilă"... El s-a ofensat. Doar îi promisese! S-au aşezat pe o bancă, au aprins cîte-o ţigară şi-au început să discute. Despre Mărăcineni, despre munca lui Oprea. „De-ai şti ce-am avut eu zilele astea la fabrică — a început Oprea — te-ai lua cu mîinile de cap. Auzi tu? Au sărit cu toţii pe mine că nu-i just să-mi las nevasta".

Vintilă a înghiţit în sec. Deodată a simţit că, parcă, trasportat de un covor fermecat, a aterizat în biroul lui Minea. Că prim-secretarul îi sfătuieşte să se întoarcă la nevastă. Şi a tresărit înciudat. Oprea aruncase ţigara şi stătea acum visător, cu ochii pironiţi în tavan. Dintr-o simpatie instinctivă a aruncat şi el ţigara şi şi-a fixat ochii în tavan. Au stat aşa, în tăcere, cîteva minute. Pînă s-a auzit glasul lui Oprea, ca o urmare la ce discutaseră: „Ştiu eu, mă Vintilă?... S-o las sau să n-o las?" Sus, în tavan, unde candelabrul arunca o umbră ciudată, i s-a părut lui Vintilă că apăruse un semn de întrebare. Deodată a apărut avocatul şi şi-au luat ochii din tavan. „Sîntem ai douăzecilea pe rol — i-a anunţat ştergîndu-şi chelia violacee cu o batistă-prosop.—Mai avem de aşteptat încă vreo oră. Poate chiar două. Judecătoarea asta nouă-i chiţibuşară... Merge încet..."

„Mă, să fie-al dracului" — a bombănit Vintilă după ce avocatul Costache şi-a tras burta, dispărînd în mulţime. „Eu ziceam că scap iute, Opreo. Am nişte treburi..." Oprea a oftat şi, împăciuitor, l-a poftit în sala de şedinţe. „Acolo, mai vezi una, mai auzi alta şi-ţi trece vremea mai iute". Dar lui Vintilă nu-i ardea de şedinţe, de procese. El se gîndea la copii şi poate, într-un fel nemărturisit, şi la Sanda. Depărtarea îi apropiase. Florela — cu meschinăria ei — îi făcuse să-i aprecieze. „Hai să mai fumăm cîte-o ţigară" — l-a îmbiat Oprea, oftînd din rărunchi. Au aprins şi, cu încetul, şi-au pironit iar ochii în tavan.

Curînd a apărut Leana. Cu avocatul ei. Plînsă. Cînd au văzut-o, au tresărit. Vintilă parc-a văzut-o în ea pe Sanda. Şi cînd s-a ridicat s-o salute, s-a fistîcit. Şi-a amintit că n-are şapcă. S-a întors s-o ia de pe bancă. A pus-o pe cap. A scos-o. Cînd a scos-o, a uitat să zîmbească. Pe urmă şi-a pus şapca şi a zîmbit, tocmai cînd Leana intrase în sala de şedinţe... Oprea întorsese capul. Simţea că dacă stă de vorbă cu ea, nu mai e stăpîn pe hotărîre.

Au aprins iar cîte-o ţigară. „Auzi, Vintilă? — s-a auzit curînd vocea sugramată a lui Oprea. Mă gîndesc ce să fac... Să divorţez sau să nu divorţez?" Era cald, zăpuşeală. Şi divorţul, al douăzecilea pe rol. Lui Vintilă a început să i se învîrtească capul: copiii, Sanda — Sanda, copiii...

A apărut din nou Costache. Masiv, rumen, frecîndu-şi mîinile: „Mai avem numai zece înaintea noastră". Apoi, arătînd către Vintilă: „Dumnealui e martorul?" Vintilă a bîlbîit înăbuşit. Costache şi-a frecat mîinile, i-a zîmbit şi a dispărut.

A început iar Oprea: „Mă gîndesc, mă băiete, c-am împărţit cu ea şi bune şi rele..." Vintilă şi-a şters năduşeala de pe frunte. Cu Sanda împărţise anii grei de după război...

„Vă rog, nu aruncaţi pe jos" — au auzit deodată o voce îmbufnată. Era îngrijitoarea, care mătura mucurile aruncate. Vintilă a surîs absent. I se părea cel puţin ridicul faptul că în timp ce el se frămînta, se chinuia acolo, femeia aceea cu neg pe nasul cîrn se preocupa de nişte mucuri de ţigări...

„Vezi, mă Vintilă — a îngăimat Oprea, luînd scrumiera de pe masă. Dacă stai să judeci, nu e numai ea vinovată de necorespondenţă... Sînt într-un fel şi eu... Că nu m-am ocupat de ea." Vintilă a-nchis ochii. Şi-a prins capul în mîini. Îi ardea. Stătea să-i plesnească. Oprea pusese degetul şi pe buba lui, cruţată atîţia ani, cu atîta grijă. Spusese adevărul de care se temuse: că el era vinovat de rămînerea Sandei pe loc. Că el...

Deodată a apărut Costache, aferat. „Poftiţi în sală". S-au ridicat buimaci. Oprea a pornit-o cu scrumierea în mînă. El, Vintilă, a dat să-şi bage ţigara aprinsă în buzunar. „Nu, martorul rămîne aici — a auzit ca prin vis vocea lui Costache. — O să fie chemat pe urmă." Vintilă a rămas locului, pleoştit. I se părea că i s-a pecetluit soarta. De tigru în cuşcă. Costache, cu burta lui convexă, a luat-o înainte, ca un îmblînzitor cu datoria împlinită.

Veronica PORUMBACU

REPORTERUL

lui S. A.

Călătorii, voi, binecuvîntate!...
În țara mea de vrei să mă cunoști,
întreabă-mi traista-n băț, și de se poate
și-aceste cizme noi, de șapte poști!

Reporter sînt. Negotu-mi dă binețe,
și spuma mării o sărut pe țărm.
O, liberă și dulce tinerețe,
distanțele în pumnul meu le strîrm!

Și-n tren dacă scot capul pe fereastră
și-aleargă stîlpii înapoi pe drum,
obrazu-mi răcoresc în noaptea-albastră,
și mă-nițișor în palele de fum.

În toate sînt și-n tot. Lîngă turbine,
m-aplec pe broderia de metal,
ce dăruie-n sclipiri diamantine,
în țara-nroșeagă, forța unui val.

Sînt pe tractor. Pe scena unui teatru,
și florile pe cîmpuri nu-mi ajung.
Cu noi studenți iau loc în amfiteatru,
cari au venit de-a dreptul de la strung.

Sînt lîngă cel ce-ndoaplecă și fierul.
Sînt lîngă plug. Sînt flacără-n lămpaș.
Cu lezi sălbatici urc unde-a strîns gerul
în ovi apuși, ghețarii făgărași.

Și noaptea sui adesea-n Carul Mare.
De talpa mea se prinde praf stelar:
Reporter sînt acestei lumi în care
în oameni constelațiile răsar.

În urma lui pășea Oprea, ca spre spînzurătoare. Înainte să intre în sală, a mai întors o dată capul. Și-atunci Vintilă a apucat să-l întrebe, parcă cu gura aiuta:

„Ce faci? Divorțezi?" Oprea a rămas în prag, cu privirea pierdută. A oftat și a răspuns abătut: „Ce să fac Vintilă? Divorțez, mă..." A apărut deodată o mînă plinuță. A lui Costache. L-a tras înăuntru și ușa s-a închis.

Sala era plină. La masă erau doi asesori și o judecătoare. Destul de tînără și înțepată. Poate și drăguță. Dar parcă pe Oprea-l interesa mutra judecătoarei? Era omul la divorț, nu la vedere. Pășea încet, și i se părea că plutește ca un îngeraș. Pînă l-a smuls Costache scrumiera și l-a îndesat în bancă. Atunci a început să-și revină. A auzit vocea solemnă, de bariton, a grefierului, făcînd apelul părților. A răspuns cînd și-a auzit strigat numele și a auzit și vocea Leanei. S-a cutremurat olecacă și iar și-a revenit. Pe urmă judecătoarea a dat cuvîntul avocatului părții reclamante. Și Costache și-a ridicat silueta. A tușit, și-a mîngîiat chelia și a spus atît de dulce „Onorată instanță" — că Oprea s-a felicitat în sinea lui pentru alegerea făcută. Pe urmă Costache a giflit ușurel și i-a dat drumul: „E o chestiune de logică și de etică, onorată instanță, că acolo unde nu există corespondență între soți, ea a dispărut". Judecătoarea abandonase dosarele. Și parcă zîmbea ironic. Dar Costache nu se lăsa intimidat: „Dacă facem o comparație cu regnul vegetal — să-mi permită onorata instanță o mică comparație edificatoare — există așa numitele simbioze. Între vîsc și corcoduș, bunăoară. Dar nu poți face, onorată instanță, să trăiască în simbioză splendidul, magnificul trandafir, cu umila coapă."

Judecătoarea se încruntase. Voia parcă să-l întrerupă. Dar l-a lăsat. Se temea de el, vezi bine. Și el — afurisitul — făcea la comparații! Din fizică — cu magnetul; din chimie — cu halogenii; din anatomie — cu marele simpatic; din sistemul planetar — cu atracția. Pe urmă, după trei sferturi de oră, a cam ostenit. Și a spus tare, ridicînd arătătorul: „Iată, deci, onorată instanță, temeinicele motive care duc la desfacerea inevitabilă, ireparabilă și implacabilă a acestei căsătorii".

Leana, care începuse să plîngă, nu s-a mai putut stăpîni, și a spus tare: „N-am bărbat de lăsat". Oprea, pe care-l mai liniștise pledoaria lui Costache, s-a cutremurat iar. Judecătoarea s-a uitat lung la Leana. „Spune asta cînd o să-ți vină rîndul, tovarășă dragă". Pe urmă s-a uitat înțepată prin sală și a cerut să fie introdus martorul părții reclamante. Dinspre ușă a răsunat chemarea unui nume: „Vintilă Ostrovan" — și martorul a intrat încetinel. I se părea că nu merge pe picioarele lui. Că nu mai poate vorbi. Că toată lumea din sală se uită la el. Noroc că asesorii studiau niște dosare și judecătoarea se aplecase să-și ridice niște foi căzute pe jos. Cu greu a ajuns pînă în fața instanței. Și-a întors capul spre sală și a început să-l caute din ochi pe Oprea. Simțea nevoia să-l vadă, să-l încurajeze. Dar pe Oprea parcă-l înghițise dușumeaua. A oftat și a întors capul spre instanță. Deodată judecătoarea și-a scos capul de sub masă și el, Vintilă, a înțremenit. I s-a părut că are o vedenie. A clipit din ochi. Vedenia n-a pierit. Judecătoarea era chiar Sanda! L-a luat cu frig. Cu cald. Iar cu frig. Judecătoarea îl privea calmă. Iar i s-a părut că-i o vedenie și s-a uitat prin sală. L-a văzut pe Oprea, pe Costache. Deci totul era real. Deci Sanda era judecătoarea! Deodată i-a auzit vocea. Vocea ei: „Repetă te rog după mine: jur că voi spune adevărul..." Auzea ca prin vis. I se părea că judecătoarea se clatină. Și asesorii. Și Oprea. Și chelia lui Costache. Toată lumea. I se uscase gura. Îi căzuse șapca din mînă. S-a aplecat s-o ridice. A renunțat. A închis ochii. I-a deschis.

În sală era rumoare. Costache se făcuse lac de apă. Oprea explica în stînga și în dreapta: „E emoționat... N-a mai fost niciodată martor .." La un moment dat, cînd toată lumea în afară de judecătoare a opinat să fie chemat un doctor, Vintilă s-a mai dezmeticit. A băut puțină apă, s-a stropit pe față, s-a uitat lung la judecătoare și a repetat sugrumat după ea: „Jur că voi spune adevărul..." Pe urmă s-a oprit puțin să-și adune gîndurile. Și a început: „Îi cunosc pe soții Voicu de cîțiva ani. El s-a ridicat mult în vremea asta; ea a rămas pe loc".

Costache își recăpătase buna dispoziție. Își mîngîia burta și surîdea judecătoarei, de parcă voia să-i spună: „Vezi?" Vintilă a mai sorbit cîteva înghițituri de apă și a continuat: „Uneori nu se înțeleg... Au discuții... Cine este vinovatul?" Deodată s-a oprit, s-a uitat prin sală. Costache își freca mîinile. Îi admira întreruperea calculată să dea efect. „El este vinovatul! — a răsunat însă pe neașteptate vocea lui Vintilă. — El, soțul, Oprea Voicu este vinovatul!"

Sala și-a oprit respirația. Oprea a rămas buimac. Leana credea că n-a înțeles. Asesorii erau contrariați: martorul să depună împotriva celui pe care-l apără? Costache a început să-și roadă unghiile. Doar judecătoarea era calmă. Vintilă și-a desfăcut gulerul și a urmat: „Da. El e vinovatul. A recunoscut dealtfel acum o jumătate de oră. Că n-a căutat s-o ridice și pe ea. Că a lăsat-o așa." Oprea roșise. Plecase capul. Costache s-a ridicat vijelios. „Este o calomnie, onorată instanță. Martorul se prezintă în fața domniilor voastre în stare de ebrietate. Conform articolului..." Dar judecătoarea l-a invitat severă să nu întrerupă depoziția. „Așa dar — a continuat Vintilă istovit — divorțul nu-și are rostul. Nu-l dorește nici ea, nici el".

Oprea s-a uitat pe furiș la Leana. Leana la el. Unii din sală erau nedumeriți. Alții rîdeau. Costache și-a desfăcut șireturile de la pantofi. Vintilă a închis ochii. Sanda era turburată. Aproape ametită. Dar se ținea cu dinții să nu trădeze nimic: „Martor Vintilă Ostrovan, mai aveți de adăugat ceva?" Vintilă a deschis ochii: „Da". „Poftiți" — l-a invitat judecătoarea. „După ședință" — a îngăimat el, spre surprinderea tuturor, și a părăsit sala de ședință.

Cînd a ajuns afară, în sala în care stătuse cu Oprea, i se părea că de-abia s-a sculat din pat după o boală lungă. Picioarele nu-l mai țineau. Gura îi era ca iasca. Uluiala, rușinea, ciuda, bucuria, nădejdea, așteptarea — se strînseseră toate la un loc, îi umflaseră capul cît un dovleac și acum îl învîrteau ca-ntr-o horă. S-a trîntit pe o bancă, într-un colț, și și-a aprins mașinal o țigară.

Curînd s-a deschis ușa. A apărut Leana. Alături, Oprea. Stînjenit. După el, avocatul Leanei. Cu mutra ca un somn de întrebare. În spate, Costache. Vociferînd. „Asta-i neseriozitate, domnule, auzi: pledez eu trei sferturi de oră și vine un dăștept să-mi dărîme totul!"

„Dăștept" a închis ochii și s-a ghemuit în colț. Costache și-a înfipt picioarele, în dușumea, a barat strategic trecerea lui Oprea și i-a întrebat tunător: „În definitiv, dumneavoastră ce-ați vrut, dom'le? Să divorțați. Nu? Atunci divorțați, dom'le!"

Un proverb popular, puțin modificat, spune că atunci cînd doi se ceartă al treilea lese bătut... Cam așa s-a întîmplat și cu Costache. Oprea s-a întors deodată la el, l-a privit sfredelitor și i-a spus răspicat: „Uite, na. Nu vrem să divorțăm. Ce-ai să ne obligi dumneata, dom'le?" Și pînă să se desmeticească Costache, a înșfăcat-o pe Leana de braț și au zburat pe scări. „Mare comedie și asta!" a conchis grăsunul, dărîmat, și a intrat într-o cameră.

În colțul lui, Vintilă era complet aiurit. Lumea începuse să iasă din sala de ședințe și el tot nu se hotărîse ce să-i spună Sandei. Ar fi dorit să se prefacă dintr-odată în prunc. Ca ea să-l ia în brațe fără să fie nevoit să vorbească. Dar, deși dorea fierbinte, minunea nu s-a petrecut...

Deodată s-a deschis ușa și a apărut Sanda. Într-o rochie simplă, dar făcută cu gust. Avea niște dosare la subsuoară și zîmbea. Vintilă s-a ridicat ca vrăjit și s-a apropiat încet de ea. „A, da — a spus Sanda ca și cînd atunci și-ar fi amintit — dumneavoastră aveați ceva de adăugat". „Da... — a început Vintilă, trăgîndu-se de nasturele de la haină — vedeți... Eu... am fost... am vrut... adică... vreau..." A oftat și deodată și-a luat avînt și i-a spus dintr-o răsuflare: „Vreau să vin acasă, Sando".

Ea l-a privit lung. Severă, gînditoare, apoi zîmbind, cu zîmbetul acela minunat al lui Gheorghiță. „Vino, Vintilă"... și el a îmbrățișat-o nebunește.

Deodată au auzit niște pași. S-au desfăcut din îmbrățișare și-au pornit-o spre ușă. Au ieșit și au început să coboare treptele. Spre strada însorită. Din urmă, din sală, venea vocea răgușită a lui Costache: „Da, dom'le... auzi comedie... pledez eu trei sferturi de oră și vine un dăștept să-mi dărîme totul..."

LUCRARI DE GRAFICA DIN EXPOZIȚIA ANUALA DE STAT A ARTELOR PLASTICE

Corneliu BABA: Ilustrație la romanul „Mitrea Cocor" de Mihail Sadoveanu

Dan HATMANU: Pionieri jucînd șah

Gh. IUSTER: Portretul scriitorului Geo Bogza

Ana ILUȚ: **Portret de țărancă**

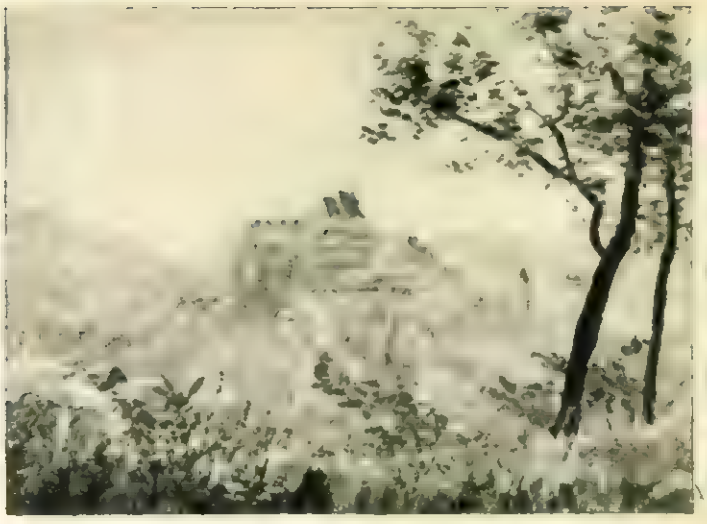

Traian SFINȚESCU: **Sighișoara**

Dumitru NEGREA:

Cînd țăranii nu-și puteau plăti birul sub domnia lui Caragea Vodă

Constantin ILIESCU:

Gh. Dumitrescu a fost primită
de muzică cu o deosebită căldură. L
prin concepția și planul ei, prin
vocal-simfonice folosite, prima a
oratoriului s-a bucurat de o de
în concertul dat de orchestra și
din București. La pupitru a fost
artist al poporului din R. P. R. Ș
la acest concert corul Sfatului P
și Ansamblul coral al Ministerulu
Au cîntat soliștii : P. Ștefănescu
poporului din R. P. R., Pantilim
Crișan, Viorel Ban, Al. Voinescu
Vladimirescu" de Gh. Dumitrescu
remarcabil al muzicii noastre n
îmbogățirea patrimoniului nc

...cienii uzinei „Clement Gottwald" din Capitală sprijină și ei din plin lupta pentru belșugul recoltei din acest an, grăbind reparațiile tractoarelor destinate muncilor agricole de primăvară. In fotografie: tov. Badia Ilie lucrînd la montajul unui tractor K. D.-35.

fotocronica
FLACĂRII

Din Uniunea Sovietică a sosit de curînd un nou transport de camioane tip „Molotov" destinate sectorului socialist al agriculturii.

In plină iarnă, la G. A. C. „Ilie Pintilie" din comuna Roma Botoșanilor, regiunea Suceava, colectiviștii Floraru Dumitru și Anuța Emilia au început selecționarea grîului pentru campania de primăvară.

Din nevoia de adevăr

de Marius TEODORESCU
regizor secund la Studioul cinematografic „București"

Eliberat din armată și întors în satul său, Boscotrecase, de lîngă Neapoli, Antonio caută de lucru săptămîni de-a rîndul. Rareori reușește să lucreze: cu ziua într-un magazin sau în piață, ca ajutor de paracliser, ori curier, care duce în goană peliculele unui film la trei cinematografe, unde el este rulat simultan. In majoritatea timpului, însă, Antonio este șomer și mizeria în care se zbate împreună cu familia lui îl împiedică să-și vadă împlinit visul său modest: de a se căsători cu fata pe care o iubește.

Drama lui Antonio din filmul „De doi bani speranță" este drama a milioane de oameni din Italia de astăzi, sărăcită, devastată de război, minată de inflație, cu străzile populate de șomeri și cerșetori. Ea se aseamănă cu drama lui Antonio Ricci, care-și vinde ultimele cearșafuri ca să poată fi angajat lipitor de afișe, pentru ca, după cîteva zile, furîndu-i-se bicicleta, să se trezească din nou șomer (Hoții de biciclete). Ea se împletește cu drama minerilor din exploatările de sulf din Sicilia care, aduși la disperare de foamete, pleacă spre Franța în speranța că acolo vor găsi de lucru (Suflete zbuciumate) sau cu viața chinuită a unui pensionar împins la sinucidere de condițiile tot mai grele de viață (Umberto D.).

Rareori cinematografia unei țări capitaliste a reușit să ne înfățișeze un tablou atît de puternic, de veridic și de emoționant ca acela pe care ni-l prezintă cinematografia progresistă italiană.

Pentru spectatori, filmele italiene au devenit un mijloc eficace de cunoaștere a unei țări în toată viața ei complexă, plină de contradicții și de drame. Aceasta a fost posibil deoarece, așa cum spunea romancierul și scenaristul italian Cesare Zavattini, cinematografia italiană „posedă ceva mai durabil decît un stil în sine și foarte diferit de ceea ce i-a adus gloria acum treizeci de ani: „nevoia de adevăr".

Nevoia de adevăr și încercările repetate de rupere a regulilor „fixate" de o artă cinematografică convențională s-au manifestat în cinematografia italiană încă de la începuturile ei. In vremea de glorie a filmului mut, cinematografia italiană aducea o notă nouă în ceea ce privește mijloacele specifice de expresie ale artei ecranului: depășind filmul francez, în care actorii se mișcau foarte teatral în fața unor decoruri teatrale și convenționale, cinematografia italiană a trecut cu îndrăzneală la filmarea în exterior. Cineaștii italieni părăsesc filmările în micile platouri ale timpului și decorurile de pînză pictată, mutîndu-și aparatele de filmat în construcțiile ridicate pe platouri exterioare. Ca și în pictură, italienii aduc pentru prima dată în arta cinematografică preocuparea de spațiu și perspectivă.

Din păcate, însă, aceste noi și valoroase cuceriri nu au servit unor idei înaintate, ci au fost folosite pentru fabricarea unor filme istorice cu vădite tendințe șovine (Cabiria).

Din „nevoia de adevăr" s-a ajuns însă, mai tîrziu, la crearea personajului Maciste, eroul îndrăgit de milioane de spectatori ai filmului mut. Hamal în portul Genova, Bartolomeo Pagano este remarcat de un regizor, care caută un interpret de statură impunătoare pentru un rol în genul lui Ursus din „Quo Vadis". Și astfel, uriașul hamal genovez a ajuns actor, iar personajul Maciste este continuat și în alte filme, multiplicat în zeci de episoade. In ele, interpretul aducea imaginea plină de robustețe și umor sănătos a omului simplu din popor, o ingenuitate și o simplitate de joc neîntîlnită la ceilalți actori ai vremii.

Mai tîrziu, însă, după primul război mondial, criza economică și acapararea puterii de stat de către fasciști duc la o puternică decădere a cinematografiei italiene, transformată cu timpul într-un mijloc de exaltare a instinctelor războinice ale cămășilor negre, într-un megafon al propagandei războinice.

Printre regizorii care au refuzat să servească tematica fascistă au fost Alessandro Blasetti și Mario Camerini (realizatorul fimului „Suspine pe stradă"). Ei se refugiază în producția filmelor de epocă, creînd neuitatele filme „Coroana de fier" (Blasetti) și „Logodnicii" (Camerini).

Mai tîrziu, încurajați de succesele unor filme cu pronunțate accente realiste, cei mai buni regizori italieni se îndepărtează de banalitatea comediilor burgheze și creează filme mai substanțiale ca: „Nota zero la purtare" și „Teresa Venerdi" (regizor Vittorio de Sica), „Patru pași prin nori" (Blasetti) și, mai ales, „Obsesia" (Luchino Visconti). In „Obsesia", povestea lui Gino, vagabondul care rătăcește pe meleagurile provinciei Emilia, face să apară pentru prima dată în prim plan și cu multă vigoare peisajul italian și omul simplu, cu viața lui de toate zilele, plină mai mult de dureri decît de bucurii. Filmul înfățișează, pe rînd, străzile mizere ale orașelor din Emilia, cîmpiile arse de soare, piețele orașelor provinciale, pline de negustori, cîrciumi și hoteluri mizere. Pentru prima dată, apare pe ecran o Italie veridică, cu orașe și străzi autentice, locuite de o omenire oprimată și suferindă. Filmul denunță ruptura existentă în societatea italiană între viața de huzur a claselor dominante și mizeria celor oprimați, astfel că „Obsesia" devine punctul de plecare al cinematografiei italiene realiste de după război.

După prăbușirea fascismului, cineaștii progresiști italieni s-au putut îndrepta către subiecte și mai strîns legate de problemele actualității. Primul mare film realist italian e „Roma, oraș deschis", realizat de Roberto Rossellini în 1945 și închinat luptei antifasciste a poporului italian. Cadrul cinematografiei italiene se lărgește apoi tot mai mult. Regizorii și scenariștii se apropie cu dragoste de viața grea a oamenilor simpli, surprind și redau cu emoție episoade tragice sau momente glorioase din lupta lor pentru libertate ori din lupta împotriva baronilor, a Mafiei și a capitalismului. Filmele următoare au subliniat această orientare nouă a creatorilor italieni: înfățișarea vieții omului simplu, apropierea de viața adevărată. „O zi din viață" (regizor Mario Camerini), „Soarele răsare încă" (Aldo Vergano), „Paisa" (Rossellini) și „Sciuscia" (Vittorio de Sica) alcătuiesc un impresionant tablou al Italiei de la sfîrșitul celui de al doilea război mondial.

„Sciuscia", primul film realizat după război de Vittorio de Sica, aduce pe ecran viața grea a micilor lustragii de pe străzile Romei, exploatați de o bandă de afaceriști și împinși în combinațiile lor de speculă.

In 1948, Luchino Visconti a realizat „Se cutremură pămîntul", poate cel mai bun film turnat în Italia după război. Conceput ca o trilogie închinată Siciliei, episoadele lui trebuiau să înfățișeze, pe rînd, viața pescarilor sicilieni, a țărănimii sărace din regiunea Caltanisettei și a muncitorilor din minele de sulf. Filmul, vorbit în dialect sicilian, n-a putut fi realizat decît numai în prima lui parte, celelalte fiind interzise de cenzură. Pescarii din satul Acitreza, care i-au inspirat lui Luchino Visconti episoadele filmului, sînt

și interpreții acestei opere cinematografice pline de poezie. Deși unele scene au căzut sub foarfecele cenzurii, în ciuda boicotării sau chiar a interzicerii filmului, „Se cutremură pămîntul" s-a impus în Italia și peste hotare ca o operă curajoasă, așezîndu-l pe Visconti în rîndul celor mai de seamă regizori de filme din lume.

În anii care urmează, cinematografia italiană se îmbogățește cu noi filme de valoare: „Orez amar", închinat culegătorilor de orez din Valea Padului și „Nu-i pace sub măslini", amîndouă realizate de tînărul regizor Giuseppe de Santis; „In numele legii" și „Suflete zbuciumate" (Pietro Germi); „Hoții de biciclete" și „Miracol la Milano" (Vittorio de Sica) — înfățișînd tragedia șomajului, temă reluată și în filmele „Roma ora 11" (Giuseppe de Santis) și „Suspine pe stradă" (Mario Camerini); două filme în regia lui Carlo Lizzani: „Achtung, banditii!" și „Cronica sărmanilor îndrăgostiți" — primul redînd episoade din lupta partizanilor italieni împotriva ocupanților naziști, al doilea realizînd o impresionantă frescă a anilor de teroare din vremea fascismului; apoi „Moara de pe fluviul Po" și „Mantaua" (regia Alberto Lattuada), „De doi bani speranță" (Renato Castellani), „Fetele din piața Spaniei" (Luciano Emmer) și „Anii grei" și „Anii ușori", filmele în care Luigi Zampa satirizează epoca musoliniană și cea neofascistă de după război.

Din „nevoia de adevăr" de care vorbea Zavattini s-au născut cele mai bune filme realiste italiene. Regizorii și scenariștii italieni colindă orașele și satele Italiei, se amestecă printre oamenii simpli, le ascultă povestirile și nu arareori le notează cu grijă, pentru a le folosi într-unul din viitoarele filme.

Renato Castellani mărturisește: „Umblu pe străzile Romei, ascult discuțiile oamenilor și devin martorul faptelor și întîmplărilor celor mai neașteptate. Așa s-au născut filmele „Sub soarele Romei" și „Primăvara". Personajul principal din acest ultim film, de exemplu, este autentic: e Beppe Agosti, pe care l-am întîlnit în piața cartierului în care locuiesc și unde mă duc în fiecare dimineață ca să-mi cumpăr două ouă proaspete. Îl vedeam întotdeauna, în uniformă de soldat, tîrguind sau stînd de vorbă cu femeile din piață. L-am ascultat, mi-am însemnat într-un carnet unele episoade din viața lui și așa s-a născut filmul".

„Roma ora 11" a fost realizat de Giuseppe de Santis pornind tot de la întîmplări autentice. Pe Via Savoia, una din străzile comerciale ale Romei, într-o zi, la ora 11 dimineața, s-a prăbușit o scară pe care se îngrămădiseră aproape două sute de fete, venite în urma unui anunț apărut în presă cu speranța că vor putea ocupa un post vacant de dactilografă, retribuit cu un salariu foarte modest.

Îndată după apariția în ziarele Romei a reportajelor despre tragica întîmplare, De Santis s-a hotărît să facă un film ale cărui personaje să fie cîteva din victimele de pe Via Savoia. Împreună cu scenariștii, el a stat de vorbă cu fetele care veniseră în dimineața aceea la biroul de pe Via Savoia, căutînd să afle motivele care le-au determinat pe fiecare să rîvnească la acest post. O parte din aceste povestiri, transcrise cu grije de o stenografă, a format materialul din care a fost construit subiectul filmului.

Cele două exemple citate nu sînt fapte izolate. Fiecare film al regizorilor progresiști italieni își are originea în experiența lor de viață, în întîmplările la care au participat în mod direct sau la care au asistat ca simpli spectatori — iar realizarea unui film se face în urma unei aprigi nevoi de împărtășire a unor idei.

Ceea ce se remarcă îndată la filmele italiene este plasticitatea imaginii, a cadrelor. Nu este desigur vorba de acele filme în care preocuparea pentru fotografie domină, în care căutarea unui stil fotografic e prea vizibilă. M refer la acele opere ale cinematogr fiei realiste în care apar peisaj italian, străzile orașelor, tipuri oameni din toate straturile socie ții, toate prezentate cu o fo egală cu aceea de care ar uza pictu

Bogata tradiție a picturii itali i-a educat pe operatorii cei de seamă. Încadraturile lor totdeauna de o mare simplit amintind prin aceasta de film lui Eisenștein și Pudovkin.

Există în filmul „Hoții de bicic te" o scenă admirabilă. Antor Ricci își duce soția pe cadr bicicletei și pedalează către ca ghicitoarei. În drumul lor, trebu să treacă pe o stradă îngustă; lumir puternică a soarelui aruncă caldarîm o mare pată de întuneri Operatorul n-a încercat să risipeas umbra folosind reflectoarele; Ric intră în această zonă de umbr apoi la întoarcere trece din nc prin ea, tot timpul fără a fi văzu Se aude doar clopoțelul biciclete Cadrul are o neasemuită putere d sugestie; cu mijloace puține sugerează o stradă în plin soare cu căldură sufocantă, iar efectu obținut este mult mai puterni decît dacă strada ar fi fost arătat în toate amănuntele ei.

Asemănătoare este scena în car Ricci pleacă, renunțînd să mai fac plîngere împotriva celui care- furase bicicleta. Din nou aceeași umbră alungită, puternică. Ea lasă liberă și în lumină numai o fîșie îngustă, pe lîngă zid, pe unde se strecoară Ricci. Operatorul și regizorul au utilizat aici, cu maximum de eficacitate, punerea în lumină numai a obiectului principal de interes, celelalte detalii și elemente care ar fi putut încărca încadratura fiind estompate de umbra caselor.

Sînt doar două exemple, dar ele s-ar putea înmulți la nesfîrșit. De neuitat sînt încadraturile în care ni se arată străzile Romei în

așa cum apar în filme ca „Sciuscia", „Hoții de biciclete", „Umberto D.", „Fetele din piața Spaniei"; sau cadre unde peisajul italian apare în toată frumusețea lui, fie că este vorba de peisajul aspru al Siciliei („În numele legii" și „Suflete zbuciumate") sau de cel mai liniștit din împrejurimile Neapolului („De doi bani speranță").

•

Revista „Rinascità", analizînd cele mai de seamă realizări cinematografice din ultimii ani, reproduce cuvintele regizorului Carlo Lizzani. Autorul emoționantului film „Cronica bieților îndrăgostiți" subliniază că forța care alimentează cinematografia realistă italiană este „conștiința pe care autorii acestor filme o au despre dramatica situație a țării și voința de denunțare". Pe bună dreptate s-a spus că filmul italian reprezintă astăzi unul dintre posturile cele mai înaintate ale culturii italiene.

Este adevărat că, uneori, scenariștii și regizorii italieni nu pot să spună întreg adevărul despre realitatea italiană. Ei trebuie să recurgă la forme ocolite de exprimare, folosind doar aluzia, pentru că fraza deschisă ar cădea sub foarfeca cenzurii.

Cesare Zavattini, într-un articol din revista „Vie Nuove", întreba: „Trăim oare, în Italia, în cea mai bună dintre lumile posibile? A încetat deci orice nevoie de examen, de critică, de aprofundare a problemelor naționale și sociale, orice nevoie de denunțare a durerii și a foametei, a frămîntării care este în sufletele noastre? Toate acestea nu s-au sfîrșit. Iată de ce neorealismul nu poate muri".

Este un lucru pe care îl înțeleg

JOS MÎINILE DE PE

In întreaga Chină se desfăşoară în pr
mişcare de masă pentru sprijinirea activ
eliberare a străvechiului pămînt chinez :

In fotografia alăturată putem vedea
din echipa B a furnalului înalt nr. 1
metalurgică Cekincian din Pekin care s
colectivă ostaşilor Armatei Populare d
dreapta, textul în limba chineză al
se scrie printre altele :

„Cu mare emoţie am aflat din ziare
cele şi repetatele lovituri date bandelo
în zona litoralului. Noi ne simţim cupr
entuziasm şi dorim să vă asigurăm
noastră profundă.

Noi, poporul chinez, nu vom toler
Taivanul, care face parte încă din
teritoriul Chinei, să fie invadat de impe
şi ocupat de trădătorul Cian Kai-şi
populaţia acestei insule şi transformă
bază de agresiune împotriva contin
într-o ameninţare a păcii în Asia şi în

Dorind a răspunde prin fapte c
patriei noastre, angajîndu-ne să luptăm
laolaltă cu toţi compatrioţii noştri, p
Taivanului, echipa noastră a depăşit nor
a fontei cu 280 de tone. Vă asigur
sîntem hotărîţi să producem şi mai m
eforturile în munca noastră, pentru a
Sîntem convinşi că vă veţi întări şi mai mult hotărîrea
de luptă, că veţi ieşi victorioşi în luptele pentru zdrobirea
totală a clicii ciankaişiste şi veţi readuce cît mai curînd
Taivanul la patria-mamă".

JOURNÉE NATIONALE DES FEMMES POUR LE DÉSARMEMENT

DIMANCHE 30 JANVIER

Minunata descoperire a geniului uman, energia atomică, a fost pusă în slujba păcii pentru prima oară în U.R.S.S. Centrala electrică industrială pe bază de energie atomică, construită

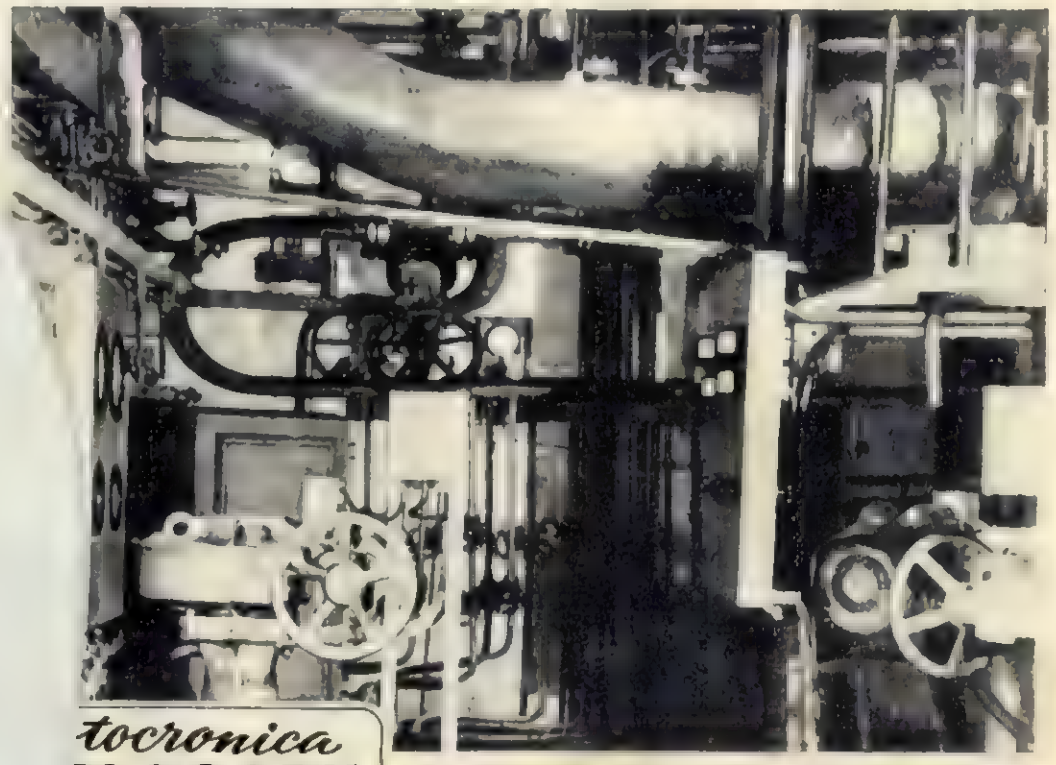

tocronica FLACARII

Apelul de la Viena pentru pace, împotriva pregătirii războiului atomic a găsit un puternic răsunet şi în rîndurile poporului japonez. In fotografie: unul din posturile pentru strîngerea de semnături pe Apel, organizate de tineretul japonez în gările oraşului Tokio.

„Pacea este în pericol!" Cu pancarte purtînd această inscripţie, zeci de bărbaţi şi femei demonstrează pe străzile londoneze, avertizînd poporul asupra caracterului

BORDY Andrei : Lecția de pian

Jules PERAHIM : Ilustrație la „Evgheni Oneghin" de A. Pușkin

Fetițe dormind

Iosif ISER : Elevă a școlii de alfabetizare

Aurel JIQUIDI:

Smărăndița popii
(Ilustrație la „Amintiri" de Ion Creangă)

ANDRÁSSY Zoltán : **O zi ploioasă**

SZABÓ Gy Béla :

Vedere spre Mănăștiur

În plină viteză...

Însemnări dintr-o călătorie cu un tren marșrut

de Constantin CHIRIȚĂ

Cu acest reportaj începem împreună, dragi cititori, o călătorie în diferite locuri ale patriei noastre, pentru a urmări povestea unor bulgări de minereu care, printr-un amplu și impresionant proces de muncă și gîndire, se vor transforma în fontă și oțel, în piese și mașini. Acestea din urmă ne vor duce pe cîmpiile rodnice ale patriei noastre, acolo unde muncitorii din S.M.T.-uri iau parte la marea bătălie a recoltei.

Galați 29-I, ora 11,30...

Strada pe care merg pornește chiar de lîngă gara Galați. Una după alta se succed aglomerări de case despărțite în șiruri de ulițe înzăpezite. Capul fiecărei uliți e un povîrniș. Uneori abrupt, alteori domol, povîrnișul e pretutindeni la dispoziția copiilor.

— Hei, puștiule! îi strig unui băiețaș îndărătnic, care după două încercări neizbutite se pregătește pentru a treia oară să-și dea drumul, ghemuit pe pîrtia de gheață.

— Transbordarea? întreabă el ridicînd sprîncenele. Numai colo, la stînga barierii. Tata lucrează chiar acolo, tovarășul Petre...

Dar ultimele cuvinte i se pierd într-o bufnitură înfundată, cu totul neașteptată. Un gest prea entuziast îl trimite ca pe un ghem de-a dura pe ghețușă. Hazul cîtorva fețițe mă determină să-mi întețesc pașii spre locul arătat.

Ora 13,00...

Cum am ajuns la gara transbordare, am și aruncat piatra culeasă de pe drum.

— Tovarășul Petre nu-i pe-aici?

— Tovarășul Petre?... Petre Gheorghe? Chiar acum a plecat spre bazin să vadă cum merge încărcarea trenului.

— Harnic om, nu?

— Harnic? Ca și cum ai spune unui vultan că zboară repejor. Om ca el nu mai găsești pe aici. Da' îl cunoașteți de mult?

— Să vezi mata, băiatul lui, șmecherul ăla...

Și la hazul șefului magaziei caut să schimb vorba:

— Pregătește trenul marșrut?

— Păi credeți că poate pleca vreo marșrută fără dînsul? Numa' az' noapte a etanșat singur paisp-ce vagoane. Paisp-ce. Altul dacă ajunge la trei-patru.

— Spui că e la bazin? întreb repede, dornic de a cunoaște personajul ivit atît de întîmplător în cale-mi.

— Da!... Și nu mă mir c-ați auzit de dînsul. Pînă la direcția regională a ajuns faima lui. Cînd e ceva greu, ne telefonează de-acolo: puneți-l pe Petre Gheorghe...

— Crezi că o să fie încărcat la timp trenul?

— Da...! Alt' dată a pus rămășag cu cineva că dintr-o loabă groasă cît un trunchi de om face în juma' de oră o coadă de topor.

— Și a făcut-o?

— Da... Și la ce nu se pricepe... La instalat electrică, la reparat sobe, lăcătușerie. Într-o zi...

— Tovarășe Mihăilescu, vă cheamă Brateșul, repede — strigă din ușa magaziei un tinerel.

— O să-l recunoașteți ușor — mai adaugă șeful magaziei. Un bărbat înalt, voinic. Seamănă cu un urs, dar ager și iute foc...

Ora 13,30...

Bazinul este o adîncitură uriașă, plină cu minereu de fier. La prima vedere ai impresia că te afli în fața unei mine cărcia i-a fost sfîrtecat și îndepărtat învelișul de piatră și pămînt. Ca la minele de cărbuni de pe lîngă Cluj. Imediat însă observi trenurile de pe margine, niște nesfîrșiți șerpi de oțel, din trupurile cărora se revarsă marea bogăție. De departe, din bogata Ucrainâ, ele aduc necontenit minereul prețios ce dă generos viață furnalelor noastre. La marginea bazinului, în locurile de încărcare, macaralele și escavatoarele stau mute și neputincioase. Minereul înghețat respinge cu zgomote aspre colții lor metalici. Furnalele țării cer însă minereu și soarele de primăvară, care desmorțește și îmblînzește apriga forță a fierului înghețat, e încă departe. De aceea oamenii de aici au pus mîna pe casmale și tîrnăcoape, pe lopeți și țăpoaie de fier. Lovituri năpraznice se abat asupra cămeșei de gheață, înfrîngîndu-i puterea. Țăpoaiele și lopețile aruncă în traiectorii largi minereul în vagoane. Așa se pregătește unul din primele trenuri marșrut din acest an, care, peste un ceas și jumătate, va porni de aici, de la Galați, în drum deschis și direct, la Hunedoara, cu hrană îmbelșugată pentru furnalele mereu nesătule.

Cînd ajung la bazin, tocmai trece pe lîngă mine în direcție contrară un tren încărcat cu minereu. Simt o ușoară strîngere de inimă. Dacă tocmai acesta o fi trenul marșrut? Parcă pentru a întîrzia puțin realitatea, certitudinea, mă adresez încărcătorilor:

— Mai aveți de încărcat?

— Amu,dac' am început deșghiocatul, nu ne mai oprim — îmi răspunde unul dintre ei, un bărbat în vîrstă, cu o mustață așa de mare și groasă că poți să juri că e confecționată de vreun oarecare machior nepriceput. A fost greu pînă am dat de carnea caldă a fierului. Acuș-acuș, băgăm și escavatoarele la lucru.

— Pe tovarășul Petre Gheorghe nu l-ați văzut pe-aici? îmi fac în sfîrșit curaj.

— Amu ce-o plecat cu marșruta la Brateș — răspunde mustăciosul. Nici două minute nu-s...

ÎNCEPE CĂLĂTORIA...

Ora 14,30...

Șeful gării mă înștiințează că trenul marșrut va pleca peste 40 de minute, adică la 15 și 10. În drum spre cabina treia, locul de manevră, el îmi explică pe scurt caracteristica trenului marșrut. Trenul în totalitatea lui are o singură destinație și nu oprește decît în stații mari, în noduri de cale ferată sau în stații unde se încrucișează cu alte trenuri. Încolo, cale liberă. Nu i se atașează sau detașează nici un vagon pe întreg parcursul.

Ora plecării se apropie vertiginos. Și tot n-am dat pînă acum de tovarășul Petre Gheorghe.

Șeful stației îmi face semnul dinainte convenit și, într-o clipă, mă urc în vagonul de serviciu. Dar trenul încă nu se mișcă. Ceasul a depășit cu cîteva minute timpul de plecare. Afară, oamenii sînt nervoși. Nu s-a dat cale liberă. Se așteaptă sosirea coletăriei rapide. Profit de clipa de răgaz pentru a-mi mai arunca o dată ochii în jur. Din spatele cabinei apare în mers iute un bărbat înalt și gros, cu niște umeri uimitor de largi.

— Tovarășul Petre Gheorghe! — strig eu peste zgomotul pe care-l face erupția de aburi a locomotivei.

Cînd aburul se împrăştie, văd înaintea mea, întinsă prietenește, o mînă uriașă. Întotdeauna s-a făcut caz de mărimea palmelor mele. Acum însă, mîna mea se înfundă parcă într-o mănușă de două ori mai mare. Și cum trenul se pune în mișcare, caut repede să înlătur nedumerirea omului pe care-l atrăsesem cu chemarea mea.

— Ți-am întîlnit băiatul. Straşnic prichindel! Și mîndru, nevoie mare.

Fața lui se destinde într-un zîmbet:

— Da' cu ce ocazie?

— La sănius, aici, pe stradă...

Cu toată depărtarea, mai am timp să observ pe fața lui Petre Gheorghe o vie expresie de uimire.

— I-auzi dom'le — răsună în spatele meu vocea șefului de tren. Da' ce căuta puștiul pe-aici? L-o fi adus taică-su cu el de la Pleșa, că singur...

Va să zică prichindelul acela nu era băiatul lui Petre Gheorghe!

Șeful trenului își oprește brusc vorbele în fața hohotului meu de rîs. El încă nu e bine dispus. Trenul a plecat cu 12 minute întîrziere. Într-adevăr, începe de-acum lunga călătorie...

Brăila, ora 17,00...

Vagonul de serviciu poate fi folosit cu bune rezultate la congelarea alimentelor. Cu toată stăruința șefului de tren, curentele de aer rece nu pot fi oprite. Caloriferele nu funcționează, din simplul motiv că lipsește legătura dintre vagon și locomotivă. Adică un furtun de vreo doi metri.

Ne-am dat repede seama că e mai sănătos să primim aerul rece direct din față, decît pe nesimțite și perfid, în vagon. Am ieșit pe platformă. Șeful de tren e un bătrînel vioi și atent, dintre acei care au în spate zeci de ani de muncă la C.F.R. S-a contopit pînă în vîrful unghiilor cu profesiunea. Conștiinciozitatea sa e de-a dreptul impresionantă. Creionul nu i se deslipește o clipă din degete, la fel ca felinarul de mînă, pe care, stins, aprins, îl poartă mereu cu dînsul. Mă gîndesc dacă și acasă se desparte de aceste două obiecte. Ochii îi fug în numai trei direcții: la ceas, la cantoane și stații, și la hîrtiile de însoțire a trenului. Peisajele, mișcările din jur nu-l pot abate de la preocupările sale.

Spațiile sînt atît de întinse, încît ai impresia că chiar dacă trenul și-ar dubla viteza cu greu le-ar atinge sfîrșitul. Întinderi largi, fără nici o ridicătură, bărăgane cenușii de toamnă, presărate ici-colo cu mici insule de zăpadă. Pe alocuri, îngrădiri de case cu acoperișuri de stuf. Cîteva clipe numai și iarăși spații largi care-și înalță uneori spre cer siluetele salcîmilor dezgoliți.

În sfîrșit: cale liberă.

Cum pornește locomotiva, mecanicul Gilescu Aurel se și instalează la postul său. Ochii săi scrutează zarea pentru a descoperi semnalele de cale liberă.

Șeful de tren e foarte zgîrcit la vorbă: denumirea stației, ora exactă, întîrzierea și, bineînțeles, cînd e cazul, niște bombăneli cu privire la personalul din stațiile lenește, care oprește trenul pe la semnale. Îi arunc de cîteva ori undița discuției, dar de fiecare dată, cu cîteva cuvinte, își recîștigă dreptul la tăcere.

— De mulți ani lucrezi pe calea ferată?

— De treizeci de ani... Am mai pierdut două minute.

Parcă în zarea încă luminoasă pe care o străbelește ochii săi, s-ar afla un permanent aviz pe care scrie cu litere mari: „NU ANGAJAȚI DISCUȚII CU CĂLĂTORII". În stații, la opriri, i se mai descuie limba, dar o dată ce trenul pornește, tăcerea îl îmbracă definitiv ca o salopetă gri.

La apariția primelor case din Brăila, șeful trenului conchide cu necaz:

— Treizeci de minute întîrziere! Și îndată adaugă: mecanicul nu are nici o vină.

Împreună cu șeful de tren ne înființăm la revizia de vagoane a gării Brăila și cerem un tub de aburi pentru încălzitul vagonului de serviciu. După multe insistențe îl obținem. Așa am făcut cunoștință cu Petrică, un tînăr care seamănă strașnic cu un trunchi ascuțit cu vîrful în jos. Capul mare, înfundat în umeri neobișnuit de largi, mijloc subțire, picioare scurte și strînse. Trebuie să fie înzestrat cu o forță teribilă. El a primit sarcina să repare vagonul de serviciu. După felul cum vorbesc cei din gară cu el, îți dai seama că Petrică e un fel de băiat la toate. Iute ca o sfîrlează, săritor, atent, e dintre acei care nu obișnuiesc să refuze niciodată o treabă.

Din cîteva mișcări, Petrică a și prins furtunul între locomotivă și vagon. Dar, din păcate, proba nu dă rezultate. În spatele vagonului, țeava de aburi e defectă. Așa că aburul intră și iese afară fără să aibă timp să încălzească vagonul.

Petrică se străduiește din răsputeri să repare țeava din spate. E impresionantă străduința sa. Dar mai impresionantă e figura sa care exprimă o reală durere.

— Cum o să mergeți așa, tovarăși, pe frigul ăsta? se opune Petrică. Și parcă o durere fizică se tînguie în vorbele sale.

Meștereala lui e însă zadarnică. Încet, încet, trenul pleacă.

CÎTEVA ORE PE LOCOMOTIVĂ

E întuneric de-a binelea. O noapte adîncă, fără lună și stele. O parte din acest întuneric se strecoară și în locomotivă. Cele două felinare cu ulei de rapiță și petrol, aruncate parcă la întîmplare, nu fac decît să mărească întunericul din ungherul locomotivei. Prima impresie e stranie. Mașinăria locomotivei are ceva greoi în toată înfățișarea sa. Nu mi-am închipuit niciodată că silueta suplă și elegantă a mașinii are un asemenea aparataj. Manetele, pompa de ulei, ușa cuptorului, regulatorul de viteză cer mușchi de oțel pentru a fi manipulate. Pompa de ulei nu e mai mare decît doi pumni de bărbat. Și totuși mînuirea ei se face cu mari sforțări. Pînă și lopata de cărbune e cel puțin de trei ori mai mare decît cea obișnuită. Impresia aceasta de greoi crește pe măsură ce crește și viteza locomotivei. Zgomotul roților și scrîșnirile metalice ale aparatelor te copleșesc. Un singur obiect face notă discordantă cu tot anturajul: manometrul. Pe discul mic și alb, acul își face de cap. În imobilitatea mașinăriei, el e singurul neastîmpărat. Mișcarea parcă a fugit din tot restul și s-a aciuat aici.

Mult timp nemișcați, oamenii care stau la gemulețele de la dreapta și stînga locomotivei, mecanicul și focarul, parcă fac parte integrantă din corpul metalic și nervos. Cîteva ore, cît am stat împreună, cei doi oameni aproape că n-au schimbat o vorbă între dînșii. N-am auzit nici o frază din acelea care se obișnuiesc în reportaje („la mai îndoapă bivolița, tovarășe fochist"), n-am văzut niciun gest din acelea care sînt subliniate drept „scurte și expresive". Dealtminteri discuția e foarte dificilă în zgomotul trenului. Oamenii își fac meseria cu o seriozitate deplină. Mișcările și intervențiile lor sînt întotdeauna oportune și firești, fără să fie nevoie de vreun îndemn din partea unuia sau altuia.

Mecanicul aproape că nu se deslipește de la geam. Cu capul mai mult afară, în noapte și frig, înfruntă întunericul pentru a descoperi semnalele luminoase. Mîinile sale sînt puternic prinse de mașinării. O senzație evidentă că omul acesta ține în mîinile sale mecanismul de oțel te năpădește. Senzația aceasta atinge culmea atunci cînd, pentru cîteva secunde, mecanicul se deslipește de la locul lui, fie pentru a apăsa pompa de ulei, fie pentru a arunca o privire înăuntrul locomotivei sau la tubul de apă.

Zgomotele parcă se măresc, locomotiva parcă o apucă razna în noapte. Aștepți dintr-o clipă în alta ceva neprevăzut. Dar mecanicul își ia locul și atmosfera se calmează. Liniștea te cuprinde din nou. Omul e la post. Ești sigur că mintea și mîinile sale supraveghează cu atenție desăvîrșită.

Am crezut, la început, că mecanicul e teribil de zgîrcit la vorbă. Doar cînd trenul trece prin stații, mă întreabă mai mult din priviri cît e ceasul. Figura sa cam încruntată trădează mai de grabă o luptă tăcută între neliniște și calm. Fiecare semnal de oprire scade din perspectiva recuperării timpului pierdut prin stații. De aceea, pe cale liberă împinge locomotiva la maximum de viteză. Mecanicul și mașina devin un singur țel: cît mai repede, cît mai puțină întîrziere! Cu cîtă abnegație se bate acest om ca să scadă din timpul pierdut din cauza nepriceperii, nepăsării și leneviei unor funcționari din stații. Și ar putea atît de lesne să renunțe la această luptă. Nimeni nu-l obligă. Ba da! Conștiința lui de comunist pus să conducă un tren marșrut. Și aceasta înseamnă să-l ducă la destinație fără întîrziere.

Focarul constituie tot timpul o enigmă pentru mine. Mai puțin vînjos și parcă mai în vîrstă decît mecanicul, deși își face treaba cu conștiinciozitate, pare cu totul rupt de ceea ce se întîmplă. Nu se interesează de oră, de întîrziere, de stații și opriri. Își face treaba cu precizie și siguranță. Atît.

Mersul în locomotivă e obositor și deloc plăcut. Dacă o parte a corpului se află sub dogoarea cuptorului, cealaltă e la cheremul proiectilelor de vînt și ger care se abat cu strășnicie prin toate crăpăturile locomotivei. Și la aceasta se mai adaugă și oboseala statului în picioare.

Ca și cum mi-ar fi ghicit gîndul și profitînd de o oprire neașteptată, aducătoare de liniște, focarul spune, rizînd:

— Noroc că nu-i locomotiva decoltată. Atuncea ger.

— Cu oprirea asta — intervine mecanicul — atingem o oră și jumătate întîrziere pînă la Făurei.

— S-a zis de-acum cu marșrutul — îl întrerupe focarul. Am ajuns tren de sacrificiu. Așa-i legea la C.F.R. Dacă un tren e întîrziat, întîrziat rămîne. Decît să întîrzie alte trenuri, e lăsat el mereu la urmă. Cal de bătaie...

Oprirea aceasta îmi dă prilejul să cunosc puțintel mecanicul. Nu prea guraliv, dar nici nu rămîne dator la vorbă. Are însă un fel original de a vorbi. Limbajul lui pare cu totul lipsit de pitoresc. Parcă ar spune pe de rost un proces verbal. Amintirile vieții sale iau forma unor date precise.

— În 1926, la 3 ianuarie, am intrat ucenic. Peste aproape 4 ani, la 6 decembrie 1929, am terminat ucenicia. În martie 1930... (și se gîndește puțin) mai precis la 14 martie, Vidrighin m-a dat afară. 17 oameni din secția noastră...

Acest proces verbal scurt și sec emoționează totuși. Datele acestea, atît de precis încrustate în memoria sa, ascund de fapt mari speranțe și mari deziluzii.

— 29 de ani de muncă... minus doi ani de armată, și doi ani de

şomaj fac 25 de ani de muncă la C.F.R. Pensionar — rîde el.

Pensionarul nostru are însă 44 de ani, o nevastă încă tînără şi doi copii, amîndoi la şcoli.

—După vreo 20 de ani, cine ştie — se amestecă focarul.

Sirena locomotivei pune punct discuţiei. Trenul marşrut îşi continuă goana prin noapte. Mecanicul reîncepe şi el lupta cu minutele şi secundele. Din nou se contopeşte cu locomotiva.

Resemnat, focarul îşi reia locul lîngă fereastră. Ceasul, staţiile nu-l interesează. Dar cînd vede semnalul roşu la Făurei, scrîşneşte printre dinţi o sudalmă grea şi mîna dreaptă i se strînge în pumn. Îl privesc din nou şi-mi dau seama că încă n-am reuşit să-l descifrez.

La Făurei, imediat ce trenul opreşte, focarul aleargă spre revizia de vagoane. Înainte de a coborî, îi strîng mîna mecanicului şi-mi rostesc numele.

— Gilescu Aurel - spune la rîndul său mecanicul.

Buzău, ora 23,30...

Oarecum încălzit, vagonul de serviciu e mai primitor decît la Brăila. Dar şi staţiile sînt mai primitoare. Opririle sînt extrem de rare, aşa că trenul goneşte din plin cu viteză maximă. Parcă îmi pare rău că nu am rămas pe locomotivă. Şeful de tren manifestă aceeaşi mutenie.

Angajez în schimb o discuţie cu frînarul de siguranţă. Sau mai de grabă îi ascult istorisirile. Nu-i pot vedea faţa din cauza întunericului deplin. Aproape că-ţi vine să încerci să prinzi bezna în pumni, aşa de groasă ţi se pare.

— M-am încurcat acolo cu o femeie. O văduvă. Era şi ea învăţătoare... Şi a făcut un copil...

Tonul cu care vorbeşte e aşa de monoton de parcă ar povesti despre ceea ce a mîncat la prînz. Imediat însă, vocea sa capătă accente vesele, cu o uşoară notă de nostalgie.

— Tocmai venise o fată de vreo 19 ani. Terminase atunci şcoala. O fată pe cinste. Păcat! Ieşise scandal cu văduva şi a trebuit să-mi dau demisia. Ce să-i faci? M-am băgat pe urmă la o şcoală de conductori de bilete. Am ieşit bine, primul... Să nu vă miraţi. M-a rugat frînarul să-i ţin locul. De aceea îs aici...

O clipă se lasă tăcerea. Tare aş vrea să-i văd faţa şi să-i cunosc numele!

— Ca să vezi. Mi-a rămas acolo în munţi un băiat. Are vreo trei ani acum...

— Şi nu te-ai dus să-l vezi?

— Nu!... Ce să caut?...

Raza fugară a felinarului îi descoperă pentru o clipă figura. Trăsături regulate, piele netedă. Ochii săi obosiţi aproape se închid. Cum poate un astfel de om să adoarmă liniştit? Conştiinţa oare nu-l mustră pentru comportarea lui nedemnă?

Imi apare într-o clipă în faţa ochilor figura lăturează a lui Petrică. Crudă o uneori ironia naturii...

Trenul ajunge în Buzău. Frînarul se îndreaptă spre uşă. Ca niciodată, şeful de tren mai cotrobăieşte prin hîrtii.

— A scos o oră — spuse el. Mai sînt 30 de minute de recuperat pînă la Ploeşti. Şi, cînd vede că frînarul coboară, continuă: băiatul ăsta nu-i frînar, e conductor de bilete. Dar a fost pedepsit pentru beţie să facă o lună de zile meseria de frînar. Îi zice Dogaru Emil.

Convins că şi-a făcut datoria, coboară şi dînsul pe urmele frînarului.

N-am timp să mai reflectez la cele petrecute. Pe uşă pătrunde cu larmă un funcţionar din staţia Buzău. E însoţit de frînar.

— Vezi şi dumneata hîrtiile — spuse acesta din urmă. Noi ăştia mai mici n-avem de unde şti.

Funcţionarul se uită printre hîrtii, le răsfoieşte cîteva clipe, apoi exclamă:

— Uite-le! Patru vagoane cu pulpe de fructe. Nu scrie aşa? Desface-ti-le repede.

- N-avem nici un vagon cu pulpe de fructe — răspunde frînarul. Categoric! Numai minereu.

— Fii serios, domnule, nu vezi documentele? Le-aţi luat la Făurei. Dacă dumneata dormeai. O să fac raport la S.E.F.

Nevăzut, ascult convorbirea.

— La Făurei? Eu nu ştiu.

— Păi ce spuneam eu? Dormeai! Asta era! Şi acum ne faci greutăţi în loc să dezlegi vagoanele. Îţi fac eu un raport de mă vei pomeni!

Inspăimîntat pesemne de această ameninţare, frînarul se cufundă în tăcere, după un „nu ştiu" moale.

— Cine ştie ce-i la mijloc? se întreabă mai departe funcţionarul zelos. Clarificăm noi repede... Ehei...

Şi într-adevăr chestiunea s-a clarificat repede. Cei de la Făurei ataşaseră vagoanele la alt tren şi predaseră documentele la trenul marşrut. Rămîne numai de clarificat cine şi cui să facă raportul...

Ploeşti-Triaj 31.I. ora 4,00...

La Ploeşti, trenul ajunge cu trei minute întîrziere. Aproape toată pierderea e recuperată. Mecanicii şi personalul staţiilor şi-au făcut din plin datoria. Aici se termină partida şefului de tren Chiţoiu Gheorghe. Alţii vor lua în primire trenul.

Pînă la plecare mă odihnesc pe un scaun ca lumea şi la căldură în biroul de mişcare al staţiei.

Urmăresc cu atenţie activitatea impiegatului de mişcare. Un tînăr slab şi tras, cu o figură pe care se citeşte o nepăsare totală. Nici un muşchi al feţii nu-i tresare. Nu zîmbeşte, nu se încruntă, nu se enervează. O adevărată mască imobilă, albă, aidoma marilor mimi. Şi cu toate acestea, rare ori în viaţa mea am văzut un om mai activ. Capul lui pare să fie o hartă precisă a triajului, din acest important centru feroviar. Dispoziţiile sale sînt de o precizie matematică. În fiecare minut, la comanda lui iese sau intră un tren pe o linie sau alta. Locomotive, vagoane, trenuri sînt împinse de vocea lui de parcă ar manevra jucării liliputane pe o masă oarecare. Şi mereu aceeaşi inexpresie a figurii, aceeaşi imobilitate a privirilor.

În jurul său, colaţi funcţionari rîd, strigă, se agită, aţipesc. Nemişcat, el stă în faţa aparatului. Comunicările telegrafului le descifrează după ureche. Nu mai trebuie să se uite pe hîrtie. Mai mult. Uneori îl corectează din zbor pe telegrafistul care descifrează hîrtia. Alteori, în timp ce transmite mesaje către staţii (mesaje în care cea mai mică eroare strecurată ar putea provoca o catastrofă), văzînd că telegrafistul aţipeşte, răspunde cu mîna stîngă la semnalele telegrafului.

Îmi dau seama că-l încolţesc cîteodată avalanşe de probleme. El le rezolvă cu o iuţeală de expres, păstrînd necontenit aerul acela nepăsător, molatec, uituc... Îmi imaginez contrastul de afară. Zeci de locomotive, sute de vagoane, sute de oameni în forfotă neîntreruptă. Şi aici, în birou, figura lui de o imobilitate surprinzătoare.

DIN NOU PE LOCOMOTIVĂ

De astă dată vagonul de serviciu a dispărut cu totul. Pînă să mă dumiresc şi să întreb care este raţiunea acestui lucru, trenul se pune în mişcare. Urc repede scările locomotivei şi pătrund în cabină. Exact acelaşi tip de locomotivă. Doar pompa de ulei diferă puţin. Oamenii sînt însă foarte diferiţi de cei dinainte. Amîndoi tineri, în jurul lui 30 de ani, mai înalţi şi cu figuri mai vesele. Focarul e puţintel mai slăbuţ la trup. Le prezint autorizaţia şi, bucuroşi că au un tovarăş de drum, cei doi se recomandă îndată. Amîndoi au numele mic Grigore. Mecanicul Mărăcineanu, focarul Patrichi.

Asemănarea dintre ei nu se opreşte însă numai la nume, la fel cum deosebirea nu e numai la figură. Mecanicul calm, greoi, sfătos, deseori cu dojeni în priviri, focarul neliniştit, agitat, face parte din categoria acelora care simt dinăuntru nevoia de a nu sta o clipă locului. Din cauza aceasta, uneori, cînd trebuie să controleze volumul apei, îl vezi cu mătura în mînă dereticînd prin cabină. Şi atunci, mecanicul îl dojeneşte cu privirea.

Amîndoi sînt ceferişti din tată-n fiu şi sînt hotărîţi să-şi asigure prin copii continuitatea profesiei. Focarul are încă trei fraţi ceferişti. Bunicul mecanicului a fost cantonier pe timpul apariţiei primelor trenuri în ţară.

De la primii kilometri parcurşi îmi dau seama că cei doi tovarăşi au preluat o dată cu trenul marşrut şi hotărîrea personalului dinainte de a-l duce fără întîrziere la destinaţie. În dreptul fiecărei staţii amîndoi îşi aruncă ochii pe ceas şi apoi pe foaia de parcurs. O bucurie vizibilă îi cuprinde atunci cînd trenul ajunge la timp. Din păcate, bucuria lor nu durează prea mult. Şi pe traseul acesta, Ploeşti-Oraşul Stalin, se află staţii, aglomerate sau personal mai puţin iscusit. Şi în plus, o dată cu răcoarea dimineţii îşi face prezenţa o negură deasă, de nepătruns. Minute întregi, focarul şi mecanicul stau cu ochii aţintiţi afară, pentru a descoperi semnalele. Drumul devine cît se poate de primejdios. Şi totuşi viteza trenului nu se micşorează nici o clipă. Cunoscători perfecţi ai traseului şi siguri pe ochii lor, cei doi deosebesc mereu semnalele, deşi uneori în ultima clipă. Siguranţa lor e molipsitoare. Privesc şi eu împreună cu ei pe fereastră. Ceaţa ioveşte parcă fizic ochii. Nu zăresc nici botul locomotivei. În sfîrşit, un semnal verde. Cale liberă. Mecanicul tresare de bucurie. Locomotiva îşi continuă mersul înainte, în viteză. Senzaţia care predomină acum e ciudată. Prezenţa locomotivei dispare. În locul ei se perindă fulgerător staţii, cantoane, bariere, chipuri de oameni: impiegaţi, acari, cantonieri. Creierul şi mîinile lor conlucrează hotărîtor pentru ca acest torent metalic să se simtă în siguranţă pe paralelele de oţel. Răspunderea — aceasta este cuvîntul! Nicăieri ea nu garantează securitatea mai multor vieţi ca aici. Într-o altă întreprindere, o mişcare greşită poate să ducă la un rebut sau la un accident banal, o dispoziţie greşită poate să distrugă piese, maşini sau materii prime. Aici, un tremur de mînă din partea acarului, o ezitare sau o clipă de distracţie din partea impiegatului de mişcare, poate distruge sute de vieţi.

Înţeleg acum de unde vine siguranţa cu care mecanicul şi focarul conduc trenul. Ştiu acum de unde vine siguranţa cu care mecanicul şi focarul conduc trenul. Ştiu acum de unde vine siguranţa cu care mecanicul Velicea Ion stăpîneşte locomotiva.

Deşi mai tînăr şi mai mărunt la înfăţişare, mecanicul Velicea Ion stîrneşte interesul şi aprecierea tovarăşilor de muncă. Explicaţia pe care o dă cu privire la frîne capătă aprobarea tuturor.

ranța și liniștea mecanicului. El are încredere deplină în acei tovarăși cunoscuți sau necunoscuți din stații și cabine, pe care chiar dacă nu-i vede îi simte lîngă el, alături de inima și gîndul lui.

Trenul oprește la Cîmpina. Aici locomotiva trebuie să ia apă. Pompa de apă însă nu funcționează. Mecanicul și focarul sînt pe drept îndignați. Lucrul acesta trebuie anunțat pe parcurs pentru ca alimentația cu apă să se facă în altă stație. Blocarea trenului pentru un timp îndelungat plutește în aer. Numai prevederea mecanicului salvează situația. Încă de la Ploești el și-a suprîncărcat rezervorul. O privire atentă și ne asigură că apa ajunge pînă la Comarnic, unde se află de asemenea o pompă.

... Trenul pornește. Urcușurile Prahovei sînt învinse nu fără greutate. La Comarnic, se pierd multe minute cu alimentarea. Pînă la Predeal, ele sînt însă recuperate. Trenul ajunge la fix în vîrful urcușului. O altă locomotivă îl va remorca pe serpentinele Timișului.

PE SERPENTINE...

La Predeal, pierdem cîteva minute din cauza unei defecțiuni nepreväzute. Revizia de vagoane din stație descoperă un vagon cu frîna defectă și cu tampoane nepotrivite. Vagonul este scos repede pentru a se asigura securitate deplină trenului pe coborîșul Timișului. Înainte de pornirea trenului, aleg la întîmplare cabina unui frînar. Mă instalez acolo, alături de acesta.

Trenul se avîntă repede pe serpentine. Iuțeala lui crește cu fiecare secundă. Cu mîna agățată de o bară de fier, frînarul stă mai mult afară din cabină, pe jumătate suspendat în aer. Nu e nici o încercare de acrobație în gestul său. Meseria îi cere acest lucru.

Deodată îl observ aplecîndu-se tot mai mult afară. Aproape la orizontală. Viteza trenului e amețitoare. Frînarul desface repede un steguleț roșu, învîrtindu-l fără încetare. După cîte îmi amintesc, semnalul acesta înseamnă oprire. Fața frînarului e crispată. Mișcările sale nu încetează. Revine în cabină, își șterge ochii de lacrimi și bolborosește cîteva cuvinte: „Un vagon sanie!" Se apleacă din nou afară și-și reîncepe semnalele.

Mă uit și eu pe cealaltă ușă. În față, al treilea sau al patrulea vagon scoate fum și scîntei la roți. Neliniștea parcă se ia la întrecere cu viteza trenului. Frînarul e din nou în cabină. „De ce nu oprește?" Calmul pune deodată stăpînire pe dînsul. Hotărît, sigur, trage semnalul de alarmă. O dată, de două ori. Trenul se oprește. De la locomotivă, mecanicul, focarul și șeful de tren aleargă spre frînar. Laolaltă cercetează vagonul și-l deblochează. Roțile vagonului n-au avut timp să se defecteze prea mult. Trenul își poate continua drumul. Dacă nu s-ar fi intervenit însă la timp, vagonul nu mai putea fi recuperat și cine știe...

Mai tîrziu am aflat numele frînarului. Se numește Ciobanu Grigore și e membru de partid.

Timiș-Triaj, ora 13.

În biroul de mișcare se discută încă despre accidentul prevenit. Mecanicii, funcționarii, șefii de tren caută să explice cauza lui. Așa ceva nu li s-a mai întîmplat. La vagoane ușoare lipirea frînelor nu e o raritate. Dar la vagoanele grele, încărcate ca acesta, cu minereu de fier, e cu totul neobișnuită. Mulți își dau cu părerea. Niciunul nu capătă însă aprobarea tuturor. Un băiețaș, mînjit cu ulei ca un drac, caută să intre în vorbă. Îl observ de cîtva timp. E foarte simpatic, chiar frumușel. În sfîrșit are prilejul:

— Eu cred că vagonul n-a fost încărcat bine. Minereul a fost depozitat într-o parte, iar cealaltă a rămas ușoară. Așa că frînele... N-ați văzut că numai roțile de dinapoi...

Dar nu trebuie să mai termine fraza și nici nu încearcă. Dispare pe ușă în mijlocul uimirii generale.

— Are dreptate Velicea — strigă cineva. Bravo Ionel!

Dar îa-l pe Ionel de unde nu-i. Copilandrul parcă a intrat în pămînt. Mi-e cu atît mai mare necazul, cu cît trenul trebuie să plece dintr-un moment în altul. Trebuie să renunț a-l cunoaște. Impiegatul dă cale liberă.

ÎNTÎLNIREA...

Iată-mă din nou într-un vagon de serviciu. Spre mirarea mea, înăuntru se află o sobă. Peticită, dar sobă. E făcută din mai multe trupuri contopite unul într-altul și e înfundată într-un morman de cărbuni. Burlanele par niște copii mai mici. Soba e caldă, aproape roșie. Dar în vagon frigul e pătrunzător, crud.

Desleg repede enigma. Ferestrele și ușile vagonului poartă pecetea aceleeași originalități. Tot ce se poate numi curent șfichiuitor s-a adunat aici.

În aceste condiții, sînt hotărît să părăsesc vagonul. Mai bine în picioare pe locomotivă.

Sighișoara, ora 19.

La prima stație, pătrund în cabina locomotivei. Înăuntru lumina e săracă, deși afară e ziuă. De-abia îi observ pe cei doi oameni care strunesc mașina. În dreapta, un omuleț de statură mică. Am impresia că-i foarte tînăr. În stînga, un om mai în vîrstă, ba mi se pare chiar destul de trecut. Mă uit mai bine. Nu și-or fi greșit cumva locurile? Mă uit și mai bine. Omulețul își întoarce și el capul spre mine. Velicea! Aceeași față de copil, aceiași ochi de argint viu, același zîmbet întrebător. Așa dar, copilul acesta e mecanic!

Profit de oprirea trenului și intru în vorbă cu dînsul. Într-adevăr, Velicea n-are nici măcar un sfert de secol, deși pare și mai tînăr. Cînd s-a urcat pe locomotivă, cu trei ani în urmă, era cel mai tînăr mecanic din țară.

Mă uit întrebător spre focar. Omul acesta ar putea să-i fie cel puțin tată. Ca și cum mi-ar ghici gîndurile, focarul intră în vorbă.

— Apoi eu nu-s focarul lui. Are altul de aceeași samă cu el.

— Și!...

— N-o vrut să-l ieie, c-o venit beat.

Îl privesc din nou pe Velicea.

— Sîntem prieteni, îmi place și mie un pahar de vin, acasă, dar pe tren nu admit băuți. Tata să fie, că și el e ceferist.

Și bineînțeles, vorbele acestea le spune zîmbind, cu figura aceea copilărească, cuceritoare.

Uimirea mea crește pe măsură ce-l văd la lucru. Pare mai înte în mișcări decît ceilalți mecanici. Ceea ce e însă evident la el e un anumit spirit de îndrăzneală.

— Dacă nu mă ține în stații, ajung cu o oră mai devreme la Sighișoara... Îmi cunosc doar mașina... Îmi place să fug...

Velicea se cunoaște însă bine și pe sine. Își cunoaște măsura iscusinței și capacității sale. Se încumetă să urce cu o singură locomotivă dealurile de la Cața și Paloș. Trenul marșrut are poate cu 50% mai mult decît tonajul prevăzut pentru o singură locomotivă.

— Cum te-ai hotărît? Îl întreb în timpul urcușului.

— Păi nu fac asta prima dată. Am urcat și cu sută la sută mai mult. Și apoi, pînă venea locomotiva împingătoare, mai trecea o jumătate de oră. Păcat de timp. Și mai e ceva — adaugă dînsul. Uneori în loc să mă împingă locomotiva din spate, o trag eu pe ea.

— Cum asta?

— Păi așa înțeleg să facă unii tovarăși economie de combustibil...

Aflu mai tîrziu că Velicea e un mare amator de cărți. Nu numai cărți tehnice, pe care le „mănîncă" după spusele lui, ci și literatură. Așa se face că ne angajăm la un moment dat într-o discuție despre poezie. Mă roagă să-i recit ceva din Eminescu. Îi spun cîteva strofe din „Povestea teiului".

Tînărul mecanic privește pe fereastră:

— Să vezi vara pe-aici... La prășit sau la secerîș... Ce mai de cîntece ne întîmpină...

Discuția noastră e într-o deplină discordanță cu tot ceea ce-i în jur. Locomotiva întunecoasă, cu miros de ulei și colb de cărbune, dealurile mohorîte, goale, acoperite rar cu cîte o zdreanță de zăpadă. Dar paralel cu trenul, un pîrîiaș firav, sclipește vesel dintre marginile dantelate de gheață.

Trenul marșrut ajunge la Sighișoara cu 69 de minute mai devreme. Am impresia că mecanicul e gata să se dea de-a tumba de bucurie...

DUPĂ 36 DE ORE...

Coșlariu, 31-1, ora 0,50...

Trenul începe să se apropie de țintă. Avansul cucerit de Velicea e o adevărată cheie care deschide repede porțile stațiilor. Trenul circulă de-acum mereu în avans. Șeful trenului, un ardelean tînăr și isteț, laudă cu dărnicie pe feroviarii din Galați. „E una din cele mai bune coloane pe care am mers" — spune dînsul.

Încerc să-i pătrund gîndurile. Într-adevăr, ele ajung înaintea trenului la Hunedoara. Și poate pe undeva, pe aici, pe aproape, se întîlnesc cu cele ale furnaliștilor care așteaptă minereul.

Simeria, ora 3,10...

Merem în avans, așteptăm plecarea trenului spre Hunedoara...

... Cerul e de o bogăție rară. Giganticele constelații ale ecuatorului se văd acum bine din emisfera noastră. Orionul își înalță întreaga făptură siderală deasupra orizontului. Minunată împerechere de diamante. Acolo, sub centură, printre stelele care-i alcătuiesc paloșul, se află una din cele mai mari nebuloase din univers. Face parte din calea Lactee, sau e un alt univers, o altă cale Lactee? Lumi nemărginite pe care odată știința le va cuceri.

La stînga Orionului, Sirius, cel mai mare și mai frumos diamant al cerului. De un albastru pur. Pe aceeași linie, dar la un sfert din cercul cerului mai departe, Antares, inima Scorpionului. Roșie și sclipitoare ca un rubin.

Privesc cerul împreună cu un frînar. Un moț înalt și voinic, coborît din Apuseni. Îmi povestește în dialectul său legende despre constelații. Poezia lor e aspră și viguroasă.

— Apăi cu atomii om putea călări pînă acolo. Să aflăm ce-s cu ele — spune moțul.

Un om simplu, care a învățat carte cu doi ani în urmă. Nici nu-i trece prin cap ideea că atomii ar trebui folosiți la distrugerea vieții. Cît drept au oamenii aceștia să se bucure de marile cuceriri ale științei!

Pestiș-Hunedoara, ora 3,40...

Peste cîteva momente vom intra în triajul Hunedoarei. În mai puțin de 37 de ore, trenul marșrut a făcut calea de la Galați pînă aici. Îmi este cu neputință să-mi adun acum amintirile traseului. Atîția oameni, atîtea întîmplări și sutele de oameni necunoscuți care au fost tot timpul alături de noi.

Iată semnalele gării și, mai departe, ceața albicioasă a orașului-uzină. O adevărată cușmă de lumină.

Trenul se oprește. Ținta e atinsă. Peste cîteva ore, furnalele vor putea înghiți minereul care cu cîtva timp în urmă se afla încă la Galați. Oare vor ști furnaliștii Hunedoarei cum au ajuns vagoanele cu minereu la ei? Dar asta n-are importanță. Principalul e că a ajuns minereul la timp.

O voce răsună undeva, pe aproape:

— Bine ați venit, tovarăși, în cetatea oțelului!

Oameni veseli vin în întîmpinarea noastră. Recunoștința face totuși mai mare bucuria...

Revizia locomotivelor, la Predeal.

Și Margarian Parsek, în vîrstă de 108 primăveri, își face tratamentul cu vitamina H_3 la Institutul de Geriatrie.

PE CALEA *prelungirii* VIEȚII

de prof. dr. Ana ASLAN
director al Institutului de Geriatrie „Prof. dr. C. I. Parhon"

Pe Voica Voicu, am cunoscut-o în 1949, cînd a fost internată în fostul azil de bătrîni „I. C. Frimu". Era gîrbovită de boli și bătrînețe; coloana vertebrală și mîinile îi erau deformate de reumatism, ochii îi erau șterși. Pielea feței și a trupului îi era brăzdată și acoperită de cruste. Pe brațele-i cu piele atîrnîndă se vedeau șerpuind arterele îngroșate de vîrstă și de o viață chinuită. Părul îi era complet alb, văzul și auzul îi erau diminuate. Umbla cu pași mărunți, stătea tot timpul tristă, în stare de depresiune, și nu părăsea pentru nimic în lume azilul. Nu putea da nici o dată precisă despre trecutul ei și-i era cu neputință să precizeze chiar cele mai importante fapte din viața ei, ca vîrsta la care îi muriseră copiii, unde fuseseră îngropați. În totul, ținuta ei exprima bătrînețea, pesimismul, sfîrșitul...

Și iată-o acum pe această bătrînă, una din cele cu care se mîndrește azi Institutul nostru de Geriatrie... E de nerecunoscut. Pielea trupului îi e complet netedă. Părul i s-a înnegrit la tîmple, ochii pe care-i poartă a devenit cenușiu, genele îi sînt stufoase și negre, ochii îi strălucesc viol. Nu stă o clipă locului, iese singură în oraș, își cîrpește fără ochelari lucrurile, e curată și îngrijită. Auzul i-a revenit simțitor, la fel și memoria: poate spune cînd și unde i-au murit copiii, cunoaște adresele diferitelor prietene, uitate ani de zile. Nici la cea mai atentă cercetare a brațelor ei nu mai poți observa urme de artere îngroșate. Voica Voicu urcă acum cu vioiciune, de mai multe ori pe zi, cele două etaje ale Institutului, îi adună pe ceilalți bătrîni și face horă cu dînșii, face regulat gimnastică, atingînd cu vîrful degetelor podeaua, ca o tînără fată...

Procesele fiziologice — rezistența la efort, forța musculară — i-au crescut, iar activitatea sistemului nervos, judecată prin studiul reflexelor condiționate, arată, ca și fenomenele psihologice, o revenire a proprietăților acestuia. De asemenea, examenele glandelor endocrine și examenele chimice ce i s-au făcut arată aceeași întinerire a organismului.

Oare cîți ani are această femeie care face gimnastică așa cum face un om tînăr și care pe zi ce trece devine mai vioaie? Are 95 de ani... S-a născut pe vremea domnitorului Alexandru Ion Cuza și a copilărit fără să aibă habar de tren și de telefon...

O altă colegă a ei, în vîrstă de 114 ani, mama Mîntulescu — cum îi spune toată lumea din Institut — deși face tratament de numai cîteva luni, se simte și dînsa aproape la fel de întinerită; și doar dacă stai de vorbă cu ea îți povestește că în timpul războiului pentru independență se căsătorea pentru a doua oară...

Cum se explică această întinerire? Ce tratament li se aplică acestor bătrîne? Pentru a arăta aceasta, trebuie să vorbim întîi de concepția științifică care a dus la asemenea rezultate.

...De la 30-40 ani, cît era în evul mediu vîrsta medie de viață, în epoca noastră se ridică în jurul a 70 ani. Dar faptul că în diferite părți ale globului (și la noi în țară) există longevivi trecuți de 100, și chiar 140 ani, a arătat multor savanți că viața omului se oprește de cele mai multe ori la jumătate de drum — așa cum a susținut marele biolog rus I. I. Mecinikov, care a deschis orizonturi noi în știința prelungirii vieții. Pe baza acestei realități, numeroși savanți care s-au ocupat cu studiul biologiei, în frunte cu savanții ruși și sovietici I. P. Pavlov, I. I. Mecinikov, Bogomolet, Nagornai au susținut că durata vieții omului trebuie să treacă de 100 ani. La fel și marele nostru om de știință, acad. C. I. Parhon, susține pe baza cercetărilor clinice și experimentale, pe care le face de mai bine de 30 de ani asupra biologiei vîrstelor, că viața trebuie să fie de 100-140 ani...

Acela care e învățat cu bătrînii și are un spirit de observație mai ascuțit își dă lesne seama că nu toți oamenii îmbătrînesc cu aceeași repeziciune, în raport cu factorul timp. Cu alte cuvinte, din doi oameni de aceeași vîrstă, unul poate să pară tînăr, celălalt bătrîn. Acest al doilea caz reprezintă o îmbătrînire timpurie. Dintre factorii care fac să se scurteze firul vieții și să apară bătrînețea timpurie, cei mai importanți — după savanții sovietici — sînt factorii de mediu și anume, în primul rînd, factorii sociali. După cum a arătat I. P. Pavlov, factorii de mediu influențează organismul prin intermediul sistemului nervos și al scoarței cerebrale, în special; de aici rezultă limpede că îmbatrînirea omului se produce în raport cu îmbătrînirea sistemului nervos și, în special, a scoarței cerebrale. Referindu-se la această realitate, I. P. Pavlov spunea că va veni un moment cînd vom putea influența după voie sistemul nervos și vom putea prelungi „resursele scoarței cerebrale".

Această vreme a venit. În Uniunea Sovietică s-au realizat surprinzătoare succese în direcția prelungirii vieții, iar la noi în țară, prin condițiile create de partid și pe baza experienței științei sovietice, se realizează destule lucruri ce merită a fi relevate.

Pentru studierea profilaxiei și tratamentului bătrîneții în lumina concepției pavloviste, și pe baza concepției acad. C. I. Parhon potrivit căreia bătrînețea este o boală ce poate și trebuie să fie tratată ca oricare alta, fostul azil de bătrîni „I. C. Frimu" a fost amenajat radical și transformat într-un Institut de Geriatrie. Și astfel, azilul de ieri, cu toate păcatele sale, s-a prefăcut într-un institut modern unde poți vedea, alături de optimismul general și buna dispoziție a bătrînilor, munca laborioasă pe care o desfășoară zilnic cercetătorii și medicii noștri. Institutul are mai multe secții ; într-una din ele bătrînii sînt internați pe timp de 3-10 ani pentru a face tratamente de lungă durată; într-alta ei sînt internați pe timp de 1-2 luni pentru diagnosticarea și tratarea diferitelor boli întîlnite în cursul bătrîneții și, în sfîrșit, în cea de a treia secție este ambulatoriul, destinat consultațiilor și tratamentelor celor neinternați.

Tratamentul pe care îl aplicăm pacienților noștri în aceste secții constă din hormoni, vitamine și extracte de țesuturi. Dar pe lîngă acest tratament, obișnuit azi în spitalele noastre, noi folosim și un preparat propriu: vitamina H3. Ce este aceasta? E o substanță trecută și azi încă, din păcate, în farmacopeea noastră ca fiind numai „anestezic local și rachidian": novocaina... O substanță oarecare, al cărei efect de întinerire a fost însă sezisat și cercetat cu migală în anii din urmă, de către colectivul nostru, sub directa îndrumare a acad. C. I. Parhon. La început, în 1949, am experimentat acțiunea novocainei în tratamentul reumatismului cronic și în turburările circulatorii periferice. Rezultatele obținute ne-au făcut să îndrăznim mai departe, pe calea cercetărilor... Și iată-ne în 1951, studiind acțiunea întineritoare a acestei substanțe... Folosind-o într-o anumită concentrație și cu o aciditate deosebită, ea a început să dea, în acțiunea dorită, rezultate din cele mai bune, superioare tuturor celorlalte medicamente, fără să prezinte nici o toxicitate, datorită precauțiunilor ce s-au luat.

Care este acțiunea vitaminei H3 — cum o denumim noi — și cum anume lucrează ea în direcția întineririi organismului? Această substanță acționează pe două căi: în primul rînd ea crește proprietățile funcționale ale scoarței cerebrale și ale sistemului nervos în general, modificînd prin aceasta nutriția organismului; în al doilea rînd, prin vitamina H1 ce intră în compoziția sa chimică, novocaina influențează direct nutriția organismului, întinerindu-l. Așa se explică fenomenele de întinerire pe care le prezintă Voica Voicu și mulți ca dînsa.

Tratamentul nostru cu vitamina H3 a depășit astăzi faza experimentală. Noi îl aplicăm acum atît în tratarea bătrîneții cît și în profilaxia ei; la secția ambulatoriu a Institutului vin zilnic să-și facă tratamentul profilactic zeci de oameni ai muncii. Mărturisirea lor că se simt mai viguroși în muncă și în viață ne face să ne înzecim eforturile în cercetările științifice pe care le facem. Căci cele obținute pînă acum nu constituie decît primele noastre succese pe calea prelungirii vieții omului

Voica Voicu acum, fără ochelari!

Răspundem cititorilor

LEGUME TIMPURII

În plină iarnă, la G. A. S. Mogoșoaia se îngrijesc în răsadnițe calde legumele timpurii ce vor fi aduse pe piețele Capitalei.

Tovarășa Calia Maria, soră dietetică la spitalul nr. 2 C.F.R. din București, ne întreabă care sînt mijloacele prin care se asigură populației Capitalei aprovizionarea cu legume proaspete, de timpuriu primăvara.

Aprovizionarea cu legume timpurii se face, în bună măsură, mulțumită activității depuse în timpul iernii de oamenii muncii din gospodăriile agricole de stat. Anul trecut s-au însămînțat în aceste gospodării 274.006 m p răsadnițe calde de legume, furnizîndu-se centrelor populate legume proaspete și totodată livrîndu-se sectorului agricol individual semințe și răsaduri de legume.

În ceea ce privește orașul București, în anul 1954 trustul Gostat pentru aprovizionarea Capitalei a însămînțat legume în paturi calde pe o suprafață de 93.170 m p.

Pentru a asigura în cantități cît mai mari legumele proaspete de timpuriu primăvara, cît mai tîrziu toamna și chiar în cursul iernii, proiectul de Directive cu privire la dezvoltarea agriculturii în următorii 2-3 ani prevede să se realizeze în gospodăriile noastre agricole de stat 110.000 m p sere și 600.000 m p răsadnițe. Dacă ținem seama de faptul că pe fiecare metru patrat de răsadniță se dezvoltă sute de plante (un exemplu: pătlăgelele roșii cresc în răsadnițe în număr de cca 400 plantule pe 1 m p) reiese că pe suprafața de 600.000 m p răsadnițe prevăzută în proiectul de Directive, vor fi cultivate milioane de plante.

Pe linia îndeplinirii Directivelor Partidului, trustul Gostat pentru aprovizionarea Capitalei a realizat numai pînă la mijlocul lunii ianuarie a. c. 40.000 m p răsadnițe calde. Începînd din luna în curs, pe piețele Capitalei se pun în vînzare o serie de legume timpurii: ceapă verde, salată, ridichi, spanac proaspăt etc. produse în gospodăriile de stat.

Printre G.A.S.-urile frunтașe în realizarea acestor rezultate se pot număra: G.A.S. Mogoșoaia, care a realizat pînă la mijlocul lui ianuarie 4.000 m p de răsadnițe, G.A.S. Pantelimon cu 5.000 m p, G.A.S. Roșia cu 3.200 m p și altele.

RĂSCOALA DIN 1907

La întrebarea tov. Ciocîrescu Nicolae, cazangiu la Complexul C.F.R. „Griviția Roșie", „Cum a început răscoala din 1907 și care au fost cauzele izbucnirii ei", a răspuns tov. conf. univ. Ion Gheorghiu, candidat în științe istorice, șeful catedrei de Istoria o R.P.R. de la facultatea de istorie din cadrul Universității „C.I.Parhon" din București.

Răscoala din 1907 a fost cea mai puternică manifestare a luptei revoluționare din Romînia de la începutul veacului al XX-lea. V. I. Lenin a apreciat în mod deosebit răscoala aceasta, pe care istoricii burgheziei și moșierimii au ignorat-o sau au falsificat-o în mod intenționat.

Cauza principală a răscoalei a fost lipsa de pămînt a marii majorități a țărănimii, situație care făcea ca țăranul să depindă cu totul de moșier sau arendaș. De aceea, principala lozincă a răscoalei din anul 1907 a fost „Vrem pămînt". Ceea ce caracteriza situația dinaintea răscoalei, constituind o cauză a acesteia, era înrăutățirea mereu crescîndă a condițiilor de viață ale țărănimii. În preajma anului 1907, dijma — partea din producție pe care țăranii erau obligați s-o dea boierului — ajunsese să fie una din două, adică jumătate din recolta dobîndită de pe pămîntul luat în arendă de la moșieri (la sfîrșitul sec. XIX dijma era una din patru, adică un sfert). Pentru fiecare pogon ce-l aveau de muncit, mai erau obligați să facă 10-20 zile de clacă, neprimind decît mîncare. Trebuind să-și dea vitele la păsunat pe mirișitile boierului, ei erau obligați să presteze și pentru aceasta alte numeroase zile de clacă, încît după fiecare vară se alegeau, drept răsplată a trudei, flămînzi și goi. În plus, țăranilor li se mai cereau regulat rușfeturi — daruri în natură — a căror valoare se ridica uneori chiar la peste 200% față de dijmă.

O altă cauză a răscoalei își are rădăcina în revolta țăranilor față de înșelătoriile la care erau supuși cu prilejul măsurătorii pămîntului și produselor a încheierii socotelilor agricole, al plății muncii etc. De asemenea, țăranii erau foarte nemulțumiți de hrana proastă ce li se dădea la lucru de către proprietari și arendași, de atitudinea brutală a acestora, de schingiuirile la care erau supuși. La toate acestea se adăugau o administrație ticăloasă și asupritoare și o legiuire fiscală care punea toate greutățile pe umărul țărănimii nevoiașe și a muncitorimii.

La începutul anului 1907, gazeta „Romînia Muncitoare" scria: „La sate se petrec lucrurile cele mai înfiorătoare... țăranii duc o astfel de viață... încît, fără îndoială, dacă lucrurile nu se vor îndrepta... vom intra în curînd într-o perioadă de agitație, de revoltă și de vărsări de sînge..."

În adevăr, în februarie 1907, sub imboldul avîntului mișcării muncitorești din țara noastră din anii 1905-1906 și sub influența directă a primei revoluții din Rusia din 1905, țărănimea din Romînia, ajunsă la culmea disperării, a pornit împotriva moșierilor și arendașilor, să-și facă singură dreptate.

Clasele dominante au intervenit cu forța armată și au înăbușit în sînge răscoala. Neunitate rămîn însă pentru poporul nostru jertfele celor 11.000 de țărani răpuși de gloanțele burgheziei și moșierimii.

Visul țărănimii din Romînia de a primi pămînt s-a înfăptuit abia acum zece ani, în 1945, după ce la cîrma țării a venit un guvern democrat-popular. Astăzi, țăranii muncitori din țara noastră, ajutați de partid și guvern, trăiesc o viață nouă, la care au rîvnit de veacuri părinții și strămoșii lor.

ARGENTINA

„Doresc să citesc la rubrica „Răspundem cititorilor" un articol documentar despre Argentina de azi", ne scrie tov. Ceampuru Stelian, elev din Alexandria.

Cu o suprafață de aproape 2.800.000 km² și o populație de peste 17 milioane locuitori, Argentina este — ca mărime — a doua țară din America de sud.

Din punct de vedere economic, în Argentina sînt remarcabile culturile cerealiere și stadiul înaintat al creșterii vitelor. Dar economia agricolă a țării, desfacerea produselor ei, depind într-o mare măsură de export și de capitalul străin. În ajunul celui de al doilea război mondial, ea dădea 6% din întreaga cantitate de grîu și porumb produsă în lumea capitalistă, precum și peste jumătate din producția mondială de semințe de in.

Argentina dispune de importante resurse hidroenergetice, de zăcăminte carbonifere și petrolifere și alte resurse minerale, ca de pildă cositor, zinc, wolfram, aur și argint.

Baza industriei argentiniene o formează producția de textile, de făinoase, zaharoase, vinuri. Un rol considerabil în întreaga economie națională îl joacă industria cărnii și exportul ei.

Deși țara are importantele resurse arătate, poporul argentinian este sărac. Ca urmare a infiltrării în economia țării a capitalului străin — în principal a celui nord-american — mare parte din bogățiile Argentinei sînt pompate, sub formă de cîștiguri, de către monopoliștii din S.U.A. Ei și-au pus ochii în special asupra zăcămintelor de petrol și uraniu. În legătură cu aceasta, sub presiunea maselor, o serie de ziare argentiniene au luat poziție, arătînd că „petrolul argentinian este în pericol".

Cu toate acestea, cu sprijinul guvernului Peron, procesul de infiltrare a monopolurilor S.U.A. în economia Argentinei continuă. După cum a relatat zilele trecute ziarul „Neue Zurcher Zeitung", în prezent au loc la New York discuții cu privire la crearea societății „Petropan" pentru exploatarea petrolului argentinian, majoritatea capitalului inițial aparținînd capitaliștilor nord-americani.

Un alt factor al greutăților prin care trece Argentina îl constituie politica de pregătiri războinice a guvernului.

Ani de-a rîndul, generalul Peron și colaboratorii săi (care au pus mîna pe putere în 1943 — în urma unei lovituri de stat militare), au încercat să înșele cu ecoare măsele muncitoare argentiniene, afișînd chipurile o atitudine așa zis antiimperialistă și antiamericană, pretinzînd că ei înfăptuiesc o „revoluție", că „apără independența națională" și că, în legătură cu politica externă pe plan mondial, ei ocupă o așa numită „poziție a treia", între lagărul războiului și lagărul păcii. Realitatea infirmă toate aceste pretenții, deoarece, se știe bine, reacțiunea din Argentina se află înhămată și ea la carul politicii Washingtonului. Nici demagogia deșănțată, nici măsurile antidemocratice și antipopulare, mergînd adesea pînă la instituirea stării de asediu, nu pot stăvili însă lupta maselor. În fruntea acestei lupte, se află Partidul Comunist din Argentina, care îndrumă clasa muncitoare și poporul argentinian să înfăptuiască pretutindeni o puternică unitate, creînd comitete de acțiune pentru cele mai diferite revendicări, cum sînt: apărarea salariilor și a dreptului la muncă, stăvilirea creșterii prețurilor și impozitelor, oprirea unei asemenea măsuri care este alungarea țăranilor de pe pămînturile lor, apărarea drepturilor sindicale și cetățenești, eliberarea deținuților politici, apărarea păcii.

PÎNĂ UNDE SE ÎNTINDE ATMOSFERA

Pentru a răspunde tov. Stoica Victor, elev din Ploești, la întrebarea: „Pînă unde se întinde atmosfera?", ne-am adresat tov. N. Andrițoiu de la Observatorul de Fizica Atmosferei al Institutului Hidrometeorologic din Capitală, care ne-a dat următorul răspuns:

Prin atmosferă se înțelege amestecul de gaze care înconjoară pămîntul.

Înălțimea atmosferei nu poate fi delimitată exact, deoarece aerul se rarefiază treptat, cu cît ne depărtăm de scoarța pămîntului. Dacă înălțimea nu e cunoscută, e cunoscută în schimb greutatea care ne e indicată prin presiunea atmosferică. Pe baza cunoașterii presiunii s-a stabilit că între nivelul mării și înălțimea de 5500 m se găsește jumătate din cantitatea de aer a atmosferei. Cercetările ce se fac azi asupra atmosferei caută să stabilească modul cum variază compoziția chimică și fizică în toată grosimea acesteia. În acest scop se folosesc atît metode directe, cît și metode indirecte. Din prima categorie fac parte ascensiunile cu aerostate și avioane, radiosondajele și rachetele. Cu ajutorul balonului s-a putut studia atmosfera pînă la o înălțime de 22 km; această ascensiune record a fost realizată la 30 ianuarie 1934 de un stratostat sovietic. Peste această înălțime s-au luat probe de aer cu ajutorul baloanelor pilot și a rachetelor. S-a putut constata astfel că compoziția aerului este și la înălțime la fel ca la sol, cu excepția apei, care la altitudini foarte mari lipsește cu desăvîrșire.

Lansarea unei radiosonde la Observatorul Aerologic Băneasa.

În vederea cunoașterii temperaturii și umezelii diferitelor pături de aer, se folosesc radiosondele. Aceste aparate transmit printr-un post de radio datele de temperatură, umezeală și presiune ale diferitelor pături de aer pe care le străbat. În felul acesta s-a stabilit că atmosfera e alcătuită din troposferă și stratosferă, precum și dintr-un strat de trecere între ele — tropopauză.

În troposferă temperatura scade în mod obișnuit o dată cu înălțimea. Pătura aceasta de aer se întinde de la sol pînă la o înălțime unde temperatura e constantă; la pol, limita ei se află între 7-8 km iar la ecuator între 16-18 km. Cuprinzînd cea mai mare parte din atmosferă și aproape toată cantitatea de apă, ea e în același timp locul unde se produc mișcările verticale ale aerului și procesele de condensare și evaporare ale apei.

Spre deosebire de troposferă, stratosfera se caracterizează prin aceea că temperatura aerului dintr-însa rămîne constantă cu înălțimea. În această pătură nu au loc mișcări verticale ale aerului, dar se dezlănțuie în schimb vînturi puternice, în sens orizontal. La înălțimea cuprinsă între 10 și 30 km, se află în stratosferă un strat de ozon care are un rol decisiv pentru menținerea vieții pe pămînt. El absoarbe din radiația soarelui acele radiații ultraviolete periculoase pentru dezvoltarea vieții și, în același timp, împiedică răcirea pămîntului, absorbind radiația calorică emisă de acesta.

De la 80 km în sus atmosfera se caracterizează prin proprietăți electrice deosebite, datorită faptului că aerul este puternic ionizat. Această parte a atmosferei se numește ionosferă și prezintă o mare importanță pentru transmiterea undelor electromagnetice la distanță. Studiul ionosferei se face azi numai prin mijloace indirecte (reflectarea undelor electromagnetice pe diferite straturi ale ei).

Printre alte mijloace indirecte de studiere a atmosferei mai sînt: propagarea sunetului care ne dă indicații asupra structurii ei termice, meteoriții, observațiile crepusculare care arată prezența aerului la înălțimea de 700-800 km (asemenea determinări a făcut încă din 1923 savantul sovietic Fezenkov), analiza spectrală și aurorele polare. Acestea din urmă ne reprezintă alterarea decît nu fenomen de luminiscență a aerului, provocat de particule încărcate electric ce vin de la Soare. Înălțimea la care se produc aurorele polare variază între 80 și 1000 km, arătînd astfel că și în această din urmă altitudine mai există încă aer.

POPOSIND ÎN SATELE CIANGĂILOR

Răspundem tovarășului Ion Dumitrescu, elev din comuna Arsache, raionul Giurgiu, regiunea București, care se interesează în mod deosebit de problemele de folclor.

De-a lungul văii Stretului, răsfirate pe dealurile ce se întind de la Adjud și tocmai pînă-n sus, spre Pașcani, călătorul întîlnește o serie de sate a căror populație este cunoscută, de multă vreme, sub numele de ciangăi. Această populație, a cărei prezență e confirmată în vechi documente, prezintă unele particularități, din punct de vedere lingvistic, al portului, al creațiilor lor artistice, al religiei, care îi apropie atît de maghiari cît și de romîni.

Pe ulița satului ciangăiesc, într-o zi de sărbătoare.

Au fost emise—atît de istoricii maghiari, cît și de cei romîni — multe ipoteze în ceea ce privește originea ciangăilor, de multe ori contradictorii; ele arătau că acest grup ar fi venit odată cu migrația unor popoare asiatice, probabil între anii 450-1.200, și s-ar fi stabilit în curbura Carpaților, pe văile Oituzului, Uzului și Trotușului. Catolicizați apoi de misionarii trimiși de Vatican, ciangăii și-au păstrat unele caracteristici lingvistice maghiare, manifestînd totodată — în urma convietuirii de secole cu populația băștinașe — unele caracteristici, în jocul și cîntecul lor, care îi aseamănă mult moldovenilor.

Pentru Institutul de Folclor, preocupat îndeaproape de cunoașterea și studierea folclorului minorităților naționale din țara noastră, fenomenul acesta de împletire strînsă a unor caracteristici naționale deosebite, oglindite în arta lor, a prezentat un interes deosebit, făcînd obiectul unor studii de folclor comparat. După primele cercetări, mai sumare, întreprinse în 1949 de secția din Cluj a Institutului, în iarna lui 1953 colectivul de cercetători a fost lărgit cu specialiști cunoscători ai folclorului moldovenesc, organizîndu-se culegeri temeinice în satele ciangăiești, culegeri care au dus la cunoașterea mai apropiată a specificului acestei populații. În ultimii doi ani s-au cules cam două mii de piese de folclor muzical și literar, precum și material informativ în legătură cu obiceiurile, tradițiile, limba, portul și jocul acestei populații.

În cîntecul ciangăiesc, așa cum se prezintă el, manifestă diferențierea de la sat la sat, avînd caracteristici proprii atît maghiare, cît și romînești. De altfel, în unele sate ca Faraoani, Luizi Călugăra, Valea Seacă, Valea Mare, Gioseni, Galbeni, ciangăii sînt bilingvi, vorbind cu aceeași ușurință atît dialectul lor propriu, cît și limba romînă. Cercetătorii au înregistrat pe bandă de magnetofon frumoasa baladă a „Meșterului Manole" cîntată atît în romînește, cît și în dialectul ciangăiesc, de țărăncă muncitoare Varvara Văcaru din satul Galbeni. Moș Giurgi Antal din Valea Seacă a cîntat balada haiducească „A Radului" și a povestit cu aceeași ușurință, în ambele limbi, cîteva basme — printre care și basmul „Frumoasa lumii". De altfel, și în conținutul acestor creații artistice populare se fac simțite elemente folclorice comune maghiare și romînești, armonios împletite.

În ce privește portul ciangăiesc, el își are însușirile puternic caracteristicile moldovenești (cămașa lungă, ițarii și bondița înflorată în culori vii la bărbați, iar la femei maramele bogate, ile cu altițe măiestrit lucrate și fote înguste, țesute la război). În cromatica vie a cusătorilor se pot însă vedea influențe ce amintesc de roșul și verdele puternic al costumului popular maghiar, observîndu-se totodată aceste influențe și în folosirea cu preferință a ciz-melor, atît de bărbați cît și de femei.

Un fenomen foarte interesant a fost observat în jocul ciangăiesc, care, pe o melodie de ceardaș, execută pașii tradiționalei hore romînești. Iar în dansurile pe care ciangăii le joacă duminica în bătătura satului, întîlnești — alături de sîrba, bătuta ori corăbeasca romînească — și moghioroșca ori ceardașul unguresc.

Obiceiurile lor, tradițiile de nuntă și înmormîntare prezintă aceleași expresii de întrepătrundere a caracteristicilor naționale romînești și maghiare, rezultate dintr-o îndelungată și pașnică convietuire a acestor populații.

DESPRE OFTALMOLOGIA NOASTRĂ

La dorința exprimată de tovarășa Nina Dragomir, din comuna Gurbănești, raionul Leliu, de a cunoaște în ce stadiu de dezvoltare se află azi în țara noastră acea ramură a medicinei care se ocupă de organul vederii, redacția noastră a primit din partea lor, conf. dr. Miron Mîron, director adjunct al Institutului de Oftalmologie și director al Spitalului de ochi nr. 22 din Capitală, următorul răspuns.

În pas cu toate ramurile medicinei, și oftalmologia a făcut mari progrese în ultimii ani. Rezultatele deosebite obținute în această specialitate se datoresc, în primul rînd, înmulțirii cadrelor de oftalmologi, precum și creșterii numărului de stațiuni și spitale pentru bolnavii de ochi. Azi avem medici oftalmologi aproape în fiecare centru mai important și toate unitățile din aceste centre au fost dotate cu instrumentele și aparatele necesare pentru examinarea și tratarea corectă a bolnavilor. La specializarea acestor cadre au contribuit din plin Institutul de Oftalmologie, înființat în 1949, și Institutul pentru perfecționarea și specializarea medicilor, înființat în 1952.

Pentru a înțelege progresele realizate în ultimii ani de oftalmologia noastră, vom vorbi despre cîteva dintre bolile de ochi cele mai răspîndite în trecut. Printre ele se află și conjunctivita granuloasă sau trahomul. Despre ea, prof. dr. D. Manolescu spunea în 1939 „Trahomul, boala a sărăciei, a inițierilor... atinge aproape exclusiv indivizii care trăiesc în condiții foarte proaste și cărora le lipsește totalitatea celor mai elementare noțiuni de igienă". Prof. dr. D. Manolescu arăta, în continuare, că lupta împotriva trahomului ar fi trebuit să fie dusă prin „ridicarea standardului de viață, prin măsuri vizînd ameliorarea condițiilor economice, igienice și culturale ale populației". Asemenea măsuri însă nu puteau fi luate de către regimul burghezo-moșieresc. Regiuni întregi — mai ales în nordul Moldovei și în Dobrogea — erau contaminate cu trahom; netratată, această boală ravaja sate întregi, trimițînd în rîndurile invalizilor mii și mii de orbi. Azi, în noile condiții de trai ale populației muncitoare și în noile condiții de asistență medicală, nu mai întîlnim decît foarte rar cazuri noi de trahom, pe care le vindecăm ușor cu ajutorul sulfamidelor și cloromicetinei.

Se operează o cataractă.

Boala cea mai temută a ochilor, conjunctivita blenoragică, pe care o întîlneam atît de des în trecut la unii noi născuți, e azi aproape complet dispărută. Un mare rol în dispariția bolii l-au avut casele de naștere înființate în mediul rural, ale căror cadre se pricep să îngrijească din timp mamele bolnave și cunosc măsurile ce trebuiesc luate, îndată după naștere, copiilor, în vederea împiedicării îmbolnăvirii lor.

Educarea populației în sensul apelării la medic, atît în cazul îmbolnăvirii cît și preventiv, a făcut să se reducă foarte mult și pericolul pe care îl prezintau glaucomul (apa neagră), scrofuloza ochiului, și alte boli ce provoacă orbirea. Prin tratamente și, la nevoie, intervenții chirurgicale (în cazul glaucomului) ori prin izolarea copilului bolnav în spital și prin injecții făcute direct în ochi cu streptomicină, (în cazul scrofulozei ochiului) bolile acestea pot fi azi lesne vindecate.

Altă boală, cataracta sau albeața dinăuntrul ochiului, care apare în special în bătrînețe, poate fi azi de asemenea ușor operată în orice spital de ochi din țară, bolnavii fiind scutiți să mai bată drumurile în orașele mari, cum erau siliți înainte. Asemenea spitale există azi în fiecare centru regional și în multe centre raionale, iar medicii respectivi au căpătat o bună educație de chirurgi.

Ajutorul dat de știința sovietică și în special de școala savantului Filatov din Odessa a făcut ca și la noi să se practice azi în mod curent și cu succes înlocuirea corneei opace (a petei de pe lumina ochiului, produsă de boală sau accidente) prin cornee luată de la un cadavru. De asemenea, numărul acelora care își pierdeau vederea din cauza rănirilor ochiului cu pămînt în timpul muncilor agricole a scăzut azi foarte mult, înlesnită tratamentului ce li se face.

Cele mai sus scrise arată pe scurt și prezintă numai cîteva din tratamentele diferitelor boli de ochi, tratamente cu ajutorul cărora cadrele noastre de oftalmologi luptă pentru sănătatea populației. În condițiile noi și din ce în ce mai bune puse la dispoziție prin grija partidului, ajutorul lunetelor sau cu ochiul liber, este — ca să spunem așa — un Soare, și întocmai ca Soarele nostru are probabil planetele sale. Unele dintre stelele acestea sînt de sute și chiar de mii de ori mai mari decît Soarele și răspîndesc în jurul lor valuri uriașe de lumină și căldură.

Faptul însă că par atît de mici (nici cu lunetele stelele nu se văd mai mari), se datorește distanțelor uriașe la care se găsesc față de noi; însăși lumina, care face cîte 300.000 km pe fiecare secundă, călătorește mulți ani — zeci, sute și chiar mii — ca să ajungă pînă la noi.

De aici se vede imediat dificultatea de a descoperi planetele care eventual se învîrtesc în jurul diverselor stele: planetele nevăzînd lumina proprie ci restrîngînd doar o parte foarte mică din lumina stelei, au o strălucire extrem de redusă în comparație cu a stelei în jurul căreia gravitează și nici cele mai puternice instrumente n-ar reuși să le facă vizibile.

S-a ajuns totuși să se demonstreze că și în jurul stelelor se găsesc planete. Deși acestea nu

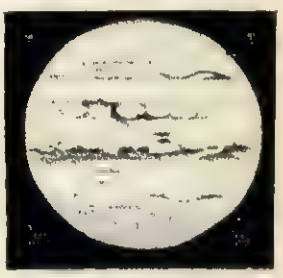

Planeta Jupiter.

au fost văzute direct, existența lor a fost dovedită prin calcul, în felul următor: se știe că un corp atrage pe celelalte în virtutea unei forțe bine cunoscute: forța de atracție universală. Soarele, de exemplu, atrage Pămîntul, făcîndu-l să graviteze (să se rotească) în jurul său; dar și Pămîntul atrage Soarele cu o forță oarecare.

Un asemenea raport de atracție există și între stele și diferitele lor planete satelite. Prin observații extrem de precise, astronomii au reușit să prevadă pentru multă vreme înainte drumul pe bolta cerească a nenumărate stele. Or, s-a văzut că unele dintre ele nu urmează exact drumul stabilit, trecînd cînd într-o parte, cînd într-alta față de acesta. Aceste neregularități — perturbații, cum le numesc astronomii — au dus la concluzia că pe lîngă stelele respective se găsesc corpuri mai mari sau mai mici, care deranjează steaua respectivă de pe drumul ei normal, în linia dreaptă, prin atracția pe care o exercită asupra ei. Studiul matematic al acestor perturbații a arătat că ele sînt produse de planete care se găsesc în jurul stelelor, ca și cele din jurul Soarelui nostru.

Din mărimea abaterii mișcării stelei se poate deduce masa satelitului stelei. S-au găsit astfel stele avînd sateliți de ordinul de mărime al planetei Jupiter, sateliți care din cauza micii lor mase nu pot fi decît corpuri întunecate.

Dintre planetele care gravitează în jurul soarelui, unele sînt mai apropiate, iar altele mai depărtate. Mercur, de exemplu, se găsește la 58 milioane de km față de Soare, iar Pămîntul, la 150 milioane km. Cea mai depărtată dintre ele este planeta Pluton, care se găsește la aproape 6 miliarde de km față de Soare. La această distanță uriașă, Pluton își completează drumul său în jurul Soarelui într-o perioadă de 248 de ani și 157 de zile, mișcîndu-se cu cîte 6 km în fiecare secundă. Pluton a fost măsurat de către astronomii sovietici. Ei au arătat că diametrul planetei măsoară 5.870 km (ceva mai puțin decît jumătate din diametrul planetei noastre). La distanța la care se găsește, Pluton primește o cantitate infimă de lumină și căldură; de aceea, pe suprafața planetei domnește un frig de -220 grade Celsius, viața fiind cu totul imposibilă.

CÎTE PLANETE SÎNT ÎN UNIVERS?

Cu materialul de față, scris de tov. Matei Alexescu, asistent de astronomie la Observatorul astronomic popular al Sfatului Popular al Capitalei, răspundem tov. Pripoae Nicolae, elev, comuna Telega, raionul Cîmpina, care și-a exprimat dorința de a citi un articol referitor la planetele existente în univers.

În astronomie, se înțelege prin planetă un corp întunecos care se învîrtește în jurul unei stele, primind lumină și căldură de la aceasta.

Soarele este și el o stea, adică un glob fierbinte de gaze cu temperatura foarte ridicată, și care răspîndește lumină și căldură în toate direcțiile. În jurul său se mișcă nouă planete mari: Mercur, Venus, Pămîntul, Marte, Jupiter, Saturn, Uran, Neptun și Pluton. În afară de acestea mai sînt cunoscute cca 2000 de planete mici, avînd diametrul cuprins între 1 și 760 km, care se învîrtesc la rîndu-le în jurul Soarelui.

Se vede de aici că Soarele, împreună cu planetele care se învîrtesc în jurul său (sateliții săi), formează un fel de familie, numită de astronomi sistemul solar.

Dar nu numai Soarele are planetele sale; fiecare dintre stelele care se văd pe cer, cu

Povestea unui tablou

În 1948, la prima expoziție regională de arte plastice din Cluj, o pînză reținea în mod deosebit atenția vizitatorilor mai mult prin noutatea tematicei decît prin calitatea rezolvării sale plastice. Pe o stradă scăldată în lumina crudă a amiezii, se înșirau, solemn și festiv, cîteva care încărcate cu grîne, a căror trecere era salutată cu sincer interes de cei cîțiva cetățeni aflați prin apropiere. În ciuda compoziției sale cam retorice, de panou, în ciuda stîngăciilor de desen și colorit, lucrarea aceasta, intitulată „Predarea grîului", transmitea, prin diferitele atitudini ale personajelor sale (țăranii din căruțe, mîndri și gravi, pătrunși de importanța acțiunii lor, orășenii — muncitori mai ales — bucuroși, entuziaști), conținutul adînc patriotic al semnificativului act cetățenesc ce-l constituie predarea cotelor. Erau evidente și meritorii căutările pictorului de a surprinde un aspect tipic al realităților noastre noi, de a-și individualiza eroii, de a le da viață autentică, ferindu-i de tratarea idilică ce ar fi golit tabloul de adevăr. Și trăsătura aceasta, care anunța perspectivele unei juste dezvoltări spre o pictură realist-socialistă, poate fi regăsită în mai toate lucrările pe care le-a dat de atunci tînărul pictor clujean.

Detalii din tabloul „Critica".

Numele artistului, astăzi bine cunoscut iubitorilor de artă din țara noastră, este Abodi Nagy Bela. L-au făcut cunoscut lucrările sale de calitate: „Bunica", expusă în 1949 la Moscova, „Mitingul de protest" din anuala 1952, reușita compoziție „Arestarea lui Fonagy", care a fost distinsă în 1953 cu Premiul de Stat, și, în sfîrșit, tabloul „Critica" din ultima anuală, despre care ne vom ocupa mai pe larg în rîndurile de față.

Discuțiile vii prilejuite de anuală, cronicile plastice apărute în coloanele presei noastre, au semnalat, pe lîngă unele aspecte pozitive ale actualei etape de dezvoltare a plasticii noastre și tendința periculoasă a unor artiști de a căuta și reflecta din viață numai aspectele sărbătorești, ignorînd tocmai esența vieții noastre: patosul muncii închinate învingerii piedicilor ce stau în calea construirii socialismului, lupta încordată dintre vechi și nou. Cu atît mai valoroasă este prezența, în mijlocul a numeroase lucrări care înfățișează viața numai în zilele de sărbătoare, a tabloului pe care Abodi Nagy Bela și l-a intitulat simplu: „Critica".

Înțelegerea de către pictor a semnificației acestui fenomen tipic al vieții noastre, motor al mersului nostru înainte, l-a făcut să abordeze cu curaj tema aceasta complexă, care pretinde o profundă și subtilă cunoaștere a psihologiei umane, precum și largi posibilități plastice de a reda această varietate de reacții sufletești. Tabloul este, desigur, cunoscut multora din cititorii noștri: pe băncile de lemn ale unei modeste săli de ședințe, probabil nu departe de hala respectivei întreprinderi, s-au adunat cîțiva tovarăși pentru a-și discuta problemele muncii lor. S-a înserat, amurgul pătrunde pe fereastra din dreapta, și în sală s-a aprins un bec ce luminează slab adunarea. Din fund (lucrarea este astfel compusă încît spectatorul are în față întreaga sală, ca și cum s-ar afla la masa celor ce conduc ședința) un muncitor s-a ridicat și-i adresează cuvîntul unui tovarăș al său, așezat mai în față. Și iată că, fără a-i asculta vorbele, noi înțelegem pe deplin — din atitudinea personajului, din brațele sale întinse frățește înainte, din chipul său pe care se reflectă și nedumerirea în fața greșelii, dar și înțelegerea, dorința sinceră de a-și ajuta tovarășul — toate cîte i le spune. Înțelegem la fel de limpede și replica mută pe care i-o dă cel criticat, care, cu coatele sprijinite de genunchi, cu privirea pironită într-un loc nedeslușit, pare să înceapă a înțelege — fără a fi pe deplin convins — că tovarășii lui au dreptate, că el a greșit, într-adevăr, serios. Din expresia acestor doi eroi centrali — ca de altfel și din expresiile colorlalte personaje, de care ne vom ocupa mai jos — se deslușește întreaga semnificație a criticii constructive, tovărășești făcută din dorința sinceră de a ajuta pe cel ce a greșit.

Pictorul Abody Nagy Bela, în atelierul său.

Geneza, foarte interesantă, a acestui tablou ne arată care a fost drumul parcurs de artist pînă la cristalizarea concepției artistice a lucrării sale.

Plecat în 1952 la Reșița pentru a se documenta în vederea unei teme ce-l frămînta mai demult — predarea drapelului de producție de către o mare întreprindere metalurgică celeia care l-a cîștigat — Abodi Nagy Bela a petrecut vreme mai multă printre muncitorii reșițeni. Pentru artistul care a fost învățător într-un sat și care își alesese pînă atunci cu predilecție teme din viața țăranilor, lumea muncitorilor reșițeni constituia ceva nou și interesant. Pictorul cunoscuse și anterior muncitori metalurgiști: pentru tabloul „Mitingul de protest" se documentase în uzinele metalurgice clujene. Dar cînd e vorba de o cetate a oțelului, cum e Reșița, lucrurile se prezintă altfel. Ceea ce te izbește mai întîi cînd pătrunzi aci este, desigur, gigantismul mașinilor, tensiunea dramatică, ritmul încordat al muncii desfășurate în decorul acesta fantastic. Abodi Nagy Bela a știut însă să depășească această primă impresie și să vadă pe cei care stăpînește tot acest uriaș univers de metal clocotitor, a știut să găsească *omul*. Pe acesta l-a urmărit el, zile și săptămîni întregi, cu carnetul de schițe în mînă, nu pentru a-i reproduce doar trăsăturile chipului, ci pentru a-i surprinde profilul moral, gîndurile și simțămintele sale. Abodi s-a întors acasă, cu cîteva caiete de schițe. Dar mai ales cu sufletul plin de acești oameni simpli și dintr-o bucată.

Într-o zi, după terminarea orelor de muncă, pictorul a nimerit întîmplător într-o mică sală în care cîțiva muncitori, probabil membrii unei grupe sindicale, au ținut o scurtă ședință de producție. Artistul povestește și azi cu emoție cît de mult l-au impresionat discuțiile ce au avut loc atunci: curajos și deschis, muncitorii reșițeni au criticat fără rezerve pe un inginer și pe un maistru ai lor, ale căror lipsuri frînaseră activitatea întregii secții. Critica lor aspră, făcută cu intenția evidentă de a îndrepta o situație, de a-și ajuta efectiv tovarășii, oglindea sufletul nou, etica nouă a acestor oameni. Și acest lucru a dorit să-l prindă Abodi pe pînza sa.

În primele sale schițe de compoziție, concepția artistică a lucrării nu se limpezise bine, semnificația adîncă a criticii nu fusese dezvăluită în esența ei. Cel căruia i se adresa critica era un om mai în vîrstă, (așa cum se poate de altfel observa și din această primă schiță în ulei) și părea copleșit sub greutatea învinuirilor aduse: privea în pămînt, cu umerii căzuți, cu brațele atîrnînd fără viagă pe genunchi. Pictorul a înțeles însă că critica aceasta este slăbită prin faptul că e adresată unui om mai

Una din primele schițe de compoziție ale tabloului „Critica".

ABODY NAGY Bela: Critica

bătrîn, care ar fi putut greși și datorită vîrstei sale. Și nici reacția personajului nu era justă, întrucît menirea criticii este nu de a demobiliza omul, ci de a-l pune pe gînduri, de a-l ajuta să se îndrepte. Și atunci, eroul principal al tabloului a căpătat o altă înfățișare: artistul l-a conceput ca pe un tînăr cu un fond bun, în care colectivul avusese multă încredere, fapt pentru care i se încredințaseră unele sarcini însemnate. Iată însă că el a greșit, i-a dezamăgit, întrucîtva, pe tovarășii săi și pentru aceasta ei îl trag la răspundere — cu neînduplecare, dar și cu dragoste tovărășească. Pictorul a izbutit să dea o imagine veridică, adînc umană a acestui tînăr care, așa cum se întîmplă în viață, nu poate accepta dintr-o dată criticile aduse, dar pare frămîntat, răscolit de ceea ce i s-a spus. De astă dată, personajul nu mai privește distrus în jos, ci în toată atitudinea lui deslușești perspectivele transformării sale.

Conflictul dramatic pe care tabloul îl prezintă a căpătat mai multă intensitate cînd și colătalt erou principal — muncitorul care critică — a devenit mai limpede în concepția artistului. La început (vezi schița de compoziție) acesta avea o ținută declamatorie: cu un braț întins acuzator către cel ce greșise, el vorbea cu fața spre conducătorii ședinței, cu o „principialitate" rece și lozincardă, lipsită de căldură tovărășească. În ultima formă a lucrării, muncitorul acesta — care își întinde prietenește și plin de înțelegere brațele către tovarășul său, privindu-l cald, deși plin de reproșuri—este admirabil umanizat.

O dată rezolvată, din punct de vedere al conținutului, problema celor doi protagoniști ai tabloului, pictorul a avut de făcut față unei alte probleme, nu mai puțin dificilă: cea a caracterizării psihologice a participanților la ședință. Aceștia nu trebuiau să aibă în tablou un simplu rol de figurație pasivă, ci trebuiau să susțină scena, să participe efectiv la cele ce se întîmplă. Unul din meritele de seamă ale lucrării lui Abodi Nagy Bela este de a fi izbutit să creeze o serie de personaje vii, adînc individualizate, care reacționează diferit fiecare, conform personalității sale, la scena criticii. Iată-l, de pildă, pe cel de lîngă tînărul muncitor criticat. E un meșter mai în vîrstă, pe care îl ghicești bun specialist, om cinstit, dintr-o bucată, care are un cuvînt greu în secție (dovadă o și amănuntul surprins cu finețe de pictor: în spatele lui, un tovarăș l-a prins de braț, parcă cerîndu-i părerea, sprijinindu-se de el). Bătrînul s-a tras mai la o parte și se uită cu o privire plină de reproșuri, nedumerit, la cel ce a greșit, parcă nevenindu-i să creadă că tînărul acesta — poate calificat chiar de el — are asemenea lipsuri. Lîngă bătrînul meșter, alți doi muncitori privesc cu interes, cu curiozitate chiar, scena — unul, dornic să cunoască reacția celui criticat, celălalt mai rece, mai rezervat. În spatele acestui grup se află un om matur, calm, ponderat, care are ceva din înțelepciunea domoală a muncitorului provenit din mediul țărănesc, și o fată care privește aspru și neînduplecat (e interesant că, în prima variantă a lucrării, nu există nici un personaj feminin — ca și cum femeile ar lipsi și din întreprindere — lucru pe care pictorul l-a corectat apoi, aducînd în tablou cîteva chipuri de muncitoare). În fundul sălii, un grup de muncitori discută cele petrecute, doi dintre ei parcă neconvinși de justețea criticilor aduse, alți trei (ale căror capete se disting vag) comentînd scena nu prea principial (așa cum se întîmplă încă, din păcate). Primplanul din stînga lucrării ne înfățișează un personaj care privește bănuitor, neîncrezător, către cel criticat, în timp ce, alături de el, un alt tovarăș, pînă atunci nu prea atent la cele ce s-au discutat (probabil că uneori și-a strecurat pe furiș privirile pe ziarul ce-l are în mînă), trezit de spusele celui ce are cuvîntul, ar vrea să adauge și el ceva. În spatele lor, un tînăr, probabil bun prieten al celui ce vorbește, privește plin de încredere către acesta, confirmîndu-i parcă criticile, iar o femeie mai în vîrstă de lîngă ei se uită îndurerată la tînărul criticat. În sfîrșit, încă cîteva figuri neclare în fund, chipul unui ucenic care-și întoarce, curios, privirile către cel ce vorbește — și iată laolaltă toate personajele tabloului analizat.

Toată această tipologie umană, artistul a transpus-o pe pînză cu mijloace plastice sobre, într-un colorit discret, în care domină brunul, albastrul închis, verdele, ocrul (acțiunea se petrece seara, într-o încăpere puțin luminată, iar oamenii sînt îmbrăcați în haine de lucru). Evitînd efecte cromatice stridente, pictorul nu s-a ajutat totuși suficient de lumină și culoare: concepînd lumina ca pornind de la un bec slab ce luminează de sus sala, el a distribuit-o difuz, lipsind lucrarea de strălucirea pe care i-ar fi dat-o o sursă concentrată de lumină.

În general, compoziția suferă prin aceea că toate personajele pînzei — atît cele centrale, între care are loc conflictul direct al scenei, cît și cele secundare — sînt egal tratate din punct de vedere plastic. Lipsa de accent plastic asupra protagoniștilor scenei face ca conflictul să fie mai greu de sezisat de ochiul spectatorului; nu ești reținut de miezul lucrării, ci ești atras, în egală măsură, de oricare alt colț al pînzei. Faptul că autorul nu s-a servit de diverse mijloace plastice — ținînd fie de compoziție, fie de tehnica propriu zisă — pentru a sublinia ideea lucrării, întruchipată mai ales de cei doi eroi principali, a dus la o oarecare monotonie a tratării. Și poate că autorul ar fi trebuit să insiste mai mult asupra desenului și detaliilor, asupra diversității trăsăturilor fizice ale personajelor, care seamănă pe alocuri prea mult între ele.

Tabloul lui Abodi Nagy Bela rămîne totuși unul dintre cele mai valoroase din expoziția anuală 1954 și semnificativ pentru drumul plasticei noastre. Iubitorii de artă așteaptă cu interes și încredere viitoarele creații ale pictorului clujean, mărturii artistice de valoare ale vieții noastre noi, și, în același timp, mărturii ale unui autentic talent.

Sanda FAUR

„Vom avea şi noi asemenea generatori atomici!" Cu mult interes, aceşti studenţi ai Institutului Politehnic din Bucureşti urmăresc în revista „Tehnica mole-dioji" un articol în legătură cu energia nucleară

Fotografie de Tadeu CIOS

Mîna de fier

de Ferenc LÁSZLÓ

— schiță satirică —

Bozsik intră țanțoș pe poarta fabricii, ultindu-se cu coada ochiului la ceasul portarului: șase și un sfert. Hm, la ora asta îl găsește de obicei singur pe directorul Dékány. Păcat că e plecat la București. Dac-ar fi fost aici, ar fi discutat cu el prietenește despre rezultatele deplasării sale. I-ar fi zugrăvit în culori vii cît de mult sînt admirate măsurile energice luate de Dékány și, în general, „stilul său de guvernare a uzinei". Și cu această ocazie ar fi putut să șoptească la urechea înțelegătoare a directorului că a trebuit să întîrzie cîteva zile, oprindu-se la niște rude. Dar ce să faci, dacă-i plecat la București!... Dékány îi spusese dinainte, confidențial, cînd va pleca și ce o să-i spună ministrului...

Noroc — răspunse Bozsik la salutul portarului. Ce mai nou?

— Apăi, tot ca pîn-acum, tovarășe Bozsik. Iacă, eu cu guta asta păcătoasă în picioare... Dar la fabrică zarvă mare! Ehei, tocmai ședință plenară, de vreo două ceasuri, căci e lucru mare, să știți...

— Mă grăbesc, baci Mihoc! — îl opri cu un gest nerăbdător șeful secției de aprovizionare, arătîndu-i servieta îndesată. Apoi, cu pași elastici, o porni înainte.

„Ce ți-i și cu vremurile de azi!"... — oftă adînc. Oamenii au și uitat bunul obicei de altădată de a nu vorbi decît dacă sînt întrebați. Ca și boșorogul ăsta de Mihoc! Pe vremuri? Saluta cum se cuvine, ba mai lovea și din călcîie, așteptînd poruncile. Iar azi, îți fiecărește verzi și uscate despre treburile fabricii... Auzi, domnule! Șeful aprovizionării să afle de la portar ce s-a întîmplat la fabrică în timpul cît era pe teren! Aro să le afle el toate, însă din gura competentă a contabilului-șef. Deși, la drept vorbind, nu se putea întîmpla nimic neobișnuit în fabrică. Slavă domnului, domnește cea mai deplină liniște, căci Dékány să ne trăiască, are o mînă de fier...

Dar ce o mai fi și ședința asta? Și tocmai în lipsa lui Dékány? Ia te uită, sala tixită! Ei bine, o să se așeze în ultima bancă; și așa, tot om de seamă rămîne.

Hm, la masa prezidiului stă Varga, secretarul de partid, și Deleanu, președintele sindicatului, iar alături de ei, un tinerel necunoscut. Cine să fie? După înfățișare pare a fi un activist de partid. O fi de la comitetul orășenesc sau chiar de la regiune... Desigur, profitînd de absența directorului, Varga ăsta, care-și bagă nasul în toate și n-are astîmpăr să stea frumos la sediul organizației de partid, a adunat cu mare tămbălău lumea la o ședință plenară, chemînd și pe cel de la partid. Da, afurisitul ăsta de Varga nu-și mai încape în piele. Noroc că Dékány îl ține-n frîu cu mîna lui de fier. I-a șoptit în mod confidențial Dékány, că, de astă dată, imediat ce ajunge la București, se duce drept la ministru și-i va pune la punct pe toți dușmanii săi, care-i bagă bețe în roate. Mda, amice, dogeaba flecărești tu în ședințe plenare, de vreme ce Dékány se află la ministru și se va întoarce cu o mînă și mai tare...

Se pare că ședința e pe sfîrșite. Dacă s-ar fi putut așeza lîngă șefulcontabil, ar fi aflat într-o clipită ce s-a pălăvrăgit pînă acuma. Desigur, iar despre mărirea producției, căci Varga nu se plictisește de bazaconiile lui și pune mereu aceeași placă de gramofon... Dar, ia te uită! Cine naiba o mai fi și fata asta cu limba ascuțită, care face cu ou și cu oțet secția de planificare? Deh, n-are importanță, una din gloată... Se cunoaște că nu-i acasă Dékány și al de ăștia ca Varga asmut oamenii unul contra altuia... Iată-l acum și pe moș Dragomir! Ia uite și pe circotașul ăsta, tocmai potrivit pentru coșciug, cum mai sare cu vorba! Cu un picior în groapă și tot îi mai place să muște în carne vie. Cică din vina planificării lăcătușii au rămas jumătăți de zile fără lucru... Mare tragedie! Dar, firește, compromiterea oamenilor de vază îi convine lui Varga, care mai bine rămînea dracului acolo, la atelierele C.F.R., de unde l-au adus pe capul nostru!... Și tînărul necunoscut tace într-una... Are fața blîndă, nu-i vorbă, dar cu ce siguranță stă la masa prezidiului, de parcă a lui ar fi fabrica!... Așa-s activiștii ăștia de partid: nu știi niciodată ce să crezi despre ei! După ținută, trebuie să fie cel puțin activist regional. Și dacă e așa, n-ar strica de loc să ia cuvîntul și șeful aprovizionării!...

— Cine mai vrea să ia cuvîntul? — întrebă Deleanu, care conducea ședința. Bozsik ridică mîna.

— Dragi tovarăși — începu el, sigur de sine. Regret că nu pot să vă prezint o dare de seamă reglementară, dar știți cu toții că abia de-o jumătate de oră am sosit. Și, firește, de la gară m-am grăbit să ajung imediat la fabrică. Totuși vă pot raporta cu bucurie că, deși am îndurat opt zile grele pe teren, munca mea a fost încununată cu succes. Am obținut urgentarea supapelor de aramă. Nu-i cazul să descriu amănunțit sforțările multiple depuse la locurile în drept; modestia mea mă oprește să mă laud. Fapt e însă că în curînd vom primi supapele. Cît privește activitatea generală a secției de aprovizionare, există anumite lipsuri... Da, există! Ca șef al secției țin și cu această ocazie să fac uz de arma minunată a autocriticii. Știm doar bine, tovarăși — Bozsik se uită drept în ochii activistului de partid — că fără autocritică nu există progres. Trebuie deci să constat că în munca noastră nu s-a manifestat îndeajuns elanul de mare anvergură, îmbinat cu o principialitate necruțătoare! Dar lucrurile au început să se schimbe. Dovadă e deplasarea mea actuală. Și, de va fi nevoie, mă voi deplasa în viitor oriîșiunde, pentru urgentarea aprovizionării!

Cum? Nimeni nu aplaudă? În loc de aplauze — care de obicei răsunau după ce directorul Dékány bătea primul din palme — se lăsă o liniște rău prevestitoare. Nici nu-i de mirare, dacă lipsește Dékány, iar oamenii sînt atîțați de Varga... Ei, poftim! Nătărăul ăsta de Dragomir profită de ocazie. Se ridică și acum! Cu adevărat drac împielițat. Înțeapă și cu glasul:

— Sînt de părere, tovarăși, că ceea ce am auzit din gura șefului aprovizionării este autocritică cum sînt eu mitropolit... începu Dragomir răsucindu-și mustața ascuțită, apoi se întoarse către Bozsik: „Spune, mai bine, ce-i cu bidoanele de oxigen? Ce-i cu noile pistoale de nituit?... Ți-o spun în față: aprovizionarea lucrează mizerabil! Ți-am spus-o și rîndul trecut, după care am fost mutat la fierărie, cu toate că sînt lăcătuș de patruzeci-șicinci de ani. Dar să iei aminte că, chiar de-aș fi mutat în iad, tot nu mi-aș pune lacăt la gură!"

Bozsik simțise încă de la primele cuvinte un ghimpe în inimă, apoi o furnicătură afurisită în picioare. Răbdare și sînge rece! — cerea el să-și potolească nervii. Lui nu i se poate imputa nimic; măsurile disciplinare sînt luate de Dékány, iar pe acesta nimeni n-o să-l tragă la răspundere.

— Cînd ai de gînd să ne dai plăcile cele subțiri pe care le așteptăm de săptămîni de zile? — tună vocea de bas a lui Hárángozo, cunoscutul fruntaș de la lăcătușerie. — Am mai urgentat și la directorul Dékány, spunîndu-i verde în față, părerea mea. Și cu ce credeți că m-am ales? Directorul m-a șters de pe lista de premii.

Dar asta ce-o fi? L-au asmuțit și pe puști? Ce vrea și mucosul ăsta?

— Noi, elevii, n-am primit nici pînă azi halatele — spuse cu o voce sfioasă un băiat grăsuț de la strungărie. Cînd ne-am dus să ne plîngem, ni s-a spus că niște... mucoși ca noi să nu-și vîre nasul în treburile oamenilor mari. Căci am putea-o păți... Da, așa a spus tovarășul Bozsik.

Varga se aplecă spre activistul necunoscut, explicîndu-i ceva.

„Mă ponegrește! De multă vreme mă paște ei, dar Dékány nu mă lasă..." — chibzui Bozsik, mușcîndu-și buzele. Curat complot! Au scormonit și fleacul ăsta cu halatele! Firește că a fost o prostie că el, care-i atît de prudent în toate, a avut o astfel de ieșire. Dar așa-i omul, cîte o dată nu se poate stăpîni. În vremurile bune de altădată, era un singur stăpîn: domnul Mányoki. Pe atunci, nu te sinchiseai de ce spunea cutare sau cutare zdrențăros. Ce mai! Nici n-aveau voie să-și deschidă pliscul, decît dacă voiau să zboare. Azi? Fiecare nespălat se crede stăpîn al fabricii... Dar nu-i încă nici un bucluc. Dékány a aprobat această economie cu halatele elevilor...

În acest moment, s-a ridicat blondul acela necunoscut. În ciuda feței sale blînde, avea o voce neașteptat de energică:

— Din cele expuse de tovarăși reiese clar că gîtuirea criticii a frînat elanul muncii în fabrică. Iar partidul ne învață că nu pot fi tolerați în posturi de răspundere oameni care privesc cu dușmănie criticile venite de jos!...

Ce mai aplauze! Desigur, oamenii au înțeles că activistul făcuse aluzie la el. Noroc că nu de alde asemenea activiști depinde poziția unui șef de secție. Nu, zău! În chestia conducerii fabricii, Dékány nu îngăduie nici un amestec străin. Cîntă numai, tinere, cîntă cît ai vrea, că din broșură le-ai învățat pe toate...

— ...Iată, bunăoară, secția de aprovizionare — continuă necunoscutul pe un ton calm, dar hotărît. E interesant că comanda supapelor de aramă s-a făcut cu o întîrziere de două luni. De altfel deplasarea pentru urgentarea comenzii n-avea rost, căci întîrzierea nu de acolo, ci de aici a pornit...

Dar asta de unde naiba o mai știe? Numai de la Varga, care le mirosise pe toate! Dar se vede că nici ăla nu știe că întîrzierea comenzii s-a făcut cu aprobarea lui Dékány, pentru a scoate un bilanț trimestrial frumos, în care nu figurau încă sumele ce trebuiau să fie plătite pentru supape. Dar ce-l privește asta pe un activist de partid? Auzi, cică n-a fost nevoie de deplasare! Oho, amice, asta o judecă directorul. Asta nu-i politică, nu-i o teorie învățată pe dinafară, ci chestie de conducere a fabricii! Totuși, nu-i spre folosul lui că activistul acesta de partid — și încă de la regiune, căci acum e sigur că-i de la regiune! — aude astfel de lucruri despre activitatea sa. Dar n-o să iasă nici un rău din asta. Nu-i pentru prima dată că deșteptii de alde Varga răscolesc liniștea fabricii; dar și de astădată Dékány, cu mîna lui de fier, are să-i pleznească peste bot. Cînd Varga a încercat cîte o dată să deschidă gura mai mult decît se cuvenea, Dékány a lovit cu pumnul în masă: „Aici eu poruncesc!"... Deh, se pricepe el să dezarmeze și un activist prea zelos. Da, pe Dékány te poți bizui oricînd, e om dintr-o bucată. Are mînă de fier, dar inimă de aur pentru acei care știu să-l aprecieze. Principalul e deci ca Dékány să fie informat îndată ce vine de la București despre cele întîmplate azi, în cadrul acestui complot. Mai întîi trebuie aflat cum se numește activistul care și în clipa asta continuă să facă paradă de deșteptăciune. Da, numele activistului!...

Se aplecă deci spre vecinul său de bancă, un flerar îndesat, cu urme de funingine pe obraz.

— Ia spune, frate, cine-i ăsta?

Pe fața flerarului apăru un zîmbet de satisfacție neascunsă:

— A, dumneata nu știi încă? E noul director!

Și flerarul trebui să-l prindă de braț pe Bozsik, căci cosogeamite om era cît p-aci să cadă de pe bancă.

Traducere de V. ARDELEANU

ROMANUL UNEI EXTRAORDINARE CĂLĂTORII*)

de V. MÎNDRA

Cine nu-și amintește de reclama colecției „Aventurile Submarinului Dox"? „Nu cititi „Dox" în tramvai — glăsuia reclama — s-ar putea să pierdeți stația de coborîre".

Nu s-ar putea spune într-adevăr că aceste cărțulii cu coperți țipătoare făceau economie de scene tari: nu s-ar putea spune că luptele spectaculoase, mesajele misterioase, săgețile otrăvite nu izbuteau să țină încordată atenția cititorului. Dezamăgirea se ivea însă cînd cititorul termina cărțulia. „Aventura" umflată artificial se spărgea ca un balon de săpun, din pricină că autorii, grăbiți să realizeze cîștiguri însemnate, uitaseră să ridice, în miezul întîmplărilor, figura grandioasă a omului.

Asemenea literatură de aventuri nu trece prin inima cititorului, nu-i înflăcărează mintea. Nici căpitanul Farow și nici negrul Pongo n-au reușit, cu fărîmele lor puțintele, schematice, să pătrundă în sufletele tinerilor care visează să străbată întregul univers și chiar ceva mai mult, dacă se poate. Asemenea fantoșe pentru jocurile de artificii n-au încăput alături de figura nemuritoare a căpitanului Nemo, neuitatul comandant al submarinului „Nautilus" sau lîngă profilul modest și cuceritor al ingeniosului Robinson Crusoe.

Cine ar mai putea nega astăzi locul însemnat pe care-l ocupă în educația tinerelor generații literatura de aventuri? A îndruma setea nepotolită de extraordinar a celor tineri, a da înclinării tineretului pentru vis exemplul marilor fapte de curaj săvîrșite de eroi care au sfidat imposibilul, iată ce sarcini grele stau în fața celor care crează cărți despre fapte neobișnuite. Asemenea cărți sînt necesare. Ele trebuiesc scrise cu imaginație și îndrăzneală, cu talent și îndemînare.

Apariția romanului „Toate pînzele sus" a fost așadar primită cu mult interes. Cartea povestește o călătorie făcută de o corabie românească în Țara de Foc, în anul 1882. Expediția se îndreaptă spre locuri destul de puțin cunoscute cititorului nostru, dar nu se poate trece peste faptul că îndrăzneții argonauți vorbesc limba noastră și ridică, la intrarea în porturi îndepărtate, pavilionul românesc. Anton Lupan, eroul principal al romanului și căpitanul corăbiei „Speranța", îl amintește stăruitor pe căpitanul Grant. Întreaga carte amintește în răstimpuri de Jules Verne și uneori de Stevenson, dar scriitorul nu a greșit atunci cînd a creat, într-o asemenea atmosferă cunoscută cititorului, o aventură inedită, în care inventivitatea este abundentă și sclipitoare.

Radu Tudoran este deosebit de înzestrat pentru genul atît de dificil al romanelor de călătorii extraordinare. Scriitorul cîștigă repede încrederea tînărului cititor prin modul plin de farmec în care-și dezvăluie cunoștințele de marinar încercat. Tinerii se apropie de povestitor, simțindu-l om trecut prin multe, plimbîndu-se pe corabie ca la el acasă, familiar cu viața zgomotoasă a porturilor, acostînd firesc, împreună cu personajele sale pe țărmuri exotice cu numiri pitorești.

Romanul devine astfel în același timp o carte de învățătură despre corăbii și despre navigație. Astăzi nimeni nu mai navighează cu goelete de felul „Speranței", dar caracterul instructiv al cărții nu poate fi negat. Într-adevăr, un bun corăbier nu va întîmpina aceleași greutăți ca un simplu ageamiu pentru a deveni matelot pe un modern transatlantic. Pupă, provă, timonă, carenă, luneta, toate aceste cuvinte deslușindu-se în mintea cititorului cu înțelesul lor cel adevărat, par a deschide dintr-odată porți miraculoase către un univers marin care ne atrage și ne cîștigă.

În acest cadru, se desfășoară aventurile echipajului unei corăbii care pleacă de la Sulina pentru a ajunge la ...Punta Arenas, la extremitatea sudică a îndepărtatului Chili.

Personajele pozitive ale romanului, membri ai îndrăznețului echipaj al „Speranței", vin alături de căpitan pe drumuri deosebite. Ieremia cel lung și deșirat găsește pentru prima dată în viața sa de umilinți și suferințe, un loc în care îi este redată demnitatea. El este gata să meargă oriunde va rătăci „Speranța", fie chiar și în Țara de Foc. Pentru Cristea Busuioc, plutașul de pe Bistrița, viața de pe corabie înseamnă pătrunderea plină de uimire într-o lume pe care nu o bănuise, și în care curajul și setea sa de fapte îndrăznețe găsesc un cîmp larg. Frumosul Haralamb este atras de farmecul călătoriilor prin țări necunoscute, iar Gherasim, cîrmaciul care a slujit de nevoie pe vasele unor negustori meschini de felul lui Căpitan Iani, este cucerit de avîntul romantic al curajosului Anton Lupan. Ceea ce îi distinge pe cei de pe bordul „Speranței" de inamicii de tot soiul, pe care-i vor întîlni pe drum și-i vor învinge, este tocmai curățenia lor morală, disprețul pentru pornirile înjositoare, dispoziția lor pentru vis și legătura frățească care-i unește. Eroii de pe această navă cu pînze împrumută evident sufletul de copil al lui Paganel și înalta simplitate a naufragiaților de pe „Insula misterioasă" a lui Jules Verne.

Cloceniile între această candoare sufletească și violenta aventurierilor de tot soiul pe care-i întîlnește echipajul „Speranței" provoacă numeroase încurcături și peripeții și stă, de altfel, la baza celor mai izbutite pagini de umor ale cărții. Pățaniile bunului Ismail, de pildă, sînt rezultatul loviturilor necruțătoare pe care viața le aplică acestui personaj ingenuu.

Ismail este un soi de Charlot cu turban și șalvari, care se lovește mereu cu fruntea de pragul de sus al ușii. Răutățile și șiretlicurile oamenilor necinstiți îl găsesc dezarmat și, bineînțeles, nu-l cruță.

Este sigur că tinerii în mîna cărora va cădea noul roman al lui Radu Tudoran îl vor citi destul de repede și nu fără plăcere. Ei vor urmări cu interes luptele dintre bravii marinari ai „Speranței" și pirații machiavelicului Spinu, înregistrînd apoi atent informațiile viu prezentate despre viața popoarelor care populau la sfîrșitul secolului trecut teritoriul Țării de Foc.

Este probabil însă ca, apropiindu-se de final, cititorul va simți o neliniște care va sfîrși în dezamăgire, o dată cu ultimul capitol al nemaipomenitei călătorii.

Admiratorii lui Nemo și ai lui Mikluho Maklai sînt astăzi totodată discipolii faptelor eroice ale lui Pavel Korceaghin sau Oleg Koșevoi. Ei dau aventurii lor o țintă, își întemeiază visul

*) Radu Tudoran — Toate pînzele sus — roman — Ed. Tineretului; 1954

POEȚI MAGHIARI DIN R. P. R.

VENEA FURTUNA

Lajos LETAY

laureat al Premiului de Stat

Venea furtuna — începură
să curgă norii peste dud,
Grădina se întunecase,
fumu-nvelea pămîntul mut.
Țîșnea un vînt cu năduşeală
de printre cîini, zvîrlind gunoi
pe pragul cuhniei de vară;
sus țigle clămpăneau greoi.

Era spre seară, însă fumul
nu s-ar fi tot rotit mereu
de nu ne pregăteam de cină;
pe pragul cuhniei stam eu
cum sta întregul sat acuma,
privind pe prispa din pridvor,
printre ostrețe — cozi de sapă —
cu ochi atenți, iscoditori.

Ar fi dormit aceste sape
în șir pe leaț, în gang, așa,
dar vîntul răbufnea pe-aproape
miros de praf și vreme grea.
Proptit-am poarta căci pe drum
pornise șuierul acum.

Plesnea tăria de deasupra
cînd fulgerul muşca din car;
sub el, pe uliță deodată
văzurăm care cu poveri

cum vin încet și la răstimpuri;
vîntul fringea chemări, pleziș:
atunci cărau spre casă finul
de la Bădeni, cei din Hidiș.

Și alt-dată chiar în fața noastră
opreau sub sălcii, la popas.
Scoteau din juguri bivolii,
le auzeam aprinsul glas,
mîncau și beau, porneau în lume
nici cînd nu ne-nfrebau de nume.

Nici noi pe ei. Spuneam: rominii!
Urmau vreo trei gospodării
apoi era la capăt satul,
venea doar moara, lezul și
pădurile umbrind hotarul —
las-să li se hurduce carul!

Se hurducau și-acum greoaie,
scrîșneau, sub care, pietre mari,
din nori scăpau reci stropi de ploaie
cînd se ivise primul car.
Lung, sălcii plescăiau în vînt
cu mii de frunze șuierînd.

În șură sta căruța noastră
(drept, era goală — mare treabă
n-am lăcut, poate) dar am scos-o

pe un ideal. Să nu uităm că Nemo, chiar, fusese neînfrîntul prinț Dakar care și-a închinat viața luptei împotriva înrobitorilor patriei sale. Nici „Ocolul lumii în 80 de zile" și nici „Călătoria în centrul pămîntului" nu sînt porniri gratuite fără țel. Pînzele romantice ale goeletei „Speranța" nu sînt țesute însă cu firul consistent al idealurilor înaripate.

Însăilînd cu certă abilitate întîmplările neobișnuite prin care trec eroii săi, Radu Tudoran pierde din păcate, cu mult înainte de a ajunge la capătul călătoriei, linia fermă a visului pentru care Anton Lupan vroia să ajungă la Punta Arenas. Într-adevăr, în cel de al doilea capitol al romanului se poate afla că în tinerețea sa Lupan a plănuit, împreună cu bunul său prieten Vaillant, să ajungă într-un teritoriu unde „omenirea să nu fie surpată din temelii", într-o țară unde n-a pătruns încă civilizația și unde se poate întemeia o viață liberă și demnă.

Acest vis utopic, dar sincer, al celor doi prieteni avea să fie realizat pe țărmurile Țării de Foc, Pierre Vaillant va muri însă ucis de pirați, iar Anton Lupan, care reconstruiește „Speranța", își va cheltui întreaga bravură pe drumurile pline de primejdii ale corăbiei sale și va uita, o dată cu autorul romanului, de ce vrea să ajungă în arhipelagul locuit de Alcalufi. Un moment se pare că Lupan se transformă în explorator: colecționează păsări și alcătuiește hărți. Dar pentru această îndeletnicire, cartea, doldora de aventuri și lupte, cedează cu mare greutate cîteva pagini — și acelea destul de palide.

Cînd se sfîrșește cartea și echipajul „Speranței" dănțuiește pe bord, celebrînd cununia lui Anton Lupan cu fascinanta Adnana, cititorul se întristează. Eroii săi, coborîți de pe piedestaluri, smulși din decorul fastuos al furtunilor oceanice și din vacarmul luptelor cu pirații, apar niște bieți oameni cumsecade care privesc cu plăcere la aurul pe care l-a salvat Gherasim dintr-un incendiu și care le va mîngîia bătrînețele.

Cartea povestește întîmplări din 1882, dar este scrisă în 1954. Nimeni nu se așteaptă să găsească pe bordul unei vechi goelete, în anii aceia depărtați, niște revoluționari luminați și consecvenți, care să aprindă în Țara de Foc văpaia insurecției socialiste. Oricare dintre cititorii de azi, tineri sau vîrstnici, este însă îndreptățit să aștepte ca o carte scrisă în prezent la noi să se oprească asupra acelor figuri de navigatori îndrăzneți, care au fost în vremea lor oameni înaintați, clar-văzători, visînd să înfăptuiască lucruri măreațe, care să ducă omenirea înainte.

Eroii lui Radu Tudoran sînt curajoși și luptă cu îndemînare. Suflete curate, cinstite, ei privesc cu dispreț mizeria morală a negustătorilor din Stambul sau a căutătorilor de aur de felul lui Martin Stricland. Priviți mai de aproape, marinarii „Speranței" nu sînt însă luptători neînfricați, cu inimi înflăcărate de mari idealuri, așa cum îi visează tinerii noștri. Scoși din focul aventurii, ei devin neinteresanți, plicticoși chiar, ca în scenele fade ale amorului colectiv pentru Adnana. Autorul a fost desigur nemilos cu eroii săi atunci cînd i-a coborît de la pateticul luptelor cu natura sau cu răufăcătorii, la ideea filantropică a cumpărării unei brutării pentru fata pe care au salvat-o din ghiarele piraților. Filantropia îi însoțește pe acești marinari excesiv de sentimentali și în insulele Țării de Foc, unde înfăptuiesc marea și unica ispravă de a-i fi învățat pe băștinași să-și construiască case din lemn.

La începutul acestui articol se vorbea despre căile diverse care-i aduc pe viitorii eroi ai romanului în jurul lui Anton Lupan. Lipsiți de un țel util, acești oameni își consumă însă elanul fără a căpăta pentru cititor laurii învingătorului. Este adevărat că personajele de pe vas au învățat, o dată cu cititorul, de-a lungul romanului, numeroase noțiuni utile pentru breasla mateloților și este probabil că „musul" Mihu — cel mai tînăr dintre ei — va reuși la examenul de secund pentru care se pregătește. Ce vor deveni totuși oamenii de pe „Speranța"? Niște marinari îndemînatici? Niște aventurieri trecuți prin ciur și prin dîrmon? Sau poate mai curînd niște fermieri simpatici care se vor muta cu toții în vecinătatea unei alte brutării pe care o va cumpăra Adnana și unde Anton Lupan va coace pîine bine rumenită și covrigi cu susan?...

Este regretabil că un scriitor atît de talentat ca Radu Tudoran nu a dat cărții sale suportul magic al idealurilor înflăcărate. Sînt pagini încîntătoare în romanul „Toate pînzele sus" și niște personaje care ne-au cîștigat din primele capitole atenția și simpatia. O carte despre fapte neobișnuite trebuie populată însă cu oameni extraordinari, care în zilele vieții lor sînt cu un cap mai sus decît ceilalți și de aceea văd mai departe, dincolo de săgeata velei mari.

„Toate pînzele sus" nu se coboară desigur la efectele ieftine ale răposatelor „Doxuri". Poate fi întîlnit în această carte un condei fermecat, care știe să cînte șăgalnic precum sirenele întîlnite în cale de rătăcitul Ulise. Este într-adevăr păcat ca un timonier iscusit cum e Radu Tudoran să nu fi știut să îndrepte cîrma romanului său către o idee mare, capabilă să transfigureze aventurile echipajului și să dăruie marinarilor aureolă eroică.

În această chestiune marinărească editura poate incompetentă în problemele navigației, ar fi putut totuși să dea cîrmaciului un ajutor mai eficace.

ca a rominilor să-ncapă.
— Măcar să i se umfle roate,
zicea, cumva cam ruşinat,
de-această-ngăduinţă, fata.

...Mai văd şi-acum: fierbea ceaunul,
la masă hidişenii, frei,
prin aburii uşori şi calzi
mai vesel fata sta-ntre ei.
Afară bîntuia furtuna,
aici sub grinzile-ndoite
ieşise curcubeu-acuma
în inimile limpezite.

Spre ziuă au pornit departe
cînd eu dormeam. Aflat în zori.
Cerul cu fîn, legănător,
îmi alintase visul: pacea!

În romineşte de
Ion BRAD

Janó KISS

VIOARA

Maistrului Alex. Domaţa, de la fabrica de instrumente muzicale din Reghin.

O, cîte instrumente muzicale
se făuresc din lemn spumos
de-arţar, ori din moliid vînos!
Aleargă mîna, scoaba-şi taie cale,
dulceag miros de lac pluteşte-n sală.
Ş-un meşter spune-n limba lui domoală...

Prin el aflai de tainele vioarei
şi de curburi, şi de căluş,
de forme zvelte, de arcuş,
de lemnul potrivit cu fiecare,
de oameni şi de fabrica lor mică
ce-o ridicară-aproape din nimică.

Apoi îmi povesti viaţa-ntreagă.
...Pe la un meşter priceput,
ca ucenic, la Praga a trecut,
— şi amintirea celor l-o dragă! —
A făurit vioară de vioară,
şi-n mîini de-artişti viorile-i sunară.

Tăcînd, apoi, din buzunar îşi scoase
o cheie de vioară — şi
întrebător el mă privi:
ce spun de-această cheie graţioasă
de abanos, cu mată strălucire,
c-un ochi de aur, cu un gît subţire?

Vioara cea măiastră vrea s-o facă
la cheia-aceasta de-abanos,—
c-un sunet lin şi mătăsos,
ce să uimească-n jur o lume-ntreagă!
Cu orice preţ pînă ce-o fi să moară,
va făuri asemenea vioară!

Eu i-am urat succes, cum se şi cade
cînd ţelul este bun şi drept,
căci ştiu ce e să porţi în piept
şi să alinţi un vis care te arde
şi ziua-n zgomot şi cînd noaptea vine —
cine s-o ştie mai adînc ca mine?

Am făurit şi eu viori ce sună
în săli, cu timbru viu şi cald.
Dar unde-i cîntul cel mai-nalt
în care să pulseze împreună,
iubire, luptă, şi păcat, şi viaţă,
şi ce a fost, şi ce ne stă în faţă?

Curbură, baiţuri, taine-oricît de grele,
nu-mi mai ascund acum nimic.
Dînd formă lemnului, nu-l strîc.
Nu tremură azi degetele mele,
îmi ies din mînă cînturi cizelate,
dar lor asemeni sînt nenumărate.

Eu tînd unde-a vrut meşterul s-ajungă:
nu la un flecc ca alte mîi,
ci o vioară-a cărei melodii
să-nvăluie, să rîdă şi să plîngă!
Poporul meu mai des luînd-o-n mînă,
mai nobil luciul ei vreau să rămînă!

În romineşte de
Veronica PORUMBACU

O COLECŢIE INTERESANTĂ

În Editura de Stat pentru literatură şi artă a apărut o nouă colecţie, intitulată „MERIDIANE". Prin aceasta, ESPLA îşi propune să dea maselor largi din ţara noastră culegeri din operele scriitorilor progresişti contemporani, menite să-i ajute pe cititori să cunoască aspecte din viaţa şi lupta popoarelor din toată lumea.

Citind, de pildă, schiţele „Lista neagră", „Economie liberă", „Babik" şi „O poveste adevărată" (cuprinse în volumul intitulat „Lista neagră") în care scriitorul Stephan Heim demască cu vigoarea marelui său talent ipocrizia cercurilor capitaliste americane, cititorii îşi vor da seama — o dată mai mult — de putreziciunea socială, economică şi morală a „modului de viaţă american".

Imagini vii, zguduitoare, ale luptei pe care popoarele oprimate o duc împotriva forţelor negre ale capitalismului muribund sînt cu măiestrie redate în schiţele şi povestirile realizate de scriitori ca André Stil, Albert Maltz, Domenico Rea, Dorris Lessing, Alfred Coppard, Ludwik Askenazy şi în altele care au apărut pînă în prezent în colecţia „Meridiane".

În această colecţie vor apare şi o seamă de lucrări ale scriitorilor romîni care, vizitînd republicile democrat-populare surori, şi-au putut da seama de transformările uriaşe ce se petrec în aceste ţări eliberate de sub jugul exploatării. Astfel, cartea scriitorului V. Em. Galan, „Prima însemnare a inginerului Sie-Fan-Si", cuprinde aspecte din lupta poporului Chinei noi pentru construirea socialismului.

Prin cuprinsul ei interesant şi instructiv şi prin prezentarea ei grafică, colecţia „Meridiane" va deveni un bun prieten al maselor de cititori din ţara noastră.

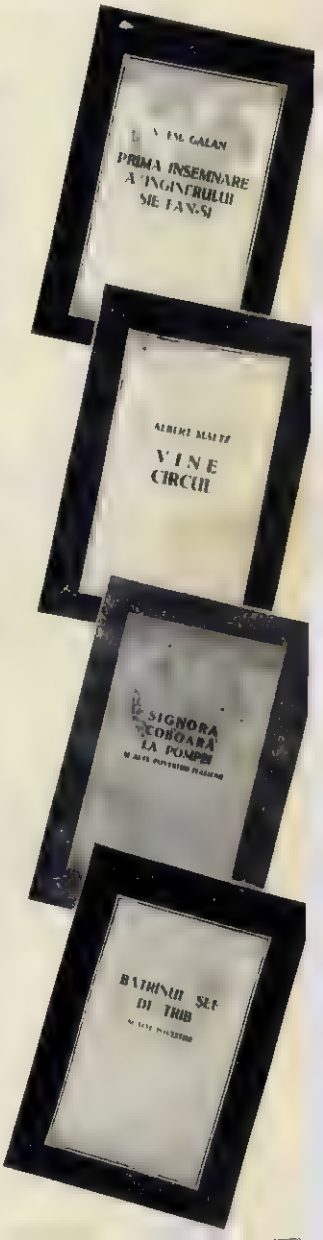

Icari moderni

de Gh. PREDELEANU

Megafonul anunță:
— Sare Cornel Crăciun!

Pe fundul văilor, ecoul se depărtează, îngînînd, din ce în ce mai stins, glasul metalic...

Apoi liniștea se face din nou stăpînă pe pantele albe ale muntelui. Chiar și zumzetul spectatorilor care împestrițează multicolor marginile uriașei trambuline din Poiana Stalin a încetat și ochii tuturor se îndreaptă în sus, spre platforma de plecare, unde siluetele săritorilor, micșorate de depărtare, de-abia se disting.

— A plecat! șoptește vecinei sale o tînără pe a cărei față s-a așternut o emoție abia stăpînită.

De sus, de pe platformă, un punct negru s-a desprins și alunecă vertiginos la vale. După cîteva secunde dispare în racordajul trambulinei, ascuns vederilor de jos, nu însă și arbitrilor cocoțați în turnul de arbitraj. Două-trei secunde și de pe pragul cu care se sfîrșește pîrtia de elan, țîșnește în aer săritorul. Punctul mic de mai înainte s-a mărit deodată și s-a animat. Brațele se rotesc bătînd aerul rar, ca aripile unui vultur, corpul se avîntă aplecîndu-se mult înainte și plutirea deasupra pantei, peste oamenii încremeniți în emoția momentului, se continuă marcată de fîlfîitul puternic al hainelor pe care curentul vitezei parcă vrea să le smulgă de pe îndrăznețul ce-și profilează silueta pe zarea albastră.

Un pocnet ușor marchează revenirea pe zăpadă a schiorului, trezind din admirație pe spectatori. Și în timp ce măsurătorii se grăbesc să precizeze cu niște prăjini locul aterizării, marcînd în metri lungimea zborului, liniștea din jurul trambulinei dispare în salvele de aplauze.

Megafonul, îngînat de ecou, trimite apoi în toate direcțiile vestea:

— Maestrul sportului Cornel Crăciun a sărit 77 metri și jumătate, stabilind un nou record al trambulinei.

Din nou aplauze și, pînă ce steagul roșu coboară iar, anunțînd plecarea altui concurent, se fac comentarii...

— Ce zici, Nina? se adresează prietenei sale tînăra care cu cîteva clipe înainte semnalase plecarea.

— E de-a dreptul extraordinar! Un adevărat zbor. Și schiurile parcă-ar fi niște aripi de lemn...

— Ca mitologicul Icar...

Megafoanele întrerup conversația celor două prietene: „Sare Ion Bîrlă!"

Dar mie mi-a rămas încă în urechi numele de Icar. Comparația e bună. Într-adevăr, acești sportivi sînt niște adevărați Icari moderni, care zboară pe aripi de lemn, astăzi, în secolul în care mașinile de zbor metalice străbat imensitatea spațiilor aeriene cu viteza sunetului. Nu au motoare, dar au îndrăzneala lui Icar din legendă. Și ei cad uneori, dar nu fiindcă îndrăznesc prea mult, ci doar dacă sînt neîndemînatici. Însă zăpada, prietena care le înlesnește zborul, le îndulcește și căzăturile. Iar cel pățit, avînd o învățătură în plus, urcă din nou la plecare, ca să mai facă un drum în lumea păsărilor...

★

Cum se învață acest zbor pe aripi de lemn? Poate oricine să ajungă asemenea zburător?

Ca să găsesc răspunsuri acestor întrebări, anul acesta am urcat în Poiana Stalin nu numai în duminicile concursului, o dată cu celelalte mii de spectatori obișnuiți ai trambulinei, ci și în zilele de antrenament. După prima zăpadă, care n-a vrut să coboare sub 1.400 metri, i-am găsit pe săritori sus pe vîrful Postăvarului. Ei au acolo o trambulină mică, de vreo 15 m, tocmai bună pentru începutul sezonului. Cînd zăpada a coborît mai jos și a albit pantele din Poiana Stalin, săritorii au coborît și ei începînd să-și lungească zborurile cu ajutorul altei trambuline: cea mijlocie. Acum, mulți depășeau 40 și chiar 45 m. Aici, într-o pauză dintre două sărituri, am putut sta de vorbă cu cei ce mă uimise în concursurile trecute, atît prin zborul său, impresionant în ceea ce privește lungimea, cît și prin frumusețea mișcărilor stăpînite cu mare artă.

Cu ajutorul maestrului sportului Cornel Crăciun n-a fost greu să aflu răspunsurile la întrebările ce mă frămîntau:

— Cum se învață? Cu răbdare și multe, multe, sărituri. La început, desigur că nu-i ușor. Cînd ești în aer simți în stomac un gol imens, care urcă, urcă, și se oprește în gît... Dar după viteza alunecării și teama provocată de amețeala înălțimii, te trezești deodată din nou pe zăpadă, luptînd să-ți păstrezi echilibrul. Pe măsură ce numărul săriturilor crește, dispare însă și golul din stomac, și teama, așa că începi să stăpînești mișcarea. De-abia acum începi să înveți a sări. Iar mai tîrziu, te simți în aer ca și pe zăpadă. Îl simți ajutorul și, cînd te apleci bine înainte și așezi schiurile într-un unghi potrivit, aerul devine o adevărată perină năzdrăvană, care te poartă în zbor. Pentru a ajunge la această obișnuință, desigur că trebuie să lungești treptat săriturile. De aceea și cei mai buni săritori încep pe trambuline mici. Aici se învață zborul; pe trambulina mare doar se desăvîrșește.

— Poate oricine să învețe să sară?

— Da! Oricine știe să schieze și are curaj să înceapă. Desigur că și vîrsta contează, adăugă el, privind semnificativ ghioceii de pe tîmplele mele. Cu cît începi mai devreme, cu atît ajungi mai departe. Privește-i pe acești tineri. Să-i vezi la anul!...

Fiindcă pauza s-a sfîrșit, Cornel Crăciun și-a luat schiurile și a pornit după juniorii cărora le îndrumează pașii spre măiestrie și care, nerăbdători, începuseră să urce spre plecare. Eu am rămas pe loc, să-i admir încă pe acești îndrăzneți, cu regretul că nu mai am vîrsta necesară începutului. Cînd grupul săritorilor se întorcea după o altă serie de zboruri, l-am întrebat pe tovarășul Crăciun, așa, în treacăt:

— Pe cînd peste 80 m?

— Anul acesta vreau să încerc! mi-a răspuns optimist Cornel Crăciun.

...Cînd am pornit spre casă, nu mai aveam decît un gînd: să nu scap în acest sezon nici un concurs de sărituri. Vreau neapărat să fiu martor la primul zbor peste 80 metri ce se va executa pe trambulina mare din Poiana Stalin. Dacă „Icarii" noștri îl vor izbuti — bineînțeles!...

Cu schiurile în mînă, săritorii se îndreaptă spre locul de plecare...

UN PRECURSOR AL ZBORULUI MECANIC *)

Traian Vuia, conducînd monoplanul său nr. 1 (18 martie 1906).

Nu de mult a apărut în librăriile noastre o lucrare deosebit de valoroasă, cuprinzînd mărturiile inginerului romîn Traian Vuia, cu privire la creaţiile sale în domeniul aviaţiei. Vuia a fost, acum aproape cincizeci de ani, unul dintre precursorii aviaţiei şi primul om din lume care s-a ridicat în văzduh prin mijloace mecanice proprii, realizate de aeroplanul conceput şi construit de el.

Volumul „Mărturii" — la fel de interesant pentru cercetătorii şi oamenii muncii din ţara noastră ca şi pentru cei de peste hotare — a fost realizat prin grija unui colectiv de oameni de ştiinţă, prieteni şi admiratori ai operei lui Vuia, colectiv avînd în frunte pe tov. dr. Petru Groza, preşedintele Prezidiului Marii Adunări Naţionale. Prefaţa volumului este scrisă chiar de dr. Petru Groza, care arată că *„nimeni nu ar putea scrie această carte cu mai bună cunoaştere a etapelor începutului aviaţiei, nici cu mai multă precizie, claritate, onestitate şi loialitate, decît Traian Vuia"*.

Precedate de o cuprinzătoare expunere a profesorului Const. Nedelcu asupra vieţii şi personalităţii lui Traian Vuia, de care profesorul era legat printr-o caldă prietenie încă din copilărie, „Mărturiile" marelui inventator romîn cuprind, între altele: un memoriu despre „Aeroplanul-automobil", prezentat în februarie 1903, de către Traian Vuia, Academiei de Ştiinţe din Paris; o descriere făcută de revista „L'Aérophile" din Paris asupra zborului epocal din 18 martie 1906 ,realizat de inventatorul romîn; un mic studiu despre „Zborul vertical" etc. Întregul material este însoţit de numeroase planşe cuprinzînd fotografii şi documente privind diferitele experienţe făcute de inventator cu avionul său, în anii 1906 şi 1907.

Studiind acest material, mulţi cititori vor afla poate pentru prima dată despre Traian Vuia, acest compatriot al nostru, al cărui nume a fost ţinut mereu în întuneric de burghezie.

Omul acesta a venit pe lume în 1872 ca fecior al unui ţăran sărac, dintr-un cătun de prin părţile Lugojului. După o copilărie şi o adolescenţă chinuită, el a izbutit să se înscrie la politehnica din Budapesta, dornic să-şi apropie cît mai multe cunoştinţe în domeniile tehnicii şi mecanicii, care îl pasionau; lipsa de mijloace l-a determinat însă să abandoneze disciplina aceasta, să se înscrie la facultatea de drept şi să practice o vreme avocatura. Gîndul lui era însă la mecanică, la îndrăzneaţa problemă a zborului, pe care avea să-l realizeze primul în lume. Cu sprijinul unor prieteni, tînărul a reuşit în 1902 să plece la Paris, unde a rămas cea mai mare parte a vieţii lui. În cursul a aproape cinci decenii de încercări şi luptă, Traian Vuia a dat dovadă de un rar geniu creator.

Lucrarea dă detalii inedite asupra începuturilor aviaţiei în lume şi a contribuţiei în acest domeniu a diferiţilor constructori — dar mai ales asupra contribuţiei lui Vuia, care a fost hotărîtoare.

În adevăr, în anii 1902-1908, cei care se ocupau cu problema zborului mecanic erau împărţiţi în două mari tabere: unii care preconizau adoptarea aparatelor mai uşoare ca aerul, adică a dirijabilelor — alţii care erau adepţii aeroplanelor, aparate mai grele ca aerul. Între aceste două poziţii oscila o serie de alţi constructori, care erau partizani ai ambelor sisteme şi căutau un fel de compromis între ele. Era epoca dibuirilor... Traian Vuia a fost de la bun început partizan hotărît al aeroplanelor şi a rămas consecvent acestui sistem, precizînd — cu logică şi pe puternice temeiuri tehnice — eşecul dirijabilelor, confirmat de altfel ulterior.

Decolarea de pe pămînt a aparatelor mai grele decît aerul, constituia în acea epocă dificultatea esenţială a realizării zborului şi, în vederea rezolvării ei, constructorii combinau diferite sisteme. Constructori renumiţi, ca brazilianul Santos Dumont, ca fraţii americani Wright şi atîţia alţii, nu izbutiseră să găsească dezlegarea. În schimb, a izbutit Vuia. El a adaptat încă de la început avionului său o nacelă aşezată pe patru roţi uşoare pneumatice şi, cu ajutorul acestui ingenios sistem, a reuşit să îndeplinească visul său şi visul omenirii... De altfel, toţi constructorii contemporani lui, ca şi cei de mai tîrziu, s-au văzut nevoiţi să adopte acest sistem, simplu şi practic, care a contribuit enorm la avîntul aviaţiei şi care a rămas valabil pînă în zilele noastre.

În ziua de 18 martie 1906, pe şoseaua ce duce de la Montesson la Sena, lîngă Paris, aparatul pilotat de Vuia s-a ridicat în aer prin mijloace mecanice proprii, fără ajutor exterior — adică fără să fie împins (catapultat) sau tras — şi a plutit la circa un metru înălţime, parcurgînd aproximativ 12 metri în aer. Presa franceză şi cea din alte ţări apusene a fost nevoită să înregistreze această realizare, de însemnătate epocală, al cărei autor, inventatorul romîn Traian Vuia, depăşise în geniu creator şi capacitate tehnică pe toţi inventatorii şi constructorii occidentali din domeniul aviaţiei.

Din ziua de 18 martie 1906 problema zborului oamenilor fusese deci efectiv rezolvată. Restul, cum spunea atunci Vuia, depindea de puterea motoarelor...

Inventatorul Traian Vuia a fost un om al progresului nu numai pe tărîm tehnic, ci şi pe cel politic şi social. În cel de al doilea război mondial, deşi era înaintat în vîrstă, el a luat parte activă la mişcarea de rezistenţă din Franţa, împotriva cotropitorilor hitlerişti şi a fost în acelaşi timp preşedintele „Frontului naţional romîn" al luptătorilor antifascişti din această ţară.

Întreaga lui biografie respiră energie, îndrăzneală, perseverenţă, dăruirea întregii capacităţi în folosul progresului omenirii.

Drept plată pentru toate eforturile făcute, burghezia i-a dat o viaţă meschină, tîrîtă în sărăcie şi boală.

De-abia în anii puterii populare, marele nostru Vuia a primit consideraţia şi dragostea pe care le merita. În 1950, prin grija guvernului nostru, el s-a înapoiat în patrie, unde i se ofereau toate condiţiile unui trai tihnit. Dar, din păcate, nu s-a putut bucura, aşa cum ar fi dorit şi meritat, de viaţa nouă a poporului nostru, pentru că nu mult după revenirea în ţară a încetat din viaţă, în vîrstă de aproape 80 de ani.

★

Volumul de „Mărturii" va fi urmat şi de alte lucrări privind creaţiile lui Traian Vuia, în aşa fel încît pînă în anul 1956, cînd se împlineşte jumătate de secol de la triumful lui prin zborul din 18 martie 1906, să-i fie publicată întreaga operă. Oamenii muncii din ţara noastră vor putea cunoaşte astfel pe larg contribuţia lui hotărîtoare la primele succese ale aviaţiei moderne, ca şi alte diferite şi valoroase invenţii ce-i aparţin, printre care „generatorul de aburi cu combustie internă", al cărui prim model a fost realizat recent şi poate fi văzut în stare de funcţionare într-un pavilion din Parcul Libertăţii din Bucureşti.

S. ALBU

*) Traian Vuia: „Mărturii" — Editura Tehnică 1954.

ŞAH—ŞAH—ŞAH

SOLUŢIA PROBLEMEI DE K.A.L. KUBBEL din nr. 3

Regele negru are în poziţia iniţială 3 cîmpuri de fugă şi prin „cheie" **1. Cd3-e1 !**, albul măreşte acest număr la 4. Fiecare dintre mutările regelui negru dă naştere unei alte variante:

1...R : h2 2. Dg4 ! Acum la transformarea pionului g2 (prin g2-g1) în Damă sau Turn, albul dă mat prin **3. Dh4**, iar la alte mutări urmează 3. D : g2 mat. La **1...Rh1** urmează **2. De6 !** şi mat imparabil prin 3.D : g2. La **1...Rf2** urmează **2. Dh3** şi din nou la transformarea pionului g2 în Damă, Turn, sau Nebun, urmează **3.Df3** mat, folosind aceeaşi idee de mat ca în prima variantă. La **1...Rf1** urmează **2.Dc2**, urmat de mat la e2, în cazul transformării pionului g2 în Damă, Turn, sau Nebun, iar în cazul transformării în Cal, mat la g2.

Inimă dulce

de Florin MUGUR

Cu hainele pe dinsul — sac,
Cu pantalonii strîmţi — buriane,
Fetiţele nespus îi plac
Şi-l plac destule fetişcane.

Nu-l un Don Juan de mahala.
Pe de-alde aşila-i vîră-n coşă.
El e, mă rog, un cineva :
Un tip „poetic". Are ştofă.

Cuvinte dulci, şoşeli, momeli,
Nu-l lasă niciodată-n pană.
El, băieţelu-i bomboneL
Ea, fetişcana, o bomboană.

„Ce albă-i luna ! Ce de stele !
Cum străluceşc, aşa micuţe !
I-auzi ce cînt de păsărele !
Ce mititele-s ! Ce drăguţe !"

La ei acasă-ntr-un sertar
A adunat — cuceritorul,

Cam tot ce i-a adus în dar
Eternu-i furnizor: amorul.

Sînt, învelite-n pergament,
Agrafe, piepteni, broşe, poze,
Şi pline, ah ! de sentiment,
Stau teancuri bileţele roze.

Sertaru-i plin, de-abia-l închizi,
L-ar mai goli, dar nu se-ndură,
Deşi din el răzbate-un iz
Nu prea plăcut, de vechitură.

Comoara lui, e — şi, netot,
I-admiră ceasuri frumuseţea,
E tot ce-a cucerit şi tot
Ce-i dăruI lui tinereţea.

Cu zînişoare şi cu zine,
Se trece viaţa-i tîrîtoare.
Trec anii, trec...
Lui, ce-i rămîne ?
Comoara rău mirositoare.

VACANȚĂ LA SINAIA

Vacanță! Cuvînt fermecat ce înveselește inimile, face să strălucească mai viu ochii și dă frîu liber celor mai năstrușnice planuri.

...O casă cu acoperiș țuguiat, o pată compactă verde — brazii — și multă, multă zăpadă. O cameră luminoasă, cu ferestre mari prin care vezi și brazii, și zăpada, și munții! Fețele de masă sînt strălucitor de albe și pe mese flori. De la un perete la altul, ghirlande vesele, colorate, ca pentru o sărbătoare.

De dimineață, casa se trezește în explozii de rîs și voioșie.

— O partidă de săniuțe? Uraaa! Într-un moment sîntem gata de plecare. Și întreaga armată vioaie și gălăgioasă tropăie veselă, își aranjează bocancii, organizează echipele, imaginează situații și se bucură cu anticipație.

Vacanță, și încă o vacanță pionierească, într-o tabără la munte!

Cu părintească grijă s-a prevăzut totul, s-a pregătit totul. Și în acest an, tabăra de pionieri din Sinaia, organizată de C.C.S. cu sprijinul C.C. al U.T.M., și-a așteptat oaspeții. Nu lipsește nimic. Mănînci după voie, te odihnești în dormitoare minunate și apoi... aci, fără îndoială, ar mai fi o revendicare: să se lungească ziua, să ai mai mult timp pentru schi, pentru sanie, pentru plimbări, pentru bătăile cu zăpadă. Mai mult timp să stai de vorbă cu noii prieteni, să citești împreună cu ei, seara, la gura sobei. Și apoi, nu e vreme să pierzi o clipă. În această vacanță trebuie să deprinzi și urcatul „în foarfeci", și coborîrea „în plug", și multe alte lucruri care se cer unui adevărat sportiv. Pe măsură ce te miști mai ușor cu schiurile, ce obrajii îți devin mai rumeni și-ți crește pofta de mîncare, ai vrea să-ți încerci puterile iar, și iar...

Vacanță — cuvînt fermecat — nu întîmplator amintirea ta înveselește inimile și face să strălucească mai viu ochii copiilor noștri.

La masă pofta de mîncare nu lipsește... și nici mîncarea după poftă.

Iar seara, ne ocupăm și de desen. O caricatură reușită e primită întotdeauna cu admirație de tovarăși.

Iată un loc bun de schi. În curînd, cei doi prieteni, Nicolae Elena și Sipoș Petre din București, își vor pune la încercare măiestria... ➜

Ce plăcut e la săniuș! Sîntem gata de plecare.

ACTUALITAȚI teatrale și cinematografice

PE SCENELE TEATRELOR

Publicul bucureștean a primit cu interes o nouă premieră a Teatrului Armatei: spectacolul realizat în regia lui George Rafael cu valoroasa piesă sovietică „Invazia" de Leonid Leonov. În fotografia 1: C. Ramadan, artist emerit al R.P.R., laureat al Premiului de Stat, și V. Ronea, într-o scenă din piesă.

★

Teatrul Național din Cluj a prezentat de curînd a patra premieră a actualei stagiuni: cunoscuta comedie a lui Carlo Goldoni „Mincinosul".

În fotografia 2: o scenă din spectacol interpretată de Aurel Giurumia (Lelio Bisognosi) și Silvia Ghelan (Rosaura).

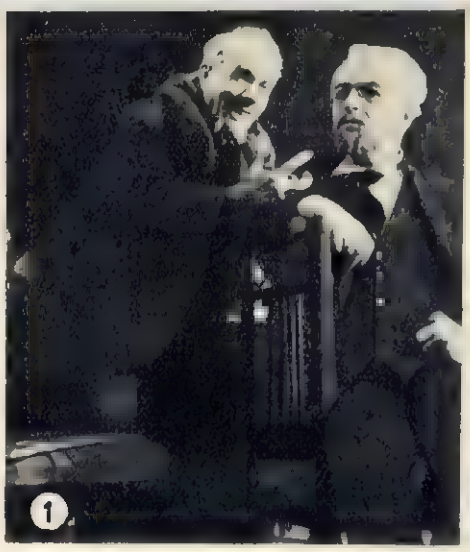

1

2

NOI COMEDII CINEMATOGRAFICE ROMÎNEȘTI

„Directorul nostru"

...In anticamera luxoasă a biroului directorial, funcționarul Ciubuc trece prin toate spaimele, așteptînd să fie primit de „șef".

Vocea nelipsitei secretare se aude răspunzînd deodată la trei telefoane: unuia că directorul e ocupat, altuia că e plecat, celui de al treilea că cererea sa e în studiu.

Ciubuc e din ce în ce mai neliniștit. Dacă lucrurile stau așa — și pare-se că nu poate fi nici urmă de îndoială, directorul fiind atît de cuprins de treburi încît nu poate fi văzut la față decît la adunările festive ori la rarele ședințe de analiză a muncii — de ce și-o fi răpit din prețiosul său timp pentru a sta de vorbă cu el, Ciubuc, a douăsute cincizeci și șaptea roată la căruța D.R.G.B.P.-ului?

Explicația e într-adevăr senzațională: directorul s-a hotărît să-și schimbe atitudinea față de muncă, să strîngă legătura cu masele, să meargă pe teren, să renunțe la aerele de aristocrat, să... dar cuvintele sînt sărace pentru a descrie planurile „Directorului nostru".

Filmul cu acest titlu, pe care-l veți vedea în curînd, este povestea unui om ajuns la conducerea unei inutile instituții administrative, adevărată plagă a aparatului nostru de stat. Directorul acesta, ajuns „sus", a devenit un birocrat înfumurat, lipsit de răspundere, care vrea să-și „lichideze lipsurile" apropiindu-se de mase, în speță de slugarnicul, lingușitorul și lașul funcționar Ciubuc.

Filmul, lucrat în regia lui Jean Georgescu, întrunește nume strălucite ale scenei romînești: Al. Giugaru, artist emerit al R.P.R., laureat al Premiului de Stat, în rolul directorului; Gr. Vasiliu-Birlic, artist emerit al R.P.R., laureat al Premiului de Stat, în rolul lui Ciubuc (fotografia 3) și alții.

3

„Gelozia, bat-o vina"

V-a încercat vreodată eternul, chinuitorul simțămînt care i-a pricinuit lui Othelo cumplita dramă sufletească cu un atît de tragic deznodămînt? Dacă nu, poate ați spus și dumneavoastră ca tovarășul Andrei, care vroia să-și liniștească un cunoscut cu inima roasă de morbul gelozie: „Nevasta e bucată ruptă din dumneata. N-avea grijă".

Dacă vreți însă să știți cum s-au petrecut lucrurile de a ajuns tovarășul Andrei să-și desmintă, cu amărăciune, înțeleapta zicală, și cum s-a făcut totuși că pînă la urmă a înțeles că gelozia, bat-o vina, nu e lucru sănătos și cu temei, nu căutați să aflați în rîndurile de față. Povestite pe ecran, în noua comedie de scurt metraj „Gelozia bat-o vina" — realizată în regia Elenei Negreanu cu concursul actorilor Florin Scărlătescu, Ion Lucian, Tatiana Iekel-Moldoveanu, N. Neamțu-Otonel și alții — întîmplările acestea vor fi desigur mult mai interesante.

Așa că, pe curînd, în cinematografele bucureștene... Pînă atunci, iată o imagine din film (fotografia 4).

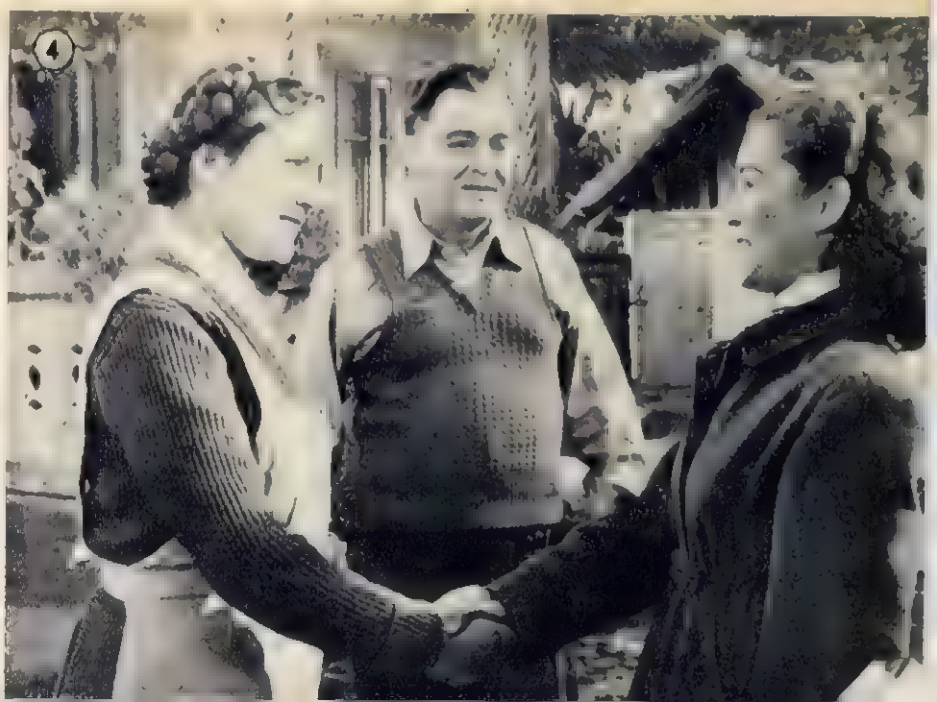

4

AL TREILEA CONCURS DE JOCURI AL REVISTEI „FLACĂRA" – Seria a IV-a –

TOT MAI MULTE BUNURI PENTRU OAMENII MUNCII

ORIZONTAL:
1) Pentru creşterea ei luptă întreaga noastră clasă muncitoare. 2) A plăti contravaloarea unei munci prestate — Nautic. 3) Lucrări distincte în procesul de fabricaţie — Măsură agrară. 4) Magazie de mărfuri în porturi sau vămi — Produs al industriei casnice ţărăneşti — Ansamblul maşinilor şi uneltelor necesare unei anumite lucrări. 5) Lipsiţi de frumuseţe — Produs confecţionat de întreprinderile Gospodăriei economice sportive. 6) Silinţă continuă în vederea atingerii unui obiectiv fixat — Instrument muzical. 7) Pronume — Insă — Pierduse din memorie. 8) Fez! — Retribuţie — Zăvor (pl.). 9) Plantă textilă originară din China — A scoate în evidenţă — Articol. 10) Lovit — A cruţa. 11) Depăşirea ei este o permanentă preocupare a muncitorilor înaintaţi — Artă fără de început... — Iniţialele unui cunoscut mecanic de locomotivă, Erou al Muncii Socialiste. 12) Tudor Popescu — Plantă cu floare gălbuie denumită şi laptele cucului — Decupat. 13) Fire textile simple, răsucite — Rezistenţa pe care o opune un material la pătrundere (pl.). 14) Cea socialistă constituie metoda comunistă de construire a socialismului — Unealtă a muncitorilor din ramura confecţiilor.

VERTICAL:
1) Piesă sau material rezultat din prelucrare — Depăşeşte permanent planul de producţie, dînd produse de bună calitate şi realizînd economii. 2) A distribui — Numărul de ore ce constituie un schimb în majoritatea ramurilor de producţie, cu excepţia celor în care, munca fiind mai grea, grija pentru om a regimului democrat-popular a determinat scurtarea zilei de muncă. 3) Doreşte, în totalitatea ei, ca pacea să fie salvată (pl.) — Pace în limba rusă — Pronume — 4) Timpul necesar unei anumite operaţiuni — Invidia — 5) Numeral — Zeitate — Grămadă de bumbac ambalată după o formă şi cu o greutate tipizată. 6) A citi (arh.) — Felicitări. 7) Alegerea şi sortarea unui material (pl.) — Tub electronic cu două grile (pl.). 8) Imi însuşesc — În fiecare an — Artă prestidigitatorului. 9) Prilej de veselie şi petrecere (pl.) — Nume feminin — Notă muzicală. 10) Metode noi de lucru ale unor fruntaşi, extinse apoi în întreaga ţară — Disciplină sportivă ce a luat, în anii noştri, o largă dezvoltare. 11) Pronume — Ion Teodorescu — Aşa cum sînt metodele de lucru ce le învăţăm de la fraţii noştri sovietici. 12) Munte de zăpadă — A uni. 13) Greutatea proprie a unui vagon sau a unui camion — Acţiunea de introducere a aerului proaspăt în instalaţiile miniere subterane — O produce muncitorul din filatură. 14) Pronume — Al patra din cele şapte — Panglică textilă în ţesătura căreia intră şi fire de cauciuc.

GOLF DE CUVINTE

(3 puncte)

MONOVERS ANAGRAMAT

(2-6)

2 puncte

PROBLEMĂ DE ARITMETICĂ

3 puncte

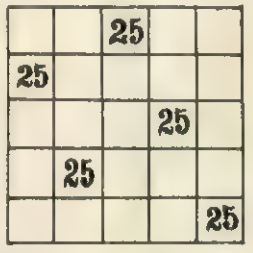

Cifrele 1, 4, 9, 16, 25 aranjate într-un anumit fel, pot da suma de 55 pe orizontal şi pe vertical, fără însă a fi două cifre de acelaşi fel pe acelaşi rînd.

MONOVERS

(5-7)

2 puncte

REBO CU DOUĂ SOLUŢII

(2-2) şi (3-3)

4 puncte

Posta concursului

TOV. MORUN GH. ION, BUCUREŞTI. *Ţinînd seama de sugestia dvs. şi a altor cititori ai revistei, am creat această rubrică.*

La cel de al treilea concurs de jocuri al revistei „Flacăra" poate participa oricare dintre cititorii noştri.

Soluţia problemei feroviare poate fi prezentată fie prin text, fie prin desenarea fazelor respective.

TOV. LEON VOLOVICI, IAŞI. *La careurile de cuvinte încrucişate trebuiesc trimise şi dezlegările orizontale şi cele verticale. Este preferabil însă ca dezlegările să fie prezentate chiar pe un careu pe care-l veţi întocmi identic cu cel apărut în revistă, folosindu-se în acest scop hîrtie liniată în pătrăţele.*

Cînd un joc este dezlegat incomplet, sau conţine greşeli de dezlegare, se socoteşte nerezolvat şi nu se acordă punctaj.

TOV. DUMITRIU MILEA SIBIU. *Am republicat în „Flacăra" nr. 3 din 1 februarie condiţiile de participare la concurs. Sperăm că în acestea aţi găsit răspunsul la întrebările dvs.*

TOV. HORINCEANU NIC., GLĂVĂNEŞTI ZELETIN. *Dacă priviţi cu atenţie în josul paginei de jocuri, veţi descoperi în fiecare număr bonul de participant, pe care, decupîndu-l, îl veţi anexa dezlegărilor din acea serie.*

TOV. BENGULESCU CONSTANTIN, TURNU SEVERIN. *Dacă în timpul desfăşurării concursului se va ivi necesitatea de a prelungi data de primire a dezlegărilor la redacţie, vom lua din timp măsurile necesare.*

TOV. MIRCEA EPURE, GALAŢI. *Întrebările dvs. se referă direct la găsirea dezlegărilor jocurilor în concurs. Astfel de indicaţii, care să vă dea direct soluţia, nu vă putem da, deoarece am nedreptăţi pe ceilalţi participanţi la concurs.*

ISTORIA UNEI CONFECŢII

POVESTE FĂRĂ CUVINTE

Desen de A. PAVEN

În atenţia dezlegătorilor:

Dat fiind că numeroşi participanţi la concurs au început să trimită dezlegările, reamintim încă o dată că pentru a considera valabilă participarea, dezlegările tuturor celor şase serii ale concursului trebuie să fie trimise toate o dată la termenul anunţat.

★

În jocul „Carte de vizită" din prima serie a concursului (nr. 1 din 1 ianuarie) în loc de telef. se va citi tel.

REDACŢIA: BUCUREŞTI PIAŢA SCÎNTEII Căsuţa Poştală 56 Tel. 7.60.10 Int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

PREŢUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei; 6 luni: 18 lei; un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

BON DE PARTICIPANT

la cel de al treilea concurs de jocuri distractive al revistei „Flacăra" – Seria a IV-a.

Transformări

De multe ori o rochie nu-ți reușește așa cum ai fi vrut și, din această pricină, nu-ți face plăcere s-o îmbraci. Alteori nu te îndur să arunci o rochie din material bun, purtată mai multă vreme. Și într-un caz, și în altul, asemenea rochii pot fi transformate...

A) Cu mult gust putem combina două nuanțe de bej cu maron, sau două tonuri de gri deschis cu gri închis, realizînd acest model gen „două piese".

B) Un taior strîmt și uzat în spate, umeri și coate se poate transforma într-o rochie cu mînecă chimono.

C) Cu cîteva resturi de lînă din diferite culori frumos armonizate sau chiar uni, putem tricota piepții acestui ansamblu simplu și elegant.

D) Pentru după-amiază putem obține acest taior combinat din pepit cu negru. Garnitura poate fi făcută din șutaș. Buzunarele sînt ușor lărgite pe șolduri.

E) Rochia dreaptă o putem lărgi cu acest plastron prelungit pînă jos unde se lărgește sub formă de cloș.

A

B

C

D

E

FLACĂRA

Nr. 4 (53) - 15 februarie 1955

Preţul 1,50 lei

FLACĂRA
Nr 5 (54) — 1 MARTIE 1955

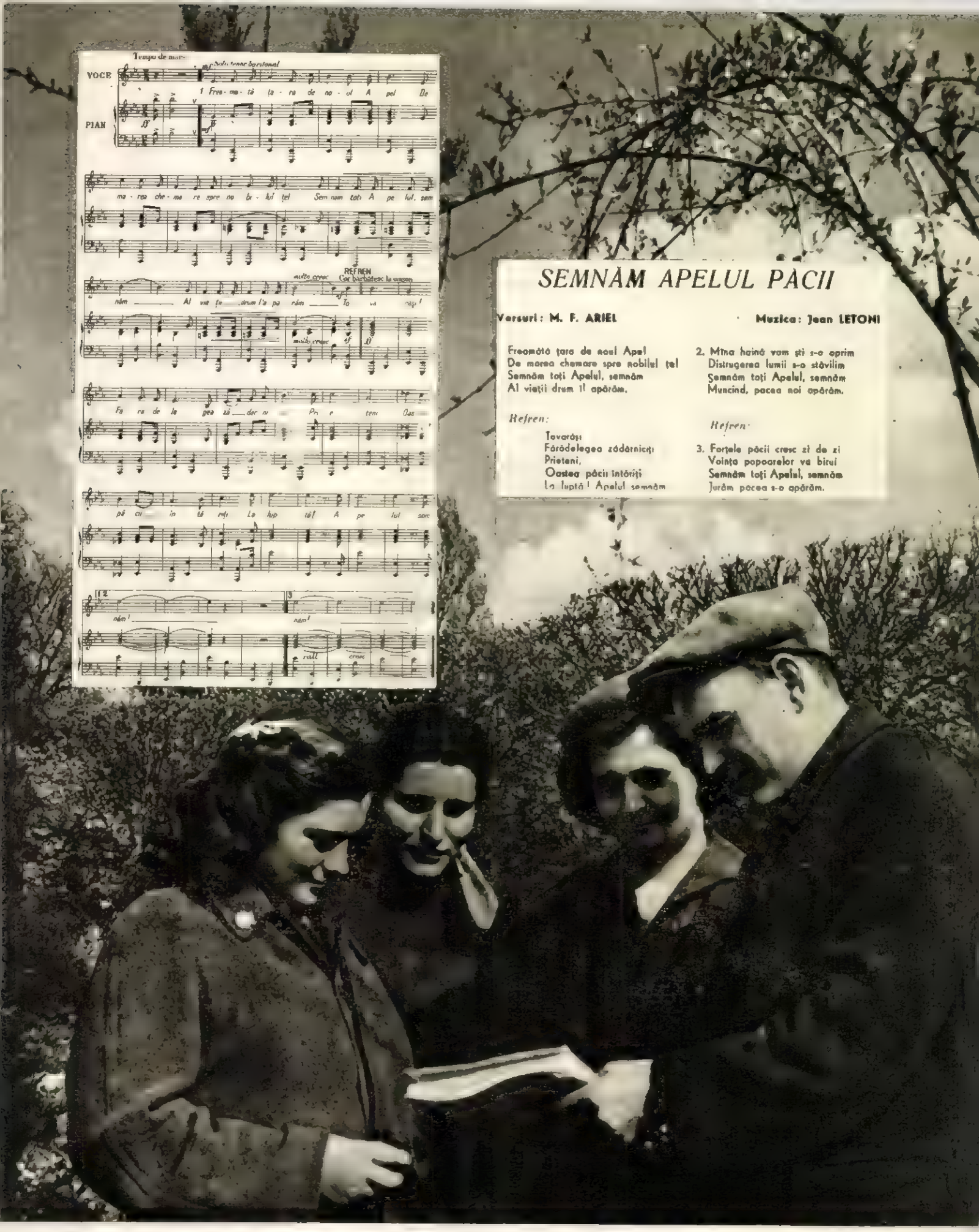

SEMNĂM APELUL PĂCII

Versuri: M. F. ARIEL · **Muzica: Jean LETONI**

Freamătă țara de acel Apel
De marea chemare spre nobilul țel
Semnăm toți Apelul, semnăm
Al vieții drum îl apărăm.

Refren:

Tovarăși
Fărădelegea zădărnicați
Prieteni,
Oastea păcii întăriți
La luptă! Apelul semnăm

2. Mîna haină vom ști s-o oprim
Distrugerea lumii s-o stăvilim
Semnăm toți Apelul, semnăm
Muncind, pacea noi apărăm.

Refren:

3. Forțele păcii cresc zi de zi
Voința popoarelor va birui
Semnăm toți Apelul, semnăm
Jurăm pacea s-o apărăm.

COPERTA I: Minunat este viitorul tineretului nostru! Tînăra muncitoare Silvia Iloiu se mai afla acum patru luni pe băncile școlii. Și iată că nu mai la 120 de zile după încadrarea ei în muncă, la fabrica „Radio Popular", a devenit fruntașă în întrecerea socialistă. Tovarășele ei de muncă, mîndre de dînsa, au în-

COPERTA a IV-a: Va izbuti oare Angelica Rozeanu să atingă un record încă necunoscut, cucerind pentru a șasea oară consecutiv titlul de campioană mondială la tenis de masă?

În orice caz, în vederea campionatelor mondiale care vor avea loc luna viitoare în Olanda, ea se pregătește cu intensitate

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 5 (54) 1 martie 1955 ANUL IV

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

POLITICA NOASTRA DE PACE

Poporul romîn este sincer iubitor de pace. El o iubește, pentru că pacea îi asigură condițiile făuririi vieții noi, luminoase. O demonstrează și hotărîrea cu care milioanele de cetățeni ai R.P.R. semnează în aceste zile Apelul de la Viena. Pentru țara noastră liberă, pacea înseamnă posibilitatea dezvoltării accelerate a industriei grele, temelia temeliilor întregii economii naționale, a dezvoltării agriculturii și producției bunurilor de larg consum. Noi trebuie pace pentru viața îndestulată a populației, pentru ca să crească frumoși și voinici copiii patriei, pentru ca să înflorească artele și știința, pentru fericirea tuturor celor ce muncesc.

Această nețărmurită dragoste de pace a poporului nostru a fost cu limpezime exprimată în cuvîntarea șefului guvernului romîn, tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej — rostită la sesiunea Marii Adunări Naționale a R.P.R. — care a analizat amplu situația internațională și a expus principiile politicii externe a țării noastre, politică de pace și colaborare internațională.

Aceleiași hotărîri a poporului romîn de a apăra activ pacea i-a dat glas Declarația Marii Adunări Naționale a R.P.R., care salută călduros Declarația din 9 februarie a Sovietului Suprem al U.R.S.S. și îmbrățișează din toată inima principiile consolidării păcii și prieteniei între popoare, singurele care pot asigura coexistența pașnică a popoarelor, și anume: egalitatea în drepturi, neamestecul în afacerile interne, neagresiunea și renunțarea la încercările de încălcare a integrității teritoriale a altor state, respectarea suveranității și independenței naționale. Aceste principii stau la baza politicii externe a țării noastre, clădită pe temelia de granit a prieteniei cu Uniunea Sovietică, eliberatoarea noastră, a prieteniei cu Republica Populară Chineză și toate țările democrat-populare, prietenie de nezdruncinat ce leagă țările uriașului lagăr mondial al socialismului.

Este prietenia care le stă în gît conducătorilor cercurilor războinice din S.U.A. și Anglia, ce se străduiesc să aprindă un nou incendiu mondial, visînd, ca și predecesorii lor hitleriști, la dominația mondială. Și, în acest scop, cavalerii politicii „de pe poziții de forță", nu precupețesc nici un efort: de la bazele agresive instalate la granițele țărilor lagărului socialist, pînă la încercările de reînviere a militarismului german, de la provocările comise în serie în regiunea Taivanului și pînă la amenințarea demență cu războiul atomic. Nu se sfiesc discipolii lui Forrestal să tocmească bande de cuțitari legionari pentru a organiza provocări criminale împotriva țării noastre libere.

Vrabia visează mălai, iar imperialiștii americani visează să ne „elibereze", să ne fericească prin restaurarea jugului exploatării capitaliste. Dacă monopoliștii americani ar putea gîndi realist, și-ar da seama că poporul nostru, ca și celelalte popoare ale lagărului socialist, și-a statornicit puterea sa pentru vecii vecilor, că el va ști să dea riposta cuvenită oricărui agresor, că va ști să-și apere patria și cuceririle revoluționare.

Încrederea noastră în viitor este întemeiată pe uriașa forță a lagărului democrației și socialismului. Noi nu amenințăm pe nimeni și nu ne temem de amenințări. Sîntem convinși că, deși cercurile imperialiste pregătesc tot mai fățiș războiul atomic, în momentul de față există posibilități reale pentru normalizarea situației internaționale și îmbunătățirea relațiilor dintre state. În ce privește patria noastră, ea va depune toate eforturile pentru a apăra pacea. Așa cum a arătat tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej, „țările din lagărul socialist și democrat în frunte cu Uniunea Sovietică pot fi sigure că vom sta și de acum înainte ferm la postul nostru de luptă și vom face față cu cinste sarcinilor de răspundere care ne revin în marea luptă pentru apărarea păcii".

Tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej la tribună.

În timpul dezbaterilor celei de a 5-a sesiuni a Marii Adunări Naționale.

NOI ȘTIM CE APĂRĂM!

Pe bolta întunecată a zării, stelele au lunecat ca niște bănuți arginții pînă aproape de drumul-de-fier din față, amestecîndu-se între ghirlandele de becuri albe și colorate ce însoțesc cantoanele. De cealaltă parte a liniei ferate, ele dispar înghițite de spinarea crestată a orizontului de case și copaci.

Deși cerul a început să se lumineze, întunericul e încă stăpîn. O singură steluță pare desprinsă de celelalte și căzută stingheră.

Ne apropiem încet de ea. O căsuță modestă cu trei ochiuri de geam. După straturile din fața curții, ne-o închipuim, în timp de vară, cochetă și plină de flori. Batem ușor în poartă. Lumina se mută de pe un pătrat de geam pe celălalt și apare în sfîrșit în pragul ușii deschise. Însoțește un tînăr în cămașă și capul gol. Spune:

— Vin îndată.

Un fluierat lung de locomotivă, ascuțit ca un tăiș de brici, a spintecat cîteva clipe liniștea. De pretutindeni un sunet surd, aproape imperceptibil, crește încet, treptat, ca o răsuflare adîncă a pămîntului. Orașul se trezește.

— Hai.

Sub bocanci pămîntul pe jumătate înghețat se afundă ca un covor moale. Pășim tăcuți. Din strada Crinului, unde se află locuința utemistului Emil Suciu, ajungem în curînd în șoseaua Giulești. În dreptul unui felinar, cineva ne așteaptă.

— Noroc bun!

După voce și ținută pare să fie un om mai în vîrstă. Se numește Constantin Stere și, ca și Suciu, lucrează la Depoul de automotoare Griviția Roșie.

Echipa de agitatori e completă. Suciu rîde.

— Azi e duminică. Cam de vreme pentru agitație. Oamenii mai întind azi somnul.

— Nu-i nimic. Intrăm unde vedem lumină. Acuși se face ziuă. Începem cu strada Aninului.

Tovarășul Stere are dreptate. Cînd am ajuns la capătul străzii amintite, întunericul începea deja să se destrame sub lumina lăptoasă a zorilor. Ofilite, becurile și stelele mureau pe rînd. Numai ochii roșii ai semaforelor ne mai priveau, cu nepăsare.

La numărul 48, o casă cu o curte mare, plină de tot felul de acareturi gospodărești. O locuiește ceferistul Gheorghe Irimia. Oamenii ne întîmpină bucuroși. Nevasta ceferistului, Paraschiva, s-a sculat de mult, trebăluind prin gospodărie, iar pe tînărul Dumitru, locotenent aviator, îl aflăm la masă, citind. În pat, mai șade doar mecanicul Irimia, un om între două vîrste, iat în spate, cu o față luminată de un surîs jovial.

Emil Suciu se așază pe un scaun, apoi spune simplu:

— Azi, la bibliotecă, se semnează Apelul pentru pace. Voi ce faceți?

— Iacă și asta întrebare... Dumneata în locul meu ce ai face?

— Eu cunosc ce fac și ce doresc eu. Dacă ar fi după mine, apoi n-ar mai rămîne om în toată țara care să nu semneze Apelul. De aceea m-am și sculat cu noaptea în cap.

La răspunsul aprobator al gazdei, tovarășul Suciu continuă:

— Și dacă tot poporul nostru o să semneze, poate c-or pricepe și domnii cărora le arde de război, că nu e de joacă cu oamenii din țara noastră.

— Vorbele tale, măi Suciu, îmi amintesc de convorbirea avută de tovarășul Hrușciov cu cei trei ziariști americani. Desigur, ziariștii ăia erau capitaliști în toată legea. Și din întrebările lor se vede că voiau să li se răspundă dacă politica noastră e o politică de pace sau una de război. Mecanicul Irimia devine deodată serios:

— Dar ce mai e atîta de întrebat? E clar că Uniunea Sovietică depune toate eforturile pentru pace. Și toate țările din lagărul socialist la fel. Eu, dac-ar veni aici un ziarist american de felul ăstora, l-aș aduce la mine în cartier, i-aș arăta cum trăim și i-aș spune: „Iată, în timp ce voi construiți baze militare, ce am făcut noi!"

În primul rînd ne-am reparat casele pe care ați aruncat voi bombe. Pe urmă am făcut la ateliere club, cinematograf, creșă. Ne-am zidit blocuri și locuințe individuale. Ne-am petrecut concediile la mare și la munte. Din pămîntul altor țări n-am luat nici cît un pas de cocoș. Dar Statele Unite urmăresc cotropirea altor țări. Tovarășul Jukov le-a amintit ziariștilor americani că — uite cum scrie aici în ziar (și citește): „S.U.A. au luat parte la intervenția împotriva Uniunii Sovietice, ele se amestecă cu forțele lor armate în afacerile interne ale unei serii de state din Asia". Și le-a amintit și de bazele militare pe care S.U.A. le construiesc departe de frontierele lor...

„Eu, cu fiica mea și cu nașul Petrică am semnat Apelul încă de acum două săptămîni" — le spune gospodina Aneta Briceag celor doi agitatori. Nașul, pensionarul Petre Mohora, zîmbește pe sub mustăți, spunîndu-le, parcă: „Ați sosit cu întîrziere, flăcăilor!..."

Agitatorii au ajuns în casa funcționarului Ion Corbu de pe str. Aninului nr. 3. Se dictă pe marginea raportului lui N. A. Bulganin.

— Cînd au încercat să răspundă că le-au făcut ca o măsură de „securitate" împotriva Coreei, ziariștii americani rîdeau singuri de vorba lor. Americanii cred că ar putea să ne intimideze cu aviația lor, spune mai departe tînărul aviator. Eu vă spun dumneavoastră doar atît: aviația sovietică nu poate fi întrecută de nimeni în lume.

— Dar nu e numai atît, continuă la fel de înfierbîntat bătrînul. Ei cred că vor merge pe sus și vor cuceri pe cei de jos. Așa a fost drumul lui Hitler. Și după ce a fost cu „Stuka" sus, s-a ales cu „Kaput" jos! Au venit sovieticii cu tunuri și tancuri și au ajuns la Berlin. S-a văzut că aviația singură nu face doi bani!...

Tînărul Dumitru Irimia îmi face cu ochiul:

— A spus-o înaintea dumitale, tată, mareșalul Jukov.

Dar bătrînul nu cedează:

— A spus-o, nu zic nu... Pentru că așa este... Și cînd am citit raportul tovarășului Bulganinm-am simțit mai sigur, mai puternic. Ehei! Ce surpriză ar afla domnii americani dacă l-ar împinge naiba să încerce. Cu armele sovietice nu-i de glumă!..

Emil Suciu se pregătește să plece:

— Atunci ne-am înțeles. La 12 ne întîlnim la bibliotecă. Nici tovarășa Paraschiva nu va lipsi?

— Să lipsesc? spune leliea Paraschiva, scoțîndu-și mîinile din coca de aluat pe care o frămînta. Nu l-ai cunoscut dumneata cît l-am cunoscut noi războiul. Uite, chiar casa noastră. O bombă a căzut drept pe dînsa. I-au rămas atunci numai pereții. Ca prin minune am scăpat, adăpostiți în beciul din curte. Ei cum crezi că după toate astea o să pot să tac din gură?!...

Mai vorbim o vreme de una, de alta. După ce ieșim în stradă ne auzim strigați din urmă:

— Ehei, vere Suciule, pe la noi nu vrei să dai cu nici un preț?

De la gardul casei ne privește vesel un bărbat înalt, cu mustăți albe, îmbrăcat într-un cojoc de oaie. Ne spune glumind:

— Pe la noi, pe la geamgii, adică... noi — credeți dumneavoastră — sîntem de felul nostru afurisiți? Dați cu imperialiștii?!...

Intrăm într-o curte mare, țărănească. În casă, la căldură, o aflăm pe Catrina, nevasta geamgiului Handra și copiii: Anuța, Ionel, Florica, Petrică.

— Credeam că mai dormi, bade Gheorghe.

— Ți-ai găsit! Sîntem doar în prag de ospăț mare: mi se mărită Anuța, fata cea mai mare.

— Da, și în curînd vom trebui să ne ridicăm și noi o căsuță, spune și Catrina Handra. Noi pe a noastră nu e mult de cînd am ridicat-o aproape cu totul, căci a fost greu lovită în timpul bombardamentelor, completează mama.

Gheorghe Stere scoate atunci din buzunar chemarea Comitetului Permanent pentru Apărarea Păcii din țara noastră. Cu glasul rar, molcom, o citește pînă la capăt.

— Tovarășe drag, spune geamgiul Handra, eu am colindat cu geamul în spate, nenumărate col-

ţuri din ţara asta. Am văzut pretutindeni cît sînt de doritori oamenii de pace. Aşa cum spui dumneata, noi nu sîntem singuri în lumea asta... Oameni mulţi, noroade întregi, din toate ţările, vor pace. Trebuie să fim şi noi cu ei.

— Atunci — cu toţii la bibliotecă, la ora 12, spuse Suciu. Vii şi dumneata, tovarăşă Catrina?

— Vin — mai încape îndoială! spune femeia. Acum ştiu pentru ce semnez. Cînd eram tînără auzeam şi eu: „Ungaria se pregăteşte de război, Germania e înarmată pînă în dinţi". Spuneam atunci: „scapă-ne doamne de nemţi şi de unguri". Nu înţelegeam că războiul îl pregătesc numai capitaliştii, pe cînd popoarele, fie unguri sau nemţi, doreau ca şi noi pace.

★

E aproape 8, cînd ajungem în casa mecanicului Drăgan. Îl aflăm împreună cu nevasta şi cele două fiice ale sale. Ne privesc o clipă miraţi de vizita noastră matinală, apoi se prind în discuţie cu noi. Aducem vorba despre interviul tovarăşului Bulganin.

— După asemenea cuvinte, ne spune tovarăşul Drăgan, te simţi de două ori mai om. E straşnic să ştii că eşti tare pe picioarele tale şi că poţi să pui stavilă ălora care-ar fi gata să dea foc lumii.

Una din fiice îl întrerupe:

— La drept vorbind, îmi pare bine că li s-a arătat, încă o dată şi bine, imperialiştilor că nu se pot juca de-a bomba atomică. Conducătorii sovietici au arătat încă o dată că Uniunea Sovietică este pentru interzicerea armelor atomice. Dar au mai spus că şi Uniunea Sovietică va şti să răspundă, în caz că va fi atacată. Să ştie şi cei care-şi pun nădejdea în bomba atomică, că vor găsi poporul sovietic pregătit! Nu-i de mirare că o lume întreagă iubitoare de pace îşi îndreaptă ochii spre Ţara Sovietică.

Tovarăşul Drăgan îmi cere un foc, apoi continuă:

— În săptămîna aceasta brigada păcii de pe locomotiva 2208, al cărei responsabil sînt, a semnat împreună Apelul.

— Am citit cu toţii despre succesele brigăzii, spune tov. Stere.

— Păi, cred şi eu! Cum altfel am lupta noi pentru pace? Mai întîi şi-ntîi prin îndeplinirea şi depăşirea planului! Sigur că nu sîntem buricul pămîntului, da' ce putem — facem şi noi. Pe luna decembrie brigada noastră a realizat singură economii de carburanţi în valoare de 7.310 lei. O mulţime de combustibil!

— Lasă, nu e nevoie să te lauzi, îl întrerupe nevastă-sa. Tovarăşii au citit astea în gazetă.

— Vedeţi, numai aşa vorbeşte cu mine, se înfurie mecanicul. N-apuc să spun o vorbă, două, despre brigadă şi-mi taie piuitul. Ieri, tot aşa; era un vecin la mine şi-i spuneam: „să vezi tu, Niculae, o să apucăm zilele cînd o să conducem locomotive cu atomi". Şi sare dumneaiei: „Iar ai în cap gînduri năstruşnice?"

Rîdem cu toţii. Suciu întreabă:

— Şi speri într-adevăr să foloseşti energia atomică la locomotiva dumitale?

— Nouăzeci şi nouă la sută!... Citeam interviurile ziariştilor americani, pe care le luaseră tovarăşilor Hruşciov şi Bulganin. Domnii americani se arătau mai ales speriaţi de spusele tovarăşului Molotov că Uniunea Sovietică este superioară Statelor Unite în privinţa fabricării bombelor cu hidrogen... Straşnică treabă! Ei bine, gîndiţi-vă şi dumneavoastră: dacă Ţara Sovietică a şi început să folosească energia atomică pentru a pune în mişcare uzine puternice — nu pot spera că-n cîţiva ani se vor face lucruri şi mai minunate?

Tiii! Cînd oi fi pe o locomotivă atomică!... Şi o să fiu! Toate invenţiile savanţilor sovietici vor veni de îndată să uşureze viaţa şi în ţara noastră. Aşa că, de vrei, de nu vrei, nevestico, o să te plimb cu un tren atomic!...

Ieşim apoi afară sub dezmierdările moi şi reci ale unor fulgi mari de zăpadă — poate ultimii din iarna aceasta. În cîteva clipe, case, pomi, străzi, se învesmîntează în alb.

Trebuie să ne scuturăm îndelung de nea înainte de a intra în casa muncitorului Dumitru Dumitrescu, de la întreprinderea „Ascensorul". O găsim acasă şi pe soţia sa, Vasilica, filatoare la „Dacia". De la ţară picase în aceeaşi dimineaţă şi mama-soacră, Lixandra Vlăsceanu, iar de alături venise vecinul Teodorescu.

Nu sîntem lăsaţi pînă nu gustăm din bucatele de porc aduse în desagi de bătrîna Lixandra şi pînă nu închinăm paharele cu ţuică fiartă cu zahăr şi piper. Ca şi în celelalte case, Constantin Stere citeşte apoi Chemarea Comitetului Permanent pentru Apărarea Păcii din R.P.R.

— Dumneavoastră sînteţi foarte tineri, spune deodată bătrînica. Aţi trecut doar un război. Atît. Să ştiţi însă că vorba asta „război", eu am auzit-o mereu, de cînd mă ştiu pe lume.

Tace o clipă, dar văzîndu-ne atenţi, prinde curaj:

— Cînd mă născteam eu, abia se termina bătaia cu turcii. Dar şi după ani de zile mai întrebau bieţii dorobanţi: „Cu noi ce se alege? Cu ce ni-i mai bine? Tot pălmaşi pe pămînturile ciocoilor rămînem?" Şi am rămas. Cînd am crescut o leacă, ţin minte că de placul regelui iar s-a făcut mobilizare. S-a făcut pentru bătaia cu bulgarii. Umblau pe vremea aceea tot felul de boli de piele şi de pîntece şi s-au întors bietele cătane numai jumătate din cîte plecaseră. Apoi, către patruzeci de ani am apucat războiul mondial. „Luptaţi şi vă dăm pămînt!" strigau boierii. Şi ne-au dat pămînt să ne săpăm morminte. Apoi războiul acesta ultim, pe care-l ştiţi cu toţii. Făcut de cei cu bani şi cu putere, peste cei slabi. Acum aud că alţi boieri, fraţi buni cu ai noştri, ăi de ne stăpîneau mai ieri — măcar că-s departe peste mări şi ţări — cearcă din nou să ne cotropească... Blestemaţii!

— Mătuşică dragă, începe Emil Suciu, ăi de vor ce vor, n-or mai putea tot atît de uşor să dezlănţuie un nou război, dacă ne vom uni cu toţii şi le vom arăta cît sîntem de mulţi şi de hotărîţi să ne opunem războiului. Oameni fără număr din lumea întreagă doresc pace la fel ca noi, ca dumneata, mătuşico.

— Las' că ştiu eu, îl întrerupe mîndră bătrîna. Sîntem noi bătrîni şi de la ţară, dar bolovănoşi la cap nu mai sîntem. Cu vremurile astea ni s-a limpezit şi nouă mintea. Vrei să-mi spui despre semnăturile pentru pace? Ştiu şi ce-i Apelul de la Viena! Am auzit de toate. Nu prea cunosc eu carte, dar de scris numele mă pricep... Apoi să mergem cum zici dumneata, la bibliotecă, să mergem de-îndată...

Cînd ajungem din nou afară, găsim strada plină de copilaşi ce se zbenguie veseli în zăpada proaspătă. Stăm locului să-i privim şi o vreme nu ne putem desprinde de veselia lor.

Într-un tîrziu îl auzim pe Emil Suciu, vorbind cu glasul său potolit:

— Uite, şi pentru noi, şi mai ales pentru puştanii aceştia trebuie să avem linişte şi bună pace. Sîntem obligaţi să luptăm cu greutăţi de orice fel. Iar de va fi nevoie, pentru pace om şti să apucăm şi armele.

★

Cînd ajungem la bibliotecă, o găsim plină pînă la refuz de cetăţeni. Ochii tovarăşilor mei sclipeau de fericire. Peste 200 de cetăţeni au semnat în scurtă vreme Apelul.

Ilarie MURGU

POPORUL PATRIEI NOASTRE A ÎNFIERAT PE ASASINII LEGIONARI

Criminalul atac al bandiţilor fascişti împotriva Legaţiei R. P. R. din Berna asasinarea mişelească a lui Aurel Şeţu şi devastarea după tot tipicul legionar a localului Legaţiei au stîrnit mînia şi indignarea legitimă a poporului patriei noastre.

Prin nenumărate mitinguri, cetăţenii Republicii Populare Romîne şi-au exprimat indignarea împotriva crimei de la Berna şi împotriva celor ce au patronat-o imperialiştii americani, organizatori şi sprijinitori ai bandelor de provocatori şi asasini legionari. În acelaşi timp, opinia publică din toate ţările lumii şi-a manifestat revolta împotriva mişeleschiului atac, a patronilor provocării şi a autorităţilor elveţiene, care au tolerat crima.

Aducerea în ţară a corpului neînsufleţit al lui Aurel Şeţu şi funeraliile organizate la 21 februarie în Capitală s-au transformat într-o uriaşă manifestare populară de înfierare a acestei crime odioase, unică în felul ei în istoria relaţiilor diplomatice dintre state. Ţinînd la stîlpul infamiei pe ucigaşii fascişti, poporul patriei noastre şi-a manifestat totodată hotărîrea de a-şi intensifica şi mai mult lupta sa pentru întărirea patriei şi apărarea păcii.

În fotografia de sus: un aspect de pe aerodromul Băneasa. Sicriul cu corpul neînsufleţit al lui Aurel Şeţu este coborît din avion, spre a fi transportat la Casa de Cultură a Sindicatelor. Jos: timp de o zi şi jumătate, zeci de mii de cetăţeni ai Capitalei au defilat prin sala Casei de Cultură a Sindicatelor, unde se afla depus corpul neînsufleţit al lui Aurel Şeţu, aducînd un ultim omagiu eroului căzut la datorie.

„TOVARĂȘ"

— ANCHETA „FLACĂRII" —

Nu vă supărați, o clipă doar vă reținem. Atît! Știm că sînteți ocupați.

Medic sau arhitect, electrician sau inginer textilist, fierar sau croitor, sînt attea probleme de rezolvat care vă cheamă, attea pe care ați dori să le faceți încă pe ziua de azi. Și totuși, vă vom răpi și nouă o clipă. Nu vă supărați, ce părere aveți despre profesiunea tovarășei dumneavoastră de viață?

— ?!...

— Zîmbiți! Eram siguri că veți găsi timpul să ne răspundeți.

Mario Fernolendo pregătind o lecție.

— Profesiunea soției mele — ne spune tov. Fernolendo Gheorghe, de la secția metode noi a fabricii de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej" — e legată strîns de regimul nostru democrat-popular, poate mai mult decît oricare altă profesiune: lucrează ca activistă la un cabinet raional de partid.

Cînd ne-am cunoscut, lucram amîndoi la F.C. „Gheorghe Gheorghiu-Dej" și soția mea era o foarte bună lenjereasă. Urmînd o școală de partid, și-a dat seama că o interesează mult mai mult, problemele de învățămînt, problemele muncii de propagandă. Azi munca ei o pasionează și, deși are mult de studiat, viața noastră comună n-a suferit de fel. Citim, discutăm împreună, și vă mărturisesc că problema întrecerii socialiste din întreprinderea noastră o interesează și azi...

— Lucrăm în aceeași întreprindere eu și Irina, încă de acum 7 ani — ne spune tovarășul Dumitru Ionescu, meșter imprimeur la „Industria Bumbacului A". Mă veți întreba: „acesta a fost și motivul pentru care v-ați căsătorit?" Nu! Ne cunoșteam dinainte. Cînd ne-am pomenit amîndoi lucrînd în aceeași fabrică eram deja pe pragul de a ne căsători. Eu, mai ales, doream cu orice preț; în scurtă vreme însă trebuia să plec să-mi fac stagiul militar. De aceea mi-a cerut să amînăm îndeplinirea planului nostru; „dacă ne vom iubi și cînd te voi întoarce, ne vom lua atunci..." La armată, primeam scrisori de la ea: „Am început să lucrez la patru ringuri, lucrez deja la opt ringuri; am devenit fruntașă" Pe urmă m-am întors în uzină și ne-am căsătorit deîndată. Lucram ca ajutor de meșter. Lumea întreba: „Îl cunoști pe Dumitru Ionescu"? — Care Ionescu? — Ionescu, bărbatul Irinei. Eram mîndru de gloria soției mele, dar atît de mărunt pe lîngă ea, încît nu mă puteam simți bine. Atunci m-am pus pe treabă...

— Iar azi a devenit cel mai bun meșter imprimeur de la noi, fruntaș al întrecerii socialiste, la fel ca și soția sa, adaugă tovarășa Plopișteanu, secretara Comitetului de întreprindere.

Filatoarea Irina Ionescu la lucru

— Ce părere am despre meseria soției mele? Foarte bună. Dacă m-ați fi întrebat, însă, acum doi ani, nu v-aș fi răspuns la fel.

Tovarășul Teodor Paraschivescu, electrician la Depoul București-Triaj, un om scund și rotofei, îmi face de la început impresia unui soț cu... serioase pretenții culinare.

— Să vezi matale discuții acum doi ani: „Ai de gînd să te faci vătmăniță, acum la 35 de ani, femeie cu trei copii, cu bărbat și gospodărie?". Astea erau vorbele mele, iar dînsa: „Uite, vreau să devin chiar vatman; despre meseria asta se spunea înainte că nu e pentru femei... Oare așa crezi și tu? Da' de unde! Ție doar ți-e teamă că nu va avea cine să-ți facă sărmăluțe și borș după plac". Drept să spun, cam așa era. Cu toate acestea a rămas la fel de gospodină acasă, iar ca vatman!... Ce să vă spun? Doar și dumneavoastră ați venit aici cu tramvaiul condus de ea...

Ecaterina Paraschivescu conducînd unul din tramvaiele liniei 6.

A MEA DE VIAȚĂ"...

— Ei bine, profesiunea noastră comună ne-a ajutat să ne cunoaștem și... da, să ne iubim! — ne spune inginerul Gheorghe Ciontea.

Să fii din același oraș — din Sibiu — deci să crești, să înveți, să muncești, dacă nu pe aceleași ulițe, dar oricum pe străzi nu prea îndepărtate și să-ți cunoști soția printr-o întîmplare fericită, abia la Iași, la Facultatea Muncitorească I... Iată deci primul lucru pe care-l datorăm profesiunii noastre.

Amîndoi sîntem ingineri textiliști. Eu, specializat în confecțiuni tricotaje, ea — încă studentă — se specializează în filatura pieptănată. Și cred că e minunat ca ambii soți să lucreze în aceeași profesiune. Noi stăpînim în pace două domenii care ne aparțin amîndurora: căminul nostru și meseria noastră comună. Soția mea nici n-ar fi putut să-și aleagă o profesiune mai potrivită!

Asesoarea Stana Mutulea (stînga), alături de ceilalți membri ai unui complet de judecată de la Tribunalul Popular al raionului 23 August.

Ana Ciontea poate studia liniștită, soțul ei e întotdeauna gata s-o ajute

Într-o zi era să mă calce un autobus. Din vina mea, pentru că traversasem nereglementar. Șoferul nu mi-a adresat tradiționala binecuvîntare, ci mi-a zîmbit dojenitor. I-am reținut figura. După cîteva luni l-am întîlnit pe stradă și am stat de vorbă. Din una în alta mi-a povestit despre o persoană care-i e foarte dragă, anume Marcela, în vîrstă de 4 ani și 8 luni. Mi-a povestit și despre Stana, mama Marcelei.

— Unde lucrează?

— La „Postăvăria Română". E țesătoare.

— Și are mult de lucru?

— Mult. Acum are o mulțime de procese... neînțelegeri...

— Cum, nu vă înțelegeți?

— Nici vorbă, îmi răspunse șoferul Aurel Mutulea. Nevastă-mea e asesoare populară la Tribunalul raional „23 August". Dacă au ales-o tocmai pe ea să fie asesoare, înseamnă că n-o fi chiar printre codașe la fabrică. Știți — și aici deslușii un pic de mîndrie în glasul său — nevastă-mea e și fruntașă în producție, face și dreptate oamenilor, e și o mamă, și o soție minunată. N-am ce mă plînge...

O fi vreo legătură între geologie și medicină? Nu știm dacă pînă acum vreun om de știință a încercat să studieze această problemă. Nu știm nici dacă aceasta este într-adevăr o problemă. Fapt cert este că despre o asemenea legătură ne-a vorbit tînărul Gheorghe Cărăușu, student în ultimul an al Facultății de Medicină.

Alexandra Ghilaș este laureată a Premiului de Stat pe anul 1952. Colectivul său, de la I.S.E.M., în frunte cu geologul Viorel Branca, a descoperit un mare zăcămînt de sulf nativ, în pîntecul bogat al pămîntului patriei. Ea, Alexandra, își duce mai departe munca de inginer geolog, iar el, viitorul medic, studiază cu sîrguință. Iar acasă își împărtășesc preocupările. „Și astfel se stabilește legătura concretă dintre geologie și medicină", ne spune zîmbind tov. Gheorghe Cărăușu.

Romana Bărbăteanu ține ca fetița ei să aibă întotdeauna o înfățișare îngrijită.

— Ca să vă mărturisesc drept, tovarăși, ne spune fierarul Bărbăteanu Ion de la Complexul „Griviţa Roşie" — cred c-a fost o vreme cînd nici eu, nici soţia mea nu ne-am prea gîndit la munca ei — la profesiunea ei „de casnică".

Acest lucru s-a petrecut cu ani în urmă, pe vremea cînd ne era amîndurora atît de greu s-o scoatem la capăt, să ne creştem cei trei copii, cînd nu erai niciodată sigur de ziua de mîine.

Acum, însă, privind în trecut, îmi dau seama că munca ei modestă, neobservată, ne-a ajutat în mare măsură, şi atunci, ca viaţa să ne fie mai plăcută. Ne-a ajutat să ne vedem azi feciorii mari, sănătoşi şi mai ales harnici şi plini de curaj în viaţă.

Credeţi-mă, tovarăşi, nu-i uşoară nici profesiunea aceasta. Mulţi o ştim, dar puţini o recunosc...

Maria Rădulescu se preocupă de buna deservire a clienţilor magazinului pe care îl conduce. Nici un client nemulţumit! — e lozinca sa.

— Soţia mea, ne spune tov. Şerban Rădulescu, director adjunct la fabrica „Kirov", este responsabila magazinului de încălţăminte din str. Academiei nr. 4. şi de acesa cînd în magazinul ei intră vreo pereche de pantofi cu defecte, trimisă chiar de la fabrica unde muncesc eu, nu se fereşte să ne dea „peste nas"...

Dar să nu credeţi că ne trece tot timpul numai cu problemele profesionale. Acum, de pildă, avem de pregătit un eveniment fericit: a 12-a aniversare a căsătoriei. Aseară, discutam tocmai cu soţia mea: sărbătorim evenimentul la 1 martie sau la 8 martie cînd e şi Ziua Femeii? Şi a rămas cum am vrut... amîndoi, adică la 8 martie.

Sădeanu Rodica e gata s-arunce mingea

— Îmi cereţi să-mi spun părerea despre ocupaţia soţiei mele, se miră tov. Simion Sădeanu? Este antrenoare sportivă... Uneori mă simt tare singur cînd ea e plecată în străinătate, la vreo competiţie internaţională. Despre această perioadă am ezitat să vă vorbesc... Încolo mulţumiri sînt multe... Înainte de a deveni arhitect m-am ocupat şi eu cu sportul. Ca vechi sportiv am ajutat-o să-şi îmbunătăţească condiţia fizică necesară unei sportive, dîndu-i îndrumări la antrenamente. De aici şi armonia.

Mă bucur mult de succesele soţiei mele, care a fost de zeci de ori internaţională, şi căpitanul echipei naţionale de volei. Şi cu fiecare ocazie cînd echipa de volei „Locomotiva", pe care o antrenează soţia mea, are vreo întîlnire, eu mă aflu printre pasionaţii spectatori şi suporteri ai echipei. Ce să faci, ne leagă vechea pasiune!...

Maria Gheorghiu-Sănătă în rolul pe care-l interpretează în piesa „Avarul" de Molière pe scena Teatrului Armatei.

De data aceasta interlocutorul nostru e medic. Dermatologul Igor Gheorghiu, de la Spitalul Colentina. El ne spune:

„Cred că mai sînt unii dintre noi care îşi închipuie că viaţa personală a actorului trebuie să aibă ceva cu totul deosebit. Aş vrea să le fac acestora o mărturisire: soţia mea, cu care sînt căsătorit de peste cinci ani, e la fel de simplă şi naturală în viaţa noastră conjugală, ca şi oricare altă soţie cumsecade. Şi ştie să fie calmă atunci cînd se întîmplă să-mi sară mie ţandăra. Lucru rar şi de preţ, nu-i aşa? Dar nu aş fi sincer dacă nu aş mărturisi şi cîteva din „dezavantajele" soţului unei actriţe. De pildă, cînd eşti mai cufundat în studiul unei probleme de dermatologie — în cazul meu — un surîs irezistibil şi o voce caldă te trezesc: „numai un pic, cîteva replici ale lui Harpagon, cîteva ale lui Cliante şi vreo două ale peţitoarei. Atîta tot" (Soţia mea interpretează rolul Marianei din piesa „Avarul"). Şi iată-mă, pe nepusă masă, actor, şi încă unul cu o paletă de exprimare scenică foarte bogată, jucînd — vă asigur, foarte prost — trei roluri deodată. Altădată trebuie să fac pe regizorul şi atunci sînt de o „severitate" care o cam face pe soţia mea să renunţe la serviciile mele.

Se pare, însă, că sînt dezavantaje destul de avantajoase. Ce credeţi?"

Actualități din U.R.S.S.

DIN VICTORIILE TEHNICII SOVIETICE

Intr-unul din compartimentele primei centrale electrice industriale pe bază de energie atomică din U.R.S.S. In fotografie se văd schimbătoarele de căldură.

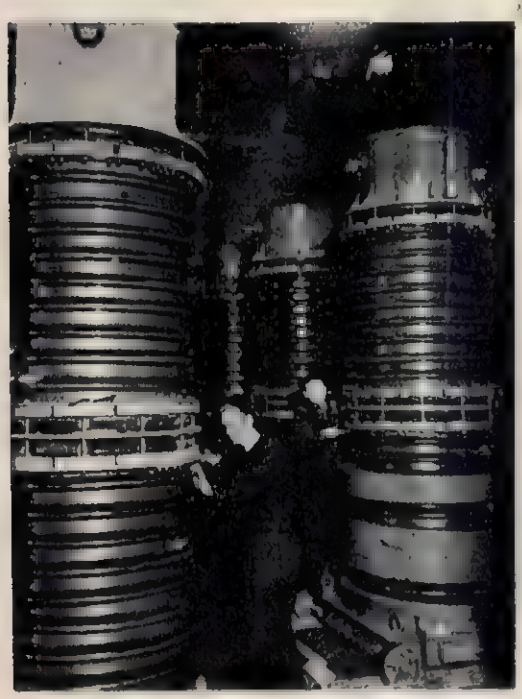

La uzina „Electroaparat" din Leningrad. Se montează, în serie, secțiuni ale unor transformatori de înaltă tensiune.

← Pentru defrișarea rapidă a pământurilor înțelenite, oamenii sovietici folosesc în prezent și acest încărcător original, având o capacitate de 500 kg.

După cum se vede în fotografie, un singur om comandă întregul mecanism automat al laminoarelor uzinei „Zaporojstal"

O nouă pompă electrică automată pentru alimentarea cu apă potabilă a fermelor mari din U.R.S.S. Pompa asigură aprovizionarea cu apă a unei ferme cu 300-400 vite; pentru punerea în funcțiune și dirijarea ei nu sînt necesare decît 15-20 minute pe zi.

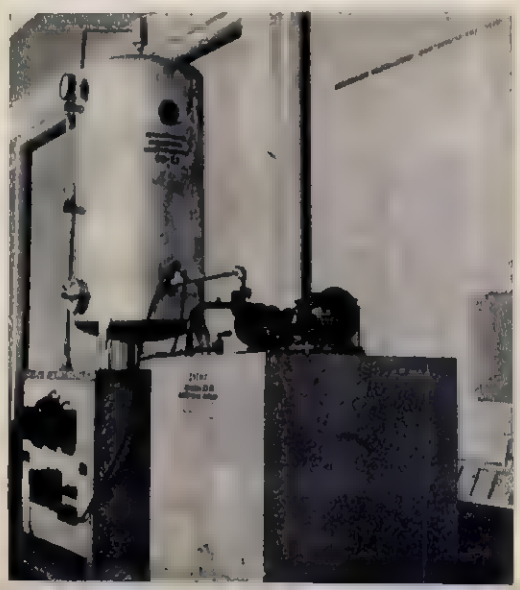

DESCHIDEREA MUZEULUI „V. I. LENIN – I. V. STALIN"

Aspect de la solemnitatea de deschidere a Muzeului „V. I. Lenin-I. V. Stalin" de pe lîngă Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Romîn, solemnitate la care au asistat tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej, dr. Petru Groza, membri ai Biroului Politic al C. C. al P. M. R. și membri ai guvernului, reprezentanți ai oamenilor muncii, membri ai corpului diplomatic.

Menit a pune la dispoziția cadrelor de partid și din aparatul de stat, activiștilor din organizațiile obștești și tuturor celor ce muncesc, materiale ce ilustrează viața și activitatea geniului omenirii V. I. Lenin și a continuatorului operei sale, I. V. Stalin — muzeul expune peste 1.000 de documente, cărți, broșuri, ziare, fotografii, lucrări de artă plastică etc. Adevărată școală de înalt învățămînt politic revoluționar, Muzeul „V. I. Lenin-I. V. Stalin" s-a bucurat din primele zile de după deschiderea sa de o mare afluență de vizitatori.

SOSIREA AMBASADORULUI R.P. CHINEZE LA BUCUREȘTI

La 16 februarie a sosit la București ambasadorul extraordinar și plenipotențiar al Republicii Populare Chineze în R. P. R., Ke Bo-nian. În fotografie: în Gara de Nord, ambasadorul R.P. Chineze s-a bucurat de o călduroasă primire.

ÎN ÎNTÎMPINAREA ZILEI FEMEII

De curînd a avut loc la București ședința Prezidiului Comitetului Femeilor Democrate din R.P.R. În urma dezbaterilor au fost adoptate planul de întîmpinare a zilei de 8 Martie și declarația Comitetului Femeilor Democrate din R.P.R. cu privire la Congresul Mondial al Mamelor. În fotografie: un aspect din sala ședinței; vorbește tovarășa Elena Răceanu.

fotocronica FLACĂRII

Aspect de la simpozionul consacrat împlinirii a 200 de ani de la moartea marelui gînditor și luptător francez pentru pace, Montesquieu, care a avut loc în sala Institutului Romîn pentru Relații Culturale cu Străinătatea. În stînga: tovarășul Valentin Lipatti, decanul Facultății de filologie din București, rostindu-și conferința intitulată „Montesquieu — gînditor iluminist".

PENTRU SĂNĂTATEA OAMENILOR MUNCII

La fel ca și în alte întreprinderi ale țării noastre, și la uzinele „Bolesław Bierut" din Capitală s-a deschis un staționar menit a contribui la apărarea sănătății celor ce muncesc în uzină. În fotografie: oficiantul sanitar Constantin Lascu administrînd medicamentele necesare bolnavilor.

— E frumoasă! Aşa o poşetă îmi voi cumpăra şi eu!... Tovarăşele Elisabeta Calotă şi Florica Dumitrescu, de la Industria Chimică nr. 10, fac o ultimă revizie poşetelor de vinilin lucrate în secţia lor.

Fotografie de M. Mayer

Să scrii cu cerneală nu e de glumit!... Dar cînd ai alături o mînă pricapută, care te îndrumă cu dragoste, totul devine simplu și ușor. In fotografie: învățătoarea Maria Lotreanu, de la Școala elementară de fete nr. 153 din București, și elevele Anișoara Florea și Georgeta Kontinschi.

Fotografie de M. Ivancia

Poiana

— fragment de roman — *)

de Marin PREDA

Ilustrație de N. POPESCU

Romanul „Moromeții" de Marin Preda reconstituie o imagine realistă a satului românesc din anii 1937-1938.

Urmărind destinul a două familii de țărani — familia Moromeților și a Bălășilor — scriitorul Marin Preda izbutește să ilustreze ideea că, în condițiile proprietății private și a micii producții de mărfuri „țărănimea ca clasă nu numai că nu crește, ci, dimpotrivă, se descompune din an în an, în burghezie (chiaburi) și sărăcime (proletari, semiproletari)" (Istoria P.C.U.S., pag. 21).

Și Ilie Moromete, și Tudor Bălosu fiind spre o viață mai îmbelșugată, dar pornesc pe căi diferite. Ilie Moromete, țăran cu opt pogoane de pământ, tată a șase copii, va munci cinstit, contînd pe forțele sale și ale familii sale. Dar după ani de zile de muncă își dă seama că n-a agonisit nimic pentru sine și ai săi. Familia acestuia se va destrăma într-un conflict iscat între Ilie Moromete — care înțelege să-și mențină unitatea familiei întemeiată pe muncă cinstită — și fiii săi, stăpîniți de o poftă crîncenă de înavuțire, cu orice preț. Cu totul alt fel va evolua familia lui Tudor Bălosu. Acesta va porni pe calea înavuțirii, folosind toate mijloacele licite și ilicite caracteristice societății capitaliste, începînd prin a-și exploata crunt soția și pe fiica sa, Polina.

În conștiința Polinei se produce însă un reviriment în momentul în care tatăl său, Tudor Bălosu, îi impune să se căsătorească cu un chiabur slut, numai pentru a-și spori averea. Polina își va da seama cu acest prilej de mîrșăvia relațiilor reale din familia ei și va lupta să se elibereze, căsătorindu-se împotriva voinței lui Tudor Bălosu — cu Birică, un om sărac, pe care-l iubește. Fragmentul pe care-l publicăm mai jos înfățișează scene în care Polina, conștientă de drepturile cîștigate prin munca sa în casa părintească, și le revendică cu dîrzenie.

Polina fusese așteptată zadarnic să se întoarcă de la horă. Aristița Bălosu începuse să plîngă. Tudor Bălosu și Victor tăceau.

— Te-ai apucat s-o iei la bătaie, parcă îți pasă ție de o fată, cînd îi vine vremea să se mărite. Proastă să fie ala și să-ți mai spună în viața ei tată.

— Lasă c-o cunosc eu, răspunse Tudor Bălosu într-un tîrziu. Nici n-are să treacă o lună de zile și ai s-o vezi cum îți intră pe poartă cu ploconul. Are nevoie de pămînt!

— Și dacă are, nu e dreptul ei? Ea singură a muncit cît voi toți... Nu ți-e frică c-o să te ia lumea la ochi?

— De ce să mă ia lumea la ochi? Că i-am vrut binele? Ce-are băiatul lui Stan Cotelici? E mai bun ăla care umblă zdrențăros și bate linia zbierînd? O să trăiască din cîntat? Treaba ei! Eu nu-i dau nici o brazdă! Bătat cu patruzeci, cincizeci de pogoane și fuge de el! Ce are, fa, băiatul lui Stan Cotelici?

— Are pe dracu', strigă Aristița înfuriată. Dacă nu-i place, vrei tu să i-l bagi pe gît?

— Nici nu-mi trece prin cap, răspunse Tudor Bălosu nepăsător. Dar dacă făcea cum spun eu, era ferice de ea. N-a vrut să-l ia pe-al lui Stan Cotelici? N-are nimic. Să fi stat acasă! S-ar fi găsit el un flăcău ca lumea... pe urmă. Uite, acuma începem la grădină! Dacă mi-ajuta la grădină, așa vrednică cum e, îi dam trei pogoane de pămînt, nu două, și putea să la un băiat mai bun...

Se certară pînă tîrziu, fără folos. Tudor Bălosu era mereu nepăsător la rugămințile femeii, care îi spunea să se ducă acasă la Birică și să se împace cu fata. Omul însă gîndea tocmai pe dos: își făcuse multe planuri, împreună cu Victor, asupra averii lui Stan Cotelici; se gîndea să ceară ginerelui să treacă pe numele nevestei cel puțin zece pogoane de pămînt. Și pentru ca să nu dea cumva de bănuit, acest lucru trebuia să se întîmple numai în cazul cînd Polina ar fi făcut un copil. După aceea, Polina trebuia să fugă, să se despartă de bărbat și pogoanele să-i rămînă fetei, adică lui Tudor Bălosu. Dar planul era legat de trecerea a prea mult timp și pe Tudor Bălosu nu-l mulțumea cu totul. Fuga Polinei se întîmplase chiar în timpul cînd tatăl și fiul plănuiau ceva mai sigur în legătură cu pămîntul lui Boțoghină. Pe Tudor Bălosu nu-l supărase prea mult plecarea fetei. Acest lucru însemna pentru el un cîștig sigur de două pogoane de pămînt și de încă alte daraveli de zestre. Se vede însă că omul nu-și cunoștea de loc fata, pentru că a doua zi dimineața, cînd o văzu intrînd pe poartă cu Birică, de uimire, ochiul care nu i se deschidea bine, de astă dată se deschise cît o ceapă.

Pe drum Polina îi spusese flăcăului să vorbească întîi el și să-i spună frumos pentru ce au venit; adică să se mute, lăsîndu-i să muncească împreună, și, după un an, doi, Tudor Bălosu să le ajute să-și facă o casă a lor. Așa cum se întîmplă cu toți flăcăii și fetele.

— Pe urmă să taci din gură și să mă lași pă mine, a spus ea. Să nu mai scoți nici o vorbă.

Birică răspunsese că așa are să facă. Flăcăul se simțea nedumerit și se uita la fînăra lui nevastă, uimit cu totul de schimbarea neașteptată care se întîmplase cu ea în cîteva zile. Simțise pe drum că ține la ea atît de mult, mai ales așa cum arăta acum, plină de o încordare care îi stătea bine, că, chiar fără pămîntul el, el singur este în stare să-și facă o casă și s-o țină mai bine decît alții cu avere.

Tudor Bălosu îi văzuse dinlăuntru intrînd în curte și, fără să știe pentru ce, închisese fereastra care era deschisă și deschisese ușa din tindă. Aristița aprinsese focul în vatră și se pregătea să lucreze la mașină niște rochii.

— Vezi că vine Polina și cu ăla, îi spuse Victor Bălosu mamei, trecînd și el pragul și intrînd în casă.

Tot atunci Polina și Birică urcau scara prispei; ajunși în tindă, fata se opri, se uită la mama ei, care se îmbrobodea zăpăcită, și-i spuse simplu dar cu ceva nou, parcă străin, în glas:

— Bună dimineața, mamă!

— Bine v-am găsit! spuse și Birică încet.

— Bine-ați venit, răspunse Aristița, luînd-o înaintea lor în casă și uitîndu-se îngrijorată dacă nu e ceva aruncat în dezordine peste paturi.

Cei doi intrară în odaie și dădură și acolo bună dimineața. Tudor Bălosu răspunse limpede și-și aruncă privirea cercetător spre fiică, dar Polina parcă nu-l luă în seamă; se așeză pe pat și-și strînse mai bine basmaua sub bărbie. Pe nesimțite, în tăcere, Tudor Bălosu, Aristița și Victor se apropiară de celălalt pat și se așezară pe rînd, așteptînd. Polina se uită la bărbatul ei într-un anumit fel. Birică se posomorî și-i întoarse privirea, parcă furios. Începu să vorbească limpede și încet, simplu, parcă s-ar fi cunoscut și ar fi trăit împreună cu ceilalți de multă vreme.

— Îmi pare rău, nea Tudore, că ne-am certat de pomană ailaltă seară. N-am știut...

Flăcăul se opri cîteva clipe, timp în care Victor se așeză mai bine pe pat, iar Tudor Bălosu se ridică și spuse:

— Ce vreți, mă, voi? Ce căutați aici?

— Tudore, taci din gură, sări Aristița speriată.

— Stai, fa, că eu n-am chef de ceartă, răspunse omul liniștit. Vezi-ți de treabă, nu te speria. Apoi continuă spre cei doi, mai mult spre Birică, despre care credea că pusese la cale venirea la el în casă: Ce e, Birică, ce cauți aici? Eu în locul tău aș băga coada între picioare. Știu de ce-ați venit, nu vă mai răciți gura de pomană. Fata asta știe, mă mir că nu ți-a spus...

Polina se uită iar la Birică într-un anumit fel.

— Nea Tudore, n-am să-ți spun decît cîteva vorbe și ne ducem. Nici eu n-am chef să mă cert. Eu cred că ar fi bine să ne înțelegem ca oamenii. Am un singur pogon de pămînt, mare și lat, iar Polina două. O să mai muncim și o să ne mai facem. Vorba e că la noi e înghesuială, stăm opt inși într-o singură odaie. Mai avem o odaie în care am putea să stăm, dar e mică de tot și are un singur ochiuleț, e plină de oale de porumb, acolo, ca omul, ce are și el în casă. Polina spunea să stăm la dumneavoastră, un an sau doi pînă ne facem noi...'cea că ai trei odăi... și muncim cu toții... De ce să ne certăm? Dacă vreți, bine, dacă nu... treaba dumneavoastră, noi ne-am luat și o să ne descurcăm noi...

Victor Bălosu rînji din patul lui și se mișcă în el într-un fel care făcea să se vadă că ceea ce auzise îi plăcea mult, îl înveselea. Birică băgă de seamă și chipul i se aprinse. Se ridică în picioare, gata să plece, dar Polina se prinse în aceeași clipă de umărul lui:

— Unde te duci? Stai că merg și eu. Mai stai.

— Da, mai stai, zise Tudor Bălosu batjocoritor.

— Da, să mai stea, răspunse Polina rece. Apoi, la fel de rece și liniștit, continuă: Și tu Victore, ce rînjești acolo în pat? Nu ți-e rușine? Ești mai mare ca mine și nu ți-e rușine?

Victor Bălosu, Aristița și Tudor Bălosu făcură ochii mari.

— Polino, ce-i cu tine? zise Aristița abia șoptit.

— Ia spune, tată, continuă fata fără să răspundă mamei. Ce zici de ce-a spus Birică?

Întrebarea aceasta liniștită i se păru omului tare și obraznică. Se înfurie:

— Vezi să nu te iau acum de moațe și să te satur de măritat, spuse el, așezîndu-se la locul lui.

— Atunci nu vrei să stau aici cu Birică? întrebă Polina iarăși, uitîndu-se la el deschis:

— Tu vrei să te certi cu mine, Polino? Ia spune, vrei s-o iei pe coajă? spuse omul amenințător. Acum te iau de mînă și te dau afară! Ai fugit cu ăsta ca o proastă — te-ai dus în crila lor de copii! Că altul mai bun nu găseai!...

— Nu, altul mai bun nu găseam, răspunse Polina limpede. Ăsta mi-a plăcut mie! Și de ce zici că nu ne lași aici? Spune, ca să știm și noi!

Drept răspuns, Tudor Bălosu se ridică de pe pat și spuse încet și scrîșnit:

— Ieșiți afară că dacă nu, asmut cîinii pe voi.

Aristița îi sări în față;

— Tudore, ne-aude lumea! Rîde lumea...

— Ia lasă-l, mamă, spuse Polina apăsat.

Se ridică în picioare înaintea tatălui:

— Să asmuți cîinii pe mine? zise iar cu același glas, de astă dată mușcîndu-și buzele, adînc aprinsă la față. Să asmuți cîinele? N-ajunge cît am îndurat aici, cît m-ai bătut ca să iau pe cine vreați voi?... Ia stai nițel să vorbești cu mine! Crezi că sînt proasta voastră să mă sperlați cu cîinii?

Polina se rupse din fața tatălui, merse spre ușa odăii, care rămăsese deschisă, și o trînti cu putere. Se întoarse apoi și strigă spre mama ei:

— Tu, mamă, să nu te mai amesteci, că nu ești bună de nimic! Ai rămas oarbă, lucrînd la mașină să le dai lor mii de lei ca să cumpere pămînt de la Boțoghină; să ia oameni cu ziua, ca niște boieri, și ăsta să umble voiajor ca un mocofit. Tu să taci din gură, mamă! Că de săptămîni de zile de cînd mă omoară cu ginerele lui — tu n-ai spus nimic! M-ai lăsat să mă bată, să mă facă de rîsul lumii...

De astă dată, Tudor Bălosu se năpusti spre ea și vru s-o apuce de mîini și s-o dea afară. Birică și Victor săriră de pe pat. Polina se smulse din mîinile tatălui și scrîșni amenințător:

— Ia mîna de pe mine!

Tudor Bălosu încremeni cu ghearele în aer. Fata îl fulgera cu niște priviri a căror ură îl înfioră. Rămase cîteva clipe prostit în fața ei, apoi se făcu roșu și ridică pumnul.

— Să nu dai în mine, că-ți scot ochii, rosti Polina cu hotărîre.

- Polino! țipă Aristița arsă, ai înnebunit?

În clipa aceea, Victor sări între ei, deschise ușa și spuse tare și disprețuitor spre Birică:

*) Din romanul „Moromeții" în pregătire la E.S.P.L.A.

— Ia ieşi, mă, afară d-aicil Ia ieşiţi afară d-aicil

Birică îl privi mocnit, mestecîndu-şi fălcile. Nu se mişcă. Victor Bălosu se apropie de el şi-l apucă de flanela lui cîrpită în coate. Spuse cu acelaşi dispreţ:

— Ieşi, bă, afară!

Acest glas îngîmfat îl făcu pe Birică să-şi smucească mîna cu putere şi să se dea îndărăt gata să-i sară în cap. Polina însă îl apucă pe fratele ei de gulerul hainei şi cînd acela se întoarse spre ea, fata îi cîrpi o palmă atît de puternică, încît omul strigă „au!" şi se clătină. Apoi îşi reveni şi se năpusti furios spre ea. Birică îl ieşi atunci înainte şi într-o clipă se încleştară unul cu mîinile în gîtul celuilalt.

— Tudore, sai că se omoară, spuse Aristiţa înăbuşit.

Cei doi nu avură timp să-şi dea cel puţin cîte un pumn. Polina, şi Aristiţa, şi chiar Tudor Bălosu începură să izbească în mîinile lor încleştate. Fata izbea în braţul fratelui, iar mama şi tatăl ei în cel al lui Birică. Pînă se desfăcură, Polina nimeri de cîteva ori, ca din întîmplare, în părinţi.

O dată despărţiţi, cei doi se priviră cu ură, mult timp, gîfîind. Victor Bălosu parcă uitase de palma dată de sora lui. Abia după tîrziu îşi aminti şi se repezi pe negîndite spre ea, dar Aristiţa îi şi ieşise înainte.

— Dai în mine, hai? Polino! Dai în mine? gîfîi el.

— Dau în tine! răspunse ea tremurînd. Măgarule! Ai şi tu o soră care se mărită şi strigi la ea să iasă afară! Porcule! Ai un obraz de porc, mă mir că nu-ţi piesneşte.

Victor Bălosu sări iar de la locul lui şi de astă dată porni spre uşă, să iasă afară. Bănuind ceva rău, Aristiţa îi sări iar înainte şi se lipi de clanţă cu toată puterea.

— Victore, stai aici, Victore! Stai aici! Stai aici!

Tudor Bălosu sări şi el şi-l apucă pe fiu-său de umeri:

— Ia stai, mă, la locul tău! Stai să vedem ce vor ei! Staţi la locurile voastre şi nu vă mai amestecaţi. Aşa! Acum să vedem! Ia să vedem!

XIII.

Se făcu un timp o tăcere grea. Se aşezară iarăşi pe paturi, cei doi singuri într-o parte, iar ceilalţi pe celălalt pat. Tudor Bălosu rupse tăcerea cu un glas schimbat din care înfumurarea de tată pierise.

— Vasăzică, Polino, abia te-ai măritat şi ţi-a şi sărit ţandăra. Te-a pus ai lu' Birică la cale. Vii să-mi bagi ghearele în ochi! Aş putea să ies afară şi să-mi văd de treburi, sau să vă dau afară... Dar lumea atît aşteaptă! Spui că ai muncit aici şi pe dincolo! Ai muncit, nimeni nu zice, dar crezi că e după capul tău? Dacă ar face toată lumea ca tine, ar fi un balamuc în tot satul... Eu nu mă cert, îţi spun cu frumosul...

— Îmi spui cu frumosul, da' sai cu pumnul la mine! De ce minţi? zise Polina limpede, uitîndu-se drept în ochii lui.

Tudor Bălosu înghiţi greu; vru să se ridice şi să iasă afară, dar se răzgîndi. Spuse apăsat:

— Nu vrei să taci din gură; cauţi ceartă!

— Să vorbeşti ca lumea şi să nu minţi! Niciodată nu te-ai uitat la mine cum trebuie. Tot cu Victor: Victore în sus, Victore la deal... Ai crezut că sînt proastă, am să înghit mereu. Mereu am înghiţit...

— Acu' te-ai făcut deşteaptă, măgăreaţo! Nu ţi-e ruşine să vorbeşti aşa cu tata? spuse Victor Bălosu, furios.

— Nu mai pot de ruşine, răspunse Polina zîmbind batjocoritor. Vă găsi pe toţi ruşinea — că pînă acum aţi lăsat-o la şanţ! Du-te la şanţ mai bine!

— Îţi rup eu ţie moaţele, scrîşni Victor ameninţător. Nu pleci tu d-aici sănătoasă!

— Taci, mă! strigă Tudor Bălosu strîngînd pumnii. Ţi-am spus să nu te mai amesteci! Uite, Polino, una şi cu una fac două! Bine că ţi-a venit minte la cap. Eu atîta îţi spun: ai fugit de-acasă, n-ai ce mai căuta îndărăt. Am terminat socoteala!

Se făcu tăcere. Polina îşi răzimă un cot în genunchi şi apoi îşi răzimă bărbia în podul palmei. Spuse după cîteva clipe, cu un glas rar şi apăsînd pe vorbe:

— Aşa crezi tu!

Tudor Bălosu răspunse repede şi netulburat:

— Aşa este!

Polina spuse din nou, mai apăsat:

— Aşa crezi tu!

— Aşa cred eu, aşa este, am terminat, ce mai atîta vorbă! — zise Tudor Bălosu gata să-şi piardă iar răbdarea.

— Stai, nu te repezi, zise Polina liniştită. Spune-mi şi mie verde: de ce nu vrei să stăm amîndoi în odaia de dincoace pînă ne facem casă!?

— Tudore, lasă-i, mă, să stea! îndrăzni Aristiţa încet. Birică e băiat muncitor, ce-aveţi cu el? Aşa face toată lumea...

Tudor Bălosu o fulgeră cu ochii, stăpînindu-se cu greu.

— Nu te mai uita aşa, zise Polina rece. Ai să ne laşi să stăm aici.

— Voi amîndoi să staţi cu mine?! întrebă omul cu o mirare ameninţătoare. Poate de-ar fi să mor eu şi băiatu' ăsta; atunci da.

Polina se uită spre fratele ei şi spuse cu un glas mai cald, de soră mai mică:

— Victore, nici tu nu vrei să mă laşi aici?

— Da' ce, e casa mea? răspunse Victor Bălosu colţos. Ce mă întrebi pe mine? Din partea mea, n-ai decît să stai!

— Da, se vede, spuse Polina liniştită. Apoi, ridicîndu-se pe neaşteptate de pe pat: hai Birică! Se întoarse spre toţi ai casei: zi, mă goniţi! Bine, mă goniţi voi, da' să nu credeţi că eu sînt proasta-aia! Nu scăpaţi voi de mine cîtă viaţă oţi avea!

Deschise uşa înainte şi ieşi fără să dea bună

ziua sau să mai spună vreun cuvînt Birică mergea în urma ei cu fălcile încleştate. Cînd ieşiră în poartă, omul mîrîi supărat:

— Nu ţi-am spus eu, fa? Nu ţi-am spus că degeaba venim? Nu-i cunosc eu pe-ai tăi?!

— Cunoşti tu! Mai taci din gură! Mai şi vorbeşti! şopti Polina apăsat, să n-audă cineva.

Se opriră în drum, în faţa casei. Polina rămăsese înţepenită şi nu se mai mişca. Privirea ochilor şi chipul încordat îl îngrijoră pe bărbat. Spuse sfios:

— Haide!

Polina scrîşni scurt:

— Nu merg!

— Nu mergi? şopti Birică înspăimîntat. Ceţi-a venit?

Apoi, după cîteva clipe de tăcere grea, rugător:

— Polino, mă laşi?

Fata nu răspunse şi nu se mişcă. Se uită înţepenită nicăieri. Încurajat, bărbatul îşi mulse şi mai mult glasul şi şopti:

— Haide, Polino, lasă! O să trăim noi!

Privirea fetei sticli scurt; şopti batjocoritor:

— Nu merg! Unde vrei să merg? Să dorm în coşar? Să dorm în trenţe, pe jos?

Aceste cuvinte aduseră mult sînge în chipul flăcăului. Se uită în dreapta şi în stînga şi, stăpînindu-se, bolborosi mînios şi îndurerat:

— Atunci rămîi la ai tăi, dumnezeul mă-ti! Ai ştiut dinainte cîtă avere am!

Fata încremeni iar cu privirea nicăieri şi nu spuse nimic.

— Du-te, atunci! continuă Birică mînios şi îndurerat. Du-te la ai tăi şi mărită-te cu altul mai pricopsit!

Spunînd aceste cuvinte, Birică îşi înălţă fruntea dîrz, trăsăturile i se încordară ca şi ale fetei şi, după cîteva clipe lungi de tăcere grea, se mişcă şi se îndepărtă încet.

Văzuţi de departe, nimeni n-ar fi putut să-şi dea seama ce se întîmpla cu ei. Omul se îndepărtă încet şi se putea şi crede că s-au înţeles să rămînă la tatăl ei amîndoi; altfel s-ar fi certat şi înjurat cu glas tare, aşa cum se întîmpla cu cei mai mulţi cînd nu se înţelegeau. De aceea, vecinii, care stăteau prin curţi, văzîndu-şi de treburi şi ascultînd cînd o auziră pe fată chemîndu-l pe Birică, nu bănuiră nimic.

Polina spusese în urma flăcăului: „Birică"! şi se putea înţelege că-i spune: „Birică, stai să te mai întreb cum să facem cu lucrul cutare sau cutare."

Omul se întoarse încet şi se opri iar în faţa fetei.

Aşteptă. Se bucura mult; îşi dădea seama că Polina ţine la el şi nu-l lasă. Dar se îngrijoră iarăşi: chipul fetei era ca şi mai înainte, chiar mai încordat, mai străin, mai înţepenit; şi tăcea ca şi mai înainte. Prin mintea flăcăului trecură cîteva gînduri tulburi: „Ce-o fi vrînd? De ce tace? Nici acasă cu ai ei nu vrea, nici cu mine!"...

Pe după geamuri, Tudor Bălosu şi cu ai lui se uitau nemişcaţi la cei doi din drum, aşteptînd. Birică le văzu capetele prin fereastră şi inima începu să-i bată cu tărie. „Mama voastră, abia aşteptaţi să v-o las!" Deodată înţelese limpede purtarea fetei. Înţelese că-i punea la încercare bărbăţia, poate fără să vrea ea. Se apropie de faţă şi şopti plin de căldură cu un glas aspru totuşi, puţin şuierător:

— Mă, fată, tu eşti acuma muierea mea; ce crezi tu, că am să te las să dormi înghemuită la noi în odaie? Uită-te la mine! Pînă la toamnă, dormim afară pe prispă, că e cald; şi dacă în vara-asta nu fac eu o casă, să fugi de la mine şi să mă faci de rîsul lumii că n-am fost în stare să te ţin!

Polina începu deodată să clipească des şi vorbi atît de repede, încît Birică o apucă strîns de braţ:

— Cu ce-ai să faci casă?

— Cu dracu-am să fac! Îl prind de coarne, îl bolesc de piele şi fac casă!

Aproape că o smuci, dar glasul îi era de astă dată puternic, plin de dragoste şi hotărîre. Cuvintele pe care le spuse, fură auzite şi de vecini:

— Lasă că ai să vezi tu. Chiar de mîine mă apuc de ea. Aşteaptă să vezi mîine.

Şi pornind împreună, nu se putu stăpîni să nu se uite în urmă, să ridice pumnul şi să ameninţe cu glas tare:

— Lasă, Bălosule, o să ne mai întîlnim noi!

ALEXANDRU ŞI VERA MYLLER

de Acad. Gr. C. MOISIL

Îndeobşte munca matematicienilor este mai puţin cunoscută decît a altor oameni de ştiinţă. Importanţa ei însă pentru dezvoltarea ştiinţelor şi tehnicii este foarte mare, de aci şi atenţia ce i se acordă. În ţara noastră, în care construcţia socialismului cere permanent cucerirea de noi victorii ale ştiinţei şi tehnicii, există o intensă activitate creatoare pe tărîmul matematicii. Un loc de seamă în această activitate îl ocupă şcoala matematică din Iaşi.

Desigur că nu se poate vorbi de dezvoltarea acestei şcoli fără a vorbi în primul rînd de activitatea soţilor Alexandru şi Vera Myller, savanţii a căror aniversare a 75 de ani de viaţă a fost recent sărbătorită de Universitatea din Iaşi şi de Filiala din Iaşi a Academiei R.P.R.

Numit profesor la Facultatea de Ştiinţe din Iaşi în anul 1909, Alexandru Myller, împreună cu tovarăşa sa de viaţă, Vera Myller-Lebedev, docentă şi apoi profesoară de matematici la aceeaşi Universitate, şi-au dedicat toată viaţa ştiinţei puse în slujba poporului. Înfruntînd nepăsarea şi reaua-voinţă a guvernanţilor din trecut, ei au luptat decenii de-a rîndul pentru crearea unei biblioteci matematice, care să conţină toate colecţiile complete ale operelor marilor matematicieni, toate cărţile de matematică apărute în lume care prezentau vreun interes, colecţiile tuturor revistelor de specialitate, ediţii rare, lucrări de valoare istorică etc. Prima bătălie au dat-o tocmai pe acest tărîm, socotind că omul de ştiinţă nu-şi poate duce munca dacă nu cunoaşte ultimele descoperiri în domeniul său de activitate, dacă nu-şi îmbină cercetările sale cu cele ale savanţilor de pe întreg globul.

Mulţumită perseverenţei cu care au muncit, soţii Myller au reuşit să creeze o asemenea bibliotecă, bine înzestrată, la Seminarul Matematic al Facultăţii de Ştiinţe din Iaşi. În acelaşi timp, însă, ei au acordat atenţie deosebit de mare creării unui corp didactic de matematicieni valoroşi. Combătînd intoleranţa naţionalistă, nepotismul, politicianismul şi favorurile de tot felul — trăsături ce dominau moravurile universitare de ieri — ei s-au călăuzit numai după meritele celor ce urmau să fie numiţi la catedre. Şi au izbutit să impună numirea la catedrele de matematici a unor matematicieni ca: acad. S. Sanielevici, acad. G. Popovici, acad S. Stoilov, prof. V. Vîlcovici, prof. Tiberiu Popovici, membru corespondent al Academiei R.P.R. ş.a.

În general, studenţii care aveau pricepere la matematici preferau să devină ingineri. Totuşi, graţie felului în care soţii Myller şi colectivul lor au muncit la conducerea Seminarului Matematic din Iaşi, acesta a izbutit an de an să-şi atragă studenţi, din rîndurile cărora s-au ridicat mulţi oameni de ştiinţă.

În zece ani, cît am lucrat la Iaşi, am învăţat cum se creează o şcoală ştiinţifică.

Ar fi greu de înşirat numeroasele lucrări de mare valoare ştiinţifică ale soţilor Myller. Este însă destul să amintim că, începînd cu teza sa de doctorat, în care studia aplicaţiile teoriei ecuaţiilor integrale — recent apărută atunci — la problema coardelor şi barelor vibrante, şi continuînd cu diferitele capitole ale geometriei diferenţiale, dintre care cel al geometriei centro-afine i se datorează — lucrările profesorului Alexandru Myller au devenit cunoscute în toate ţările şi numeroase dintre ele au fost continuate de mai mulţi geometri sovietici.

Vera Myller-Lebedev şi-a început de asemenea cariera cu o teză, adeseori citată, asupra aplicaţiilor ecuaţiilor integrale la o problemă de propagarea căldurii, şi şi-a continuat opera în algebră şi teoria numerelor. Ea a fost prima femeie profesor universitar în ţara noastră şi exemplul ei a constituit un îndemn pentru numeroase studente de a se dedica muncii în învăţămîntul superior.

Datorită muncii de creare de noi cadre duse la Iaşi, cu prilejul marii reforme a învăţămîntului din 1948 s-a putut asigura un corp bine pregătit de matematicieni nu numai pentru Facultatea de Fizică şi Matematică din capitala Moldovei, dar şi pentru Institutele tehnice create acolo. La Iaşi s-au dat primele doctorate de matematici din ţară. Strălucitul nostru matematician Octav Mayer a fost primul elev al soţilor Myller. Numeroşi alţii au urmat, dintre care amintim pe Gh. Vrînceanu, actualmente profesor la Universitatea din Bucureşti, M. Haimovici, secretarul Filialei Iaşi a Academiei R.P.R., I. Creangă, prorectorul Universităţii din Iaşi, I. Popa, A. Haimovici, Gh. Gheorghiev, Al. Climescu, Em. Argiriade, D. Mangeron, Silvia Creangă, prima femeie doctor în matematici din ţara noastră, şi alţii.

Convingerile democratice ale soţilor Myller au fost bine cunoscute: ei n-au tolerat niciodată legionarismul, rasismul, huliganismul. Şi dacă din 1909 pînă în 1944, Alexandru Myller a refuzat cu consecvenţă orice post de rector, decan, senator al Universităţii etc., după 23 August 1944, înţelegînd că Universităţii îi va reveni cu totul alt rol decît cel pe care i-l rezervaseră guvernele exploatatorilor, el acceptă, la o vîrstă destul de înaintată, să-şi asume sarcina deosebit de grea de rector al Universităţii. Trebuia, în primul rînd, reinstalată la Iaşi Universitatea, care fusese dezorganizată în retragerea hitleristo-antonesciană, munca trebuia să fie pusă pe baze noi, democratice, trebuiau să fie pregătite condiţiile înfăptuirii reformei învăţămîntului. Noul rector a izbutit să-şi îndeplinească cu succes aceste sarcini.

În anii regimului democrat-popular, soţii Myller au putut să-şi continuie în condiţiuni cu totul deosebite munca lor de cercetare ştiinţifică. Succesele pe care le-au realizat le-au adus înalta preţuire a partidului, guvernului şi întregului popor. Alexandru Myller este astăzi academician, Vera Myller-Lebedev a fost recent distinsă cu Premiul de Stat pentru volumul său de Lecţii de Algebră, ambii savanţi au fost distinşi cu înalte ordine ale R.P.R. Înconjuraţi de dragostea tuturor, soţii Myller continuă să muncească şi astăzi pentru binele patriei noastre, căreia i-au închinat întreaga lor viaţă.

Şi loviturile acestui tun sovietic le-au simţit nenumărate divizii hitleriste, atît cele care asediau Stalingradul, cît şi multe altele, în retragerea lor fără de glorie pînă la Berlin. Expus azi la Muzeul istoric de artilerie din Leningrad, tunul acesta — care a străbătut drumul de la Stalingrad pînă la Berlin — este unul din miile de arme ale căror ţevi, în zilele apărării Stalingradului, ca şi în timpul hotărîtoarei bătălii a Berlinului, nu se răceau nici ziua, nici noaptea.

INCREDEREA NOASTRA IN VICTORIA PACII

ARTICOL SCRIS SPECIAL PENTRU „FLACĂRA"

de Herbert **STOSSLEIN**,
redactor-şef adjunct al ziarului „Nazional Zeitung"
Fost maior la statul major al Diviziei a 44-a de infanterie a Wehrmachtului.

Dacă istoricii americani fac o încercare — care desigur nu le face cinste — de a trece sub tăcere sau a denatura istoria luptei de la Stalingrad, dacă, bunăoară, „**Istoria lumii**" apărută în S.U.A. în 1950, ca manual de învăţămînt, nu acordă decît 15 rînduri acestei lupte, sau dacă „**Istoria ilustrată a celui de-al doilea război mondial**" încearcă să înfăţişeze lupta de la Stalingrad doar ca o greşeală de calcul a comandamentului suprem hitlerist — toate acestea nu fac decît să pregătească terenul în vederea unei noi aventuri războinice împotriva Uniunii Sovietice şi a ţărilor din lagărul păcii şi democraţiei. Este într-adevăr nepotrivit să vorbeşti despre Stalingrad atunci cînd vrei să-i împingi, pe cei bătuţi la Stalingrad, într-un nou marş spre răsărit...

Stalingradul a însemnat un triumf al forţelor păcii. Acolo, Armata Sovietică a înscris cu litere de foc un „Mane-Tekel-Fares" pentru toţi acei ce ar îndrăzni să încerce din nou „marşul spre răsărit".

La Stalingrad, au fost bătuţi nimicitor o jumătate de milion de soldaţi ce constituiau trupele de elită ale lui Hitler şi ale aliaţilor săi de atunci. Acolo a fost **înmormîntată** în faţa întregii lumi legenda invincibilităţii armatei germane. **Aceasta a reuşit s-o facă, singură, Armata Sovietică.**

În Irlanda de nord, contingente mari de trupe americane stăteau gata de a intra în luptă. Încă din mai 1942, cînd trupele hitleriste se aflau la o distanţă de peste 1000 km de Stalingrad, s-au adus într-acolo, din S. U. A., 242.000 oameni — deci aproape cît jumătate din armata destinată de Hitler bătăliei Stalingradului. Însă aliaţii vestici asistau inactivi la înaintarea armatelor hitleriste în Uniunea Sovietică. Abia de curînd — făcînd cunoscut ordinul său, din 1945 — Churchill a confirmat trădarea care stătea la baza acestei inactivităţi.

■

Armata Sovietică a cîştigat bătălia Stalingradului cu arme sovietice, care s-au dovedit superioare. Fiecare militar german de pe frontul de la Stalingrad, şi dincolo de el, fiecare om din armata hitleristă, care a fost o dată pe frontul de răsărit, ştie că el a fost biruit cu arme sovietice, cu tunuri sovietice şi tancuri sovietice „T. 34".

Tot la Stalingrad, acum 12 ani, a fost dată peste cap, în faţa lumii întregi, propaganda calomnioasă antisovietică, care vorbea despre Uniunea Sovietică ca despre un „colos cu picioare de lut". Acolo, eroismul Armatei Sovietice a fost pus la cea mai grea încercare. Hitler voia să cucerească oraşul cu 32 de divizii, care erau cele mai puternice şi cele mai bine echipate din armata sa, şi cu bombardamentele zilnice efectuate de 2000 avioane şi 1500 tunuri. Nu i-a reuşit.

Noi, soldaţii de atunci ai armatei hitleriste, am căpătat acolo o învăţătură sîngeroasă. Am simţit pe pielea noastră cum luptă oamenii sovietici pentru patria lor. Desigur că nu ne-am dat atunci încă seama că această putere se trage din faptul că, pentru oamenii sovietici, noţiunea de patrie nu însemnează numai limba comună, ci că ea cuprinde şi fabricile, uzinele, şcolile şi casele ţării — pe scurt, proprietatea ţării — tot aşa cum cuprinde şi conducerea ţării.

★

Uniunea Sovietică a învins cea mai puternică coaliţie militară ce s-a văzut pînă atunci în istorie.

Stalingrad a însemnat începutul destrămării coaliţiei războinice hitleriste. Popoarele europene, care erau oprimate de Hitler şi de guvernele dependente lui, au căpătat din nou curaj. Stalingradul a arătat tot atît de bine şubrezenia proprie oricărei coaliţii războinice imperialiste, pe cît a demonstrat tăria legăturii dintre popoarele al căror ţel îl constituia apărarea patriei şi a păcii. Balanţa de forţe dintre lagărul păcii şi cel al atîţătorilor la război este astăzi atît de evident înclinată în favoarea lagărului păcii, încît şubrezenia coaliţiei de război a imperialismului reiese acum cu limpezime. Mărturie stau şi evenimentele ce au loc acum în capitalele vesteuropene.

În primul rînd, exista un Stalingrad, cu alte cuvinte, forţa militară a Uniunii Sovietice nu mai poate fi ascunsă în faţa popoarelor. Hitler reuşise un scurt timp, prin propaganda sa, să înşele pe unii cu privire la această forţă.

În al doilea rînd, Uniunea Sovietică avea încă la Stalingrad arme mai bune decît agresorii nazişti. După noul şi puternicul avînt industrial şi tehnic înregistrat de Uniunea Sovietică în anii postbelici, înşişi experţii americani recunosc făţişcă Uniunea Sovietică este astăzi, din punct de vedere al tehnicii militare, mai puternică decît oricînd.

În al treilea rînd, Uniunea Sovietică stă azi în fruntea lagărului păcii, din care fac parte state atît de puternice cum sînt China, ţările de democraţie populară, precum şi Republica noastră. Declaraţia Conferinţei de la Moscova a arătat lumii voinţa statelor iubitoare de pace de a se ajuta unele pe altele. Să nu uităm că Hitler reuşise să subjuge ţară după ţară, pînă cînd a dat de Uniunea Sovietică...

În al patrulea rînd, forţele păcii din toate ţările europene s-au întărit, ca urmare a victoriei Uniunii Sovietice. Mă refer în primul rînd la Franţa şi Italia.

În al cincilea rînd, militarismul german, „organul executiv" de frunte al reacţiunii, a fost demascat în faţa lumii întregi; de altfel, îi lipseşte o bună parte a fundamentului său, căci Republica Democrată Germană aparţine lagărului mondial al păcii.

★

Stalingrad a fost o răscruce a istoriei germane.

Acolo, la Stalingrad, şi apoi în captivitate, a început să se făurească acea mare comunitate naţională existentă astăzi între vechiul antifascist şi fostul ofiţer şi soldat. Mulţi prizonieri de război, soldaţi şi ofiţeri, trăind războiul de jaf fascist, au rupt cu trecutul lor, deseori după o grea luptă interioară, şi au hotărît — în vederea soluţionării pozitive a marii probleme a naţiunii, în vederea creării unei Germanii Unite, democrate şi iubitoare de pace — să păşească alături de vechii antifascişti şi conducători ai clasei muncitoare, care odinioară au fost alungaţi de Hitler din Germania.

Cei ce au supravieţuit Stalingradului îşi pun umărul cu elan la întărirea economică a Statului muncitorilor şi ţăranilor; ei sînt hotărîţi să împiedice noi aventuri de război, care pornesc de astă dată din S. U. A. După groaznica experienţă a Stalingradului, ei se simt datori, dacă va trebui, **să izgonească chiar cu arma în mînă armata de cucerire americană şi pe cea a mercenarilor ei europeni.**

Nu e oare semnificativă în ce priveşte atitudinea de astăzi a celor mai mulţi foşti ofiţeri şi soldaţi — aflaţi în parte şi în Germania de vest — că fostul comandant al armatei hitleriste de la Stalingrad, mareşalul Paulus, trăieşte în Republica noastră şi că el şi-a ridicat cu tărie glasul împotriva aventurierilor de război americani şi a acordurilor de la Paris?

Desigur că există în Germania de vest încă foşti generali, ofiţeri şi subofiţeri ai armatei hitleriste, care nu au învăţat nimic din experienţa trecutului. Ei sînt consideraţi de către americani drept coloana vertebrală a unei noi armate de agresiune. Însă în faţa lor stau mulţi care refuză acceptarea acordurilor de la Paris şi o nouă aventură de război.

Semnificativ în această privinţă este faptul că secretarul general al „Uniunii Germanilor" (Bund der Deutschen), care militează pentru o Germanie unită, democrată şi iubitoare de pace, este un fost maior în comandamentul suprem hitlerist, Weber.

Forţele războiului trebuie să ştie că de la Stalingrad a pornit transformarea acelor pături ale poporului german pe care pînă de curînd imperialiştii izbuteau să le atragă spre ţelurile lor criminale. Cei ce vor să cîştige mercenari se lovesc de astă dată de rezistenţa nu numai a tineretului şi a muncitorimii din Germania de vest, ci chiar şi de cea a foştilor ofiţeri şi soldaţi.

De la Stalingrad a pornit acea puternică încredere în victoria cauzei drepte a păcii, care ne animă pe noi astăzi şi care face ca Declaraţia de la Moscova să exprime sentimentele tuturor popoarelor semnatare.

„AM VAZUT CU OCHII ȚARA PACII"

Prima parte a cărții doctorului Petru Groza, „Am văzut cu ochii țara păcii", cuprinde notele de drum din timpul a numai zece zile de călătorie pe pămîntul sovietic.

Doar zece zile și, totuși, cîte minunate imagini ni se desfășoară în fața ochilor atunci cînd parcurgem paginile cărții! Autorul ei a vizitat în acest scurt răstimp teatre și colhozuri, muzee și fabrici, sanatorii și terenuri de sport, universități și monumente istorice; a stat de vorbă cu nenumărați oameni sovietici, de la vechile sale cunoștințe, cum ar fi Petr Egorovici, pînă la oamenii de știință sau colhoznicii pe care îi întîlnea atunci pentru prima dată.

Sosit în Moscova, călătorul se va opri mai întîi în fața Kremlinului, locul unde „bate inima uriașului stat sovietic", simbol al trăiniciei marelui popor de-a lungul istoriei sale zbuciumate. Nu poți privi această măreață clădire, fără un sentiment de nemărginită admirație față de geniul poporului rus, creator al unei asemenea nemaiîntîlnite comori de artă.

Călătoria prin Moscova, continuată în zilele următoare, este un prilej minunat de cunoaștere și mai apropiată a bogăției artei ruse și sovietice. Un capitol întreg este închinat spectacolelor de operă și balet. Cititorul va avea prilejul să afle noi lucruri despre sălile monumentale în care se reprezintă, cu o inegalabilă măiestrie, capodopere ale artei ruse și sovietice: „Kneazul Igor" și „Sadko", „Macul roșu" sau „Călărețul de aramă". Iar autorul însoțește notele sale asupra realizării spectacolelor, cu interesante considerații asupra fondului de idei și semnificației umane a operei respective.

Vizita în interiorul Kremlinului este de asemenea un prilej pentru astfel de considerații. Autorul nu se oprește numai la prezentarea aspectelor atît de diferite din încăperile mărețului palat, nu dă glas numai sentimentelor de admirație pe care i le trezesc splendorile Kremlinului, ci meditează și asupra semnificației celor întîlnite acolo, subliniind importanța deosebită a îmbinării tradițiilor glorioase cu cuceririle celei mai avansate civilizații.

Vechi pasionat al sportului, dr. Petru Groza nu putea să scape din paginile sale de călătorie consemnarea impresiei deosebite pe care i-au făcut-o uriașele stadioane, sălile și terenurile de sport, utilate cu cel mai modern aparataj.

Este important de subliniat, ca o trăsătură a notelor de drum semnate de dr-ul Petru Groza, scrupulozitatea științifică cu care autorul notează faptele și datele esențiale, grija pe care o are pentru ca cititorul să fie cît mai complet edificat asupra realizărilor din Țara Sovietică.

Vizitînd colhozul „Molotov" din regiunea Moscova, autorul dă informații amănunțite despre toate sectoarele muncii de acolo. La fel procedează și în ce privește Universitatea „Lomonosov". Autorul ne dă amănunte asupra aspectului exterior al acestei uriașe clădiri, numărului de camere pentru locuit etc. Și toate aceste date nu obosesc, nu distrag atenția cititorului, ci, dimpotrivă, îl fac să urmărească și mai pasionat paginile cărții.

Cartea se completează cu imagini din Leningrad, unde autorul a întîlnit pe vitejii apărători ai orașului-erou și a vizitat locuri istorice, ca Smolnîi, ori lăcașuri de artă, ca „Ermitajul" și Muzeul Flotei Maritime. Ultimul este o oglindă vie a drumului glorios parcurs de marina rusă, de la începuturile sale, statornicite sub Petru I, pînă astăzi.

O trăsătură a cărții doctorului Petru Groza o constituie comparațiile, pe care autorul le stabilește mereu între realitatea sovietică și situația trecută, fie din Rusia, fie din alte țări.

Vasta experiență de viață, mediile umane și geografice din cele mai deosebite, pe care autorul le-a cunoscut de-a lungul unei vieți de acțiune, îi dau posibilitatea să prezinte mereu contrastele izbitoare dintre cele văzute în Uniunea Sovietică și tristele realități din țările capitalului.

„Am văzut cu ochii țara păcii" este o carte pe care o urmărești de la început pînă la sfîrșit cu interes susținut. Notația succintă a autorului face ca în pagini puține să ni se prezinte lucruri atît de numeroase și interesante.

Pentru toate aceste însemnate calități ale cărții, cititorii așteaptă cu nerăbdare și partea a doua a notelor de drum ale Președintelui Prezidiului Marii Adunări Naționale.

Val. RÎPEANU

Note de călătorie de dr. Petru Groza, Ed. Cartea Rusă — 1955.

Versuri lirice

de Victor TULBURE

NESOCOTINȚA

Deplina frumusețe a țării care-o vezi,
Cu umeri largi de piatră, cu brîie de livezi,
Cu satele de mînă ținîndu-se la vale
Spre tîrguri unde-s fabrici cu hornuri triumfale;
Și-această primăvară care trezește-n noi
Atîta dor de viață, atîtea visuri noi,
Și fiecare cîntec, și fiecare pom,
Și firul crud al ierbii, plăpîndul pui de om
Cu zîmbetul spre lume deschis, precum un mugur
Cu ochi ca două boabe din cel mai dulce strugur,
Și tot ce înălțerăm, și tot ce-i libertate
Nu le-om lăsa de dușmani zdrobite ori furate.
Spre noi de-o fi să-i poarte cumva nesocotința,
Tîrzie și amară de tot le-o fi căința.

STEAUA

Multe stele ard pe cer
Seara cînd se-aciuă,
Dar se sting pe rînd și pier
Toate-pîn' la ziuă!

Peste timp de sîrmă plin
Luminînd departe,
Numai steaua de rubin
Arde fără moarte.

CÎNTEC

Șapte deșuri brumării
Și o vale verde...
Murgule, să mi te ții
Urma cînd ne-om pierde.

Pîn' nu intră luna-n nor
Adumbrind pămîntul,
Hai, așterne-mi-te-n zbor,
Murgule, ca vîntul.

Că te-oi scoate la zăvoi
Unde-i iarbă deasă,
Unde bine e de noi
Seara cînd se lasă.

La izvorul șopotit
Să te-adăpi în pace,
Și să paști nepriponit...
Iarba, cît îți place.

Că și eu voi sta să cat
Cum din sat și-arată
Mîndra pasul legănat,
Umbra-i legănată.

Va veni la pieptu-mi iar
Capul să și-l culce,
Și-ți va da din pumn zahar,
Mie: gura dulce!

FĂRĂ PĂRERI DE RĂU...

E țara ta și-n grija ta e dată,
Descătușat o aperi și-o iubești.
O dragoste adîncă și curată
E-n tot ce faci, în tot ce construiești.

Pe vechea și apusa ta obidă,
Din revărsatul zilei purpuriu,
Un suflet pui în orice cărămidă
Și urcă zidul țării tale viu.

Și cînd retezi cu barda crengi uscate
Nu-ți pare rău de nici un pui regal.
Ca-n rodul toamnei viermi să nu se-arate
Îți cureți vie și cu var o dai.

Nu-ți pare rău cînd smulgi din grîu neghina,
Cînd șerpi îi striveși din drumul tău.
În turmă iarna dacă-ți dă jivina
De-i sfîrîmi țeasta, n-ai păreri de rău.

Și cînd în casa ta vr-un dușman vine,
Din cui nu pregeți arma să îi-o iei
Și să izbești așa cum se cuvine:
Fără păreri de rău pentru mișei.

Aranjarea vitrinelor şi decorarea generală a magazinului — lucruri care fură în primul rînd ochiul vizitatorului — nu se fac la întîmplare. Pe lîngă magazin funcţionează un colectiv de talentaţi pictori şi decoratori, care întocmesc machetele pentru decoruri.

Cercetarea şi analizarea condicii de sugestii şi reclamaţii formează obiectul unei adevărate consfătuiri pe brigăzi şi raioane. Gustul şi cerinţa cumpărătorilor vor putea fi pe deplin satisfăcute numai în acest fel.

IN SLUJBA CUMPĂRĂTO

Cumpărătorii maturi au asigurate cabine elegante, în care-şi pot proba hainele ce le cumpără la raioanele de confecţii.

Locuitorilor Bucureştiului, magazinul „Victoria" le este bine cunoscut. Iar pentru vizitatorii din provincie, el constituie unul din primele lucruri care le stîrneşte atenţia în Capitală. Şi pentru unii, şi pentru alţii, marele magazin se impune prin marea sa capacitate de desfacere, prin varietatea şi mulţimea sortimentelor de mărfuri, prin serviabilitatea şi promptitudinea personalului.

În fiecare zi, timp de opt ore, din ascensoare şi de pe treptele scărilor un şuvoi nesfîrşit de cetăţeni se împrăştie în cele cinci etaje ale magazinului, în vastitatea cărora sînt răspîndite cele 29 de raioane ale lui. 29 de raioane, fiecare alcătuind în parte un magazin de specialitate, aprovizionat din plin.

Magazinul este vizitat zilnic de 50 000 — 60.000 de cumpărători. Toată această afluenţă de public e întîmpinată de o armată de peste 400 salariaţi, îmbrăcaţi elegant, în costume de pînză albastră. Desfiinţarea sistemului de aprovizionare pe bază de cartele şi raţii şi trecerea la comerţul desfăşurat a pus în faţa salariaţilor magazinului, sarcini noi pe linia deservirii cumpărătorilor şi întăririi disciplinei comerciale. Ca în orice întreprindere a comerţului socialist ei luptă pentru atingerea şi depăşirea planului de desfacere, dar sarcina lor principală este de a servi cu dragoste şi spirit tovărăşesc marele număr de cumpărători, de a deveni pentru fiecare dintre ei un adevărat sfătuitor cinstit şi devotat.

Aranjarea raioanelor reprezintă o adevărată întrecere în gust şi imaginaţie. Iată o brigadă de la „mercerie" împărtăşind din experienţa tovarăşelor lor de la „parfumerie".

„Meseria de vînzător nu e nici simplă, nici ușoară cum cred unii. După 26 de ani de muncă pot declara cinstit că mai am încă de învățat multe lucruri", spune una dintre bătrînele lucrătoare ale magazinului, celor trei tinere care au venit să-i ceară sfaturi.

RULUI

Un prieten de-al meu, căsătorit de curînd, s-a înțeles cu soția sa să-și petreacă luna de miere în București. Pentru amîndoi soții evenimentul are o dublă semnificație. S-au văzut în sfîrșit împreună, iar în al doilea rînd, cum sînt amîndoi provinciali sadea, vizitează pentru prima oară Capitala.

Așa s-a întîmplat că a trebuit să le devin ghid. Orice provincial mi-am zis eu, cînd sosește pentru prima oară în Capitală, dă, înainte de orice, o tură prin marile ei magazine. E lucrul care-l impresionează și-l fascinează în mare măsură. Iată de ce m-am îndreptat cu cei doi prieteni mai întîi spre magazinul „Victoria". Și-apoi, m-am gîndit: o tînără căsnicie trebuie utilată din vreme cu atîtea lucruri trebuincioase.

La parter vizităm mai întîi raionul de parfumerie, unde — citim noi pe un panou — „lucrează brigada utemistă de bună deservire, condusă de Ion Ana". Fetele sînt prompte și serviabile, iar tînăra soție se declară mulțumită cumpărînd un flacon din noul parfum românesc „Viorele".

Trecem pe lîngă raioanele „mercerie", „cusături românești și marochinerie" și ne oprim la cel de cărți. In treacăt fie spus, soțul a avut între timp o intenție lăudabilă: să cumpere consoartei sale o pereche de mănuși de piele. Dar, văzînd tonul cu care vînzătoarele Antoneta Kraus și Geia Peremisler apostrofau un cumpărător care îndrăznise să le ceară o informație, timiditatea sa de provincial l-a îndemnat să renunțe...

La marele raion de cărți și papetărie, tînăra soție a răsfoit cartea de curînd apărută „Opere alese" de Saltîkov-Scedrin, iar soțul, care e inginer, a cumpărat tot o lucrare recent apărută „Tehnologia metalelor". După ce privim vitrinele-borcane ce expun mărfuri aflate la etajele următoare, liftul ne lasă la primul cat, unde dăm de-a dreptul în marele raion de pînzeturi. Mai încolo, alte două raioane: cel destinat țesăturilor pentru femei — stofe și mătăsuri — și cel pentru covoare și perdele.

E aproape ora 18. Cu tot interiorul lui spațios, magazinul a devenit neîncăpător pentru marele număr de cumpărători. Ascensoarele urcă și coboară întruna, iar pe trepte o lume împestrițată și gălăgioasă dă zor să ajungă mai curînd la etajele superioare. Toată această afluență de public e întîmpinată de o armată de peste

Calitatea bună și varietatea sortimentelor fac ca raioanele în care se vînd țesături să fie permanent aglomerate. →

Trebuie multă răbdare și ↑
pricepere pentru a satisface gusturile atîtor cumpărătoare, care pretind lucruri bune, ieftine și frumoase. Vînzătorii de la raionul de încălțăminte nu obosesc niciodată, oricîte perechi de pantofi ar proba cumpărătoarea...

→
Pentru micuța Mihaiela, deocamdată e destul și o oglindă.

400 salariaţi, îmbrăcaţi frumos în costume de pînză albastră. Spectacolul acesta, neobişnuit pentru un provincial, a făcut-o desigur pe soţia prietenului meu să exclame:

— Cîtă lume poate să colinde într-o singură zi magazinul acesta?

O tovarăşă de alături — care ni se prezintă apoi: Raşela Klein, inspector al etajului II — îmi dă un ajutor prompt:

— După calculele noastre, magazinul e vizitat într-o zi în medie de 50.000-60.000 cetăţeni. Mai uşor de calculat e numărul cumpărătorilor. Pe ziua de 3 ianuarie au cumpărat de la noi peste 13.000 de oameni, lucru care a adus o depăşire totală de plan de 203 la sută.

Ceea ce, în corespondenţi băneşti, înseamnă desigur o sumă foarte mare!

La etajul al II-lea, se află raioanele: „Galanterie bărbătească", „stofe bărbăteşti" şi „confecţii bărbăteşti".

Cumpărătorul, pe care am plăcerea să-l însoţesc, admiră şi hainele de pluş, şi cămăşile de poplin, şi stofa de paltoane. Garderoba sa fiind bine aprovizionată, îşi alege o canadiană, gîndindu-se să-şi păstreze bani şi pentru alte lucruri din celelalte etaje. După ce-i oferă canadiana aleasă, gestionarul Gh. Creţeanu se adresează tinerei căsătorite:

— Eu l-am servit pe dumnealui. Soţia mea, Ileana, care lucrează la raionul de confecţii femeieşti, pe care îl găsiţi la etajul al IV-lea, vă aşteaptă...

Dar înainte, trecem şi pe la întinsul raion de încălţăminte, unde tovarăşa noastră, după un vechi obicei al femeilor, încearcă douăsprezece perechi de pantofi, pentru a alege — pînă la urmă — tot prima pe care o probase.

Prin faţa raioanelor „jucării" şi „confecţii pentru copii" de la catul următor, tînăra soţie trece grăbită, făcîndu-se a nu auzi aluzia soţului cu privire la o viitoare revizitare a acestor raioane... Se opreşte în faţa standurilor cu articole de sport şi voiaj. Rămîn mai în urmă, căci întîlnesc două cunoştinţe: tovarăşele Reta Fierariu şi Elice Samuel, ambele de zeci de ani în magazin, veterane ale raionului de jucării. Sau după o expresie a lor: „Cînd am sosit aci, întrasem să ne jucăm, nu să vindem."

După ce tinerii soţi s-au oprit asupra picup-ului şi radio-ului pe care îl vor cumpăra, trecem pe la sectorul metalo-chimic, unde ne încărcăm pînă peste cap de vase emailate, un reşou, un fier de călcat, cratiţe, farfurii, pahare etc. Cu toate acestea, ne putem odihni în voie la etajul următor, căci urmează...standurile pentru femei. Trecem cu bine peste raionul „pălării de damă" dar, ne potolim la „confecţii femei". Avem noroc de brigada tovarăşei Maria Dumitrescu, care o convinge pe soţia inginerului că haina probată se asortează de minune cu pantofii şi geanta pe care o poartă. Dar cînd fu gata să plece, fetele o opresc căci abia acum au observat că pălăria avea o culoare nepotrivită cu haina. Privind faţa disperată a soţului, tovarăşa Dumitrescu spune:

— Brigada noastră trebuie să fie înainte de orice un sfătuitor cinstit pentru fiecare client şi nu numai să-şi realizeze cu ori ce preţ planul de producţie.

Cei doi soţi se simt obosiţi. De aceea vizitează în grabă raioanele etajului cinci, încărcate cu mărfuri speciale şi de import: blănuri, stofe, mătăsuri, galanterie şi se aşază la o masă a marelui restaurant „Victoria" de la acelaşi cat.

La întoarcere ne oprim să privim raionul cu biciclete şi motociclete. În buzunarul prietenului meu se află o cutie cu ace de gămălie, pe care a cumpărat-o la parter. Între ea şi aceste motociclete i s-au înşiruit într-un timp scurt mii de sorturi de mărfuri — cuprinse în cele aproape 29 de raioane.

I. MAIOR

În timpul rezervat aranjării raioanelor înzestrării lor cu noi sortimente de mărfuri sosite în depozit. Mîine, mii de cumpărători vor putea găsi din nou şi din abundenţa mărfurile dorite.

ION ANDREESCU

La mijlocul veacului trecut, în 1850, s-a născut la Bucureşti, într-o mahala umilă, cel care avea să devină marele nostru pictor Ion Andreescu. Ieşit din mica burghezie orăşenească, avînd de luptat cu sărăcia şi cu piedicile pe care nedreapta orînduire socială a vremii sale le punea în calea talentelor, Ion Andreescu a urmat Şcoala de Arte Frumoase din Bucureşti, pregătindu-se să devină nu pictor, cum ar fi vrut, ci simplu profesor de desen, cum îl constrînge nevoia. După patru ani de studii academice, în care timp trece şi prin clasa lui Theodor Aman, el ocupă în 1872, prin concurs, sillit de nevoi materiale, postul de maestru de desen şi caligrafie la Seminarul din Buzău. Abia un an de la această numire, în 1873, se petrece în viaţa lui Andreescu un fapt decisiv: descoperă, la „Expoziţia Amicilor Belelor Arte", pictura nouă, cu totul revoluţionară pentru acea vreme, a lui Nicolae Grigorescu, care i-a deschis perspectivele unei arte legate organic de viaţă. De la această dată începe activitatea creatoare a lui Andreescu, contactul cu opera marelui Grigorescu însemnînd o adevărată cotitură în viziunea sa de artist. Tînărul profesor de desen nu neglijase nici înainte pictura, aşa cum ne-o dovedesc încercările sale din această vreme — „Ţărăncuţa", „Cap de copil" etc. — în care se poate vedea că el nu-şi însuşise încă pe deplin meşteşugul picturii.

După contactul cu arta lui Grigorescu, lucrările lui Andreescu — „Oala cu flori", „Peştii", „Cringul Buzăului" — dovedesc sîrguinţa artistului de a-şi însuşi o tehnică menită să redea mai profund realitatea.

În privelиştile de bîlciuri din aceeaşi epocă — în care dacă stăruie încă amintirea peisajelor lui Grigorescu, se face totuşi simţită personalitatea puternică a lui Andreescu — pictorul adînceşte viziunea artistică şi, evitînd orice idilism, ne dă opere grave, aspre, dovedind voinţa sa tenace de a mărturisi adevărul şi de a-i sluji. „Ţărăncuţa cu broboada verde" sau „Broboada roşie" şi altele din această epocă ne arată că Andreescu, atît timp cît a colindat satele din jurul Buzăului, a luat contact cu ţăranii, le-a cunoscut felul de trai şi nevoile, s-a apropiat cu dragoste de ei şi i-a înţeles. Chipurile de fetişcane ce n-au avut copilărie — copii cu buze strînse de om chinuit, ajunşi să simtă de timpuriu jugul exploatării — nu apar resemnate, ci dîrze şi hotărîte să înfrunte greutăţile vieţii. În peisajele sale din acest răstimp, înainte de plecarea în Franţa, la studii de specializare, se constată de asemenea năzuinţa de a exprima viaţa grea a celor exploataţi. Protestul viguros al artistului împotriva acestor nedreptăţi se vede din „Casa de ciurari", cocioabă de lut cu acoperişul din paie, scărmănat de vînturi, cu pereţii dărăpănaţi şi nespoliţi, avînd doar nişte găuri negre, ca nişte guri de întuneric, drept ferestre şi uşi.

Peisajul de cîmpie al Buzăului, cu şesul monoton desfăşurat spre zarea joasă şi cerurile vaste, plumburii şi apăsătoare, ocupînd mai mult de jumătate din suprafaţa pînzei, cu drumuri prăfuite de lîngă hanuri pustii şi izolate, fără pomi împrejur, aduce în tematica picturii româneşti din ultimul sfert al veacului trecut o cu totul altă poezie decît cea grigoresciană, de la care pornise pictorul acesta. Arta lui Grigorescu, deschizătoare de drumuri noi în pictura noastră, obliga pe orice pictor al epocii să-şi aleagă drumul, pus în faţa acestei înnoiri. Unii contemporani i-au adoptat doar temele, fără să-i înţeleagă spiritul. Andreescu îl pătrunde, îl îndrăgeşte şi-l adînceşte, ajungînd să-şi descopere prin acest mijloc adevărata sa chemare. Mai frămîntată, mai îndelung chibzuită, mai puţin spontană decît a lui Grigorescu, arta lui Andreescu poartă, în gravitatea şi sobrietatea ei, pecetea conştiinţei artistului, adînc tulburat de nedreptatea de care se izbeşte ca artist şi ca om. Fără a ajunge să-şi piardă dragostea şi încrederea în frumuseţea vieţii, pictorul ştie să privească realitatea în străfundurile ei tăinuite şi să ne-o descopere. Şi în Franţa, unde se alătură ca şi Grigorescu grupului de la Barbizon, lucrînd în aer liber, în pădurea Fontainebleau, Andreescu a fost atras mai mult de ţăranul muncitor decît de burghezia orăşenească. Accentul poetic de gravitate şi măreţie a peisajelor de pădure, care la Grigorescu se asociază cu o notă de veselie, este la Andreescu o mărturisire a forţei impunătoare a naturii, monumental văzute. Peisajul său devine dramatic, prin intensitatea sentimentului şi prin amploarea rezonanţelor afective. În „Merii înfloriţi", de pildă, dragostea de viaţă a artistului irumpe cu o forţă de nestăvilit — deşi se ştie minat de o boală necruţătoare, pe atunci, tuberculoza, şi pentru care primăverile însemnau de cele mai multe ori hemoptizii. — Cu atît mai mohorîte ni se par, prin contrast, peisajele sale cu ceruri sure sau iernile ce înfrăţesc mizerele căsuţe semirustice de tîrg, ce aceea vizibilă în peisajul de iarnă alăturat, „Drumul satului" şi „Călăreţul în amurg" ne aduc, una totul glorios al verii rodnice cu lanuri verzi şi aurite, smălţate de maci stîngerii, cealaltă un amurg de toamnă de o mare forţă de evocare lirică şi de o viziune picturală desăvîrşită, din epoca în care pictorul era stăpîn pe toate mijloacele sale de expresie. Deşi n-a avut decît un răgaz de nouă ani ca să spună tot ce avea de spus, fiind smuls din faţa şevaletului de neiertătoarea boală ale cărei progrese rapide îl îmbătrîniseră peste măsură, (cum se vede din autoportretul de la 1882, anul morţii sale), Andreescu rămîne o culme a artei noastre, un om care a descifrat măreţia vieţii şi a iubit-o cu pasiune.

Ion FRUNZETTI

I. ANDREESCU

IARNA
— Din colecția Muzeului de Artă al R. P. R. —

I. ANDREESCU

DRUMUL SATULUI
— Din colecția Muzeului de Artă al R. P. R. —

I. ANDREESCU

CĂLĂREȚUL ÎN AMURG
— Din colecția Muzeului de Artă al R. P. R. —

I. ANDREESCU

MERI ÎNFLORIȚI
— Din colecția Muzeului de Artă al R. P. R. —

„Popoarele nu cunosc o năzuință mai puternică ca năzuința spre pace" — a arătat N.A. Bulganin în cuvîntarea rostită în recenta sesiune a Sovietului Suprem al U.R.S.S.

Popoarele Europei occidentale sînt cu atît mai vital interesate în întărirea păcii generale cu cît cercurile conducătoare ale țărilor lor fac tot mai fățiș jocul incendiatorilor imperialiști din S.U.A. care pregătesc un al treilea război mondial, cu cît ele sînt tot mai conștiente că un război atomic le-ar lovi în primul rînd. În fața primejdiei de moarte care le amenință, popoarele vesteuropene își intensifică pe toate formele lupta împotriva renașterii mașinii de război hitleriste și a pregătirii unui război atomic pustiitor.

Fotografiile din această pagină redau doar cîteva aspecte din amploarea luptei

Popoarele Europei occidentale spun NU războiului

ELVEȚIA Elveția n-a cunoscut războiul, dar fiecare cetățean al acestei țări știe că nu ar putea supraviețui unui război atomic. De aceea și în Elveția crește lupta împotriva folosirii bombei atomice. În fotografie, o demonstrație de stradă la Lausanne sub lozinca: „Bomba atomică să fie scoasă în afara legii!"

ANGLIA Nici poporul englez nu vrea să piară în războiul atomic mult visat de imperialiștii americani și de revanșarzii hitleriști. Iată, în fotografie, una din demonstrațiile populației londoneze împotriva bombei cu hidrogen și a reînarmării Wehrmachtului hitlerist

FRANȚA „Unitatea noastră constituie forța noastră" — iată răspunsul clasei muncitoare franceze dat acordurilor de la Paris (în fotografie una din demonstrațiile de stradă ale muncitorilor parizieni). Întregul popor francez este unit în hotărîrea sa de a zădărnici complotul războinic al cercurilor agresive din S.U.A., Franța și din celelalte țări ale blocului atlantic. În stînga sus: doi dintre cei mai populari artiști francezi, artistul de cinema Gérard Philipe (la microfon) și cîntărețul Yves Montand, fotografiați la unul dintre recentele mitinguri de protest împotriva renașterii militarismului german.

GERMANIA OCCIDENTALĂ Ca și în întreaga Germanie occidentală, și la Kiel au loc tot mai multe demonstrații antimilitariste

ITALIA Unul din șirul de mitinguri ale tineretului italian împotriva remilitarizării Germaniei occidentale și pentru interzicerea armei atomice

IN FAȚA HĂRȚII

Insula TAIVAN

Desfășurarea evenimentelor a făcut ca, în ultimul timp, atenția întregii opinii publice mondiale să se îndrepte, încordată, spre un ținut îndepărtat și puțin cunoscut altădată: insula Taivan, situată lîngă țărmul sud-estic al Chinei.

De fapt sînt cîțiva ani de cînd situația de aci constituie o permanentă sursă de încordare, de amenințare a păcii în Extremul Orient.

În ultimul timp, însă, mai ales de cînd S.U.A. și clica falită a lui Cian Kai-și au încheiat așa-numitul „tratat de securitate mutuală", Taivanul a fost transformat într-o trambulină de acțiuni piratерești, de atacuri tîlhărești împotriva Chinei populare.

Dar ce reprezintă în realitate Taivanul, care pe hartă apare doar ca o minusculă pată în comparație cu uriașul teritoriu al Chinei? Pentru a răspunde la această întrebare este bine să facem mai întîi o mică incursiune în trecut.

Trup din trupul Chinei străvechi

În urmă cu milioane sau poate zeci de milioane de ani, un teribil cataclism geologic a rupt din continentul asiatic o fîșie mare de pămînt și a scufundat-o în ocean. După alte sute de mii de ani, un nou cutremur al scoarței pămîntești a readus la suprafață o insulă și a brăzdat-o cu un lanț de munți care o străbat de la nord la sud.

Strîmtoarea care desparte insula de continent are o lățime de 150-300 kilometri și o adîncime care nu trece de 90 de metri. Populația Taivanului numără astăzi aproape 7 milioane de locuitori, în zdrobitoarea lor majoritate chinezi, în afară de un mic grup etnic numit Koa-șan — 150.000 de oameni, de origine malaieză.

Bogățiile insulei au atras pe primii emigranți chinezi încă în secolul al III-lea î. e. n. Insula a fost apoi masiv populată de chinezi în secolele V și VI ale erei noastre. Din secolul al VI-lea, adică **aproape cu o mie de ani înainte ca Cristofor Columb să fi descoperit America, Taivanul a făcut parte din imperiul chinez.**

În afară de resursele ei naturale, insula are și o altă mare însemnătate: Taivanul e așezat la încrucișarea unor importante drumuri maritime, care leagă porturile Japoniei, Coreei și Chinei, de țările din sud-estul Asiei și de pe țărmurile Oceanului Indian.

Împrejurarea aceasta a atras de timpuriu asupra insulei privirile tuturor aventurierilor. Spre sfîrșitul secolului al XVI-lea, insula a fost „descoperită" de o expediție portugheză, ai cărei conducători, uimiți de frumusețea peisajului și de vegetația luxuriantă, au numit-o cu încîntare: Formosa — insula frumoasă. Și, cu toate că puterile coloniale din vremea aceea întrețineau un comerț regulat cu China, chiar din secolul al XVII-lea au început o luptă crîncenă între ele pentru a pune stăpînire pe acest teritoriu chinez. Cînd olandezii au ocupat Java, ei au încercat să smulgă din mîna portughezilor și Formosa, pentru ca de aici să se avînte spre fabulosul Kipangu al lui Marco Polo. În 1626, insula a fost invadată de spaniolii din Manilla.

În toată această perioadă dramatică a istoriei Taivanului, populația insulei și masele populare din China s-au ridicat de nenumărate ori împotriva invadatorilor și, după lupte grele și repetate, i-au zdrobit și alungat. În cea de-a doua jumătate a secolului al XVII-lea insula a revenit din nou la patria-mamă — China.

În veacul al XIX-lea, au apărut noi vulturi de pradă deasupra Taivanului, mai întîi englezii, în 1842, și apoi americanii în 1857.

Neputînd să acapareze Taivanul chinez prin propriile lor mijloace, americanii au început să sprijine expansiunea japoneză, scontînd să ușureze pătrunderea capitalului american în China cu ajutorul politicii „bunelor oficii". Se știe că, dorind să jefuiască și să împartă China, Japonia a atacat-o în anul 1894, în mod perfid, fără măcar să-i declare război. Sprijinită de S.U.A., ea și-a asigurat noi sfere de influență în China și a anexat insulele Taivan și Penhuledao. Dominația japoneză a durat pînă la sfîrșitul celui de al doilea război mondial.

Cuibul piraților

Descrierile de călătorii din vremuri de demult înfățișau Taivanul ca o țară a abundenței. Într-adevăr, vegetația, caracteristică regiunilor tropicale — Taivanul e străbătut de tropicul Capricornului — e extrem de bogată și variată. Mari plantații de lămîi, portocali, trestie de zahăr, banani și orez dau recolte abundente de-a lungul întregului an. În China veche, Taivanul era numit și „Țara camforului", deoarece insula dădea anual aproape două treimi din întreaga cantitate de camfor produsă în lume.

Subsolul e bogat în cărbune, minereu de fier, aur, petrol, bauxită, aramă, argint, mercur, fosfor. Dar toate aceste bogății sînt acaparate de un pumn de exploatatori, în cea mai mare parte monopolurile americane.

Populația muncitoare duce o viață grea și apăsătoare. Moșierii și chiaburii stăpînesc 85 la sută din toate pămînturile cultivabile. Țăranii trebuie să zgîrie ogoarele cu pluguri de lemn.

Toate bogățiile insulei iau drumul Statelor Unite, iar dolarii proveniți din exporturi intră în buzunarele afaceriștilor americani, ale moșierilor din Taivan și funcționarilor gomindaniști de toate rangurile.

Pentru a înăbuși revolta populației, banditul Cian Kai-și a transformat insula într-un uriaș lagăr de concentrare. Orașele și satele sînt împînzite de spioni și agenți provocatori. Sînt zile în

Una dintre străzile centrale ale orașului Taipe, de pe insula Taivan, unde-și are biroul clica lui Cian Kai-și.

Pînă și copiii din Taivan sînt supuși militarizării de către banditii ciankaișiști.

care ciankaişiştii arestează dintr-o dată cîte 4000-5000 de oameni.

Dar, în ciuda acestei terori sălbatice, populaţia insulei luptă eroic împotriva asupritorilor. Multe sînt dimineţile cînd pe stîlpii şi casele din Taivan apar inscripţiile: „Jos cu trădătorul Cian Kai-şi", „Americani, afară din Taivan!"

Cine are nevoie de război în Extremul Orient

Cunoscuta „Carte Albă cu privire la relaţiile dintre Statele Unite şi China", întocmită de Departamentul de Stat al S.U.A., a arătat: „Populaţia băştinaşă a trăit 50 de ani sub stăpînirea unui cotropitor străin şi de aceea a salutat trupele chineze ca eliberatoare. În timpul ocupaţiei japoneze, principala sporanţă a populaţiei a fost realipirea la China continentală". Recunoaşterea acestei situaţii a făcut ca în Declaraţia de la Cairo, elaborată în comun la 1 decembrie 1943 de guvernele Chinei, Statelor Unite şi Angliei, să se stipuleze că *„scopul lor este ca toate teritoriile pe care Japonia le-a răpit Chinei ca, de pildă, Manciuria, Formosa,* (Taivan — n.r.) *şi insulele Pescadores* (Penhuledao — n.r.) *să fie restituite Republicii Chineze"*.

Dat fiind că această clauză din Declaraţia de la Cairo a fost unul dintre principalele puncte din programul aliat de război împotriva Japoniei, ea a fost inclusă şi în Declaraţia de la Potsdam, din 26 iulie 1945. Punctul 8 al Declaraţiei de la Potsdam spune fără echivoc: *„Stipulaţiile Declaraţiei de la Cairo trebuie să fie traduse în fapt"*.

Situaţia era atît de clară, încît nici măcar fostul preşedinte al S.U.A., Truman, n-a putut s-o prezinte în alt fel. La 5 ianuarie 1950 el a arătat: *„... preşedintele Statelor Unite, primul ministru englez şi preşedintele chinez au declarat că scopul lor este ca teritoriile pe care Japonia le-a răpit Chinei, de pildă Formosa* (Taivan — n.r.), *să fie restituite Chinei. Statele Unite au semnat Declaraţia de la Potsdam din 26 iulie 1945 în care se spunea că stipulaţiile Declaraţiei de la Cairo trebuie să fie traduse în fapt. Stipulaţiile acestei declaraţii au fost acceptate de Japonia în momentul capitulării sale... În cursul ultimilor patru ani, Statele Unite şi alte puteri aliate au fost de acord cu faptul că China şi-a exercitat puterea pe această insulă. Statele Unite nu au nici un fel de planuri răpăreţe în privinţa Formosei sau vreunui alt teritoriu chinez... Ele nu au de asemenea nici o intenţie de a folosi forţele lor armate pentru a interveni în situaţia actuală. Statele Unite nu vor urma calea care ar duce la antrenarea în războiul civil din China"*.

Cu alte cuvinte, însuşi preşedintele S.U.A. a recunoscut, în mod public, că **Taivanul face parte integrantă din teritoriul Chinei.**

Dar, în timp ce Truman făcea declaraţia de mai sus, flota a 7-a americană ocupa Taivanul şi pe insulă începea construirea febrilă a unei serii întregi de aerodromuri şi baze navale americane sub pretextul „menţinerii securităţii în Pacific". A cui securitate — le-ar fi fost, însă, greu guvernanţilor americani să precizeze. A Chinei? Evident, nu! A Statelor Unite? Dar ele nu sînt ameninţate de nimeni şi în orice caz nu flota chineză a ancorat lîngă ţărmurile Americii, ci flota americană ameninţă din imediata apropiere coastele Chinei.

Adevăratul motiv al ocupării Taivanului n-a putut fi ascuns. El a fost dezvăluit şi de corespondentul american Robert Allan în ziarul „Mainiţi" din Tokio. Allan a arătat că pregătirile militare din Taivan *„ţintesc departe"* şi a precizat că *„s-a dat ordin flotei militare americane să patruleze de-a lungul întregului litoral al Chinei"*, iar *„forţele armate americane din Taivan au fost dublate şi puse sub comanda contraamiralului Kivette"*.

Încercarea imperialismului american de a aprinde focul războiului de-a lungul întregii graniţe răsăritene a R.P. Chineze, reprezintă o gravă ameninţare pentru cauza păcii în întreaga lume.

Tocmai de aceea popoarele şi unele cercuri influente din Anglia, India, Indonezia şi din alte ţări au condamnat declaraţia lui Eisenhower, care pretinde că va împiedica poporul chinez să elibereze un teritoriu care aparţine de veacuri Chinei. Recenta eliberare a insulei Ikiangan şi a altor cîteva insule de către Armata Populară Chineză a arătat de altfel că imperialiştii americani îşi asumă o sarcină ce întrece puterile lor.

Comedia discutării în Consiliul de Securitate al O.N.U. a aşa zisei „încetări a focului în strîmtoarea Taivan" nu urmăreşte decît menţinerea focarului de război la porţile Chinei şi camuflarea pregătirii unei agresiuni împotriva Chinei continentale.

Unul dintre vechile temple chineze de pe insula Taivan. Asemenea monumente constituie şi ele dovezi ale faptului că Taivanul este un străvechi teritoriu chinez

Călcînd în picioare acordurile internaţionale şi nesocotind drepturile legitime ale R.P. Chineze asupra Taivanului, S.U.A. şi sateliţii săi fac totul pentru a împiedica R.P. Chineză să-şi ocupe locul ce-i revine în cadrul O.N.U., ceea ce, pe bună dreptate, a silit guvernul R.P. Chineze să refuze invitaţia de a lua parte la lucrările Consiliului de Securitate.

Dar oricîte uneltiri ar pune la cale imperialiştii americani, R.P. Chineză este fermă hotărîtă să ducă pînă la capăt lupta sa dreaptă pentru eliberarea Taivanului.

În lupta sa, R. P. Chineză se bucură de solidaritatea activă a întregului lagăr al păcii şi socialismului şi a tuturor oamenilor cinstiţi de pe glob.

În cuvîntarea rostită la sesiunea recentă a Sovietului Suprem al U.R.S.S., N. A. Bulganin, preşedintele Consiliului de Miniştri al U.R.S.S., a arătat că: *„In această cauză nobilă, poporul chinez poate conta pe ajutorul prietenului său credincios — marele popor sovietic"*.

Dacă nu vor trage toate consecinţele, din lecţiile trecutului, organizatorii de noi agresiuni vor avea, din nou, prilejul să se convingă că, în zilele noastre, politica lor „de pe poziţii de forţă" nu poate avea decît un singur sfîrşit: *eşecul*.

D. H.

TAIVANUL VA FI ELIBERAT!

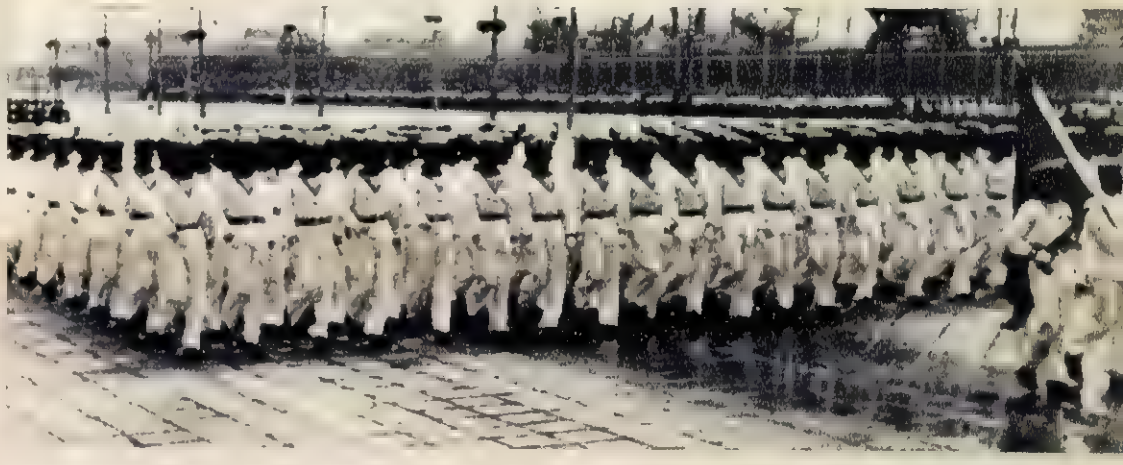

Republica Popu'ară Chineză este fermă hotărîtă să elibereze Taivanul din ghearele trădătorilor ciankaişti şi ale patronilor lor americani. Pentru aceasta ea dispune şi de forţele necesare. În fotografie de sus: unităţi ale infanteriei marine chineze în timpul unei parăzi militare la Pekin. Jos: un prim lot de aviatoare chineze, avînd în mijlocul lor pe Ciu De, vicepreşedinte al Comitetului de Stat al Apărării R. P. Chineze.

De cealaltă parte a CURCUBEULUI

— povestire —

de Konstantin PAUSTOVSKI

Ilustrații de Viorel RADU

Norul fu străfulgerat de o vîlvătaie albastră. Tunetul începu să bubuie înfundat. Din cînd în cînd se înteți, apoi încetă aproape cu totul. Iar ploaia, supunîndu-se parcă tunetului, porni în răstimpuri și mai tare, răpăind din plin peste frunziș. După aceea încetă și peste puțin timp razele soarelui străbătură norul.

Bătrînul parc pușkinian din Mihailovskoie și malurile rîpoase ale Sorotiului păreau cuprinse de flăcări din pricina argilei roșcate și a ierburilor ude.

Un curcubeu minunat se aprinse deasupra depărtărilor posomorîte. Scînteind, tremura în cetișor, înconjurat de coamele norilor fumurii.

Așa cum se întîmpla totdeauna cînd vedea curcubeul, scriitorul Sergheev se gîndi la asemănarea acestuia cu un arc înălțat la hotarul unui ținut interzis.

Trecuseră cîteva zile de cînd Sergheev se afla în cătunul Voronici din părțile Pskovului, aproape de parcul național Pușkin. Sergheev se refugiase aici din Moscova, pentru ca măcar cîtăva vreme să poată lucra în liniște. Tot timpul — și-un tren, și aici, în sat — se gîndise la subiectul noii sale povestiri. Dar acesta se împrăștia, se îndepărta și, timp de cîteva zile Sergheev nu reuși să înfiripe nimic.

Se liniștea cu gîndul că starea asta se datora, desigur, oboselii de la Moscova. Acolo cei mai ușor era să scrii în zilele de sărbătoare, cînd telefoanele amuțeau, nu se țineau ședințe, iar redacțiile, edițiile și institutiile nu lucrau. Deosebit de chinuitoare erau ședințele interminabile, cu oratori ce nu știau să se oprească la timp, în săli îmbîcsite de fumul înăcrit de tutun și cu stenografe extenuate de întortocherea infinită a frazelor. La aceste ședințe, limba rusă se decolora pur și văzînd cu ochii, transformîndu-se într-o îmbinare de sunete lipsite de viață.

Aceste gînduri despre limbă îi reveneau cu o forță aparte, tocmai aici, pe aceste meleaguri unde Pușkin hoinărise cu părul răscolit de vîntul rece al toamnei, ascultase adîncul freamăt al vîrfurilor de pini, iscodise, cu ochii mijind, dincotro aleargă norii, rătăcise prin larmaroace și glumise îndelung cu dădaca, așezat pe podea, lîngă soba încinsă, rîsese și cîntase. Prin aceste ținuturi, cu sufletul sugrumat de emoția lirică, cuvinte minunate-i copleșiseră și la urmă totul se îmbinase în strofe de cleștar frumos sunătoare.

Stînd la Voronici și avîndu-i mereu în fața ochilor pe colhoznici, munca lor de zi cu zi, atît de aspră, mirișt ile sub cerul palid și sfielnic, în cele din urmă Sergheev înțelese cît de departe de viața adevărată fusese existența lui, petrecută pînă mai acum cîtva timp între pereții ameri

„Trebuie să-mi vindur inima — își spunea. Altminteri n-am să mai pot face niciodată nimic. N-am să mai știu să scriu"...

În ziua asta umedă și cenușie se hotărî. Se apropia toamna. Încă nu se zărea nici unul din semnele ei. Nici măcar o singură frunză îngălbenită pe crengile copacilor. Dar în liniștea mohorîtă și-ncropită în mireasma scoarței ude, se simțea de pe acum amărăciunea veștejirii.

La prima vedere, hotărîrea pe care o luase-i părea extravagantă. Curcubeul fusese de vină, deoarece dincolo de arcul lui multicolor se afla ținutul acela enigmatic.

„Totuși, ce-i acolo?" — se întreba Sergheev. Era convins că de cealaltă parte a porților acestora cerești va afla lucruri neobișnuite. Și, fără să mai stea mult pe gînduri, se decise să-și ia rucsacul și s-o pornească, pentru cîteva zile, spre tărîmurile din spatele curcubeului.

Sergheev plecă din Voronici pe la amurg. La început grăbi pasul, pentru ca înainte de căderea întunericului să se afle cît mai departe de sat. Plănui să doarmă noaptea într-un stog de fîn. Drumul de țară, năpădit de buruieni, trecea prin păduri; pe-alocuri, prin poieni, se aflau căpițe de fîn puse la uscat.

Cu cît păși mai departe, cu atît pădurea se îndesea mai mult. Dar la un moment dat, din fundul unei văgăuni nisipoase sticli oglinda unui mic lac. Ținîndu-se de crengile alunișului sălbatic, Sergheev coborî pînă la apă și bău. Era atît de rece, încît începură să-i doară dinții. Pînza lacului reflecta cornul tulbure al lunii noi.

Sergheev, uimit că n-o văzuse pîn-atunci, săltă capul şi-o zări la o înălţime ameţitoare, deasupră-i. Luna părea un clăbuc de fum şi radia o lumină slabă roşietică.

Strălucirea aceasta opalină se revărsa de pretutindeni şi împodobea văzduhul. Pesemne că dincolo de perdeaua norilor, soarele apunea, făurind această lumină ursuză şi stranie.

După ploaia de adineauri, pădurea susura de picurul mărunt al stropilor ce se prelingeau de pe frunziş. Sub apa băltoacelor cristaline, se afla o iarbă deasă, iar lumina lunii se reflecta şi printre firicelele ei.

Întunericul se lăsa în grabă. Sergheev trecu pe lîngă mai multe poieni, dar nu văzu nici o căpiţă de fîn. În depărtare apăru o licărire tremurîndă.

Se opri. Mai încolo, pe drumul de pădure, păşteau cîţiva cai priponiţi şi se-auzea trosnetul focului. În jurul lui şedeau nişte oameni.

Sergheev stătu puţin în cumpănă, totuşi se apropie. Nu era pregătit pentru această întîlnire. Încă nu născocise ce să răspundă la întrebarea cine este şi încotro merge noaptea. Sergheev ştia că sătenilor nu le plac lucrurile neîmţelese şi mai cu seamă oamenii de neînţeles.

Fără să mai aibă timp să inventeze ceva, Sergheev se apropie de focul în jurul cărula se aflau o femeie în pufoaică şi cu cizme de cauciuc, un bărbat cu părul căzut într-un moţ peste frunte, îmbrăcat cu o salopetă unsuroasă, şi doi băieţaşi cu şepcile trase adînc peste urechi. Îl observaseră de mult pe Sergheev şi-i urmăriseră cu atenţie în timp ce se apropia.

— Bună seara! — spuse nesigur scriitorul.

— Bună seara, drumeţule. — răspunse prelung femeia. Ce faci pe-aici? Controlezi sîrmele de telegraf? Eşti cumva vreun linior?

Ieşirea din încurcătură îi fusese indicată aşa că Sergheev spuse uşurat: „Da — linior".

— Eşti nou pe la noi — observă unul dintre băieţi. — Anul trecut umbla altul. Era unul ciupit de vărsat.

- De ce n-ai mas la Voronici? — întrebă femeia. Prin locurile astea nu-i greu să rătăceşti calea în timpul nopţii. Stai jos şi te-ncălzeşte.

Sergheev se aşeză lîngă foc şi scoase un pachet de ţigări. Bărbatul cu moţul pe frunte se agită. Băieţii porniră şi ei să se frămînte. Sergheev întinse moţatului pachetul cu ţigări, dar băieţilor nu le dădu.

- Foarte bine! — spuse femeia. Nu trebuie răzgîiaţi. Mai bine dă-mi mie s-aprind o ţigară. Din timpul războiului am început să fumez cîte puţin, şi-acuma nu mă pot lăsa de fel.

- Asta aşa-i! — spuse moţatul. La război ai da şi munţi de aur pentru un pic de tabac.

— Da, în timpul războiului am început şi eu să fumez — spuse pentru a doua oară femeia. De frică.

Băieţii rîseră.

— Măi! — se răsti moţatul la ei. De mult n-aţi mai fost urechiaţi?

— Da' ce-i?... Am rîs şi noi numai aşa... bombăni băiatul cel mare.

— Ce „numai aşa", „numai aşa"?! Chiar Mihai Ivanovici Kalinin i-a dat Glaşei decoraţia şi voi o luaţi în rîs. Mai întîi ştergeţi-vă nasul.

Băieţaşii bodogăniră jiguiţi, dar tăcură.

— Pentru ce-aţi fost decorată? — o întrebă Sergheev pe femeie.

— Pentru mormîntul lui Alexandr Sergheevici — răspunse pe neaşteptate femeia şi zîmbi privindu-l pe Sergheev, care se fistîcise. Din pricina zîmbetului, faţa i se aprinsese şi părea nespus de tînără.

— Da' de unde! Vrea să vă încurce cu mormîntul lui Puşkin— îl preveni moţatul.

— Iacă, eu aşa mă gîndesc cîte o dată, că pentru mormîntul lui, replică femeia.

— Poţi să crezi şi-aşa, dacă-ţi place — răspunse supărat moţatul. Dinspre ei răzbătea o adiere de benzină. După toate aparenţele era tractorist. — Dacă stăm să vorbim serios, ca la şedinţă — grăi el numai către Sergheev — păi, decoraţia a primit-o pentru că nimeni din toată regiunea noastră n-a scărmănat mai mult în decît ea. Inul Glaşei este ca o mătase de aur. Îl prefiri cu degetele şi cîntă.

— Ştie să le spună! — zise băiatul mai mare.

— Am să-ţi arăt eu ţie spus! — se răsti tractoristul. — Ai ascultat la palavrele muierilor şi acum trăncăneşti şi tu acolo...

Femeia tăcea şi privea la foc zîmbind. O şuviţă de păr bălai şi undulos îi ieşea de sub broboadă.

— Totuşi, ce-a fost cu mormîntul lui Puşkin? — întrebă încet Sergheev.

Femeia îşi reveni şi ridică ochii întunecaţi spre Sergheev.

— Pe vremea aceea, sub nemţi — răspunse ea foarte încet — trăiam în Sveatîie Gorî. Mă ascundeam. La noi în sat, în Zimari, era îndătinat de multă vreme obiceiul ca de la mic şi pînă la cel mai bătrîn, cu toţii să ne mîndrim foarte mult cu Alexandr Sergheevici. Cum să nu te mîndreşti? Doar e de-al nostru! De la noi din sat.

— De la noi din sat! —fu de acord tractoristul.

— Am citit mult din el! Ce-i drept, nu înţelegeam tot. Nu chiar tot. Însă orice-ai face, înţelegi sau nu-nţelegi, inima începe să-ţi bată atît de tare şi atît de dureros, încît ţi-apeşi pieptul cu mîna s-o poţi potoli. Da'parcă poţi? Tu umbli pe-aici cu uneltele tale de telegrafist şi nici nu ştii pe unde umbli. Îndrăgesc multe la Alexandr Sergheevici, dar cel mai mult îmi place acolo unde scrie despre locurile noastre, despre adîncul codrilor de pini. Cînd aud sau citesc ceva, mă şi pornesc pe plîns.

— Unde-am suferit, unde-am iubit, unde inima mi-am îngropat — spuse pe neaşteptate tractoristul.

— Taci, Tişa — se rugă încet femeia. Asta nu pot s-ascult!

Ea tăcu.

— Dar ce-a fost, totuşi, cu mormîntul lui Alexandr Sergheevici? — întrebă din nou Sergheev.

— Flori — răspunse femeia. — Şi tot felul de frunze şi de ramuri. Da'nu le duceam singură. Mergea şi Clava cu mine. Culegeam flori din pădure, ne tupilam încet pe lîngă nemţi şi le puneam pe mormîntul lui. Ne străduiam ca florile să nu se veştejească niciodată. Pe atunci gîndeam că totul se veştejeşte pe lume, chiar şi dragostea...

Tăcu din nou.

Tractoristul iceni încîntat, iar băieţii, culcaţi, stăteau tăcuţi de parcă nici nu răsuflau: ascultau doar.

— Chiar şi dragostea — repetă Glaşa. Oare ce altceva, dacă nu dragostea poate să trăiască în inimă cît o ţine lumea? Iată, gîndesc eu, toate or veşteji. Dar florile de pe mormîntul lui nu trebuie să se ofilească, nici să se usuce, cum se usucă şi se pierde uneori chiar şi dragostea...

Vocea Glaşei tremură. Se întoarse, privi mult timp în întuneric şi Sergheev observă cum pe obrazul ei alunecă, scînteind sfios, un bob de lacrimă.

Băieţaşii aţipiră. Adormi şi tractoristul, acoperindu-se peste cap cu pufonica. Numai Glaşa mai şezu încă mult timp, privind la foc şi punînd mereu găteje. Într-un timp îi spuse lui Sergheev:

— Tu de ce nu dormi? Ai fi ostenit!...

Sergheev se culcă şi-şi puse rucsacul sub cap.

Era frig. De aceea somnul se rupea ca un fir de tort prea subţire. Glaşa îşi luă de pe umeri broboada şi-l acoperi pe Sergheev.

Undeva, parcă dincolo de capătul pămîntului, în depărtarea de necuprins a întunericului, cocoşii cîntau pe întrecute, vestind crugul nopţii.

Sergheev se trezi la revărsatul zorilor. Tractoristul plecase. De partea cealaltă a pădurii se auzea duduind un tractor. Băieţaşii se treziră şi ei, se îmbrînciră unul pe altul, mai chicotiră puţin şi porniră după cai. Glaşa şedea în acelaşi loc, lîngă focul care se trecea.

— Întîrziasem şi eu — îi spuse oa lui Sergheev. — Veneam de la gară şi mergeam în sat la mine, în Zimari. Şi-am întîrziat. Dar dumneavoastră încotro o să vă-ndreptaţi acuma?

Acuma îi vorbea lui Sergheev cu „dumneavoastră" şi el pricepu că se trădase prin ceva şi că Glaşa ştia că nu e nici pe departe linior.

— Mi-e totuna, răspunse Sergheev şi se încurcă.

— Se vede. Atunci haideţi la noi, în Zimari. Barem să beţi un ceai, să vă încălziţi. Ia, priviţi ce rouă a căzut.

Sergheev se învoi.

Ieşiră din pădure dînd într-o vale largă. În liniştea dimineţii, soarele purpuriu se ridica deasupra negurilor. Numai rareori se auzea din tufişuri ţistuitul ascuţit şi timid al unor păsări.

Pe coama muncelului, Glaşa şi Sergheev se opriră. În vale, pe malul lacului, în umbra sălciilor negre, se pitea un mic cătun. Era Zimari.

Cerul era albastru ca azurul. Boarea dimineţii se înteţi, suflă puţin şi se potoli de parcă nu avusese alt rost decît să scuture roua de pe arbori şi să le răcorească feţele aprinse de jeraticul focului de noapte.

Glaşa îl conduse pe Sergheev în căsuţa ei. Era ridicată chiar lîngă lac. Reflexele apei unduiau pe tavan.

În casă nu era nimeni. Era curat. Pe perete, prinsă în pioneze, fotografia unui marinar cu ochii veseli şi puţin mijiţi.

„Iată după cine plînsese aproape toată noaptea — se gîndi Sergheev. — Cine-o fi? S-o întreb, oare?"

Mai stătu cîtva timp la îndoială şi totuşi întrebă a cui e fotografia. Glaşa ieşi de după peretele despărţitor cu faţa răcorită, pieptănată cu părul împletit în două coade. Privi la Sergheev cu ochii ei întunecaţi şi severi şi întrebă:

— Dumneavoastră scrieţi cărţi? Sau nu?

- Scriu — recunoscu Sergheev, luat prin surprindere.

— Am bănuit — spuse Glaşa. — Se vorbeşte că la Mihailovskoie vin scriitori.

Tăcu o vreme privind pe fereastră, desprinse din perete fotografia marinarului şi-o ascunse în sertarul mesei de lemn.

— Acum — spuse ea — nu va mai întreba nimeni de el.

Surîse sfielnic şi Sergheev se gîndi că încă niciodată în viaţa lui nu văzuse un zîmbet atît de deschis şi iradiind o frumuseţe liniştită pe care nu o putea înţelege întru totul. Ce se afla în acest zîmbet? Şi ce putea fi mai frumos decît o femeie rusă, decît cuvintele ei melodioase, decît ochii ei încrezători, decît sufletul ei fremătător şi drag?...

Glaşa pregăti de ceai, dar Sergheev refuză şi plecă. Nu porni într-acolo unde-l chema curcubeul, ci înapoi spre Voronici.

Mergea repede, grăbindu-se. Deodată avu sentimentul fericirii. De ce, oare — n-a putut şti.

Se prăvăli asupră-i totul, ca o avalanşă — deocamdată în dezordine; gînduri minunate şi pline de bucurie, fumegarea norilor, luciul frunzelor mulate de ploaie, liniştea pădurii, o uşoară părere de rău că plecase pe neaşteptate şi o bucurie adîncă, datorită conştiinţei că peste un ceas sau două, de îndată ce va ajunge acasă, se va apuca imediat de scris.

Şi nici o forţă nu-i va mai putea stăvili elanul sufletesc ce-l poartă acum, fără putinţă de întoarcere, aşa cum rafalele furtunii poartă ramurile rupte, frunzele şi spuma.

„Parcă nu s-a întîmplat nimic de cealaltă parte a curcubeului", gîndea Sergheev.

Şi, cu toate acestea, s-au întîmplat atît de multe, încît gîndurile sale abia puteau cuprinde totul. Iar principalul fapt ce avusese loc era întîlnirea cu un simplu suflet omenesc.

Iar Glaşa şedea la masă, privindu-şi mîinile întinse în faţă, căzută pe gînduri.

A venit un om străin, un necunoscut, şi a plecat, însă în urma lui a rămas aşteptarea.

Dar ştia că aşteptarea este şi ea un presimţămînt al fericirii.

Ion Dacian, interpretul lui Ciprian Porumbescu, Nicușor Constantinescu, directorul de orch. și Gherase Dendrino, compozitorul muzicii pentru opereta „Lăsați-mă să cînt"

Așa S-A REALIZAT O OPERETĂ

de Liliana DELESCU și Erastia SEVER

Primele cuvinte despre opereta „Lăsați-mă să cînt" au fost scrise în 1951, pe o fișă de activitate depusă la Uniunea Compozitorilor. Era notată acolo, laconic, dorința care mocnea în noi de vreme îndelungată: aceea de a scrie o operetă inspirată din viața și muzica lui Ciprian Porumbescu. Știam despre acest compozitor — care a dat, acum aproape trei sferturi de veac, prima operetă românească, „Crai Nou" — atît cît ne putuseră spune niște vechi cărți de istoria muzicii și cele cîteva cîntece pe care le auzisem pînă atunci. Dar din aceste puține informații se contura personalitatea unui artist care-și iubea cu pasiune poporul și muzica lui, a unui tînăr cu gîndire curajoasă și spirit de luptător, al cărui cînt e țîșnit parcă din însăși inima poporului. Pînă la vîrsta de 29 ani, cînd s-a stins din viață în urma unei boli necruțătoare, Ciprian Porumbescu scrisese circa 300 de piese, în care influența muzicii populare se făcea puternic simțită...

Am pornit de la aceste cîteva date să deslușim un OM, cu simțirea și gîndurile lui, pe acel în a cărui creație se păstrează vie și mereu proaspătă dragostea pentru „mugurelul de cîntec românesc", căruia el i-a dăruit, fără preget, tînăra lui viață. Și iată cum acel pe care fotografiile epocii ni-l înfățișau ca pe un tînăr cu frunte înaltă și bărbia voluntară, cu ochi calzi, luminoși, a prins pentru noi viață aevea, a devenit o ființă vie, căreia ne străduiam să-i pătrundem toate fibrele sufletului său...

Dar cunoașterea epocii și a documentelor istorice ne cerea o mai precisă și bogată informație. Institutul de Folclor, căruia ne-am adresat, ne-a indicat ca posesor al materialului muzical pe muzicologul Viorel Cosma, cu care am început să colaborăm în specialitatea d-sale. Și, adîncind acum filă cu filă, rînd cu rînd, l-am cunoscut mai întîi pe preotul din Stupca, Iraclie Porumbescu, tatăl lui Ciprian, care a bătut ani de-a rîndul munții și văile Bucovinei adunînd cîntece și poezii populare, la îndemnul bunului său prieten Vasile Alecsandri.

L-am cunoscut apoi pe micul Ciprian, care vădise de timpuriu înclinații deosebite pentru muzică, cîntînd la vioară împreună cu frații săi, Ștefan și Marioara; l-am urmărit studiind la Cernăuți unde a prezidat o societate culturală „Arboroasa", a cărei activitate se desfășura sub semnul luptei de eliberare națională de sub apăsarea imperiului habsburgic (fapt pentru care Ciprian este și întemnițat). I-am aflat pasiunea arzătoare pentru muzica poporului său, manifestîndu-și-o și în creațiile din timpul șederii sale la Viena și Brașov, emoționant mărturisită de el într-o scrisoare trimisă din Nervi, unde plecase să se vindece de cumplita sa boală: „... Era o seară plăcută să o pui la sîn, cum zice românul... Atunci, scoțînd vioara din scrinaș (vioara pe care, în ciuda recomandărilor categorice ale medicilor de a nu cînta, el a cerut-o insistent din țară, N.R.) și cercîndu-i strunele, am gîndit, oare ce să cînt? M-am rezemat cu spatele de un pisc de stîncă ce străbătea din fundul mării lo țărm și tot gîndind mi-am zis în sfîrșit: „Ah, știu ce să cînt, voi cînta acestei Mări Mediterane ce e mai drag și scump românului, ca marea să ducă acel cîntec oceanului și oceanul să spuie lumii care cîntec e mai scump și mai drag neamului meu... „Am cîntat, pare-mi-se ca niciodată pînă atunci, așa de lung și cu așa de adîncă simțire, doina".

Și iată că, din puținele informații pe care le-am avut la început, ne-am aflat în fața unor date destul de bogate despre epoca în care Ciprian a trăit, despre oamenii din jurul lui, despre însăși viața și creația tînărului compozitor.

Abia atunci însă s-a desenat în fața noastră un mare semn de întrebare: ce alegem din tot acest material documentar? Viața lui Ciprian, atît de scurtă cît a fost ea, prezenta momente de intens dramatism sau de cald lirism, unele de înflăcărată dîrzenie și combativitate, altele de umor fin sau de duioșie. Firește nu puteam să le cuprindem pe toate în libretul unei operete care are legile sale specifice, economia ei restrînsă, nu puteam face o întreagă biografie romanțată. Abia atunci ne-am dat seama ce probleme dificile reprezintă o lucrare care își propune să evoce o personalitate autentică, ale cărei întîmplări de viață, fapte, caracter, înclinații sînt bine cunoscute și care, de bună seamă, trebuie respectate. Unde se sfîrșește redarea absolut autentică a datelor biografice și unde poate începe să lucreze fantezia, desigur bazată pe atenta păstrare a veridicului? Care sînt, din întreaga viață a respectivului personaj, întîmplările, faptele în care ni se dezvăluie mai puternic coordonatele esențiale ale caracterului său, care este momentul cel mai dramatic, care să ne permită încheierea unei acțiuni strînse, vii, interesante?

Pe foile de manuscris, ce le mai păstrăm încă, deslușim cele cîteva însemnări pe care le făcusem atunci, însemnări ce aveau să contureze pentru noi subiectul libretului nostru: „1882. Ciprian are 28 de ani. E la Brașov, profesor de muzică și dirijor de cor. E un moment crucial din viața sa. Pregătește premiera operetei „Crai Nou", scrisă pe libretul poetului Alecsandri, bunul prieten al familiei Porumbescu. Întîmpină greutăți: în atmosfera de deznaționalizare impusă de autoritățile habsburgice, el luptă pentru o muzică românească. Nu are alături decît o mînă de prieteni, iar împotrivă-i protipendada și oficialitățile. Izbutește, totuși, și premiera se reprezintă într-o sală de liceu, jucată de o trupă de amatori, în ciuda tuturor opreliștilor."

Ne-am oprit asupra acestui moment pentru că ni-l prezenta pe Ciprian în toată complexitatea și bogăția personalității sale: înfruntînd cu demnitate și neclintită dîrzenie oficialitățile ce voiau să-l rupă de muzica poporului său, păstrîndu-și optimismul robust și încrederea în justețea drumului artei sale, iubind cu duioșie pe a lui „floare de zmeuriță", pe Berta Gorgon, și pe prietenii săi dragi — țăranii simpli de la care învățase a cînta din trișcă și fluier...

Dar toate aceste idei trebuiau să capete contur literar, adică trebuiau transpuse într-o imagine artistică vie, convingătoare, care să transmită fiorul de emoție al vieții adevărate. Pe firul principal al acțiunii — noi am început a crea conflictul dramatic și personajele care au gravitat în jurul acestui conflict, ca de pildă: sosirea în Brașov a contelui Lichtemberg, reprezentant al imperiului habsburgic (întrucît noi știam că pe atunci asemenea vizite ale oficialităților erau obișnuite), acțiunile cultural-artistice ale societății „Prietenii artei" (existau pe atunci multe asemenea societăți care adunau, prin manifestările lor, intelectuali și meseriași de toate naționalitățile); am „reconstituit", ca să spunem așa, scenele petrecute în spatele sălii unde a avut loc premierea „Craiului Nou"; vizita lui Eduard Strauss la Brașov sau participarea Bertei Gorgon la toate frămîntările, lupta și izbînda lui Ciprian. Și așa a prins viață atunci personajul Marthei Roth, tînără actriță cu suflet generos și înțelegător, care, deși se lasă vremelnic pradă intrigilor și geloziei, răscumpără totul prin dejucarea în ultima clipă a planurilor dușmanilor lui Ciprian. S-au conturat chipurile mamei Roza, gazda plină de căldură și umor a compozitorului, cel al zburdalnicei Suzănica, fiica gazdei, ori al lui Nastasi, logodnicul ei, flăcăul inimos și dintr-o bucată. Și așa, încetul cu încetul, acest mic univers al nostru s-a populat cu eroi pe care noi îi doream cît mai adevărați, mai umani, cu problemele și năzuințele lor, cu bucuriile și slăbiciunile lor. Dar peste tot și toate, mai dragă și apropiată ne era figura lui Ciprian, a cărui frămîntare creatoare ni s-a concretizat în strigătul lui dramatic:

„Lăsați-mă să cînt în pace,
Că doar atîta am și eu!
Pe cînd aveți tot ce vă place,
Lăsați-mi mie cîntecul meu!"

„Lăsați-mă să cînt" însemna însuși Ciprian Porumbescu, „Lăsați-mă să cînt" se impunea a fi și titlul lucrării noastre.

Dar pînă să ajungem la titlu, mai erau multe de făcut. Se dovedea pe parcurs că tehnica propriuzisă a libretului de operetă pune probleme dificile. Cum să faci ca proza să se împletească în mod organic cu cîntecul, cum să faci ca aria să nu rupă firul acțiunii, lungind-o și scăzîndu-i dramatismul, ci

Scenă din actul I al operetei originale „Lăsați-mă să cînt".

să tîșnească firesc, din acțiune însăși, exprimînd sentimentul încercat în acele momente de respectivul erou? Iată semnele de întrebare, cărora, pentru a le găsi răspuns, am pierdut multe zile și nopți. Iar acest răspuns a fost uneori mai izbutit, alteori mai puțin. În actul al III-lea de pildă, am avut o scenă foarte pretențioasă din acest punct de vedere. Este vorba de întîlnirea dintre Berta Gorgon și Martha Roth, un moment psihologic dificil în care, trecînd peste simțămintele de gelozie pe care le încerca una față de cealaltă — întrucît amîndouă îl iubeau pe Ciprian — cele două femei ajung la o înălțătoare comunicare sufletească, legătura dintre ele făcînd-o însuși cîntecul lui Ciprian. Puteam face aici o convorbire în proză — dramatismul scenei ne-ar fi permis-o — dar noi ne-am ferit de așa ceva, pentru că am fi ieșit din specificul operetei. Ne-am străduit atunci să facem o scenă prin excelență muzicală, un dialog muzical care să exprime neconvențional întreaga gamă de sentimente a celor două personaje; nu la fel de izbutit este însă momentul muzical din actul al II-lea (nu ne referim la muzică, ci la momentul dramatic) unde Ciprian, prin cîntecul „Vis de iubire", trebuie să evoce figura îndepărtată a iubitei sale.

Dar în rezolvarea tuturor acestor greutăți, nu am fost singuri. Din momentul în care, prezentînd Teatrului de Operetă proiectul libretului nostru, el a fost aprobat, a început o muncă colectivă, de zi cu zi, împreună cu direcțiunea, direcția de scenă și mai ales cu secretarul literar, tov. Vasile Timuș.

Fără a scrie roluri anume pentru actori, începuseră totuși să se contureze pentru noi, vizual, asemănări între unii actori și personajele din lucrarea noastră. Îl vedeam pe Ion Dacian dînd viață lui Porumbescu, o vedeam pe Puica Alexandrescu conturînd cu sensibilitatea și puterea ei de interiorizare pe Martha Roth, o vedeam pe temperamentala Virginica Romanovski în rolul neastîmpăratei Suzănica ori pe Maria Wauvrina în cel al cofetăriței Roza.

Iar într-o zi de august am ajuns cu manuscrisul operetei noastre (socotit acum de Teatrul de Operetă în fază finală), la fostul Comitet pentru Artă. Ne-am așezat modest pe o banchetă, undeva pe o sală și... am așteptat. Fuseserăm „rugate" să așteptăm — și am așteptat. Ceasuri lungi... zile multe...

Într-o bună dimineață, ușile mult invidiate s-au deschis totuși. Am intrat într-o încăpere unde, pe un birou, ne-am recunoscut manuscrisul. În fața biroului, un tovarăș care primise sarcina de a se ocupa de opereta noastră.

„Hm, da! E un libret bun, dar... actul I e lung, figura lui Ciprian nu-i suficient de conturată, sînt scene inutile. Altele trebuie completate... Din punct de vedere tehnic, actul al III-lea e greu de realizat. Ia să ne gîndim..."

Febril, tovarășul desenează pe fila albă pianuri, decoruri și schițe de costume. Și asta o face cînd cu mîna dreaptă, cînd cu mîna stîngă. Cu ochi mari urmărim cînd desenele, cînd manuscrisul nostru ce se umple de linii verticale, orizontale, desene, puncte de exclamație.

„... Mă înțelegeți? Cum stați cu pregătirea ideologică? L-ați citit pe Stanislavski?"... Apoi, un zîmbet larg: „Dar e unul din cele mai bune libreie de operetă ce ni s-a prezentat pînă acum. Porniți la modificări — și repede"!...

Lucrarea fusese deci aprobată, noi urma să pornim repede la modificări și concomitent trebuia începută și partitura muzicală, ca să mai putem intra în repertoriul acelei stagiuni. Eram în 2 octombrie 1953... Ah! tovarăși compozitori care vă plîngeți că nu aveți texticri, libretiști etc.! Cît am alergat după voi cu libretul operetei „Lăsați-mă să cînt" în brațe! Unul nu avea încredere în operete romînești. Altul nu putea începe fără un avans material. Un al treilea s-ar fi apucat... dar... „nu-i suna tonul". Noi ne gîndisem la un compozitor încă de la început; dar în acea perioadă tov. Gherase Dendrino era foarte ocupat. L-am prins, totuși, într-o zi, acasă la el. Lectura l-a furat încetul cu încetul, iar cînd s-a sfîrșit a răsuflat adînc, s-a uitat lung la ultimul rînd de pe ultima pagină și a spus: „Îl scriem!" I-am încredințat lui Gherase Dendrino, „copilul" nostru și am înțeles din clipa aceea că-l va iubi tot atît de mult ca și noi.

Să vezi un text înghițit de muzică foaie după foaie, să renunți la atîtea pagini pentru care te-ai străduit, nu-i ușor! Zilnic se nășteau melodii noi, note pe portativ care trebuiau să îmbrace într-o haină nouă libretul. Pagini întregi de proză se preschimbau în tot atîtea pagini de versuri și versurile în muzică.

Nu era de loc ușoară nici munca compozitorului. El trebuia să închege, din piese disparate ale muzicii lui Porumbescu, un întreg armonios, organic. Trebuia să-și adapteze personalitatea sa creatoare la cea a lui Ciprian, în așa fel încît să nu se simtă diferența dintre melodiile create de el și cele ale lui Ciprian. Și, firește, lucrul acesta nu s-a putut face fără o exigență deosebită, fără o muncă încordată, care l-au dus pe compozitor să creeze, de pildă, acea minunată arie a Marthei: „Te iubesc", care nu se deosebește de loc ca factură de aria lui Ciprian, „Vis de iubire".

Probleme dificile a avut de rezolvat și directorul de scenă, Nicușor Constantinescu, începînd cu conturarea personajelor centrale și terminînd cu individualizarea adîncă a fiecărui om din masă.

S-a repetat de zeci de ori, cu diferite interprete, rolul actriței Lizi, (o tînără cam fanfaroană și cabotină, dar cu un fond bun). Din jocul tuturora, ne-am dat însă seama că am îngroșat prea mult personajul. Lizi nu e o caricatură, ci o ființă umană cu defectele și calitățile ei. Se impunea deci o îndreptare în text.

Și așa, zilnic au fost necesare schimbări, tăieturi, aruncări la coș, adăugiri. Libretul operetei noastre ajunsese la a șaptea versiune. Dar n-am dat îndărăt.

Ne-a pus pe gînduri și privirea aruncată asupra schițelor de costume.

Lui Nastasi, flăcăul nostru zdravăn și cinstit, șugubăț dar dîrz, i s-au desenat costume de filfizon! Am îndreptat totul la croitorie, dar am revizuit și scenele cu Nastasi. Unele au căzut. În căutarea comicului se pare că depășiserăm linia de justă conduită a personajului. Altele s-au creionat mai bine prin adăugiri sau tăieturi în text și totodată printr-o interpretare nouă a actorului. Sînt în special două momente culminante în atitudinea lui Nastasi: scena de revoltă din actul al II-lea (în care îl dă afară pe șeful său, coruptul director de gazetă Martin), și clipa de duioșie din actul al III-lea, cînd, negăsind cuvinte să-și exprime emoția și dragostea față de Ciprian, îi sărută mîna. Desigur, două momente grele. Interpretarea, și astăzi încă pe muchie de cuțit, aduce în unele spectacole aplauzele de aprobare ale publicului, alteori însă o izbucnire în rîs: aici, comicul a fost departe de intenția noastră pentru aceste două scene...

Machiajul capetelor și coafurile de epocă ne-au atras atenția asupra profesorului Roth, creionat, în masca creată, ca un tip rigid și antipatic. Am revizuit replicile. Masca a luat o altă formă.

... Și astfel, încetul cu încetul, libretul nostru a prins viață scenică, personajele au căpătat și ele grai, suflu. Cu muncă încordată, dar plină de dragoste, cu nesfîrșite transformări, cu ajutor din partea tuturor celor ce au lucrat la acest spectacol — așa s-a realizat o operetă.

Despre cum a reușit, nu ne mai revine nouă să vorbim, ci marelui nostru critic, publicul.

1. Maria Wauvrina, în rolul mamei Roza; 2. Bimbo Mărculescu, în rolul lui Nastasi; 3. Puica Alexandrescu, laureată a Premiului de Stat, în rolul Martei Roth; 4. Virginica Romanovski, artistă emerită a R.P.R., în rolul Suzanei; 5. Sili Popescu, în rolul Bertei Gorgon.

SONIA CLUCERU

de Ion ȘAHIGHIAN,
maestru emerit al artei din R. P. R.

Artista poporului Sonia Cluceru s-a stins din viață.

S-a stins în patul unei grele suferințe, având la căpătîiul ei fiicele ultimului rol care i se încredințase — atît de mult și-a iubit teatrul, pe care nu l-a părăsit în întreaga ei viață nici o clipă.

De cîtăva vreme, spectatorii, care o îndrăgeau atît de mult, nu o mai vedeau pe scenă. Aflaseră de boala ei. Și ca și noi, actorii, erau triști, îndureraţi. La Teatrul Național, ca și în celelalte teatre, ne întrebam cu toții, îngrijorați: „Ce mai face Sonia noastră?"

Și acum cîtăva vreme s-a stins. O dată cu ea a dispărut încă una din marile figuri ale teatrului nostru. Sonia Cluceru a fost, după părerea mea, cea mai strălucită reprezentantă a specificului românesc în arta actorului. Ea își găsește un loc de frunte în galeria marilor figuri actoricești, alături de marele lancu Petrescu și Mița Clucurescu. Sonia Cluceru a adus cu ea în teatru, din satul ei natal ardelenesc, acel imponderabil al poporului care a dat stil și durabilitate artei sale. Ce armonioasă îmbinare s-a făcut, în conștiința ei, între învățăturile marilor maeștri ai scenei românești și tradiția artistică, pe care secole de-a rîndul au făurit-o nenumărate generații de strămoși țărani! Spirit drept și serios, ea s-a apropiat cu înțelegere și caldă dragoste de noul ce se înfăptuia în patria noastră.

Sonia Cluceru,
artistă a poporului din R.P.R

Cred că în clipele de liniște dintre crizele care o chinuiau, artista Sonia Cluceru, privind în trecut, trecîndu-și în revistă întreaga muncă, a avut cugetul împăcat și bucuria unei vieți împlinite. Zeci de ani, seară de seară, ea a dăruit desfătare și bucurie, înțelepciune și înnobilare. Și spectatorii simțeau că actrița de pe scenă le transmite lor, celor din sală, tot ce are mai de preț ca om, ca artist. Umorul și sensibilitatea ei scenică, profunda cunoaștere a psihologiei omenești, au dus-o la realizări creații ca cele din „Romeo și Julieta" ori „Minerii", „Căsătoria" ori „Gaițele", „Trei surori" ori „Zori deasupra Moscovei".

Sinceritatea în creație a făcut-o ca, deși având puternica ei originalitate scenică, stilul ei propriu, să aducă în fiecare rol ceva nou. Sonia Cluceru nu a rămas niciodată pe loc. Necontenit și-a îmbogățit mijloacele de expresie scenică. Dar stilul ei a rămas mereu valabil. „Stilul e cheia viitorului — spunea Victor Hugo — fără stil poți să ai succesul momentului, aplauzele, zgomotul, frîmbătarea, coroanele, aclamațiile mulțimii, dar nu vei avea adevăratul triumf, adevărata cucerire, adevărata încununare".

Stilul Soniei Cluceru i l-a dat adevărul vieții; forma, desenul lui, i-au fost imprimate de însuși poporul din care a purces.

Întotdeauna își dărula întreaga ei probitate, întreaga forță creatoare. Nu o dată se întreba asupra calității creației ei, pentru că se socotea răspunzătoare față de spectator. Înțelegea cît de mult așteaptă acesta de la artist și nu voia niciodată să-l dezamăgească. Știa că oamenii nu trebuie să părăsească teatrul fără să ducă cu ei o morală profundă și austeră. Toate acestea le învățase de la maeștrii din trecut, dar le aflase și din contactul cu publicul nou al sălilor noastre. Și acest public nou a răsplătit-o cu dragostea și încrederea lui. Sonia Cluceru și-a găsit adevărata și adînca prețuire abia în zilele vieții noastre noi. Artista, care a jucat întotdeauna pentru popor, și-a căpătat înalta confirmare a acestei dăruiri prin titlul de artistă a poporului, prin înaltele distincții care le-a primit — Ordinul Muncii cl. I și a II-a — prin decernarea Premiului de Stat. La începuturile mele în teatru, într-un turneu pe care-l făcusem în Ardeal împreună, îmi povestise cu negrăită căldură despre profesorii ei, care deveniseră și ai mei, Nottara, Gusti, Soreanu, Mița Clucurescu, Toneanu, Ion Livescu, Morțun, Constanța Demetriad, toți acești străluciți reprezentanți ai teatrului românesc erau neuitați cînd se vedeau siliți să joace piese bulevardiere, fără conținut, pretexte pentru un decor fastuos, teatru de negustorie. Cu cîtă autentică vibrație repetau ei, atunci cînd aveau în sfîrșit posibilitatea, în piesele neegalatului Shakespeare, ale necruțătorului Caragiale, ale realistului Molière, și cele pline de vervă ale lui Gogol, ale vizionarului Schiller, ale pateticului Victor Hugo sau cele ale vigurosului Delavrancea. Toți aceștia aspirau ca înfăptuirea lor scenică să fie mare și puternică și să meargă adînc în inima acelor nenumărați spectatori însetați de adevăr și frumos. Aceasta a devenit etica Soniei Cluceru. Ea a respectat pe marii maeștri cu respectul micilor învățăcei; a respectat pe cei mici cu respectul oamenilor cu adevărat mari.

A folosit simpatia spectatorilor pentru a-i învăța, între clipele de destindere pe care le dărula, nenumărate adevăruri sociale și morale. Iar dramaturgilor le-a fost o prețioasă colaboratoare prin spiritul ei viu, prin simțul ei dramaturgic. Ca și înaintașii ei, Sonia Cluceru a dorit ca toți colegii întru artă să nu uite rostul pe care-l are arta scenei, răspunderea pe care o are artistul.

Ne doare mult că am pierdut-o dintre noi pe Sonia Cluceru. Dar lacrimile noastre nu trebuie să fie sterile. Noua generație a teatrului nostru trebuie să poarte în inimi amintirea acestei mari actrițe, ier viața ei în artă, dragostea pentru teatru și pentru cei în fața cărora juca, înalta ei etică, să fie un exemplu pentru dezvoltarea lor. Pe umerii tinerelor talente, crescute într-o astfel de etică, se va reazema viitorul teatrului românesc, căruia și Sonia Cluceru i-a dăruit întreaga ei forță creatoare, întreaga ei viață.

Heinrich MANN

un mare scriitor și luptător pentru progres

Intrat în viața literară a Germaniei în jurul anului 1900, cînd Germania wilhelmiană, ca și restul lumii capitaliste, trecea în epoca imperialismului, Heinrich Mann a știut să întrevadă de timpuriu putregaiul și imoralitatea, cruzimea și corupția claselor dominante, adoptînd o atitudine de critic necruțător al acestora. Marile sale romane din această perioadă: *„Schlaraffenland"* (cu subtitlul semnificativ — *Un roman care se petrece între oameni bine*), *„Profesorul Unrat"*, cunoscut mai ales sub titlul *„Îngerul albastru"*, pe care scriitorul l-a adoptat mai tîrziu după filmul cu același nume, și *„Supușii"* — unice în felul lor în literatura germană a vremii — au rămas pînă azi documente neprețuite pentru cunoașterea societății germane din perioada wilhelmiană, au constituit piatra de temelie a romanului realist german din zilele noastre.

Dornic să găsească în același timp relația adevărată dintre societate și individ, dintre gîndire și acțiune, Heinrich Mann a căutat să afle mai întîi din exemplul unor mari înaintași cum spiritul umanist influențează dezvoltarea mișcării care transformă lumea. Aceasta a fost ideea fundamentală care a stat la baza strălucitoarelor sale eseuri despre Voltaire, Hugo și Zola. Prăbușirea imperiului lui Wilhelm al II-lea și instaurarea republicii de la Weimar i-au dat scriitorului, pentru cîtăva vreme, iluzia că sosise vremea cînd „forța și înțelepciunea vor fi una". Dar înfrîngerea sîngeroasă a mișcării muncitorești revoluționare de către miniștrii social-democrați de dreapta, reînvierea camuflată, dar evidentă totuși, a militarismului german, încurajarea de către autoritățile fascismului născînd, îl fac să înțeleagă pînă la urmă adevăratul caracter al republicii de la Weimar. Și, în mod firesc, cele ce se petrec în patria sa îl ajută să-și dea seama de realitatea din Uniunea Sovietică, de marea forță înnoitoare a marxismului. Într-o culegere de eseuri, intitulată *„Letzte Warnung"* („Ultimul avertisment"), vorbind despre geniul lui Lenin, scriitorul arată: *„Măreția lui mi-a devenit tot mai sensibilă, pe măsură ce am văzut ce se întîmplă în Germania"*.

Macabrul „dans al morților", jucat de burghezia germană care se scufunda în propriul ei marasm, îi inspiră scriitorului cîteva romane în care el se grăbește parcă să spună ce mai are de spus înainte de a fi prea tîrziu. Este epoca în care apar romanele sale: *„Mutter Marie"* (Mama Maria), *„Eugénie"*, *„Die grosse Sache"* (Lucrul cel mai important) și *„Ein ernstes Leben"* (O viață severă). Venirea lui Hitler la putere, arderea pe rug a cărților sale în piața Reichstagului, exilul dureros — departe de a fi pentru marele scriitor motive de descurajare și de renunțare la luptă, sînt dimpotrivă tot atîtea îndemnuri pentru începerea bătăliei care trebuie să pregătească ieșirea țării sale din întuneric. Mai mult, falimentul republicii de la Weimar l-a făcut pe scriitor să vadă adevăratul drum de salvare a poporului său. Dezvoltîndu-și, de la tribuna Congresului internațional al scriitorilor pentru apărarea culturii, noile sale convingeri la care a ajuns după o experiență de o viață întreagă, Heinrich Mann declară cu mîndrie: *„Un democrat cinstit trebuie să-și dea seama că numai marxismul creează premisele unei adevărate democrații"*. Apropierea de cauza clasei muncitoare îl leagă tot mai strîns pe scriitor de poporul său, îl apropie de înțelegerea justeței și triumfului inevitabil al luptei revoluționare. Noua concepție despre lume, la care a ajuns el, se vădește cu o forță și o măiestrie remarcabile în romanele sale despre *tinerețea* și *sfîrșitul lui Henric al IV-lea*, scrise în emigrație.

În tot timpul celui de al doilea război mondial, Heinrich Mann, apărătorul înflăcărat al omului și omeniei, a fost un prieten credincios al Uniunii Sovietice, popularizînd și sprijinind lupta ei eroică.

Marele scriitor a murit la 12 martie 1950, cu o lună numai înainte de a pleca spre R.D. Germană, unde fusese ales președinte al Academiei de Arte. Opera sa va rămîne pentru totdeauna un bun al întregii omeniri înaintate, o mărturie strălucită a unui mare conștiințe și a unui mare talent.

Dumitru HÎNCU

Caricaturi

DIN EXPOZIȚIA ANUALA DE STAT A ARTELOR PLASTICE

I. ROSS:

Grijile Wallstreetmanului.
— Grea e viața cînd ai atîtea gurt de hrănit..

Noli COBAR: „Stimularea" criticii.
Leul: — Și eu sînt pentru critica de jos!
Cine începe?...

I. DORU: „Autocritică"

H. LERU: — Ce timpuri, mon cher! Nu se mai găsește nimic
— De bîrfit!

Fred GHENADESCU:

Criticul de artă:
— Ce curios! Toate lucrările astea au aerul că sînt făcute pe fugă!...

Un singur semn, și zeci de vehicule și pietoni s-au oprit. Cu atenție încordată, sergentul de miliție Ecaterina Damian veghează la respectarea strictă a legilor circulației.

Fotografie de A. Lovinescu

BELA BREINER

Martie 1940... Un număr ca oricare altul din „Scînteia" ilegală. Şi, totuşi... O fotografie şi cîteva rînduri de text săgetau inimile tuturor celor cărora ziarul le trecuse prin mînă în acea zi. Fotografia era a lui Bela Breiner, iar textul anunţa moartea acestui aprig luptător pentru cauza clasei muncitoare, membru al Secretariatului Comitetului Central al Partidului Comunist Romîn.

Moartea lui Bela Breiner a îndurerat pe toţi luptătorii revoluţionari. Căci el a fost unul dintre cei mai apreciaţi şi iubiţi conducători ai luptei poporului nostru muncitor pentru eliberarea de sub exploatarea capitalistă, pentru făurirea acelei vieţi libere şi fericite întruchipată de societatea socialistă.

Ca unul care a cunoscut de la cea mai fragedă vîrstă ce înseamnă exploatarea burghezo-moşierească — părinţii săi fiind muncitori, el însuşi fiind silit să păşească pragul fabricii la vîrsta de numai 12 ani — Bela Breiner şi-a închinat întreaga sa viaţă luptei revoluţionare. Iar în această luptă el a păşit şi a rămas tot timpul plin de intransigenţă revoluţionară, convins că — aşa cum obişnuia să spună mai tîrziu celor mai tineri — „cînd te afli faţă în faţă cu duşmanul de clasă nu există compromis. O dată ce porneşti cu gîndul compromisului, aluneci în prăpastie. Nu poate fi revoluţionar acel care nu poate rezista oricărei lovituri a duşmanului". Şi Bela Breiner a fost revoluţionar pînă în ultima clipă a vieţii sale.

Iată-l la numai 14 ani. Tînărul ucenic Bela Breiner se află în fruntea acţiunilor revendicative ale ucenicilor din întreprinderea în care lucra. Mai apoi, doi ani după aceea, în 1912, ieşit calfă, luptă ca membru al sindicatului metalurgiştilor şi ca membru al partidului social-democrat. Dîndu-şi seama de adevărata faţă a conducătorilor acestui partid, în preajma dezlănţuirii primului război mondial, cînd aceştia s-au demascat ca propagatori ai lozincilor războinice imperialiste, Bela Breiner începe să ducă o intensă activitate de demascare, în rîndurile maselor muncitoare, a planurilor imperialiştilor şi ale lacheilor lor. Trimis disciplinar pe front, el continuă să facă în rîndurile soldaţilor acelaşi lucru, pe care l-a făcut şi în rîndurile muncitorilor.

Victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie îl face să devină un şi mai aprig propagator al lozincilor leniniste, de întoarcere a armelor împotriva proprilor exploatatori. Iar cînd în Ungaria izbucneşte revoluţia, el se află printre cei dintîi care i se alătură şi luptă cu arma în mînă pentru apărarea ei. După înăbuşirea revoluţiei proletariatului ungur, el se reîntoarce în ţară, la Oradea. Din primul moment ia legătura cu mişcarea muncitorească de aci şi contribuie activ la pregătirea grevei generale din 1920. O dată în plus, el îşi dă seama că înfrîngerea grevei se datoreşte trădării elementelor oportuniste din partidul social-democrat şi, ducînd o activitate intensă de demascare a acestora, se află printre cei ce pregătesc înfiinţarea unui adevărat partid de avangardă al clasei muncitoare — Partidul Comunist.

Dar la numai trei ani de la înfiinţarea Partidului Comunist, în 1924, reacţiunea aruncă în întunericul ilegalităţii Partidul. Aceasta, departe de a-l înspăimînta pe Bela Breiner, nu a făcut decît să-l îndîrjească şi mai mult. Acum se pune problema unei juste îmbinări a muncii legale cu cea ilegală. Şi activitatea desfăşurată de Bela Breiner de aci înainte este un minunat exemplu de ceea ce înseamnă împletirea muncii conspirative cu toate formele legale de activitate în rîndurile muncitorimii. Această calitate deosebită a sa a făcut să i se încredinţeze sarcini de răspundere, ca secretar al Comitetului Regional Oradea al P.C.R., apoi ca organizator al tipografiei ilegale a Comitetului Central.

Ghearele nimicitoare ale siguranţei burghezo-moşiereşti îl pîndeau însă. Şi, în 1926 este prins, torturat, schingiuit; dar comunistul Bela Breiner a rezistat tuturor acestor barbarii fără să-şi trădeze tovarăşii. Este aruncat pentru cinci ani între zidurile întunecoase ale Doftanei. Aci îndură cu tărie bătaia, lanţurile, H-ul. Şi se situează în fruntea luptei deţinuţilor antifascişti, împotriva acţiunilor închizitoriale ale călăilor de la conducerea închisorii. Totodată el este printre primii care au organizat în închisoare studierea învăţăturii revoluţionare marxist-leniniste.

Eliberat, deşi cu sănătatea zdruncinată, se avîntă din nou în luptă. Trebuia organizat Congresul al V-lea al Partidului. Şi el este unul dintre cei care contribuie din plin la organizarea acestui Congres de o însemnătate deosebită în viaţa partidului nostru. Iar la Congres delegaţii îi dovedesc încrederea şi preţuirea ce i-o poartă: Bela Breiner este ales membru al Comitetului Central şi apoi al Secretariatului C.C. al P.C.R.

După Congres începe acţiunea de organizare a luptelor eroice ale ceferiştilor şi petroliştilor ce aveau să se desfăşoare în februarie 1933. Activitatea lui Bela Breiner în această direcţie era una dintre cele mai rodnice. Dar copoii siguranţei se aruncă din nou asupra lui. Este condamnat la alţi trei ani de închisoare. Dar Bela Breiner continuă să lupte. Pentru educarea cadrelor mai tinere, pentru ridicarea propriului său nivel de cunoştinţe politice şi teoretice. Pentru demascarea tuturor mîrşăvillor puse la cale de aparatul de terorizare, prin care se urmărea distrugerea deţinuţilor politici antifascişti. După eliberare, deşi cu sănătatea distrusă, el preia organizarea editării organului central al Partidului „Scînteia". Şi, în ciuda cruntei terori ce domnea în ţară, cuvîntul Partidului vede lumina tiparului şi este răspîndit în mase tot mai largi, lămurindu-le asupra celor mai importante probleme, înarmîndu-le cu învăţătura marxist-leninistă.

Dar anii de temniţă, schingiuirile, lupta sa neobosită împotriva agenţilor siguranţei care-l urmăreau zi şi noapte, au biruit de timpuriu sănătatea acestui aprig luptător, încă în plină floare a vîrstei. Şi, la 10 martie 1940, Bela Breiner, în vîrstă de numai 44 de ani, se stinge din viaţă într-una din casele conspirative ale Partidului. Dar amintirea sa nu s-a stins şi nu se poate stinge. Astăzi, la 15 ani de la moartea sa, cînd cauza pentru care a luptat şi s-a jertfit Bela Breiner — socialismul — se înfăptuieşte în ţara noastră liberă, viaţa şi lupta dusă de el constituie pentru poporul nostru un îndemn de a lupta cu aceeaşi intransigenţă revoluţionară, cu aceeaşi abnegaţie pentru cauza socialismului ca şi Bela Breiner.

I. C.

HORVÁTH István

CINE-I MAI ÎNDURERAT?

Poezia ce o publicăm mai jos a apărut în 1944. Horváth István a fost prin aceste versuri unul dintre cei dintîi scriitori maghiari din ţara noastră care, în acel an de răscruce, au chemat la înfrăţirea minorităţilor naţionale cu poporul romîn.

Tudore Munteanu, frate,
Într-un ardelean soarică
Şi în traiul ţărănesc,
Mîna-ţi dau şi ţie grăiesc:

Inima mi-a-n paima grea.
Pacea înfloreşte-n ea.
Dragoste dintr-însa naşte
Şi ea ură nu cunoaşte.

Împreună-am dus necazul
Şi ne-am gîrbovit grumazul.
Ni-s la fel şi viitorul,
Şi trecutul — nu-i duc dorul.

Sub acelaşi bici hapsîn
Ne-am deprins, frate romîn,
Să zidim neagră cetate
Ce-aducea bezna în sate

Şi ne lega de pămînt,
Cum legi mortul de mormînt.
Unguri sau romîni, stăpînii
Tot o haită erau, cîinii!

Îndurare nu aflam
Cînd gemeam şi sîngeram!
Baionete şi-nchisoarea,
De zbucnea din noi dogoarea!

Au scornit două drapele,
Ca — răsbiţi de chinuri grele —
Să ne batem între noi,
Ca să poată ei — apoi

Cu cîrlig de fier, prin volburi,
Pescui în ape tulburi
Sufletele nevoiaşe —
Iară ei să se îngraşe

Din al robilor lor sînge.
Ca să nu-i poată ajunge
Cruntă noastră răzbunare,
Ne-nvrăjbiră pe ogoare.

Ştiau ei că, împreună,
Am zbucni într-o furtună
Ce-ar surpa trufaşe lor
Fortăreaţă-a beznelor.

Mîna dă-mi, Munteane frate!
Fă în zori, ce-n zori se poate.
Vezi, dacă nu ne-am unit
Şi-ntre noi ne-am tot sfădit

Pentru-ai altora folos —
Moartea hoidele ne-a ros,
Semănînd prin sate jale —
Doar ruini, cosare goale.

Cine-i mai îndurerat?
Inimile-amar ne bat,
Mii de morţi ne mustră, iată
— Asta doar, ne-a fost răsplată.

Dealul, valea, ne acuză,
Ne-nvăluşte-un giulgi de spuză,
Ne păleşte-obrazul cînd
Plugul scurmă în pămînt.

De ce oare-a fost nevoie
Să ne batem, pe-a lor voie?
Grea ni-i vina: am slujit
Trupul patriei, sfinţit!

Hai, dă-mi mînă! Să ne fie
Glasul-goarnă-n bătălie;
Şi-ntr-o oaste fără număr,
Să stăm umăr lîngă umăr.

1944

Trad. de **Petre SOLOMON**

Din volumul István Horváth — Versuri alese — ce va apare la E.S.P.L.A.

IL CUNOAȘTEȚI?

de Andrei BART
Fotografii de C. ZAMFIR și M. RĂDULESCU

L-ați cunoscut, desigur. Este întotdeauna același, deși apare sub aspecte diferite, în împrejurări deosebite. Îl recunoașteți după un semnalment precis: este gata oricînd să vă stinghereaască — într-un fel sau altul.

Ca responsabil al unei cofetării din piața Rosetti, el dă sarcina să se mănînce la ora 22,35, deși localul se închide la ora 23, pentru ca în acest fel să puteți mînca o prăjitură garnisită cu praf. Ca vecin, el dă drumul la maximum aparatului de radio, la o oră, două, după miezul nopții. Dacă vă e prieten și vă întîlnește pe stradă cînd sînteți cu copilul de mînă, îl sărută drăgăstos pe amîndoi obrajii, deși are un gutural zdravăn, cu care îl poate contamina.

Ca vînzător, el vă poate vinde, ceea ce doriți, însă, cu condiția să „mișcați din urechi". Cînd e lăptar, vă vinde apă cu lapte la preț de speculă. Cînd găsește un fir de păr în supă, îl etalează ostentativ pe masă, pentru a „mări" apetitul comesenilor. În tramvai se urcă numai prin față și ocupă întotdeauna un loc dintre cele rezervate, deși nu e nici mamă cu copil în brațe, nici femeie gravidă, nici invalid. Dacă e paznic, sforăie liniștit în post. Ca milițian atipește uneori în cutia-i de sticlă, ținînd minute întregi în loc tramvaie și autobuse cu sute de oameni care trebuie să fie prezenți la lucru, la o oră fixă. Ca spectator sportiv în tribună îți fluieră în urechi pînă îți vine să-i „aplauzi" obrajii. Deoarece acasă are o soție de loc timidă și de loc tăcută, el se răzbună în ședință, bătînd cîmpii pe întinderi de kilometri. Ca ospătar la restaurantul „Ambasador", te privește patrat și te servește cu un suprem dispreț — demn de un valet de casă mare — dacă ai îndrăznit să comanzi un menu fix. Ca garderobieră la Teatrul Național „I. L. Caragiale", sala Comedia, îți refuză paltonul fiindcă „n-ai mărunțiș". Ca responsabil de „Alimentară", refuză să-și deratizeze depozitul din subsol pentru că după dispariția șoarecilor n-ar mai avea pe a cui vină să dea unele „minus"-uri de inventar. Ca operator de cinematograf îți prezintă un film cu actele înversate, astfel încît întîi moare eroul principal, apoi se însoară, apoi face cunoștință cu soția sa și în cele din urmă se naște. Ca funcționar la spațiul locativ îți primește sesizarea asupra unei locuințe libere, iar cînd revii ca să primești repartiția, afli că în casa cu pricina și-a mutat dînsul un „prieten". Ca șef al unei redacții de scenarii de film, îți măcelărește în așa hal scenariul încît în film nu-ți mai recunoști din ce-i al tău, decît semnătura. Ca portar de hotel, nu-ți închiriază o cameră decît dacă-i prezinți buletinul de identitate; și, bineînțeles, dacă în buletin există o hîrtie de cel puțin zece lei... Ca romancier, îți provoacă somn încă de la pagina a cincea a cărții. Ca funcționar la întreprinderea de gaz metan, îți întrerupe într-o bună zi gazul fiindcă lipsesc niște referate, semnături și ștampile de pe o hîrtie dintr-un dosar al său, motiv pentru care locatarii casei respective se pot duce la cinema să se încălzească. Ca „fost", ocupă la fiecare concert simfonic același loc în sala Ateneului, arborînd aceeași ținută de înmormîntare clasa I și strîmbînd din nas cu snobism, cînd se cîntă muzică simfonică românească. Ca tehnician la cooperativa de producție meșteșugărească „Presajul", veghează ca lacătele și broaștele sistem „yale", pe care le produce, să se poată deschide cu indiferent ce cheiță și, în lipsa ei, cu o furculiță sau un plachiu de pantof. Ca activist de stat popular raional confundă polenizarea cu larovizarea, pricepîndu-se la agricultură cît se pricepe autorul acestor rînduri la... dresarea tigrilor de Bengal...

Într-o zi, fotoreporterii noștri au întîlnit un asemenea cetățean și

Hotelurile și restaurantele sînt ale Statului, la fel ca și celelalte întinderi de producție. Cele mai multe din Capitală sînt curate, frumoase, atrăgătoare, pentru ca acei ce vor fi găzduiți în ele să se simtă bine. Există însă unii pasageri care în loc să-și lustruiască pantofii lor. Cu prețul draperiilor se poate face un lustru bun. Lustragiul ar cere bani pentru asta, pe cînd perdelele nu-i costă nimic pe el. Și nici fața de masă a restaurantului, cu care se șterge la gură (în medalion).

O servietă, o pălărie, un fular, un palton, o valiză. Acestea sînt semnele care arată că celelalte cinci locuri ale compartimentului sînt ocupate și că vei călători pînă la Oradea pe culoarul vagonului. E ciudat numai faptul că toate aceste obiecte par să aparțină exclusiv cetățeanului care îți spune categoric: — Nu mai e nici un loc liber!

Spectacolul a început. Horațiu îi povestește lui Hamlet cum a văzut fantoma nefericitului rege al Danemarcei. Tensiunea dramatică e puternică... Deodată o ușă se deschide și apare o umbră. Nu e umbra tatălui lui Hamlet, căci nu a apărut încă pe scenă; umbra a apărut în sală. Este cetățeanul care vine întotdeauna cu întîrziere la spectacole, care ridică în picioare un întreg rînd de spectatori — din care cauză alte zece rînduri din spate pierd scena respectivă. Și mai șoptește cu candoare: „Scuzați, vă rog"...

„Cozile" la spectacole sînt un fenomen pozitiv. Ce te faci, însă, că nu toţi oamenii au răbdare să stea la „coadă". Unii sînt „nervoşi" sau „grăbiţi". Ca, de pildă, cetăţeanul din fotografia noastră. Există, însă, o opinie publică a „cozii" care strigă în unison: — La coadăăă! La codiţă!

Sînt mai multe categorii de frizeri, şi anume: a) unii care refuză bacşişul (am cunoscut unul atevea la Cluj); b) unii care nu-l cer, dar nici nu-l refuză; c) alţii care ţi-l cer în mod subtil, conducîndu-te la casă, ţinîndu-ţi paltonul etc.; d) iar alţii nu-ţi spun nimic atunci cînd în loc de bacşiş le dai bună ziua, însă cînd te prind a doua oară pe acolo, îţi execută o chirurgie facială cu un brici neascuţit. De mentalitatea ultimelor trei categorii răspunde şi cetăţeanul nostru, care în mod subtil strecoară frizerului bacşişul respectiv.

Poate că vi s-a întîmplat vreodată să observaţi, după ce aţi coborît din tramvai, că hainei îi lipsesc vreo doi nasturi, că frumosul dv. pantalon gri are o pată de ulei, că ciorapii de kapron ai soţiei dv. au suferit o ruptură zdravănă, că pe bereta fiului dv. se văd urmele unei fabe de gîscă, deşi sînteţi sigur că băiatul nici n-a pus piciorul în vreun coteţ cu orătănii. Pornind de la această ultimă constatare, vă veţi da seama că aceste urme de palmipede se datoresc gîştei din sacoşa cetăţeanului care avea şi un bidon de ulei, şi nişte pachete legate cu sîrmă antikapronică, iar pe deasupra, în plină înghesuială, a cerut taxatorului să-i dea şi restul la o sută de lei...

Fumul se ridică înalt şi greu. Nici nici de la furnal, nici de la coşul vaporului, fiindcă aşa ceva n-ar putea avea loc în anticamera unei policlinici. Este de la un trabuc. De la trabucul cetăţeanului care fumează imperturbabil, convins probabil că puştiul în vîrstă de doi ani, pe care maică-sa îi ţine în braţe, este şi el un vechi fumător. Numai că ceilalţi nu prea sînt de aceeaşi părere...

În Cişmigiu e un cîntar, deasupra căruia străluceşte becul electric al unui felinar. Vinul a fost prea bun şi, poate, prea mult. Drumul spre casă trece prin Cişmigiu şi grozav de mult seamănă becul felinarului cu becul din dormitor. Cetăţeanul, turmentat, încercînd să potrivească cheia în încuietoarea cîntarului, exclamă contrariat: — Afurisită chestie... Sus o lumină, care vasăzică nevastă-mea nu s-a culcat. Ce-o fi că nu se potriveşte cheia?!?

— Aoleu, am apărut în „Flacăra"! Deci minciuna cu şedinţa care a ţinut pînă la miezul nopţii nu se mai prinde... Nevastă-mea a aflat totul... Al naibii fotoreporterul ăsta... Din fericire, soţia actorului A. Ferat de la Teatrul Armatei ştie că soţul ei este un om cumsecade, că el n-a făcut decît să interpreteze acest fotoreportaj cu ajutorul celorlalţi interpreţi ocazionali, ca, de pildă, frizerul Petre Dimitriu, de la unitatea Higiena nr. 27, — care, fiind la rîndul său un duşman al bacşişului, a acceptat să joace rolul frizerului ce ia bacşiş — ş.a. Drept care a apărut acest mic manual ilustrat pentru uzul celor care ne stingheresc şi n-ar mai trebui s-o facă...

Răspundem cititorilor

SOCOTELILE GREȘITE ALE CERCURILOR IMPERIALISTE

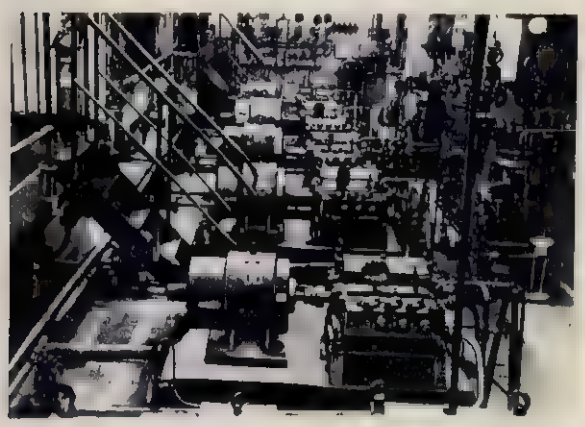

Prima centrală electrică industrială pe bază de energia atomică din U. R. S. S. In fotografie : aspect din sala pompelor

Tov. Dobrotă Ioana, muncitoare la fabrica de săpun „Steaua" din Bucureşti, ne întreabă care este raportul de forţe pe arena mondială în ce priveşte deţinerea armelor nucleare.

După cum se ştie, cercurile agresive din Statele Unite au încercat în ultimii ani să facă din arma atomică şi din ameninţarea atomică pîrghia unghiulară a întregii lor politici de presiuni şi ameninţări, îndreptată împotriva ţărilor lagărului socialist. Nu demult, imperialiştii americani se legănau încă în iluzia că dispun de monopolul armei atomice. Chiar cei mai perspicace dintre reprezentanţii lor considerau, în primii ani de după război, că pentru producerea armei atomice Uniunea Sovietică îi vor trebui cel puţin 10-15 ani.

În scrisoarea adresată revistei sovietice „Mejdunarodnaia jizni" (Viaţa internaţională), savantul D. Skobelţin atrage atenţia asupra părerilor exprimate de cunoscutul fizician englez P.M.S. Blakett, care, într-o serie de articole publicate în revista londoneză „New Statesman and Nation", face o analiză a situaţiei create în prezent în domeniul armei nucleare.

Blakett examinează această chestiune din punct de vedere al aşa-zisei „doctrine", potrivit căreia mijloacele atomice de atac (şi aviaţia uneia din părţi înarmată cu ele) sînt considerate ca o contrabalansare posibilă a forţelor terestre ale celeilalte părţi, în cazul unui conflict militar. Această „doctrină", scrie academicianul Skobelţin, a apărut în urma faptului că la sfîrşitul celui de al doilea război mondial S.U.A. s-au dovedit a fi vremelnic deţinătorii monopolului în domeniul producţiei armamentului atomic, monopol care a dispărut curînd, dar care a dus pentru un timp oarecare la o anumită superioritate a forţelor lor în domeniul acestui tip de armament.

Desfăşurarea evenimentelor a dovedit că cercurile agresive ale S.U.A. şi-au greşit profund socotelile. Într-un timp scurt, Uniunea Sovietică a obţinut noi rezultate strălucite în domeniul arătat, făcînd ca lucrurile să se prezinte cu totul alt fel de cît şi-au închipuit imperialiştii americani.

În ce constă schimbarea survenită? În articolele sale publicate în revista „New Statesman and Nation", fizicianul englez P.M.S. Blakett răspunde acestei întrebări în sensul următor: *după crearea aşa-numitei bombe cu hidrogen, avantajul cantitativ al S.U.A., în armament atomic* (avantaj pe care ele l-au avut, poate, imediat după terminarea celui de al doilea război mondial), *nu mai poate juca actualmente nici un rol.*

În ce priveşte aspectul tehnic al problemei, savantul sovietic Skobelţin subliniază faptul că realizarea aşa-numitei bombe atomice implică procese tehnologice foarte complicate şi necesită cheltuieli considerabile, atît de fonduri, cît şi de timp. Dar cu bomba cu hidrogen, realizată în urma unor noi descoperiri, lucrurile stau cu totul alt fel. Materia primă pentru producţia ei este mult mai accesibilă şi mai ieftină, iar prelucrarea ei este departe de a fi atît de complicată şi de scumpă. Pe de altă parte, aşa cum rezultă din datele presei americane, forţa distructivă a bombei cu hidrogen este aproximativ de o mie de ori mai mare decît cea pe care o aveau bombele atomice aruncate în 1945 de către imperialiştii americani asupra oraşelor japoneze Hiroşima şi Nagasaki. Dacă se ţine seama de faptul că (aşa cum se poate încheia din datele publicate) producţia de bombe cu hidrogen a fost începută în S.U.A. şi în U.R.S.S. ori simultan, ori, poate, în U.R.S.S. chiar mai devreme decît în S.U.A., atunci trebuie — după cum scrie fizicianul englez mai sus-menţionat — să se ajungă la următoarea concluzie inevitabilă: *în prezent nu se mai poate vorbi despre o superioritate a S.U.A. în domeniul armamentului atomic. În prezent, avantajul obţinut în S. U. A., prin cîştigul de timp de la începutul aşa-numitei „noi ere atomice", a fost pierdut.*

Această situaţie şi-a găsit o categorică confirmare în raportul „Cu privire la situaţia internaţională şi politica externă a Guvernului U.R.S.S.", prezentat de V. M. Molotov la recenta sesiune a Sovietului Suprem al U.R.S.S. „*Lucrurile au ajuns pînă acolo* — arată tovarăşul Molotov — *încît în producţia armei cu hidrogen oamenii sovietici au obţinut un asemenea succes încît nu Uniunea Sovietică s-a dovedit a fi în situaţia celui rămas în urmă, ci Statele Unite ale Americii*".

Ca atare, e limpede pentru oricine, că şantajul atomic este azi mai mult ca oricînd inoperant.

Soluţia impusă de realităţile actuale, de necesitatea feririi omenirii de grozăviile unui război atomic, apare de la sine: *traducerea în viaţă a interzicerii armei atomice şi a celei cu hidrogen.*

Pătrunse de conştiinţa acestei necesităţi, popoarele iubitoare de pace aprijină cu tărie hotărîrea poziţia U.R.S.S. care îşi continuă neobosit lupta pentru interzicerea acestor arme şi a tuturor armelor de exterminare în masă, militînd activ pentru folosirea energiei nucleare exclusiv în scopuri paşnice.

TELEVIZIUNEA ÎN CULORI

La dorinţa exprimată de tov. Pulpă Constantin, maistru strungar la cooperativa „Ariamet" din Bucureşti, de a cunoaşte diferite realizări noi şi probleme care se pun astăzi în faţa televiziunii, redacţia noastră a rugat pe tovarăşul conf. univ. Mircea Bubulac, să dea răspunsul.

Televiziunea, această cucerire a tehnicii, cu ajutorul căreia se pot transmite la distanţă imaginile oferite de scene vii, din natură, a luat în ultimii ani o mare dezvoltare. În primul rînd, lupta perseverentă pe care au dus-o cale de ani de zile savanţi şi tehnicieni din lumea întreagă pentru realizarea televiziunii în culori, deci pentru transmiterea imaginilor aşa cum arată ele în natură — a fost rezolvată cu succes. Astăzi, postul de televiziune din Moscova face emisiuni experimentale în culori pe canalul de frecvenţe de la 77,25 megaherţi la 83,75 megaherţi[1]).

Procedeele utilizate în televiziunea în culori se bazează pe faptul că orice culoare din natură se poate obţine prin amestecarea în anumite proporţii a trei culori fundamentale sau primare: roşu, verde şi albastru. Această fiind situaţia, se vizează obiectul din natură cu trei aparate de captat vederi, fiecare din ele văzînd prin cîte un filtru colorat: roşu, verde, albastru. Semnalele obţinute de la fiecare aparat în parte sînt transmise la cîte un tub de prezentat vederi care e prevăzut de asemenea în faţă cu un filtru de una din cele trei culori. În felul acesta iconoscopul[2]) care vizează prin filtru roşu e impresionat numai de lumina roşie conţinută în culorile naturale ale obiectului; de asemenea, în recepţie, pe tubul corespunzător prevăzut şi el cu un filtru roşu în faţa sa, se va obţine imaginea „în roşu". Prin acelaşi proces se obţin şi pe celelalte două tuburi, imaginile „în verde" şi „în albastru" ale obiectului. Aceste trei imagini sînt privite de telespectator printr-un sistem care le suprapune, în aşa fel încît, din amestecul celor trei culori fundamentale în proporţii corespunzătoare, rezultă pentru privitor culoarea naturală a obiectului.

O altă problemă actuală în ce priveşte dezvoltarea televiziunii este aceea a măririi razei de acţiune a posturilor de televiziune care, în prezent, datorită proprietăţilor cuasi-optice de propagare a undelor folosite, e limitată de înălţimea antenei de emisie la 60-80 km, adică pînă la orizontul optic al acesteia. Pentru a evita această limitare şi a putea deservi cu programe de televiziune regiuni cît mai întinse, se foloseşte în prezent două procedee. În primul, centrul de televiziune principal este legat prin cablu coaxial (cablu pentru transmiterea frecvenţelor înalte) cu emiţătorii secundari instalaţi în alte localităţi şi care retransmit programul emiţătorului central. În ce priveşte cel de al doilea procedeu, se leagă centrul de televiziune cu emiţătorii secundari prin intermediul undelor electromagnetice, folosindu-se pentru aceasta radiorelee, care sînt staţii de recepţie şi retransmitere de mică putere, lucrînd pe lungimi de undă decimetrice. Asemenea staţii intermediare sînt înşirate la distanţe de cîţiva zeci de km, de-a lungul traseului care realizează legătura cu emiţătorul secundar. În acest mod se pot retransmite programele la distanţe foarte mari.

În vederea măririi razei de acţiune a posturilor de televiziune, cunoscutul savant sovietic Şmakov a propus o soluţie interesantă: să se instaleze emiţătorul de televiziune pe un avion care zboară la mare înălţime. În felul acesta, avionul zburînd la 10 km altitudine, ar permite emiţătorului o rază de acţiune de circa 400 km. Această soluţie a fost de altfel experimentată, cu bune rezultate. Profesorul Şmakov a mai propus să se folosească o reţea de astfel de avioane, prevăzute cu instalaţii de retransmisie, care ar permite acoperirea unui teritoriu foarte întins, de exemplu, suprafaţa unei ţări.

O altă problemă care preocupă astăzi pe savanţi şi tehnicieni e realizarea televiziunii în relief. Deşi principiul pe care acesta se bazează este destul de simplu, totuşi transmiterea imaginilor în relief a rămas încă în stadiul de încercări de laborator.

În ce priveşte utilizarea televiziunii, în ultima vreme ea a fost extinsă din domeniul ei clasic asociat cu radiodifuziunea, în multe şi variate domenii de activitate. Astfel, cu ajutorul ei, studenţii în medicină din Moscova şi Leningrad pot urmări astăzi, pe ecrane mari, instalate în amfiteatre, operaţii interesante la care nu pot asista direct decît puţini oameni. Tot în U.R.S.S. folosindu-se televiziunea, s-au putut supraveghea de la distanţă unele instalaţii ce lucrează fără personal de exploatare şi, de asemenea, s-au putut urmări de la distanţă unele procese primejdioase pentru un observator apropiat, cum sînt reacţiile termonucleare. De asemenea, cu ajutorul televiziunii, coborîndu-se aparate de captat vederi, s-a reuşit să se facă prospecţiuni submarine la adîncimi la care omul nu s-a putut cufunda, iar în meteorologie se transmit hărţi şi schiţe necesare în prognoza timpului.

Problema realizării televiziunii şi în ţara noastră a fost inclusă în planul de lucru al institutelor de specialitate şi sperăm că, nu peste mult timp, avînd ajutorul Uniunii Sovietice, se vor putea realiza emisiuni experimentale şi la noi.

[1]) *Ia gama undelor ultrascurte sînt rezervate emisiunilor de televiziune anumite sub-game, numite canale de frecvenţă. Unitatea de măsură a frecvenţei este hertz-ul, megahertz-ul corespunde cu un milion de hertzi.*

[2]) *Aparatul de captat vederi are ca organ principal un tub electronic special, numit iconoscop.*

Aparatul de televiziune Leningrad.

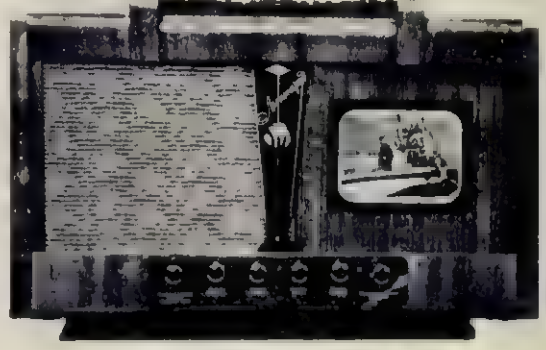

ÎN DRUM SPRE 70 METRI

Prin materialul de faţă răspundem tov. Neiberg Sandu de la cooperativa „Radio Progres", unitatea nr. 33, care se interesează de activitatea eminentului sportiv sovietic Stanislav Nenaşev, campion mondial la aruncarea ciocanului.

„Nu este înalt, dar nu s-ar putea spune că-i mic de statură. Are picioare puternice, o musculatură perfect dezvoltată şi un profil clasic, încadrat de un păr blond, care-i dă aerul de nordic. Nici n-ai crede că-i un copil al sudului fierbinte, mai ales că şi temperamentul îi e liniştit, mişcările line, vocea calmă".

Aşa l-a descris un ziarist pe tînărul sportiv sovietic Stanislav Nenaşev, cu prilejul campionatelor europene de atletism de la Berna. Cine ar fi putut bănui că doar peste patru luni numele acestui talentat aruncător de ciocan va face înconjurul lumii, va fi pe buzele tuturor celor ce se interesează de sportul centimetrilor şi al secundelor!

Dar cine este acest sportiv atît de înzestrat? Stanislav Nenaşev a văzut lumina zilei la Baku, cetatea petrolului. Tatăl, bunicul, străbunicul lui Nenaşev au fost muncitori petrolişti. Şi Stanislav, care a îndrăgit de mic pădurea de sonde, era hotărît să-i afle tainele. În faţa sa însă stăteau posibilităţi infinit mai mari decît au avut înaintaşii săi. El a avut fericirea să se nască în epoca sovietică şi nu cunoaşte decît din poveştiri viaţa grea a muncitorilor de pe vremea ţarismului. A învăţat. Mai întîi şcoala elementară, apoi pe cea medie, iar acum este student la Institutul de petrol din Baku.

Dar sportul?... L-a practicat şi-l practică ca orice tînăr sovietic, dornic să-şi oţelească trupul, să fie mai puternic, să poată munci cu mai mult

Stanislav Nenașev în timpul unui antrenament la Baku.

spor pentru binele patriei și al poporului.

Avea calități naturale excepționale de aruncător. I s-au pus la dispoziție toate condițiile ca să le poată valorifica. În primul an de practicare a atletismului (1950), ca junior, obține un rezultat de 50,12 m la aruncarea ciocanului, intrînd în lista celor mai buni atleți sovietici (locul 9). Un an mai tîrziu, performanța sa cea mai bună măsoară 54,08 m, cu care trece dintr-odată pe locul al III-lea în ierarhia aruncătorilor de ciocan ai țării. În 1952 ocupă locul al IV-lea, cu o performanță de aproape 57 m (56,93 m). Era în anul cînd Krivonosov aruncase prima dată peste 60 de metri. Cine ar fi bănuit că, chiar în sezonul următor o luptă pasionantă pentru supremație se va încinge între cei doi atleți. Nenașev numără pe atunci, în 1952, doar 20 de ani, într-adevăr, la campionatele țării sportivul din Baku îl învinge pe Krivonosov, aruncînd 57,17 m, iar în decembrie al aceluiași an, stabilește un nou record al țării, reușind 60,70 m.

„Duelul" celor doi a continuat și anul trecut. La început Krivonosov își recîștigă recordul, aruncînd peste 62 m, iar în august la Berna, devine campion european și recordman al lumii, reușind 63,34 m.

Dar rivalitatea nu fusese definitiv tranșată. Din nou în decembrie, (ca și în 1953), și din nou la Baku, Nenașev obține o performanță de-a dreptul fantastică: 64,05 m (!!) cu care devine recordman al Uniunii Sovietice și al lumii.

Firește că nici Krivonosov nu și-a spus încă ultimul cuvînt. Părerea specialiștilor este că disputa celor doi atleți poate împinge recordul lumii aproape de 70 metri.

S.E.A.T.O. — INSTRUMENT „AL POLITICII DE FORȚĂ"

Tov. Scondac Dumitru, tînărul în întreprinderea „Tehnica Textilă" din București, dorește să afle desfășurătorile pactului S.E.A.T.O.

Convocarea în 23 februarie a. c. a conferinței de la Bangkok a acelor țări din sud-estul asiatic, care se află sub influența S.U.A., reprezintă încă un pas al politicii imperialiste pe calea pregătirilor războinice în Extremul Orient.

În desfășurarea acestei politici, cercurile agresive din S.U.A. au pus mare preț pe crearea așa numitei „organizații a tratatului pentru Asia de sud-est" sau — după inițialele în limba engleză S.E.A.T.O. înghebarea acestui pact regional, variantă asiatică a pactului nord-atlantic, a întîmpinat mari greutăți. Aceasta s-a datorit atît scopurilor tratatului, care este văzut îndreptat împotriva R.P.Chineze și tinde să mențină dominația economică și politică a imperialismului colonialist în unele țări din Asia, cît și contradicțiilor care de regulă răbufnesc în asemenea împrejurări între statele imperialiste.

Țelurile criminale ale pactului S.E.A.T.O. au trezit indignarea popoarelor Asiei. Marele popor chinez de 600.000.000 de oameni dezaprobă acest pact agresiv. Împotriva pactului s-au declarat și conducători ai unor țări ca India, Birmania, Indonezia, care au laolaltă peste 500.000.000 locuitori. În urma unor presiuni îndelungate, inițiatorii americani ai pactului au reușit să determine participarea în conferința de la Manilla (capitala insulelor Filipine — unde a fost semnat tratatul) doar a două țări sud-asiatice: Pakistanul și Tailanda. Populația acestor țări reprezintă numai o cincime din populația țărilor din Asia de sud-est. Raportată la populația întregii Asii, ea nu atinge nici proporția de o zecime. Restul țărilor, semnatare ale „tratatului pentru Asia de sud-est" fac parte din alte continente decît Asia și anume: Oceania (Filipinele, Australia, Noua Zeelandă), Europa (Anglia și Franța), America (S.U.A.).

Creînd acest pact, cercurile războinice din S.U.A. au sperat să poată pune în practică, cu ajutorul lui, criminala lor formulă „asiaticii să lupte contra asiaticilor". Dar nu au reușit decît să înghebe un pact asiatic, fără asiatici.

În cursul conferinței care a avut loc în luna septembrie 1954 la Manilla s-au manifestat vizibil contradicțiile inter-imperialiste. Temîndu-se de reacția negativă pe care ar putea s-o provoace în rîndurile popoarelor Asiei ideea războiului împotriva țărilor lagărului socialist, reprezentanții Marii Britanii au cerut suprimarea cuvîntului „comunist" din textul tratatului S.E.A.T.O. Aprinse divergențe s-au produs de asemenea cu privire la limitele pe care le fixa pactul. Pînă la urmă însă ele au fost fixate, prevăzîndu-se posibilitatea includerii și a altor țări situate geografic în afara limitelor stipulate în pact. Imperialiștii americani au urmărit prin această clauză să poată include în S.E.A.T.O. — Taivanul, ocupat de americani prin clica marionetei lor, Cian Kai-și, și Coreea de sud, aflată sub dictatura celeilalte marionete imperialiste, Li Sin Man.

Încălcînd în mod flagrant prevederile acordului semnat la Geneva în vara anului 1954, semnatarii pactului S.E.A.T.O. și-au asumat, cu de la ei putere, „apărarea" Laosului, Cambodgiei și Vietnamului baodaist, inscrîind în acest fel, de fapt, intenția de a torpila pacea atît de greu instaurată în Indochina.

Măsura în care cercurile agresive din S.U.A. au mizat pe S.E.A.T.O., în cadrul politicii lor „de pe poziții de forță", o dovedește chiar și numai faptul că, pentru crearea acestui pact, congresul american a alocat, la 6 august 1954, suma de 700.000.000 dolari.

Pe aceeași linie a politicii „de pe poziții de forță" și ca un apendice al S.E.A.T.O. a fost încheiat recent tratatul dintre S.U.A. și clica compromisă a lui Cian Kai-și, tratat menit să justifice amestecul S.U.A. în treburile interne ale R.P. Chineze. Încercarea de a împiedica eliberarea de către poporul chinez a Taivanului este în asemenea măsură dezaprobată de opinia publică mondială, încît poziția S.U.A. în această problemă apare serios compromisă. Acest fapt este dovedit atît de opoziția unor senatori americani, care au refuzat să susțină ratificarea tratatului cu Cian Kai-și, cît și de poziția pe care au adoptat-o majoritatea cercurilor politice occidentale în problema Taivanului. Ele își dau seama că recunoașterea drepturilor R.P. Chineze asupra Taivanului este inevitabilă și că, persistînd să se opună acestei necesități, ca și admiterii R.P Chineze în O.N.U., S.U.A. se izolează tot mai mult.

Desfășurarea evenimentelor a confirmat din plin conținutul declarației ministrului afacerilor externe al U.R.S.S., în care sunau ca un avertisment cuvintele: *..... Conferința de la Manilla și semnarea „tratatului defensiv al Asiei de sud-est" nu pot fi considerate decît ca „acțiuni îndreptate împotriva intereselor securității în Asia și Extremul Orient și, totodată, împotriva intereselor libertății și independenței naționale a popoarelor Asiei".*

Că popoarele Asiei au înțeles care sînt intențiile celor care creează blocuri militare agresive sub firme „defensive" o arată lupta lor împotriva politicii imperialiștilor americani, englezi, francezi. Forța acestei lupte a popoarelor sileste cercurile cirmuitoare occidentale să recunoască eșecul politicii lor de înrobire și agresiune. „În exemplul Coreei, Indochinei și în cele din urmă al însăși Chinei și Taivanului — scrie ziarul englez „Telegraph" — se vede că multe probleme nu se pot rezolva prin mijloace de atac... oricît de bune ar fi ele".

Apărare cu sperietoare. Desen de Boris EFIMOV

EXPLOZIVI AGRICOLI

Prin materialul de față răspundem unei întrebări ce ne-a fost pusă de tov. Cocîrlă Ion, din Giurgiu.

Pînă mai acum o jumătate de secol, întrebuințarea materiei explozibile era considerată ca o operație cu totul excepțională în alte domenii decît acela al armelor de luptă sau de vînătoare. A început apoi să fie folosită în mine, în carierele de sare și în construirea drumurilor sau a tunelurilor.

Cînd oamenii sovietici au pornit la marile construcții de canale, baraje, defrișări etc., au înțeles să folosească din primul moment în scopuri pașnice avantajele materiei explozibile. Pentru aceasta, oamenii de știință au întreprins o seamă de studii și experimentări în diferite domenii de activitate, străduindu-se ca toate procesele de folosire a materiei explozibile să asigure o perfectă securitate celor care o manipulează.

În ce privește agricultura, s-a pus de la început în studiu un nou tip de explozibil. Acesta trebuia să posede nu numai facultatea de a asigura securitatea manipulării, dar și anumite calități particulare, proprii scopului căruia îi era destinat și anume: să fie un explozibil de mare putere, foarte brizant, insensibil la șocuri obișnuite și la flacără, precum și rezistent la umiditate. În plus, el nu trebuie să fie toxic pentru plante, ci, din contră, să constituie un îngrășămînt pentru culturi. În sfîrșit, costul lui era de dorit să fie cît se poate de redus.

În scurtă vreme savanții sovietici au produs nu unul, ci mai multe tipuri de explozibili care întruneau toate aceste calități și astfel s-a trecut la producerea lor industrială și folosirea pe scară largă în agricultură.

Toate acele operații care necesitau o muncă grea și migăloasă ca: smulgerea arborilor din rădăcini, plantarea arborilor mari, defrișarea, (adică spargerea și înlăturarea stîncilor), săparea pămîntului la mare adîncime, drenajul, irigarea, îngrășarea sistematică a unui teren, precum și uciderea insectelor dăunătoare rădăcinilor unor plante, s-au putut executa mult mai repede și în condiții mult mai bune și mai puțin costisitoare, cu ajutorul explozibililor agricoli.

Standardizat și pus la dispoziția tuturor unităților agricole în cantități suficiente, explozibilul agricol se prezintă sub forma unui cartuș special, ușor de transportat și se întrebuințează pleșindu-se, fără multă complicație, la locul indicat pentru operația respectivă, adică fie la rădăcina unui copac care trebuie smuls din pămînt, fie în jurul unei stînci care trebuie fărîmițată, fie acolo unde trebuie răscolit pămîntul pentru a i se da o altă stratificație și așa mai departe.

Oamenii sovietici au mers și mai departe, întrebuințînd explozibilul la comprimarea pămîntului de pe fundurile unor lacuri-rezervoare, care din cauza permeabilității solului aveau mari pierderi de apă.

Folosind experiența sovietică oamenii noștri de știință fac astăzi studii pentru folosirea largă și în agricultura noastră a unor asemenea explozibili, care ușurează munca, reduc timpul de lucru și costul unor astfel de operații.

Plasarea explozibilului la vederea smulgerii din rădăcină a unui copac.

Plasarea explozibilului la spargerea unei stînci

ȘAH — ȘAH — ȘAH

L. LOȘINSKI
(U. R. S. S.)

Premiul I la concursul ziarului polonez „Expressa Wieczorny"—1954.

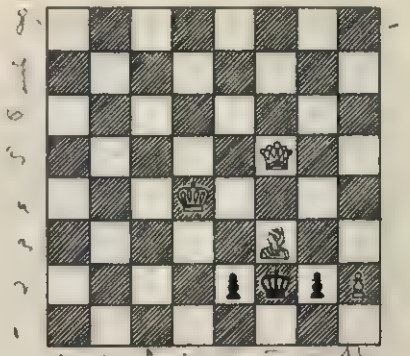

Mat în 3 mutări

(Controlul poziției. Alb: Rd4, Df5, Nf3, Ph2; Negru: R12, Pp e2, g2).

În întîmpinarea

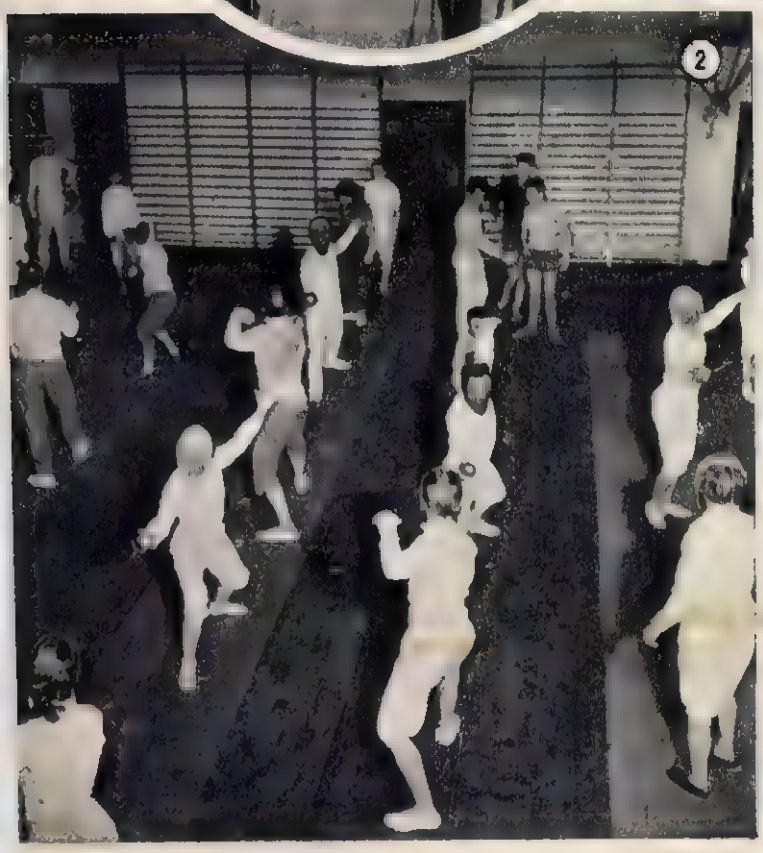

Soarele, care scaldă munții într-o lumină caldă, dă zăpezii străluciri feerice. Cetinile de brad se pleacă sub greutatea blănurilor de nea. Cît vezi cu ochii, un covor alb, strălucitor... Schiori îndrăzneți coboară pe pîrtiile munților, alpiniști curajoși bat potecile înzăpezite...

Iarna, care dă viață schiului, bobului, hocheiului, patinajului — minunate sporturi ce oțelesc organismul — nu înlătură nici practicarea altor discipline sportive care se puteau desfășura în trecut numai în zilele calde ale primăverii și verii. Sportivii pasionați ar putea oare să aștepte zilele toride fără ca să se antreneze? Nu! Desăvîrșirea măiestriei sportive, lupta pentru zecimile de secunde, pentru centimetri, se duce și în timpul iernii!...

Și, pentru a ne da seama mai bine de acest lucru, am făcut o scurtă plimbare prin sălile de sport ale Bucureștiului.

Ne-am oprit o clipă în sala „Dinamo". Aici se antrenează, zi de zi, sportivii Ministerului Afacerilor Interne. Dacă privești din tribunele ce înconjoară ca un balcon sala, ai impresia că ai pătruns într-un stup de albine. În colțul din stînga se antrenează, pe niște saltele albe, luptătorii, iar sub panou sînt baschetbaliștii. De-a lungul sălii, îmbrăcați în tricouri roșii sprintează cicliștii. Tînărul care execută planșa la inele nu e gimnast: e Mihai Raica, campionul nostru la disc, iar cel de lîngă spalier, care-l privește cu atîta atenție, e Ilie Savel, deținător al recordului R.P.R. la 400 m garduri.

Iată și voleibaliștele (foto 3). Și-au terminat încălzirea și au început să facă diferite exerciții. Jeni Enetopador execută, urmărită de privirile Corneliei Georgescu, ale Larisei Ionescu și ale altor coechipiere, un pionjeu pe spate: „Așa e bine!" spune tov. Lăzăruț, antrenorul echipei.

În limitele categoriei 67,5 kg, Segal Nelu de la Dinamo a ridicat 295 kg, doborînd astfel vechiul record al acestei probe. Iată-l aici ridicînd halterele în stilul „aruncat", stil în care sportivul nostru deține titlul de campion (foto 4).

Aceeași muncă neobosită o întîlnești și dacă zăbovești puțin în sala Progresul Finanțe-Bănci. Peste o sută de sportivi, din care 80 la sută sînt tineri sub 25 de ani, alcătuiesc secția de scrimă a asociației. Floretele se încrucișează în permanență și de pretutindeni se

primăverii

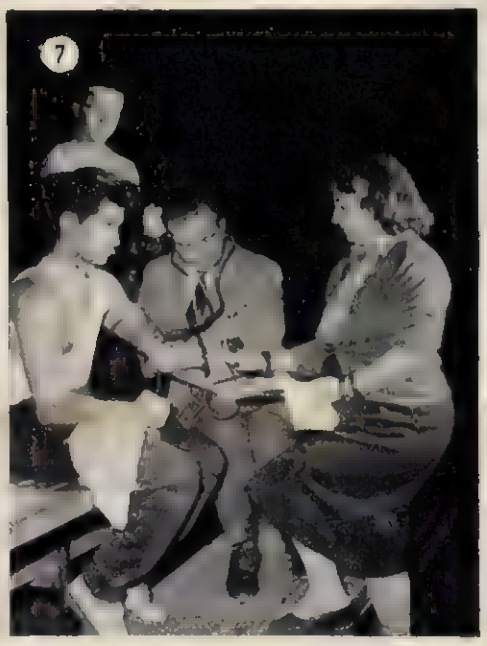

aude ţăcănitul ritmic al lamelor de oţel, precum şi strigătele menite să deruteze pe adversar (foto 2).

Una din speranţele scrimei feminine romîneşti este Turtureanu Gicheria, clasată pe locul III în clasamentul individual al actualului campionat şi pe locul I în campionatul de la Sofia (foto 1)...

Am ajuns la sala Floreasca. Sub îndrumarea lui Ion Popa, lotul R.P.R. de box se antrenează în vederea viitoarelor întîlniri internaţionale.

O lecţie la mănuşi. În primul ring luptă Neacşu şi Mărgărit. Din afara corzilor, antrenorul Nour urmăreşte cu atenţie disputa (foto 6).

Grija faţă de om se manifestă pretutindeni. Sportivii capătă asistenţă medicală chiar la locul de antrenament. Imediat după terminarea antrenamentului, boxerului i se controlează de către medic tensiunea arterială (foto 7).

Cînd razele calde ale soarelui de primăvară vor topi gheaţa, bărcile vor porni, în întreceri, să brăzdeze iar suprafaţa lacurilor. Pînă atunci, canotorii de la „Tînărul Dinamovist", care au cucerit în ultimii ani multe dintre probele rezervate juniorilor, nu-şi întrerup nici o clipă activitatea. Pe bacul de la stadionul „Republicii", viitorul „patru", format din Grigorescu, Săndulescu, Ulanici şi Bosie, se antrenează sub îndrumarea maestrului sportului Cojocaru (foto 5).

Întreaga iarnă sportivii Capitalei noastre au avut în felul acesta posibilitatea să se antreneze, să se pregătească pentru primăvară.

V. CONEA

CURSA MORŢII

Umberto Maglioli

La sfîrşitul anului trecut, într-unul din oraşele cele mai de sud ale Mexicului, Tuhtla Gutieres, a fost dat startul tradiţionalei curse de automobilism „Carrera Pan-Americana". Traseul acestei curse, cel mai greu din lume, măsoară peste 3000 km şosele accidentate, purtînd pe automobilişti din punctul cel mai sudic al ţării spre cel mai de miazănoapte oraş al Mexicului, Sindat Juarez. Pavajul extrem de dur al drumurilor influenţează fireşte asupra roţilor şi caroseriei maşinilor. În plus serpentinele urcă pînă la 3000 m înălţime, iar automobiliştii au de înfruntat viraje grele, mergînd pe marginea prăpăstiilor la o înălţime ameţitoare.

Pentru automobilişti, această cursă este echivalentă cu un joc cu moartea. Stăpînii automobilelor cer viteză maximă, cer luptă pentru fiecare concurent şi pentru fiecare secundă, căci în această întrecere lupta se dă între toate concernele automobilistice ale lumii capitaliste. Iar în raport cu interesele acestora, viaţa omului nu valorează nimic...

„Carrera ne va înmormînta pe toţi. Este o adevărată sinucidere. În anul viitor picioarele noastre nu vor mai ajunge pe aici", spun participanţii cursei. Dar după ce trec 12 luni, cei care au scăpat cu viaţă se aşază din nou în faţa volanului, pentru a cîştiga o bucată de pîine. Organizatorii acestei curse au reuşit să includă „Carrera Pan-Americana" în calendarul oficial, girat de Federaţia Internaţională de Automobilism. Şi astfel, în fiecare an, zeci de automobilişti, veniţi din întreaga lume capitalistă, se angajează în această odioasă întrecere profesionistă.

Anul trecut, din cele 150 de maşini care au luat startul, 48 aparţineau concernului Ford-Lincoln, care erau hotărîte cu orice preţ să ducă trofeul în S.U.A. Dar calculele americanilor au fost răsturnate, pentru că victoria a revenit italianului Umberto Maglioli, pe o maşină de producţie italiană. Locul 2 a revenit compatriotului său F. Hill.

Trebuie subliniate şi alte „rezultate" ale cursei. Din 150 maşini numai 65 au terminat cursa (în 1953 din 186 de maşini au terminat doar 66, iar în 1951 din 91 de maşini au terminat doar 38).

Carrera Pan-Americana ediţia 1954 a costat viaţa a 8 concurenţi. Acum doi ani au murit 9 automobilişti, iar în 1952 - 6. Comunicatele agenţiilor de presă trec sub tăcere numărul mutilaţilor şi al victimelor din rîndul populaţiei localnice.

„Cursa morţii", aşa cum este supranumită această competiţie, pune într-o lumină caracteristică moravurile sportului burghez

I. O.

...ată una din maşinile care nu a putut termina cursa.

AL TREILEA CONCURS DE JOCURI AL REVISTEI „FLACĂRA" – Seria a V-a –

INCURSIUNE SILABICĂ ÎN GEOGRAFIE

(10 puncte)

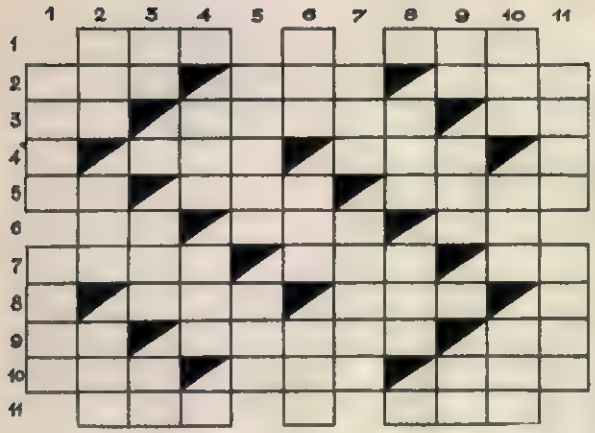

ORIZONTAL:

1) Insulă portugheză în Oceanul Atlantic — Matoescu Eugen — Continent. 2) Trecută prin filieră - Țară în Asia — Țară în Asia Mică. 3) Alunecă pe obraz (Banat) — Exerciții pe exerciții — Acoperă trei sferturi din suprafața globului pământesc. 4) Litere grecești — Oraș în Argentina — A pieptăna lină — Se găsește în Himalaia. 5) Afluent al Dunării în Banat — afluent al Tibrului, în Italia — Constelația lui Sirius — Cîntec nocturn de dragoste, originar din Italia. 6)... ville, localitate în apropiere de San Francisco, (S.U.A.) — Port marocan la Marea Mediterană - Insulă în Oceania. 7) Amurg — Provincie a Greciei antice — Întindere geografică, distanță. 8) Notă muzicală — Mare în U. R. S. S. - Botanist progresist englez (1620-1683) — Orășel în Malaezia. 9) Una din marile țări ale lumii — Provincie în Spania — Moment. 10) Locul de naștere (plural) - Cutie mobilă în care, la măcinat, cad grăunțele din coșul morii — Unele dintre cele ale lui Jules Verne conțin descrieri geografice fantastice. 11) Oraș în U.R.S.S. — Pronume — Succedate.

VERTICAL:

1) Arhipelag în Pacific — Peninsulă mare în sud-estul Asiei. 2) Port spaniol la Marea Mediterană — Bilete — Nume feminin rus 3) Comună în regiunea Timișoara — Se găsește în... imensitate — Capitală sud-americană — Altă capitală sud-americană. 4) Soarele la vechii egipteni. — Mică republică între Franța și Spania — A pica din nou — Roald Amundsen. 5) Întrevăzute — Căutate. 3) Oraș în Arabia — A-și împestrița corpul cu desene colorate — Localitate în sudul Portugaliei. 7) Sancțiune — Referitoare la stibiu. 8) Pronume — Ridicături de teren la țărmul mării, provenite din retragerea apelor — A găuri lemnul — Vechi oraș chaldeean. 9) A se îmbujora. Comună în raionul Turnu Severin — Localitate în nordul Lacs-ului — Capitală europeană. 10) Golf în nordul Venezuelei — Provincie în Spania — Totalitatea condițiilor geografice proprii unei regiuni (pl). 11) Nod de cale ferată în Ardeal — Pitorească stațiune climaterică în R. P. Polonă.

CALCUL ENIGMISTIC

(4 puncte)

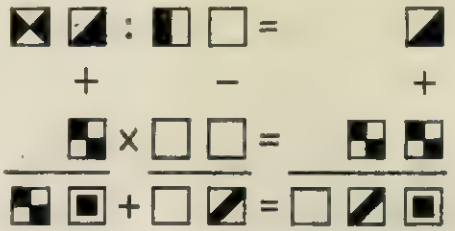

Înlocuind fiecare figură cu o cifră corespunzătoare, căutați să rezolvați toate operațiunile aritmetice indicate în desen, ținînd seama că ori de cîte ori se repetă figurile, se repetă și cifrele respective.

MONOVERB

(2–1)

(3 puncte)

MONOVERB MUZICAL

(5–9)

(3 puncte)

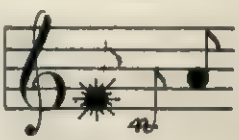

CRIPTOGRAFIE

(8–2–2–5)

(4 puncte)

MONOVERB

(3–8)

(2 puncte)

LUNI

INSTANTANEU DIN S.U.A.

— Sus mîinile!

— ...!

Desen de A. PAVEN

JOCUL CHEILOR

(10 puncte)

Aveți în față un număr de 14 chei, pe care le veți decupa și le veți potrivi în așa fel încît să formeze un cuvînt pe care participanții la concursul nostru l-au întîlnit adeseori.

Pentru ca dezlegarea să fie corectă, dezlegătorii vor trebui să trimită ne numai cuvîntul rezultat, ci și alcătuirea lui, desenată din elementele date.

ÎN ATENȚIA CITITORILOR

Numărul mare de jocuri distractive, primite spre publicare de la cititori, ne asigurat necesitățile rubricii noastre, pentru o perioadă îndelungată. Dată fiind această situație, rugăm pe cititorii noștri ca, în perioada ce urmează, să nu ne mai trimită jocuri, neavînd posibilitatea să le publicăm.

*

În jocul „Romb geografic", publicat în seria a II-a a concursului (nr. 2 din 15 ianuarie), definiția 5-a se va citi corect precum urmează: „Ținut în nordul țării".

*

Careul cu cuvinte încrucișate intitulat „Tot mai multe bunuri pentru oamenii muncii" apărut în seria a IV-a (nr. 4 din 15 februarie) conține în cadrul concursului cu 12 puncte.

REDACȚIA: BUCUREȘTI Casuța Poștală 56 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei; 6 luni: 18 lei; un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Manșele policromii executate la Imprimeria de bilete de bancă și timbre.

BON DE PARTICIPANT

la cel de al treilea concurs de jocuri distractive al revistei „Flacăra"—Seria a V-a

PENTRU PRIMELE ZILE ÎNSORITE

Costum de stofă pepit (stînga sus).
Costumul acestu are jacheta dreaptă. Tăieturile de pe jachetă sînt bordate cu stofă unii pentru a marca această linie. Buzunarele sînt simple, tăiate în stofă. Fusta este dreaptă.

Taior fără guler (stînga jos)
Mînecile sînt croite deodată cu clopele, care se încheie pe față cu cîte un nasture. Cusăturile de la subbraț sînt mutate mai spre față, pentru că, în continuarea acestor linii, vin buzunarele ascunse. Tighelele late îi dau o notă de sport.

Rochie de stofă (mijloc)
Rochia răscroită la gît. Linia roglanului se continuă pînă la cusătura de subbraț, fiind tighelită la un centimetru. Fusta are cute mari de jur împrejur necălcate, însă tighelele se fac înainte de a prinde cutele în talie, formînd doar o garnitură a fustei.

Pardesiu de stofă (dreapta)
Pardesiul este lucrat dintr-o stofă mai groasă și e încheiat în față cu nasturi. Buzunarele sînt tăiate rotund, iar în spate are o goică lejeră. Gulerul este rotund și prevăzut cu un tighel. Același tighel pe buzunar și pe goică.

FLACĂRA

Nr. 5 (54) — 1 martie 1955

Prețul 1,50 lei

FLACĂRA

Nr. 8 [illegible] — 15 MARTIE 1955

Wallstreetman-ul: Ajutoooor! Mă înăbuşe.

Desen de A. POCH

COPERTA I: Duminică dimineaţa. Şi în casa contabilului Marin Petrescu, din Bucureşti, a sosit una din nenumăratele echipe de strîngere a semnăturilor pe Apelul de la Viena...

COPERTA a IV-a: Zi de primăvară în Cişmigiu.

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL — POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

Nr. 6 (55) - 15 martie 1955 Anul IV

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej și alți conducători ai partidului și guvernului se întreține cu țăranul muncitor Gheorghe Gheorghiu, din comuna Stăncuța, raionul Panciu, regiunea Bîrlad.

„SĂ STABILIM ÎMPREUNĂ"

În poemul său „Despre pămînt", poeta Maria Banuș descrie siguranța cu care muncitorii ogoarelor pășesc prin sălile luxoase, pe covoare moi, printre oglinzi strălucitoare și arcade de marmură, cu conștiința că-s stăpînii de drept ai acelor încăperi... Aceleași cuvinte le-am auzit rostite de Zaiu Ion, țăran mijlocaș din comuna Cioara, raionul Alba, în vreme ce urca pe scara spiralată a Ateneului:

— Frumoasă clădire...

— Ai mai fost în București?

— Nu... Azi mă bucur întîi de fericirea asta. Nici n-am crezut că se află asemenea palate!... Și cînd stai să te gîndești că s-au ridicat din truda noastră!... Bine că am ajuns să le stăpînim!

La aceste vorbe, Zaiu Ion din Cioara, un bărbat voinic și tînăr, și-a privit cu înțeles palmele late, muncite.

Trei zile holul, scările, sala cea mare a Ateneului au răsunat de glasurile „meșterilor cîmpului de aur" (cum îi numește atît de sugestiv Dan Deșliu). Bolta uriașă a sălii, arcuită peste noi, mi-a părut în acele zile drept imagine în mic a țării albastre, sub a cărei boltire fermecată se întind pajiștile și munții încîntătoarei Romînii. Iar oamenii, așezați în scaunele capitonate, simbolul și esența harnicei noastre țărănimi truditoare. Și-am încercat sentimentul savantului care, descoperind atomul, a văzut în el întregul univers, în toată măreția și puterea sa...

Cum să n-ai asemenea sentiment, cînd iată reprezentanți ai ogoarelor din regiunea Timișoara dîndu-se la sfat cu confrații lor din nordul Moldovei; cînd iată vajnici cultivatori de porumb din raionul Carei împărtășindu-și experiența dobîndită pe bogatele ogoare din nord, frățînilor de pe platoul dobrogean, uscat și bătut de vînturi; cînd iată-i pe vestiții cultivatori de bumbac din raionul Zimnicea, întrebîndu-l pe Nichita Mărgineanu din Sucutard-Gherla, un voinic cu înfățișare de haiduc, cum a izbutit el să scoată pămîntului știuleții aduși în sala Ateneului — uluitor de mari — parcă pe potriva voiniciei cultivatorului...

„Scopul acestei consfătuiri — a spus tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej în cuvîntarea sa — este ca, folosind experiența pozitivă dobîndită în organizarea și desfășurarea muncilor agricole în anii 1953 și 1954, să stabilim împreună o serie de măsuri practice pentru executarea în bune condiții a muncilor agricole în anul 1955, spre a obține o producție sporită la hectar, o creștere considerabilă a producției agricole globale și a producției de cereale-marfă".

„Să stabilim împreună", iată expresia vieții noastre politice, economice, organizatorice, iată esența adevăratei democrații... La aceeași masă a prezidiului, luaseră loc, alături de iubiții tovarăși conducători ai statului și partidului, savantul Traian Săvulescu, președintele Academiei R.P.R., și țăranul muncitor cu gospodărie individuală Vasile Pîrvu din Costești-Pitești, destoinicul președinte al gospodăriei colective din Conțești-Zimnicea, Gheorghe Doicin, și Eroul Muncii Socialiste, Vasile Voichiță... Și mulți alții... Laolaltă stăteau țăranii din diferitele regiuni cu primii secretari de partid, cu președinții sfaturilor populare... „Să stabilim împreună"...

★

S-au ridicat la cuvînt artiștii cîmpurilor... Mai sus-pomenitul Nichita Mărgineanu și-a săltat în palmă ciucalăii uriași, rotind asupra noastră privirea sa lucind de bucurie și încredere. Munca lui din 1954 a stîrnit uimire în Sucutard și în jur. Venea lumea și se crucea de ogorul lui. „Același pămînt, pe care-l lucrez de cînd mă știu, mi-a dat în anul acesta 5700 kg

Un aspect al sălii din timpul Consfătuirii.

boabe la hectar. Ciucalăii ăştia cîntăresc 800 şi 700 de grame. Oricine poate dobîndi recolta aceasta, dacă urmăreşte sfaturile tehnicienilor despre agrotehnica înaintată".

Sînt de loc de prin părţile acelea. De la noi, la Sucutard, nu-s decît vreo treizeci de kilometri, aşa că pămînturile se aseamănă. Sînt dealuri galbene şi văi umede cu trestii; puţine păduri şi puţină apă. Dar pămîntul e bun, deşi bîntuit de secetă. Badea Nichita a învins duşmănia secetei prin afînarea pămîntului, prin praşile dese. Şi-a semănat cucuruzul în pătrat şi a venit la Bucureşti, cu ciucalăii enormi, splendidă mărturie a victoriei sale...

Tovarăşul Sigismund Covaci, prim secretar al Comitetului raional de partid Carei, a vorbit în numele oamenilor muncii de pe acolo. „Ce ne planificaţi cu 1450 kg porumb la hectar — spunea dînsul, intrigat — cînd noi, an de an, depăşim cu mult această producţie?... Am scos 2700 kg porumb boabe la hectar. Pentru asta trebuie să ne batem... 1450 e batjocură pentru Carei... Aşa-s de părere agricultorii din acele părţi".

Acestea-s lucruri cu deosebire noi pe meleagurile ţării noastre. Necunoscută preocupare înainte de aceşti zece ani de libertate. Necunoscută şi neîncurajată. Dar dintre nenumăraţii vorbitori, pe care să-i mai amintim? Toţi reprezentau viaţa cea nouă şi biruinţele acestei vieţi. Pe tovarăşul Vasile Voichiţă, brigadierul tractorist, Erou al Muncii Socialiste? Da, el şi brigada lui şi-au realizat planul cu 225% mai mult... Tractoristul Gheorghe Bogdan cu 331%, cîştigînd în medie 1511 lei lunar... Pe locurile muncite de dînşii, s-au obţinut foarte bune recolte...

Cînd spunea aceste lucruri, Vasile Voichiţă era grozav de liniştit, parcă se consfătuia cu tractoriştii din brigada sa. Iar cînd au răsunat în sală dorinţele lor — să aibă materiale, unelte şi piese de schimb bune, ca şi mai bine să muncească - îmi închipui că tov. Virgil Actarian, directorul Uzinei de tractoare, a zîmbit. Îi rezerva tovarăşului Voichiţă o plăcută surpriză: Uzina de tractoare „Ernst Thälmann" şi-a depăşit cu mult planul în ce priveşte producţia de tractoare. Au plecat spre S.M.T.-uri mii de tone de piese de schimb şi unelte perfecţionate... Şi se produc de sîrg altele multe... Parcă-i liniştea pe tovarăşul Voichiţă şi întreaga noastră ţărănime muncitoare: „n-aveţi grijă, iubiţi tovarăşi; nu vă uităm, nu vă lăsăm... Ştim că şi din truda noastră se face pîne, măcar că noi, la uzină, frămîntăm metal, nu aluat"...

Ce admirabil angajament a rostit tov. Draghina Curtu, preşedinta gospodăriei colective din Semlac-Arad... Ascultaţi-l: Faţă de 1954, cînd au produs 1200 kg grîu la hectar, 3000 kg porumb, 2400 kg orz, 30.000 kg sfeclă de zahăr, 20.000 kg cartofi, colectiviştii şi-au trecut în plan, iar brigada I a chemat celelalte brigăzi la întrecere pentru: 2300 kg grîu la hectar, 3500 kg porumb, 2000 kg orz, 32.000 kg sfeclă, 22.000 kg cartofi...

Propunerea tovarăşului Vasile Voichiţă, Erou al Muncii Socialiste, şef de brigadă la S.M.T. Sînnicolaul Mare-Arad, de îmbunătăţire a calităţii uneltelor şi maşinilor agricole, a fost primită cu interes de participanţii la Consfătuire.

Numele tău

de Ştefan IUREŞ

Coreea, abia limpezită din fum,
De două recolte cunoaşte liniştea.
Bombele nu-i mai sfîşie, acum,
Lanul de-orez şi miriştea

Tot n-a plecat războiul de tot,
Încă-şi roteşte, în jurul ei, coasele.
Ţăranii, în vreme ce ară, mai scot
Din ţarină — schijele, oasele.

Viaţa se-ncumetă iară şi iar.
Iarba învăluie-n tihnă mormintele.
Lumii i-ai spune însă-n zadar:
„Morţii cer candele; du-te, aprinde-le".

Nu trebui' candele celor ucişi.
Ura din piepturi mai bine scapără.
Veghea sa are mai bun tăiş,
Mai bine strigă, mai bine apără.

Multe-ţi păreau a politicii căi.
Azi — numai două sînt căile:
Pămîntul — grădină;
Pămîntul — văpăi.
Alege-l, puterile-ţi dă-i-le!

Ai stat tu de vorbă cu cugetul tău
Acum, pentru toţi vecii vecilor?
Şi nu vrei pămîntul o scorbură, hău,
Împărăţie-a liliecilor?

Atunci — iată ora cea mare. Te chem:
Glasul alătură-l lumii, şuvoiului.
Să fie şi el explozibil suprem
Pus sub maşina războiului!

Dacă-s în tine simţiri omeneşti
Zilele tale-n litere strînge-le:
Setea de viaţă, cînd iscăleşti,
Zvîcnească în tine — ca sîngele!

Într-una din pauze, participanţii la consfătuire cercetează cu atenţie standul de cărţi din holul Ateneului.

La tribună se află ţăranul muncitor cu gospodărie individuală Mărgineanu Grigore din Aiud, regiunea Cluj.

Laudă vouă, neobosiți creatori de bunăstare!

Cele trei zile ale consfătuirii fruntașilor din agricultură au fost presărate de la un capăt la altul cu cifre fantastice, raportate la producția agricolă din trecut. Am auzit vorbindu-se despre 6000 kg porumb boabe la hectar, despre 60.000 kg cartofi, despre 4650 kg grîu la hectar și despre 50.000 kg sfeclă de zahăr. Iar cuvîntările meșterilor din agricultură, împreună, închegau nu numai un măreț plan pentru viitor, ci o încîntătoare dovadă de optimism... Mă rog, s-a obținut atîta și atîta, dar ne stă în putere mai mult... Și ne vom bate pentru asta...

Această încredere în viitorul agriculturii noastre au exprimat-o științific doi mari cunoscători ai problemei agricole: savanții Traian Săvulescu și Ionescu Sisești... Amîndoi cărunți, amîndoi luptători vechi pentru belșug și pentru știință. Amîndoi mari cinstitori ai experienței și muncii țăranului. Da — spuneau dînșii — știința ajută, experimentează, sfătuiește, stabilește legi. Aplicarea practică și verificarea pe scară națională a științei agricole le face țăranul cu munca sa...

Vreți o dovadă mai concludentă a frumuseții vieții noastre, a unității dintre forțele productive ale patriei, decît această simbioză dintre savanții laboratoarelor și dintre păstrătorii tradițiilor milenare?

★

Cu puține zile înainte de această consfătuire, citeam în ziare că Churchill s-a declarat de acord cu fabricarea în Anglia a bombei cu hidrogen și că, după domnia sa, nefolosirea armei atomice într-un viitor conflict ar fi... o absurditate... Dacă l-ar fi auzit măcar pomoșul Gheorghe Gheorghiu, locuitor de prin părțile Bîrladului, vorbind despre pîine: „fără pîine nu merge nici avionul, nici submarinul". Cu alte cuvinte, fără pîine, nu arde nici proverbialul trabuc între buzele prea onoratului domn prim ministru britanic... Împotriva cui, asemenea bombe? Împotriva acestor oameni care-și bat capul să scoată din pămînt cît mai multă pîine, întocmai ca atîția alți agricultori de pe glob! Pe imperialiști îi mănîncă spinarea... Nu se ostoiesc, nu se astîmpără. Dar să n-aibă grijă, că se va găsi cine să-i scarpine, dacă n-or avea cap să se liniștească. Mîinile care țin ciocanul și sapa, țin de fapt, de multe milenii, viața. Ei știu s-o creeze și s-o desăvîrșească. Și, mai ales, știu să și-o apere cu strășnicie...

Asemenea învățămînt am tras, ascultînd optimismul fruntașilor din agricultura noastră. La fel cred că gîndesc și mărunții fermieri britanici, și milioanele de muncitori din înțesata Anglie. Și alte multe milioane de pe întregul glob.

Are cine să-i scarpine pe adoratorii bombei, dacă nu se astîmpără! Dar pînă una alta, oamenii muncii își văd de treabă pe tot rotogolul pămîntului, producînd pîine și bunuri, știind că fără aceste simple adevăruri nu este posibilă viața. Fără ele, chiar cei mai mari miniștri imperialiști, oricît s-ar închina bombei, ar sfîrși în ticăloșie și foame...

Măreț și unic memento pentru gălăgioșii atomiști!

Dumitru MIRCEA

ACUM ZECE ANI

de Matei IONESCU

În atmosfera politică a Romîniei mai stăruiau încă ecourile împușcăturilor trase — la ordinul imperialiștilor americani și englezi, cu complicitatea reacțiunii romîne — împotriva manifestanților pașnici din acele zile furtunoase ale lui februarie 1945. Departe, pe fronturile din centrul Europei, războiul continua.

În fața uraganului de foc, de oțel și de mînie răzbunătoare ce se revărsa de la răsărit înspre Berlin, fascismul german se apăra cu furia disperării. Prietenii lui Hitler din America și din Anglia urmăreau cu neliniște zvîrcolirile neputincioase ale Germaniei fasciste. Cu aceeași neliniște, ei urmăreau evoluția stărilor de lucruri din Europa răsăriteană eliberată de Armata Roșie. Era în vremea în care Churchill dădea perfidul său ordin de păstrare la loc bun a armelor călăilor Europei.

În Romînia totul arăta că ne aflam în ajunul unui important eveniment istoric. Despre aceasta vorbea avîntul revoluționar al maselor populare, conduse de Partidul Comunist Romîn, ca și panica și deruta ce domneau în tabăra reacțiunii.

Guvernul Rădescu pierduse încă demult controlul asupra multor orașe, centre industriale și provincii ale țării; cu luni înainte, se crecase acea putere, al cărei caracter tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej l-a apreciat în felul următor: „Puterii deținute de guvernul cu o majoritate reacționară i se opunea puterea maselor populare conduse de partid" (Articole și cuvîntări, ed. III-a, pag. 544).

După evenimentele sîngeroase din 24 februarie 1945 prefecturile și primăriile erau cucerite, rînd pe rînd, de popor; orașele, satele, județele țării își înscăunau singure pe adevărații, proprii lor conducători.

Între timp, la sate se înfăptuia impetuos, nestăvilit, visul de veacuri al țărănimii. La chemarea partidului, sub conducerea clasei muncitoare, zeci, sute de mii de țărani începuseră de mult, încă din decembrie, răfuiala supremă cu moșierii. La sfîrșitul lui februarie, reforma agrară se înfăptuia pe cale revoluționară — peste capul și împotriva lui Rădescu — în majoritatea județelor Moldovei și Dobrogei, în Ialomița și Prahova, în Romanați și Teleorman; aproape că nu era județ unde să nu fi fost începută împărțirea moșiilor.

Acestea erau condițiile în care se prelungea agonia ultimului guvern reacționar din istoria Romîniei.

Și iată, primele ore ale lui martie aduceau vestea mult așteptată: „Scînteia", anunțînd demisia lui Rădescu, scria: „criminalul Rădescu nu mai este decît un simplu inculpat". Lupta însă continua. Continua în stradă, în orașe și la sate, cu aparatul de stat fascist, ce opunea ultima rezistență fățișă.

Aceasta în timp ce, în culise, căpeteniile reacțiunii romîne — regele și acoliții săi, Maniu, Brătianu, Titel Petrescu și alți agenți ai spionajului american și englez — continuau să manevreze cu disperare spre a-și salva pozițiile; în ultima clipă s-a mai încercat formula unui guvern condus de marele moșier Barbu Știrbei.

Chiar și după ce, în ziua de 2 martie, tovarășul dr. Petru Groza fusese însărcinat cu formarea guvernului și după ce guvernul însuși fusese constituit, reacțiunea, în frunte cu regele, s-a străduit să amîne, pe cît i-a stat în putință, intrarea lui oficială în funcțiune.

Dar poporul muncitor, condus de partid, avea să-și spună cuvîntul hotărîtor.

În timp ce masele populare se pregăteau să-și sărbătorească victoria, în unele colțuri ale Bucureștilor se petreceau lucruri aparent ciudate. În noaptea de 2 spre 3 martie, aproape 200 de deținuți de drept comun, criminali, hoți, reușeau să evadeze de la închisoarea din str. Uranus, deși Comandamentul Militar și Prefectura Poliției fuseseră înștiințate de preparativele de evadare. Tot în zilele acelea, porțile prefecturii Poliției Capitalei și ale diferitelor închisori au fost deschise de mîini nevăzute, pentru a fi eliberați puținii hitleriști și criminali de război arestați pînă atunci. Un alt eveniment simptomatic s-a petrecut în cursul zilei de 5 și al dimineții de 6 martie, cînd locuitorii din străzile Ionescu Gion și Logofătul Udriște au putut vedea, oarecum mirați, mii și mii de fluturași negri de hîrtie arsă plutind peste case și curți. Crematoriul de unde vîntul aducea rezidurile de hîrtie arsă se afla în curtea de la intersecția celor două străzi: acolo se ardeau arhivele fostului Serviciu Secret Romîn.

Acestea au fost ultimele acte ale guvernului Rădescu; ele nu mai porneau de la Președinția Consiliului de Miniștri, ci de la legația Angliei, unde se adăpostise provizoriu odiosul fugar.

Ziua de 6 martie sosise plină de soare și farmec primăvăratic. Coloane impresionante de muncitori și țărani, de ostași, de tineri și vîrstnici, se revărsau din toate colțurile Bucureștilor spre fosta Piață a Națiunii. Aci poporul Capitalei și delegațiile de țărani din Muntenia și-au exprimat hotărîrea de a sprijini primul guvern din istoria Romîniei în care clasa muncitoare avea un rol precumpănitor. Vuietul uriaș al aclamației și uralelor nesfîrșite, valul bucuriei populare s-a răspîndit ca fulgerul în tot orașul, a cuprins întreaga țară.

Moțiunea istorică, adoptată în ziua aceea de neuitat, înscria, pentru posteritate, angajamentul solemn ce însoțea marea cotitură săvîrșită: „Noi, opt sute de mii de cetățeni din București și plugarii din satele județelor Ilfov, Ialomița, Vlașca și Teleorman, reprezentînd toate categoriile sociale, precum și exponenții autentici ai armatei, ofițeri și soldați, întruniți astăzi, 6 martie 1945, în marea adunare cetățenească, salutăm instalarea guvernului Groza, guvern de concentrare democratică, și ne angajăm să-l sprijinim din toate puterile noastre, pentru sfîrpirea fascismului și refacerea țării".

★

S-au scurs de atunci 10 ani. Anii unor transformări revoluționare, ai unor adînci prefaceri ale țării, ale societății romînești. În acest deceniu furtunos, poporul romîn, în frunte cu eroica sa clasă muncitoare, sub conducerea comuniștilor, a desăvîrșit o revoluție, revoluția burghezo-democratică, și a început o alta: revoluția socialistă.

Marx a numit revoluțiile „locomotive ale istoriei".

Această apreciere făcută de marele dascăl al proletariatului ne apare deosebit de clară și astăzi, cînd privim la drumul ce ne desparte de însoritul 6 martie 1945.

FOTOGRAFIA ARTISTICĂ ÎN R.P. POLONĂ

Recent, s-a deschis în Capitală expoziția „Fotografia artistică în R. P. Polonă", organizată de Institutul Romîn pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea. În fotografie: un aspect din expoziție.

VIITOARELE CADRE

Viitoarele cadre agrotehnice se pregătesc cu sîrguință. Iată, un grup de studenți din anul III ai Institutului Agronomic din Cluj, într-una din serele institutului, lucrînd la cepilitul roșiilor timpurii. ←

fotocronica FLACĂRII

MODA 1955

De curînd, cooperativa „Artex" din Arad a prezentat modelele sale de confecțiuni pentru anul 1955. În cadrul celor șase prezentări urmate de programe de estradă, la care și-au dat concursul artiștii Teatrului de Stat din Arad, precum și artiști amatori din diferite întreprinderi, numeroși spectatori au putut admira multe și variate modele de confecțiuni bărbătești, de damă și pentru copii. În fotografie: prezentarea unei frumoase rochii cu aplicații de motive populare.

UN NOU TRACTOR

Străduința muncitorilor uzinelor „Ernst Thälmann" din Orașul Stalin, de a da agriculturii mașini și unelte agricole în cantități din ce în ce mai mari, a cunoscut o nouă biruință. De curînd, a fost terminat noul tip de tractor K. D. P. - 35, ce va fi folosit în agricultură, în special la lucrările de întreținere a culturilor prășitoare.

„REGELE LEAR" ÎN REPETIȚIE

La Teatrul Național „I. L. Caragiale" se repetă „Regele Lear", lucrarea marelui dramaturg englez Shakespeare. Rolul principal va fi interpretat de O. Storia, artist al poporului, laureat al Premiului de Stat.

De la minereu la pîine (II)

OȚELUL

reportaj de Constantin CHIRIȚĂ

Fotografii de A. LOVINESCU

— Apăi' mneavoastră care viniți o zi, două, pe-ici pi la noi, nu prea răușiți să pătrundeți la adînc ca peștii... Stați cam la față ca broasca... Oțălul, nu-i lucru di șagă...

Înainte de a-și continua ideea care simțeam cum i se definește încet printre gînduri, tovarășul meu de călătorie mai aruncă o privire pe fereastra vagonului, apoi își ațintì ochii asupra mea. Căutătura sa era liniștită dar pătrunzătoare, vocea lui suna domol cu mici întretăieri, dominată de accentele moldovenești atît de pitorești.

— Vezi matali — reluă el mai prietenește — ne-am deprins întratîta cu oțălul de parc-ar răsări ca o buruiană din pămînt... Un-ti uiți, oțăl... Poftim și-n vagonul ista... Cum îi iarba pe cîmp așa-i și oțălul în viața noastră... Acasă, pi stradă, în fabrică... Da' să-ți spun eu un lucru... Pîn-am venit să lucrez aici, adică pîn-acum vreo șăpte, opt ani, n-am știut ci-i oțălul... Nu-i vorba di puterea lui, nu... asta am simțit-o și-n pace, și-n război... Alta-i...

Gînditor, moldoveanul își întrerupse o clipă vorbele. Părea un om în vîrstă, poate mai trecut decît avea anii, cu o față ciolănoasă, lată, crestată rar dar adînc. Părul sur, destul de puțin, și mișcările sale domoale se străduiau să-i adauge cîțiva ani în plus, în vreme ce ochii blînzi, din cînd în cînd cu sclipiri tinerești, se luptau parcă să-i micșoreze vîrsta. Avea în jurul lui 40 sau 45 de ani. Hotărît să-i desprind ideea înainte de a ajunge trenul în stație, intrai în vorbă:

— Ai dumneata dreptate, nu-i lucru de șagă oțelul. Atîtea procese complicate... minereu, cocs, furnale, fontă, cuptoare Martin...

— Spuni, spuni, tovarășe — mă îndemnă el. Îi drept ci spui matale. Asta-i prin toate cărțili...

— Sigur! Furnalele...

Dar într-o clipă îmi dădui seama că încurajarea de a vorbi era un fel de invitație de genul acelora de a spinteca aerul fără nici un folos. Pentru a nu mă da bătut cu una cu două, căutai să întorc vorba:

— La urma urmei totu-i o problemă de tehnică și știință...

— Așă!? și îl văzui cum își schimbă înfățișarea. Nu mai era omul moale și liniștit de pînă atunci. Așă? O fi și cum spui dumneata. Dar ascultă o leacă la mine. Eu îs om prost. Am crescut la țară. Pîn-am venit aici n-am văzut decît fabrica di vată din Bîrlad. O magherniță în care fetili făceau pi mașînili. Am venit aici și m-am crucit di hardughiile acestea di hier. Da-asta n-o ținut decît cîteva zîli. Așa o să să petreacă și cu dumneata. Nu zic cî tehnica și știința nu-s lucru mare, foarti mare aici. Iraaa, cît am avut eu di furcă cu ele și cît mai am...

Aici, moldoveanul făcu prima pauză. Răsuflă adînc și-i reveniră iarăși privirile binevoitoare:

— Vezi matale... Alta-i taina oțălului... alta... Și nu-i nici un chilipir să ți-o spun eu... Ș-ar fi cam nesocotit... Dacă stai mai mult pe-ici... Eu lucru la oțelărie, la doi... Amu am grabă, trebui să intru în schimb... Da' ne-om mai întîlni... Oțălul... ehei... Noroc bun!...

Hunedoara — orașul uzină

Hunedoara are două lucruri de seamă. Castelul vechi, cîndva reședință a huniazilor, bătrîn dar semeț, mărturie a unor vremi trecute și combinatul siderurgic, o aglomerare impetuoasă de corpuri metalice, în care bate, fără întrerupere, inima eroică a epocii noastre.

Înălțat pe un grup de stînci, castelul, vechi de 800 de ani, e izolat de lumea dinafară prin șanțuri adînci și ziduri groase. În interior totul aduce a apus, a pustiu. A fost! Acesta e verbul. Combinatul, întins primitor în vale, e legat prin toate firele de oraș, de lume. Înăuntrul lui, un furnicar de oameni înaltă aspra bătălie a oțelului. Roiul de sclipiri de la furnale, zgomotele care nu încetează nici o clipă, întregesc privelîștea unui permanent răsărit. Vibrează, trăiește...

Pe măsură ce pătrunzi înăuntru, castelul își dezbracă tainele și mai ales acea semeție strălucitoare pe care o admiri de jos, din vale. Camere de tortură, gropi în care erau aruncați oameni în mijlocul flarelor sălbatice și flămînde, ferestre arcuite prin care cavalerii și domnițele priveau în „emoții" tragedia cruzimii și neputinței. Și, într-un colț, o fîntînă adîncă săpată în piatră. Pe o lespede, afară, cîteva cuvinte în limba turcă scrijelite cu un obiect metalic de cei cîțiva prizonieri care au săpat fîntîna: „apă aveți, dar inimă n-aveți"...

La ieșirea din castel, privirile întîlnesc marea panoramă a combinatului siderurgic. Încet, încet, sentimentele se schimbă, gîndurile se luminează. Acolo-i viața, viața cea nouă! Dar ca s-o înțelegi mai adînc, e bine să treci și prin castelul cu înfățișare semeață și interior lugubru.

Uzinele Hunedoarei nu sînt ca cele ale Reșiței, împletite, țesute cu orașul. Ele formează un oraș aparte, la fel de întins ca cel veritabil și legat strîns de acesta. La drept vorbind și în vechiul oraș combinatul își arată pretutindeni prezența. El se revarsă peste oraș ca un șuvoi. O simplă plimbare pe străzi îți demonstrează că nu e om sau instituție ale căror destine și activitate să nu se împletească într-un fel sau altul cu combinatul. Pe alocuri, prezența combinatului e totală, deplină. Părțile cele mai noi ale Hunedoarei, orașul muncitoresc „omé", cum îl numesc toți pe aici, sau „otémé" (orașul tineretului) înfipte amîndouă adînc pe dealurile Chizidului, fac parte integrantă din corpul combinatului, deși sînt despărțite de acesta prin fîșia îngustă a orașului vechi. Aici, blocurile moderne, înalte și spațioase, și clădirile mai scunde, adevărate vile, adăpostesc o mare parte din muncitorii uzinei. Ele aduc un aer de prospețime și tinerețe care subminează puternic atmosfera de bătrînețe a Hunedoarei. Mereu în bătaia soarelui, ele aruncă un zîmbet isteț și colorat din miile de ochi de sticlă peste orașul trecut din vale. Dacă n-ar fi lipsa străzilor și, din această cauză, abundența unui glod vîscos și plin de răutate, aerul acesta de tinerețe și sănătate ar fi total.

Inima întregului oraș e combinatul. De multe ori orașul se odihnește, doarme, visează, dar combinatul, ca o adevărată inimă, nu-și încetează nici o clipă mișcarea. Trenuri grele, încărcate cu minereul venit de departe din Ucraina, cu cocs și calcar, cu fontă, oțel și fier vechi, sau trenuri mici, astăzi demodate, dar care au dus, nu cu mult timp în urmă, greul producției și al noilor construcții, creează o forfotă neîntreruptă în curtea combinatului. Zi și noapte ele leagă și dezleagă secții și depozite, alimentează frămîntatele corpuri ale uzinei.

Munca începe de la furnale. De afară ele par niște uriașe laboratoare. Mașinăriile și instalațiile sînt atît de complicate, răspîndite și dese, atît de copleșitoare, încît ai impresia că nimeni nu le-ar putea da de rost. Furnalele alcătu-

Bun minereu! O să dea un procent mare de fontă!...

iesc cel mai de seamă peisaj al combinatului. Respiră din ele acea poezie și frumusețe industrială în care estetica și armonia se evidențiază din linii precise și îndrăznețe, din simetrie și forță, din acea predominantă sobrietate metalică. Aici, pe baza unor complicate procese chimice, cocsul și minereul de fier și mangan, calcarul și siliciul dau naștere șuvoiului lichid și incandescent de fontă.

Urmează oțelăriile... Modeste și mai puțin impunătoare ca furnalele, corpurile lungi și scunde ale cuptoarelor Martin învăluie cu ucigătoarea lor temperatură fonta și fierul vechi, transformîndu-le în acel fier curat numit de oameni oțel, cuvînt care a împodobit și înălțat vocabularul omenesc. Din cuptoare în oale și din oale în cochile, oțelul își continuă drumul spre laminoare.

Aici dimensiunile se schimbă. Dacă furnalele înseamnă în primul rînd înălțime, dacă oțelăriile, cuptoarele Martin, mai joase cu cîteva etaje, fac trecerea de la vertical la orizontal, păstrînd însă volumul, laminoarele înseamnă în primul rînd întindere, suprafață. Cuptoarele subterane dau macaralelor blocuri de oțel supraîncălzite. Acestea le predau laminoarelor. Încolțiți, nervoși, monștrii de foc se opun parcă să intre în deschizăturile strîmte, unde valțurile nemiloase îi strîng cu o putere groaznică, transformîndu-i, din niște bulucuri cît trunchiul de om, în șerpi subțiri de metal și, pînă la urmă, în acele cunoscute țagle industriale.

Așa se face oțelul... Furnale, cuptoare, laminoare... Așa se face oțelul... în manuale tehnice, în expuneri științifice și în toate uzinele siderurgice. Lucru greu, complicat, al cărui înțeles îl dezlegi nu în cîteva zile, ci în cîteva ore. Dar adevărata taină a oțelului nu o poți dezvălui decît într-un timp mai îndelungat. Cîtă dreptate a avut tovarășul meu de călătorie!...

În căutarea marii taine

Eram la furnalul nou. O construcție mîndră, impunătoare, vedeta combinatului, ridicată curajos în văzduh de muncitorii și tehnicienii noștri. Mă obișnuisem întrucîtva cu procesul de muncă de aici. Se apropia descărcarea furnalului. De aceea îmi alesei un loc mai retras, pentru a nu stingheri pe furnaliștii, care, în astfel de clipe, sînt foarte puțin bucuroși de oaspeți. De zgîrcenia lor la vorbă mă convinsesem și pînă atunci.

Îmi concentrasem fără voie atenția asupra conducătorului acestei uriașe instalații, inginerul Mircea. Omul acesta tînăr și bine clădit era într-o permanentă agitație. Nu văzusem un semn de liniște pe figura lui. Cînd nu mai avea de dat dispoziții furnaliștilor, făcea ochii roată în jur și, cum descoperea pe platformă vreun nechemat, vreun gură-cască, îl și invita grabnic să plece. Apoi iar se concentra asupra furnalului, vorbind, gesticulînd, amenințînd uneori înfricoșător cu mîinile și privirile. Și iar făcea ochii roată, fulgerîndu-l pe acel care se încumetase să urce sus fără treabă.

Cînd îl văzui apropiindu-se de gura furnalului, contopindu-se cu muncitorii care spărgeau cu puterea oxigenului botnița de pămînt refractar, înțelesei că în cîteva clipe torentul se va prăvăli. Număram în gînd secundele...

Oamenii săriseră într-o parte și alta, exact în clipa cînd un roi gros de scîntei izbucni gălăgios și un mănunchi de flăcări acoperi locurile pe care le ocupaseră pînă atunci. Un șuvoi incandescent, „un mureș de fontă", cum se spune pe aici, galben, clocotitor, gîlgîia de-acum pe rine. Într-o clipă frigul dispăru. Căldura frigea fețele pînă departe. Puterea și mînia metalului creat de oameni erau cumplite. Și, cu toate acestea, el urma supus drumul pe care i-l așternuseră înainte oamenii, cercînd rar să se abată peste malurile rinelor; dar oamenii, atenți, îl domoleau îndată, îmbrîncindu-l prin mișcări scurte spre oalele mari de jos, care-l înghițeau cu lăcomie.

Spectacolul acesta de foc și scîntei, de forță și supunere, spectacolul acesta în care eroul principal, mînjit de fum și ulei, asudat, căpăta proporții de Prometeu, mă emoționa de cîte ori îl vedeam. De astă dată însă ansamblul îmi reținu mai puțin atenția. Priveam cu uimire spre inginerul-șef. Fața sa atît de neliniștită înainte era îmbrăcată acum într-o expresie de liniște și pace. Aproape vedeam cum i se destind mușchii, cum i se domolește răsuflarea. Privirile blînde și zîmbetul bucuros al unui copil îmbrățișau oamenii care preluîndu-i parcă nervozitatea, neliniștea, se agitau teribil în jurul rinelor cu fontă și zgură. Furnaliștii se străduiau din răsputeri să asigure drum liber de scurgere fontei, s-o separe cît mai bine de zgură, să-i îmblînzească furiile. Era parcă evident că își dăruiau toate calitățile lor în apriga bătălie pentru oțel. Admiram curajul lor, iscusința lor, rezistența lor în fața căldurii irezistibile.

— Oala! Se umple!

Inginerul simțise pesemne aceasta, cu cîteva clipe mai devreme.

— Leonida! strigă el alergînd spre balustrada de fier.

Omul cu acest nume sări iute peste rinele umplute cu foc.

— Costea! Opriți descărcarea! Într-un minut! Leonida! Să plece tronul! Altă oală! Imediat!

Urmăream cu inima la gură transmiterea și executarea acestor scurte dispoziții. Furnaliștii se contopeau parcă într-un trup cu mai multe brațe. Deși nervoase și iuți, mișcările erau precise și sigure. Aveam senzația unor fulgere care se abat asupra metalului.

Ce se întîmplase? Oalele de jos se umpluseră, dar furnalul încă nu se golise. Trebuia astupat furnalul și aduse alte oale. Nu mai vedeam fața inginerului-șef. Dar mi-o închipuiam după fețele acelora care se luptau să astupe gura înspăimîntătoare a furnalului, să oprească șuvoiul acela de 1500 de grade. Între metal și oameni aproape că nu mai erau distanțe. Numai minutele nemiloase se succedau rar, în ritmul lor obișnuit. Cîteva întîrziate și metalul, groaznic de mînios în puterea lui lichidă, s-ar fi revărsat peste linii și vagoane, topindu-le, blocînd circulația. Curajul, știința și iscusința oamenilor se opuneau însă furiei lui oarbe. În acele secunde am înțeles că oamenilor le mai trebuie ceva pentru ca să iasă biruitori...

Și au biruit. În trupul furnalului, fonta se zvîrcolea, închisă, oprită, baricadată. Pe platformă, afară, oamenii își ștergeau fruntea de sudoare. Inginerul-șef, maistrul-șef Leonida, prim-topitorul Costea... Ultimul începuse de-acum să curețe rina de zgură. Inginerul-șef, trecînd pe lîngă mine, îmi adresă cîteva vorbe:

— Foarte bogat minereul în fier. A slobozit mai multă fontă decît calculele noastre. Trebuia să facem analiza... Și aruncîndu-și privirile în jur, descoperi o sumedenie de spectatori nechemați, pe care-i invită să părăsească grabnic platforma furnalului.

Dacă aș fi sosit aici numai cu cîteva minute mai tîrziu, n-aș fi cunoscut poate niciodată unul din cele mai aspre aspecte ale luptei pentru metal. L-aș fi găsit pe maistrul Leonida discutînd liniștit cu topitorii. Și dacă l-aș fi întrebat pe oricare din aceștia cum merge treaba, mi-ar fi răspuns simplu, așa cum se întîmplase de atîtea ori: „mere, mere"...

Tinerețea

Porțile combinatului siderurgic „Gheorghe Gheorghiu-Dej" din Hunedoara sînt deschise oricui. Zilnic poposesc aici tineri și bătrîni, fete și băieți dornici să se dedice meseriei de siderurgist. Afluența tineretului e impresionantă și prezența lui în uzină e de-a dreptul izbitoare. La furnalele vechi am întîlnit zeci de tineri într-un singur schimb. Începînd cu maistrul Muntean, care n-are prea mult peste 20 de ani, și terminînd cu frații Lazăr și Simion Jurcă, doi moți tăcuți și vînjoși, primi-topitori la două furnale vecine.

Meseriile de aici cer seriozitate, disciplină, simț de orientare. Metalul fierbinte, zgura și gazele otrăvitoare pîndesc mereu și nu iartă nepăsarea, joaca, beția. Neprevăzutul pune la îndemîna omului o secundă, două, de gîndire. Acțiunea trebuie să fie aproape spontană.

Cei care n-au aceste calități se dau bătuți. Pleacă singuri sau la îndemnul colectivului. Multor puștani, atrase aici de cîștig, li s-au deschis fără regret porțile de ieșire ale combinatului. Alții au plecat singuri, cînd și-au dat seama că n-au calitățile omului care făurește metal. Sînt în combinat și oameni slabi, pe care colectivul se trudește să-i crească. Colectivul e răbdător și atent, brațele lui sînt primitoare, dojana lui e însă tăioasă și gravă.

Cu aceste gînduri, am pătruns într-una din zile în hala cuptoarelor Siemens-Martin, la Oțelăria Hunedoarei. Îi cunoșteam dinainte pe cei care lucrează la cuptoare. L-am descoperit repede pe primtopitorul Drîngă Alexandru, un bărbat încă tînăr, mai degrabă înalt, puțin încovoiat de spate, cu mers moale și gesturi calme. L-am zărit la cuptorul II pe Petroescu, cu figura lui încruntată, neîncurajatoare, preocupată. Iată-i, în sfîrșit, și pe prietenii mei de la cuptorul III. Sînt toți adunați acolo în fața biroului. Îmi promiseseră descărcarea unei șarje rapide încă la începutul dimineții.

Prim-topitorul Chihaia Gheorghe mă salută zîmbind:

— Cam tîrziu, tovarășe, peste cîteva ore descărcăm din nou.

Un nou bloc de oțel la laminoare. Aceiași viteji laminoriști îl supraveghează: șeful de linie Spinei Dumitru, maistrul-șef Dragotă Niculae, maistru laminorist Andreșescu Gheorghe și primul laminorist Simerio Abel.

În jur, o sumedenie de aparate și indicatoare, cu fața albă, curată, vorbeau cu ace și cifre despre starea fontei și situația furnalului. Pentru mine, indicatorul cel mai precis era fața inginerului-șef, ochii săi calmi, trăsăturile sale relaxate. Aparatele nu-mi spuneau nimic. De aceea, cînd văzui pe fața inginerului, un tremur în fracțiunea aceea de secundă, înțelesei că s-a întîmplat ceva. Din capătul celălalt al furnalului, într-un uruit greu, se apropia macaraua. De la geam, manevrantul tuna, acoperind zgomotele cu vocea lui:

Chihaia Gheorghe, cel mai tînăr prim-topitor din combinat.

Rîde strengărește. Fața lui slăbuță, lunguiață, împinge înainte un nas puternic, cutezător. Ochii lui nu prea știu să se încrunte. Brațele, lungi, terminate în mănuși lungi de azbest, aproape că-i ajung pînă la genunchi. Nu e înalt și deși vînjos, pare slăbuț la trup. Chihaia este cel mai tînăr primtopitor din combinat: are 22 de ani. De cîte ori mă uit la el, rîde și rostește cîteva vorbe, nu prea multe. A aflat că-s și eu moldovean și aproape întotdeauna se referă la Moldova noastră.

— La noi în Moldova, oamenii îs cam leneși...

I-am prins repede direcția de bătaie:

— Am știut eu c-o să descărcați două șarje, și-am venit mai devreme la a doua...

— Am spus eu că moldovenii nu-s și isteți?... Numa' Cîrlan face excepție...

Cîrlan, ajutorul lui, pare puțintel bosumflat din cauza glumei. Oțelarul acesta nici nu-mi ajunge pînă la umăr. E mititel și supărăcios ca un copil. Nici n-are 20 de ani, deși face mereu caz de vîrsta lui bărbătească. Bosumflat cum e acum, mi-l închipui parcă pe un imaș moldovean, cu un ciomag în mînă, gata să plîngă că i s-au pierdut din cireadă două vițele. Imaginea nu-i prea îndepărtată de realitate. Cu cîțiva ani în urmă, puteai să-l întîlnești astfel pe Cîrlan.

În jur mai sînt cîțiva tineri. Unul înalt, și adus de spate de parc-ar sta mereu aplecat asupra unui obiect, umblător de colo pînă colo, cu vreo 4-5 ani mai mare decît Chihaia, maistrul Sîrca Tiberiu. Altul, mai tînăr cu vreo doi ani, rușinos și timid ca o fată mare, foarte tăcut în discuții, inginerul Rădulescu Gheorghe. Și un tînăr înfigăreț și atent care, în același timp, este și foarte guraliv, elev în ultimul an la școala de siderurgie din Hunedoara și practicant oțelar. Și, totuși, acești oameni călesc oțelul!... Elaborează șarje rapide, se întrec cu oțelari vîrstnici, se luptă cu zgura care năvălește uneori pe gurile cuptorului, căptușesc în timpuri record învelișul de oțel al cuptorului cu îmbrăcăminte groasă de cărămidă refractară și acum, descarcă, pentru a doua oară în schimbul lor, cuptorul de oțel. Călesc oțelul...

Tinerii aceștia, în vinele cărora șîngele mai poartă urmele brazdei de pămînt răscolită de mîini, tinerii aceștia primăvăratici, mlădioși ca niște nuiele de aguzi.

Oțelarii... Îl văd pe Chihaia manevrînd ușile cuptorului, privind zvîrcolirile de foc dinăuntru, îi aud parcă vorbele scurte cu care-și îndeamnă tovarășii să azvîrle minereurile trebuincioase în pîntecele cuptorului. Îl văd pe Cîrlan, flăcăiașul acela mititel, spărgînd cu ajutorul aparatului de oxigen scoarța tare din spatele cuptorului, dînd drumul puternicului șuvoi de oțel; îl văd pe inginerul Rădulescu cercetînd cuptoarele, dînd dispoziții sigure, care împlinite, determină calitatea oțelului. Înfățișarea, figura lor, rămîne de multe ori la fel de copilărească și senină, doar mișcările se întețesc și ochii scapără, sau poate de multe ori li se crispează și fața. Nu acestea-s semnele puterii lor. Ele sînt prea adînci, prea interioare ca să le observi în chipul și aspectul lor. Și sînt prea vii, prea izbitoare, prea dominante ca să nu le simți, privindu-i.

Tinerii de la cuptorul 3 se înveselesc într-o clipă de răgaz. În mijlocul lor, maiștrii lancău Dumitru și Sîrca Tiberiu

Maistrul Iorga de la laminoare

Am colindat de mai multe ori, singur sau însoțit, hala laminoarelor, atît de întinsă că n-ar lipsi mult să atingă proporțiile unui teren de fotbal acoperit. Dar cea mai frumoasă plimbare a fost cea călăuzită de maistrul Iorga.

La început, cînd l-am văzut stînd la birou, cu fața obosită, frămîntîndu-și părul alb în mîini, privind gînditor pe fereastră, mi-am închipuit că n-o să obțin mare lucru de la el. O să se plictisească repede și o să se furișeze pe undeva sau o să-și găsească de lucru prin vreun colț, cum mai făcuseră cu mine și alții pe la furnale.

— Mergem, tovarășe, cum nu, numai să te țină picioarele, că inima o să-ți dea ghes cînd o să vezi fetele noastre.

Începutul era totuși promițător. Și, cînd l-am văzut lîngă mine, înalt, voinic, vesel, mi-am dat seama că am găsit omul care-mi trebuia.

— Să vedem mai întîi lucrurile normale și pe urmă curiozitățile — m-a invitat el.

Am primit.

Totuși, mai întîi, m-a pus la încercare, așa pe nesimțite. M-a condus la cuptoarele de preîncălzire unde se odihnesc blocurile de oțel scoase din cochile pentru a nu-și pierde temperatura.

— Aici e un fleac. Nici babele n-ar fi mulțumite cu căldura asta... dacă ar fi să facă baie.

Nu prea eram eu de părerea lui, dar n-avea nici un rost să ne încăierăm într-o discuție pentru o așa de simplă nepotrivire de păreri. Așa că l-am urmat ca o umbră, tăcut, pînă la cuptoarele unde se supraîncălzește oțelul înainte de a intra în laminoare. A săltat sus, tinerește. Eu, după el. Tocmai se deschisese învelișul de metal al cuptorului și macaraua se străduia să prindă în clește un bloc de oțel. Parcă un vultur se abătea cu ghearele asupra prăzii. Maistrul se cocoțase pe o bîrnă groasă de metal. Eram lîngă el, mai că-l atingeam. Am stat așa aproape un minut. Nesuferită temperatură... parcă mă învelise un șuvoi de flăcări. N-aș fi stat o clipă acolo dacă nu mi-aș fi dat seamă că maistrul vrea să mă încerce.

— Și-acum după paharul ăsta de țuică, să ne ospătăm privirile cu ceva mai îmbelșugat. Dar numai privirile — a adăugat el zîmbind.

Privirile mele erau pesemne cam neîncrezătoare, căci maistrul Iorga s-a simțit obligat să mai spună cîteva vorbe:

— Să-ți spun drept, am vrut să ne cunoaștem... Și mi-a părut bine.

Lauda aceasta m-a liniștit. L-am urmat din nou cu încredere.

Am urcat pe niște pasarele de metal și ne-am oprit într-o cabină închisă, suspendată, feriți de orice pericol. De acolo vedeam ca în palmă activitatea laminoarelor. Am urmărit cu atenție tragedia unuia din blocurile de oțel. Oamenii erau departe de el. Unii în cabine, sus, alții pe margini, la distanță. Și, totuși, ei erau aceia care cu mîna și mintea lor dirijau forțele de metal împotriva oțelului care la urma urmei le dădusera și acestora naștere. Cîrligele ieșite de nu știu unde, potriveau oțelul înroșit, sulurile îl trimiteau în valțuri, iar acestea îl apucau, îl turteau, îl presau, îl strîngeau cu forța învîrtirii. O dată, de două ori, de trei ori și blocul nu mai era derecunoscut. Devenea o fîșie subțire pe care fierăstraiele electrice, la vreo sută de metri mai departe, o divizau în bucăți egale. În acele țagle pe care le vom întîlni cu prilejul altui popas al călătoriei noastre, în această suită de reportaje.

Erau puțini oameni în această imensitate. Pe cîmpul perfect orizontal se vedeau bine siluetele lor înalte. Toți bărbații voinici, cu umeri largi, cu fețe sănătoase. Șeful întregii linii, tehnicianul Spinei Dumitru, îi întrecea pe toți cu statura sa uriașă. Manevrau aparatele de la depărtare, dar cu toate acestea, parcă simțeam cum țin oțelul în mîini, cum îl plămădesc cu puterea lor. Întregeau la un loc chipul făuritorului de metal.

— Ei, și-acum să vedem curiozitățile — spuse maistrul Iorga. Mai întîi fusurile noastre de ceas. Chiar voiam să te întreb dacă nu ai nevoie de o rezervă la ceasul dumitale?...

Descărcarea unei șarje rapide la cuptorul 3

Și m-am luat din nou pe urmele călăuzei, din nou contrariat.

Am trecut pe lîngă niște strunguri uriașe, le-am făcut de cîteva ori ocolul și ne-am oprit.

— Le-ai văzut?

— Unde?

— Cum unde? Aici în strunguri...

În strunguri se aflau niște piese cum nu mai văzusem pînă acum. Niște giganți de oțel de cîțiva metri lungime și groși cît trunchiul unui stejar secular. Exact! Erau valțuri, valțuri din acelea pe care le văzusem în plină acțiune, strîngînd și subțiind oțelul.

— Acum le facem aici la noi, nu le mai așteptăm cu sufletul la gură de la mii de kilometri. Primul nostru valț e încă tînăr. Nici n-a împlinit un an. N-a fost prea ușor, dar turnătorii și strungarii noștri nu-s oameni fricoși.

Despre rolul mare al maistrului Iorga în această acțiune am aflat mai tîrziu de la cîțiva muncitori.

— Mai avem o raritate aici, la laminoare, un fel de raritate... dar uite-o colo lîngă cuptoare...

M-am uitat atent spre locul arătat, dar iarăși n-am descoperit nimic. Nu era nici un strung, nici o altă mașină, nici o piesă. Era un loc gol mai degrabă, doar o balustradă de fier de care stăteau rezemați doi tineri.

— Nu văd nimic.

— Ei, asta! la uită-te bine la tinerii aceia... Iubire în timpul producției...

Ne-am apropiat de ei. Puteau să aibă vreo 16-17 ani. Băiatul poate cu un an, doi, mai mult. Elevi. Practicanți la laminoare. Cînd l-au văzut pe maistrul Iorga, și-au plecat privirile în jos.

— Măi păsărelelor, îi apostrofă el, prea vă faceți cuibul în văzul tuturor. Vreți să molipsiți și pe alții?

— Știți — îndrăzni flăcăul — vorbeam despre...

— Cum să nu știu, despre temperatura... cuptorului și calitatea oțelului...

— Da, da, știți...

— Da!... dar v-aș sfătui să vorbiți despre asta cînd se înserează, pe stradă, sau la club... Temperatura asta, știți voi, e buclucașă, aici, la laminoare...

Tinerii îl priveau pe maistrul Iorga cu ochii mari. Am simțit atunci cît de tare îl iubesc.

— Ei, și-acum trebuie să ne despărțim. E musai să-mi revăd raportul — că mîine avem alegeri.

Ne-am despărțit, strîngîndu-ne puternic mîinile, ca doi vechi prieteni.

A doua zi spre seară, am aflat că maistrul Iorga a fost reales secretar al organizației de partid de la laminoare.

Oțelul l...

Știam, în sfîrșit, cum se călește oțelul. Știam și cine face oțelul.... Cunoscusem o sumedenie dintre acești făuritori ai metalului. Pe veteranii uzinei, pe neobositul Schweikofer Abel de la furnale, pe Olah, calmul și înțeleptul prim-topitor de la cuptorul 5, pe veșnic glumețul Mihăilescu Aurel de la centrala electrică, pe Dănică, omulețul acela slab și negricios de la laminoare, care urăște cu disperare risipa, oameni care de aproape jumătate de secol muncesc aici în Hunedoara, care au îmbătrînit în tinerețe și întineresc la 60 de ani; cunoscusem tinerețea uzinei, pe furnalistul acela scund și îndesat, iute ca un fulger, care poartă numele de Bistrian Nicolae, pe oțelarul prim Lăbuneț Valeriu, cu mîna nesovăitoare și mintea mereu limpede, pe fata aceea puternică și frumoasă care va face din numele Dengel Maria, un nume respectat la laminoare; cunoscusem și alte soluri de oameni, pe Dupța și Ghișe, răi, arțăgoși și nedisciplinați, pe care colectivul îi supune cu răbdare la noi încercări...

Puteam să-l întîlnesc de-acum pe tovarășul meu de călătorie...

Și l-am întîlnit seara, înainte de plecare, la cuptorul II... Îl vedeam pentru prima dată la lucru. Și am înțeles repede că e unul dintre cei mai buni oțelari ai Hunedoarei. Cineva mi-a spus numele său: Forțu Petru... Era aprig la lucru. Aproape mînios. Maistru al șarjelor rapide. M-am apropiat de el:

— Oțelul nu-i lucru di șagă — i-am repetat în graiul său.

Era tare bucuros de întîlnire:

— Ei, amu, ai dezvelit taina?

Ce puteam să-i spun? Că oțelul nu poate fi făcut decît de oameni mai tari ca oțelul? Că prima însușire care i se cere făuritorului lui e tăria de oțel? Dar el știa mai bine decît mine acestea, și sînt sigur că-mi ghicea și gîndurile.

— Da, da, tovarășe. Cel mai bun oțăl al Hunedoarei nu-i în cuptoare. Uite-l...

Gestul și mai ales privirile sale îmbrățișau întreaga hală, forfotind de oameni, și treceau și dincolo de ziduri. Am revăzut în minte chipurile tuturor cunoscuților de aici.

— Acesta-i oțelul cel mai bun! l-am spus încet și ne-am despărțit.

Sînt sigur că aprigul oțelar era mulțumit. Îmi deschisese poarta unei călătorii mai adînci, mai pline, mai adevărate. El nu știa c-am copilărit amîndoi pe aceleași meleaguri domoale, bîrlădene. Dar o să afle acum.

DIN PICTURA ROMINEASCĂ A SECOLULUI TRECUT*)

Pictorii Sava Henția și Em. P. Bardasare — din opera cărora prezentăm în planșele din mijlocul revistei cîteva imagini — s-au făcut cunoscuți în ultima treime a secolului al XIX-lea.

Născut la 1848 în cătunul Sebeșel din Ardeal, Sava Henția este adus încă de copil la București de către un unchi al său, care-i descoperise vocația. Aici în ciuda greutăților de tot felul, el reușește să urmeze cursurile Școlii de Belle Arte, ca elev al lui Theodor Aman, și, la absolvirea lor, să plece peste hotare pentru a-și desăvîrși studiile.

În opera lui se întrețes înclinări și realizări diferite: alături de tablouri alegorice, cu teme împrumutate din mitologie, el realizează compoziții inspirate din trecutul poporului nostru, sau din evenimentele istorice contemporane lui; mai ales, el dă lucrări care înfățișează veridic oameni și aspecte din Romînia. Această din urmă tendință, pornită de la cunoașterea vieții și redarea ei cu mijloace realiste, precumpănește în creația lui Sava Henția și ei i se datoresc înfăptuirile lui cele mai de seamă.

Vocația lui de pictor realist o dovedește, de altfel, însuși faptul că, dintre compozițiile cu teme istorice pe care le-a pictat — pline de sufluł adevărat al vieții, convingătoare și echilibrate, sînt acele care se întemeiază pe observarea directă a faptelor, pe care i-a prilejuit-o participarea la campania din 1877. Una dintre ele este și compoziția intitulată „În tabără", din colecția Muzeului de Artă al R.P.R. Henția a excelat în redarea, mai ales, a unor asemenea aspecte ale vieții de front, știind să le surprindă și să le înregistreze în tot veridicul și firescul lor și să ne comunice astfel impresia de viață trăită. Tabloul de care ne ocupăm vădește totodată și calitățile de peisagist ale acestui pictor, care știe să încadreze oamenii în peisaj, să sugereze cu plasticitate terenul cu accidentele lui, lumina care dă strălucire culorilor, atmosfera unei zile însorite.

Contactul zilnic cu ostașii l-a apropiat pe Sava Henția și mai mult de oamenii simpli, pe care, după întoarcerea de pe front, îi înfățișează tot mai frecvent în opera sa. Alături de imagini din viața satului, unele pline de autenticitate și accent personal, întîlnim în creația lui Henția, mai ales către sfîrșitul vieții, numeroase lucrări care evocă aspecte din cartierele mizere ale orașului său, în care apar chipuri de bătrîni apăsați de necazuri și nevoi. O asemenea imagine — printre altele — este aceea a unui bătrîn cerșetor, pictată în 1882, lucrare aflată astăzi în colecția Muzeului de Artă al R.P.R. Ea pune în lumină calitățile de portretist ale lui Sava Henția, care a știut în acest tablou mai mult, de pildă, decît într-un altul, cu aceeași temă, pictat în 1889, să nu folosească pentru caracterizarea personajului, detalii de un pitoresc exterior — veșminte peticite, pestrițe — ci să concentreze întreaga atenție a privitorului asupra figurii, în care ochii triști, înfundați în orbite, gura întredeschisă într-un rictus amar, vorbesc limpede — ca și întreaga siluetă a personajului — despre tragedia acestei victime a societății burgheze. Opera lui Sava Henția trăiește mai ales prin asemenea calități de scrutare adîncă — cu accente uneori chiar de realism critic — a vieții și mediului social în care pictorul și-a dus existența.

În Moldova, Em. P. Bardasare (1850-1935) se dezvolta pînă la un punct, pe o linie asemănătoare. Acest „copil minune" al picturii, cum era considerat (la 13 ani a participat la o expoziție alături de artiști maturi), se formează sub îndrumarea directă și atentă a unchiului său, G. Panaiteanu-Bardasare, primul director al Școlii de Belle Arte din Iași, pictor academist, dar foarte serios pedagog. Trimis apoi la München pentru specializare, Em. P. Bardasare manifestă preocupări pe linia compoziției istorice, dar este atras și de pictura de gen ușor sentimentală și idealizantă, care caracteriza interesele, tendințele și practica vieții artistice müncheneze. Mărturii ale acestor preocupări sînt cele două opere pe care le reproducem, amîndouă remarcabile prin străduința de pătrundere a psihologiei personajelor reprezentate, prin evocarea puternică și plină de adevăr și poezie a atmosferei și prin folosirea mijloacelor de expresie cele mai adecvate.

În tabloul intitulat „Fată citind", de la Muzeul de Artă al R.P.R., chipul fetiței, pe care reflexele luminii joacă atît de cald, este redat în toată gingășia lui copilărească; bine e surprinsă și atenția cu care ea descifrează slovele marii bucoavne. Justețea efectelor de lumină, armonia caldă a culorilor, totul contribuie la caracterizarea atmosferei închegîndu-se într-o imagine unitară, străbătută de un sentiment autentic, de o poezie calmă.

Aceleași calități de justă armonizare a culorilor, de punere în pagină atrăgătoare, de exploatare meșteșugită a efectelor picturale ale faldurilor veșmintelor, de redare a diferențelor specifice ale materialelor, apar și în tabloul intitulat „Stegarul", care ne arată că, de ar fi dovedit o mai mare perseverență, Em. P. Bardasare ar fi putut crea opere valabile în genul marii compoziții istorice.

A doua parte a existenței acestui pictor, devenit în 1902 director al Școlii de Belle Arte din Iași, nu s-a desfășurat însă pe o linie ascendentă. Totuși, interesul pentru realitate se menține în opera sa pînă la capăt, cum o dovedesc scenele de țară și chipurile sale de țărani moldoveni, în care însă nu trebuie trecută cu vederea o oarecare tendință spre idilizare și convenționalism, la care îl predispuneau și anii petrecuți în mediul de la München, și presiunea societății burgheze din țară, care a încercat să frîneze dezvoltarea sănătoasă a multor artiști de seamă din trecut.

Mircea POPESCU

*) *Vezi reproducerile în culori din mijlocul revistei.*

Ce poate fi mai plăcut, după orele de muncă, decît să citeşti o carte interesantă, să asişti la un festival artistic sau să-ţi faci mat adversarul într-o partidă de şah viu disputată!...

(Fotografie de M. Ivanciu, realizată la Clubul Întreprinderii Poligrafice nr. 1 din Capitală)

Artiştii noştri învaţă. Ei studiază legile de dezvoltare a societăţii şi îşi însuşesc principiile realismului socialist. Iată-i pe cîţiva dintre ei — actorii Niki Atanasiu, Dina Cocea, Tudor Popa, Liviu Ciulei, regizorul, Mony Ghelerter, compozitorii Vasile Popovici şi Anatol Albin şi alţii — discutînd în cadrul seminarului teoretic de estetică marxist-leninistă, la Cabinetul de partid al Comitetului orăşenesc P. M. R. Bucureşti.

Fotografie de
A. LOVINESCU

EROI VII AI ROMANULUI SOVIETIC

DE LA „OGONIOK“ PENTRU „FLACĂRA“

de Alexandr FRIDLIANDSKI
și Praskovia KORJ

Alexei Maresiev

1. Alioșa Maresiev

Sînt de bună seamă, printre voi, mulți care au citit romanul scriitorului sovietic Boris Polevoi — „Povestea unui om adevărat“. Neasemuita poveste a vieții și eroismului lui Alexei Maresiev (în carte Meresiev) i-a emoționat profund pe toți acei care au urmărit în paginile cărții peripețiile extraordinare prin care a trecut acest minunat om sovietic.

Este pe deplin explicabil interesul viu pe care l-au manifestat, și continuă să-l manifeste, cititorii romanului pentru soarta eroilor dragi. Cititorii s-au despărțit de acești eroi o dată cu ultimele pagini ale romanului, pagini care povesteau despre viața lor în timpul războiului. Dar ce s-a întîmplat după aceea? Cum trăiesc în prezent acești oameni minunați, cu ce se ocupă?

Era într-una din zilele de toamna ale anului 1946. Pe atunci, „Povestea unui om adevărat“ apărea în numere consecutive ale revistei „Oktiabr“.

Într-o dimineață, telefonul zbîrnîi îndelung în locuința scriitorului.

— Bună ziua, tovarășe Polevoi! Aș vrea mult să vă văd — răsună o voce domoală.

— Bună ziua, dar cine sînteți?

— Sînt Alexei Maresiev...

În aceeași zi, Boris Nikolaievici Polevoi își strîngea puternic în brațe vechea cunoștință de pe front, pe Alexei Petrovici Maresiev. Scriitorul îl avea în fața lui pe eroul romanului, viteazul ofițer sovietic pe al cărui piept strălucea acum Steaua de Aur[1]. Au stat de vorbă îndelung, ca doi vechi prieteni. Alexei Petrovici istorisea despre luptele aeriene, despre prietenii din regiment.

Întîlnirea dintre erou și scriitor a întregit romanul cu pagini noi, minunate. Astfel, de pildă, cititorii au aflat că după ce i s-au amputat picioarele, aviatorul Maresiev a luptat mai departe vitejește, că a luat parte la un șir de bătălii, doborînd cîteva avioane inamice din divizia „Richthofen“. Dar ceea ce cititorul a aflat mai esențial din prefață era că eroii din „Povestea unui om adevărat“ au sînt născociți de imaginația scriitorului, că mulți dintre ei trăiesc și muncesc în primele rînduri ale societății sovietice și că faptele istorisite în roman s-au petrecut cu adevărat, eroul lor fiind aviatorul Alexei Maresiev.

Milioane de cititori i-au îndrăgit sincer pe eroii cărții și filmului — oameni cinstiți, viteji și inimoși. Ei au fost pătrunși de stimă profundă pentru viteazul aviator Meresiev, pentru Serenka și Fedka — băiețandrii din sat care l-au găsit în pădure pe aviatorul rănit — pentru minunatul moș Mihaila, care l-a adăpostit în casa lui pe Alexei Petrovici, pentru tînăra Varia, care a vegheat nopți de-a rîndul la căpătîiul bolnavului, pentru baba Vasilisa, care și-a jertfit unica găinușă, „Partizanușka“, pentru supa lui Alioșa. S-au întipărit adînc în inima cititorului comisarul Semion Vorobiov, chirurgul, numeroșii tovarăși de luptă ai lui Maresiev, toți acei care l-au dat într-un fel sau altul sprijin pe drumul cel greu al eroismului.

Vă amintiți, de bună seamă, că în roman povestea lui Alexei Maresiev se sfîrșește în momentul cînd acesta se reîntoarce în familia unită și dîrză a aviatorilor, luînd parte din nou cu succes la lupte aeriene.

Au trecut din acea zi de iulie a anului 1943 doisprezece ani.

★

... Pătrundem pe una din intrările principale ale unui bloc nou de pe str. Gorki, din Moscova. Liftul ne duce la etajul III. Aici, locuiește Alexei Maresiev. Un bărbat neobișnuit de sprinten, de vioi și plin de viață ne deschide ușa unui apartament luminos și încăpător. Ne invită ospitalier înăuntru și ne conduce în cabinetul său de lucru. Pe birou, sînt risipite cărți. Cîteva volume deschise din operele lui V. I. Lenin, un caiet gros cu conspecte. La rugămintea noastră, Alexei Petrovici ne povestește, într-o riguroasă ordine cronologică, tot ce i s-a întîmplat după apariția romanului.

După ieșirea din spital și reîntoarcerea la viața de aviator, Alexei Maresiev a luat parte la zeci de lupte aeriene. Chiar de la primul zbor de după însănătoșire, în iulie 1943, a dobîndit un prim succes. Într-o mică acțiune de atac, el a doborît două avioane fasciste „Ü-87“. A doua zi, luînd parte împreună cu alți aviatori la o luptă de mai mare amploare, Alexei Maresiev a mai doborît încă două avioane inamice. În total, pe fișa personală a aviatorului, sînt înscrise 11 avioane fasciste distruse, dintre care 7 după ieșirea din spital. Pentru faptele eroice săvîrșite în timpul răz-

Bătrînului colhoznic M. A. Vihrov (în centru) îi revine cel mai mult sarcina de a povesti cum a fost găsit în pădure aviatorul sovietic Alioșa.

Alexandr Vihrov — unul din acei băiețandri care l-au găsit pe Maresiev în pădure.

Ofițerul Serghei Petrov, fostul însoțitor al lui Alexei Maresiev în zborurile de luptă.

Olga Vihrova — în carte, Varia.

„Slăbuț, cu ochii albaștri, cu părul bălai cum e cînepa, Serenka“ (Serghei Malin) lucrează azi la stațiunea Kevsinovo.

[1]) E vorba de steaua de Erou al Uniunii Sovietice-N. R.

Alexei Maresiev și L. Kosmodemianskaia (mama eroinei sovietice Zoia) la Viena, în timpul unei reuniuni pentru pace.

boiului, guvernul sovietic i-a decernat titlul de Erou al Uniunii Sovietice.

Primii ani de după terminarea războiului, Maresiev și i-a închinat meseriei sale dragi — aviația. El a împărtășit din bogata sa experiență piloților tineri. Adeseori, a condus singur avionul de vînătoare, stîrnind, prin înalta clasă cu care pilota, admirația aviatorilor experimentați. Instruindu-i pe alții, eroul-aviator și-a desăvîrșit din ce în ce mai mult măiestria.

În 1949, maiorul în retragere Alexei Maresiev s-a înscris la Școala superioară de partid de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. Maresiev se apucă să studieze temeinic, cu toată dîrzenia ce-l caracterizează. În ciuda multiplelor sale preocupări de ordin obștesc (Maresiev este membru în Comitetul Sovietic pentru Apărarea Păcii și a participat ca delegat la Congresele Mondiale ale Partizanilor Păcii), el și-a dovedit și în învățătură înaltele sale calități — voința și perseverența. A studiat cu aceeași înflăcărare cu care pe vremuri a luat parte la înălțarea orașului tineretului — Comsomolsk pe Amur — și cu care și-a înfrînt în anii de război greaua suferință fizică.

Studiind, timpul s-a scurs pe nesimțite. În vara anului 1952, Alexei Maresiev și-a dat cu succes examenele de stat și în același an a-a înscris la Academia de Științe Sociale de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. Astăzi, el se pregătește intens pentru a-și susține dizertația de candidat în științe istorice. Poate fi întîlnit adesea în biblioteca „Lenin", unde studiază cu atenție diferite materiale.

Deși Maresiev dispune de puțin timp liber, el nu-și neglijează totuși forma „sportivă". Poate că vă veți mira aflînd că patinează și că face excursii cu schiurile. Vara, Maresiev poate fi întîlnit pe terenul de tenis, ori la masa de ping-pong. Unul dintre sporturile lui preferate este înotul. I s-a întîmplat o dată ca, aflîndu-se pe malul Volgăi, în apropiere de Kuibîșev, să treacă înot, în mai puțin de o oră, acest fluviu vestit prin lățimea sa.

În zilele libere, Alexei Petrovici, împreună cu soția și fiul său, Vitea, în vîrstă de 8 ani, pleacă la plimbare cu propria-i mașină prin minunatele împrejurimi ale Moscovei. El își conduce bine mașina. Victor, fiul său, îi seamănă în această privință. Alexei Petrovici se ocupă cu pasiune și de grădinărit. Pomii fructiferi cultivați de el, în jurul vilei sale dinafara orașului, rodesc de cîțiva ani.

Patria își iubește eroii, este mîndră de ei, admiră neîndupiecata lor voință. Scrisorile primite de Maresiev din diferitele orașe și sate ale Uniunii Sovietice, din partea unor oameni ai muncii din China, Polonia, Romînia, Cehoslovacia, Bulgaria, Ungaria, Vietnam, Coreea, Albania, Anglia, Franța, Italia, sînt mărturii grăitoare. Funcționarii poștei din Moscova nu sînt de loc surprinși atunci cînd citesc, de pildă, o astfel de adresă, destul de incompletă și neprecisă: „Moscova. Maresiev" sau „Moscova. Unui adevărat om sovietic, Maresiev". Factorii poștali ai Moscovei îl cunosc bine casa. În anii ce s-au scurs de la publicarea „Poveștii unui om adevărat", Alexei Maresiev a primit peste 20.000 de scrisori. Sînt scrisorile a 20.000 de prieteni.

Oare despre ce-i scriu cititorii „omului adevărat"?

Iată cîteva scrisori, luate la întîmplare din teancul voluminos de plicuri multicolore:

„... Îmi îngădui — scrie M. Pavlova, mamă a doi ofițeri — să salut în numele mamelor din orașul Molotov, în persoana dvs., un om de mare curaj și cu un moral nezdruncinat. Cît de mult ar dori fiecare mamă să vă numească fiul!...

Fie ca neasemuita dvs. vitejie și fermitate de voință să slujească drept pildă fiilor noștri..."

Mulți dintre oamenii care-i scriu lui Maresiev îi împărtășesc acestuia bucuriile lor, succesele în muncă și în învățătură. Din Kamîșin, locul de baștină al lui Maresiev, i se scrie:

„În orașul nostru, se desfășoară construcția unui mare combinat textil și a altor întreprinderi. Datorită faptului că vom primi pe viitor energie electrică suficientă de la hidrocentrala din Stalingrad, întreprinderile industriale existente se lărgesc de pe acum în chip simțitor. Vizitează-ne, scumpe concetățean, vom fi bucuroși să te salutăm în mijlocul nostru".

Maresiev primește regulat vești din regimentul său de gardă. În fiecare scrisoare i se zugrăvesc succesele la învățătură ale ostașilor. I se povestește cu cîtă sîrguință păstrează aviatorii glorioasele tradiții ale regimentului și îl invită să participe la serbările lor.

În corespondența eroului, un loc mare îl ocupă scrisorile venite din străinătate.

„Ca și dv., scumpe Alexei Petrovici, mi-am pierdut și eu, în timpul celui de al doilea război mondial, piciorul stîng — astfel își începe scrisoarea Karl Besswetter din Republica Democrată Germană. Aceasta s-a întîmplat într-o noapte din noiembrie 1943. Aveam pe atunci 19 ani. Dumitale ți-a fost incomparabil mai greu. Cît de mult te-ai luptat pentru dreptul de a rămîne în rîndul oamenilor activi — am aflat din romanul lui Boris Polevoi. Și eu mi-am pus de asemenea în față un asemenea țel luminos. Să rămîn în rîndurile oamenilor activi. Și am ajuns la unele rezultate. În primul rînd, muncesc. Merg ușor cu bicicleta, motocicleta, automobilul, pot alerga destul de repede. Guvernul nostru democrat german, îi ajută, îi sprijină necontenit pe invalizii de război. Mulți muncesc în producție, în instituții, ajută la refacerea unei Germanii pașnice, democrate și unite. Poporul german învață mereu de la oamenii sovietici, din istoria gloriosului Partid Comunist al Uniunii Sovietice..."

Iată și o scrisoare caldă, din Romînia!

Alexandra Grosu, din regiunea Iași, scrie:

„Scumpe Alioșa! Am citit „Povestea unui om adevărat" de Boris Polevoi. Îți mulțumesc că trăiești așa cum trebuie să trăiască un om adevărat. Cum o mai duci acum? Îți scrie cu multă bucurie o prietenă din Romînia, Sanda".

Din Italia, i se anunță lui Maresiev că la uzina Fiat a luat ființă un cerc care-i poartă numele. Aviatorii sportivi din Romînia au dat clubului lor aeronautic numele lui Maresiev și-l roagă pe Alexei Petrovici să le trimită portretul său. În Cehoslovacia, multe detașamente de pionieri poartă numele aviatorului-erou sovietic.

În anii de după război, Alexei Maresiev a vizitat multe țări străine, ca membru al delegațiilor sovietice. Și, peste tot, a fost întîmpinat și salutat nu numai ca un personaj de roman care a dovedit un eroism fără precedent, ci și ca un înflăcărat luptător pentru pace. Emoționante au fost întîlnirile lui cu oamenii muncii de peste hotare. La Paris, în timpul sesiunii primului Congres Mondial al Partizanilor Păcii, Maresiev s-a întîlnit, lîngă clădirea Congresului, cu cîțiva tineri decorați, care umblau în cîrje. Cu adîncă indignare i-au vorbit ei delegatului sovietic, despre cei care pregătesc un al treilea război mondial.

— Noi îi ținem minte pe eroii Stalingradului, care au salvat viitorul Parisului — i-a spus lui Maresiev unul dintre invalizi — și generația noastră nu va ridica niciodată arma împotriva aliaților săi de ieri.

Aceste cuvinte au răsunat pe o stradă din Paris, acum cîțiva ani, dar ele răsună azi cu o nouă putere și ca un nou avertisment împotriva acelora care militează pentru reînarmarea Germaniei occidentale.

În locuința lui Maresiev, se întîlnesc adeseori prietenii săi de luptă, tovarășii de regiment, fruntași ai întreprinderilor din Moscova, oaspeți veniți din diferite colțuri ale țării. Spre sfîrșitul lui decembrie, Alexei Petrovici s-a întîlnit pentru prima oară după război, cu fostul său mecanic de avion, Alexandr Lepișov, astăzi laborant superior al Institutului Politehnic „Stalin" din Moscova. Ori de cîte ori vizitează Moscova, ofițerul Ceslov, Erou al Uniunii Sovietice, despre care se vorbește în roman ca despre un „om posac și taciturn, însă probabil blajin din cale afară", își vizitează neapărat fostul subaltern. În 1943, Ceslov a fost comandantul escadrilei în care a luptat, după rănire, Alexei Maresiev. Nu-l uită pe Maresiev nici fostul lui însoțitor, Serghei (în roman Alexandr) Petrov, care după salvarea din primejdie i-a spus: „Mulțumesc Alioșa, tu m-ai salvat. Tu ești un om, Alioșa, așa om..." Nu demult, l-a vizitat pe Maresiev și Serghei Malin — fiu băiețașul Serenka — care l-a găsit în pădure pe aviatorul sovietic.

La sfîrșitul anului 1951, la Moscova, la a treia Conferință Unională a Partizanilor Păcii, a avut loc o mișcătoare întîlnire între Alexei Maresiev și vestitul combiner din regiunea Cikalov, Procofi Nektov.

— Așadar, acesta ești tu, Alioșa? — a exclamat Procofi Nektov.

— Multe am auzit și eu despre tine — i-a răspuns Maresiev.

În biografia și soarta acestor doi oameni sovietici sînt multe puncte comune. Ca și aviatorul Maresiev, Nektov, soldat de gardă într-o unitate aeriană de debarcare, a fost grav rănit în anii războiului și și-a pierdut ambele picioare. Aceasta s-a petrecut, la fel ca și cu Maresiev, pe țărmurile mlăștinoase ale rîului Lovat. Ca și Maresiev,

A. Maresiev cu fiul său Vitea, îndeletnicindu-se cu grădinăritul în curtea vilei lor, situată în împrejurimile Moscovei.

omul sovietic Noktov, datorită curajului, perseverenței și unei uriașe puteri de voință, a ajuns să ocupe un loc de frunte în rîndurile marii armate a constructorilor comunismului. Iar de 11 ani își conduce combina, corabia stepei, pe ogoarele colhozurilor din regiunea Cikalov. După război, a fost decorat pentru merite deosebite în muncă cu „Ordinul Lenin", iar anul trecut i s-a decernat titlul de Erou al Muncii Socialiste.

... Pînă noaptea tîrziu, arde lumina în cabinetul de lucru al cursantului Academiei de Științe Sociale, A. P. Maresiev. Domnește liniștea în locuință. Terminîndu-și lecțiile, adoarme elevul în clasa a II-a, Victor Maresiev. Aplecat peste manual, Alexei Petrovici studiază. Omul sovietic adevărat, eroul viu al unuia dintre cele mai luminoase romane sovietice, se pregătește să-și dea examenul pentru titlul de candidat în științe istorice.

2. Moș Mihaila și alții...

Ca o imensă oglindă de gheață, sclipește pe zeci de kilometri lacul Șlino din Valdaișcina, regiunea Novgorod. Lacul dormitează acoperit de zăpezi cu reflexe albăstrii.

Iată, aici, pe malurile acestui lac, pe o mică înălțime, departe de drum, se întinde satul Plav, pe care cititorii l-au cunoscut în roman sub denumirea de Plavni.

Chiar lîngă lac, între doi mesteceni, se înalță o simplă căsuță țărănească, în care locuiește Mihail Alexeevici Vihrov, membru al colhozului „Molotov". Este același „moș Mihaila... cu ochi albaștri, nevinovați, de copil, cu o bărbuță rășchirată, rară, moale...", la care, istovit și epuizat de foame, și-a găsit adăpost, căldură și mîngîiere Alexei Maresiev, eroul romanului lui Polevoi.

Acest simplu bătrîn rus, care merge spre 70 de ani, a fost pînă de curînd grăjdar în colhoz. Dar nu demult, din pricină că nu-l mai țin puterile, a trebuit să se lase de muncă.

— Acum sînt un fel de ghid al colhozului — povestește moș Mihaila — deși deocamdată nu avem un astfel de post.

Bătrînul colhoznic trebuie într-adevăr să istorisească foarte des cum a fost găsit în pădure „aviatorul nostru sovietic Alioha"[2]), să-i însoțească pe numeroșii excursioniști și turiști în pădure, la o distanță de cîțiva kilometri, să le arate locurile unde băiețandrii Serenka și Fedka l-au descoperit pe Maresiev.

Aproape toți colhoznicii acestui sat pot, pe bună dreptate, să socotească că au participat la salvarea vieții acestui brav ostaș sovietic. Mihail Alexeevici Vihrov povestește cum tot satul aducea, în anii aceia grei, tot ce se mai găsea printre puținele lor rezerve de hrană, numai pentru a-l pune pe picioare pe ostașul sovietic adăpostit la moș Mihaila. Și astăzi mai trăiește în colhoz îngrijitoarea de viței Praskovia Mihailovna Konstantinova (în carte baba Vasilisa). Ei i-a rostit Alexei Petrovici, abia perceptibil, cuvintele „mulțumesc bunică", drept recunoștință pentru oala cu supă de găină adusă de ea. După rețeta cunoscută numai de baba Vasilisa, i se preparau aviatorului clătite dulci. Iar moș Mihaila a găsit undeva, cu greutăți mari, 50 de grame de vodcă „pentru înviorarea lui Alexei".

În timpul convorbirii noastre, pe care, desigur, atît copiii, cît și oamenii maturi din sat au auzit-o de sute de ori, în casă intră un tînăr de statură mijlocie, cu fața deschisă și îndrăzneață, cu niște ochi mari, cenușii. Alexandr Vihrov este unul dintre băieții care l-au găsit pe Maresiev în pădure. Chiar și azi, deși e acum tată de familie, mulți din sat îl strigă Fedka, pentru că tocmai despre el, „roșcovanul cu obrazul plin de pistrui", povestește Polevoi în „Povestea unui om adevărat".

— Vreți să vă însoțesc în pădure, acolo, unde împreună cu Seriojka, l-am găsit pe Maresiev? — întrebă Alexandr Vihrov.

Și iată-ne pe drumul de țară înzăpezit, care duce spre pădure.

— Pe acest drum, l-am adus în sat — își amintește Alexandr — iar în întîmpinarea noastră a ieșit tot satul...

Razele soarelui începuseră să mîngîie vîrfurile pinilor înalți, cînd ne-am apropiat de codrul des, nemărginit. Am pătruns pe cărare în desiș. După ce străbăturăm cam un kilometru, Alexandr Vihrov o coti la dreapta și se opri lîngă doi brazi înalți.

— Aici, zise el. Iată și semnul!

Și, într-adevăr, cineva înscrisese cu cuțitul pe un arbore: „Aici a fost găsit Maresiev".

— Aici se fac excursii în fiecare vară — îmi povesti Alexandr. Oricine are ocazia să vină în Plav, ne roagă să-i arătăm „locurile lui Maresiev".

Peste cîteva ore ne-am reîntors în sat. Și iar au continuat să se depene povestiri despre acei care pot fi ușor recunoscuți după descrierea din carte.

„Slăbuț, cu ochi albaștri, cu părul bălai cum e cînepa, Serenka" (Serghei Malin) a plecat voluntar pe front, după ce a fost găsit Maresiev. El a luptat cu curaj, a luat parte la apărarea Leningradului, la asaltul Berlinului. A fost decorat cu Ordinul Steaua Roșie și cu medalii. În ultima vreme, Serghei Malin a muncit ca încărcător la stațiunea Kuvșinovo a căii ferate Kalinin.

„Sprintenă, bine făcută, drăgălașă... Varia", care fredona trist, „cu glasul cam răgușit," cîntecul „Riabina", este Olga Mihailovna Vihrova. Noaptea, ea veghea la căpătîiul lui Alexei Petrovici, „îl înzdrăvenea".

Acum, ea nu mai cîntă cîntece triste. Varia-Olga are acum o familie mare, veselă și plină de viață. Lucrează ca îngrijitoare la creșa de copii a feroviarilor în stația de cale ferată Bologoe.

Nu mai puțin interesant este felul în care au primit colhoznicii vestea că evenimentele descrise în carte se referă tocmai la satul lor și că personajele care figurează în roman, deși poartă alte nume, sînt consătenii lor.

În 1946, moș Mihaila a fost invitat la o adunare a părinților, la școala unde învață Galia, nepoata sa. După consfătuire, învățătoarea din sat le-a spus că într-o revistă este publicat un roman interesant despre un aviator și că cine dorește să-l asculte poate să rămînă.

Cu fiecare pagină citită, moșul era cuprins din ce în ce mai mult de emoție. Și, cînd lectura a ajuns la pasajul unde moș Mihaila, văzîndu-l pe aviatorul istovit, începe

În această căsuță, ascunsă sub frunzișul celor doi mesteceni umbroși, și-a găsit adăpost Alexei Maresiev.

„să-l înfășoare pe Alexei într-un cojoc vechi de oaie, care era numai petice pestrițe", el înțelese că această carte a fost scrisă despre Alioha. Lacrimile începură să-i curgă pe obrazul brăzdat.

— Ana Alexandrovna — îi strigă Mihail Alexeevici învățătoarei — nemaiputîndu-se reține — păi, aici scrie despre aviatorul nostru Alioha, care a zăcut în casa mea.

Și toți și-au amintit cu limpezime evenimentele petrecute aici, la începutul primăverii 1942.

— Aviatorul nostru, al nostru, — au început să murmure în cor oamenii.

Astfel, au aflat Mihail Vihrov și consătenii săi ce s-a petrecut cu aviatorul salvat de ei. Curînd, moș Mihaila primi o scrisoare caldă și un dar din partea lui Alexei Petrovici. Acesta îi scria din Moscova, comunicîndu-i, în cuvinte sobre, ce i s-a întîmplat după plecarea din Plav. Alexei îi povestea și despre amputarea picioarelor, și despre primul său zbor de luptă, săvîrșit împreună cu însoțitorul său, Petrov, și despre victoria asupra dușmanului.

3. Bunul băiat — Petrov

„Dimineața, va avea loc primul lor zbor de luptă, al lui, împreună cu Petrov. El, Meresiev, în frunte, urmat de avionul lui Petrov. Cum o să se sfîrșească? Bun băiat, pe cît se pare!" Aceste rînduri sînt desprinse din capitolul patru, ultimul din „Povestea unui om adevărat".

În acea luptă aeriană, totul a decurs extrem de bine. Aviatorul din frunte a doborît două avioane fasciste, iar însoțitorul său, un avion. O dată cu bucuria primei victorii repurtate în văzduh, s-a întărit și mai mult în cei doi încrederea în forțele lor, deoarece „în puținele minute petrecute în aer, Petrov putu aprecia maniera de a zbura, matură, sigură și cu adevărat măiestră a conducătorului său, iar Meresiev... se putu încredința că însoțitorul său are un ochi bun, spirit de observație, nervi tari și, ceea ce era principal, o mînă încă nu perfect sigură, dar care promitea". O caracterizare mai precisă a lui Serghei (în carte Alexandr) Fedorovici Petrov nici nu se putea da. După expresia înaripată a aviatorilor, conducătorul este sabia, iar însoțitorul scutul. Și, cu adevărat, sergentul Serghei Petrov a fost tocmai scutul în care conducătorul avea o încredere totală, ca în sine însuși.

Într-o zi, însă, conducătorul a devenit scut. În carte este zugrăvit pînă la cele mai mici amănunte felul cum a decurs lupta aeriană în care Maresiev i-a salvat viața lui Petrov, doborînd, literalmente de pe coada avionului său, un „Fokke-Wulf" fascist. Rămîne de adăugat că, după spusele participanților la această bătălie aeriană, în ziua aceea opt aviatori sovietici, printre care și Maresiev, și Petrov, au dus o luptă inegală împotriva a peste 30 de avioane de vînătoare vrăjmașe și că, pentru curajul dovedit în luptă, precum și pentru cele 3 avioane doborîte, Maresiev și Petrov au fost decorați cu ordine de luptă.

Aproape timp de un an, Maresiev și Petrov au zburat împreună. Petrov își forma în acest răstimp o mînă sigură, ceea ce îl umplea de mîndrie pe Maresiev. Începîndu-și biografia de luptă ca sergent, simplu aviator, Serghei Petrov a terminat războiul zburînd deasupra Berlinului, ca ofițer de gardă, comandant de escadrilă. Pe atunci, în carnetul său personal de zbor erau înscrise 107 zboruri de luptă, 5 avioane fasciste doborîte. Pe pieptul fostului însoțitor străluceau astfel de ordine de luptă ca Steagul Roșu, Alexandr Nevski, Ordinul Marelui Război pentru Apărarea Patriei de gradul I și II.

Multă vreme s-a scurs de cînd minunata pereche Maresiev-Petrov a zburat pentru ultima oară într-o misiune de luptă. Acum, faptele lor vitejești din anii războiului au rămas ca o amintire îndepărtată, dar veșnic vie.

... Nemărginita întindere a cîmpului de zbor. Cu un șuierat caracteristic, avioane în formă de săgeți se avîntă impetuos de pe panta de decolare. Deasupra aerodromului, ele pornesc în toată viteza pe traseul indicat. Unul din repezile avioane este pilotat de elevul lui Maresiev, maiorul de aviație Serghei Petrov.

...V-am povestit pe scurt, dragi cititori din Romînia, despre cîțiva minunați oameni sovietici — eroi vii ai „Poveștii unui om adevărat". Astăzi, fiecare din ei, în sectorul său, pe locul său de muncă, în universitate sau în colhoz, pe calea ferată sau în văzduh, muncește mai departe și creează în numele fericirii oamenilor, în numele păcii pe pămînt.

Aceasta este tocmai prelungirea eroismului.

[2]) Alioha — un alt diminutiv de la Alexei.

Floarea de zodie nouă

— fragmente de roman —

de André KEDROS

Ilustrații de N. POPESCU

Acțiunea ultimului roman al lui André Kédros, scriitor grec de limbă franceză, se petrece la Grecia, țară care a îndurat suferința a trei ocupații succesive.

Autorul ne înfățișează dragostea tînărului muncitor comunist Dimos, cu o fată, Elena, al cărei frate face parte din gărzile fasciste. Pagină cu pagină, vedem cum ideile de independență și de libertate pătrund treptat în cugete și-n inimi. Dominînd cu strălucita sa personalitate întreg romanul, se conturează în fața ochilor noștri figura zguduitoare a lui Nikos Beloiannis, eroul de la a cărui asasinare mișelească se împlinesc, la 30 martie, trei ani. Publicăm mai jos două fragmente din „Floarea de zodie nouă".

Între ură și dragoste

Oricît de dimineață s-ar fi sculat, Dimos îl găsea pe taică-său în picioare, trebăluind în grădină. Aplecat pe un răzor sau pe un geam de seră, bătrînul Kalos sfărîma bulgării de pămînt între degete, săpa, prășea sau stropea straturile de lalele, hortensii ori crizanteme — după anotimp.

Dimos ținea foarte mult la bătrîn. Moș Kalos se luptase din greu cu viața. Fost muncitor la tramvaie și unul dintre cei mai vechi conducători ai mișcării muncitorești din Grecia, bătrînul făcuse deseori închisoare, iar sub Metaxa fusese deportat în insula Kefalonia.

În timpul ocupației, îi murise și nevasta, și feciorul mai mare.

Dimos își amintea și acum de iarna aceea cumplită; tocmai împlinise zece ani. Maică-sa, bolnavă de dizenterie, abia își tîra picioarele dintr-o odaie într-alta, încăpățînîndu-se să robotească în gospodărie; nu s-ar fi împăcat cu gîndul să moară altundeva decît în căsuța ei curată ca un pahar, în mijlocul copiilor ei. După foametea care bîntuise, erau prea săraci acum ca să-i poată face rost de medicamentele și de hrana de care bolnava avea nevoie. Fața liniștită și blîndă se scofîlcea pe zi ce trecea, iar ochii miopi clipeau obosiți după sticlele ochelarilor prinși în ramă de sîrmă. În cele din urmă, au părăsit-o cu totul puterile. Stătea într-un jilț, lîngă o azalee înflorită, și-i mîngîia pe cei din jur, șoptindu-le: „Cît o trăi ea, n-am să mor nici eu". Și totuși a murit înaintea azaleei. Doi ani mai tîrziu, Tasos, cel mare, a fost înhățat de Gestapo, torturat și împușcat la Kaisariani, împreună cu alți patrioți. Multă vreme, Dimos a crezut că bătrînul n-o să-și poată birui durerea. Apoi, pe măsură ce anii treceau, florile au reușit să-l împace, dacă nu cu oamenii, cel puțin cu natura.

În pragul ușii, Dimos se întinse, căscă, își încordă mușchii.

Bătrînul, care stătea chircit în fața trandafirilor, cu niște foarfeci mari în mînă, își întoarse feciorul într-o privire, ca un grădinar pîndind fiece mugure, fiece floare ofilită.

— Dormi prea puțin, băiete. Cărțile or să-ți prăpădească sănătatea. Ei, fire-ar să fie! Dac-aș avea noroc cu crizantemele anul ăsta aș putea să-ți dau eu bani de școală și n-ar trebui să te speteși atîta...

Dimos zîmbi. La Atena nimeni nu se pricopsea de pe urma florilor. Cine să le cumpere? Cîțiva străini, cîțiva bogătași? Ce să facă însă bogătașii cu ele, cînd avea fiecare grădina lui la Kigissia? Restul, adică majoritatea, ca să cumpere un buchet ar fi trebuit să renunțe la ulei și la pîine.

— Hai, ajută-mă să mă scol.

Dimos se apropie de taică-său și-l ridică de subsuori, ca pe un copil. Moș Kalos gemu și își frecă genunchii bolnavi.

— Afurisit reumatism! Soarele nu-mi mai ajută la nimic. Și ce prieteni buni eram odată! Se vede că îmbătrînesc mai repede ca el.

Se uită chiondorîș în zare, ca și cum și-ar fi mustrat „prietenul" că-l părăsise. Dimineața era însă răcoroasă. Jur împrejur, puzderia de flori stăteau mărturie zelului cu care muncise grădinarul. Crizantemele își clătinau căpușoarele zburlite. Gladiolele înfloreau în toate culorile curcubeului. În fund, de-a lungul gardului, creșteau leandri. La cîțva pași de fîntînă, trandafirii, legați de pari cu panglici de mătase, se legănau mîngîiați de vînt. Unii erau bătuți și înfoiați, alții fecioralnici, abia îmbobociți, cu o grațioasă și sfidătoare semeție.

Moș Kalos se aplecă și tăie cu grijă o minunată nalbă.

— Uite, dacă ai avea și tu o drăguță, ai putea să i-o dai.

Bătrînul își încreți pleoapele și se uită cu un aer șiret la băiat. Deodată zîmbetul îi îngheță pe buze. Fără să vrea, Dimos se întorsese către casa vecină și, în clipa aceea, privirea sa era mai grăitoare decît o mărturisire.

— Cum, ea? întrebă moș Kalos cu amărăciune în glas.

Dimos lăsă capul în jos: se dăduse de gol. Trebuia să-și adune tot curajul, ca să-și apere dragostea față de tatăl său. Nu fusese destul de îngrijorat bătrînul numai la gîndul că lucra în aceeași întreprindere cu Serafidis? Se putea oare ca ura și neîncrederea lui să nu se reverse și asupra Elenei? Știa el ce mocnește în tăcerile bătrînului. În sinea lui, moș Kalos era încredințat că băiatul cel mare, Tasos, fusese „turnat" de vecini. Deși n-avea nici o dovadă în mînă, Dimos împărtășea și el aceeași părere. E drept că el îl bănuia numai pe Nicolae. Acum, de cînd o iubea pe Elena, lucrurile începură să se încurce. Nu că ar fi pus la îndoială nevinovăția Elenei. Odinioară, printre locuitorii Moreei, vendeta era în floare. Fiecare răspundea pentru faptele celorlalți din familie, plătea pentru ei. Dimos nu se putea împăca nici în ruptul capului cu obiceiul ăsta barbar, ce mai dăinuia încă. La urma urmei, nemții nu făcuseră și ei tot așa, împușcînd ostaticii, sub pretextul responsabilității colective și încărcînd în convoaiele lor prizonieri fără apărare, sortiți să cadă primii jertfă în cazul unui atentat? Ura pe care fratele o merita din plin, nu putea să se reverse și asupra surorii lui. Da, însă între a n-o urî pe Elena și a o iubi...

Acuzatul Beloiannis are cuvîntul!

— Acuzatul Beloiannis are cuvîntul!

Era ora două noaptea. De oboseală, atît judecătorii cît și arestații își simțeau capetele ca de plumb. Tribunalul prelungise intenționat ședința. Scopul era să macine nervii, să isto-

veacă publicul, silindu-l să nu mai asculte cuvîntul acuzatului principal, ca și cînd ședința ar fi fost secretă. Sala zumzăia ca o clasă la sfîrșitul orei. Aerul era greu și îmbîcsit. Jandarmii își deschiseseră bluzele la gît, grefierul, un tip morocănos și miop, își freca piciorul care-i amorțise. Undeva departe, se auzea un țîrîit trist de telefon.

Era ora două noaptea și nimeni nu se mișcase din loc. Nici publicul, nici ziariștii, nici fotografii. Aceștia din urmă erau mai numeroși ca de obicei. De la prima ochire, îi recunoșteai pe reporterii ziarelor americane, după aerul lor degajat, după cravatele lor extravagante. Procesul începuse să stîrnească interesul opiniei publice mondiale. Ori de cîte ori viața „roșilor" era în primejdie, ziariștii găseau totdeauna material senzațional. Făcea să treci Atlanticul! Nu scrisese oare „New-York Times" că ceea ce se petrece în Grecia era o „experiență de laborator"?

Toată lumea aștepta cu nerăbdare să-l audă pe Beloiannis. Era un om și jumătate băiatul ăsta. De cîte ori intervenise în cursul procesului, martorii acuzării nu mai știau pe unde să scoată cămașa, iar judecătorul fusese pus în încurcătură. Atitudinea lui semeață intimida pe judecători. Sub gesturile lui reținute, ghiceai un izvor nesecat de energie. Reporterii își frecau mîinile. Nădăjduiau c-o să iasă o hărțuială strașnică și se gîndeau de pe acum la titlurile de pe manșetele ziarelor la care lucrau.

— Acuzatul Beloiannis are cuvîntul!

Acesta se ridică. E un om de talie mijlocie, lat în spate. Nebărbierit și tras la față. Deși mototolite, hainele lui au o tăietură elegantă. Nimic ostentativ în gesturile-i degajate. Dar sub pleoapele-i grele, ochii mari au o privire dîrză, pe care puțini o pot înfrunta. De altfel și procurorul și-a plecat ochii, iar președintele se uită cu o prefăcută atenție la penița de aur a stiloului. Se lasă o liniște adîncă, toată lumea stă cu răsuflarea tăiată.

— Unii dintre coacuzații mei — începe Beloiannis cu o voce monotonă — s-au arătat mirați că se găsesc aici. Eu însă nu mă mir de loc. Sînt membru al Comitetului Central al Partidului Comunist din Grecia și în această calitate mă aflu aici. Sînt trimis în judecată, fiindcă partidul meu luptă pentru pace, independență și libertate. Judecîndu-mă pe mine, judecați această politică a Partidului Comunist din Grecia...

Beloiannis vorbește fără emfază, stăpînindu-și și cumpănindu-și modulațiile glasului. Pe fața sa, nu se vede nici cel mai mic semn de nervozitate, în afară de un tremur ușor sub pleoapa stîngă. Judecătorii militari își apropie capetele, șoptind între ei și trecîndu-și din mînă în mînă niște hîrtii bătute la mașină. Dar cum tocmai atunci Beloiannis ridică vocea, apostrofîndu-i, se întorc surprinși către omul ăsta, care în ochii lor și ai legii e ca și mort.

— Dacă aș fi semnat o declarație repudiindumi ideile, mai mult ca sigur că m-ați fi achitat. Totuși, viața mea este legată de istoria Partidului Comunist... Aș fi putut să duc o viață tihnită. Am ales însă una plină de lipsuri și de primejdii. De-a lungul existenței mele, am avut de ales de zeci de ori între viață și moarte, între a trăi, trădîndu-mi ideile, sau a muri, rămînîndu-le credincios. Am ales întotdeauna cea de a doua cale. Și astăzi, tot pe ea o aleg...

Aici, Beloiannis se oprește cîteva clipe. Uimit, publicul nu îndrăznește nici să sufle.

— Ca un cerb încolțit... șoptește un avocat, vecinului său.

— Faci retorică, dragă. Omul ăsta nu se gîndește să-și apere pielea, își apără ideile.

Tăcerea lui Beloiannis se prelungește, ceea ce face și mai dramatică tăcerea celorlalți. Priveliști de demult i se perindă prin amintire ca într-o fulgerare. Temnițele siguranței în timpul lui Metaxa. Închisoarea de la Akronoplia. Stîncile abrupte ale Taigetului, liniile ferate aruncate în aer de partizani, căldarea din mijlocul munților, unde au fost încercuiți de trupele SS și de unde pînă la urmă au reușit să scape. Furnicarul de oameni din piața Syntagma, cîntînd în genunchi un imn funebru lui Lenin. Își tîrăște un picior. De ce-o fi șchiopătînd oare? Fșt! Fșt! E zgomotul aruncătoarelor de flăcări. E iarăși în munți și luptă. Aera! Aera!*) Temnița. Mereu temnița. O bătrînică șoptindu-i printre gratii cuvinte fără legătură, cuvinte duioase, ca în copilărie, cînd era bolnav.

Beloiannis se smulge din mijlocul amintirilor. Trebuie să lupte, să astupe gura dușmanilor — dușmanii partidului său, dușmanii tuturor oamenilor simpli, exploatați, împilați, batjocoriți.

Își șterge fruntea cu batista și își reîncepe rechizitoriul. Vorbește liber; din cînd în cînd subliniază cîte-o frază, cu un gest sobru.

— Aș spune că nu e bine să vorbești de funie în casa spînzuratului. Căci o lume întreagă cunoaște rolul pe care îl joacă americanii în Grecia. Chiar aici, în instanță, s-a descris și s-a arătat rolul pe care ei l-au avut în cursul interogatoriului la siguranță. Comuniștii nu sînt uneltele străinătății. Comunismul este idealul omenirii întregi, e o mișcare internațională. El a pornit de la o mînă de oameni, pe timpul lui Marx, iar astăzi îmbrățișează opt sute de milioane de ființe umane. Mîine se va întinde pe tot globul. E cu putință, oare, ca niște „unelte ale străinătății" să fi creat o mișcare atît de măreață? Ați văzut dumneavoastră un agent în slujba străinătății, care să-și jertfească cu atîta dărnicie viața, așa cum și-o jertfesc mii și mii de comuniști? Jertfele lor nu pot fi comparate decît cu acelea ale primilor creștini. Și totuși e o diferență. Creștinii se jertfeau în nădejdea că vor dobîndi împărăția cerurilor, în timp ce comuniștii își dăruiesc viața, fără să aștepte în schimb nimic pentru ei înșiși. Ei își dăruiesc viața pentru ca zorile ce vor răsări mîine asupra umanității să fie mai frumoase, mai fericite, chiar dacă ei nu vor avea parte să le vadă. Spuneți-mi, care agent în slujba străinătății ar fi în stare să-și dea viața pentru o cauză atît de măreață?

Toată lumea e zguduită de emoție. Ziariștii, fotografii și-o ascund sub masca activității lor profesionale. Smulg cu înfrigurare foi din carnete, îl bombardează cu luminile de magneziu. Cuvintele acestea, pe care mulți dintre ei le aud pentru prima oară, îi tulbură adînc. Pîndesc cu sufletul la gură un răspuns nimicitor, o replică din partea celor care reprezintă autoritatea, justiția, ordinea, și care sînt puși acolo ca să apere societatea și să-i apere pe ei înșiși împotriva conștiinței lor încărcate. Cum? Nimeni nu îndrăznește să ridice mănușa? Toți au pus capul în pămînt? Hai repede, să dăm mai departe din mîini, să încurcăm aparatul, să punem virgule la stenograme, să ne pierdem în rutină, altminteri adevărul mistuitor ca o flacără va face prăpăd.

Beloiannis expune acum, pe baza documentelor, programul și activitatea Partidului Comunist din Grecia.

Procurorul, care de cîteva minute strînge din fălci, făcînd să-i joace mușchii feței sub piele, dă cu pumnul în masă, strigînd:

— Domnule președinte! Conform legii 509, Partidul Comunist din Grecia e un partid ilegal și e strict interzis oricui să susțină principiile lui. E o încălcare a legii.

Un murmur de protest și de mirare străbate sala de la un capăt la altul. Rumoare printre avocați. Președintele scutură clopoțelul. De cînd tot aștepta prilejul să întrerupă monologul semeț al lui Beloiannis și uite că dobitocul de procuror stricase totul, călcînd în strachini.

Beloiannis îl măsoară din ochi pe procuror. Freamătul se potolește.

— Tocmai pentru asta sînt judecat. Trebuie să vorbesc.

Continuă cu oarecare greutate. Incidentul i-a rupt firul gîndirii. Oboseala i-apasă din ce în ce mai greu umerii. Cere un pahar cu apă. Președintele îi răspunde arțăgos:

— Unde vrei să găsim apă la ora asta?

— Nu face nimic — îi răspunde Beloiannis și înalță capul, adunîndu-și puterile:

— V-am vorbit despre politica Partidului Comunist din Grecia. Vreau să vă mai atrag atenția asupra unui lucru: rădăcinile Partidului Comunist din Grecia se află împlîntate în popor. Sînt hrănite cu sîngele lui. El nu poate fi, deci, suprimat nici de tribunalele militare, nici de plutoanele de execuție. Ținta politicii sale a fost totdeauna binele poporului nostru și al țării noastre. Și ținta asta rămîne statornică. De aceea îl sprijină poporul. Partidul Comunist din Grecia cere pacificarea, reconstrucția și democratizarea țării. Partidele de dreapta se opun însă și caută nesăbuite să tîrască Grecia în noi catastrofe, semănînd peste tot ura și teroarea. Judecîndu-mă pe mine, judecați politica partidului meu. Tribunalele voastre sînt deci tribunale excepționale. Iată de ce n-am să solicit îndulgența dumneavoastră. Am să-mi primesc condamnarea cu mîndrie și stoicism și voi privi în față, cu curaj, plutonul dumneavoastră de execuție.

Atît am avut de spus.

Beloiannis se așează la loc. O tovarășă, care tocmai primise un buchet de garoafe, alege una și i-o întinde lui Nikos. Omul care își cunoaște soarta, și care vorbește despre ea cu o atît de mîndră detașare, zîmbește cu floarea în mînă. În clipa aceea, magneziul se aprinde. Beloiannis nici nu observă măcar. El zîmbește zilelor viitoare, ce seamănă cu petalele roșii, pline de sevă, crestate pe margini ca o dantelă de basm. Zîmbește noii epoci de aur, ce va răsări cîndva pentru patria sa. Și nu știe că istoria îi va păstra în veci amintirea.

Traducere din limba franceză
de Ovidiu CONSTANTINESCU

---

*) Strigătul de luptă al soldaților greci.

SUB DEALUL HAZÎMULUI

Reportaj de Gheorghe JANGOCIU

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Drumeţeam pe meleaguri dobrogene, prin acea margine a văii Cara-Su pe care, cu aproape două mii de ani în urmă, împăratul Traian o socotise linie de hotar a imperiului său. Sclavii împărăţiei au săpat atunci pe aceste locuri, prin trudă silnică, şanţ adînc de apărare, pentru ca nici un vrăjmaş să nu poată pătrunde către cetatea Romei, unde sălăşluiau orgia, desfrîul şi asuprirea. Urmele acestei răni, crestate adînc în trupul bătrînei Dobroge, se văd şi astăzi.

Şanţul poartă numele de Valul lui Traian.

Se numeşte Valul lui Traian şi comuna în care am poposit într-o zi însorită, în prag de Mărţişor. Încă nu se risipiseră bine ceţurile albului ale dimineţii. De pe dealul Hazîmului se zărea în vale satul mîngîiat de razele vesele ale răsăritului. Aromea în văzduh a primăvară; a brazdă reavănă şi a iarbă fragedă.

Cercetam cerul de parcă mă aşteptam să zăresc trecînd din clipă în clipă cîrduri lungi de cocori. Îmi umpleam ochii şi sufletul cu minunăţia acestui tablou de primăvară. Treceam prin locuri dinainte cunoscute, dragi, pe care le revedeam, despre care mai scrisesem. Oameni şi locuri despre care merită să scrii.

Pe Ion Borcea, fruntaş al recoltelor bogate, din comuna Valul lui Traian, l-am întîlnit apropiindumă de sat, în timp ce coboram costişa Hazîmului. Ieşise la însămînţat, primul pe comună.

Folosea semănătoarea trasă de cai, îngropînd sămînţa în rînduri drepte. Aveam datoria să nu-l stingheresc din lucru. I-am urat doar spor la muncă şi mi-am văzut de drum. Doream să ajung mai repede în sat, să-mi întîlnesc vechii prieteni: pe Memedali Peuzié, pe Iusup Sadet, pe harnicul colectivist Niculae Şola, pe bătrîna Mologami Zilep, pe toţi acei tovarăşi pe care-i cunoscusem astă-toamnă. Ceaţa alburie se risipise şi satul era acum învăluit în lumina clară a dimineţii. De pe dealul Hazîmului, casele îmi păreau atît de apropiate, încît îmi venea să întind mîna să le ating.

Curînd am ajuns la şoseaua asfaltată ce duce de la Constanţa la Medgidia. Pe şoseaua asta, acum aproape unsprezece ani, se retrăgeau, izgonite şi înfrînte, fiarele hitleriste, soli ai războiului prădalnic. Şi iată că acum, pe aceeaşi şosea, întîlneam cîţiva soli ai păcii...

Am întîlnit o parte dintre prietenii despre care vă vorbeam. Am apărut din întîmplare în mijlocul lor, de după un cot al şoselei asfaltate. Se opriseră şi păreau că se sfădesc dis-de-dimineaţă în mijlocul drumului.

— Nu mergem! Noi mai aşteptăm. N-ai decît să te duci singur, spunea hotărîtă Memedali Peuzié.

— Tot aşteptînd aşa, ne-apucă prînzul şi apoi pas de mai trece pe la oameni pe-acasă! Îi găseşti plecaţi după treburi. Bună socoteală ţi-ai făcut. Aşa cap, aşa chibzuială. Haidem!

Tînărul care vorbise o apucă de braţ pe Peuzié. Atît i-a trebuit. Fire iute, pătimaşă, tătăroaica se smuci cu putere, strigînd:

— Dă-mi pace!

Apoi aruncă către Rachim Mîrzali, un colectivist mai în vîrstă, care încercase să-i împace, o ploaie de cuvinte tătărăşti. N-am înţeles din ele prea mare lucru. Adică, de fapt, n-am înţeles nimic.

„Eu am trecut prin trei războaie, nepoţele! Dar acum, pe tine te putem apăra. De aceea am semnat noi Apelul" — spune bătrînul Noman Membedie.

Abia mai tîrziu, după ce Niculae Şola a potolit cu o glumă înfierbîntarea fetei şi i-a mustrat pe toţi, arătîndu-le că nu-i frumos să se certe în uliţă, mai cu seamă de faţă cu oaspeţi, am priceput şi eu temeiul sfadei. Colectiviştii formaseră o echipă — brigadă a păcii, cum o numeau ei — şi tocmai voiau să plece acum din casă în casă ca să strîngă semnături pentru pace. Dar unul dintre membrii brigăzii, utemista Iusup Sadet, nu sosise încă. Trecuse mai bine de-o jumătate de ceas de la ora fixată pentru întîlnire. Prilej de frămîntări, de presupuneri.

— I s-o fi întîmplat ceva.

— Da. A lovit-o somnul şi s-a întors pe partea cealaltă.

Unul dintre membrii echipei, tînărul inginer Gheorghe Balamaci, vorbea despre Sadet cu oarecare răutate. Susţinea că trebuiau să plece fără ea. Dar secretara organizaţiei de U.T.M., Memedali Peuzié, nu se învoia şi lupta să-i convingă pe toţi că Iusup trebuie aşteptat. Era convinsă că Iusup Sadet va veni. Ştia că pentru utemista Sadet ziua de astăzi însemna o primă încercare.

Am aflat tot de la inginer că, în urmă cu cîteva săptămîni, la ultima adunare a organizaţiei utemiste din comuna Valul lui Traian, s-a luat în discuţie cazul deosebit de grav al utemistei Iusup Sadet, care greşise faţă de organizaţie şi faţă de membrii gospodăriei agricole colective din care făcea parte. Prestase în anul trecut foarte puţine zile-muncă. Sadet se luase după şoaptele veninoase ale bogătanilor şi săpase astfel, fără să-şi dea seama, la temelia tinerei gospodării agricole colective „Lazăr Cernescu". Unii tovarăşi au propus atunci excluderea ei din U.T.M. Dar secretara organizaţiei de bază de tineret, Memedali Peuzié, a fost împotrivă. Memedali a arătat întregii adunări generale că Iusup Sadet are un fond bun şi s-a angajat s-o ajute, s-o facă să înţeleagă că trebuie să vină la muncă cu conştiinciozitate. Să-i arate că din zilele-muncă ale ei şi ale altor membri ai gospodăriei creşte belşugul de astăzi şi de mîine al colectivei, al întregii ţări.

Iusup Sadet n-a vorbit atunci la adunare; a stat cu capul ascuns în palme şi nimeni n-a putut-o hotărî să vorbească. Şi, iată că acum, după ce dînsa, prima, spusese că vrea să meargă cu echipa, tocmai ea să nu vină!

Brigada hotărîse să meargă din casă-n casă şi prin Valul lui Traian, şi prin Valea Seacă — un sat ce ţine de comuna lor — pentru a strînge semnături pe Apelul de la Viena.

— Comuna noastră va semna în întregime pentru pace. Veţi vedea! —mi se mîndreşte Memedali Peuzié.

Prilej ca brigada să se neliniştească din nou.

— Şi de aceea stăm noi aici, în drum, în loc s-o pornim?...

Deodată, fără să bage nimeni în seamă, Iusup Sadet apare lîngă noi.

În casa colectivistului Edem Gelil a sosit echipa care strînge semnăturile pe Apel: Memedali Peuzié, Gheorghe Balamaci şi Rachim Mîrzali.

A sosit în ultima clipă, gîfîind, tîrînd pe pămînt talpa de lemn a galenților.

— Ce-i cu tine așa de tîrziu? — o întîmpină Peuzié cu un ton răstit. Și mai vii încă și în galenți!... Ce, n-ai pantofi acasă?... Sau nu vrei să-i uzezi?...

Sadet plecă ochii în pămînt și nu răspunse nici un cuvînt. Fața îi era roșie ca focul. Răsufla din greu.

— Vorbește! i se adresă din nou cu asprime secretara.

— Am în...tîr...zi...at... îngăimă Sadet.

— Mare lucru ne-ai spus!... Asta am văzut și noi. Dar ce să mai discutăm acuma! Hai, să pornim la treabă, tovarăși! S-a făcut destul de tîrziu. Începem de acolo, de la casa lui Mologami...

Nu-i ușor să întîlnești prieteni după un timp îndelungat și să te poți despărți de ei atît de repede. Deci, fără să stau mult pe gînduri, am pornit-o cu tînăra brigadă. Tînără, pentru că cei mai mulți dintre membrii ei erau utemiști, tînără mai ales prin entuziasmul cu care pornise la drum. Înaintea de Memedali Peuzié, inginerul Gheorghe Balamaci și Iusup Sadet, din brigadă mai făceau parte și Niculae Șola și Rachim Mîrzali, doi colectiviști mai în vîrstă, amîndoi membri ai consiliului de conducere al gospodăriei.

Colectiviștii semnaseră cu toții Apelul. Fiecare avea atîtea lucruri dragi de apărat: viața fragedă a unui copil, căsuța pe care și-o înălțase în anii aceștia de muncă spornică în colectivă, conducta de apă pe care și-o construiseră cu destule eforturi, pentru a scăpa o dată pentru totdeauna de apa sălcie pe care o băuseră din vremuri străvechi de robie...

Acum fîntîna veche cu ghizduri strîmte de piatră înnegrită și roasă, martora suferințelor de decenii ale romînilor și tătarilor din acest sat dobrogean, era părăsită. Crescuse mușchiul pe marginea ghizdurilor de piatră, așa cum mușchi ai uitării crescuseră peste cele mai multe dintre amărăciunile din trecut ale colectiviștilor. Pentru a apăra viața tînără a gospodăriei lor colective și belșugul zilelor de mîine, pentru a arăta hotărîrea lor de a apăra această viață nouă pe care o trăiesc, toți colectiviștii semnaseră Apelul.

Despre tovarășul meu de drum, Rachim Mîrzali, unul dintre primii semnatari ai Apelului, care umbla acum să strîngă alte semnături pentru pace, se spusese acum cîțiva ani — și pe drept cuvînt — că-i era atît de dragă colectiva, încît ar intra și în foc pentru ea. Și iată că acum doi ani, într-o zi cînd colectiviștii au ieșit la cîmp pentru a plivi grîul, Rachim a zărit înălțîndu-se în depărtare, peste grajdurile colectivei, limbi subțiri de fum.

Era departe de sediul colectivei și, cuprins de disperare, s-a aruncat pe un cal tătărăsc. Dar, oricît de iute fugea calul, lui Mîrzali tot i se părea că nu gonește destul. A sosit la grajduri, pe care le-a găsit în flăcări. Rachim Mîrzali a pătruns în grajd, printre limbile flăcărilor. Fumul greu, înecăcios, îi tăia răsuflarea. Cu greu a ajuns la iesle, a dezlegat caii și i-a gonit din grajd.

I-au mulțumit atunci colectiviștii pentru că salvase viața cailor gospodăriei. I-au mulțumit două săptămîni mai tîrziu, cînd, prin mărturia depusă de el, Rachim a contribuit la prinderea chiaburului criminal care pusese focul. Da, Rachim Mîrzali iubește colectiva ca pe propria lui viață.

Mă gîndeam în timp ce-i întovărășeam: oare tînăra Iusup Sadet nu gîndește la fel? Cum se face că nu e legată de colectivă, cum de răspunde atît de slab la chemări?

★

Colindam de cîteva ore din uliță în uliță, din casă în casă. Și strînseserăm pe Apelul Păcii zeci și sute de semnături. Nume scrise citeț sau stîngaci, nume tătărești sau romînești. Toate exprimau una și aceeași dorință arzătoare: apărarea păcii. Pretutindeni pe unde am trecut am fost bine primiți. În casa colectivistei Angela Șerban am poposit pentru cîteva minute.

Era plăcut și curat în casa ei:

— Vedeți, tovarăși, ne-a spus Angela Șerban, emoționată, eu m-am căsătorit de curînd cu tractoristul Nicolae Ion de la S.M.T.-Valul lui Traian. Sînt mulțumită de căminul pe care mi l-am întemeiat. Nu vreau cu nici un preț ca războiul să mi-l distrugă. De aceea semnez. Nicolae mi-a spus că acum trei ani, cînd imperialiștii americani voiau s-arunce bomba atomică în Coreea, sutele de milioane de semnături care s-au strîns atunci pe Apelul de la Stockholm i-au făcut pe atîțători la război să șovăie, să dea înapoi înspăimîntați. Și-acum cred că are să se întîmple la fel.

Și tînăra colectivistă zîmbește. Mereu zîmbește. Apoi îmi arată prin fereastră o livadă de smochini... Îmi povestește că, acum zece ani, cînd fiarele fasciste fugeau spre Berlin, trecînd prin acest sat, au vrut să-i dea foc. A apucat să ardă livada de smochini. Tătari și romîni laolaltă au stins focul. „Acum n-or să mai apuce noii hitleriști să ne incendieze satele. Nu-i vom lăsa să apuce aceste zile!" — ne spune ea.

Gazda ne îmbie să gustăm din bunătățile pe care le înșirase în pripă pe masă. Dar... călătorului îi șade bine cu drumul...

Am vizitat-o în acea zi și pe mama-eroină Zilep Mologami. Lîngă fereastra cu mușcate bătrîna torcea lung fuior de lînă albă. Lîngă ea, Salia, una din fete, lucra la nagîș minunatele țesături cu motive tătărești. În odaie plutea miros plăcut de levănțică și sulfină. Pereții și mînderul — un fel de laviță scundă — erau împodobiți cu chilem vărgat și cu șervețele, înflorate de mîna harnică a gospodinei. Cînd i-am întins Apelul să-l semneze, ea ne-a întrebat dacă are voie să scrie pe tătărește.

— Bineînțeles! — au asigurat-o cei din brigadă. „Scrie, mamă Zilep, cum știi mata", a întărit Peuzié.

— Apoi am să arăt atunci de ce semnez Apelul. Și vreau să scriu în limba mea, că pe romînește mi-e mai greu.

I-am explicat bătrînei că pe Apel nu-i voie să se treacă decît semnătura. Dar ea ținea morțiș să scrie și cîteva cuvinte. „Vreau să arăt acolo că și eu mă alătur din tot sufletul milioanelor și milioanelor de oameni care nu vor îngădui să se aprindă din nou pîrjolul în omenire. Am apucat grozăviile a două războaie și-atît îmi ajung. Vreau să scriu că am zece copii, și că cel mai mare dintre ei, Gemaladi, e căsătorit și are și el 2 copii."

— Sînt și mamă, și bunică, spunea ea cu mîndrie. De ce să nu arăt asta?

— Cînd semnezi, oamenii vor înțelege acest lucru și dușmanii noștri o să simtă greutatea acestei semnături, nu te teme, mamă Zilep. Pune numai semnătura! căuta s-o convingă Iusup Sadet. — Iar ceea ce ai de spus vei spune. Uite vom publica în gazeta de perete.

— Eu să scriu la gazetă?

Cele două fete încuviințară din cap și fața bătrînei Zilep se lumină de o bucurie mîndră.

Am ieșit în uliță. Se apropia ora prînzului. Razele soarelui scăldau în lumină acoperișurile de țiglă ale caselor, ridicate de curînd de colectiviștii din Valul lui Traian. Nori mici, scămoși, ca niște ghemotoace de vată, lunecau alene pe cerul ca sticla. Voiam să pornim către Valea Seacă, dar pe neașteptate lui Iusup Sadet i s-a făcut rău. Bărbia îi tremura și obrajii îi erau roșii ca focul.

— Tu arzi, Sadet... Ai temperatură — spuse Peuzié.

— Da, de ieri sînt bolnavă.

— De ce nu mi-ai spus asta de dimineață? Nu te-am fi luat cu noi!...

Sadet zîmbi.

— Tocmai de asta nu v-am spus. Nici mama n-a vrut să mă lase. Mi-a ascuns bocancii. De-asta am întîrziat. Am fugit în galenți.

Abia atunci am înțeles noi cîte eforturi făcuse Iusup Sadet pentru a-și ține cuvîntul dat.

În timp ce restul echipei își continua drumul pentru a strînge semnături din satul Valea Seacă, eu am condus-o pe Sadet acasă. Puterile o părăsiseră, dar ea părea că nu bagă de seamă.

Mi-am amintit de încrederea pe care Memedali Peuzié i-o acordase și i-am dat dreptate...

Seara, cînd s-au întors solii păcii, am aflat cu bucurie că întreg satul Valea Seacă semnase Apelul.

A doua zi am plecat din comuna Valul lui Traian. Nu-mi puteam îngădui să zăbovesc mai mult. Dar eram bucuros că avusesem prilejul să mă leg și mai puternic de acești oameni minunați, romîni și tătari, care, în acea zi din prag de primăvară, au răspuns cu atîta hotărîre prin semnăturile lor, celor ce gîndesc să se atingă de pămîntul patriei noastre.

Cei de la poalele Hazîmului vor avea grijă ca livezile de smochini să înverzească satul, iar copiilor lor să poată crește în pace.

TINERE CONDEIE

Rondelul celor care vor război

Morminte singuri vă săpați
Tot mai adînci, pe zi ce trece.
Și-n toamnă ură veți culege,
Din ura ce o semănați.

Cărarea vremii nu se-ntoarce,
Iar anii voștri-s numărați.
Morminte singuri vă săpați,
Tot mai adînci, pe zi ce trece.

În van șantaje încercați,
Cu bombe și război atomic,
Căci din al vostru plan demonic,
Un singur punct realizați:

Morminte singuri vă săpați.

Vasile CIURUȘ

Pentru ca întotdeauna să-și poată dovedi în liniște măiestria la țesutul minunatelor motive populare tătărești, tînăra Salia Mologami o semnat imediat după mama sa.

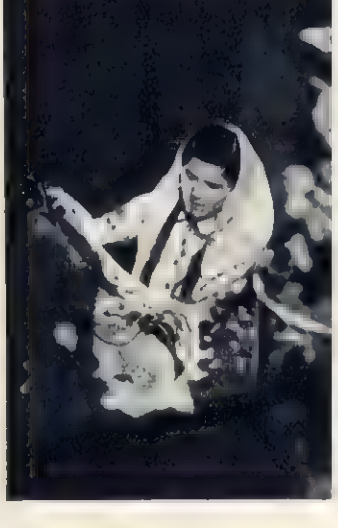

O dotă cu firul lung pe care-l toarce din fuior, mama-eroină Zilep Mologami toarce visul unui viitor luminos pentru cei zece copii ai ei.

Tiberiu UTAN

Lacul

Azi nu tresare nici o undă,
Oglindă pare-ntregul lac.
Arbuştii cu statură scundă
Visează somn adînc şi tac.

S-au dus aiurea pescăruşii
Vîslind din aripe subţiri.
Şi prin rondouri doar ţăruşii
Mai amintesc de trandafiri.

Prin apa clară, neclintită,
Doar stelele mai trec înot.

...Şi mie-mi pare pe-o clipită
Că sîntem iarăşi cot la cot.

Stăm iarăşi unul lîngă altul,
Şi de pe ţărmii-ntunecaţi
Privim cum îşi urmează saltul
Mirlada aştrilor ciudaţi,

Ce îi trimite carnavalul
Spre-al stelelor cuicuş înalt
Şi, colorat în focuri, valul
Sărută malul celălalt...

★

Mă uit cercetător la tine,
Pari mult schimbat şi-mbătrînit...

Unui tînăr francez pe care l-am cunoscut la Festival

Ce vînturi vitrege, haine,
Suflet şi-obraz ţi-au biciuit?

Eu cred, eu cred în prietenie
Şi-n focul ei mistuitor,
Cu ea împart şi bucurie,
Şi nevăzute răni, şi dor.

Părtaşi aceloraşi răspunderi,
Fideli aceloraşi chemări, —
Tu spune-mi, fără de ascunderi,
Deschis, întregul adevăr.

Ori poate ceasul de răspîntii
Te-ndeamnă să aştepţi, să taci?
Răspunde, frate scump, răspunde!
Cît mai e timp, te-ntreb: ce faci?

Plutesc pe lume mari primejdii,
Şi-admiră guvernanţi bufoni,
Cum travestiţi în alte-odăjdii
Se-nfoaie-aceleaşi teutoni.

Dar tu? Dar minunata Franţă?
Să ne-ntîlnim noi în tranşeu,
Pe baricade, faţă-n faţă?
Şi cum, să trag în tine eu?

Tu îmi cunoşti copilăria,
Spusă-ntr-un parc bucureştean.
Ştii ce gîndeşte Romînia.
O ştiu şi cei de peste-ocean.

Şi ştii ce patimă nebună
Mă leagă de acest pămînt.

De-aş încerca s-o pun pe strună
Vioara ar sări în vînt.

Tu ştii că orice oşti străine,
De mi-au călcat cumva în prag,
Au strîns nu lauri, ci ruşine
Şi s-au întors fără de steag.

★

Pe aici e liniştea adîncă,
Şi calm, şi multe bucurii.
Ci-mi amintesc de tine încă
Afişe şterse, seri tîrzii.

Da' liniştea de-aici te cheamă,
A ţării şi-a acestui lac.
Fraţi buni sîntem, toţi cei de-o seamă,
Nu-i drept să tac, nu pot să tac!

De mîna fratelui să piară
Fraţi, rude, prieteni, scumpi oricci?
Azvîrle-i pe-atomiştii din ţară
Cît mai e timp şi poţi s-o faci!

FEBRUARIE 1955

Nicolae LABIŞ

Medicul

Din străşini de spital curg liniştiri,
Primăvăratici, stropii, în lumină.
Fetiţa, întremată, a ieşit
Din nou, păşind pe iarbă din grădină.

Şi medicul priveşte-n urma ei
Cum sprintenă aleargă prin răzoare,
Cum rîde către primii ghiocei,
Uimită de-atîtl larg şi-atîta soare.

Şi aerul cel tare-o osteneşte —
Ea s-odihneşte, mică, printre flori...
Dar azi privirea-i iarăşi oglindeşte
Un cer întins, şi arbori, şi culori.

Bătrîne doctor, le-ai oprit din drum
Se joacă o fetiţă-n flori... Ce dacă?
Pe ochii tăi, sub ochelari, acum
Pînze de fum tremurătoare-ţi joacă.

Eu te cunosc — sentimental nu eşti
Şi viaţa o iubeşti cu bărbăţie.
Atîtea vieţi, tu fără să clipeşti,
Ai smuls din gheara morţii, singerie.

Şi de pierdeai vreo luptă-n zori de zi
Cu faţa palidă şi răvăşită,
Spuneai că nu oricînd poţi izbîndi,
Că nu există viaţă nesfîrşită.

De ce privind plăpînzii ghiocei
Culeşi de faţa mică prin răzoare.
Tu ai rămas aşa în urma ei,
Sub ploi primăvăratice de soare?

Vezi tu din nou spitale răsunînd
Cu sunet greu de glasuri şi de arme?
Ţi-apar în gînd fasciştii, preschimbînd
Spitalele în săli pentru cazarme?

Vezi tu din nou copiii cum se sting
Neîngrijiţi, în hrube-n loc de case?
Vezi tu c-ai morţii nevăzut paing
Învăluie în nevăzute plase?

Nu eşti sentimental, dar uite, sînt
Şi amintiri amare-ngrozitoare
Ce-ţi înfioară gîndul ca un vînt
Şi te opresc deodată pe cărare.

Şi-atunci atîta duioşie simţi,
Privind cum zburdă-n faptul dimineţii
Acest copil ce rîde cu albi dinţi,
Acest copil ce l-ai întors vieţii.

Dar, doctore, în culburi tihăreşti
Bancherii pregătesc dezastre care
Ar fi mai mari ca tot ce-ţi aminteşti
În amintirile îngrozitoare.

Şi lupta ce-o purtăm ca ei niciînd
Să nu întindă-a morţii grea aripă,
E ce şi-a ta, ce pentru viaţă-o duci,
În orice zi, în fiecare clipă.

Dragoste

Aud adesea pe unii suspinînd
Că prea rigizi şi seci sînt azi poeţii,
Că nu mai scriu de dragoste un rînd
Şi c-au pierdut fiorul tinereţii.

Iar dacă scriu de dragoste cumva,
Apoi şi-atunci fac ei ce pot face,
Să nu rămînă dragoste sadea
Şi să aducă vorba despre pace.

Îmi place mie să iubesc (s-o ştiţi),
Să strîng în braţe fata cu cozi groase,
Să-mi soarbă sărutările fierbinţi,
Îmbobocite sub mustăţi stufoase,

Să hoinăresc prin munţii păduroşi,
Să mi se-mpleticească vîntu-n straie,
Să ascult c-o faţă — ai muntelui cocoşi,
S-o simt la piept — o fiecără băbaie.

Dar poţi să spui o faţă că iubeşti
Cînd lasi să ţi-o sărute fiecare?
Poţi s-o iubeşti cînd furbură nu eşti
Că moartea vrea să-i smulgă-o sărutare?

Poţi ciripi senin despre zefir,
Despre-o steluţă, despre-o blîndă rază,
Cînd domni visează-al lumii cimitir,
Cînd moartea le şi-a fetei o visează?

Iubita mea cu glasul cristalin,
Ce porţi în palme miros de dumbravă,
Tu bine ştii: şi ţie îţi închin
Oricare rînd ce-l scriu spre-a păcii slavă!

Transfugilor, sufletelor fără ţară

Nu mi-a făcut oroare nimic ce-i suflet viu,
Nu mi-a tăiat sufletul şi-nfrigurat rărunchii
Ca fiul ce doreşte, uitînd că este fiu
Să-şi crimpoteaască mama lui în unghii.

Voi, suflete buiece, privelişti fără ţară,
Voi, gheare veninoase pe braţe fără trup!
Din pisturile unde trăiaţi odinioară
Aţi prins în ochi doar luciul privirilor de lup!

Visaţi, peste pămîntul pe care lapte-aţi supt,
Să crească-n sus a morţii ciupercă singerie
Şi să ţîşnească-n aer de sub pămîntul rupt
Strămoşii ţării noastre în putrede sicrie.

Aţi prefăcut în spurcat şi criminal stigmat
Sărutul bun de mamă ce l-aţi primit pe gură,
Şi cîntecele ţării şi horele din sat
Nu v-au aprins în suflet decît ură.

Voi aţi furat din seva acestor sfinte gîlj —
Spre-a vă-nchega făptura urîtă şi bolnavă —
Ozonul dens şi tare din munţii arginţii.
Cînd l-aţi primit în sînge l-aţi prefăcut otravă.

Dar tot ce este-n ţară mai candid şi mai bun,
Iubiri, construcţii, lanuri şi zori pe dunga zării,
Ca rezim de nădejde la piept am să le-adun
Pentru sentinţa care o dau din partea ţării.

Nu vreau ca în ctitige să vă tîrască visul
Scheletele acelor ce le-aţi înfipt ctitig!
Căci ştiu că remuşcarea nu vă-nfioară visul
Şi nu vă înveleşte în valuri largi de frig.

Voi dacă nu cunoaşteţi ai remuşcării dinţi,
Văpaia urii noastre curînd o să vă ardă.
Ne-nnobilară ura trecute suferinţi
Şi n-are să vă uite, din ochi n-o să vă piardă!

Sava HENȚIA

Bătrîn cerșetor.

— Expus în Galeria Națională a Muzeelor de Artă a R. P. R. —

Sava HENȚIA

În tabără.

— Expus în Galeria Națională a Muzeului de Artă al R. P. R. —

Emanoil P. BARDASARE

Fată citind.

— Expus în Galeria Națională a Muzeului de Artă al R. P. R —

Emanoil P. BARDASARE

Stegarul.
— Expus în Galeria Națională a Muzeului de Artă al R. P. R. —

POPOARELE ASIEI ŞI AFRICII SÎNT PENTRU PACE

După ce în urmă cu cîţiva ani au fost bătuţi şi azvîrliţi din China continentală, aventurierii ciankaişişti sînt izgoniţi acum şi de pe cele cîteva insule din apropierea coastelor chineze. Ultimul lor refugiu temporar este încă insula Taivan, a cărei eliberare de către marele popor chinez nu va întîrzia mult. In fotografie, îi vedem pe jalnicii soldaţi ai lui Cian Kai-şi predîndu-se în masă trupelor chineze care au eliberat insula Ikianşan.

In întîmpinarea Conferinţei ţărilor Asiei şi Africii, care va avea loc zilele acestea la Bandung (Indonezia), poporul indonezian îşi intensifică lupta pentru pace. In fotografie, o demonstraţie contra bombei cu hidrogen pe străzile oraşului Djakarta.

„Continetul negru" — Africa — este cuprins de clocotul mişcării de eliberare naţională. Impotriva jugului colonialist se ridică un număr tot mai mare de negri asupriţi şi exploataţi. In fotografie, unul din mitingurile populaţiei băştinaşe din Rhodesia de Nord. Participanţii la întrunire cer să se acorde poporului din Rhodesia o autonomie deplină, nu una formală.

Lupta curajoasă a populaţiei din colonia portugheză Goa pentru alipirea la India face parte şi ea din marea bătălie pe care o dau popoarele Asiei pentru scuturarea jugului colonialist. In fotografie: postul de poliţie din Selvas, baricadat de portughezi spre a-l feri de furia ţăranilor răsculaţi. In medalion: un ofiţer de poliţie portughez, făcut prizonier de patrioţii din Goa, arată unui ziarist indian că arma sa este de provenienţă americană. Comentariile sînt de prisos.

Reconstrucţia Vietnamului liber a început cu mult înainte de încetarea ostilităţilor. Iar acum, cînd tunurile au amuţit, întreaga Republică Democrată Vietnam se transformă într-un mare şantier al construirii vieţii noi. In fotografie, îi vedem pe muncitorii vietnamezi lucrînd la construirea podului de cale ferată de pe rîul Langson.

fotocronica FLACĂRII

PARISUL ȘI OAMENII LUI

de N. MINEI

„Ce impresie ți-a lăsat Parisul?"

Nu e de loc ușor să răspunzi la această întrebare. La începutul unuia dintre popularele sale cîntece, Yves Montand spune:

„Atîți poeți au scris despre Paris,
Atîți compozitori i-au închinat opere,
Atîta lume a vorbit despre el...
Incît mie nu mi-a rămas nimic de spus".

Oricine se încumetă să abordeze acest subiect — Parisul — nu poate să nu gîndească la fel: este greu să mai spui ceva nou despre Paris. Dar, ca și Yves Montand, care după ce-și face mica și sfioasa sa declarație introductivă, continuă prin a cînta totuși un cîntec întreg despre Paris, voi încerca și eu să răspund întrebării de mai sus.

„Ce impresie ți-a lăsat Parisul?"

Întrebarea este din capul locului greșită. Aceasta, pentru că Parisul nu îți lasă o impresie, ci un noian de impresii, care se declanșează simultan și care la început te împiedică să-i vezi adevărata față. Pentru că în Paris există cîteva Parisuri — cel puțin două — fiecare din ele cu înfățișarea lui caracteristică, cu oamenii, cu obiceiurile, cu moravurile sale...

Mai întîi, Parisul-celor-bogați... De ce mai întîi tocmai acest Paris? Pentru că el este cel mai săritor în ochi, cel pe care conducătorii de astăzi ai Franței ar vrea să-l lase în mintea călătorului, ca unicul Paris.

Parisul-celor-bogați... Doarme în faubourg-ul St. Honoré, se îmbracă la Fath, se încalță la Wills, mănîncă la Darcy's, se parfumează cu Moulineux, merge să vadă piesa „Port-Royal" de Montherlant și supează la Lido.

Parisul-celor-bogați nici nu prea stă, de altfel, la Paris. In ianuarie — luna în care am fost noi acolo — emigrează pe Coasta de Azur, unde se pregătește pentru marile eforturi pe care i le rezervă carnavalul din februarie. La Nissa sau Monte-Carlo, acest Paris se întîlnește cu Londra-celor-bogați și mai ales, cu New-York-ul-celor-bogați, în fața cărora este nevoit să pălească, oricît ar fi el de strălucitor.

Parisul-celor-bogați citește dimineața „Le Figaro", iar seara „France-Soir". Ziare tocmai pe gustul lui, care îl liniștesc cotidian, asigurîndu-l că nu va împărtăși niciodată soarta Moscovei-celor-bogați, a Șanhaiului-celor-bogați sau a Bucureștiului-celor bogați. Și el crede, pentru că dacă nu ar crede, nu ar mai putea să trăiască. Crede chiar atunci cînd „France-Soir" minte în sens opus lui „Figaro", chiar atunci cînd născocirile acestor două ziare se bat cap în cap.

Totuși, chiar lectura acestei prese îi rezervă Parisului-celor-bogați unele surprize neplăcute. Ca aceea pe care i-a făcut-o François Mauriac. Scriitor catolic, redactor șef la „Figaro", înverșunat dușman al comunismului, François Mauriac este omul ale cărui articole poți să le citești liniștit, fără teamă că o să-ți evoce viziuni de octombrie 1917, de greve sau de democrații populare... Dar iată-l tocmai pe François Mauriac, în acest ianuarie 1955, că se apucă și scrie cum i s-a încrețit carnea pe el la auzul ororilor comise de autorități împotriva arabilor, în Tunisia... Pînă și François Mauriac...

Parisul-celor-bogați umblă în oraș cu automobilul, iar în rest, cu avionul. Nu cu cel al companiei franceze „Air France", cu „Air France" nu! „Air France" are avioane vechi și demodate. De preferință cu P.A.A. (Pan American Airways), a cărui lozincă publicitară sună cam așa: „Călătoriți cu P.A.A. și vă veți simți la New-York încă de pe aerodromurile Parisului!"

Stînga: Parisul-adevărat: 80.000 parizieni s-au adunat la Porte de Versailles pentru a spune NU tratatelor de la Bonn și Paris. Dreapta: Parisul-celor-bogați; se pare că nici cele mai năstrușnice „amuzamente" pe care le oferă clubul miliardarilor și pentru care membrii lui plătesc cotizații de 400.000 franci, nu pot alunga plictisul acestui bogătaș blazat..

Ce poate dori burghezul francez mai mult decît să se simtă la New-York, cît mai departe de celălalt Paris — Parisul-adevărat, Parisul celor ce scriu pe ziduri „Ami go home!"

Parisul-celor-bogaţi nu merge decît rareori la cinematograf, şi atunci pe cît posibil nu la filme franceze. În cel mai bun caz, vizionează un film ca „Le feu à la peau", în care din cinci în cinci minute se înfăţişează cîte o scenă de dragoste, în cele mai intime detalii ale ei. Cine spune că „Roşu şi negru", adaptarea cinematografică a lui Claude Autant-Lara, după romanul lui Stendhal, este un film bun? Cum poate fi bun un film atît de lung? Parisul-celor-bogaţi nu suportă eforturi intelectuale prea mari. El ordonă: „tăiaţi din film". Şi filmul este ciopîrţit. Claude Autant-Lara protestează? Ce obrăznicie! Să fie mulţumit că filmul lui nu a împărtăşit soarta unui alt film, „Bel-Ami", care a avut darul să indispună teribil Parisul-celor-bogaţi şi care, din această cauză, a fost interzis de cenzură.

Roma antică a avut, printre bogăţaşii ei, pe Mecena, susţinătorul artiştilor. Parisul-celor-bogaţi nu are asemenea exemplare în rîndurile sale. Din cauza aceasta dansatorul Roland Petit nu poate realiza în Franţa nici unul din baletele pe care le-a conceput şi este nevoit să se prostitueze pe Broadway, unde lucrează la „coregrafia" revistelor cu sute de girls pe trei sferturi goale. Din aceeaşi cauză, celebrul mim Marcel Marceau, continuatorul marilor tradiţii ale lui Deburau — creatorul lui Pierrot — nu a izbutit să realizeze nici un film în Franţa, patria pantomimei; în schimb a făcut două în Republica Democrată Germană... Nu, bogaţii Parisului nu întreţin artiştii: nu e destul, oare, că fiecare din ei întreţine cel puţin cîte o artistă?

Parisul-celor-bogaţi încearcă să te orbească cu felinarele sale fluorescente, cu luminile reclamelor cu neon, cu luxul tipător al celor care circulă numai în limuzine. Dacă nu te laşi convins de toate acestea, Parisul-celor-bogaţi mai are şi alte mijloace la dispoziţie. În timpul şederii noastre acolo, am avut prilejul să facem cunoştinţă şi cu aceste mijloace.

Unul dintre ele se numeşte trădătorul, care şi-a părăsit patria din ură faţă de popor şi de teamă că şi-ar putea primi răsplata pentru fărădelegile sale trecute. Şi el e plătit de Parisul-celor-bogaţi. Este plătit ca să se apropie pe furiş de tine, care ai venit la Paris ca să reprezinţi muzica şi dansul popular romînesc, să se apropie şi să-ţi şoptească: „Rămîi aici, şi eşti om făcut! Nu te mai întoarce în ţară!"

Te uiţi la el cu scîrbă, îl scuipi moralmente între ochi şi îi întorci spatele. Dar trădătorul nu se dă bătut. De asta îl şi plăteşte Parisul-celor-bogaţi, ca să nu se dea bătut. Se ţine scai de tine, se agaţă de mîneca paltonului tău, stăruie, stăruie, stăruie.

Îl scuturi de pe tine ca pe un păduche şi-i spui răspicat, în faţă: „Renegatule! Spionule! Lepădătură!" Dar trădătorul înghite tot, acceptă orice; el nu are simţ al onoarei, el nu are demnitate.

Un singur lucru nu acceptă trădătorul: să nu poată pune mîna pe tine. Cînd îşi dă seama că i-ai scăpat printre degete, că n-a reuşit să te ademenească, îşi pierde orice control asupra lui însuşi. Te înjură, te ameninţă, încearcă să te răpească, încearcă să tulbure spectacolul. Sînt doar în joc dolarii oferiţi lui de Washingtonul-celor-bogaţi prin mijlocirea Parisului-celor-bogaţi.

Iar cînd şi arma trădătorului a dat greş, Parisul-celor-bogaţi recurge la un alt mijloc: poliţistul. Poliţistul parizian priveşte nepăsător cum trădătorul te insultă, te jigneşte, te loveşte chiar. Dar în clipa în care încerci să te aperi, poliţistul intervine cu promptitudine şi te declară pe tine agresor. Urmează apoi interogatorii, confruntări, controale ale paşapoartelor, iar interogatorii, doar-doar te vei demoraliza şi spectacolul pe care-l dai va ieşi mai prost...

...Aşa am cunoscut Parisul-celor-bogaţi. Şi nu este vina lui că toate încercările pe care le-a făcut au eşuat lamentabil. El a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru a rupe coeziunea ansamblului nostru, crezînd că ar putea recruta trădători din rîndurile noastre şi că ar putea face să scadă cel puţin nivelul artistic al spectacolelor noastre. Nu a reuşit din foarte multe cauze, pe care nu e locul să le înşirăm aici. Mă mărginesc să menţionez una singură, al cărei nume Parisul-celor-bogaţi nu-l cunoaşte şi chiar dacă l-ar cunoaşte nu l-ar înţelege: patriotismul.

★

Am cunoscut şi celălalt Paris, căruia i-aş spune Parisul-adevărat. Parisul-adevărat este Luvrul şi Tuileriile, Notre-Dame şi Comedia Franceză, Turnul Eiffel şi Zidul Împuşcaţilor. Dar Parisul-adevărat este în acelaşi timp şi parizianul, nu milionarul, nu poliţistul, nu trădătorul, ci parizianul stră-străne-pot al celui care a clădit cu mîinile sale Notre-Dame, strănepot al celui care a dărîmat cu mîinile sale Bastilia, nepot al comunardului, fiul celui care, în anii intervenţiei, a strigat: „Jos labele de pe Rusia Sovietică!", parizianul care în timpul ocupaţiei hitleriste a ucis ofiţeri naziştii şi a suferit în lagărul de la Mauthausen.

Cei care alcătuiesc adevăratul Paris nu sînt oameni răsfăţaţi de soartă sau de guvernele Franţei. Despre asta ne-a vorbit tînărul fierar Paul G., care a făcut parte dintr-o delegaţie venită să ne salute la hotel. Paul G. este muncitor frezor de şapte ani; dintre aceştia, trei a lucrat într-o fabrică, iar patru sînt ani de şomaj. „Voi nu ştiţi ce înseamnă să nu ai unde munci, să simţi că clocoteşti de energie şi să nu ai pe ce ţi-o cheltui", ne-a spus el. Şi pe urmă a adăugat, cu un zîmbet trist: „Am făcut şi eu o inovaţie, un fel de freză mică, un fleac, care nu serveşte la nimic, dar pe care eu mă exersez ca să nu-mi uit meseria. O adevărată inovaţie pentru şomeri!"

Inovaţie pentru şomeri! Iată un lucru pe care muncitorii din patria noastră, care nu cunosc şomajul, cu greu îl vor putea înţelege.

Şomajul! Cruntă şi crescîndă ameninţare, sub a cărei neagră aripă este prinsă o parte tot mai mare din populaţia Parisului, a acelui Paris pe care cercurile conducătoare încearcă să-l piteacă sub camuflajul fluorescent al marilor bulevarde!

Parisul nu este numai centrul oraşului, între Place de la Concorde şi Arcul de Triumf. Este — mai

Ansamblul romînesc de cîntece şi dansuri, la sosirea în gara de est a Parisului

ales — periferia, bine cunoscuta centură muncitorească a Parisului. Aşa cum este, de pildă, suburbana Saint-Dénis, pe care am vizitat-o în timpul şederii noastre acolo.

Saint-Dénis şi-a ales, nu demult, consiliul comunal. Din cele 33 de locuri, 26 au revenit comuniştilor. Primarul însuşi e comunist. Moştenirea preluată de noul consiliu comunal nu era uşoară, cele mai multe străzi, fără canalizare, cele mai multe case, fără electricitate, cele mai multe odăi cu cîte cinci-şase locatari în fiecare din ele.

Dar consiliul comunal din St. Dénis nu s-a descurajat, ci a pornit cu sîrguinţă la treabă. În scurt timp de cînd au fost aleşi, primarul şi colaboratorii săi au adus apă curgătoare în cîteva străzi, au pavat altele, au înfiinţat două creşe, au asanat o mlaştină. Toate acestea, cum am spune noi, din resurse strict locale. Din partea guvernului — nici un fel de sprijin.

Am avut destul de puţin timp la dispoziţie, dar am avut prilejul să cunoaştem şi să ne îndrăgostim de Parisul-adevărat. De Parisul celor nevoiaşi, care au îndurat revărsarea Senei fără nici un ajutor din partea guvernului şi care, cu această ocazie, au făcut o nouă şi strălucită dovadă a minunatei lor solidarităţi.

De Parisul-adevărat care şi-a trimis fiii şi fiicele să aplaude îndelung spectacolele ansamblului nostru, să ne aştepte cu flori la ieşirea din teatru şi să ne strige, prin gura celor mai tineri dintre ei, cuvintele învăţate la Festivalul din Bucureşti: „Pace şi prietenie".

Aceşti mîndri reprezentanţi ai adevăratului Paris şi-au luat asupra lor sarcina de a zvîrli afară pe trădătorii care au încercat să ne întrerupă spectacolul. Tot ei sînt cei care ne-au condus la plecare la gară şi, în numele întregii Franţe, ne-au rugat să transmitem poporului romîn un cald şi frăţesc salut.

Am văzut Parisul-adevărat în viaţa lui de lipsuri şi mizerie. Am văzut Parisul care, aşa cum spune Paul Eluard, „suferă de frig şi de foame, Parisul îmbrăcat în vechile sale zdrenţe". L-am văzut luptînd din greu cu sărăcia, dar neîncovoiat de ea, cu fruntea mereu sus, cu gluma pe buze, dar şi cu pumnii strînşi.

Am văzut Parisul-adevărat semnînd la colţuri de stradă apelurile lansate împotriva refacerii militarismului german. Am văzut Parisul-adevărat, ridicîndu-se, în toată legendara sa măreţie, la chemarea şi sub conducerea comuniştilor, împotriva uneltitorilor la război, în apărarea păcii.

★

— La urma urmelor, dintre toate lucrurile frumoase pe care le-ai văzut la Paris, ce ţi-a plăcut cel mai mult?

— Oamenii! Oamenii Parisului-adevărat.

Aspect din sala Empire, la primul spectacol dat la Paris de ansamblul nostru de cîntece şi dansuri.

INSEMNĂRI DINTR-O ŞCOĂLA

— povestire adevărată —

de George SIDOROVICI

Ilustrații de N. POPESCU

Ai umblat cîndva şi tu la şcoală, dragă prietene, şi de aceea te uiţi poate cu jind la acest mărunt norod de prunci care, cu tăşcuţa subsuoară, împînzeşte în fiece dimineaţă uliţele tîrgului. Îl priveşti cum se avîntă pe călcîie de-a lungul gheţuşurilor — grozav se mai iscau asemenea gheţuşuri şi pe vremea noastră — şi te vezi pe tine copil, cu ani în urmă, tot atît de sturlubatic şi gata de şotii. Vor fi gîndind unii că s-au schimbat prea puţine în această împărăţie a copilăriei, că de veacuri copiii-s tot copii şi au aceleaşi năravuri...

Şi, totuşi, între pruncii de pe vremuri şi cei pe care azi îi văd trecînd pe sub geamurile mele, e distanţa dintre două planete.

★

Ţi-aminteşti, desigur, de şcoala cea veche, în care intram pe vîrful picioarelor, cu inima cuprinsă de friguri... „Domnu'" şedea la catedră, ţeapăn, ca învăluit în nouri de fum, asemenea unui dumnezeu, mult mai înfricoşător ca cel din poveştile biblice. Fulgerele sfîntului Ilie erau o nimica toată pe lîngă jordia cu care obişnuia dumnealui să ne binecuvînteze!... Şi ne chinuiam ceasuri în şir, punîndu-ne să copiem „de ici, pînă ici", în timp ce „domnu'", cu „ţvicherii" pe nas, se cultiva cu „Misterele Parisului"...

La o vreme statuia cobora printre bănci şi se pornea jalea cea mare. Măsura cu un soi de aţucă cît am scris fiecare şi încerca să rîdă într-un dinte cînd afla scris pe caiete o „ţentimă" mai puţin decît norma statornicită. O anumită parte a trupului nostru intră atunci la greu canon. Cîteva zile nu mai era chip să ne aşezăm ca oamenii. Ardea laiţa sub noi...

Dar şi noi am inventat o metodă strașnică de a îndulci usturătorile. Ne înfundam zdravăn pantalonii cu gazete şi petice, rotunjindu-i ca nişte polobocele. Şi putea atunci să ne binecuvînteze „domnu'" mult şi bine, stîrnind doar colb din fundurile noastre! Noi, însă, răcneam ca-n gură de şarpe să nu prindă cumva de veste că jordia lui şi-a pierdut harul...

Apoi, cînd ne-a descoperit secretul, într-o bună zi, de mînios ce era că ne-am sustras preceptelor sale pedagogice, a prins a îmblăti în noi ca-n sac. Şi de atunci alte mădulare ale trupului au prins a se bucura de mare cinste. Ne înfăţişam cu palmele goale şi era musai să numărăm loviturile cu glas tare.

Mai ţii minte cum numărai tu?... Pînă la zece, ce-i drept, numărai ca pe apă, dar de-acolo înainte o încurcai rău de tot. Deseori o luai iar de la început. „Domnu'" făcea haz:

— Berbecule, încă douăzeci că n-ai învăţat la aritmetică!

Şi te măsura pe sub „ţvicheri", ca pe-o gînganie, fără să-i pese că palmele tale au crescut subit, rumenindu-se ca nişte gogoşi fierte.

... De atunci au trecut cîţiva ani buni.

Te vei fi mirînd, poate, dragă prietene, ce vechi nostalgii mi-au încolţit de-ţi scriu toate astea??!...

Vezi tu, deunăzi, într-o dimineaţă tulbure, cu pîcle grele, pe un ger de-ţi venea să sufli în unghii, am ieşit şi eu după treburi. Înaintea mea, prin mijlocul drumului, ţupăiau un pîlc de copile. Îşi fluturau tăşcuţele-n vînt şi glăsuiau cu aprindere despre nu ştiu ce filme. Savurîndule consideraţiile estetice exprimate în gingaşe superlative, m-am trezit fără să vreau în uşa şcolii. Făceam, desigur, calea întoarsă, dacă acolo, în lumina coridorului, nu aş fi asistat la un spectacol interesant.

Copilele şi-au scos în grabă broboada şi-n faţa unei oglinzi au prins a-şi aranja pieptănătura. Puneau în aceasta atîta migală, încît ai fi zis că-s gata să meargă la teatru.

— Vă dichisiţi? am intervenit eu, nu tocmai cu vorbele cele mai potrivite.

— Nu tovarăşe, m-a împuns cu asprime una din ele. Ne corectăm ţinuta! Dumneata nu vezi ce scrie acolo?...

Într-adevăr aşa scria „acolo", dedesubtul oglinzii. În dimineaţa aceea am văzut o şcoală întreagă corectîndu-şi ţinuta. Ciudat lucru că şi băieţii zăboveau în faţa oglinzii, numai că „dichiseala" le era ceva mai sumară. Printr-o îndemînatică lucrare a degetelor, îşi pieptănau în doi timpi smocul frizurii, după care, scuturînd din cap ca nişte mînzaci fudui, se îndreptau spre clase cu o gravitate puţintel caraghioasă. Mi-am dat seama că gravitatea aceasta se datora în bună măsură covoarelor aşternute aici, pe coridoarele şcolii.

Am aflat apoi că toate aceste oglinzi şi covoare fac parte dintr-un dibaci sistem de disciplinare.

Căci trebuie să ştii, pînă acum doi ani, şcolii din Gura Humorului i se dusese vestea de buclucaşă ce era. Treceai prin dreptul ei şi te asurzea larma sutelor de glasuri şi era un lucru obişnuit cînd, în mijlocul aleii chiar, se stîrnea ca din senin un tărăboi cumplit, de să te iei cu mîinile de păr. Se căinau unele „cadre" că nu-i chip să domoleşti asemenea diavoli împieliţaţi şi-n sinea lor s-or fi gîndit că numai o jordie ca a „domnului" nostru de pe vremuri le-ar putea veni de hac. Dar cearcă numai de le pomeneşte aşa ceva şi ai să vezi atunci cum sar diavolii cu gura! Pasă-mi-te, cunoşteau şi-ei că au anumite drepturi înscrise-n legi şi nici în ruptul capului n-ar fi îngăduit călcarea lor. Dar de zburdat, zburdau, şi tropăiau, şi trînteau uşile, de se hurducau pereţii!

Şi iată că-n numai doi ani diavolii aceştia nedomoliţi s-au lepădat de multe năravuri, iar şcoala şi-a schimbat în totul înfăţişarea.

Pe omul care a pornit această schimbare şi care asemenea unui grădinar iscusit a plivit destulă buruiană din jurul răsadurilor bune, l-am găsit în cancelarie, cercetînd „Zorii tinereţii", gazeta şcolii. E un bărbat sprinten, de statură mijlocie, cu puţină brumă la tîmple, şi cînd i-am cerut să-mi arate cum a pus şcoala la punct, s-a apărat, vîslind din mîini:

— Nu eu! Trebuşoara asta a făcut-o Makarenko!

Şi ce să-i mai iscodesc! Vedeam că-i gata să-mi istorisească, din scoarţă în scoarţă, întreg „Poemul pedagogic". Şi o făcea la sigur, dacă nu-l vesteam din vreme:

— L-am citit şi eu, tovarăşe!... Vezi, m-ar interesa cum i-aţi aplicat învăţăturile... concret...

— În şcoala noastră se aplică numai concret, mi-a zîmbit Gheorghe Vîrgolici, cu o subţire ironie. Fiindcă, să vezi dumneata, Makarenko nici nu se poate aplica alt fel... Ştii ce spune el?... Ca să-i ceri elevului, creează-i întîi condiţii...

Aşadar, oglinzile şi covoarele erau asemenea condiţii, faţă de care unii tovarăşi au arătat la început oarecare neîncredere.

— Oglinzi, mă rog? Auzi, domnule, ce gusturi mai are şi directorul acesta!... Da'ce, şcoala-i frizerie?...

Dar Gheorghe Vîrgolici a izbutit să dovedească că oglinzile-s tot atît de necesare cum fi creta, de pildă, sau lemnele. Adică-s şi ele o condiţie concretă pentru îmbunătăţirea procesului de învăţămînt, a disciplinei...

— Vasăzică, nu-i cine ştie ce bătaie de cap să asiguri disciplina, am încercat eu să glumesc. Dacă ai oglinzi şi covoare, ţi-i şcoala plină cu îngeri concreţi...

Aici Gheorghe Vîrgolici m-a privit hărţiş.

— Apoi, tovarăşe, condiţia principală e munca colectivului... Iar un colectiv bine închegat face treabă chiar fără oglinzi şi covoare.

Şi mi-a povestit cum acest colectiv de educatori s-au străduit să formeze, în primul rînd, o opinie a clasei, obişnuind elevii să-şi judece singuri faptele şi să ia atitudine împotriva

NECAZURILE CINEMATOGRAFULUI DIN ZĂVORENI

— schiță —

de Valentin SILVESTRU

Ilustrație de A. RIK

Cursa mergea fără prea mare grabă, legănîndu-şi vagoanele bătrîne printre şesurile întinse, fără de sfîrşit. Rar, se zburătăcea, parcă, pe lîngă ferestre, frunzişul cîte unui copac stingher; sîrmele telegrafului suiau şi coborau de la un stîlp la altul, petrecîndu-se pe după urechile lor de sticlă verzuie ori de porţelan alb.

În vagon, lume puţină. Unii cătau pe geam la cîmpia nemărginită, pînă-i dureau ochii. Vreo cîţiva dormeau duşi, cu capetele rezemate de spetezele de lemn ale băncilor. Numai într-un colţ era oarecare însufleţire. Un bătrîn cu căciula dată pe ceafă se ospăta cu caş şi după cîte se vedea, împărţise şi celor dimprejur, căci toţi mestecau încet, gospodăreşte, din feliile groase. Cel dintîi mîntui marinarul: se ridică binişor, trase puţin fereastra de se simţi răsuflarea aspră a vîntului de început de primăvară, aruncă resturile şi apoi mulţumi cuviincios celui cu darul.

— Să-ţi fie de bine — îi ură moşneagul. Iaca, ne-am ospătat, am vorbit, ne-am hodinit, acu' dacă am avea şi o leacă de cinematograf, s-ar nimeri cum nu se poate mai bine.

— I-auzi, se minună bătrînica de pe cealaltă bancă, înnodîndu-şi mai bine casînca neagră. Tichie de mărgăritar nu-ţi trebuie?

— Cine a mai văzut cinematograf în tren? întrebă rîzînd şi tinerelul ras fercheş, înghesuit lîngă femeia bălaie cu copilul — pesemne nevastă-sa.

— Da-n satul nostru cine-l mai văzuse? — spuse bătrînul potolit, fără să se descumpănească. Cincizeci şi opt de ani n-am ştiut că este pe lume asemenea petrecere. Şi iaca, într-o sară am aflat.

— Nu m-aş duce la comediile alea — se tîngui băbuţa — să mă tai... Doamne fereşte!...

— Apoi cum dară, că nu-i satana — se amestecă în vorbă un ţăran oacheş, strîns într-un cojocel flocos — îi numai aşa, o amăgire pe întuneric.

— Fugi de-aici, nu mai vorbi, ducă-se pe pustii... Are să se spargă lumea de-atîtea năzbîtii.

— Spărioasă mai eşti dumneata, nepoată! — făcu a mirare moşneagul. Să umbli cu-n căţel de usturoi în sîn, că-i bun pentru spaime.

„Nepoata" nu se prea bucură de sfat, drept care şi întoarse vorba, repede:

— De-acela să-i pui babei tale, omule, eu îs descîntată de mititică.

— Na... cu baba mea să ştii că n-ai prea potrivit-o. Cînd am dus-o întîia dată şi a văzut ea că se mişcă ceva pe prostirea din perete, a răcnit de-am crezut c-a luat foc căminul. Dar acuma, cum vine duminica, cum se înfiinţează la cinematograf.

— Doar nu-s în fiecare săptămînă filme — se arată neîncrezător tinerelul de lîngă fereastră.

— De ce să nu fie? Mai ales de cînd am vorbit la minister...

Marinarul, care părea a fi aţipit, îşi ridică încet fruntea din pumni.

— Care minister?

— Asta cu cinematografele... Nici nu prea ne trimiteau filme, nici nu prea veneau socotite, mai mult anapoda. Acu', am fost cînd cu festivalu'...

— Care festival?

— Ăla de veniră tinerii de peste lume la Bucureşti? — întrebă şi cel cu cojocelul.

— Nu, bre, se vede că nu prea eşti la corent. Ori unde te călătoreşti mereu... Nu s-a pornit festival de filme pentru ţărani, de la fevruar încoace?

— Aha! — păru a se dumiri oacheşul, dar se vedea pe mustaţa lui mică şi negricioasă că nu ştie bine despre ce-i vorba.

— S-a pornit pe fevruar, iar la noi a fost statornicit pentru mart, că dăduse zăpada cît un om şi jumătate pe deasupra. Numai că la Zăvorenii ăştia ai noştri a pornit-o prost festivalu'.

Şi moşul îşi mîngîia pletele albe, căutînd împrejur, să vadă dacă oamenii îl ascultă. Apoi, mulţumit că-s toţi cu ochii pe el, se lasă pe spatele lat, întinzîndu-şi opincile uriaşe tocmai către fundul băncii din faţa sa.

— Cum a pornit-o prost? — căută a se lămuri tinerica ce-şi alăpta copilul. Nu era bun aparatul, ori ce?

— Filmul nu era cum trebuie, drăguţă. Aparat ca al nostru nu cred să fie nici la Bucureşti.. Poate, acolo, de-o fi încă unu ori două... Dar cu filmul se întîmplase anapoda, cum vă spun. Noi pregătisem toate cuvenite. Mînjii ăştia de la utemeu făcuseră căminul numai verdeaţă şi steguleţe, de-ţi venea să tot stai acolo. Oamenii se adunaseră în păr, nu ştiu de mai rămăsese vreunul pe acasă, doar ologii şi surzii... Avem în sat pe unul Rotu — poate c-aţi aflat de el, că i-a ieşit poză şi la jurnal, are şi dicoraţie — l-am pus noi de-a vorbit despre cum face el cuiburile cartofilor în patrate. De film bănuiam c-ar fi pentru sat, dar cum şi ce e în cutiile acelea de tinichea, n-aveam de unde şti. Cînd l-am auzit pe Rotu tot spunînd „după cum avoţi să vedeţi dumneavoastră şi în film" — am crezut c-o fi aflat ceva. Dar el, bietu', spunea aşa mereu, de încurcătură şi sfliciune, că la vorbă nu-i prea meşter. Vorbea şi asuda, asuda şi ne tot făgăduia că avem să vedem... Ei, şi cînd a fost la văzut, chiar că se potrivea ca oul cucului în cuibul cocostîrcului. Staţi că vă spun şi cum se chema, că ţiu hîrtiuţa cu care am fost în Capitală.

Şi moşul se scotoci în chimirul bătut cu ţinte galbene, de unde scoase o hîrtie atît de împăturită, că se făcuse cît o bucăţică de zahăr.

— „Tigrul.. Akbar"... citi el rar — iaca aşa îi zicea. Dracu' ştie cum de ne-au procopsit cu dînsul. Şi, colac peste pupăză, avea şi scrisuri în ungureşte; la noi în sat să dai cu puşca şi tot n-ai să găseşti unul să ştie o boabă ungureşte. Ne uitam, ne uitam... doar-doar s-o ivi ceva să pricepem cum îi treaba. Preţ ca la vreun sfert de ceas, au stat oamenii liniştiţi. Dar pe urmă au început să se zbuciume. Întîi a vorbit tare unul al lui Dovide, om harnic, dar şoltic: „Bre, dar pe departe mai aduce vorba de însămînţări". Cumnatusău, care era tocmai lîngă uşă, dădu şi el o părere: „Să ştiţi c-o fi în legătură cu sporirea şeptelului!" Baba mea, inimoasă, de lîngă mine, se amestecă numaidecît: „Dar care naiba creşte dihăniile de astea pe la noi?" Ei, şi cînd a prins a rage jivina aceea fioroasă din film către public...

— Vai de păcatele mele! — se sperie de-a binelea băbuţa cu basmaua neagră.

— Daaa ... s-a pornit o batgiocură pe capul lui Rotu, de parcă el ar fi adus-o. „Ia uitaţi-vă, oameni buni — se tot hlizea feciorul unuia Corcodel — noi îi ţinem o conferinţă înainte şi ea urlă la sat". „Auzi, tovarăşe Rotu? — începu iar alde Dovide. Dacă scapă astă pisică vărgată pe arătură, ne face harcea-parcea bunătate de pătrate"... „Cred că nici nu mănîncă alte cele decît cartofi"... ...Şi ţine-o tot aşa, pînă hăt-tîrziu, cînd s-a mîntuit filmul.

— Barem se mîntuise şi cu jivina, ori scăpă teafără?—se interesă tinerelul, sfărmînd o sămînţă de bostan între dinţii mărunţi.

— Da' care ştie? Că n-am priceput boabă. Tocmai de aceea ne-am şi tras la un colţ toţi ăştia din colectivul căminului, să ne sfătuim. Zice unul: „Să scriem la Bucureşti despre ce a fost sara asta aicea". „Ba nu — face altul — să ţinem filmul pînă cînd o veni unul de-ai lor să le-arătăm ce fel de dihanie ne-au trimis". „Cum o fi, cum n-o fi — se dă în vorbă şi tovarăşul secretar, că venise şi el, ca tot omul, — acuma trebuie alt film, ceva cum aşteptăm noi. Şi trebuie chiar în săptămîna care vine, ca să fie de folos. Cu scrisul facem noi treabă... dar altă dată. Acu aş propune să meargă unul din noi chiar la Bucureşti şi să aducă un film cum se cuvine". Şi-apoi, iac-aşa ne-am sfătuit, ne-am încontrat, ne-am şi sfădit o leacă şi pînă la urma urmei a trebuit să mă duc eu.

— Ştiai unde, ce şi cum, ori te duceai aşa la un noroc? — întrebă marinarul.

— Eh — răspunse moşul în doi peri, potrivindu-şi din umeri scurteica de aba — nu mă pierd eu în ţărişoara asta a noastră... Am nimerit unde trebuia chiar în dimineaţa de marţi. Portarul zice: „Stai — cum îi *chestiunea*?" Îi spun tărăşenia, mă ascultă... „Nu se poate — zice. Să vii luni,

azi e marți". „Pe vremea asta, nepoate, zic (că bătea o lapoviță rea și înțepătoare) să mă întorc cu mîinile goale? Mai degrabă om grăi la tilifon cu unul mai mare". „Ăi mai mari vin pe la zece, acuma e opt. Nu-s decît ăi mai mici". „Încearcă și cu unul mai mic — fac eu — încercarea moarte n-are". Se-nvoiește el, vorbește cu una, o sicriță; aș! nici pomeneală să mă vadă măcar, pînă nu-i vine șăful. Hai să dăm la alta; pune portarul mîna iar pe tilifon, numai ce-l vede pe „șăful" pe fereastră. „Fugi la el" — mă-ndeamnă. „Bun noroc, tovarășe șăf — îi iau eu de-a dreptul — am venit după alt film, că acela care ni l-ați dat n-a fost cum trebuie". „Foarte rău ai făcut, tovarășe — se răstește el. V-am spus de-atîtea ori: veniți numai lunea. Atunci v-am fixat ziua, atunci să veniți. N-am ce vorbi acum cu dumneata". Eu nu-l văzusem vreodată la viața mea, așa că m-am cam mirat. „Vorbiși domnia ta cu mine despre luni ori miercuri? — întrebai cu bună-cuviință — că n-am asemeni ținere de minte". „Nici nu trebuie — mă tăie el — e scris pe ușă; știi carte? Apoi citește!" Și pac, trîntește ușa după el.

— Ia te uită ce mai logofăt! — se scandaliză băbuța. Arde-l-ar para gheenei...

— Ăsta era din cei mai nevoinici. „Șăful" șăfului era și mai și. Mă întorc la portar și-i spun: „Repezit om, frate, îndrumă-mă la unul mai domoi de mînă și mai blînd de gură". „Așteaptă — zice — pe la 9 vine șăful ăstuia și vorbim cu el." Stau eu ce stau, acolo la baraca portarului era cald și bine — n-am ce mă plînge. Pe la 9 și jumătate vine șăful șăfului. Dau să mă duc după el; „nu — zice portarul — n-are să te asculte, îl lăsăm să intre și-l luăm tot la tilifon. Altfel nu vorbește cu oamenii". Adevărat, nu m-a mințit; face el iară cu degetul în roticică și iaca l-aud cum v-aud, strigînd: „de ce nu-l trimiteți la serviciul programării? De ce ia salariu tovarășul Ciuciu? La Ciuciu, o dată pentru totdeauna, nu mă mai deranjați!" și tranc, închide vorbirea cu ăsta. „Am auzit tot — îi spun portarului — mă duc la Ciuciu, ce să-i faci?" „Degeaba — oftează portarul — Ciuciu e ăla de-ți închise ușa adineauri".

— Da' dumneata ce te lăsai așa moale? întreabă cel cu cojocelul — că doar te văz destul de tare și vîrtos...

— Nu vorbi cu păcat, nepoate — zîmbi moșneagul. — Puterea n-o am ca să fac șotii; înțelepciunea e cu dulceață, pumnul cu amărăciune. Ci mai bine taci și ascultă. Pînă spre vremea am'ezii, vorbisem cu vreo șase de acolo. Cînd am ajuns la unul potrivit — da' numai prin tilifon, de-i amortise degetul portarului — ăla zice: „Dă-l încoace, să vorbesc eu cu el". Apuc tilifonul, îi spun și lui un „bun noroc" și-i încep iar cu povestea. „Ă, n-ai nimerit, omule, unde e cazul" — cotcodăcește el de dincolo — trebuie să te duci la întreprinderea de Cinematograf, aici e Direcția Difuzării. Du-te acolo și ai să vezi c-are să fie bine". Ce era să spun? Fac și eu tranc cu tilifonul, cum făcuseră și ei, iau adresa de la portar și mă duc la întreprinderea de Cinematograf.

Cel cu cojocelul negru se frămînta ciudos, de parcă el ar fi fost cel purtat pe drumuri:

— Aveai țidula la dumneata, precum că umbli după film și vii de la Sfat?

— D-apoi cum? Numai că n-o cerea nimenea. La întreprindere am intrat repede; acolo nu era portar. Am intrat într-o încăpere, în două, în cinci. După aceea m-am suit un cat mai sus, și acolo, una care se uita cruciș pe după ochelari mi-a arătat mai sus; iaca așa, fraților, am nimerit în pod, unde se uscau niște rufe și am mai stat o leacă la un luminator să mai răsuflu și eu ca omul după alergătură și năduf. Ce mai vorbă lungă, m-au trimis înapoi la Direcția Difuzării. Vedeți dumneavoastră, ăștia erau cu aparatele, nu cu filmele; dacă era vorba de luat filme, trebuia să mă întorc de unde am plecat.

— De ce n-ai cerut să mergi la director? — întrebă marinarul.

— Am cerut.

— Și?

— Venise, am vorbit cu el.

— Ei și?

— M-a trimis la Ciuciu; Ciuciu m-a dat pe mîna sicritarei. Asta m-a dus la unul care ședea între niște hîrțoage și mînca halva. Mă ascultă și ălla, pe urmă zice duios către sicriță; „Ia-l la dumneata să facă cerere și să-ți lase adresa, ca să-i răspundem".

— Ei, să fi fost eu acolo — spuse iar cel cu cojocelul — întîi îi mîncam halvaua, după aceea îi rupeam hîrțoagele și după aceea...

— Bre, da' cumplit mai ești... Eu l-am luat cu vorbă bună și bine-am făcut, ca dovadă că m-a dus la el în pivniță, ca să văd ce filme sînt, să știu ce să cer, în cerere. La ceilalți fusesem în pod, la ăștia ajunsesem în beci. Jos era unul tare cumsecade. „Uite, moșule, — îmi zice — avem să-ți trimitem două filme, nu unul, ia scrie pe cerere": și-mi dă un creion și-o hîrtiuță... Stați că le am însemnate, să vi le citesc, să știți.

Și moșneagul scoase iar pătrățica de hîrtie din chimir, despăturind-o cu mare grijă și plecîndu-se către geam, căci trenul alerga acum printre două șiruri de copaci, citi cu greutate:

— „Operațiuni de paralizie infantilă..." și „Meciul de fotbal Ungaria-Anglia". „Să vezi — îmi zice pivnicierul filmelor — ce bucurie are să fie în sat și cum au să te laude" „Uite, nepoate, — zic — dacă sînt spre folosul țăranului, le trec, dacă nu, nu. Asta să-mi spui deschis, și le și înșfac, ce să mai fac corere?" „I-auzi — încep a rîde cel cu halvaua și pivnicierul — cum să le înșfaci? Faci cerere și pe urmă te programează de sus, ori luna asta, ori cealaltă..." „Ce vorbă, fraților? — mă întunec eu. D-apoi de asta m-au trimis oamenii? Să fac cerere prin zemnicele Bucureștilor, ori să mă întorc cu-n film?" Ei ridicau din umeri. Se vedea că-s cumsecade, că voiau să dea ajutor, dar n-aveau putere. Ei, atunci m-am supărat rău și m-am dus iar la prietenul meu, portarul. Zic: „Ăștia n-au chip să-mi dea ce-mi trebuie; îndrumă-mă la cel mai mare dintre cei mari, alt fel îi bucluc". „Unul mai mare găsești numai la minister", zice. „Acolo mă duc". Și m-am și dus, vîrtej.

— Oare acolo ți-au dat drumul? — vru să știe femeia care-și alăpta iar copilul înfometat nevoie mare.

— Să nu lungesc vorba, nepoată. Am stat față-n față cu un tovarăș din cei mai mari, cum stau cu băietanul ăsta, de-mi pare că ți-i bărbat. Ori ba?

— Mi-l, se roși femeia.

— Așa: numai că el avea ochii negri. Am dat mîna amîndoi, m-a poftit să șed — avea un jilț moale de-am crezut că mă cufund. I-am spus ce l-am spus, dar pornit, nevoie: „eu, tovarășe, fără film n-oi pleca de la Capitală, așa să știi". „Păi, nici nu cred că trebuie să pleci alt fel" — zice. Dar sirios. Avea și el tilifon. Da' să vedeți al naibii tilifon, că era alt fel decît cel al portarului. Tot negru, tot cu numere pe roticică, da' cum a vorbit pe el, mi-a și venit „Cavalerul stelei de aur"...

— Care, „cavalior", moșule? Parcă de ăsta n-a fost pomeneală pînă acum... — se necăji baba cu basmaua, care era numai ochi și urechi.

— Un film sovietic, babo, n-ai de unde ști, că ești spăimoasă de cinematograf. Așa cum vă spun... Mi-a venit „cavalerul", a venit și directorul de dincolo și nu numai el... Iar filmul l-am dus chiar eu la Zăvoreni... Bun minister, n-am ce spune... Iaca de-atunci avem și filme, dar nu cu tigri, doamne ferește, — vorba dumnesei — ci mai acătării. Dacă nimeriți cumva pe la noi, poftiți, rogu-vă, la cămin duminica și n-are să vă pară decît bine. Iaca Zăvorenii colea, la...

Și pentru că i se păru că ținuse prea mult oamenii de vorbă, în semn de despărțire bägă din nou mîna în traistă, să le lase amintire încă o bucată din cașul dulce cu care se închegase prietășugul la început.

UNA DIN CELE MAI VECHI REPUBLICI DIN LUME

La 20 km sud-vest de Rimini, încercuit de teritoriul italian, este situat statul San-Marino, una din cele mai vechi republici din lume, întemeiată de mai bine de un mileniu și jumătate și care s-a proclamat independentă în secolul al XIII-lea.

În decursul veacurilor, țara a fost deseori invadată de forțe străine, totdeauna însă ea a reușit să-și redobîndească independența.

Întreaga republică are o suprafață de 60,6 km pătrați. O mică parte a locuitorilor lucrează în cele cîteva fabrici textile, majoritatea lor ocupîndu-se însă cu agricultura și viticultura. Dintre cereale se cultivă, ceva mai mult, grîul; cultivarea viței de vie este însă principala ocupație a acestor oameni harnici.

Statul San-Marino este guvernat de doi „Capitani Reggenti," care sînt aleși din șase în șase ani de către „Consiglio Grande e Generale", — un fel de parlament al republicii.

Principalele venituri ale statului provin din turism și filatelie. În mod permanent găsim în San-Marino circa 2.000 de excursioniști (adică tot atîția oameni cît numără capitala statului). De la frontieră ei sînt întîmpinați cu un „Benvenuti nell. antica terra della libertà" — Bun venit în vechea țară a libertății. Această străveche lozincă vorbește despre tradițiile luptei pentru libertate, cărora le-a rămas credincioasă populația din San-Marino, alegînd în parlamentul țării, cu o majoritate zdrobitoare de voturi, deputați comuniști, socialiști și republicani de stînga.

Din cei aproximativ 13.000 locuitori ai republicii, 2.000 trăiesc în capitală, în Citta, orășel cu aspect medieval, dominat de cele trei cetăți de pe stînca Monte Titano. (Una dintre aceste trei cetăți o prezentăm în fotografia de mai jos). Restul populației locuiește în cîteva așezări mici din jurul capitalei.

În ceea ce privește filatelia, este interesant să arătăm că primele timbre ale acestui minuscul stat au apărut în anul 1877 și înfățișează stema țării. În 1894 apar primele timbre jubiliare, ocazionate de inaugurarea noii clădiri a guvernatorilor. În cursul anilor au apărut numeroase timbre cu cele trei cetăți și cu statuia libertății. Această statuie, de care locuitorii capitalei sînt foarte mîndri, este situată în „Piazza della Liberta", între clădirea guvernamentală și „Pallazo della Posta" (Palatul poștei).

O frumoasă serie de timbre a fost pusă în circulație cu ocazia inaugurării liniei ferate Rimini-San-Marino.

Spre mîhnirea populației, această linie a fost distrusă în timpul celui de al doilea război mondial, de trupele hitleriste în retragere. Linia nu a putut fi refăcută, nici pînă astăzi astfel că legătura cu Italia se face prin curse de autobuse.

La 28 iulie 1943, după înfrîngerea militară a Italiei fasciste, San-Marino și-a ales guvernanți democrați; acest fapt nu a împiedicat însă Anglia ca, în 1944, cu toate că nu se găsea în stare de război cu San-Marino, să distrugă prin bombardament o parte din orașul Citta, inclusiv gara. Peste 200 de persoane au fost omorîte atunci, dar cererile de despăgubire adresate Angliei au rămas fără răspuns.

Pentru acoperirea cheltuielilor de reconstrucție a țării, care a avut de suferit din cauza războiului, s-au emis în ultimii 10 ani multiple serii de timbre, dintre care unele de o reală valoare artistică.

Guvernanții de astăzi ai Italiei nu văd cu ochi buni regimul din San-Marino, temîndu-se că exemplul populației acestui stat, care nu renunță la libertatea sa, ar avea o influență „nefastă" asupra cetățenilor din Rimini. Mai ales că, după cum arată Lino Celli, secretarul Confederației Muncii din San-Marino, „toate măsurile populare ale guvernului din Citta au fost luate fără „planul Marshall", fără dolarii înrobitori".

Mica republică a avut de suferit în urma măsurilor luate de guvernul italian, care, pretextînd că San-Marino ar fi un centru al comerțului clandestin de stupefiante și un focar de rebeliune împotriva Italiei, a supus-o unei blocade foarte severe. Această măsură a creat statului San-Marino dificultăți chiar în ce privește transportul sacilor de poștă. Înșelînd vigilența vameșilor italieni, transportul corespondenței în timpul blocadei s-a făcut cu ambulanțele salvării și chiar în care mortuare.

Bistrița s-a dezmorțit de sub ghețurile iernii. Plutașii înfruntă din nou valurile repezi...

Fotografie de A. LOVINESCU

CARICATURI ÎN SLUJBA LUPTEI PENTRU PACE

Desene de M. ABRAMOV

Versuri de S. MIHALKOV

Reproducem alăturat câteva dintre desenele satirice ale caricaturistului sovietic M. Abramov, apărute în culegerea de caricaturi „Satiră" (Editura de Stat a Artelor Plastice — Moscova 1954).

GENERALI VECHI PENTRU UN WEHRMACHT NOU

Din fundul mlaştinei stătute
Mereu apare alt gunoi,
Yankeu-l scoate pe tăcute
Şi-l face general de soi.

Chiar şi de Guderian, strateg bănuit,
Zice-se că-n noul Wehrmacht
un rost şi-a găsit.

TRAINICA CHEZĂŞIE A PĂCII

U. R. S. S. — prieten încercat
Al Chinei noi, victorioase.
Aceste mîini strînse, vînjoase,
Frăţia-n veci au cimentat.

LA CE VISEAZĂ YANKEII

A zbierat patronul cu impertinenţă,
Leul şade smirnă (are experienţă!),
Tremură ca varga, cu puşcociul său,
Vîtreg e dresajul — vai de bietul leu!

R. D. GERMANĂ — CONTRIBUŢIE DE SEAMĂ LA CAUZA PĂCII

Războinica bandă zadarnic se zbate,
Zadarnic împrăştie ură, venin,
Nu poate să năruie ziduri durate,
Nu poate să-ntunece chipul senin
Al noii Germanii — al ţării democrate.

ÎNGRĂŞAT PENTRU... IGNAT

Acolo e porcul, din troacă hrănit,
Dincoace-i porcarul, venit din
Wall-Street.

Ne scriu corespondenții

CE POȚI ÎNTÎLNI ÎNTR-UN SAT

La punctul sanitar, sora Ecaterina Schuller panseaza pe mesterul fierar, Alfred Ziegler.

Treceam, după o lipsă îndelungată, pe ulițele satului Vulcan, acel sătuc pitit sub poale de livezi, nu departe de Sighișoara. Aveam un carnet pentru nume și cifre — bineînțeles numai acelea deosebit de sugestive. Iată, însă, că două mici întîmplări m-au sustras de la intențiile mele aritmetico-reportericești.

Mă despărțisem tocmai de Ioan Popa, președintele colectivei, și de Haim Martin, brigadierul viticol, care comanda peste livezile sătucului, cînd, la un colț, am asistat la un fel de întîlnire. Spun „un fel", pentru că una din persoane s-a uitat la cealaltă în fugă, așa cum îți se întîmplă să faci cu un ciot ieșit în drum, în timp ce a doua a rămas pe loc, mormăind cu o ură prost ascunsă. Prima era Ecaterina Schuller, soră auxiliară a punctului sanitar. Volnică, cu halatul alb, mergea repede, ducînd un pachet cu fașe; a doua, Crucita Valtizan, vrăcița satului, își trase broboada pe frunte și cred că, dacă ar fi avut ghiare mai lungi, s-ar fi năpustit asupra Ecaterinei. Mormăia și mormăia, încît mi s-a părut că aud și descîntecul cu apă neîncepută, și acela cu nouă cărbuni stinși, cu trei ulcele, descîntecul în cruce nopții — numai că farmecele lipsite de nișcaiva minți naive care să le creadă, n-aveau putere decît în cugetul vrăciței. Apoi, ea a-a dus pe o uliță lăturalnică, bodogănind, și, așa cum vîntul îi mișca poalele, mai-mai că mă așteptam s-o văd zburătăcindu-se pe o coadă de mătură, dincolo de liveziile colectivei, să n-o mai prindă nimeni.

A doua întîlnire a fost cu caracter sportiv, tocmai la colțul roșu al gospodăriei. Apuca să se înserege, se aprinsese lumina și la mesele de șah nu mai găseai loc. La una din ele, juca un profesor și un elev. Profesor și elev într-un șah — vreau să spun. Cei dinți, învățătorul Valeriu Langa, și doilea, Pavel Lopa, șugubățul cioban al gospodăriei. Despre întîlnirea asta sportivă pe un teren cu pătrățele n-am să vorbesc prea mult, întrucît tocmai atunci cînd m-am apropiat de cei doi, Pavel a spus: „Șah și mat". Învățătorul a început să rîdă, iar învățăcelul învingător s-a înclinat și s-a dus într-o încăpere alăturată, unde au început repetițiile pentru piesa „Der Austiffer". Fiind cel mai bun recitator în română și germană, ciobanul îi făcea pe toți din club să-și vire nasul pe ușă ca să asculte repetiția — mai ales că mulți erau cursanții lui la cercul politic al U.T.M.-ului.

Cînd am părăsit clubul, se făcuse noapte adîncă. Satul dormea. Era liniște pînă peste dealuri și numai dinspre colțul roșu se auzeau chicoteli. Socoteam că, în ciuda acestei adormiri, vechiul meu Vulcan ciocotește într-adevăr, scoțînd la iveală o lavă prețioasă, înăbușită sute și sute de ani în adîncurile lui.

(După o corespondență de **Marcel GRIGORIU**
Sighișoara)

CU AJUTORUL ȘTIINȚEI MICIURINISTE

Lămîiul este o plantă lemnoasă subtropicală, care suferă imediat ce temperatura scade sub 0° C, și piere la-6°-8°. Pentru a face ca acest pom al cerului veșnic însorit să producă fructe în condițiile pe care le oferă clima și solul țării noastre — fără a fi cultivat în sanțuri de protecție special amenajate, cum se practică azi — inginerului Ion Pavel, de la Stațiunea I.C.A.R.-Iași, i-au trebuit multe eforturi, depuse cîțiva ani la rînd.

Bazîndu-se pe știința miciuristă, el a pornit de la principiul că, pentru obținerea unor noi soiuri de lămîi, trebuie, în primul rînd, să zdruncine ereditatea soiului pe care-l folosește, urmărind cu apoi, prin diferite procedee de educare dirijată, să înăbușe caracterele și însușirile nedorite și să dezvolte altele noi, cîștigate în noile condiții de existență.

Astfel, folosind semințe de lămîi din fructele găsite în comerț, le-a iarovizat[1] timp de 15-20 zile la o temperatură apropiată de 0°. Apoi, le-a însămînțat cu grijă la epoci diferite, în așa fel încît să deprindă organismele cu condițiile nefavorabile ale climei noastre. Mai mult chiar; în scopul de a mări rezistența plantelor la temperaturi scăzute, a umectat înainte de însămînțare semințele, în soluție de sare potasică.

În ce privește terenul destinat experimentării, el a fost puternic îngrășat cu sare de potasiu și fosfor, în așa fel încît pămîntul astfel tratat să provoace maturizarea lemnului în prima parte a verii și să limiteze creșterea plantelor la începutul toamnei.

Muncind în felul acesta, inginerul Ion Pavel a putut altoi curînd, pe tinere plante de lămîi sălbatic, lămîiul nobil de a cărui creare se ocupase cu atîta dragoste. Prinderea s-a făcut ușor și la numai două luni de la altoire, plantele au început să crească și să se dezvolte viguroase. Cercetătorul miciurinist și-a continuat cu entuziasm munca. Și, iată că, prin tăieri speciale pentru formarea coroanei și pentru grăbirea fructificării, unul dintre acești arbuști, ținut în condiții de seră în timpul iernii și scos vara direct în cîmp, a început în al treilea an de existență să înflorească și să fructifice. Cele șase fructe pe care le-a dat sînt rotunde, sănătoase și mai mari decît lămîile obișnuite, aflate în comerț.

În fotografie: inginerul agronom Ion Pavel, alături de lămîiul pe care l-a cultivat și care, după cum se vede, a dat fructe mari și sănătoase.

Inginerul Pavel nu se mulțumește însă cu acest succes; el luptă să obțină noi realizări în munca la care a pornit cu atît entuziasm.

Lazăr BENEȘ
corespondent-Iași

1) A mula semințele, operație în procesul de iarovizare.

PENTRU DESERVIREA CETĂȚENILOR

Utemistul Boni Ioan, frunțaș în producție, strungar de precizie în secția specială de piese de ceasornice, obține zilnic depășiri de normă. Tovarășii Szolai László și Rövel Miksa, de asemenea frunțași în producție, lucrează la repararea ceasornicelor.

Astă-dimineață, cînd m-am trezit somnoros și mi-am întors privirile spre cadranul fosforescent al ceasului, mi-am dat seama că am întîrziat de la serviciu. Acele deșteptătorului meu întepeniseră la ora 3 și ceasul n-a mai sunat la ora fixată... Se strîcase.

Un ceas care are nevoie de o reparație mărunță nu-i o nenorocire. Orice cămin are nevoile lui mărunte: de la repararea unor tocuri de pantofi pînă la întorsul unei haine. Problema mea n-a fost greu de rezolvat, deoarece în orașul nostru sînt mai multe cooperative, care deservesc conștiincios pe cetățeni.

Într-adevăr, rețeaua de prestări de servicii, sau de executări de lucrări după comanda cetățenilor, iar o dezvoltare mereu mai mare în Tg. Mureș. Uniunea regională a cooperativelor meșteșugărești din Regiunea Autonomă Maghiară a acordat o atenție deosebită dezvoltării rețelei de prestare și deservire a populației sprijinind creșterea și îmbunătățirea continuă a acestei rețele. A construit ateliere corespunzătoare, dotîndu-le cu mașini moderne, care sînt deservite de meșteșugari cu o calificare înaltă. Astfel numărul atelierelor de comandă și reparații din regiune atinge cifra de 281 față de 181 cîte erau în anul 1953.

Printre cele mai importante unități care deservesc cetățenii se numără centrul de îmbrăcăminte comandă al cooperativei „Textila-Mureș", cu o secție de lux, și atelierul special de ceasornicărie.

Acesta este înzestrat cu utilaj de înaltă precizie, unde se confecționează mai multe tipuri de piese pentru ceasornice, piese care înainte trebuiau importate.

★

O statuetă reprezentînd o mișcare suplă de dans sau un moment de odihnă, un vas cu linii ce se îmbină pline de eleganță, un bibelou modelat cu grijă și gust, obiecte mici, ce-ți atrag ochii în diverse vitrine.

Ele nu poartă însemnate numele vreunui sculptor de vază. De aceea, uneori e legitimă întrebarea: de cine sînt oare create toate acestea?

Cine le lucrează? Zeci de artiști anonimi, care pun pasiune și suflet, imaginație și răbdare. La Tîrgu-Mureș a luat ființă o cooperativă meșteșugărească unică în țară. Cooperativa se numește „Arta populară" și are menirea de a lucra în serie bibelouri din ceramică și din lemn, garnituri pentru voaj, blocuri pentru notițe, cu coperți speciale din lemn, jucării, statuete, vase etc. Toate acestea, fie că sînt pictate ori sculptate, sînt ornate cu diverse motive din arta populară a Regiunii Autonome Maghiare.

În cadrul noii cooperative, lucrează pictori, sculptori, tîmplari, mecanici, modelatori, strungari în lemn, mulți dintre ei absolvenți ai Școlii medii tehnice de artă plastică din Tg. Mureș.

Ioan PĂUȘ
corespondent-Tg. Mureș.

Secția de jucării a noii cooperative „Arta populară" din Tg. Mureș. Aspect din timpul lucrului.

SCRITORI și CĂRȚI

„FAȚĂ-N FAȚĂ"

Dintre toate genurile literare, se afirmă de multe ori că poezia este cel mai iubit și mai popular. Nu intenționează nimeni să-și pună întrebări hamletiene dacă e sau nu această constatare în concordanță cu adevărul. Și nici nu asta e important. Nimeni dintre noi însă nu are prieteni ori cunoscuți care să nu fie în stare oricînd — indiferent de profesiunile lor — să ne recite cel puțin fragmente din Eminescu, Coșbuc, Vlahuță, St. O. Iosif... din Goethe ori Schiller, Petőfi ori Ady, Pușkin ori Maiakovski. Printre amatorii de literatură din țara noastră vom întîlni, de asemenea, și iubitori ai poeziei lui Mihai Beniuc, ai Mariei Banuș, ai lui Cicerone Theodorescu ori ai lui Eugen Frunză. Iar aceștia din urmă ne vor vorbi despre patosul liric, despre avîntul și sinceritatea versurilor acestui poet.

Într-adevăr, în dezvoltarea și orientarea poeziei noastre noi, Eugen Frunză are o seamă de merite. El s-a impus de la început ca un continuator simplu al tradiției poeziei adevărate. Volumele „Sub steagul vieții" (1950) și „Zile slăvite" (1951) — acesta din urmă distins cu Premiul de Stat — l-au așezat la loc de cinste în literatura noastră nouă. Versurile sale au stîrnit de la început discuții contradictorii. Caracterul militant, ferm în slujba construirii socialismului, il s-a părut unora prea dur, nesugestiv și chiar primitiv. Poetul îl caracterizează destul de reușit pe acești, într-una din poeziile din volumul „Față-n față":

„Furioși mi te bîzîie unii:
Prea cu barda, mon chèr!
Mai discret!
Poezia!...
Mă rog ești poet"...

Definindu-și lirica și poziția sa față de poezie în „De după geam privind focul furtunii", autorul volumului „Față-n față" vorbește cu ironie despre acei care:

„De după geam privind focul furtunii,
Lung invocîndu-și nescrisul poem.
Se și visează urcați cîte unii
Pe-nalte socluri, trăind peste vremi".

Ca poet al lumii care se clădește prin lupta plină de sacrificii a poporului, Eugen Frunză nu-și vede locul între aceștia, ci în mijlocul furtunii.

Volumul de versuri „Față-n față", apărut în 1954 în E.S.P.L.A., cuprinde multe poezii realizate în spiritul acestui crez al poetului-cetățean. Caracterul actual al poeziilor lui Eugen Frunză ni-l demonstrează faptul că numeroase evenimente de seamă, petrecute în viața noastră în ultimii ani, își găsesc oglindire în versurile volumului ce îl discutăm: Reforma bănească din 1952 („*Banul nostru*"), alegerile de deputați în Marea Adunare Națională („*Articolul 7*", „Față-n față"), asasinarea soților Rosenberg etc. Toate acestea dovedesc participarea intensă a poetului la luptele și victoriile poporului în drumul spre socialism.

Există în volumul de versuri „Față-n față" o notă ce reflectă mîndria de a fi cetățeanul vremurilor de astăzi, notă ce răzbate din fiecare pagină. Se imprimă această notă și în versurile prin care poetul încearcă să exprime sentimente umane bine precizate, cum ar fi, de pildă, dragostea paternă, dîndu-le o înfățișare contemporană, actuală:

„Haida, hai, copăcel, copăcel...
Primii pași pîn'la tata-n brațe
Nu-i ușor mersul drept către țel!
Dar învață, voinice, învață!"

Măreția transformărilor prin care trecem și dragostea pătimașă cu care oamenii le înfăptuiesc, îi servesc poetului pentru a portretiza liric figurile contemporanilor săi revoluționari, neobosiți luptători. Versurile capătă valoare de crez, rostite la un moment de răscruce, într-o clipă de odihnă:

„În focul luptelor trec anii
Mai iute parcă, mai ușor,
Și parcă simți că orice clipă
E-un veac întreg clocotitor.

Tot înainte, înainte,
Cutează gîndul bărbătesc,
Nu știe inima, nu simte
Cînd tîmplele încărunțesc".

Eroul liric, realizat la înălțimea cuvenită, din cele mai multe poezii ale lui Eugen Frunză publicate în volumul „Față-n față", reușește să devină astfel expresia unui om înaintat al epocii noastre, al unui neobosit și pătimaș luptător al cauzei clasei muncitoare.

Cu puternic patos liric sînt slăvite realizările luptei revoluționare a poporului nostru pentru un trai mai bun, pentru pace și socialism. Fiecare amănunt apare în fața poetului cu valoare simbolică. Un simplu registru aruncat în pivnițele unei primării pe care se află însemnat, într-o zi cîndva din trecut, numele unui miner șomer care ceruse de lucru și căpătase în schimb doar un certificat de cerșetor, devine prilejul unor cugetări profunde. Poetul pune față în față registrul acesta cu registrul în care se consemnează că Gheorghe A. Bădoi, fiul minerului șomer de altădată, a obținut astăzi certificatul de absolvire a unei facultăți, conchizînd semnificativ:

„Istoria, tovarăși, nu se învață
Din cronici doar și studii cu prefață,
Chiar și un nou registru e în stare
Să fină lecții mult convingătoare".

Multe versuri emoționante din volum sînt închinate cinstirii patriei, sălașul tuturor înfăptuirilor pe care autorul le cîntă. Asupra întinderilor ei poetul veghează „*cu spada poeziei ridicată*", aplecîndu-se cu sfială asupra murmurului izvoarelor, asupra zgomotului uzinelor, asupra fiecărui ecou al freamătului muncii noastre pașnice, sufletul lui contopindu-se cu toate elementele ei:

„Și în zori cînd stelele apun,
Și în ceasuri înnoptate,
În fiecare zvon eu simt
Cum inima mea bate.
Și dacă tot mai mult iubesc
Aceste locuri sfinte
Nu doar străvechiul plai îl
cînt

În cîntecu-mi fierbinte,
Ci omul liber și stăpîn
Ce-mi iese azi în cale
Și tot ce mîine va suna
În cîntecele sale".

Asemenea versuri nu pot să nu fie iubite de miile de oameni ai muncii din patria noastră.

Sînt emoționante și acele pagini din „Față-n față" în care autorul folosește ironia, satirizînd fără cruțare tot ceea ce se opune mersului nostru înainte. Se simte în aceste poezii influența creatoare a lui Maiakovski și Demian Bednîi. Poetul găsește forme variate pentru a-și manifesta verva satirică, mîhnirea și ura: portrete satirice, pamflete etc. Iată o figură contemporană ridicolă, care repugnă: „Ședințarul":

„Din ședință, în ședință
(Socialism pe rupte),
Nădușește ședințarul
Amețit de luptă
Las'să tune și să ardă
Și potop de-ar fi,
El își scoate din servietă
Ordinea de zi".

Multe dintre titlurile cuprinse în volumul despre care vorbim, apar ca o continuare rodnică a creației poetice antiimperialiste mai vechi a scriitorului: „Nimic nu-i de uitat", „Matematica roșie", „Scaunul electric din Sing-Sing", „Poveste despre baze..." Comentarii de politică externă, trecute prin filiera unei simțiri și imaginații poetice, devin emoționante, sugestive:

„Cu litere de-o șchioapă în opt gazete
Pe cîte opt coloane-au scris:

ȘNAPAN

Și mi l-au dat cu capul de perete
Pe domnul candidat republican

---

* Versuri de Eugen Frunză — E.S.P.L.A. 1954.

din vitrinele librăriilor

E. P. L. P.
James S. Allen — **Imperialismul atomic**
Jürgen Kuczynski — **Situația clasei muncitoare din S. U. A.**

E. S. P. L. A.
Mihail Sadoveanu — **Opere vol. 1**
Frank J. Hardy — **Putere fără glorie**

Ed. Cartea Rusă
Konst. Fedin — **Frații**
A. Vinogradov — **Defăimarea lui Paganini.**

Ed. Tineretului
Cicerone Theodorescu — **Făurari de frumusețe**

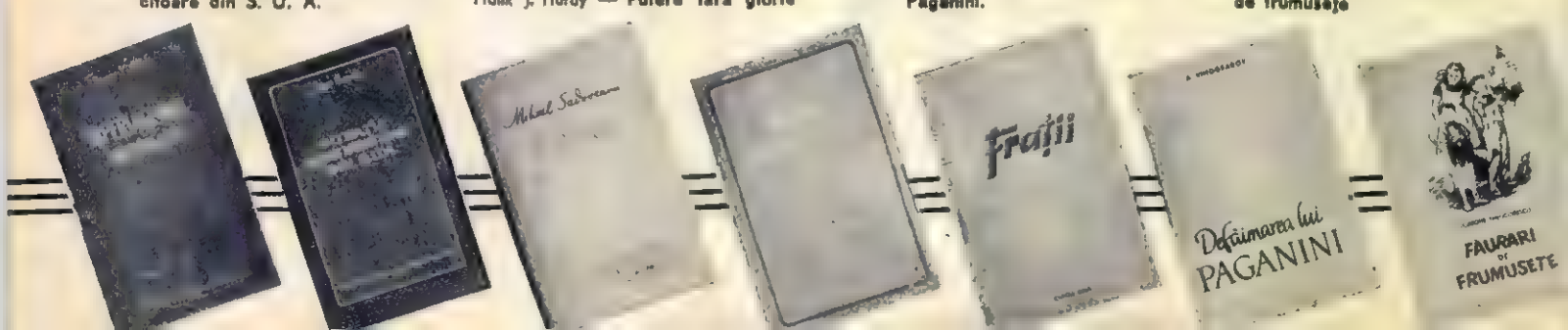

Șnapan! Au scris și specialiști cu cremă
Escroc, samsar, bandit într-un cuvînt!...
Încît și elefantul, pe emblemă,
Trîntit scîrbit cu trompa de pămînt.
La două zile alte opt ziare,
Pe cîte opt coloane au scris:

NERUȘINAT

Minciună, calomnii dezgustătoare!
Șnapan e candidatul democrat!
Șperțar! au scris întrînd mai în problemă,
Și proxenet, și hoț, și gangster vechi
(Încît măgarul însuși pe emblemă
Dădu scîrbit din ambele urechi)".

Relatarea acestei mascarade a alegerilor din S.U.A. îi servește poetului pentru a pune față în față asemenea aspecte ale moravurilor electorale cu care democrația burgheză se laudă, cu spiritul întradevăr democratic al alegerilor de astăzi din țara noastră. Antiteza dintre trecut și prezent nu servește însă conținutul de idei atunci cînd, în versuri declarative, ironia e înlocuită cu invectiva vulgară prin care autorul încearcă să suplinească imaginea plastică.

Deși majoritatea poeziilor sînt valoroase, din păcate volumul este inegal. Sînt supărătoare în „Față-n față" repetările monocorde ale unor idei, observații și expresii lipsite de prospețime!

„Trei fete-n drum am întîlnit
Cîntînd mergeau la braț,
Am stat în drum și le-am privit
Înduioșați".

Motivul acesta, al fetei întîlnite în cale, revine și în alte poezii ale lui Eugen Frunză, sub forme asemănător de plate, cum ar fi în poezia *„Industrializare în tîrgul meu"*; cîteodată poetul ajunge să aibă îndoieli asupra identității acestei fete:

„Nevastă o fi fost ori fată
Na știu. Destul că era ea.."
(Întîlnire într-o gară)

Asemenea versuri nu servesc fondul de idei al poeziei. Alteori, imaginile sînt searbede, necmoționante sau forțate ca:

„Tovarăș țăran, boii-s greoi
Înjugă și știința lîngă boi".

Atunci cînd poetul caută cu orice preț să găsească elemente simbolice chiar și în cele mai neinteresante întîmplări, creează versuri artificiale, neconvingătoare. Și, destul de des, poetul folosește superlativul și patetismul lipsit de imagine artistică.

Volumul „Față-n față" trebuie considerat ca una dintre cărțile interesante apărute în 1954. Discutarea lui mai largă de către critica literară ar duce la lămurirea multor probleme în legătură cu poezia noastră de astăzi. Fără a nega scăderile unora dintre poeziile lui Eugen Frunză, se poate afirma că „Față-n față" conține poezii valoroase și emoționante pe care cititorii le vor îndrăgi; ei consideră că este datoria poetului de a fi în viitor cît mai exigent cu propria sa creație, fără ca această exigență să se răsfrîngă în mod dăunător asupra caracterului combativ și actual al liricii sale cetățenești.

Gh. ACHIȚEI

50 de ani de la moartea lui JULES VERNE

ÎN NUMELE SPERANȚEI

de Mihnea GHEORGHIU

Există o vîrstă a tinereții, cînd vîntul marilor elanuri umflă pînzele tuturor speranțelor, cînd năzuințele și iluziile se împletesc ca șuvițele lungi ale scatelor cu care matrozii manevrează velele în funiile lor drumeții pe ape. Dintre prietenii cei mai devotați ai acestor ani falnici, cărțile lui Jules Verne s-au dovedit a fi pe măsura generațiilor veacului douăzeci, nu numai pentru încîntarea unor inimi fierbinți, dornice de mari fapte, dar și prin direcția sănătoasă și nobilă imprimată de ele cîrmelor tinereții.

Astăzi la o jumătate de veac de cînd celebrul romancier francez odihnește într-un cimitir din Amiens, cititorul lui Jules Verne are mulțumirea de a verifica cît de îndreptățite i-au fost preferințele literare ale adolescenței, confruntînd anticipările îndrăznețe, vădit „fantastice", din acele romane de aventuri, cu realizarea lor practică și utilă, din zilele noastre. Un cititor cu aplicații la tehnică și științe constată cu plăcere că viziunea romantică a scriitorului din veacul trecut, pornea de la date științifice foarte certe, atunci cînd prevedea descoperiri atît de importante pentru viața lumii moderne (în telecomunicații, aviație, electrotehnică, hidrologie ș.a.) Pedagogul nu încetează să admire talentul cu care autorul a descoperit calea educativă a literaturii de aventuri, pentru că, îmbinînd educația științifică cu cea morală, romanele lui Jules Verne sînt o admirabilă școală a curajului și demnității omenești. Iar scriitorul, recitind acum pe îndelete această operă cu caracter deosebit, recunoaște cîtă dreptate avea marele Tolstoi cînd spunea despre Jules Verne că este un „maestru uimitor". Fiindcă, de față cu această cuceritoare construcție epică, cu acest umor optimist, cu acești eroi a căror nedezmințită realitate le dă, totuși, putința unor fapte extraordinare, creatorul de astăzi recunoaște în înaintașul său un clasic indiscutabil al literaturii moderne.

Biografia lui Jules Verne (1828-1905) notează că scriitorul a scăpat ca prin urechile acului de avocatura spre care îl îndrumau stăruințele părintești și că și-a încercat pana de scriitor, debutînd ca dramaturg, în genul comic. Pasiunea pentru călătorii și cercetări științifice l-a ajutat să-și dobîndească temeinice cunoștințe într-o mare varietate de domenii, făcînd un enciclopedist dintr-un visător. Cu aceste însușiri pornește el la drum pe tărîmul prozei literare și scrie primul roman științific și geografic de aventuri din literatura modernă, faimosul „Cinci săptămîni în balon". La început refuzată de toți editorii, devine, îndată după apariție, cartea cea mai citită din Franța. Autorul împlinise atunci 35 de ani. De acum înainte avea să se angajeze să scrie cam două cărți „din acestea" pe an: „în jurul lunii", „Douăzeci de mii de leghe sub mări" — capodopera lui — „Ocolul pămîntului în 80 de zile", „Insula misterioasă", „Un căpitan la 15 ani" și zeci de altele, în care născocește, cu o fantezie și o inteligență scînteietoare, fapte și oameni și aparate de tot felul, mereu convins că „tot ce s-a realizat de seamă în lume n-a fost înfăptuit decît în numele unor speranțe ce păreau la început irealizabile".

Marele și meritatul succes al noului romancier a stîrnit răutăți și invidii, critici și atacuri — uneori directe (un nemernic l-a împușcat în picior, lăsîndu-l invalid pe viață). Dar cu o tenacitate și conștiinciozitate exemplară, Jules Verne a continuat să se documenteze și să muncească pînă în ultima zi a vieții, la 24 martie 1905, cînd s-a prăbușit, dictînd încă la romanul „Revărsarea mării", rămas neterminat.

Comemorîndu-l pe Jules Verne ne putem, desigur, minuna de previziunile lui în materie de descoperiri științifice, proiectînd în viitorul apropiat pe acelea încă nerealizate: încălzirea centrală a străzilor, voiajurile interplanetare și multe altele.

În aceste zile care anunță dezvoltarea și accelerarea considerabilă a cercetărilor și descoperirilor în domeniul folosirii energiei atomice de către om, nici una dintre previziunile marelui „fantast" nu mai lese din limitele posibilului. Sînt însă forțe ale răului, care se străduiesc să întoarcă împotriva umanității giganticele achiziții ale minții omenești: Jules Verne a prevăzut și el acest pericol iscat din interesele criminale ale unor irresponsabili. Pentru reducerea la neputință a acestor inamici ai săi, lumea erei atomice are obligația să vegheze cu hotărîre în numele viitorului fericit al omenirii.

O influență distructivă exercită literatura aventuristă, care recomandă folosirea gangsterească a ultimelor descoperiri științifice; de aceea pe Jules Verne îl mai putem da de exemplu celor ce scriu astăzi romane de aventuri (opunîndu-l, cu energie, maculaturii „comics"-urilor) și-l putem evidenția din noi marele lui talent literar.

Dar ceea ce trebuie să reținem în primul rînd din moștenirea acestui clasic, atît de original, este calitatea înaltă omenească a operei sale, e faptul că într-o epocă de zbucium și căutare, de lupte și deziluzii, a scris în numele speranței, ce privirile luminate de izbînzile viitoare ale geniului omenesc.

UN PREȚIOS MONUMENT ISTORIC

La muzeul ieșean de antichități din dealul Copoului, vizitatorii pot vedea o piatră funerară din marmură albă, purtînd inscripții în limba greacă și gruzină. Pînă în anul 1895, această lespede de mormînt se afla în capela cimitirului Sfînta Vineri. Capela ruinîndu-se, numeroase lespezi dintr-însa, care prezentau un interes istoric, au fost transportate în anul 4922 la biserica Golia. Printre ele se afla și lespedea de marmură aflată acum la muzeul de antichități și pe care în 1933 istoricul burghez G. Balș, în cartea sa „Despre bisericile și mănăstirile moldovenești din veacurile al XVII-lea și al XVIII-lea," o trecea ca fiind... „piatră de mormînt a lui Theodoru și a altora".

★

În vremea aceasta, în Uniunea Sovietică un grup de oameni de știință se interesa îndeaproape să afle cît mai multe amănunte despre cel mai mare clasic al literaturii vechi gruzine, Besarion Gabașvili, cunoscut și sub pseudonimul literar Besiki. Poetul, care de copil cunoscuse suferința, lăsase ca moștenire un mare număr de poezii lirice, ode, poeme, epistole și epigrame, operă care se bucură astăzi de prețuire deosebită în U.R.S.S.

Vreme de aproape 160 de ani de la moartea poetului nu s-a știut în ce loc fusese înmormîntat trupul său. Se cunoșteau unele amănunte. De pildă, se știa că, în pribegia sa, Besiki găsise adăpost la curtea regelui imeretin, Solomon, unde tînărul poet, datorită calităților și învățăturii sale alese, ajunsese înalt demnitar. Mai tîrziu, numit ambasador pe lîngă țarul Rusiei, Gabașvili s-a aflat un timp oarecare la cartierul general al mareșalului Potemkin, în Ucraina și apoi în Moldova. Între 1788-1791 a avut loc războiul ruso — turc. După izvoarele de informație ce se dețineau, Potemkin și Gabașvili ar fi locuit între 1790—1791 în clădirea în care în anul 1860 a luat ființă Universitatea ieșeană, iar astăzi se găsește Facultatea de medicină.

Gabașvili a murit în 1791, în vîrstă de 42 de ani. Nimeni nu știa însă unde se afla înmormîntat marele poet și diplomat gruzin.

★

Au trecut aproape 160 de ani. În primăvara anului 1949 a poposit la Iași o delegație de oameni de știință sovietici. Delegații se înapoiau în patrie după o vizită făcută în Bulgaria. Presupunînd că mormîntul lui Besiki ar exista la Iași, savanții sovietici, ajutați de directorul Arhivelor Statului din oraș, au reușit să descopere în curtea bisericii Golia piatra funerară a marelui poet gruzin. Era lespedea pe care istoricul burghez Balș o descria ca aparținînd... „lui Theodoru și altora".

Inscripția în limba gruzină, care se păstrează destul de bine, arată că: „în acest mormînt este îngropat prințul Besarion Zaharievici Gabașvili, care a fost trimis de regele David al Imeretiei pe lîngă prea înalta curte imperială rusească și a murit aici, la Iași, în 1791 ianuarie 24..."

În decembrie 1950 această lespede a fost ridicată din curtea bisericii Golia și așezată la locul de cinste în muzeul național de antichități din Iași, unde se găsește în prezent.

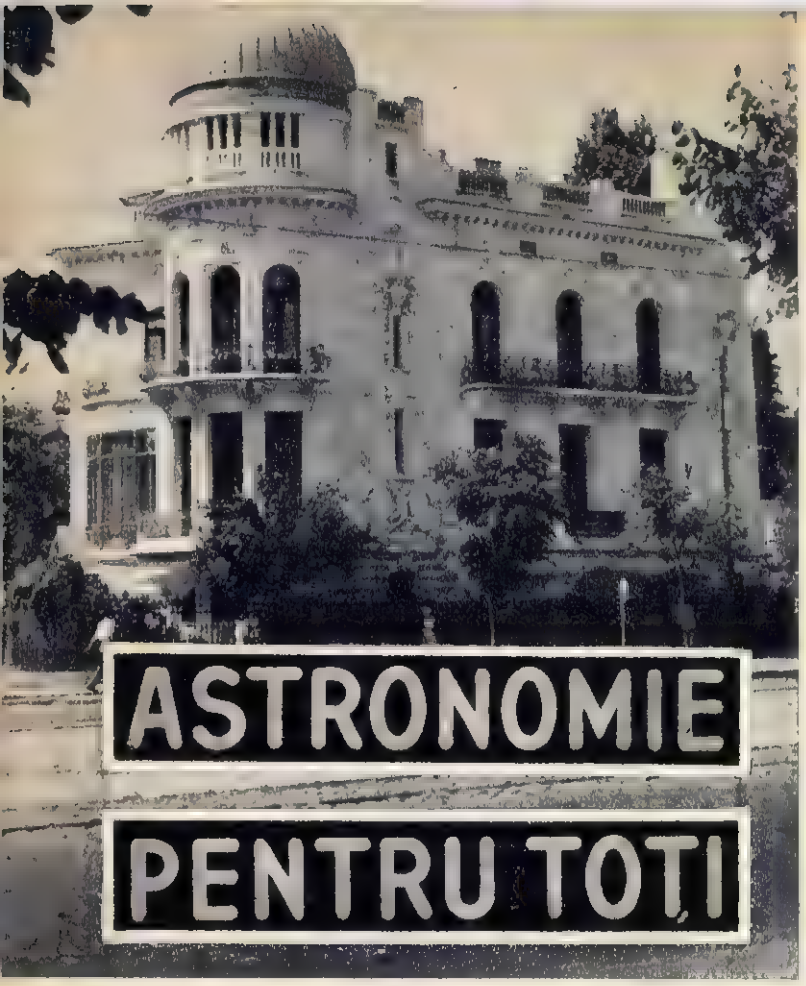

ASTRONOMIE PENTRU TOȚI

Clădirea Observatorului astronomic popular din București. În fiecare seară — cînd cerul e senin — cupola din turn se deschide și prin luneta mare, instalată acolo, oricine poate urmări aștrii, sau să studieze întinsul nesfîrșit al cerului.

— Daimaca! se recomandă persoana din fața mea.

— Rudă cu cometa Daimaca? îmi permit să glumesc, cunoscînd că există o cometă cu această denumire.

— Nu, descoperitorul ei! îmi răspunse cu modestie interlocutorul meu.

Acum îmi explic totul: hîrtiile de pe biroul tovarășului Daimaca, pline cu socoteli de la un milion în sus, în ore, în kilometri, în ani...

— Ați descoperit și alte comete?

— La 16 decembrie 1943 am descoperit a doua cometă, denumită, după omologare, Peltier-Daimaca. Peltier e un vestit căutător de comete din Ohio. Eu am văzut-o cu două nopți înaintea lui, dar telegrama sa a ajuns la Copenhaga, la Biroul central al Uniunii Astronomice Internaționale, înainte de a fi ajuns a mea! De aceea am ajuns asociatul lui la denumirea cometei.

... Așa l-am cunoscut pe profesorul Victor Daimaca, într-o seară, cînd, la Observatorul astronomic din București, se făceau cercetări astrale.

Din cînd în cînd, cîte un nor mai bucluca încurca treburile astronomilor. Numai astfel puteam fura din clipele de răgaz ale profesorului Daimaca. Mai aflam ceva din amintirile sale:

— ... La unsprezece ani am început să umblu după stele. E o treabă care se face de obicei noaptea. Profesorii mei m-au urmărit. Bănuiau cine știe ce altceva. M-au prins pe malul Dunării, lungit pe spate și căscînd ochii la stele. Am fost buzunărit și, spre surprinderea dascălilor, buzunarele mele erau pline de însemnări astronomice. De pe atunci prinsesem pasiunea cometelor. Nu m-a ajutat nimeni — a continuat să-mi povestească astronomul Daimaca. Foarte mulți ani am cercetat cerul cu ochiul liber, fiindcă n-aveam nici un fel de lunetă. Și treaba asta am făcut-o noapte de noapte, în timp ce ziua învățam la școală. Din lipsa unei lunete, care m-ar fi costat vreo patru franci de aur, am fost nevoit să urmăresc cometele cu ochiul liber. Așa am ajuns să recomand urmărirea stelelor cu ochiul liber. Și mulți dintre cei care n-aveau franci de aur în buzunar s-au luat după mine...

Discuția cu tovarășul Daimaca se întrerupse din nou. Cerul se mai limpezise de nori și astronomii puteau urmări din nou aștrii. Totuși, profesorul Daimaca a avut grijă să nu mă uite:

— ... Cînd am ajuns profesor de matematici la Tg. Jiu, tot n-aveam lunetă, dar mi-am procurat un binoclu și mulți ani am continuat să urmăresc cometele cu el. Cu un astfel de binoclu am descoperit două comete. Așa am ajuns mai apoi să recomand urmărirea aștrilor cu binoclul de cîmp. Și de data asta, am făcut prozeliți...

Era pe vremea cînd Victor Anestin, care ani de zile popularizase astronomia în Romînia burgheză, murea în mizerie, pentru a fi apoi îngropat „cu talerul" de către muncitorii tipografi de la „Universul"...

★

Ca să-ți construiești singur o lunetă, cu care să poți privi la stele, îți trebuie niște bucăți groase de sticlă, pe care le poți obține de la I.O.R. (Întreprinderea Optică Romînă), un burlan de sobă, cumpărat la „Ferometal", două kilograme de șmirghel cu care să șlefuiești sticla pînă ajunge lentilă și... trei vagoane cu răbdare.

Această ciudată „rețetă" am aflat-o într-unul din laboratoarele Observatorului astronomic popular din bulevardul Ana Ipătescu, de la niște tineri, care, după înfățișare, păreau că nu demult au înlocuit cravata de pionier cu însigna de utemist. Erau cam de vîrsta pe care a avut-o profesorul Daimaca pe vremea cînd începuse să caute comete pe întinsul nesfîrșit al cerului... Tinerii aceștia, avînd sprijinul celor mai pricepuți în ale astronomiei și, mai ales, materiale puse la dispoziție, și-au confecționat singuri lunete.

Pentru astronomul amator, chiar dacă are numai 14 ani sau dacă i-a crescut de mult barba albă, Observatorul astronomic popular, înființat de vreo patru ani de Sfatul Popular al Capitalei, e locul lui preferat. Aici, găsește tot ce vrea. Vrea telescop mare, are Ecvatorialul; vrea să știe cît e ora siderală, are în perete pendula respectivă; vrea poziția stelelor din seara aceasta sau de poimîine, o are... Se documentează cum poftește și cînd poftește. Numai să vrea...

Tocmai de aceea cercul de astronomi amatori crește, numărul membrilor crește. În mijlocul lor, sînt doi animatori inimoși: tînărul Matei Alexescu, student în matematici și astronom cu multă experiență, și Grigore Băjenaru, directorul Muzeului științelor experimentale.

★

Muncitorul Niculae Nițulescu, de la fabrica de ciment din Cernavodă, a venit o dată în delegație la București. Și-a terminat treburile prin Capitală și, întrebînd din om în om cam ce poate vedea interesant, a ajuns și la Observatorul astronomic popular. Mare i-a fost bucuria cînd a putut privi prin lunetă. Pentru prima oară în viața sa, muncitorul a putut vedea mai de aproape și Luna, și planeta Saturn, mare cît un popene, și pe Marte, și multe altele. Și-a făcut omul o idee despre ce se întîmplă în univers. Înainte de a pleca, a vizitat și expoziția inițiată de cercul astronomilor amatori și, de la secția de meteorologie, a putut afla chiar cum va fi vremea a doua zi, la ora cînd el va fi în tren. De atunci, de cîte ori vine la București, el trece pe la Observatorul astronomic popular...

Înafară de astronomii amatori care-și fac regulat studiile în jurul Ecvatorialului, cam 100 de persoane se opresc în fiecare seară la Observatorul popular. Unii vin pentru prima oară, alții vin mai des. Din rîndul lor, se recrutează astronomii amatori. În vreo patru ani, peste cincizeci de mii de persoane au făcut observații cu telescopul mare și cu diferite lunete. Prin aceste locuri, cei ce nu știu încă, mai află că apariția unei comete sau căderea vreunui meteor nu e un „semn al cerului". Acum vreo 70 de ani, cînd întregul oraș Tîrgul-Neamț a ars, primarul, afacerist, afirmase că incendiul avusese loc din pricina... unei comete care în acea noapte apăruse pe cer. Faptul că „părinții orașului" nu se îngrijiseră de înființarea unui post de pompieri, putea fi omis; obscurantismul găsea „explicații" pentru toate tîlhăriile...

★

Povestea lunetei de la Observatorul popular este destul de interesantă.

Ecvatorialul, cum i se spune acestei lunete, fusese cumpărat, cu foarte mulți ani în urmă, de un amiral, el însuși un pasionat astronom amator. Aparatul era destinat cercetărilor științifice pentru amatorii care n-aveau acces la Observatorul Astronomic Central. După moartea donatorului, burghezia s-a grăbit însă să ascundă luneta. După ea, poporul nu trebuia să aibă acces la știință. În locul științei, să crească ignoranța, să apară superstiția! Era mai convenabil să se acopere cu coada cometei neglijența primarului, care nu se îngrijise de pompieri în tîrg, sau să se lase oamenii să-și aștepte destinul, după vreun meteor luminos căzut la mii de ani-lumină depărtare.

Pentru răspîndirea științei, împotriva ignoranței, luneta a fost scoasă din lăzile de stejar în care fusese ferecată odinioară și, din beci, a fost urcată în cupola din vîrful clădirii.

Azi, în nopțile cu cerul limpede, oricine poate să studieze cerul și stelele prin „ochiul" lunetei din cupola clădirii din bulevardul Ipătescu.

F. URSEANU

O tînără urmărește o planetă prin „ochiul" din cupola Observatorului popular. Ceilalți își așteaptă rîndul.

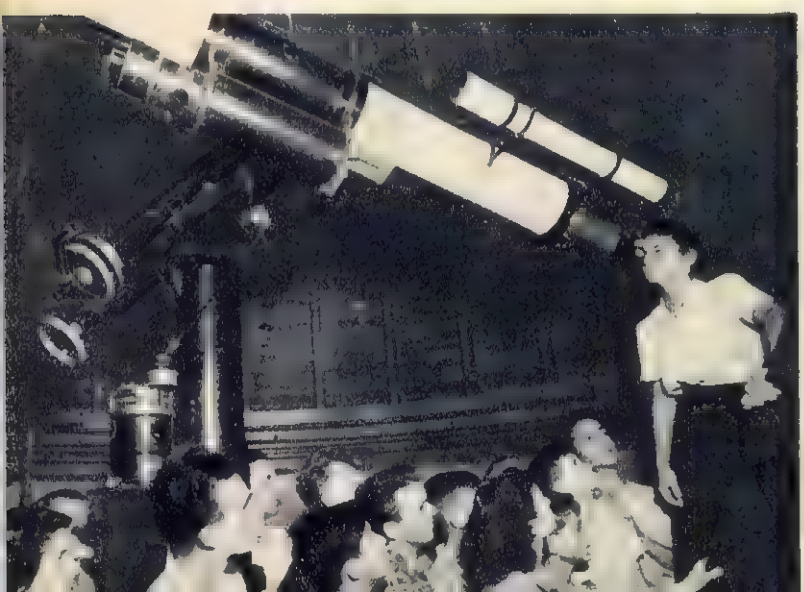

ATACUL GANGSTERESC FASCIST DE LA BERNA

Complotul banditesc de la Berna pus la cale de criminalii fasciști, sub ochii autorităților Elveției „neutrale" și la ordinul agenturii de spionaj americane a lui Allan Dulles, a fost înfierat cu indignare de întreaga opinie publică democrată internațională. Pînă și o serie de ziare și agenții de presă burgheze au fost nevoite să ia atitudine și să ceară măsuri energice împotriva teroriștilor legionari. Poporul nostru care nu poate uita crimele și fărădelegile de ieri și de azi ale trădătorilor, cere cu legitimă insistență ca autoritățile elvețiene, care încearcă să tergiverseze ancheta, să respecte normele elementare ale relațiilor diplomatice între țări și să ia măsurile cuvenite pentru cercetarea multilaterală a celor petrecute, descoperirea tuturor vinovaților și găsirea tuturor firelor care duc la organizatorii atacului gangsteresc împotriva legației R.P.R. și la asasinarea mișelească a lui Aurel Șetu.

Fotografiile pe care le publicăm în această pagină sînt reproduse dintr-o serie de ziare și reviste străine, între care ziarul „Die Tat" și revista „Schweizer Illustrierte" din Elveția, precum și „Österreichische Volksstimme" și „Welt – Illustrierte" din Austria.

Legația R.P.R. din Berna păzită de poliția elvețiană... după agresiunea bestiilor fasciste.

După ce și-au săvîrșit crima, banditii se predau. După cum se vede, nici nu sînt escortați de poliția elvețiană, care are, pare-se, misiunea de a le acoperi retragerea.

↑

În loc să intervină energic și la timp pentru curmarea fărădelegilor legionarilor, autoritățile elvețiene au preferat să efectueze de ochii lumii, o asemenea demonstrație militară în fața legației R.P.R. În acest timp însă, gangsterilor asasini li s-a îngăduit să... parlamenteze cu poliția elvețiană.

→

Ziarul austriac „Österreichische Volksstimme", care publică aceste două fotografii, le însoțește cu textul următor: „Așa au devastat banditii legația română din Berna. Tîlharii au fost trimiși aci de C.I.A. (serviciul de spionaj american), iar poliția elvețiană le-a permis să-și facă de cap timp de două zile."

Cu balonul

Antrenorul Lazăr Sfera explică o schemă de atac jucătorilor de la Metalul 23 August.

Stadioanele și arenele de fotbal și-au deschis din nou, larg, porțile...

Pe terenurile de joc, se întind, proaspete, liniile albe de marcaj; la porți, plasele bine întinse te invită parcă să trimiți un șut puternic în coliviile lor elastice. Duminica, tramvaiele care duc la marile stadioane gîfîie din greu.

A început campionatul de fotbal!...

Tinerii...

Paralel cu campionatul categoriilor A și B, anul acesta se dispută și o competiție specială, rezervată echipelor de tineret. La această competiție, participă echipe ale colectivelor din categoria A. Echipele de tineret sînt alcătuite din jucători care au depășit vîrsta junioratului, dar care nu sînt încă suficient de „copți" pentru a face parte din „prima garnitură". Campionatul echipelor de tineret va fi, în felul acesta, o competiție intermediară, de trecere de la entuziasmul și elanul junioratului la maturitatea și experiența categoriei A. Colectivele din categoria A privesc cu seriozitate activitatea echipelor de tineret, cărora li s-au afectat antrenori pricepuți ca: N. Vîlcov (Dinamo-București), Gh. Teodorescu (Dinamo-Orașul Stalin), Drăgușin (Progresul F.B.), Deheleanu (Știința-Timișoara), I. Reinhardt (Flamura Roșie-Arad) etc.

În primăvara aceasta va fi o adevărată avalanșă de tineret pe stadioanele și terenurile noastre de fotbal. Comisia Centrală de Fotbal organizează o serie de importante competiții rezervate numai echipelor de juniori. În fruntea acestor competiții se situează „Campionatul republican de juniori", competiție la care participă 61 de echipe din toate colțurile țării, împărțite în șase serii. Printre acestea, întîlnim echipa Progresul-București, campioana de juniori a anului trecut, formația Tînărul Dinamovist-Pitești, Voința-Carei, Voința-Fălticeni, Flamura Roșie-Arad etc.

Dar grija pentru ridicarea elementelor noi în fotbal nu se reduce la asigurarea unei activități numai pentru cele 61 de echipe participante la campionatul republican. Tot pentru juniori se organizează „Cupa orașelor", precum și o competiție specială, „Cupa Comisiei Centrale de Fotbal".

În primele zile ale lui aprilie, viața sportivă a satelor noastre va fi din nou răscolită. Încep jocurile „Cupei R.P.R." și este știut că la această competiție participă, an de an, sute și sute de echipe sătești, alcătuite pe lîngă G.A.C., G.A.S., S.M.T. și cămine culturale. Este semnificativ, pentru a demonstra caracterul de masă al acestei populare competiții, să arătăm că la ediția 1954 a Cupei R.P.R. au participat peste 2300 de echipe!

Și fruntașii...

Fruntașii fotbalului, care joacă în echipele categoriei A, s-au pregătit cu multă grijă pentru grelele examene pe care le au de dat pînă în decembrie, cînd se încheie campionatul. Unele echipe au început să lucreze încă din primele zile ale lui ianuarie, fie la munte, în tabere speciale de pregătire (Dinamo-București, C.C.A., Flacăra-Ploești), fie în săli. Pregătirea s-a făcut în etape, metodic, în așa fel încît fiecare antrenor să-și aducă „elevii" în ziua primelor jocuri, în situația de a face față întrecerii pentru atît de prețioasele puncte ale clasamentului.

În general, toți antrenorii echipelor noastre de categoria A s-au condus în munca de pregătire dusă cu echipele respective, după principiile fotbalului modern. Este vorba de jocul în viteză, bazat pe o superioară pregătire atletică a tuturor jucătorilor, de orientarea spre un joc ofensiv, de principiile jocului elastic, de promovarea execuțiilor tehnice în viteză etc. Imprimarea unei linii unitare în pregătirea tuturor echipelor noastre fruntașe este de mare importanță, nu numai sub aspectul progresului general al fotbalului nostru, ci și sub acela al facilitării pregătirii și alcătuirii echipei noastre reprezentative.

Cele mai multe dintre formațiile participante la întrecerile categoriei A și-au făcut pregătirile — în principal — în localitatea unde-și au sediul. Este cazul Flamurii Roșii-Arad, Locomotivei-Timișoara, Progresului-București, Minerului-Petroșani etc. Au fost însă unele echipe care, din cauza stării proaste a terenurilor, s-au deplasat pentru cîte o perioadă de timp în regiuni mai avantajate de climă și în care, primăvara venind ceva mai repede, pregătirile s-au putut duce în condiții mai bune. De exemplu, echipa Casei Centrale a Armatei, după o perioadă de pregătire în tabăra de iarnă de la Predeal, s-a deplasat în regiunea de vest a țării, unde s-a pregătit cîteva săptămîni, susținînd jocuri cu echipe din regiunea respectivă. Aceste jocuri au avut și un pronunțat caracter propagandistic, vizita puternicei formații a C.C.A., alcătuită din numeroși maeștri ai sportului, fiind un puternic stimulent pentru fotbaliștii din localitățile respective. De exemplu, în comuna Pecica (reg. Arad), echipa C.C.A. a susținut un joc amical cu echipa Recolta-Pecica. Mii de oameni din comună și din împrejurimi au făcut o caldă primire echipei bucureștene și au urmărit cu viu interes evoluția unor fotbaliști ca Voinescu, Apolozan, Onisie, P. Moldoveanu etc. Echipa Dinamo din Orașul Stalin s-a deplasat în nordul țării (Baia Mare). În această regiune, dinamoviștii au susținut o serie de jocuri de antrenament și verificare în compania unor echipe de categoria B, sau din campionatul regional.

Nume noi

Preocupate de asigurarea unui lot cît mai numeros și mai corespunzător cerințelor unui campionat, care se anunță foarte viu disputat, echipele din categoria A au promovat în prima garnitură o serie de elemente noi, tine-

Antrenament la jocul cu capul (Arsene de la Metalul 23 August)

Va fi sau nu va fi gol? Tinerii spectatori sînt foarte interesați; doar nu în fiecare zi vine la Cîmpina Dinamo-București

la centru

re. Este cazul echipei Dinamo-Orașul Stalin, în care apar anul acesta mai mulți jucători tineri (Lazarovici, Sereș, Sacaci, Ristin). O echipă cu multe nume noi este și Locomotiva-Timișoara, unde apar jucători ca Bungescu, Szekeli, Klein, Bucurescu, Apter. Nume noi, în categoria A, întîlnim și la Flacăra-Ploești (Ghiță, Bădulescu), Locomotiva-Tg. Mureș (A. Szasz, Naghi, Varga), Știința-Timișoara (Uțu, Diminescu), Flamura Roșie-Arad (Benkő, Ioanovici) etc. Nu mai amintim aici pe jucătorii celor trei echipe nou promovate, dintre care cei mai mulți sînt debutanți în prima categorie a țării... Toate aceste nume noi în categoria A sînt deosebit de îmbucurătoare, pentru că ele dovedesc o reală preocupare a colectivelor noastre pentru ridicarea de noi cadre de fotbaliști. Să sperăm că această preocupare este serioasă și că numele noi, despre care vorbim acum, nu se vor opri la o simplă apariție în perioada de pregătire, pentru ca apoi — în toiul campionatului — să dispară... Spunem aceasta, pentru că am mai întîlnit cazuri cînd echipele noastre de categoria A, după ce la începutul sezonului anunțau introducerea în formație a unor elemente noi, tinere, o dată ce începeau întrecerile oficiale, recurgeau tot la elementele vechi, care — chipurile — prezentau mai multă siguranță și garanții pentru obținerea de rezultate...

În cadrul pregătirilor pentru noul sezon, dinamoviștii bucureșteni au susținut un meci de antrenament la Cîmpina. Iată-i, la încălzire, pe Călinoiu, Barta, Szőke, Băcuț I.

De vorbă cu un antrenor...

Formația fruntașă Dinamo-București este antrenată de Angelo Niculescu și de antrenorul secund V. Mărdărăscu. Cu acesta din urmă am stat de vorbă despre munca lui, a colegului său și... a echipei.

„Ca efectiv de jucători, noi stăm în acest campionat mai slab decît anul trecut. În special în compartimentul înaintării, avem unele defecțiuni pentru a căror remediere va trebui să muncim mult. La aceasta, s-au mai adăugat și unele indisponibilități de moment (Suru, Băcuț II, Barta), ceea ce ne-a îngreunat și mai mult activitatea din perioada precompetițională. Cu toate aceste greutăți, ne-am pregătit temeinic și sîntem încrezători în comportarea echipei de-a lungul întregului campionat. În lotul nostru, avem doi jucători din categoria B: pe Magheț și pe Anghel, ambii proveniți de la Dinamo-Bacău. Cu ei am lucrat în mod special. Pe Anghel l-am pregătit în ultima vreme pentru postul de stopper. El este half „de meserie", dar cum echipa noastră nu duce lipsă de oameni în acest post, ne-am gîndit că ar fi mai util dacă l-am pregăti ca stopper, pentru a-l suplini eventual pe Băcuț II. Cît despre Magheț, care este atacant, l-am pregătit în special pentru postul de aripă. (N-avem decît două extreme: pe Barta și Suru!). Colegul meu A. Niculescu se ocupă în special de pregătirea de ansamblu a echipei, mie revenindu-mi munca cu fiecare jucător în parte. Este o muncă foarte frumoasă și am făcut-o cu multă plăcere. Cu Ene, de exemplu, am lucrat, îndeosebi, în ceea ce privește poziția corpului în momentul șutului la poartă. Se știe că, din cauza unei poziții incorecte, centrul atacant al echipei noastre trăgea foarte mult peste poartă. Lucrînd mereu cu el, individual, asupra acestei probleme, am ajuns ca, la un antrenament, din 20 de șuturi, Ene să tragă doar unul singur pe deasupra porții! Am căutat să corijăm și defectul lui Suru, care trage numai cu piciorul stîng. La un antrenament, Suru a tras la poartă o repriză întreagă numai cu dreptul și... cu bune rezultate! Călinoiu și Băcuț I păcătuiesc uneori jucînd prea înainte și contraatacurile adversarilor îi surprind departe de propria poartă. Sîntem pe cale de a-i dezvăța de această deprindere dăunătoare echipei. Anul acesta, contăm mai mult decît în anii trecuți pe apărare. Cei trei jucători de fund au dat satisfacție în perioada de pregătire, iar portarii (Curcan și Birtașu) inspiră multă încredere echipei. În concluzie — ne-a spus antrenorul Mărdărăscu — sperăm că Dinamo-București nu-și va dezamăgi suporterii și va juca și anul acesta un rol fruntaș în campionatul categoriei A!"

★

Ne aflăm la primii pași în sezonul de fotbal.

Le urăm jucătorilor succes în competițiile la care participă, iar spectatorilor... le dorim să aibă ocazia de a asista la jocuri cît mai dinamice, mai spectaculoase, mai ridicate în ceea ce privește nivelul tehnic. Efortul încununat de succes al primilor și satisfacția celorlalți înseamnă, în fond, însuși succesul fotbalului nostru.

R. URZICEANU

Astfel arată sala de gimnastică medicală în plină activitate. Fiecare aparat, fiecare colț este folosit pentru a reda sănătatea oamenilor muncii și a copiilor lor.

SERVICIUL DE CULTURĂ FIZICĂ MEDICALĂ DIN TIMIȘOARA

O sală mare, curată, luminoasă, în care se află tot felul de aparate, asemănătoare aparatelor de gimnastică, de fapt, însă, cu utilitate medico-sportivă. Cîțiva copii sînt întinși pe paturi și fac diferite exerciții ritmice; alții folosesc „calul", unul încearcă o boltă, iar altul, întins pe masa de masaj, respiră adînc. Tov. prof. Clara Mezei și instructoarea Santa Olaru urmăresc cu multă atenție programul fiecărui pacient și-i dau îndrumările necesare.

Prima impresie ce ți-o face această sală a Serviciului de cultură fizică medicală din Dispensarul regional pentru sportivii din Timișoara, este că te afli într-o sală obișnuită de gimnastică, în care se efectuează un program de antrenament. Scopul acestui serviciu este, însă, altul. Aici se urmărește tratarea unor afecțiuni și deficiențe fizice atît la adulți cît și la copii, folosindu-se metodele culturii fizice medicale. Tratamentul medico-sportiv este aplicat de puțină vreme, și rezultatele obținute pînă în prezent sînt mulțumitoare.

Printre cele mai interesante cazuri, tratate în ultima vreme este și cel al lăcătușului Iosif Vlăduș, în vîrstă de 48 de ani. Suferind de paralizie gîtită stîngă, i s-a indicat gimnastică respiratorie. Rezultatul a fost că, după puțină vreme, i s-a mărit capacitatea pulmonară și în curînd va fi complet vindecat. Mai trebuie să amintim de copiii Elena Horvath și Mihai Szokolay, care, în urma tratamentului de gimnastică medicală și masaj medical, și-au restabilit complet sănătatea. Dată fiind utilitatea acestei noi metode de tratament, în curînd, serviciul medico-sportiv se va îmbogăți cu încă trei săli. Una va fi rezervată adulților (cea veche rămînînd copiilor), alta pentru mecanoterapie și a treia pentru masaj.

D. STĂNCULESCU
corespondent

Mihai Szokolay urmează un tratament pentru evitarea urmărilor cauzate de sechele poliomielitice. Masajul și mișcările pasive au un efect binefăcător. Se pare însă că tratamentul îl și amuză...

Un antrenament de gimnastică înainte de reluarea activității nu le strică nici arbitrilor!

ŞAH — ŞAH — ŞAH

APĂRAREA SPANIOLĂ

Partidă din campionatul de şah al U.R.S.S.

Alb: E. GHELLER

Negru: A. KOTOV

1.e4 e5 2.Cf3 Cc6 3.Nb5 a6 4.Na4 Cf6 5.0-0 Ne7 6.Te1 b5 7.Nb3 0-0 8.d3 (Albul evită continuarea de gambit 8.c3 d5 9.e:d5 C:d5 10.C:d5 D:e5 11.T:e5 c6, care dă negrului un atac puternic) **8...d6 9.c3 Ca5 10.Nc2 c5 11.Cbd2 Dc7** (Mai precis este 11...Cc6) **12.Cf1 Cc6** (Acum această mutare nu mai este atît de bună) **13.Ce3 Te8 14.d4! e:d4 15.c:d4 Nf8 16.b3!** (Albul sacrifică pionul e4 pentru a organiza un atac foarte puternic pe flancul regelui) **16...Cb4** (Nu imediat 16.. C:e4 din cauza 17.Cd5) **17.Nb1 C:e4 18.Nb2! Nb7 19.d5 c4** (Negrul se apără energic. La 20.a3 ar fi urmat, de exemplu, 20...c3! 21.N:e4 c:b2 22. N:h7 + R:h7 23. Dg5 Rh8! şi negrul respinge atacul. Gheller găseşte însă o posibilitate de a continua ofensiva) **20.b:c4! b:c4 21. N:e4! T:e4 22.Cg5 Te7** (Sau 22...Te8 23.Dg4 Cd3 24.Cf5! g6 25.C:h7! şi albul cîştigă) **23.Dh5 h6 24.Cf5! T:e1 + 25.T:e1** (vezi diagrama)

25 ..h:g5 (Nu mergea 25...c3 din cauza 26.N:c3! D:c3 27. C:g6 + şi urmat de mat) **26.Te3!** (După această mutare „liniştită" negrul nu mai are apărare suficientă) **26...Nc8** (O variantă frumoasă ar fi putut surveni după 26..f6; 27.Dg6 Nc8 28.Ch6 + Rh8 29.N:f6 C:d5 30.Te8 Nf5 31.Cf7 + Rg8 32. D:g7 mat) **27.N:g7! N:g7 28.Te8 +** şi negrul a cedat, deoarece urmează mat imparabil (28..Ng8 29.T:f8 + R:f8 30 Dh8 mat). Atacul a fost condus cu neîntrecută măiestrie de către Gheller.

Soluţia problemei publicate în numărul trecut

Cu numai 7 piese maestrul L. Loşinski a reuşit să realizeze o minunată problemă, bazată pe ideea apărărilor negre prin transformarea pionilor negri pe cîmpurile ei şi gi. Prin mutarea „cheie" 1.Df5-e5!, albul lasă în priză nebunul f3, ameninţînd mat prin 2.D: e2 + Rg1 3.D: g2. Principalele apărări ale negrului dau loc la două maturi „ecou": 1...e1C 2.De3 + Rf1 3.Ne2 mat; 1...g1C 2.Dg3 + Rf1 3.Ng2 mat.

AL TREILEA CONCURS DE JOCURI AL REVISTEI „FLACĂRA" — Seria a VI-a

PE ÎNTINSUL APELOR

— 15 puncte —

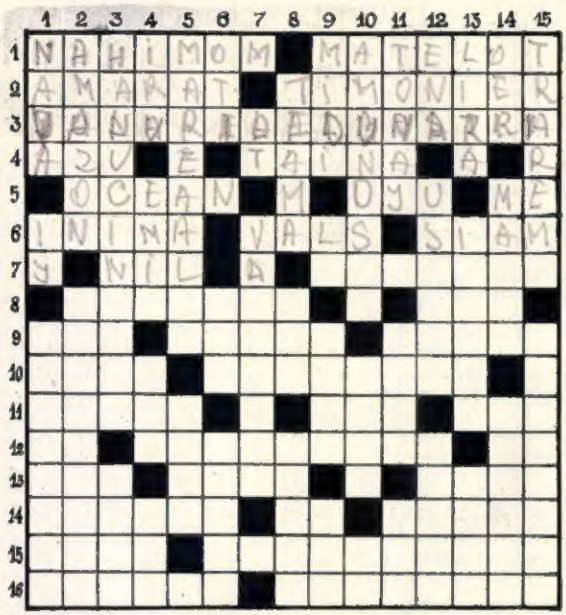

Orizontal: 1) Vestit amiral rus — Fiu al mărilor. 2) Fixat la bord — Cîrmaci. 3) Vals... nautic de Ivanovici (2 cuv.). 4) Literă slavonă — Secret. 5) Mare, mare — Din adjudecare — Insuliţă lîngă Indochina. 6) Cea a ancorei se numeşte diamant — „Dunărea Albastră" — Vechi nume al uneia dintre ţările din Indochina. 7) Fluviu ce se varsă în Marea Mediterană — A părăsi rada pornind pe întinsul apelor. 8) Mare ce-şi datoreşte numele cantităţii enorme de nămol cărată de fluviul Yang-tse-Kiang —... Harman, localitate în R.P. Bulgaria, aproape de golful Burgas. 9) Rîu în ţinutul Krasnoiarsk din U. R. S. S. — Paznicul nimfei Io — Aşa cum este fundul multor mări, în privinţa faunei şi a florei. 10) Plasă de prins peşte — Vas cu motor. 11) „Sfîrşitul Escadrei" — Ansamblu muzical — Povară de porumb. 12) La capătul undiţei — Port în sudul Spaniei, unde amiralul francez Linois a învins în 1801 flota engleză — Metru patrat. 13) Pronume — A decora — E cu coarne... şi de sticlă (pl.). 14) Marinari de bază pe un vas de război — Bile!... — Locul unde marea se îngustează între două ţărmuri opuse. 15) Sculă din atelierul de fierărie — Manevră fixă de susţinere a arboradei. 16) Partea din faţă a provei, care taie valul — Individ periculos... în temă!

Vertical: 1) Bastiment — Golf la Marea Nordului — Marginea de sus a bordajului la vase sau ambarcaţiuni. 2) Fluviu ce-şi trage numele de la nişte femei războinice pe care le-au întîlnit pe ambele-i maluri primii navigatori europeni ce l-au străbătut — Pictor francez, autorul renumitei pînze „Pluta meduzei". 3) Vasul fantomă! — Vînzător de in. 4) Sfărîmături dintr-un distrugător! — Nume masculin — Romancier portughez — Numele indigen al insulei Durour, din arhipelagul Bismark. 5) Vastă întindere de apă în nordul U.R.S.S., legată de Oceanul Îngheţat de Nord (2 cuv.) — Arhipelag în Malaezia. 6) Prefix pentru ureche — Oraş în Olanda — Răceală. 7) Grad şi în marină — Pictor olandez, autor de pînze marine. 8) Sentiment pe care marinarii nu-l au — Termen sportiv — Ridici. 9) Canal de navigaţie care leagă, prin Garona, Oceanul Atlantic de Marea Mediterană — Leontin Dumitrescu — Staţiune balneo-climaterică în Crimeea — Cîmp semănat. 10) Marinar şi explorator norvegian, renumit pentru explorările polare ce le-a făcut — Punctul principal al busolei — Curs! 11) Greutatea vasului — Fund mic înaintea unei rade sau intrări în port — Promontoriu. 12) Localitate în Sicilia (nn=n) — Cunoscut amiral rus, cîştigătorul bătăliei din Golful Caliacra — Opriţi! 13) Instrument muzical — Pămînt dat culturilor, cu ajutorul apei aduse prin canale — Plantă din insulele Antile. 14) Dinastie chineză — Munte în R. P. Ungară — A schimba ghiul dintr-un bord într-altul. 15) Galeră antică cu trei rînduri de lopeţi — Lovit de o torpilă.

MIC CAREU DE CUVINTE ÎNCRUCIŞATE

— 10 puncte —

Orizontal: 1) Animal care dă lapte — Se găseşte la pod, la hartă şi în pivniţă. 2) Alăturat ţie — Catedrală. 3) Cîmp — S-a rupt în drum. în noaptea femei războinice pe care le-au întîlnit pe ambele-i maluri primii navigatori europeni ce l-au străbătut — Pictor francez, autorul renumitei pînze „Pluta meduzei". 3) Vasul fantomă! — Oraş în Franţa. 10) Pentru ascuns... mîţele! — Cu gust plăcut.

Vertical: 1) Le găsiţi în bucătărie — Militar. 2) Pentru cusut — La şah. 3) Fotbalist bucureştean — Năvală. 4) Articol arab — Arbori campioni la înălţime. 5) Simbol chimic — O duc cicliştii. — 6) A se opri în loc. 7) Stofă de mătase — Loc pentru scăldat. 8) Strînsă — Simbol chimic 9) Cel ce face roţi — Locomotiva a pierdut meciul cu 5-0. 10) I s-au înecat corăbiile — Pronume reflexiv.

PE DOUĂ COLOANE

— 7 puncte —

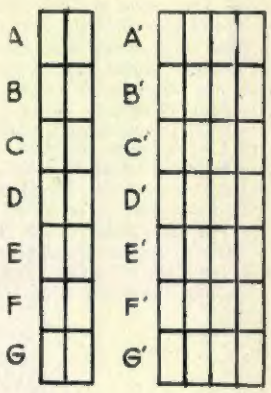

A' = Pot fi şi de foc!
B' = Încet
C' = Viermi
D' = Mîndrie
E' = Puternici
F' = Îndemînatic
G' = Fruct

A + B + C + D + E + F + G = titlul unei piese ce se prezintă pe scena unui teatru din Capitală.

A + A' = Sînt plini cu miere
B + B' = Aptitudine
C + C' = Sfărîmături
D + D' = Izbitură puternică a vîntului
E + E' = Culegători de litere
F + F' = Statornic
G + G' = Drege

În atenţia cititorilor

Tovarăşii C. Bălăjescu, I. Teodorescu din Bucureşti şi alţii ne cer lămuriri cu privire la dezlegarea jocurilor „Reconstituire" (apărut în nr. 2) şi „Jocul cheilor" (din nr. 5). Precizăm că fragmentele trebuie să fie decupate cu o lamă şi apoi lipite — fie pe faţă, fie pe dos, după cum socoate dezlegătorul că e bine — pe o coală de hîrtie ce se va trimite la dezlegare.

★

La jocul „Incursiune silabică în geografie", apărut în seria a V-a a concursului (nr. 5 din 1 martie) se fac următoarele precizări:

1) La punctul 1 orizontal, definiţia a doua — „Continent" — dezlegarea va face să rezulte un cuvînt din patru silabe; primele două silabe vor fi înscrise în acelaşi pătrăţel.

2) La punctul 3 vertical, ultima definiţie se va citi corect: „Insulă în Marea Chinei de Sud, în apropierea coastei R. P. Chineze".

★

Caricaturile „Istoria unei confecţii" şi „Instantaneu din S.U.A." nu fac parte din concurs.

REDACŢIA: BUCUREŞTI Căsuţa Poştală 56 PIAŢA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii.

PREŢUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei; 6 luni: 18 lei; un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". Planşele policromii executate la Imprimeria de bilete de bancă şi timbre.

BON DE PARTICIPANT

la cel de al treilea concurs de jocuri distractive al revistei „Flacăra" — Seria a VI-a.

~ DINTR-UN MODEL 7 ROCHII ~

1.

ROCHIE de DIMINEAȚA +PLASTRON FAȚA

2.

ROCHIE de DUPĂ-AMIAZĂ +PLASTRON și BASCĂ.

3.

TAIOR ELEGANT +PLASTRON și BASCĂ.

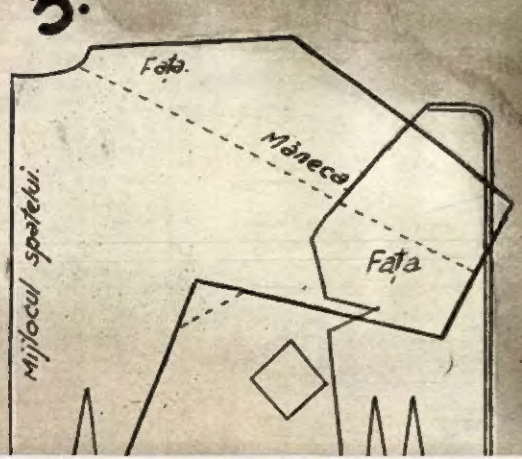

4.

ROCHIE de DIMINEAȚA +BASMA și CORDON.

5.

ROCHIE de DUPĂ-AMIAZĂ +GULER și CRAVATĂ

6.

EȘARFĂ

+ ROCHIE de SEARĂ.

7.

ROCHIE de SEARĂ

+ FUSTĂ și PERLE.

Rochia din mijlocul paginii este un model care se poate purta de la ora 7 dimineața pînă la ora 24.

Dăm alăturat tiparul acestei rochii, care-i pe cît de simplă, pe atît de elegantă. Tiparul fustei e drept. Tiparul corsajului din spate se croiește pe fir drept, așa încît mînecile cad de bie. Gulerul e o bentiță dreaptă rotunjită la colțuri. Fața se croiește tot pe fir drept.

Diversele garnituri ca basca, fusta dublă sînt din același material cu rochia. Noi le-am desenat cu altă culoare spre a fi remarcate.

La nr. 7, gulerul se bagă pe lîngă gît.

Bibl Rep
T. U. 89

FLACĂRA

Nr. 6 (85) — 15 martie 1955